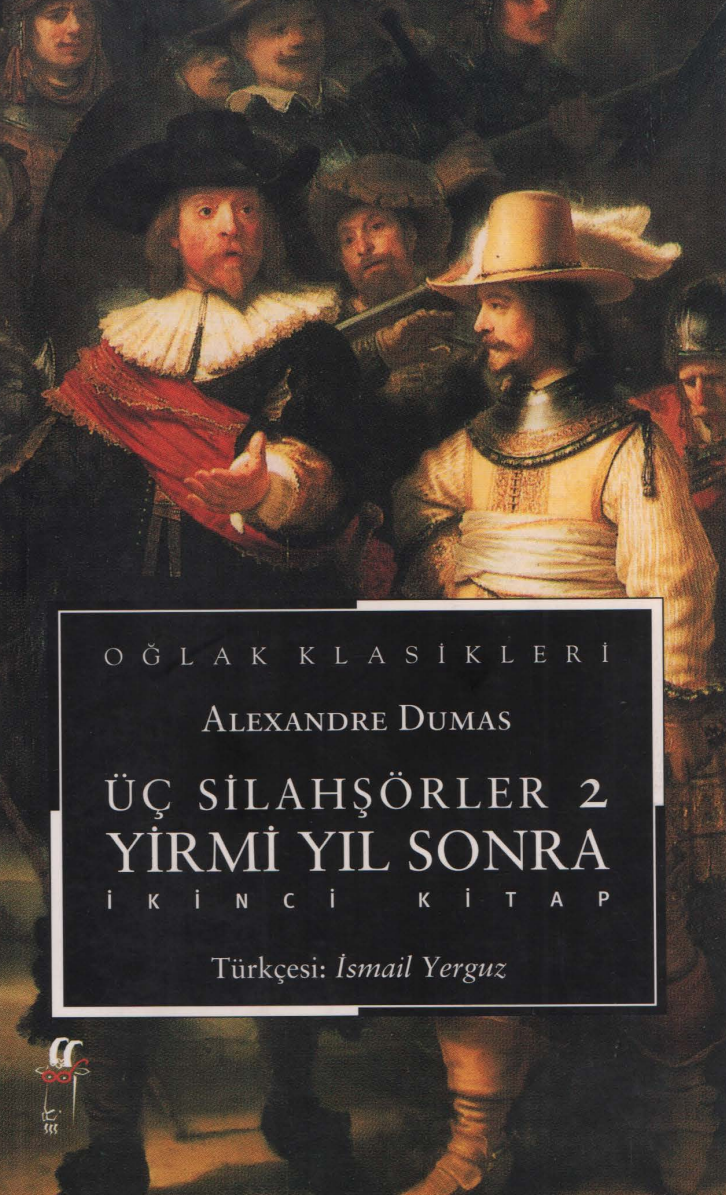

OĞLAK KLASİKLERİ

ALEXANDRE DUMAS

ÜÇ SİLAHŞÖRLER 2
YİRMİ YIL SONRA
İKİNCİ KİTAP

Türkçesi: *İsmail Yerguz*

ALEXANDRE DUMAS
(d. 1802 - ö. 1870)

19. yüzyılın en verimli ve en sevilen Fransız yazarlarından. Önce oyunları, daha sonra da tarihsel romanlarıyla büyük ün kazanmıştır. Özellikle, Kardinal Richelieu dönemindeki dört gözüpek kahramanı anlattığı, romans tarzındaki *Les Trois mousquetaires* (*Üç Silahşörler*, 1844) ve *Le Comte de Monte-Cristo* (*Monte Kristo Kontu*, 1845) en tanınmış yapıtlarındandır. Dumas'nın renkli, açık yürekli, kimi zaman pek inandırıcı olmayan bir üslupla kendi olağanüstü yaşamındaki olayları aktardığı *Mémoires* (*Anılar*, 1852-54) adlı yapıtı romantik dönem Fransız edebiyat yaşamına da ışık tutar. Dumas, geçimini sağlamak amacıyla genç yaşta Paris'e gitti. Avukat olmayı planlıyordu ama geleceğin Fransa kralı Orléans dükü Louis-Philippe'in hizmetine girdi. Sonra da şansını tiyatroda denemeye karar verdi. Yazdığı oyunlar, döneminde büyük ilgi gördü. *Henri III et sa cour* (*III. Henri ve Sarayı*, 1829) adlı oyununda Dumas, Fransız Rönesansı'nın gösterişli bir tablosunu çizdi. *Napoléon Bonaparte* (1831) yeni ölen imparatorun efsaneleşmesinde rol oynadı.

Dumas oyun yazarken bir yandan da tarihsel romanla ilgilenmeye başladı ve renkli bir tarihsel fonda, genellikle 16. ve 17. yüzyılda geçen heyecanlı öyküler yazmayı hedefledi. Dumas başarı kazandıkça kendini pahalı zevklere verdi ve borçlarını ödeyebilmek için daha kısa sürede daha çok yazmaya başladı. Aynı zamanda gazetecilik yapıp gezi kitapları da yazarak para kazanmaya çalıştı ama başarılı olamadı.

Alexandre Dumas 1870'te, Dieppe yakınlarında öldü.

Üç Silahşörler / Yirmi Yıl Sonra
İkinci Kitap / Roman

OĞLAK KLASİKLERİ

ALEXANDRE DUMAS

ÜÇ SİLAHŞÖRLER 2
YİRMİ YIL SONRA

İKİNCİ KİTAP

Türkçesi: *İsmail Yerguz*

OĞLAK KLASİKLERİ

Üç Silahşörler / Yirmi Yıl Sonra / Alexandre Dumas Père
Fransızca aslından çeviren: İsmail Yerguz

© Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti., 2000

Kurumsal kimlik danışmanı: Serdar Benli
Kapak tasarımı: Derya Diblen
Kapak resmi: Rembrandt, "Gece Devriyesi"
Dizgi düzeni: Goudy, 10 / 12 pt.
Ofset hazırlık: Oğlak Yayınları
Baskı: Oğlak Baskı Hizmetleri
Tel: (0-212) 612 73 05

Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti.
Genel yönetim: Senay Haznedaroğlu
Yayın yönetmeni: Raşit Çavaş
Zambak Sokak 29, Oğlak Binası, 80080 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0-212) 251 71 08-09, Faks: (0-212) 293 65 50
e-posta: oglak@oglak.com

Birinci baskı: 2000
ISBN 975 - 329 - 312 - 7

İKİNCİ KİTAP

XLVIII

SAINT-EUSTACHE'LI DİLENCİ

D'Artagnan'ın doğrudan Saray'a gitmemesinin nedenleri vardı. Comminges'in kendisinden önce oraya gitmesini ve o sabah arkadaşıyla birlikte Kraliçe için yaptıklarını Mazarin'e anlatmasını beklemişti.

Bu nedenle Kardinal her ikisini de çok iyi karşıladı, övgüler yağdırdı onlara. İsteklerine kavuşmaları, d'Artagnan'ın yükselmesi, Porthos'un da Baron'luğu konusunda yolunun yarısının aşıldığını söyledi.

D'Artagnan bunların yerine parayla ödüllendirilmeyi yeğlerdi. Başbakan'ın çok kolay söz verdiğini ama sözünü çok geç yerine getirdiğini bilirdi. Dolayısıyla Mazarin'in verdiği sözleri hiç ciddiye almıyordu. Porthos'un cesaretini kırmak istemediğinden çok memnun kalmış gibi bir tavrı benimsemeyi uygun buldu.

İki arkadaş Başbakan'ın yanındayken Kraliçe çağırttı kendisini. Mazarin, Kraliçe'nin teşekkürlerini de sağlayıp, iki savunucusunun gösterdiği çabaları daha da abartmak için fırsat çıktığını düşündü ânında. Eliyle peşinden gelmelerini işaret etti. D'Artagnan ve Porthos toz toprak içinde kalmış paramparça giysilerini göstererek kabul etmek istemediler ama Kardinal başını salladı.

"Bu giysiler, Kraliçe'nin huzurunda çok sık gördüğünüz Saray mensuplarının giysilerinden daha değerlidir çünkü dövüştüğünüzü gösterir."

Bunun üzerine d'Artagnan ve Porthos itaat ettiler.

Anne d'Autriche'in huzurunda gürültü patırtı yapan, neşeli bir kalabalık vardı. İspanya'ya karşı kazanılan zaferden sonra halka karşı da bir zafer kazanılmıştı. Broussel önemli bir direnişle karşılaşılmadan Paris'ten çıkarılmıştı ve şu sıralarda muhtemelen Saint-Germain Hapishanesi'ndeydi. Hemen hemen aynı saatlerde gene sessiz sadasız tutuklanan Blancmesnil de, Vincennes'e atılmıştı.

Comminges, kendisine göreviyle ilgili olarak sorular soran Kraliçe'nin yanındaydı. Herkesin anlattıklarını büyük bir dikkatle dinlediği sırada Mazarin'in arkasından içeri giren d'Artagnan ve Porthos'u gördü.

"Ah! Madam" dedi d'Artagnan'a doğru koşarak, "işte size her şeyi benden çok daha iyi anlatabilecek biri, kurtarıcım oydu çünkü. O olmasa Saint-Cloud'daki ağlara takılmış durumdayım şimdi büyük olasılıkla. Niyetleri hiç acımadan ırmağa atmaktı beni. Konuşun artık d'Artagnan, konuşun!"

D'Artagnan silahşör subayı olalı beri Kraliçe'nin dairesine sık sık girmiş ama Anne d'Autriche hiç konuşmamıştı onunla.

"Evet Mösyö, böyle bir hizmette bulunduktan sonra hâlâ mı susuyorsunuz?" dedi Kraliçe.

"Madam" diye karşılık verdi d'Artagnan, "hayatımın Majesteleri'nin emrinde olduğunu söylemekten başka ne gelir elimden, bilemiyorum. Ve şunu da belirteyim ki, ancak uğrunuzda can verdiğim gün gerçekten mutlu olacağım."

"Biliyorum bunu Mösyö" dedi Anne d'Autriche. "Hem de çok uzun zamandan beri biliyorum. Size karşı beslediğim saygı ve gönül borcumu açıkça dile getirme fırsatı bulduğum için de ayrıca mutluyum."

"İzninizle Madam" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Bu övgülerinizin bir bölümünü de Tréville birliğinin eski silahşörlerinden, tıpkı benim gibi yani -d'Artagnan bu sözcükleri üstü-

ne basa basa telaffuz etmişti-, ve de mucizeler yaratan dostuma da aktaracağım."

"Adı ne beyin?" diye sordu Anne d'Autriche.

"Silahşörler arasında ona Porthos derlerdi" dedi d'Artagnan. Kraliçe ürperdi birden. "Ama gerçek adı Vallon şövalyesidir."

"De Bracieux de Pierrefonds" diye ekledi Porthos.

"Uzun bir ad, hepsinin hatırlanması mümkün değil, ilki yeter bana" dedi Kraliçe gülümseyerek.

Porthos saygıyla selam verdi. D'Artagnan iki adım geri attı.

Bu sırada Piskopos Yardımcısı'nın geldiği haber verildi.

Majesteleri'nin yanındaki topluluktan şaşkınlık belirtisi sesler yükseldi. Piskopos'un daha o sabah törende verdiği vaaza rağmen Fronde yanlısı olduğu biliniyordu. Kardinal, Paris Başpiskoposu'ndan törende vaaz verme görevini yeğenine vermesini isterken Mösyö Retz'e pabucunu ters giydirmeyi düşünmüştü.

Gerçekten de Piskopos Yardımcısı, Notre-Dame'dan çıkarken öğrenmişti olayı. Fronde yanlılarının ileri gelenleriyle ilişkili olmasına rağmen Piskopos Yardımcılığı'nı asıl büyük hedefleri için bir sıçrama tahtası gördüğünden Saray'ın sağlayabileceği olanakları da geri çevirebilecek biri değildi. Retz'in niyeti, amcasının yerine önce Başpiskopos, sonra da Mazarin gibi Kardinal olmaktı. Oysa halktan yana olanlar, hükümdarların dudaklarının arasında olan bu mevkileri zor verirlerdi ona. İşte bütün bu nedenlerle Lens Savaşı dolayısıyla Anne d'Autriche'e övgüler yağdırmaya geliyordu. Saray'da karşılaşacağı tutum ve davranışlara göre karar verecek, Saray'a karşı ya da Saray'dan yana olacaktı.

Piskopos Yardımcısı'nın geldiği haber verilmişti. İçeri girdi ve görünmesiyle birlikte bütün Saray halkının, ne söyleyeceği konusundaki merakı daha da arttı.

Piskopos Yardımcısı orada kendisiyle alay etmek için toplanmış olanların hepsinden daha zekiydi. Dolayısıyla öyle ustaca bir konuşma yaptı ki, orada hazır bulunanlar gülmek istedikleri halde cesaret edemediler böyle bir şeye. Mösyö Retz konuşmasını mütevazı gücünü Kraliçe Hazretleri'nin emrine verdiğini söyleyerek bitirdi.

Anne d'Autriche, Piskopos Yardımcısı'nın konuşmasını dinlerken pek memnundu ama konuşma kaba alaylara vesile oluşturabilecek son sözlerle bitince Kraliçe döndü ve gözdelerine göz kırparak Piskopos Yardımcısı'nı onlara teslim ettiğini belirtti. Saray'ın soytarıları denebilecek kişiler hemen işe giriştiler. Maskara Nogent-Beautru, böyle bir anda dinin yardıma koşmasından Kraliçe'nin büyük mutluluk duyduğunu söyledi.

Kahkahalarla güldü herkes.

Villeroi Kontu, Saray'ı Parlamento ve Parisli burjuvalara karşı korumak için Piskopos Yardımcısı'nın bir işaretiyle keşişler, zangoçlar ve kavaslardan oluşan ordunun seferber olacağını bildikten sonra nasıl korkuya kapıldıklarını anlayamadığını söyledi.

Mareşal Milleraie ise bir çatışma durumunda Piskopos Yardımcısı ateş açmak zorunda kalırsa, kalabalık içinde kırmızı başlığının kolay fark edileceğini, bunun da kendisine IV. Henri'nin Ivry Savaşı'nda şapkasındaki beyaz tüyden tanınmasını anımsattığını ekledi.

İstese bu alaycı sözleriyle herkesi perişan edebilecek güçte biri olan Gondy sessizliğini ve ciddiyetini bozmadı. Suskun kalınca da Kraliçe bu güzel konuşmasına ekleyecek bir şeyi olup olmadığını sordu.

"Var, Majesteleri" dedi Piskopos Yardımcısı. "Ülkede bir iç savaş çıkarmadan önce iyice düşünüp taşınmanızı rica ediyorum sizden."

Anne d'Autriche sırtını döndü ve gene kahkahalar yükseldi.

Piskopos Yardımcısı, Kraliçe'yi selamladı, Mazarin'i de ancak birbirlerinin ölümünü arzulayan düşmanlar arasında görülecek bir bakışla süzdükten sonra Saray'dan çıktı. Öylesine acı baktı ki, Kardinal'in içine işledi bu bakışlar. Bunun açıkça bir savaş ilanı olduğunu sezdi, hemen d'Artagnan'ın koluna yapıştı.

"Şimdi dışarı çıkan adamı gerekirse tanıyabilirsiniz, değil mi?" diye sordu.

"Tabii Monsenyör" diye karşılık verdi d'Artagnan.

Sonra Porthos'a dönerek ekledi.

"Allah kahretsin! İşler kötü gitmeye başladı. Kilise mensupları arasındaki çatışmalardan hiç hoşlanmam ben."

Gondy geçerken her iki yanındaki insanları kutsuyor ve düşmanlarının uşaklarının bile ayaklarına kapanmasından sinsi bir keyif alıyordu. Yürüdü gitti.

"Ah!" dedi içinden Saray'dan dışarı adımını attığı sırada. "Nankör, pis, alçak Saray! Yarın gülmenin ne olduğunu göstereceğim sana ben ama bu sefer başka türlü olacak işler!"

Saray'da herkes Kraliçe'nin güleç yüzünü fırsat bilip neşe gösterilerinde aşırılıklar sergilerken Kardinal, mantıklı bir insan olarak ve de önsezilerinin de getirdiği endişeyle vaktini boş ve tehlikeli şakalarla harcamıyordu kesinlikle. Piskopos Yardımcısı'nın arkasından o da çıkmıştı. Hesaplarını denetliyor, altınlarını saklıyor, güvendiği işçilere duvarlarda özel gizleme yerleri yaptırıyordu.

Piskopos Yardımcısı yerine dönünce, ayrılışından hemen sonra bir gencin geldiğini ve hâlâ kendisini beklediğini öğrendi. Adını sordu söz konusu gencin. Louvrières, dedikleri imiş. Bu kadarı yetti de artardı bile Kardinal'in keyifle ürperdi.

Çalışma odasına koştu. Gerçekten de öfkeden soluyan ve Kral'ın adamlarıyla çatışırken aldığı yaraların etkisiyle kan-

lar içinde kalan Louvrières içerdeydi. Piskoposluk'a gelirken aldığı tek önlem tüfeğini bir arkadaşının evine bırakmak olmuştu.

Piskopos Yardımcısı, delikanlının yanına gitti ve elini uzattı. Delikanlı da karşısındakinin içini okumak istercesine gözlerine baktı.

"Aziz dostum Louvrières" dedi Piskopos Yardımcısı, "bilesiniz ki başınıza gelen felaket beni çok üzmüştür."

"Sahi mi? Ciddi mi söylüyorsunuz?" dedi Louvrières.

"Bütün içtenliğimle."

"Öyleyse Monsenyör, konuşma zamanı geçti artık, eyleme geçmenin zamanıdır şimdi. Eğer arzu ederseniz Monsenyör, babam üç gün içinde hapisten kurtulabilir, siz de altı aya kalmaz Kardinal olursunuz."

Piskopos Yardımcısı bir ürperti geçirdi.

"Hayır, açık olalım, bütün kozlarımızı ortaya koyalım" dedi Louvrières. "İnsan yalnızca Hıristiyanlık uğruna, altı ay içinde otuz bin altını sadaka diye dağıtmaz sizin yaptığınız gibi, kuşkusuz güzel bir şey olabilirdi bu. Siz tutkulu bir insansınız, bilinen bir gerçek bu. Bir dahisiniz ve farkındasınız bunun. Ben de Saray'dan tiksiniyorum ve tek bir arzum var şu anda: İntikam! Emrinizdeki kiliseyi ve halkı bize verin. Ben de burjuvalarla Parlamento'yu ekleyeceğim bunlara. Bu dört unsurla bir haftada bizim olur Paris. İnanın bana Monsenyör, Saray kendi isteğiyle vermeyeceği şeyi, korkudan verecektir."

Bu kez de Piskopos Yardımcısı süzdü Louvrières'i delici bakışlarla.

"Ama Mösyö Louvrières" dedi, "bu sözlerinizle açıkça bir iç savaş teklif ettiğinizin farkında mısınız bana?"

"Monsenyör, çok eskiden beri körüklediğiniz bu savaşı hoş karşılamamanız için ne gibi bir neden olabilir, bilemiyorum."

"Gene de üzerinde çok düşünülmesi gereken bir konu" dedi Piskopos Yardımcısı.

"Kaç saatlik bir süre istiyorsunuz?"

"On iki saat Mösyö. Çok mu?"

"Şimdi öğle vakti. Geceyarısı sizdeyim."

"Dönmemişsem, bekleyin beni."

"Memnuniyetle. Geceyarısı buluşmak üzere Monsenyör."

"Geceyarısı sevgili dostum Louvrières!"

Gondy yalnız kalınca, ilişkide olduğu papazların hepsini yanına çağırttı. İki saat sonra Paris'in en kalabalık, dolayısıyla da en çalkantılı bölgelerinde görev yapan otuz bölge rahibi yanındaydı.

Gondy onlara, Saray'da nasıl hakarete uğradığını, Beautru'nün, Villeroi Kontu'nun, Mareşal Milleraie'nin şakalarını anlattı. Rahipler nasıl karşılık verebileceklerini sordular.

"Çok basit" dedi Piskopos Yardımcısı, "insanların vicdanlarını yönetiyorsunuz siz. O halde yüreklerinizdeki o sefil Kral korkusunu ve saygısını atın. Hıristiyan cemaatine Kraliçe'nin bir zalim olduğunu anlatın ve herkesin kafasına iyice yerleştirinceye kadar bıkmadan usanmadan, Fransa'nın başına gelen felaketlerden Kraliçe'nin âşığı ahlaksız Kardinal'in sorumlu olduğunu tekrarlayın. Hemen şimdi başlayın. Üç gün sonra alacağınız sonucu bekliyorum. Ayrıca içinizde bana mantıklı bir öğüt verecek kimse varsa, kalsın. Memnuniyetle dinlerim."

Rahiplerin üçü kaldı: Saint-Merri, Saint-Sulpice ve Saint-Eustache papazları.

Ötekiler gitti.

"Demek sizler bana meslektaşlarınızdan daha fazla yardımcı olacağınıza inanıyorsunuz, öyle mi?" diye sordu Gondy.

"Öyle umuyoruz" diye karşılık verdi rahipler.

"Siz efendim, Saint-Merri rahibi, önce siz başlayın."

"Monsenyör, bizim semtte size çok yararlı olabilecek biri var?"

"Kim?"

"Semtindeki esnaf üzerinde çok etkili, Lombards Sokağı'nda oturan bir tüccar."

"Adı ne?"

"Planchet! Bir buçuk ay önce tek başına ortalığı birbirine katmıştı. Bu olaydan sonra onu asmak için aradıklarından, kayboldu ortadan."

"Bulabilir misiniz kendisini?"

"Sanırım. Tutuklandığını sanmam. Karısı günah çıkartmak için bana geldiğinden, nerede olduğunu biliyorsa, öğrenirim kesinlikle."

"Peki muhterem peder, bulun bana bu adamı ve hemen getirin lütfen."

"Saat kaçta?"

"Altı iyi mi?"

"Altıda sizdeyiz Monsenyör."

"Haydi Muhterem Peder, hemen gidin, Allah yardımcınız olsun."

Rahip çıktı.

"Ya siz Mösyö?" dedi bu kez Saint-Sulpice papazına dönen Gondy.

"Monsenyör" dedi papaz, "ben de sevilen bir Prens'e büyük hizmetleri dokunmuş birini tanıyorum. Mükemmel bir lider olabilir. Sizin emrinize verebilirim onu."

"Adı ne bu adamın?"

"Kont de la Rochefort."

"Onu da tanırım ama ne yazık ki Paris'te değil."

"Cassette Sokağı'nda oturuyor Monsenyör."

"Ne zamandan beri?"

"Üç gündür."

"Niçin beni görmeye gelmedi."

"Şey... Ona dediler ki... Monsenyör bağışlarlar beni herhalde..."

"Gayet tabii. Haydi söyleyin."

"Monsenyör'ün Saray'la anlaşmakta olduğunu söylediler."

Gondy dudaklarını ısırdı.

"Kandırmışlar! Onu da saat sekizde getirin bana muhterem peder. Ben sizi nasıl kutsuyorsam, Tanrı da kutsasın."

İkinci rahip de saygıyla eğilip çıktı.

"Sıra sizde" diyerek son kalan rahibe yöneldi Piskopos Yardımcısı. "Giden beyler gibi, siz de birini tavsiye edebilecek misiniz?"

"Monsenyör, ben daha da iyisini tavsiye edeceğim."

"Harika! Ama dikkat edin, bu sözünüzle büyük bir sorumluluk altına giriyorsunuz: Biri bir tüccar, öbürü bir kont tavsiye etti. Siz de bir Prens mi takdim edeceksiniz?"

"Ben size bir dilenci tavsiye edeceğim Monsenyör."

"Ya" dedi düşünceli bir tavırla Piskopos Yardımcısı, "haklı olabilirsiniz muhterem peder. Paris'i dolduran bu yoksullar ordusunu ayağa kaldıracak biri gerekiyor gerçekten. Ayrıca bu insan öyle biri olmalı ki, kendilerini açlık ve sefalete itenin

Mazarin olduğunu bütün Fransa'ya duyuracak kadar yüksek sesle bağırttırmalı bu orduyu."

"İşte tam istediğiniz adam elimin altında benim."

"Çok güzel! Kim?"

"Sıradan bir dilenci Monsenyör. Yaklaşık altı yıldır Saint-Eustache Kilisesi'nin merdivenlerinde kutsanmış su verip, dileniyor."

"Ve bu adam meslektaşları arasında çok etkili, öyle mi?"

"Monsenyör, dilencilik son derece güçlü bir örgüt. Ellerinde avuçlarında bir şey olmayanlar, her şeye sahip olanlara karşı bu dilenci derneklerini kurmuşlardır ve her üye üzerine düşen görevi yerine getirir, ayrıca bir lideri vardır bu derneklerin, bilmiyorlar mı bunu Monsenyör?"

"Evet, işitmiştim ben de" diye karşılık verdi Gondy.

"İşte size tavsiye ettiğim kişi de bu liderlerden biri."

"Ne biliyorsunuz hakkında?"

"Bir şey bilmiyorum Monsenyör ama bana öyle geliyor ki vicdan azabı çekiyor."

"Nereden vardınız bu kanaata?"

"Her ayın 28'inde, feci biçimde ölen biri için dua okutuyor bana! Sonuncusunu dün okudum daha."

"Adı ne?"

"Maillard ve gerçek adı olduğunu sanmıyorum bunun."

"Bu saatte iş başında olabilir mi?"

"Kesinlikle."

"Gidip görelim şu sizin dilenciyi o halde. Gerçekten anlattığınız gibiyse, hazineyi siz bulmuşsunuz demektir!"

Piskopos Yardımcısı hemen bir şövalye gibi giyindi, kır-

mızı tüylü, geniş kenarlı bir şapka geçirdi kafasına, beline uzun bir kılıç kuşandı ve çizmelerine mahmuzlarını taktı, sırtına da bol bir pelerin alıp rahibin peşinden gitti.

Gondy ve rahip, Saint-Eustache Kilisesi çevresindeki bütün sokakları dolaştılar. Halkın ne gibi düşünceler içinde olabileceğini kestirmeye çalıştılar. Heyecanlıydı halk ama bir kovanın içindeki ürkmüş arılar gibi nereye saldıracağını bilemiyordu. Başlarına bir lider geçtiği taktirde istenilen yöne doğru yürüyebilecekleri çok açıktı.

Prouvaires Sokağı'na vardıklarında rahip parmağını kilisenin avlusuna doğru uzattı.

"Bakın orada, iş başında."

Gondy, gösterdiği tarafa baktı ve bir iskemleye oturmuş, sırtını silmelere dayamış bir fakir gördü. Yanında küçük bir kova ve serpmeç vardı.

"Orada durmasına izin vererek biraz kayırıyor musunuz onu?" diye sordu Gondy.

"Hayır Monsenyör" dedi rahip. "Kutsal su serpenlerin durdukları bu yeri, kendisinden önceki meslektaşlarından pazarlıkla satın aldı o."

"Pazarlıkla mı?"

"Evet, satılır bu yerler. Yanılmıyorsam Maillard da yüz altın verdi bu yere sahip olabilmek için."

"İlginç, demek adam zengin."

"Bunlardan bazıları öldüklerinde yirmi beş bin, otuz bin, hatta daha fazla para bırakır."

"Hıı!" diye bir ses çıkararak güldü Gondy. "Sadakalarımın bu kadar iyi bir yatırım olduğunu bilmiyordum ben doğrusu."

Bir yandan da avluya doğru ilerliyorlardı. Papaz ve Pis-

kopos Yardımcısı kilisenin merdivenlerinin ilk basamağına adımlarını attıkları sırada, dilenci doğrularak serpmeci uzattı.

Altmış altı, altmış sekiz yaşlarında, kısa boylu, şişman, kır saçlı, vahşi bir hayvan ürkekliğiyle bakan biriydi. Yüzünde birbirine zıt iki şeyin mücadelesini okumak mümkündü: İrade ya da pişmanlıkla gemlenen kötü bir kişilik.

Rahibin arkasındaki şövalyeyi görünce ürperdi ve şaşkınlıkla yüzüne baktı.

Rahip ve Piskopos Yardımcısı parmaklarının ucunu serpmece dokundurdular ve haç çıkardılar. Gondy yerdeki şapkanın içine bir gümüş lira attı.

"Maillard" dedi rahip, "bu bey ve ben, seninle biraz konuşmaya geldik."

"Benimle mi?" dedi dilenci. "Zavallı, yoksul bir dilenci için ne büyük şeref!"

Dilencinin sesinde gizleyemediği ve Gondy'yi de şaşırtan bir alaycılık seziliyordu.

"Evet" diye devam etti bu üsluba alışık olduğu sezilen papaz. "Evet, bugünkü olaylarla ilgili olarak neler düşündüğünüzü, kiliseye girip çıkanların neler konuştuklarını öğrenmek istiyorduk."

Dilenci başını salladı.

"Acı olaylar muhterem peder. Olan her zamanki gibi yoksul halka oluyor. İnsanların ne konuştuklarına gelince, halinden memnun olan yok, herkes bir şeylerden yakınıyor. Ama herkes demek hiç kimse demektir, bilirsiniz."

"Biraz açar mısınız dostum?" dedi Gondy.

"Bütün yakınmaların, bağırtı çağırtının, lanetlerin gelip geçici bir fırtınaya ve gökgürültüsüne benzediğini söylemek istiyorum. Hepsi bu! Yıldırım ancak her şeyi çekip yönetecek bir lider çıktığında düşecek."

"Dostum" dedi Piskopos Yardımcısı, "becerikli bir insana benziyorsunuz. Gerekirse küçük bir iç savaşa katılır mıydınız acaba? Ve eğer bir lider bulabilirsek, kişisel yeteneklerinizi ve arkadaşlarınız üstündeki etkinizi bu liderin emrine verir miydiniz?"

"Tabii Mösyö, yeter ki kilise onaylasın bu savaşı ve beni istediğim amaca, günahlarımın bağışlanması amacına ulaştırsın."

"Kilise bu savaşı yalnızca onaylamayacak, yönetecek de ayrıca. Günahlarınızın bağışlanmasına gelince, Roma Sarayı'nda son derece etkili olan Piskopos Yardımcısı yanımızda. Ayrıca Piskopos Yardımcısı'nın çok geniş af yetkisi var, sizi kendisine tavsiye edebiliriz."

"Maillard, bilesiniz ki çok güçlü bir senyör olan bu beye ben tavsiye ettim sizi. Dolayısıyla bir bakıma kefil olmuş sayılırım."

"Bana karşı hep iyi davranmış olduğunuzu biliyorum muhterem peder" dedi dilenci. "Bu nedenle ben de sizin için elimden gelen her şeyi yaparım."

"Biraz önce muhterem pederin de bana söylemiş olduğu gibi, meslektaşlarınız üstünde büyük etkiniz olduğuna olduğuna inanıyor musunuz?"

"Bana karşı bir tür saygı duyuyorlar yanılmıyorsam" dedi gururlu bir tavırla. "Demek ki yalnızca emirlerimi yerine getirmekle kalmayacaklar, gittiğim her yere de gelecekler peşimden!"

"O halde Saray'ın duvarlarının önünde tıpkı eskiden Jéricho'nun adamlarının yaptığı gibi 'Kahrolsun Mazarin!' diye bağırıp, bu duvarları ele geçirebilecek elli kararlı, hareketli, çevik, tok sesli adam bulabilir misin?"

"Bundan da zor ve önemli işleri başarabileceğini sanıyorum" dedi dilenci.

"Öyle mi?" dedi Gondy. "Peki, bir gecede on barikat kurabilir misiniz sokaklarda?"

"Elli tane kurarım ve sabahleyin de bunların savunmalarını üstlenirim."

"Allah Allah!" dedi Piskopos Yardımcısı. "Bayağı hoşuma giden bir güven içinde konuşuyorsunuz. Muhterem peder de size kefil olduktan sonra."

"Ben kefilim" dedi rahip.

"Buyurun, işte içinde beş yüz altın olan bir kese. Bütün önlemlerinizi alın ve bu akşam saat onda sizi nerede bulabileceğimi söyleyin bana."

"Yüksek bir yer olsun ki, buradan verilecek bir işaret Paris'in her tarafından görülebilsin."

"Saint-Jacques-la-Boucherie Piskopos Naibi için bir pusula vereyim mi?" diye sordu rahip. "Sizi kuledeki odalardan birine alır."

"Harika!" dedi dilenci.

"O halde" dedi Gondy, "akşam onda görüşüyoruz. Memnun kalırsam şayet, bilesiniz ki beş yüz altınlık bir kese daha alacaksınız."

Dilencinin bakışları açlık parıltısıyla yanıp söndü ama çabuk hâkim oldu kendine.

"Bu akşam her şey hazır olacak Mösyö" dedi.

İskemlesini alıp kiliseye soktu, kovasıyla serpmecini de yanına koydu. Kendisininkine güvenmiyormuş gibi gidip kilisenin kutsanmış suyundan aldı ve dışarı çıktı.

XLIX

SAİNT-JACQUES-LA-BOUCHERIE KULESİ

Altıya çeyrek kala ziyaret etmesi gereken her yeri dolaşan Gondy, Piskoposluk Binası'na dönmüştü.

Saat altıda Saint-Merri Papazı'nın geldiğini haber verdiler.

Gondy, papazın arkasına doğru baktı ve peşinde bir başkasını gördü.

"Alın içeri" dedi.

Papaz, Planchet'yle birlikte girdi içeri.

"Monsenyör" dedi Saint-Merri Papazı, "işte size kendisinden söz etmek onuruna eriştiğim kişi."

Planchet iyi yerlere girip çıkmaya alışmış bir adamın rahatlığı içinde selam verdi.

"Halkın davası için mücadele etmeye hazır mısınız?" diye sordu Gondy.

"Öyle görünüyor" dedi Planchet. "Ben gönülden Fronde yanlısıyım zaten çünkü şu halimle bile idamlığım."

"Niye?"

"Beş yıldır Bastille'de yatan bir soyluyu Kardinal'in adamlarının elinden kurtardım."

"Adı neydi?"

"Monsenyör iyi tanırlar: Kont de la Rochefort!"

"Ha! Evet!" dedi Gondy. "Duydum olayı. Büyük bir gürültü patırtı çıkarmıştınız, değil mi?"

"Öyle sayılır" diye karşılık verdi Planchet halinden hoşnut bir tavırla.

"Ne iş yapıyorsunuz?"

"Şekerciyim. Lombards Sokağı'nda."

"Bu kadar rahat, sakin, huzurlu bir işiniz varken, nasıl böylesine saldırgan amaçlar peşinde olabiliyorsunuz, söyler misiniz?"

"Monsenyör kiliseye mensup biri olduğu halde beni acaba nasıl, belinde kılıcı, mahmuzlu çizmeleriyle, bir şövalye gibi karşılıyabiliyor?"

"Güzel bir cevap doğrusu" dedi Gondy gülümseyerek, "ama biliyorsunuzdur herhalde, sırtımdaki rahip cüppesine rağmen hep savaşçı amaçlar peşinde koşmuşumdur ben."

"Monsenyör, ben de şekerciliğe başlamadan önce Piémont alayında üç yıl çavuşluk yaptım, daha önce de on sekiz ay d'Artagnan'a hizmet ettim."

"Silahşör subayına?"

"Evet Monsenyör."

"Ama onun ateşli bir Mazarinci olduğunu söylüyorlar."

"Yani..." dedi Planchet.

"Yani ne demek?"

"Hiç Monsenyör. Mösyö d'Artagnan askeri hizmet veriyor. Mösyö d'Artagnan kendisini koruması için para veren Kardinal'in hizmetinde. Tıpkı biz burjuvaların, bizi soyan Mazarin'e karşı nasıl başkaldırmaya hakkımız varsa, onun da efendisine hizmet etmek görevidir."

"Zeki birisiniz siz dostum, güvenebilecek miyiz size acaba?"

"Muhterem pederin benim için size kefil olduğunu sanmıştım."

"Evet öyle ama ben bunu bir de sizin ağzınızdan duymak istiyorum."

"Monsenyör, eğer sorun kentin altını üstüne getirmekse bana güvenebilirsiniz."

"Evet sorun bu. Gece kaç adam toplayabileceksiniz?"

"İki yüz tüfekli, beş yüz mızraklı toplayabilirim."

"Her semtte böyle birini bulsak, güçlü bir ordumuz olurdu yarın."

"Tabii."

"Siz Rochefort Kontu'na itaat etmeye hazır mısınız?"

"Cehenneme bile giderim peşinden. Abarttığımı sanmayın çünkü kendisi de cehenneme inebilecek yetenekte biridir."

"Bravo!"

"Yarın dostlarla düşmanları nasıl ayıracağız birbirlerinden?"

"Sapancılar -yani Fronde yanlıları- şapkalarına ekin sapından fiyonk takabilirler."

"Peki. Emirlerinizi bekliyorum."

"Paraya ihtiyacınız var mı?"

"Paranın asla hiçbir işte zararı olmaz Monsenyör. Ama olmazsa da, yok der geçeriz. Para olursa işler çok daha iyi ve çabuk yürür."

Gondy bir kasanın başına geçti ve içinden bir kese çıkardı.

"İşte beş yüz altın size" dedi. "İşler umduğumuz gibi giderse yarın bir bu kadar daha alacağınızı bilin."

"Bu paranın hesabını çok iyi vereceğim Monsenyör'e" dedi Planchet ve keseyi koltuğunu sıkıştırdı.

"Güzel, sizi Mazarin'e tavsiye edeceğim."

"İçiniz rahat etsin, güvenilir ellerdedir o zaten."

Planchet çıktı, rahip biraz arkada kaldı.

"Memnun musunuz Monsenyör?" diye sordu.

"Evet, kararlı bir yiğit gibi geldi bu adam bana."

"İnanın, söylediklerinden fazlasını başaracaktır."

"Harika."

Rahip de çıkıp, merdivenlerde beklemekte olan Planchet'nin yanına gitti. On dakika sonra Saint-Sulpice Papazı'nın geldiğini haber verdiler.

Piskopos Yardımcısı'nın odasının kapısı açılır açılmaz biri içeri daldı. Rochefort Kontu'ydu bu.

"Aziz dostum Kont Hazretleri, sizsiniz ha!" diyerek elini uzattı Gondy.

"Sonunda kararınızı verdiniz demek Monsenyör" dedi Rochefort.

"Kararımdan hiç vazgeçmemiştim ki" dedi Piskopos Yardımcısı.

"Peki, kapayalım bu konuyu artık öyleyse. Söz öyle diyorsanız, öyledir. İyi bir oyun oynayacağız Kardinal'e."

"Umalım, öyle olsun."

"Oyun ne zaman başlıyor?"

"Davetler bu gece başladı ama kemanlar ancak yarın sabah çalmaya başlayacak."

"Bana da, gerekirse elli asker gönderebileceğine dair söz veren şövalye d'Humières'e de güvenebilirsiniz."

"Elli asker mi dediniz?"

"Evet. Şövalye acemi asker topluyor ve elindekileri bana veriyor. Oyun sona erdiğinde, eksik kalırsa ben tamamlayacağım."

"Tamam sevgili dostum ama hepsi bu kadar değil."

"Başka ne var?" diye sordu Rochefort gülümseyerek.

"Mösyö Beaufort ne oldu?"

"Vendômois'da. Paris'e gelmek için haber bekliyor benden."

"Hemen yazın, tam zamanıdır."

"Bu kadar emin misiniz?"

"Evet ama çabuk olsun biraz. Çünkü Paris halkı ayaklanır ayaklanmaz, ayaklanmanın başına geçmek için en az on gönüllü prens çıkacaktır. Gecikirse fırsat kaçabilir."

"Sizin adınıza uyarabilir miyim kendisini?"

"Evet, tabii."

"Size güvenebileceğini de söyleyebilir miyim?"

"Gayet tabii."

"Bütün iktidarı ona devredeceğinizi de?"

"Savaş konusunda evet, siyasete gelince..."

"Bu alanda onun pek becerikli olmadığını biliyorsunuz."

"Kardinal başlığı takmam için bıraksın beni, ben kendim uğraşayım."

"Israr ediyor musunuz bu konuda?"

"Beni, bana yakışmayan bir başlık takmaya zorladıklarına göre" dedi Piskopos Yardımcısı, "hiç değilse kırmızı bir başlık olsun bu."

"Zevkler ve renkler tartışılmaz ki zaten" dedi gülerek Rochefort. "Ben de onun onayını almak için kefil oluyorum."

"Yazacak mısınız ona bu akşam?"

"Daha iyisini yapacağım, bir haberci göndereceğim."

"Kaç günde gelir acaba?"

"Beş günde."

"Gelsin, gelsin de değişikliği görsün."

"Ben de can-ı gönülden bunu diliyorum."

"Söz veriyorum."

"Yani?"

"Hemen gidip elli adamınızı toplayın ve hazır bekleyin."

"Ne için hazır?"

"Her şey için!"

"Birbirimizi nasıl tanıyacağız?"

"Şapkalara bir ekin fiyongu takarak."

"Peki, Allah'a emanet olun Monsenyör."

"Siz de dostum Rochefort."

"Ah Kardinal, ah!" diye mırıldandı Rochefort bu konuşma sırasında tek bir kelime söylemeye fırsat bulamayan papazı dışarı sürükleyerek. "Görürüz bakalım, ben eylem adamı olamayacak kadar yaşlı mıymışım, değil miymişim?"

Saat dokuz buçuktu ve Gondy'nin, binasından çıkıp Saint-Jacques-la-Boucherie Kulesi'ne gitmek için en azından yarım saate ihtiyacı vardı.

Gondy kulenin en yüksek pencerelerinden birinde bir ışık olduğunu fark etti anında.

"Gözetleme görevine başlamış bizimki!" dedi.

Kapıyı çaldı, açtılar. Bizzat Piskopos Naibi gelmişti ve ışık tutarak yukarı çıkardı Gondy'yi. En üst kata vardıklarında küçük bir kapıyı işaret etti, çıkınca alması için şamdanı duvarın bir köşesine bıraktı ve döndü, merdivenleri indi.

Üzerinde anahtar olmasına rağmen Gondy kapıyı vurdu.

"Girin" dedi, Gondy'nin, dilenciye ait olduğunu anladığı ses.

Piskopos Yardımcısı içeri girdi. Gerçekten de Saint-Eustache Kilisesi'nde kutsal su dağıtan adam kerevet gibi bir yere uzanmış, onu bekliyordu.

Gondy'nin girdiğini görünce hemen doğrularak kalktı.

Saat onu vurdu.

"Eee, sözünü yerine getirdin mi?" dedi Gondy.

"Pek değil" diye karşılık verdi dilenci.

"Yani?"

"Siz beş yüz kişi istemiştiniz, değil mi?"

"Evet!"

"Ben iki bin kişi getiriyorum."

"Doğru mu söylüyorsunuz?"

"Kanıt ister misiniz?"

"Evet."

Odada üç şamdan yakılmış, her biri bir pencerenin önüne konmuştu. Pencerelerden biri Cité'ye, biri Saray'a, biri de Saint-Denis'ye bakıyordu.

Adam sessizce mumların önüne kadar gitti ve üçünü de söndürdü peş peşe.

Gondy zifiri bir karanlık içinde kalmıştı. İçerisini yalnızca, kara bulutlar arasından zor zor sıyrılabilmiş ayın kararsız ve titrek ışığı aydınlatabiliyordu.

"Neden böyle yaptınız?" diye sordu Gondy.

"İşaret verdim."

"Ne işareti?"

"Barikat kurmaları için işaret."

"Eee?"

"Buradan çıkınca adamlarımı iş başında göreceksiniz. Yalnız dikkat edin, ayağınız bir zincire takılmasın ya da bir çukura düşüp kırmayın ayağınızı."

"İyi! Al sana gene para... İlk aldığın kadar. Ama lider olduğunu unutma artık ve sakın içmeye kalkışma."

"Ben yirmi yıldır sudan başka bir şey içmiyorum ki."

Adam keseyi Gondy'nin elinden aldı, Gondy kesedeki altınların karıştırılmasından çıkan sesi işitti.

"Ooo... Bakıyorum da bayağı cimrisin" dedi Gondy.

Dilenci derin bir iç geçirip keseyi attı.

"Ben hep aynı insan olarak mı kalacağım?" dedi. "İhtiyarlıktan hiç kurtulamayacak mıyım? Allah kahretsin bu yoksulluğu! Bu kibiri!"

"Parayı da alıyorsun ama bir yandan."

"Öyle ama payıma düşeni hayır işlerine harcayacağıma dair söz veriyorum huzurunuzda."

Yüzü, ruhunda büyük çatışmalar olan bir insanın yüzü gibi gergin ve sapsarıydı.

"Tuhaf biri" diye mırıldandı Piskopos Yardımcısı.

Sonra şapkasını alarak çıkmak istedi ama dönünce dilencinin kapıyla arasına girdiğini gördü.

Aklına ilk gelen şey adamın kendisine bir kötülük yapmaya kalkışabileceği oldu.

Ama tersine, adam önce iki elini kavuşturdu, sonra da diz çöktü karşısında.

"Monsenyör, gitmeden önce beni kutsamanızı istiyorum."

"Monsenyör mü?" diye bağırdı Gondy. "Siz beni bir başkasıyla karıştırıyorsunuz galiba!"

"Hayır Monsenyör, sizin ne olduğunuzu biliyorum, yani Piskopos Yardımcısı olduğunuzu. İlk gördüğümde tanıdım sizi."

Gondy gülümsedi.

"Benim seni kutsamamı mı istiyorsun?" diye sordu.

"Evet, ihtiyacım var buna."

Dilenci bu sözleri öyle büyük bir pişmanlık ve alçakgönüllülükle söylemişti ki, Piskopos Yardımcısı elini uzatıp adamı olabildiğince dokunaklı bir tavırla kutsadı.

"Şimdi" dedi Gondy, "artık inanç birliği var aramızda. Ben seni kutsadım, sen de bana kutsal bağlarla bağlandın. Aynı biçimde ben de sana bağlandım. Söyle bakalım, seni kurtarabileceğim ve de insanların adaletinden kaçırdığın bir suç mu işledin?"

Dilenci başını salladı.

"Benim işlediğim suçun insanların dağıttığı adaletle ilgisi yok Monsenyör. Beni ancak demin yaptığınız gibi sık sık kutsayarak siz kurtarabilirsiniz!"

"Bak, açık konuşalım" dedi Gondy, "çok eskiden beri bu meslekte değilsin, değil mi?"

"Altı yıldır dileniyorum Monsenyör."

"Daha önce neredeydin?"

"Bastille'de."

"Bastille'den önce."

"Günahımı çıkardığınız gün, bunu da söylerim size Monsenyör."

"Peki, gece ya da gündüz, hangi saatte gelirsen gel, dinlerim seni."

"Teşekkürler Monsenyör" dedi dilenci boğuk bir sesle. "Henüz hazır değilim ama."

"Tamam, şimdi Allah'a emanet ol."

"Allah'a emanet olun Monsenyör" diyerek kapıyı açtı ve saygıyla eğildi dilenci.

Gondy şamdanı aldı, aşağı indi ve dalgın bir halde dışarı çıktı.

L

AYAKLANMA

Saat neredeyse gecenin on biriydi. Piskopos Yardımcısı yüz adım bile atmamıştı ki, bazı tuhaf değişiklikler fark etti.

Bütün kent çok değişik ve görmeye alışık olmadığı bazı yaratıkların istilasına uğramıştı sanki. Bazı sessiz gölgeler sokaklardan taşları söküyor, kimileri de el arabalarıyla bunları götürüp deviriyor, kimileriyse büyük bir süvari bölüğünün bile içine düşebileceği kadar derin hendekler kazıyordu. Becerikli oldukları âşikâr bu insanlar gidip geliyor, koşuyor, bilinmeyen işler yapan insanları andırıyorlardı. Bunlar Mucizeler Alanı'nın dilencileri, Saint-Eustache Kilisesi'nin avlusunda kutsal su serpen adamın ajanlarıydı. Ertesi günün barikatlarını hazırlıyorlardı.

Piskopos Yardımcısı karanlıkların insanlarını, gece emekçilerini dehşetle izliyordu. Şu soruyu soruyordu kendi kendine: "Bu yaratıkları deliklerinden çıkardıktan sonra tekrar aynı yere sokmak gücüne sahip olabilecekler miydi?" İçlerinden biri yanına yaklaşacak olsa haç çıkarmadan edemiyordu.

Saint-Honoré Sokağı'na vardı, buradan da Ferronerie Sokağı'na doğru ilerledi. Manzara değişmişti birdenbire: Bu kez esnaf ve tüccarlar bir dükkândan ötekine koşuyordu. Kapılar sıkı sıkıya kapatılmış gibiydi ama aslında hiçbirinin sürgüsü sürülmemişti. Böylece taşıdıklarının belli olabileceğinden korkar gibi davranan bazı insanların kolayca içeri girip çıkmaları

mümkün oluyordu. Bunlar silahları bulunan ve fazlalıklarını da hiç silahları olmayanlara veren dükkân sahipleriydi.

Adamlardan biri taşıdığı kılıçların, tüfeklerin ve kargıların ağırlığı altında iki büklüm olmuş, kapı kapı dolaşıyor, elindekileri teker teker bırakıyordu. Gondy bir sokak fenerinin soluk aydınlığında yabancının Planchet olduğunu anladı.

Piskopos Yardımcısı, La Monnaie Sokağı'nı izleyerek rıhtıma döndü. Rıhtımda mensup oldukları sınıflara göre siyah ya da kül renkli pelerinler giymiş burjuvalar hareketsiz topluluklar halinde toplanmışlardı. Bazıları da bir gruptan ötekine gidip geliyorlardı. Siyah ya da kül renkli pelerinlerin hepsinin arka tarafları bir kılıcın, ön taraflarıysa bir tüfeğin namlusu nedeniyle kabarıktı.

Gondy, Pont-Neuf'e varınca köprünün korunduğunu gördü. Yanına biri yaklaştı.

"Siz kimsiniz?" diye sordu. "Bizimkilerden biri değilsiniz sanki."

"Çünkü siz dostlarınızı tanımıyorsunuz aziz dostum Louvrières" dedi Gondy şapkasını çıkararak.

Louvrières hemen tanıdı onu ve saygıyla eğildi.

Piskopos Yardımcısı yürümeye devem ederek Nesle Kulesi'ne kadar indi. Duvarlar boyunca dolaşan insanlar gördü burada. Neredeyse hayaletler gördüğünü sanacaktı çünkü hepsi beyaz pelerinler içindeydi bu insanların. Bu adamlar belirli bir yere varınca ayaklarının altındaki toprak tükeniyormuş gibi kayboluyorlardı. Piskopos Yardımcısı bir köşeye dayadı dirseklerini ve ilkinden sondan bir öncekine kadar kaybolmalarını seyretti bunların.

En arkada kalan, muhtemelen kendisinin ve arkadaşlarının gözetlenip gözetlenmediğinden emin olmak için gözlerini kaldırdı ve karanlıkta Piskopos Yardımcısı'nı fark etti. Doğruca üzerine giderek tabancasını boğazına dayadı.

"Aman Mösyö Rochefort!" dedi Gondy gülerek. "Ateşli silahlarla şaka olmaz."

Rochefort ânında tanıdı bu sesi.

"Siz miydiniz Monsenyör?" dedi.

"Evet. Kim bu gömdüğünüz insanlar böyle?"

"Şövalye d'Humières'in vaadettiği elli acemi er. Hepsi hafif süvari olacak ileride. Bu nedenle şimdiden beyaz pelerinleri var."

"Nereye gidiyordunuz?"

"Bir heykelci arkadaşıma. Mermerlerini aldığı dehlizden geçmeyi yeğledik yalnızca."

"Harika" dedi Gondy.

Sonra Rochefort'un elini sıktı. Rochefort dehlize girdi, kapağı çekti ardından.

Gondy de yerine döndü. Pencereyi açıp sesleri duymak amacıyla dışarı sarktı.

Bütün kentten tuhaf, hiç işitilmemiş bir homurtu yükseliyordu âdeta. Mezar kadar karanlık sokaklarda, alışılmamış ve müthiş şeyler olup bitiyor gibiydi. Arada sırada da yaklaşan bir fırtınanın habercisi gökgürültüsünü ya da çatlayan bir dalgayı andıran bir ses duyuluyordu ama açık seçik, belirgin bir şey ifade edebilecek hiçbir şey gelmiyordu akla. Yerin altından gelen bu gizemli sesler bir deprem habercisiydi sanki.

Ayaklanma hazırlıkları bütün gece sürdü. Paris ertesi sabah uyandığında kendi görüntüsü karşısında ürperiyordu âdeta. Kuşatılmış bir kent gibiydi. Barikatlarda silahlı adamlar dolaşıyor ve çevrelerini tehdit dolu bakışlarla süzüyorlardı. Hepsinin tüfekleri omuzlarındaydı. Emirler, talimatlar, devriyeler, tutuklamalar, hatta infazlar... Yoldan geçenlerin sürekli karşılaştığı şeyler bunlardı işte! Başlarında tüylü şapka ve bellerinde altın yaldızlı kılıç olanları durdurup zorla, "Yaşasın Broussel! Kahrol-

sun Mazarin!" diye bağırtıyorlar, karşı çıkanlar yuhalanıyor, küfür yiyor hatta tartaklanıyordu. Katliam başlamış değildi henüz ama buna arzulu olanların küçümsenmeyecek kadar fazla oldukları da seziliyordu.

Barikatlar, Saray'ın burnunun dibine kadar sokulmuştu. Bons-Enfants Sokağı'ndan Ferronerie Sokağı'na, Saint-Thomas-du Louvre'dan Pont-Neuf'e, Richelieu'den Saint-Honoré Kapısı'na kadar on bin silahlı insan vardı. En önde bulunanlar Saray'ın çevresinde demir parmaklıkların önüne nöbetçi olarak yerleştirilmiş soğukkanlı muhafızlara bağırıp çağırıyorlardı. Nöbetçilerde en küçük bir hareket yoktu ama hiç kimse kapalı demir parmaklıklı kapıların, muhafızların durumunu güven altına aldığını söyleyemezdi. Bunların arasında da yüz, yüz elli, iki yüz kişilik guruplar halinde soluk benizli, üstü başı perişan insanlar, ellerinde "Halkın Sefaletini Görün" yazılı dövizlerle dolaşıyorlardı. Bu insanların geçtikleri yerlerde halk tepiniyor, bağırıp çağırıyordu ve sayıları o kadar fazlaydı ki, her taraf inliyordu bu nedenle.

Anne d'Autriche ve Mazarin sabah uyandıklarında, akşam sakin bıraktıkları kentin büyük bir heyecan içinde ayaklanmış olduğunu öğrenince çok şaşırdılar. Bu yüzden her ikisi de verilen raporlara inanmak istemediler ama gözleriyle görüp, kulaklarıyla işittikleri taktirde inanacaklarını söylediler. Bunun üzerine derhal birer pencere açıldı kendilerine. Gördüler, işittiler ve inandılar.

Kardinal omuz silkti ve kalabalığı küçümsüyormuş gibi davrandı ama çok belirgin biçimde sararak, titreye titreye çalışma odasına gitti, altınlarını ve mücevherlerini kasalarına yerleştirdi, en güzel elmaslarını parmaklarına taktı. Kraliçe ise öfkesinden çıldıracak halde, kendisini duygularına kaptırıp hemen Mareşal Meilleraie'yi yanına çağırttı, dilediği kadar adam alıp bu *şaka*nın ne demek olduğunu anlamak üzere gitmesini emretti.

Mareşal aslında maceracı, gözü pek, eli kılıç tutan insanlara has bir duyguyla halkı küçümseyen ve hor gören bir insandı. Yanına yüz elli kişi alıp Louvre Köprüsü'nden çıkmak istedi ama Rochefort ve elli hafif süvarisi ve peşlerindeki bin beş yüz kişiyle karşılaştı. Böyle bir engelle baş edebilmesi mümkün değildi. Zorlamaya kalkışmadı o da ve rıhtımdan yukarı doğru çıktı.

Pont-Neuf'te de Louvrières ve burjuvalara rastladı. Bu kez karşı saldırıya geçmeyi denedi ama yoğun ateşle karşılaştı, ayrıca çevredeki pencerelerden de yağmur gibi taş yağıyordu üzerlerine. Üç adamını cansız bıraktı burada.

Haller semtine doğru geri çekilmeyi denedi ama bu kez de Planchet ve mızraklı adamları çıktı karşısına. Tehdit dolu ifadelerle üzerlerine uzatıyorlardı mızrakları. Kül rengi pelerinlileri ezmek istedi ama pelerinliler direndiler. Mareşal burada da dört ölü verdi ve daha sonra Saint-Honoré Sokağı'na doğru çekildi.

Önce Saint-Honoré Sokağı'na girdi. Ama burada da Saint-Eustache'taki dilencinin barikatlarıyla karşılaştı. Barikatları savunanlar arasında yalnızca erkekler değil kadınlar ve çocuklar da vardı. Friquet, Usta Louvrières'in verdiği tabancayla kılıcı almış, kendisi gibi tuhaf insanlardan oluşan bir çete örgütlemiş, kulakları sağır eden bir gürültü patırtı yapıyordu.

Mareşal bu noktanın ötekiler kadar iyi savunulmadığı düşüncesiyle yüklenmek istedi. Yirmi adamını atlarından indirerek barikatı yarmakla görevlendirdi. Kendisi de geri kalanlarla birlikte at üstünde hücuma kalkanları koruyacaktı. Ama aynı anda direklerin ardından, araba tekerleklerinin arasından, taşların üstünden yaylım ateşi açıldı. Tüfek seslerini duyan Planchet'nin mızraklı adamları İnnocents Mezarlığı'nın köşesinde, Louvrières'in burjuvaları da La Monnaie Sokağı'nın dönemecinde ortaya çıktılar.

Mareşal Meilleraie iki ateş arasında kalmıştı.

Mareşal Meilleraie yiğit bir askerdi. Bu nedenle de olduğu yerde dövüşerek ölmeye karar verdi. Her darbeye ânında karşılık veriyordu. Kalabalık içinden acı çığlıklar yükselmeye başlamıştı. Daha eğitimli olan muhafızlar hiç boşa atmıyorlardı ama sayıları daha fazla olan burjuvalar da kurşun yağmuruna tutuyorlardı muhafızları. Mareşal'in çevresindekiler Rocroy ve Lérida savaş alanlarındaki gibi dökülmeye başlamışlardı. Yaveri Fontrailles'ın kolu kırılmış, atının boynuna kurşun saplanmıştı. Hayvan acıdan çıldıracak gibi olduğundan, binicisi zor hakim oluyordu. En yüreklilerin bile damarlarındaki kanın çekilmeye başladığını, alınlarını ter bastığını hissettikleri bir anda birden Arbre-Sec Sokağı yönündeki kalabalık açıldı ve "Yaşasın Piskopos Yardımcısı!" sesleri yükseldi. Gondy sırtında Piskoposluk latası ve kukuletalı pelerini, tüfek sesleri arasında sakin bir halde ilerliyor, dini bir tören yönetiyormuş gibi çevresini kutsuyordu.

Herkes diz çöktü birdenbire.

Mareşal, Gondy'yi tanıdı hemen ve yanına koştu.

"Allah aşkına kurtarın beni buradan! Yoksa hepimiz, kendi adamlarım ve ben can vereceğiz!" diye bağırdı.

Çevreleri o kadar gürültülüydü ki gök gürlese kimse duymayacaktı. Piskopos Yardımcısı elini kaldırıp halkın susmasını istedi. Sesler kesiliverdi bir anda.

"Yavrularım" dedi, "karşınızda kendisi hakkında yanıldığımız Mareşal Meilleraie var. Louvre'a dönünce Kraliçe'den sizin adınıza Broussel'imizin serbest bırakılmasını isteyecek. Söz veriyor musunuz Mareşal?" diye sordu Gondy, Meilleraie'ye doğru dönerek.

"Allah kahretsin!" diye söylendi Mareşal. "Gayet tabii ki söz veriyorum. Bu kadar kolay kurtulabileceğimi hiç düşünmemiştim doğrusu."

"Size bir asilzade olarak söz veriyor" dedi Gondy.

Mareşal de bunu onaylar biçimde elini havaya kaldırdı.

"Yaşasın Piskopos Yardımcısı!" diye bağırdı kalabalık. Hatta "Yaşasın Mareşal!" diye bağıran sesler de yükseldi. Ve arkasından da hep birlikte "Kahrolsun Mazarin!" diye bağırdılar.

Kalabalık ayrıldı. Saint-Honoré Sokağı yolu daha kısaydı. Barikatlar açıldı ve Mareşal'le yanındakiler buradan geriye doğru çekildiler. Friquet ve çetesi de trampet ve borazan çalma taklitleri yaparak peşlerinden gittiler.

Geri çekilme bir zafer yürüyüşüne dönmüştü âdeta ama muhafızlar geçtikten sonra barikatlar hemen kapatılıyor ve Mareşal de öfkeyle yumruklarını sıkıyordu.

Daha önce de söylediğimiz gibi bu sırada Mazarin çalışma odasına kapanmış, bazı ufak tefek işlerini halletmeye çalışıyordu. Hemen d'Artagnan'ı çağırtmıştı yanına ama d'Artagnan nöbetçi olmadığından bu gürültü patırtı içinde kendisini görebileceğine ihtimal veremiyordu. Silahşör on dakika sonra, yanından hiç ayırmadığı arkadaşı Porthos'la birlikte eşikte göründü.

"Ah! Gelin, gelin *Müsü* d'Artagnan!" dedi Mazarin. "Hoşgeldiniz. Arkadaşınız da. Neler oluyor kuzum Paris'te?"

"Neler mi oluyor Monsenyör?" dedi d'Artagnan. "İyi şeyler olduğu söylenemez, bütün şehir ayaklandı. Biraz önce yanımda arkadaşım Mösyö Vallon, Montorgueil Sokağı'ndan geçerken, üniformalı olmama rağmen, hatta belki de üniformalı olduğum için zorla durdurdular bizi. 'Yaşasın Broussel!' diye bağırmamızı istediler. Hatta başka bir şey daha söylememizi istediler. İster misiniz söyleyeyim?"

"Söyleyin, söyleyin!"

"'Kahrolsun Mazarin!' diye de bağırmamızı istediler. İplerin kopmuş olduğu anlamına gelir bu."

Mazarin güldü ama sapsarı kesilmişti.

"Siz de bağırdınız mı?" diye sordu.

"Bağırmadım, doğrusunu isterseniz" diye karşılık verdi d'Artagnan, "bağıracak sesim kalmamıştı çünkü. Mösyö Vallon da bağıramadı nezle olduğu için. Ve işte o zaman efendim..."

"Eee, o zaman..." dedi Mazarin.

"Şapkamla pelerinime baksanıza."

D'Artagnan pelerinindeki dört ve şapkasındaki iki kurşun deliğini gösterdi. Porthos'a gelince, o bir mızrak darbesi almış yan tarafına, bir tabanca mermisi de şapkasının tüylerini alıp götürmüştü.

"*Diavolo!*" dedi Kardinal. Düşünceli bir tavırla ve safça ve hayranlıkla iki arkadaşı süzdü. "Ben olsam feryat ederdim."

Bu arada gürültüler iyice yaklaşmıştı. Kardinal çevresine bakarak alnını sıvazladı. Pencereden bakmak istiyordu ama cesaret edemiyordu buna.

"Baksana bir Mösyö d'Artagnan, neler oluyor dışarıda?" dedi.

Silahşör her zamanki rahatlığıyla pencereye gitti.

"Bu da ne böyle? Mareşal Meilleraie geliyor ve şapkası yok başında. Fontrailles'ın kolu boynuna sarılmış, muhafızların hepsi yara bere içinde, atlar da kan içinde kalmış... O da ne? Ne yapıyor bu muhafızlar? Nişan alıyorlar yahu, ateş edecekler."

"Halk Saray'a yaklaşırsa, üstlerine ateş açılması için emir verildi" dedi Kardinal.

"Ama ateş açılırsa her şey mahvolur!" dedi d'Artagnan.

"Demir parmaklıklar var."

"Demir parmaklıklar mı? Beş dakika dayanabilir o parmaklıklar bu kalabalığa. Ezerler ve çiğneyip geçerler... Allah kahretsin, sakın ateş etmeyin!" diye bağırdı d'Artagnan pencereyi açarak.

Gürültü patırtı arasında kimsenin doğru dürüst işiteme-

diği bu emirden sonra üç dört el silah atıldı ve daha sonra da yaylım ateş sesi duyuldu. Mermilerin Saray'ın duvarlarına saplandığı duyuluyordu. Bir mermi d'Artagnan'ın kolunun altından geçip Porthos'un hayranlıkla kendisini seyrettiği aynaya saplandı ve parçaladı aynayı.

"Felaket!" diye bağırdı Mazarin. "Venedik aynasıydı!"

"Aman efendim" diyerek pencereyi kapattı sakin bir tavırla d'Artagnan, "ağlamaya falan kalkışmayın sakın, değmez. Çünkü böyle giderse bir saate kadar Saray'da Venedik aynası ya da Paris aynası... tek bir ayna kalmayacaktır."

"Ne öneriyorsunuz siz o halde?" diye sordu Mazarin titreyerek.

"Ne mi öneriyorum? Madem istiyorlar geri verin Broussel'i. Bir parlamento danışmanını hapse atacaksınız da ne olacak? Bir işe yaramaz!"

"Ya siz Mösyö Vallon? Siz ne düşünüyorsunuz bu konuda?"

"Ben olsam geri verirdim Broussel'i" dedi Porthos.

"Gelin, gelin beyler" dedi Kardinal. "Bu konuyla ilgili olarak Kraliçe'yle konuşacağım."

Koridorun sonunda durdu ansızın.

"Size güvenebilirim, değil mi beyler?" diye sordu.

"İki kez satılmayız biz" dedi d'Artagnan. "Size bağlandık biz, emredin, ne isterseniz yapalım."

"Tamam!" dedi Mazarin. "Girin o halde şu odaya ve bekleyin beni."

Sonra döndü, başka bir kapıdan salona girdi.

LI

AYAKLANMA TAM BİR İSYANA DÖNÜŞÜYOR

D'Artagnan ve Porthos'un girdikleri oda Kraliçe'nin bulunduğu salondan halı perdelerle ayrılmıştı. Halılar fazla kalın olmadığından içeride konuşulanları duyabiliyorlardı. Ayrıca perdelerin arası çok fazla açık olmasa da olup bitenleri görebilmelerine yetiyordu.

Kraliçe salonun ortasında ayakta duruyordu. Yüzü sapsarıydı ama kendine hâkimdi ve görenler hiçbir heyecan duymadığına inanabilirlerdi. Arkasında Comminges, Villequier ve Guitaut vardı. Erkeklerin arkasında da kadınlar yer almıştı.

Kraliçe'nin önünde Şansölye Séguier duruyordu. Yirmi yıl önce Kraliçe'ye kök söktüren Séguier, arabasını parçaladıklarını, kendisini kovaladıklarını, konağına kapağı zor attığını ancak konağın işgal edildiğini falan anlatıyordu ayrıntılarıyla. Sonunda bir odaya sığınmıştı ve yaşlı bir kadın, kardeşi Meaux Piskoposu'yla birlikte burada saklamıştı onu. Bulunduğu odada tehlike burnunun ucuna kadar dayanmış ve haydutlar odaya o kadar yaklaşmışlardı ki, Séguier son anlarını yaşadığını bile düşünmüştü. Kendisini ele geçirir geçirmez, anında öldürecekleri düşüncesiyle hazır olmak amacıyla kardeşine günah çıkartmıştı. Bereket versin bulamamışlardı kendisini. Arka kapılardan birinden kaçtığını sanan halk çekilmiş ve böylece çıkış yolu açılmıştı. Séguier de, Marki kıyafetine bürünerek kapıyı savundukları sırada öldürülen kâhyasıyla iki muhafızının cesetlerinin üzerinden atlayarak dışarı çıkmıştı.

Bu olay anlatılırken Kardinal içeri girmiş, hiç sesini çıkarmadan Kraliçe'nin yanına geçmiş, dinliyordu.

"Evet" dedi Kraliçe, Şansölye konuşmasını bitirince. "Siz ne düşünüyorsunuz bu olay hakkında?"

"Durum son derece ciddi diyorum Madam."

"Ne önerirsiniz peki?"

"Aslında bir öneri getireceğim Majesteleri'ne ama cesaret edemiyorum."

"Edin, edin" dedi Kraliçe acı acı gülerek. "Siz başka birtakım şeylere de cesaret etmiştiniz."

Şansölye kızardı, belli belirsiz birtakım şeyler geveledi ağzında.

"Söz konusu olan geçmiş değil, bugündür" dedi Kraliçe. "Bana bir öneri getireceğinizi söylemiştiniz, nedir?"

"Madam" dedi Şansölye kararsız bir tavırla, "Broussel'i serbest bırakın."

Zaten solgun yüzlü olan Kraliçe daha beter sarardı, hatları gerildi.

"Broussel'i serbest bırakmak mı?" dedi. "Asla!"

Bu sırada yan tarafta ayak sesleri duyuldu ve Mareşal Meilleraie, haber bile vermeden eşikte gözüktü.

"Oh Mareşal, siz misiniz!" dedi neşe içinde Kraliçe. "Şu serserilere derslerini vermişsinizdir herhalde!"

"Madam" dedi Mareşal, "Pont-Neuf'te üç, Halles'de dört, Arbre-Sec Sokağı'nın köşesinde altı, sarayınızın kapısında da iki adamımı kaybettim. Toplam on beş ölü! On, on iki kadar da yaralı var. Bir mermi şapkamı alıp götürdü. Bu sırada çıkagelen ve beni kurtaran Piskopos Yardımcısı olmasa, ben de orada kalırdım herhalde şapkamla birlikte."

"Doğrudur!" dedi Kraliçe. "O çarpık bacaklı köpek de baldırı çıplakların arasında olmasaydı çok şaşırırdım."

"Madam" dedi Meilleraie gülümseyerek, "onunla ilgili olarak kötü şeyler söylemeyin karşımda çünkü bana yaptığı iyiliğin dumanı bile soğumuş değil henüz."

"Peki" dedi Kraliçe. "Siz istediğiniz gibi minnet duyabilirsiniz ona, beni ilgilendirmez bu. Sağ olarak döndünüz ya, be-

nim istediğim buydu. Size yalnızca hoşgeldiniz değil, aynı zamanda geçmiş olsun da diyoruz."

"Gerçekten Madam, ölümden döndüm ama şartlı olarak: Size halkın isteklerini iletmek şartıyla."

"İsteklerini mi?" dedi Anne d'Autriche kaşlarını çatarak. "Sayın Mareşal, böylesi tuhaf bir elçilik görevi üstlenmeniz için gerçekten büyük bir tehlike atlatmış olmalısınız!"

Bu sözlerdeki alaycı ton Mareşal'in dikkatinden kaçmamıştı.

"Özür dilerim Madam, ben avukat değilim" dedi Mareşal. "Ben bir savaş adamıyım. Belki de bunun için sözcüklerin değerini tartamıyorum pek. İstek değil de, dilek sözcüğünü kullanabilirdim pekâlâ. Lütfedip bana verdiğiniz cevaba gelince, korktuğumu söylemek istiyorsunuz, değil mi?"

Kraliçe gülümsedi.

"Evet Madam, itiraf edeyim ki korktum. Hayatımda üçüncü kez başıma geliyor bu, oysa ben on iki meydan savaşına, sayısını hatırlayamadığım kadar baskın ve çatışmaya katıldım. Evet korktum. Nereden çıktıklarını bile anlayamadığım ve peşimden buraya kadar gelen birtakım cehennem kaçkınlarıyla yüz yüze gelmektense Kraliçe Hazretleri'nin en sert ifadeli yüzünü görmeyi yeğlerim."

"Bravo!" dedi d'Artagnan alçak sesle Porthos'a. "Lafı gediğine oturttu."

"Peki" dedi Kraliçe dudaklarını ısırarak. Sonra oradakilerin hayret dolu bakışları altında sordu: "Neymiş halkımın dileği?"

"Broussel'in iade edilmesini istiyorlar" dedi Mareşal.

"Asla!" dedi Kraliçe. "Asla olamaz böyle bir şey!"

"Karar sizindir" dedi Meilleraie saygıyla selam vererek ve bir adım geri çekilerek.

"Nereye Mareşal?" diye sordu Anne d'Autriche.

"Majesteleri'nin cevaplarını bekleyenlere iletmeye."

"Gitmeyin, kalın Mareşal. Asilerle pazarlık eden biri gibi görünmek istemiyorum."

"Madam, ben söz verdim" dedi Mareşal.

"Bunun anlamı ne?"

"Beni tutuklatmazsanız aşağı inmek zorundayım."

Anne d'Autriche'in gözlerinde şimşekler çaktı.

"İş ona kalsın Mösyö" dedi. "Ben sizden çok daha büyüklerini de tutuklattım. Guitaut!"

Kardinal birden atıldı.

"Madam" dedi, "ben de size bir öğüt vermeye cesaret etseydim."

"Bu öğüt de mi Broussel'i serbest bırakmak konusunda Mösyö? Öyleyse hemen vazgeçebilirsiniz."

"Hayır Madam, belki hepsinden değerlisi budur ama hayır!"

"Nedir peki?"

"Piskopos Yardımcısı'nı Saray'a çağırtıp huzurunuza kabul edin.

"Piskopos Yardımcısı'nı mı?" diye haykırdı Kraliçe. "O müsveddeyi mi? Bu olayda baş sorumlu o!"

"İyi ya işte" dedi Mazarin. "Ayaklanmayı başlatan o ise durduracak olan da odur."

"Şuraya bakın Madam" dedi bir pencereden dışarısını seyreden Comminges, "bundan daha iyi bir fırsat olmaz. Piskopos Yardımcısı, Kraliyet Alanı'nda çevresindekileri kutsuyor."

Anne d'Autriche pencereye yaklaştı

"Doğru" dedi. "İkiyüzlü! Baksanıza bir."

"Bir piskopos yardımcısından başka bir şey değil ama herkes diz çöküyor önünde" dedi Kardinal. "Ben olsam, kardinal unvanıma rağmen parça parça ederlerdi. Dileğimde ısrar ediyorum." 'Dileğim' sözcüğünü üstüne basa basa telaffuz etmişti. "Kabul edin huzurunuza Piskopos Yardımcısı'nı."

"Peki niçin siz de isteğim demiyorsunuz?" diye sordu Kraliçe alçak sesle.

Kardinal saygıyla eğildi.

Kraliçe bir an düşünceler içinde kaldı. Sonra başını kaldırdı.

"Mareşal, Piskopos Yardımcısı'nı bulun ve buraya getirin."

"Halka ne diyeceğim peki?" diye sordu Mareşal.

"Sabırlı olmalarını söyleyin onlara" dedi Kraliçe. "Ben nasıl sabrediyorum?"

Kibirli İspanyol kadının sesinde öylesine buyurgan bir ton vardı ki, Mareşal hiçbir şey söyleyemedi. Selam verip çıktı.

D'Artagnan, Porthos'a dönerek, "Nasıl sonuçlanacak bu iş?" diye sordu.

"Göreceğiz" diye karşılık verdi sakin bir tavırla Porthos.

Bu arada Comminges'in yanına giden Anne d'Autriche alçak sesle bir şeyler söyledi ona.

Kardinal ise kuşkuyla d'Artagnan ve Porthos'un durdukları yeri süzüyordu.

Ötekiler fısıldaşarak konuşuyorlardı aralarında.

Kapı tekrar açıldı. Mareşal, arkasında Piskopos Yardımcısı olduğu halde göründü.

"İşte Madam" dedi Mareşal, "Majesteleri'nin emrine girmek üzere koşarak gelen Mösyö Gondy!"

Kraliçe, konuğu karşılamak amacıyla birkaç adım attı ileri doğru, sonra buz gibi soğuk ve sert bir hava içinde olduğu yerde kalakaldı. Alt dudağı, karşısındakini küçümsediğini belirtecek biçimde ileri uzanmıştı.

Piskopos Yardımcısı saygıyla eğilip selam verdi.

"Evet Mösyö" dedi Anne d'Autriche. "Ne dersiniz bu çalkantıyla ilgili olarak?"

"Madam, bu olay artık çalkantı falan değil, ayaklanmadır."

"Ayaklanma! Halkımın bana karşı ayaklanabileceğini düşünenlerin aklından geçen bir sözcüktür bu!" dedi Anne d'Autriche. Belki de haklı olarak bütün bu heyecanın tahrikçisi olarak gördüğü Gondy'nin karşısında sinirlerine hâkim olamamıştı. "Ayaklanma! Bunu arzulayanların ağızlarında sakız gibi çiğnedikleri, bilinçli olarak körüklediklerı hareketin adı bu! Durum bakalım. Bekleyin! Kral'ın otoritesi son verecektir bunlara!"

"Madam, Majesteleri'nin beni buraya davet etmelerinin nedeni yalnızca bunu söylemek miydi?" diye sordu Piskopos Yardımcısı soğuk bir tavırla.

"Hayır aziz Piskopos Yardımcısı dostum" diye araya girdi Kardinal. "Majesteleri'nin amacı içinde bulunduğumuz üzüntü verici durumla ilgili olarak düşüncelerinizi öğrenmekti."

"Gerçekten düşüncelerimi öğrenmek için mi çağırttılar beni Majesteleri?" diye sordu Piskopos Yardımcısı şaşkın bir tavır içinde.

"Evet, öyle istediler" dedi Kraliçe.

Gondy bir kez daha eğildi saygıyla.

"Demek Majesteleri!.."

"Onun yerinde siz olsaydınız, ne yapardınız diye soracaklardı" dedi Kardinal tekrar araya girerek.

Gondy Kraliçe'ye baktı, o da başını sallayarak onayladı.

"Ben Majesteleri'nin yerinde olsam, hiç düşünmeden geri veririm Broussel'i" dedi Piskopos Yardımcısı soğuk bir tavırla.

"Ya vermezsem!" diye bağırdı Kraliçe. "Ne olurmuş yani?"

"Yarına kadar Paris'te taş üstünde taş kalmaz herhalde" dedi Mareşal.

"Ben size sormadım" diye karşılık verdi Kraliçe sert bir sesle ve başını bile çevirmeden. "Mösyö Gondy'ye sordum."

"Majesteleri eğer bana sormuşlarsa, şunu söyleyeyim ki, ben de aynı düşüncedeyim" dedi Gondy hiç telaş etmeden.

Kraliçe kıpkırmızı kesildi. Güzel, mavi gözleri yuvalarından fırlayacakmış gibi oldu. Dönemin şairlerinin ortasından yarılmış nara benzettikleri kızıl dudakları soldu ve titremeye başladı. Kardinal bile, bazı karı koca kavgaları sırasında bu tür öfke belirtileri görmeye alışık olduğu halde bu sefer gerçekten korktu.

"Broussel'i geri vermek ha!" diye bağırdı Anne d'Autriche insanı ürperten bir gülümsemeyle. "Güzel bir öğüt doğrusu! Ve de bir papaz öğüdü olduğu ne kadar da belli!"

Piskopos Yardımcısı soğukkanlılığını bozmadı. Bir gün önceki alaylar gibi bugünkü hakaretler de hiç işlemiyordu sanki. Ama kin ve öç olma duyguları sessizce ve damla damla birikmeye başlamıştı yüreğinde. Bir şeyler söylemesi için Kardinal'i de öne doğru iten Kraliçe'ye soğuk soğuk baktı.

Kardinal her zamanki gibi çok düşünüyor az konuşuyordu.

"Ha ha!" dedi. "İyi bir öğüt, dost öğüdü! Ben de ölü ya da diri geri verirdim Broussel'i ve her şey bitmiş olurdu böylece."

"Ölü olarak iade ederseniz gerçekten her şey biter Monsenyör ama sizin düşündüğünüz gibi değil iş."

"Ölü ya da diri mi dedim ben?" diye devam etti Kardinal. "Öylesine söyledim onu ben. Bilirsiniz *Müsü* Gondy, sizin çok iyi yazıp konuştuğunuz Fransızca'yı ben pek iyi kullanamam."

"Tam bir Devlet Konseyi toplantısı" dedi d'Artagnan Porthos'a. "Biz La Rochelle'de Athos ve Aramis'le çok daha iyisini başarmıştık."

"Saint-Gervais'de" diye ekledi Porthos.

"Saint-Gervais'de ve başka yerlerde."

Gondy fırtınanın geçmesini bekledi ve aynı soğukkanlılıkla devam etti.

"Madam, Majesteleri öğütlerimden hoşlanmadılarsa, kendisi daha iyisini bildiklerindendir hiç kuşkusuz. Kraliçe ve danışmanlarının Paris'i, ülkeyi bir ihtilale sürükleyecek kadar kargaşa içinde bırakmayacaklarına olan güvenim tamdır."

"Yani size göre dünkü çalkantı, bugünkü ayaklanma, yarın ihtilale dönüşecek, öyle mi?" dedi İspanyol asıllı Prenses dudaklarını kemirerek.

"Evet Madam" diye karşılık verdi Piskopos Yardımcısı büyük bir ciddiyetle.

"Sizi duyan halkın artık gerçekten azıttığını sanır."

"Bu yıl hükümdarlar açısından hiç de hayırlı olmadı!" dedi Gondy başını sallayarak. "İngiltere'nin durumunu görmüyor mu Majesteleri?"

"Öyle ama bizde bir Olivier Cromwell yok Allah'tan!" diye karşılık verdi Anne d'Autriche.

"Bilinmez ki!" dedi Gondy. "Yıldırıma benzer bu adamlar, ancak çarptıkları zaman anlaşılır varlıkları."

Neredeyse herkes bir ürperti geçirdi, derin bir sessizlik oldu bir an.

Bu sırada Anne d'Autriche ellerini göğsünün üstünde kavuşturmuştu. Yürek çarpıntısını bastırmak istediği belliydi açıkça.

"Porthos, iyi bakın şu papaza" diye mırıldandı d'Artagnan.

"Evet, fark ettim" dedi Porthos. "Ne olacak?"

"Yaman biri bence."

Porthos şaşkınlık içinde d'Artagnan'a baktı. Ne demek istediğini anlamadığı çok açıktı.

"Majesteleri" diye devam etti Gondy hiç telaş etmeden, "demek gereken önlemleri alacaklar. Ama bunların korkunç önlemler olacağını ve ayaklananları daha beter çileden çıkaracağını kestirebiliyorum."

"O halde Mösyö Gondy, siz ki onlar üzerinde büyük bir etkiye sahipsiniz ve bizim dostumuzsunuz" dedi alaycı bir üslupla Anne d'Autriche, "onları kutsayarak sakinleştiremez misiniz?"

"Kim bilebilir, belki de çok geç bunun için, belki ben bile etkili olamam artık" dedi gene aynı taş gibi soğukkanlılığıyla Piskopos Yardımcısı. "Oysa Majesteleri, Broussel'i geri verirlerse ayaklanmayı kökünden kazımış olur ve ayaklanmaya kalkışanları en şiddetli biçimde cezalandırmaya hak kazanmış olur."

"Şimdi böyle bir hakkım yok mu peki?" diye bağırdı Anne d'Autriche.

"Varsa kullanın" diye karşılık verdi Piskopos Yardımcısı.

"Vay be!" dedi d'Artagnan, Porthos'a. "İşte gönlüme göre bir adam. Ah! Bu adam başbakan olsaydı, ben de o ukala ve sürekli bilgiçlik taslayan Kardinal yerine onun emrindeki d'Artagnan olsaydım! Hay Allah! Ne işler başarırdık birlikte!"

"Öyle" dedi Porthos.

Anne d'Autriche bir el işaretiyle Kardinal dışında herkesi gönderdi. Piskopos Yardımcısı da selam verip çıkmak istedi.

"Siz gitmeyin Mösyö" dedi Kraliçe.

"İyi" dedi içinden Gondy. "Yumuşayacak demek ki."

"Adamı öldürtecek" dedi d'Artagnan, Porthos'a. "Ama beni alet edemez kimse bu cinayete. Allah şahidim olsun, saldıracak olurlarsa, korurum adamı."

"Ben de" dedi Porthos.

"İyi" dedi Kardinal ve bir iskemleye oturdu. "Neler göreceğiz bakalım?"

Anne d'Autriche çıkanları süzüyordu. Sonuncusu da çıkıp kapı kapanınca hemen döndü. Öfkesini bastırmak için müthiş bir çaba harcadığı belliydi. Yelpazeleniyor, buhurdanlıkları kokluyor, dört dönüyordu salonda. Kardinal, oturduğu yerde kalmış, düşünüyordu sanki. Kuşkulanmaya başlayan Piskopos Yardımcısı ise duvar halılarına bakıyor, uzun giysisinin altındaki uzun kılıcını yokluyor, İspanyol hançerinin yerinde olup olmadığını anlamak için kabzasıyla oynuyordu.

"Bakın" dedi sonunda Anne d'Autriche dolanıp durmaktan vazgeçerek, "şimdi baş başa kaldığımıza göre bir kez daha tekrar eder misiniz şu öğüdünüzü Mösyö?"

"Başüstüne Madam. Bir fikirden vazgeçmek, kamuoyu karşısında bir hatayı kabul etmek hükümetin gücünü gösterir. Bunun için de Broussel'i hapisten çıkarıp halka geri vermek gerekiyor."

"Ah!" diye bağırdı Kraliçe. "Kendimi küçük düşüreceğim, öyle mi? Ben Kraliçe miyim, neyim peki? Köpekler gibi havlayan bu insanlar benim uyruklarım mı, değil mi? Dostlarım, muhafızlarım yok mu benim? Kraliçe Catherine'in dediği gibi, Azize üstüne yemin ederim ki, o alçağı serbest bırakmaktansa kendi ellerimle boğazlarım."

Ve ellerini Piskopos Yardımcısı'na uzattı. O anda Gondy'den de en az Broussel kadar nefret ettiği belli oluyordu.

Piskopos Yardımcısı kıpırdamadı bile. Yüzünde tek bir çizgi oynamadı. Buz gibi bakışları Kraliçe'nin öfke dolu gözlerine takıldı.

"Saray'da hâlâ bir Vitry varsa ve şimdi içeri girecek olursa, işte işi bitmiş biri daha!" dedi d'Artagnan. "Ama ben bu yaman papazın başına bir şey gelmeden Vitry'nin işini bitiririm, hemen anında hesabını görürüm. Kardinal Hazretleri Mazarin minnettar olacaktır!"

"Şşşt!" dedi Porthos. "Dinleyin."

"Madam!" diye bağıran Mazarin. Kraliçe'yi tutarak geri çekti. "Ne yapıyorsunuz Madam?"

Arkasından İspanyolca ekledi.

"Çıldırdınız mı siz Anne? Burjuva insanları gibi dalaşıyorsunuz burada. Siz bir kraliçesiniz. Farkında değil misiniz? Bu rahibin Paris halkını temsil ettiğini anlamıyor musunuz? Ona hakaret etmenin ne kadar tehlikeli bir şey olabileceğini kestiremiyor musunuz? Bu rahip isterse bir saat içinde tacınızdan da tahtınızdan da olacağınızın farkında değil misiniz? İleride başka bir fırsat çıkarsa, dayatır, karşı çıkarsınız istediğiniz gibi ama şimdi sırası değil. Bugün karşınızdaki herkesi pohpohlayın, yoksa sıradan bir kadından farkınız kalmaz."

Mazarin bu nutkun daha ilk sözcüklerini telaffuz eder etmez d'Artagnan arkadaşının kolunu tutmuş ve gittikçe daha kuvvetli sıkmaya başlamıştı. Kardinal konuşmasını bitirince, "Porthos" dedi alçak sesle, "sakın Kardinal'e İspanyolca bildiğimi söylemeyin, halim yaman olur yoksa. Sizinki de tabii."

"Olur" dedi Porthos.

Kardinal'in İtalyanca ya da İspanyolca konuşurken çok iyi olan ama Fransızca konuşurken bütünüyle yitirdiği ifade gü-

cünün izlerini taşıyan bu sert konuşma yüzünde hiçbir anlam uyanmadan yapılmıştı. İnsanların yüz ifadelerini okumakta çok usta olan Piskopos Yardımcısı bile onun daha ılımlı olması gerektiği konusunda bir şey çıkaramamıştı.

Öte yandan sert bir ifadeyle karşılaşan Kraliçe de hemen yumuşayıverdi. Gözlerindeki ateş kayboldu, yüzündeki kan çekildi, dudaklarındaki öfke sözleri dondu kaldı. Oturdu ve kollarını yanına sarkıtarak ağlamaklı bir sesle konuştu.

"Sayın Piskopos Yardımcısı, bağışlayın beni. Gösterdiğim bu şiddeti acılarıma verin. Bir kadın olarak ben de hemcinslerimin zaaflarını taşıyorum. Bu nedenle bir iç savaş olasılığı korkutuyor beni. Kraliçe olduğumdan ve itaat edilmeye de alışkın olduğumdan direnişler öfkelendiriyor beni."

"Madam" dedi saygıyla eğilerek Piskopos Yardımcısı, "Majesteleri, verdiğim öğütleri direnme olarak nitelemekle yanılıyorlar. Majesteleri'nin uyrukları saygılı ve söz dinleyen insanlardır. Halk Kraliçe'ye karşı değil, Broussel'i geri istiyor, bütün sorun bu. Majesteleri, Broussel'i kendilerine bağışlarlarsa hepsi buyruğunuz altında mutluluk içinde yaşamlarını sürdüreceklerdir" diye sürdürdü konuşmasını Gondy.

Kardinal, daha "halk Kraliçe'ye karşı değil" lafını işitir işitmez kulak kabartmış, Piskopos Yardımcısı'nın "Kahrolsun Mazarin" haykırışlarından söz edeceğini sanmıştı ama böyle şeyler duymayınca Gondy'ye ayrıca gönül borcu duydu. Sesini olabildiğince tatlılaştırarak ve yumuşak bir yüz ifadesiyle konuştu:

"Madam, en becerikli politikacılarımızdan biri olan Mösyö Gondy'ye inanın. Boşalacak ilk Kardinallik başlığının onun soylu başına layık olacağına inancım sonsuzdur."

"Seni uyanık seni, bana ihtiyacın olduğu nasıl da belli oluyor" dedi içinden Piskopos Yardımcısı.

"Acaba kendisini öldürtmek istediği gün ne önerecek

bize dersin?" dedi d'Artagnan. "İşe bak Porthos, bu adam böyle herkese başlık dağıtıyorsa, biz de hazırlayalım kendimizi ve hemen yarın bir alay komutanlığı isteyelim. Şu iç savaş bir yıl sürsün, kılıcımı altın kaplatmazsam namerdim."

"Peki ben?" dedi Porthos.

"Sen mi? Sana da Mareşal Meilleraie'nin asasını veririm. Çünkü görebildiğim kadarıyla iyice gözden düştü adam şu sıralarda."

"Mösyö, siz halkın heyecanından bayağı endişe ediyorsunuz demek ki!" dedi Anne d'Autriche.

"Hem de çok" diye karşılık verdi hâlâ en küçük bir ilerleme kaydedilmediğini görerek çok şaşıran Piskopos Yardımcısı. "Bu nefret ve kinin çok büyük zararlar vermesinden korkuyorum ben."

"Ben de" dedi Anne d'Autriche. "Bu durum karşısında yeni bentler inşa ettirmek zorunda kalabilirim. Çekilebilirsiniz artık, düşüneceğim biraz."

Piskopos Yardımcısı şaşkın bir halde Mazarin'e baktı. Mazarin, Kraliçe'ye yaklaştı konuşmak amacıyla. Tam bu sırada Saray alanından korkunç bir gürültü yükseldi.

Gondy güldü. Kraliçe gene gözlerinden ateş saçmaya başladı. Kardinal sapsarı kesildi.

"Gene ne var?" dedi.

Comminges koşarak salona girdi bu sırada.

"Bağışlayın Madam" dedi içeri girer girmez, "ama kalabalık nöbetçileri demir parmaklıklara sıkıştırdı ve ezdi. Kapıları zorluyorlar. Ne emredersiniz?"

"Beni dinleyin Madam" dedi Piskopos Yardımcısı.

Dalgaların inlemesi, gökgürültüsü, yanardağ patlamasının çıkardığı ses bile, o sırada gökyüzüne doğru yükselen çığlıkların çıkardığı sesle karşılaştırılmazdı.

"Ne mi emrediyorum?" dedi Kraliçe.

"Öyle, fazla vaktimiz yok."

"Saray'da kaç adamınız var yaklaşık?"

"Altı yüz."

"Yüzü Kral'ın yanında kalsın, gerisi silip süpürsün bu çapulcuları! Hemen!"

"Madam" dedi Kardinal. "Ne yapıyorsunuz?"

"Haydi!" dedi Kraliçe.

Comminges askerlere özgü bir itaat göstererek çıktı.

Aynı anda dehşet verici bir çatırtı duyuldu. Kapılardan biri göçmek üzereydi.

"Madam!" dedi Kardinal. "Mahvedeceksiniz bizi! Kral'ı, kendinizi ve beni!"

Çok korkan Mazarin'in bu telaşlı hali üzerine gerçekten dehşete düşen Anne d'Autriche, Comminges'i geri çağırdı.

"Geç kaldık!" diyordu saçını başını yolan Kardinal. "Çok geç artık!"

Kapı göçtü ve halkın sevinç gösterileriyle çığlıklar attığı duyuldu. D'Artagnan elini hemen kılıcına attı ve Porthos'a aynı biçimde davranmasını işaret etti.

"Kraliçe'yi kurtarın!" diye bağırdı Mazarin, Gondy'ye.

Piskopos Yardımcısı pencereyi açtı. Yaklaşık üç dört bin kişilik bir kalabalığın başında Louvrières'i gördü.

"Tek bir adım daha atmayın!" diye bağırdı. "İmzalıyor Kraliçe."

"Ne diyorsunuz siz?" diye bağırdı Anne d'Autriche.

"Gerçeği" dedi kendisine bir kâğıt kalem uzatan Kardinal. "Şart bu!"

Daha sonra şunları ekledi:

"İmzalayın Anne, rica ediyorum, ben istiyorum."

Anne d'Autriche bir iskemleye yığıldı âdeta, kalemi aldı ve imzaladı.

Louvrières'in engellediği kalabalık bir adım bile atmamıştı ileriye doğru ama kalabalığın öfkesini çok iyi gösteren müthiş gürültü patırtı devam ediyordu.

Şöyle yazdı Kraliçe:

Saint-Germain Hapishanesi görevlisi, Parlamento Danışmanı Broussel'i serbest bırakacaktır.

Sonra da imzaladı.

Anne d'Autriche'in bütün davranışlarını inceden inceye izleyen Gondy, imzalandığını görür görmez kaptı kâğıdı, pencereye gitti, elinde sallayarak bağırdı.

"İşte emir!"

Bütün Paris âdeta tek bir ağız olmuş bağırıyordu: "Yaşasın Broussel! Yaşasın Piskopos Yardımcısı!" Her taraf sevinç çığlıklarıyla inliyordu.

"Yaşasın Kraliçe!" diye bağırdı Gondy.

Ama bu sese verilen karşılıklar tek tük ve çok zayıf çıktı.

Belki de Gondy, Anne d'Autriche'e ne kadar zayıf olduğunu anlatmak amacıyla böyle seslenmişti.

"İstediğinizi aldığınıza göre artık gidebilirsiniz Mösyö Gondy" dedi Anne d'Autriche.

"Majesteleri bilsinler ki, bana ihtiyaçları olduğunda emirlerine amadeyim" dedi Gondy saygıyla eğilerek.

Kraliçe başıyla bir işaret yaptı, Piskopos Yardımcısı dışarı çıktı.

"Ah! Lanetli papaz!" diye bağırdı Anne d'Autriche kapı

kapanır kapanmaz elini uzatarak. "Bana bugün içirdiğin zehrin gerisini ben sana içireceğim bir gün."

Kardinal ona yaklaşmaya çalıştı.

"Rahat bırakın beni!" dedi Kraliçe. "Adam değilsiniz siz."

Ve çıkıp gitti.

"Esas siz kadın değilsiniz!" diye mırıldandı arkasından Kardinal.

Bir an daldı, sonra birden d'Artagnan ve Porthos'un yan tarafta olduklarını, dolayısıyla da her şeyi duyduklarını düşündü. Kaşlarını çattı, duvar halısına doğru yürüdü, araladı halıyı. Bomboştu içerisi.

Anne d'Autriche'in son sözlerinden sonra d'Artagnan Porthos'u elinden tutup koridora çıkartmıştı.

Kardinal de arkalarından koridora çıktı ve iki arkadaşın bir aşağı bir yukarı dolaştıklarını gördü.

"Niçin dışarı çıktınız Mösyö d'Artagnan?" diye sordu Kardinal.

"Çünkü Kraliçe herkesin çıkmasını emretmişti" dedi d'Artagnan. "Bu emrin bizi de bağladığını düşündük."

"Demek siz taa... şeyden beri buradasınız!"

"On beş dakika oldu" diye karşılık verdi d'Artagnan ve kendisini yalanlamaması için sertçe baktı Porthos'a.

Kardinal onun bu bakışlarını yakaladı ve her ikisinin de her şeyi görmüş olduklarından hiç şüphe etmedi ama gene de yalan söylediği için minnet duydu d'Artagnan'a.

"Hey d'Artagnan" dedi, "kesinlikle aradığım adamsınız siz ve siz de, arkadaşınız da güvenebilirsiniz bana gerçekten!"

Daha sonra her ikisini de o hoş gülümseyişiyle selamla-

yarak, daha huzurlu bir halde girdi çalışma odasına. Piskopos Yardımcısı'nın dışarı çıkmasıyla birlikte sanki bir mucize gerçekleşmiş, sesler kesilmişti.

LII

FELAKETİN ANIMSATTIKLARI

Anne d'Autriche dairesine girerken öfkesinden tir tir titriyordu.

"Ne biçim iş bu böyle!" diye bağırdı güzel kollarını sallayarak. "Ne biçim halk!.. Bu sürü, kral soyundan gelen Prens Condé'nin kayınvalidem Marie de Médicis tarafından tutuklandığını gördü, eski kral naibesi kayınvalidemin Kardinal tarafından kovulduğuna tanıklık etti, Mösyö Vendôme'un, yani IV. Henri'nin oğlunun Vincennes'e hapsedilmesini izledi. Bu yüce insanlar hapse atılırken, korkutulurken, hakaretlere uğrarken bir şey demedi ama sıra Broussel'e gelince ayağa kalktı! Aman Tanrım, nedir bu krallığın hali?"

Kraliçe hiç düşünmeden insanın zihnini meşgul eden bir konuya değiniyordu. Halk prensler için bir şey dememişti ve aynı halk Broussel için ayaklanıyordu çünkü halktan biri söz konusuydu ve halk Broussel'i savunmakla bilinçaltında asıl kendisini savunduğuna inanıyordu.

Bu sırada Kardinal de çalışma odasında bir aşağı bir yukarı dolaşıyor, arada bir de paramparça olan Venedik aynasına bakıyordu.

"Böyle teslim olmanın hoş bir şey olmadığını ben de biliyordum ama olsun. Nasıl olsa intikamımızı alırız. Ne önemi var Broussel'in? Yalnızca bir ad o!" diyordu.

Usta bir siyasetçiydi ama bu kez yanılıyordu Kardinal. Broussel bir addan öte bir şeydi, önemli bir şeydi.

Bu nedenle ertesi gün Broussel koca bir arabayla, yanın-

da oğlu Louvrières, arkasında Friquet olduğu halde sokağa çıktı. Her taraf "Yaşasın Broussel! Yaşasın babamız!" sesleriyle inledi. Kardinal bu haykırışları bir ölüm haberi gibi algıladı. Mazarin ve Anne d'Autriche'in her yana saldıkları casuslar, sürekli kötü haberler getiriyorlardı. Kardinal çok huzursuz ve kötü, Anne d'Autriche ise tersine çok sakin görünüyordu. Kraliçe'nin kafasında çok önemli bir karar verme fikrinin olgunlaştığı seziliyor, Kardinal de bundan çok endişeleniyordu. Kibirli Prenses'i çok iyi tanıdığından Anne'ın kararları konusunda endişe ediyordu.

Gondy, Parlamento'ya, Kral'dan, Kraliçe'den ve Mazarin'in, üçünün toplamından daha kral bir hava içinde girmişti. Önerisiyle Parlamento ferman çıkarmış, burjuvaları silahlarını bırakmaya ve barikatları kaldırmaya çağırmıştı. Tekrar silahlanmak ve barikatlar kurmak için tek bir gecenin yeterli geleceğini biliyorlardı nasıl olsa.

Planchet dükkânına dönmüştü. Zafer her zaman bağışlamayı da birlikte getirir: Dolayısıyla Planchet'nin de asılma korkusu kalmamıştı artık. Tutuklamaya kalkışsalar, halkın tıpkı Broussel olayında olduğu gibi kendisi için de ayaklanacağını hissediyordu.

Rochefort hafif süvarilerini d'Humières'e geri vermişti. Yoklamada iki eksik çıkmıştı ama gönlünde Fronde isyancılığı yatan şövalye, zarar ziyanın tazmin edilmesi talebinde bulunmamıştı bile.

Dilenci de, Saint-Eustache Kilisesi'nin avlusunda her zamanki yerini almış, bir eliyle kutsal su dağıtırken öteki eliyle de sadaka dileniyordu ve hiç kimse bu iki elin Krallık'ın toplumsal yapısındaki temel taşlardan birini çekmeye yardımcı olduğundan kuşkulanmıyordu.

Louvrières hoşnut ve gururluydu. Nefret ettiği Kardinal'den öcünü almış, babasının hapishaneden çıkarılması için bütün gücüyle eyleme katılmıştı. Adı dehşet içinde anılmıştı

Saray'da ve yeniden ailesine kavuşan Broussel'e şunları söylüyordu:

"Baba, gidip Kraliçe'den bana bir bölük komutanlığı vermesini istesem, kabul eder mi acaba?"

D'Artagnan da sükûnetten yararlanıp, ayaklanma sırasında iki taraftan biri lehinde kılıç kullanmak için can atan ve zorlukla engelleyebildiği Raoul'ü geri göndermişti. Raoul önce dert olmuştu başına ama d'Artagnan delikanlıyla Kont de la Fère adına konuşmuştu. Ve Raoul, Madam Chevreuse'ü bir kez daha ziyaret ettikten sonra orduya katılmak üzere yola çıkmıştı.

İşin kötü sonuçlandığını düşünen yalnızca Rochefort'du. Beaufort'a mektup yazmıştı gelmesi için, Dük gelecek ve Paris'i çok sakin bulacaktı.

Bu nedenle doğru Gondy'ye gitti, Prens'e haber verip, geri dönmesini tavsiye etmenin daha doğru olup olmayacağını sordu. Piskopos Yardımcısı biraz düşündükten sonra karşılık verdi.

"Bırakın yoluna devam etsin."

"Her şey bitmedi yani, öyle mi?" diye sordu Rochefort.

"Hayır sevgili dostum, işin başındayız daha."

"Nereden anlıyorsunuz bunu?"

"Kraliçe'nin iç dünyasını çok iyi bildiğim için. Yenilgiyi asla kabullenmez."

"Bir şeyler mi planlıyor yani?"

"Sanırım."

"Söyleyin, nedir bildiğiniz?"

"Ordugâhta Prens'e mektup yazıp hemen dönmesini istediğini biliyorum."

"Doğru ya" dedi Rochefort. "Hakkınız var, Mösyö Beaufort'un Paris'e gelmesini sağlamakta yarar var."

Bu konuşmanın yapıldığı günün akşamında Prens'in Paris'e döndüğü söylentileri dolaşmaya başlamıştı bile.

Basit ve sıradan bir haberdi bu ama büyük yankı yaptı. Söylenenlere bakılırsa, kızkardeşine karşı kardeşliğin ötesinde birtakım duygular beslemekle itham edilen Prens'in kardeşi Madam Longueville çenesini tutamamıştı.

Bu gevezelik Anne d'Autriche'in uğursuz planlarını ortaya çıkarmaya yetmişti.

Prens'in Paris'e vardığı günün akşamı, ötekilerden daha ilerici burjuvalar, belediyede çalışan yüksek dereceli memurlar, semtlerin ileri gelenleri tanıdıklarını tek tek dolaşarak şöyle diyorlardı:

"Neden Kral'ı alıp Belediye'ye getirmiyorsunuz? Kral'ın kendisine yanlış öğütler veren düşmanlarımız tarafından yetiştirilmesine göz yummak en büyük hatadır. Oysa Kral, sözgelimi Gondy tarafından yönetilseydi ulusal ilkeleri benimser ve halkını severdi."

Gece sessiz ve hareketsizdi. Ertesi gün siyah ve kül rengi pelerinler, silahlı tüccarlar ve esnaf devriyeleri, dilenci çeteleri tekrar ortalıkta görünmeye başladı.

Anne d'Autriche o geceyi Prens'le başbaşa konuşarak geçirmişti. Prens geceyarısı dairesine girmiş ve ancak sabahın beşinde çıkmıştı.

Kraliçe saat beşte Mazarin'in çalışma odasına geçti. Kraliçe henüz yatmamış, Mazarin de çoktan kalkmıştı.

Kardinal, Cromwell'a cevap yazıyordu. Mordaunt'dan istediği on günün altı günü geçmişti bile.

"Canım alt tarafı biraz bekletmiş olurum ama Cromwell ayaklanmanın ne olduğunu çok iyi bildiğinden mazur görür beni herhalde" diyordu.

Mutlu bir halde mektubunun ilk paragrafını yeniden

okuduğu sırada Kraliçe'nin dairesine açılan kapının yavaşça vurulduğunu işitti. Yalnızca Anne d'Autriche gelebilirdi bu kapıdan. Mazarin kalkıp açmaya gitti.

Anne'ın üstünde dekolte bir gecelik vardı ama hâlâ yakışıyordu kendisine bu açık giysiler, çünkü Poitiers'li Diane ve Ninon gibi o da güzelliğini korumasını bilmişti. Yalnız o sabah her zamankinden güzel görünüyordu çünkü gözlerinden, içindeki mutluluğun yansımaları okunuyordu.

"Neyiniz var Madam?" dedi Kardinal kuşkuyla. "Kendinizden çok emin görünüyorsunuz!"

"Evet Giulio" dedi Anne d'Autriche mutlu ve gururlu bir tavırla. "Çünkü o su yılanını boğup öldüreceğim bir fırsat geçti elime."

"Kraliçe'm, siz gerçekten büyük bir siyasetçisiniz" dedi Kardinal. "Neymiş bu fırsat bakalım?"

Daha sonra yazmaya başladığı mektubu beyaz bir kâğıdın altına sakladı.

"Kral'ı benden almak istiyorlar, biliyor musunuz bunu?" diye sordu Anne d'Autriche.

"Öyle maalesef, beni de asmak istiyorlar."

"Kral'ı ele geçiremezler."

"Beni de asamazlar."

"Dinleyin beni. Oğlumu, kendimi ve sizi kaçıracağım onlardan. Bu olayın bir gün içinde her şeyi değiştirmesini istiyorum. Ama bunu siz, ben ve üçüncü bir kişiden başka kimse bilmemeli, tamam mı?"

"Üçüncü kişi kim?"

"Prens."

"Demek Prens döndü ha!"

"Dün akşam."

"Gördünüz mü kendisini?"

"Yanından geliyorum."

"O da onayladı mı tasarınızı?"

"Öneren o."

"Ya Paris?"

"Paris'i açlığa mahkûm edecek ve teslim olmaya zorlayacak."

"Gerçekten önemli bir tasarı ama bence engel var."

"Ne engeli?"

"İmkânsızlık."

"Anlamsız bir sözcük. İmkânsız diye bir şey yoktur."

"Tasarı olarak imkânsız."

"Siz uygulamaya bakın. Paramız var mı?"

"Biraz" dedi Kardinal, Anne d'Autriche'in kesesine el uzatmasından çok korkup çekinerek.

"Askerimiz var mı?"

"Beş, altı bin kişi."

"Cesaretimiz?"

"Fazlasıyla."

"O halde iş kolay. Giulio düşünebiliyor musunuz? Paris, o iğrenç Paris, bir sabah gözlerini açacak, Kraliçe'siz ve Kral'sız, kuşatılmış, çevrilmiş, aç kaldığını görecek, güvenebileceği tek dalın aptal Parlamento ve çarpık bacaklı Gondy'den ibaret olduğunu görecek."

"Güzel, güzel!" dedi Mazarin. "Gayet iyi anlıyorum ama bunu nasıl halledebileceğimizi kestiremiyorum."

"Ben hallederim."

"Biliyorsunuz, iç savaş demektir bu. Aman vermez, ateşli, dönüşü olmayan bir iç savaş!"

"Evet, evet, savaş!" dedi Anne d'Autriche. "Başkaldıran bu kenti ortadan kaldırmak istiyorum doğrusu. Kanla boğmak istiyorum ateşi. Müthiş bir örnekle suç ve cezanın ölümsüzleşmesini istiyorum. Paris! Nefret ediyorum, iğreniyorum Paris'ten!"

"Güzel, çok güzel Anne! Demek şimdi de kana susadınız. Ama attığınız her adıma çok dikkat edin, artık Malatestalar'ın ve Castruccio Castracaniler'in çağı değil. Sizi parçalarlar sonra Kraliçe'm, yazık olur."

"Üstelik gülüyorsunuz."

"Çok az gülebiliyorum."

"Halkı karşınıza alarak savaşmak tehlikelidir. Kardeşiniz I. Charles'a baksanıza, ne kadar kötü durumda."

"Biz Fransa'dayız ve ben İspanyolum."

"Olsun, *per Baccho*, olsun! Keşke ikimiz de Fransız olsaydık, o zaman belki ikimizden de daha az nefret ederlerdi."

"Ama fikrimi gene de onaylıyorsunuz, değil mi?"

"İşin olabileceğini bilsem, evet."

"Ben mümkün görüyorum. Bunu ben söylüyorum size. Hareket için hazırlıklara başlayın hemen."

"Ben mi? Ben her zaman harekete hazırımdır ama biliyorsunuz, hiç yola çıkmam... Bu kez de öyle olacak sanıyorum."

"Ben gidersem, siz de gelir misiniz peki?"

"Gayret ederim."

"Bu korkaklığınız kahrediyor beni Giulio. Neden korkuyorsunuz?"

"Birçok şeyden."

"Nelerden mesela?"

Kardinal'in sinsi suratı iyice karardı.

"Anne" dedi, "siz bir kadınsınız ve bilirsiniz ki kadın olarak dokunulmazlığa sahipsinizdir. Erkeklere rahatça hakaret edebiliyorsunuz ve sonra beni korkaklıkla suçluyorsunuz. Aslında ben sizin kadar bile korkmuyorum çünkü kaçmaya kalkışmıyorum. Halk kime bağırıyor? Size mi, bana mı? Kimi asmak istiyorlar? Sizi mi, beni mi? Siz beni korkaklıkla suçlarken ben fırtınaya meydan okuyorum. Belki kabadayıca bir meydan okuma değil bu çünkü benim tarzım değil kabadayılık ama gene de direniyorum. Siz de beni taklit edin. Gösterişli bir şey değildir bu belki ama çok etkilidir. Siz sesinizi olabildiğince yükseltiyorsunuz ama bu yolla bir yere varamazsınız. Devamlı kaçmaktan söz ediyorsunuz."

Kardinal omuzlarını kaldırdı, Anne d'Autriche'in elini tuttu ve pencereye götürdü onu.

"Bakın."

"Ne var, ne olmuş?" dedi inatçılıkla körleşen Anne d'Autriche.

"Nasıl ne var? Ne görüyorsunuz? Yanılmıyorsam miğferli, ellerinde tüfekler bulunan burjuvalar. Tıpkı Birlik zamanındaki gibi. Onlara baktığınız şu pencereyi çok iyi gözlüyorlar, perdeyi açacak olursanız görünürsünüz. Şimdi ötekine gelin. Ne görüyorsunuz? Kapılarınızı bekleyen elleri mızraklı, baltalı halk. Sizi bu sarayın neresine götürsem aynı şeyi görürsünüz. Kapılarınız gözaltında, mahzenleriniz, hava delikleri göz altında. İzin verirseniz, La Ramée'nin bana Beaufort hakkında söylediği şeyi tekrar edeceğim size: *Buradan çıkabilmeniz için kuş ya da fare olmanız gerekir.*"

"Ama o becerdi çıkmayı."

"Siz de aynı biçimde çıkmayı göze alabiliyor musunuz?"

"Tutuklu muyum burada ben yani?"

"İşte ben de bir saattir bunu kanıtlamaya çalışıyorum size."

Kardinal, hemen sonra, kaldığı yerden devam etti mektubuna.

Kraliçe ise öfkeden titreyerek, gururu incinmiş olduğundan kıpkırmızı yüzüyle odadan çıktı ve kapıyı şiddetle çarptı arkasından.

Kardinal başını bile çevirmedi.

Anne d'Autriche dairesine girince bir koltuğa çöktü ve ağlamaya başladı.

Sonra birden aklına bir şey geldi.

"Kurtuldum!" diye bağırarak sıçradı. "Evet, evet! Beni Paris dışına çıkaracak biri var. Uzun zamandır aklıma bile getirmediğim biri."

Ve dalgın ve mutlu bir halde mırıldandı.

"Ne kadar hayırsızmışım. Aslında mareşalliğe yükseltmem gereken birini yirmi yıl aklıma bile getirmedim. Kayınvalidem mahvolmasına sebep olan Concini'ye altınlar, şeref, övgüler yağdırmıştı. Kral bir cinayet için Vitry'yi mareşal yapmıştı. Bense, beni kurtaran o soylu insan d'Artagnan'ı unuttum, yoksulluğa terk ettim."

Hemen masaya koşup, kâğıt ve mürekkep aldı, yazmaya başladı.

LIII

GÖRÜŞME

D'Artagnan o sabah, Porthos'un odasında yatıyordu. Olaylar başladığından beri iki arkadaş böyle bir alışkanlık edinmişlerdi. Kılıçları baş uçlarında, tabancaları da hemen ellerini uzatabilecekleri masadaydı.

D'Artagnan hâlâ uyuyordu ve rüyasında da gökyüzünde sarı bir bulut belirdiğini, bu buluttan aşağı doğru altın yağmaya başladığını, şapkasını oluğun altına tutup altınları topladığını görüyordu.

Porthos ise Baronluk armasının arabasının kapısına sığmayacak kadar geniş olduğunu görüyordu rüyasında.

Saat yedide d'Artagnan'a mektup getirdiğini söyleyen üniformasız bir uşak tarafından uyandırıldılar.

"Kimden?" diye sordu Gaskonyalı.

"Kraliçe'den" diye karşılık verdi uşak.

"Ne!" diye bağırarak yatağından sıçradı Porthos. "Ne istiyor acaba?"

D'Artagnan uşaktan yan odaya geçmesini istedi ve adam kapıyı kapar kapamaz yatağından atlayıp bir solukta okudu mektubu. Porthos, gözlerini açmış, bir şey sormaya da cesaret edemeden arkadaşına bakıyordu.

"Dostum Porthos" diyerek mektubu ona uzattı Silahşör. "Senin Baronluk unvanın, benim de komutanlığım garanti gibi bu sefer. Al, oku, kendin karar ver!"

Porthos elini uzattı, mektubu aldı ve heyecanlı sesiyle şu satırları okudu:

Kraliçe Mösyö d'Artagnan'la konuşmak istiyor. Mektubu getirenle birlikte gelsin.

"Ne var, bunda fevkalade bir şey göremedim ben."

"Ama ben gördüm" dedi d'Artagnan. "Beni istediklerine göre durum gene karıştı demektir. Yirmi yıl sonra beni hatırlayıp çağırması için Kraliçe'nin ne halde olması gerek, düşünsene bir."

"Doğru söylüyorsun" dedi Porthos.

"Kılıcını bile, tabancalarını doldur Baron, atları doyur. Seni temin ederim yarına kadar önemli şeyler olacak ve *motus*."

"İyi güzel de, bizden kurtulmak için tuzak olmasın bu!" dedi sahip olacağı unvanın başkalarını zor duruma düşürmesinden korkan Porthos.

"Sen merak etme" dedi d'Artagnan. "Tuzak olsa sezerdim ben. Kardinal İtalyan'sa ben de Gaskonyalı'yım."

Ve bir çırpıda giyindi d'Artagnan.

Daha yatağından bile çıkmamış olan Porthos pelerinini bağlarken gene kapı vuruldu.

"Girin" dedi Gaskonyalı.

Bu kez ikinci bir uşak girdi.

"Kardinal Hazretleri Mazarin adına geliyorum" dedi.

Porthos'a baktı d'Artagnan.

"İşler karıştı" dedi Porthos. "Hangisinden başlayacaksın?"

"Böylesi daha iyi" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Mazarin bana yarım saat sonrası için randevu veriyor."

"İyi!"

"Arkadaş" dedi d'Artagnan uşağa dönerek, "Kardinal Hazretleri'ne yarım saat sonra emirlerine amade olacağımı söyleyin."

Uşak selam vererek çıktı.

"Allah'tan öbür uşağı görmedi" dedi Gaskonyalı.

"Demek ikisi de aynı amaçla çağırıyorlar seni, öyle mi sanıyorsun?"

"Sanmıyorum, eminim."

"Haydi d'Artagnan, haydi! Dikkat! Seni Kraliçe'nin beklediğini unutma. Kraliçe'den sonra da Kardinal ve sonra da ben!"

Gaskonyalı, Anne d'Autriche'in uşağına seslendi.

"Haydi, dostum" dedi. "Hazırım, götürebilirsiniz beni."

Uşak, d'Artagnan'ı Petits-Champs Sokağı'ndan geçirdi, sola sapıp, Richelieu Sokağı'na bakan bahçenin küçük kapısından içeri aldı. Sonra gizli bir merdiveni çıktılar ve Gaskonyalı Anne d'Autriche'in dairesine girdi.

D'Artagnan'ın kalbi heyecandan çok hızlı atıyordu. Gençliğindeki o kendine güven duygusunu çoktan yitirmişti. Deneyimi, geçmişteki olayların ciddiyetini çok daha iyi anlatıyordu kendisine. Prenslerin soyluluğunu ve kralların yüceliğini çok iyi biliyordu. Doğuştan ve servetleri dolayısıyla üne kavuşanlar karşısında kendi sıradan konumunu takdir etmeye çoktandır alışmıştı. Eskiden olsa, Anne d'Autriche'in huzuruna, bir kadını selamlayan bir delikanlı hüviyetiyle çıkardı. Oysa bugün işler değişmişti. Onun karşısında ünlü bir komutanın yanına giren mütevazı, sıradan bir asker gibi görüyordu kendini şimdi.

Hafif bir gürültü dairenin sessizliğini bozdu. Silahşör ürperdi ve bir gün kendisine öpmesi için uzatılan beyaz elin duvar halısını kaldırdığını gördü. Elin biçiminden, beyazlığından, güzelliğinden, sahibini anında tanıdı.

Anne d'Autriche içeri girdi.

"Demek sizsiniz Mösyö d'Artagnan" dedi ve hüzünlü bir tavırla süzdü Silahşör'ü. "Tanıdım sizi. Siz de iyi bakın bana. Kraliçe'yim ben, tanıdınız mı?"

"Hayır Madam" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

"Nasıl olabilir?" diyerek sürdürdü konuşmasını Kraliçe istediğinde sesine vermeyi çok iyi bildiği o tatlı havasıyla. "Nasıl olur da Kraliçe'nin bir zamanlar yiğit ve sadık bir şövalyeye muhtaç olduğunu, sonra bu şövalyeyi bulduğunu, daha sonra unutmuş gibi görünmesine rağmen anısını kalbinde her zaman sakladığını hatırlamazsınız?"

"Hayır Madam, hiç bilmiyorum" diye karşılık verdi Silahşör.

. "Siz bilirsiniz Mösyö" dedi Kraliçe. "Size öyle geliyorsa öyledir ama Kraliçe için durum öyle değil çünkü Kraliçe gene aynı cesarete ve sadakata muhtaç durumda."

"Nasıl oluyor bu?" dedi Gaskonyalı. "Kendisine sadık hizmetkârlar, akıllı danışmanlar, hepsi mevkilerini hak etmiş şahsiyetlerle çevrili Kraliçe nasıl olur da basit bir askere bakabilir?"

Anne d'Autriche bu kinayeyi anladı ama kızmaktan çok duygulandı. Asilzadenin gösterdiği bunca fedakârlık ve hiçbir çıkar beklemeden ortaya koyduğu yararlılık karşısında küçülmüş, d'Artagnan'ın cömertliğine yenik düşmüştü.

"Mösyö d'Artagnan çevremdekilerle ilgili olarak söylediklerinizi doğru olabilir" dedi Anne d'Autriche. "Ama ben yalnızca size güveniyorum. Mazarin'e hizmet ettiğinizi biliyorum ama bana da edin. Vaadediyorum size, istediğiniz servete kavuşacaksınız. Söyleyin bakalım, tanımadığınızı söylediğiniz asilzadenin bir zamanlar Kraliçe uğruna yaptıklarını bugün de benim için tekrarlamaya hazır mısınız?"

"Majesteleri'nin bütün emirlerini yerine getirmeye hazırım" dedi Silahşör.

Anne d'Autriche bir an düşündü. Gaskonyalı'nın çekingen halini görerek sordu:

"Dinlenmeyi mi yeğlerdiniz yoksa?"

"Bilmem, hiç dinlenmedim ben hayatımda Madam."

"Dostlarınız, arkadaşlarınız var mı?"

"Üç taneydi: İkisi Paris'ten ayrıldılar ve nereye gittiklerini ben de bilmiyorum. Biri benimle yalnızca, ama o da... Majestelerinin bana bahsettikleri şövalyeyi tanıyanlardandır."

"İyi" dedi Kraliçe. "Siz ve arkadaşınız bir orduya bedelsiniz."

"Ne yapmamızı istiyorsunuz?"

"Saat beşte gelin, söyleyeceğim. Ama size verdiğim randevudan kimseye bahsetmeyin."

"Peki Madam."

"Hazreti İsa üzerine and için."

"Madam, ben verdiğim sözden hiçbir zaman dönmemişimdir. Olur dediysem, olur."

Anne d'Autriche, çevresindeki saray mensuplarının kendisini kesinlikle hiç alıştırmamış oldukları bu konuşma biçimi karşısında çok şaşırdı ama tasarısını gerçekleştirmek için Silahşör'ün bütün ustalığını göstereceğini sezdi. D'Artagnan'ın içindeki kaypaklığı kaba bir sadakat gösterisi altında gizlemesi en büyük numarasıydı.

"Majesteleri'nin bana şimdilik verilecek başka emirleri yok mu?" diye sordu.

"Hayır Mösyö" dedi Kraliçe.

Silahşör selam verdi ve çıktı.

"Vay be!" dedi kapıya varınca. "Belli ki çok ihtiyaçları olacak bana."

Bu arada, yarım saat geçmiş olduğundan koridoru aştı, Mazarin'in çalışma odasının kapısını vurdu.

Bernouin, d'Artagnan'ı içeri aldı.

"Emirlerinizi bekliyorum" dedi içeri girer girmez.

Ve her zamanki alışkanlığıyla çevresine bir göz attı. Kardinal'in önünde mühürlü bir zarf bulunduğunu fark etti. Ancak mektup masaya ters konmuştu. Bu yüzden kime hitaben yazıldığını görmesi imkânsızdı.

"Kraliçe'nin yanında mıydınız?" diye sordu Kardinal bakışlarını dikerek.

"Ben mi Monsenyör? Kim dedi?"

"Kimse. Ben biliyorum."

"Monsenyör Hazretleri'ne üzülerek bildireyim ki, yanılıyorlar" dedi Silahşör hiç çekinmeden. Kraliçe'ye verdiği söze bağlı kalmaya kesinlikle kararlıydı.

"Ara odanın kapısını ben açtım ve sizi koridorun öteki ucundan gelirken gördüm."

"Beni içeri gizli merdivenden aldılar da ondan."

"Nasıl olabilir?"

"Bilmiyorum. Bir anlaşmazlık oldu belki."

Kardinal, Silahşör'e istemediği şeyi söyletmenin hiç kolay olmadığını biliyordu. Dolayısıyla esrarlı tavırlarını hiç kurcalamamaya karar verdi.

"Madem siz kendi işlerinizden söz etmek istemiyorsunuz, benimkilerden söz edelim biraz o halde" dedi.

Gaskonyalı saygıyla eğildi.

"Yolculuğu sever misiniz?" diye sordu Mazarin.

"Hayatım yollarda geçti."

"Sizi Paris'te tutan bir şey var mı?"

"Yüksek bir yerden emir alırsam hiçbir şey tutamaz beni Paris'te."

"Güzel! İşte o halde adresine ulaştırılması gereken bir mektup."

"Adresine mi? Ama adres yok ki bunun üzerinde Monsenyör."

Gerçekten zarfın öbür yüzünde de adres yoktu.

"Bu demektir ki mektup ikinci bir zarfın içinde" diye devam etti Kardinal.

"Anladım, yani ancak istenilen yere vardığımda ilk zarfı yırtacağım, değil mi?"

"Bravo! Mektubu alın ve hemen yola çıkın. Bir de arkadaşınız var, Mösyö Vallon, çok seviyorum onu, onu da yanınıza alın."

"Vay anasını! Dün konuşulanları duyduğumuzu biliyor ve bizi Paris'ten uzaklaştırmak istiyor" dedi içinden Silahşör.

"Karar veremiyor musunuz?" diye sordu Kardinal.

"Hayır Monsenyör, hemen yola çıkıyorum. Yalnız bir isteğim var."

"Nedir? Söyleyin."

"Kardinal Hazretleri'nin Kraliçe'ye kadar uğramaları."

"Ne zaman?"

"Şimdi, hemen."

"Niye."

"Kendisine yalnızca şunu söylemeniz için: 'Ben Mösyö d'Artagnan'ı bir yere gönderiyorum ve hemen gitmesini istedim.'"

"Gördünüz mü" dedi Kardinal. "Uğramışsınız Kraliçe'nin yanına işte."

"Ben Kardinal Hazretleri'ne bir anlaşmazlık olabilir demiştim."

"Ne demek oluyor bu?" diye sordu Kardinal.

"Acaba bir kez daha tekrarlamaya cüret etsem mi ricamı Kardinal Hazretleri'ne?"

"Peki gidiyorum. Burada bekleyin beni siz."

Kardinal bir anahtar unutup unutmadığına baktıktan sonra çıktı.

Aradan on dakika geçti ve bu süre içinde Silahşör ikinci zarfın üzerinde yazılı olanları okumak için büyük çaba harcadı ama hiçbir şey sökemedi.

Kardinal sapsarı bir yüzle ve telaşlı bir halde döndü, masasına oturdu. Silahşör, zarfı incelediği gibi onun yüzünü inceliyordu şimdi. Ama Mazarin'in yüzündeki zarf da mektup zarfı gibi hiçbir şey okunmasına izin vermiyordu.

"Hah, hah!" dedi içinden Silahşör. "Çok kızmışa benziyor. Bana mı kızdı acaba? Düşünüyor. Acaba beni Bastille'e göndermeyi mi düşünüyor? Siz bilirsiniz Monsenyör, ağzınızdan ilk sözcük çıkar çıkmaz boğazınıza sarılırım hemen şurada! Sonra da isyancılara katılırım. Broussel gibi omuzlarına alırlar beni de. Athos da, Fransız Brutus'ü der bana. Ne eğlence olurdu ama!"

D'Artagnan her zamanki gibi dört nala giden düş gücüyle bu durumdan ne gibi bir yarar çıkarabileceğinin hesaplarını yapıyordu.

Ama Kardinal hiç böyle bir emir vermeye kalkışmadı, tersine son derece yumuşak göründü Silahşör'e karşı.

"Haklısınız sevgili dostum *Müsü* d'Artagnan, daha yola çıkamazsınız siz."

"Ya!"

"Mektubu bana geri verin o halde."

Silahşör söyleneni yaptı. Kardinal mektubun üstündeki mühüre dokunulup dokunulmadığını yokladı.

"Bu gece gene ihtiyacım olacak size, iki saat sonra tekrar gelin" dedi.

"İki saat sonra mı?" dedi Silahşör. "Monsenyör o saatte mutlaka gitmem gereken bir randevum var."

"O açıdan merak etmeyin hiç, aynı şey ikisi" dedi Kardinal.

"Güzel, ben de korkmuştum" dedi içinden Gaskonyalı.

"Demek oluyor ki saat beşte gene geleceksiniz ve gelirken de sevgili dostumuz Mösyö Vallon'u da getireceksiniz. Ama onu bekleme odasında bırakın. Başbaşa görüşmek istiyorum sizinle."

Silahşör saygıyla eğildi.

Eğilirken de aklından şunları geçiriyordu:

"İkisinin de verdikleri emir aynı, iki emir de aynı saatte verildi, ikisi de Saray'da. Anladım. Ah! İşte Mösyö Gondy'nin gözünü kırpmadan yüz bin lira sayacağı bir sır!"

"Düşünüyorsunuz bakıyorum" dedi Kardinal kuşku içinde.

"Evet, silahlı mı gelelim yoksa silahsız mı diye düşünüyordum."

"Tepeden tırnağa silahlı" dedi Kardinal.

"Başüstüne Monsenyör, öyle yaparız."

Gaskonyalı selam verdi, arkadaşına koşup Kardinal'in umut verici vaatlerini yineledi. Bunları duyan Porthos kuş gibi hafif hissetti kendini.

LIV

KAÇIŞ

Kentin hareketli havasına rağmen Gaskonyalı saat beş sularında Saray'a vardığında içerisi çok neşeliydi. Şaşılacak bir şey yoktu bunda. Anne d'Autriche, Broussel'le Blancmesnil'i halka geri vermişti. Demek ki Anne'ın korkacak bir şeyi yoktu çünkü halkın artık isteyecek başka bir şeyi kalmamıştı. Heyecanı çalkantıdan geri kalan duygulardı ve zamanla yatışacaktı, fırtınadan sonra denizin ancak birkaç günde durulması gibi...

Büyük bir şölen veriliyordu Saray'da. Lens zaferinin başarılı komutanının dönüşü onuruna veriliyordu bu şölen. Prensler, prensesler davet edilmiş, arabalar öğleden itibaren avluyu doldurmaya başlamıştı. Yemekten sonra da Kraliçe'nin dairesinde oyun oynanacaktı.

Kraliçe o gün sevimliliği ve şakalarıyla pek cana yakın görünüyordu. Kimse bu kadar neşeli görmemişti onu. Öç alma arzusu dudaklarında gülümsüyor, gözlerinde parlıyordu.

Tam sofradan kalkılacağı sırada Kardinal birden ortadan kayboldu. Silahşör, çoktan görevinin başına koşmuş, kendisini bekliyordu. Mazarin güleryüzüyle göründü, d'Artagnan'ı elinden tutup çalışma odasına aldı.

"Dostum d'Artagnan" dedi yerine otururken, "size bir başbakanın bir subaya gösterebileceği en büyük güveni göstereceğim."

Silahşör saygıyla eğildi.

"Umarım Monsenyör, güvenini art niyetsiz ve buna layık olduğumu bilerek gösterirler" dedi.

"En layık olan sizsiniz dostum çünkü size başvuruyorum."

"O halde" dedi Silahşör, "size şunu itiraf edeyim ki, uzun zamandır böyle bir fırsat kolluyordum. Bu yüzden söyleyeceğinizi hemen söyleyin."

"Sevgili dostum *Müsü* d'Artagnan" diye sürdürdü konuşmasını Kardinal, "bu akşam devletin kurtuluşu sizin ellerinizde."

Sustu.

"Açıklayın efendim, bekliyorum."

"Kraliçe, Kral'la birlikte Saint-Germain'e kadar kısa bir geziye çıkmaya karar verdi."

"Ya! Demek Kraliçe, Paris'i terk etmek istiyor" dedi Silahşör.

"Ne yapacaksınız, kadın kaprisi işte!"

"Evet anlıyorum" dedi Silahşör.

"Bu yüzden, bu sabah huzuruna çağırttı sizi, bu nedenle gene saat beşte gelmenizi söyledi."

"Şimdi anlaşılıyor bu buluşmadan kimseye söz etmemem için bana yemin ettirmek istemesinin nedeni!" diye mırıldandı Gaskonyalı kendi kendine. "Ah şu kadınlar! Kraliçe bile olsalar, kadın gene bunlar!"

"Bu kısa gezintiyi onaylamıyor musunuz siz yoksa *Müsü* d'Artagnan?" diye endişe içinde sordu Kardinal.

"Ben mi? Nereden çıkarıyorsunuz bunu?"

"Omuz silktiniz de."

"Kendi kendime konuşurken hep öyle yaparım ben."

"Demek bu yolculuktan yanasınız siz de ha?"

"Ben bu yolculuktan yana değilim, karşı da değilim efendim. Yalnızca emirlerinizi bekliyorum."

"Peki. Kral ve Kraliçe'yi Saint-Germain'e götürmeniz için sizi seçtim ben de."

"İki taraflı ihanet" dedi içinden Silahşör.

"Görüyorsunuz ya" dedi Silahşör'ün hiç telaşlanmadığını gören Kardinal. "Önceden de söylediğim gibi, devletin kurtuluşu ellerinizde."

"Evet efendim, böyle bir görevin çok ağır sorumluluğunu şimdiden hissediyorum omuzlarımda."

"Kabul ediyorsunuz ama, değil mi?"

"Ben hep kabul etmişimdir."

"Sanırım mümkün görüyorsunuz bunu."

"Her şey mümkün."

"Yolda saldırı olur mu size?"

"Olabilir."

"Ne yapacaksınız o zaman?"

"Yarıp geçerim."

"Geçemezseniz?"

"Üzerlerinden aşarım o zaman."

"Demek Kral ve Kraliçe'yi sağ salim Saint-Germain'e ulaştırabileceksiniz, öyle mi?"

"Evet."

"Hayatınız üzerine yemin edebilir misiniz?"

"Ederim."

"Siz bir kahramansınız dostum!" dedi d'Artagnan'a hayranlıkla bakan Kardinal.

Gaskonyalı gülümsedi.

"Peki beni?" dedi sabit bakışlarla Silahşör'ü süzen Kardinal.

"Siz ne demek efendim?"

"Ya ben de gitmek istersem?"

"Zor olur biraz."

"Nasıl?"

"Kardinal Hazretleri'ni tanıyabilirler."

"Kıyafetimi değiştirsem de tanırlar mı dersiniz?" dedi Kardinal ve bir koltukta duran pelerinini kaldırdı, altından gümüş işlemeli şövalye kıyafetini çıkardı.

"Kardinal Hazretleri, kıyafet değiştirirlerse iş biraz kolaylaşır."

"Oh!" diye derin bir nefes aldı Kardinal.

"Ama Kardinal Hazretleri'nin geçen gün bizim reddettiğimiz şeyi yapması da gerekebilir."

"Nasıl yani?"

"Kahrolsun Mazarin!" diye bağırmak zorunda kalabilirsiniz."

"Bağırırım."

"Ama Fransızca, hem de güzel bir Fransızca'yla Monsenyör. Aksanınıza dikkat edin. İtalyanca'yı iyi konuşamadıklarından altı bin Angers'liyi öldürmüşlerdi Sicilya'da. Fransızlar Sicilyalı yılanların öcünü sizden alamasınlar sakın!"

"Elimden geleni yaparım."

"Sokaklar silahlı insanlarla dolu" diye sürdürdü konuşmasını Silahşör. "Kraliçe'nin tasarısından kimsenin haberi olmadığından emin misiniz?"

Kardinal düşündü.

"Kardinal Hazretleri, verdiğiniz bu görev hain birinin çok işine yarar. Rastlantıyla düzenlenebilecek bir saldırı her şeyi mazur gösterebilir."

Kardinal ürperdi ancak ihanet etmeye niyetli birinin karşısındakini uyarmayacağını düşündü.

"İşte ben de bu nedenle kimseye değil de, size güvendim ya!" dedi telaş içinde.

"Siz Kraliçe'yle birlikte gitmiyor musunuz?"

"Hayır" dedi Kardinal.

"Kraliçe'den sonra mı gideceksiniz yani?"

"Hayır" dedi gene Kardinal.

"Ya!" dedi durumu kavramaya başlayan Silahşör.

"Evet, benim kendime göre planlarım var" diye devam etti Mazarin. "Kraliçe'yle birlikte olursam kötü bir rastlantı olasılığını artırmış olurum. Kraliçe'den sonraya kalırsam, yolculuğum tehlikeye girer. Ayrıca şu da var ki, Saray halkı kendini kurtardıktan sonra unutabilir beni. Büyükler nankördür."

"Doğru" dedi Gaskonyalı ve bakışları elinde olmadan, Kraliçe'nin, Mazarin'in parmağında duran ve aslında kendisine verdiği yüzüğe takıldı.

Mazarin bu bakışı izledi ve yüzüğü yavaşça ters çevirdi parmağında.

"Dolayısıyla" diye devam etti o kendine özgü nazikçe gülümsemesiyle. "Bana karşı nankörce davranmalarını engellemek istiyorum."

"Yakınını tehlikeye atmamak Hıristiyan merhametine özgü bir tavırdır" dedi Silahşör.

"İşte ben de bu nedenle onlardan önce gitmek istiyorum" dedi Kardinal.

Gaskonyalı gülümsedi. İtalyanlar'a özgü bir oyunu çok iyi anlardı çünkü.

Kardinal bu gülümsemeyi gördü ve fırsatı kaçırmak istemedi.

"Demek işe önce beni Paris'ten çıkarmakla başlayacaksınız, öyle mi Müsü d'Artagnan?" diye sordu.

"Zor iş" dedi derhal ciddi bir tavır alan Silahşör.

"Ama Kral ve Kraliçe için bu tür itirazlarda bulunmadınız" dedi Kardinal. D'Artagnan'ın yüzünde okunabilen ifadelerden bir tekini bile kaçırmadan süzüyordu onu.

"Kral ve Kraliçe benim Kral'ım ve benim Kraliçe'mdir efendim" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Hayatımı isteseler veririm."

"Doğru" dedi alçak sesle Kardinal. "Oysa hayatını bana borçlu olmadığına göre, benim onu satın almam gerekiyor, değil mi?"

Derin bir nefes alarak yüzüğünü yavaş yavaş parmağından çıkarmaya başladı.

Silahşör gülümsedi.

İki adam bir noktada buluşuyorlardı: Kurnazlık. Cesaretleri de aynı olsaydı, birlikte çok şey başarabilirlerdi.

"Ama biliyor musunuz" dedi Kardinal, "sizden böyle bir hizmet beklememin asıl nedeni size gönül borcu duymak."

"Yoksa efendimiz hâlâ niyet safhasındalar mı?" diye sordu Gaskonyalı.

"Alın" dedi, yüzüğü parmağından çıkaran Kardinal. "İşte sevgili dostum *Müsü* d'Artagnan, bir zamanlar sizin olan ve size geri dönen bir yüzük. Lütfen kabul edin, rica ediyorum!"

Silahşör kabul etmek için hiç mesele çıkarmadı. Aldı, taşının değiştirilip değiştirilmediğine baktı, gerçek olduğunu anlayınca çok sevindi ve parmağına geçirdi yüzüğü.

"Çok seviyordum bu yüzüğü" dedi Kardinal. "Ama ne önemi var? Çok mutluyum size hediye ettiğim için."

"Ben de bana hediye edildiği gibi kabul ediyorum efendim! Neyse, şimdi işimizden söz edelim. Demek herkesten önce gitmek istiyorsunuz, öyle mi?"

"Evet, ısrar ediyorum bu konuda."

"Saat kaçta?"

"Onda."

"Kraliçe kaçta gidecekler peki?"

"Geceyarısı."

"Tamam o zaman. Önce sizi çıkarır, engellerin ötesine götürürüm, sonra geri dönerim."

"Harika! Ama Paris'ten nasıl çıkaracaksınız beni?"

"Onu bana bırakın siz."

"Size tam yetki veriyorum. İstediğiniz kadar güçlü bir birlik alabilirsiniz yanınıza."

Silahşör kafasını salladı.

"Bana kalırsa en güvenli yol bu" dedi Kardinal.

"Sizin için öyle efendim ama Kraliçe için değil."

Kardinal dudaklarını ısırdı.

"Peki ne yapacağız?"

"İşi bana bırakın siz Monsenyör."

"Hıı!"

"Bu işi tamamen bana bırakmalısınız."

"Ama..."

"Ya da başkasını bulursunuz" dedi Gaskonyalı ve sırtını çevirdi.

"Hey" dedi Kardinal usulca, "yüzüğü de götürüyor üstelik."

Ardından seslendi hemen.

"*Müsü* d'Artagnan, aziz dostum *Müsü* d'Artagnan!" dedi yalaka bir ses tonuyla.

"Monsenyör?"

"Bütün sorumluluğu üstleniyor musunuz?"

"Garanti veremem, elimden geleni yaparım."

"Elinizden geleni mi?"

"Evet."

"O halde kendimi size emanet ediyorum."

"İsabet" dedi içinden Silahşör.

"Demek saat dokuz buçukta burada olacaksınız."

"Kardinal Hazretleri harekete hazır olacaklar mı?"

"Gayet tabii."

"O halde anlaştık. Monsenyör şimdi Kraliçe'yi görmeme izin verecekler mi?"

"Ne yararı var?"

"Majesteleri'nin emirlerini kendi ağızlarından duymak isterdim."

"Bu emirleri size iletmem için beni görevlendirdiler."

"Unuttukları bir şey olabilir ama."

"Israr ediyor musunuz görmek için?"

"Kesinlikle görmem gerekir Monsenyör."

Kardinal bir an ne yapacağını bilemedi. Ama Silahşör kararından vazgeçmemekte kararlı görünüyordu.

"Peki o zaman, ben götüreyim sizi" dedi sonunda Kardinal. "Ama konuştuklarımızdan tek kelime söz etmek yok ona."

"Aramızda konuştuklarımız yalnızca bizi ilgilendirir efendim" dedi Gaskonyalı.

"Dilinizi tutacağınıza yemin eder misiniz?"

"Ben hiçbir zaman yemin etmem Monsenyör. Evet ya da hayır derim. Soylu bir insan olduğuma inandığım için de hep tutarım sözümü."

"Anlaşılan hiç ses etmeden size güvenmem gerekiyor."

"En doğrusu da budur Monsenyör, inanın bana."

"Gelin benimle" dedi Kardinal.

Kardinal, d'Artagnan'ı Kraliçe'nin dairesine aldı ve beklemesini söyledi.

Silahşör'ün beklemesi pek uzun sürmedi. Kraliçe beş dakika sonra, balo kıyafeti içinde girdi içeri. Bu kıyafetiyle fazla fazla otuz beş yaşında gösteriyordu.

"Siz miydiniz Mösyö d'Artagnan?" dedi zarif gülümsemesiyle. "Beni ısrarla görmek istemenizden dolayı teşekkür ediyorum."

"Özür diliyorum ama emirlerinizi bir de sizden dinlemek istedim" dedi Silahşör.

"Meseleyi biliyorsunuz, değil mi?"

"Evet Madam."

"Verdiğim görevi kabul ediyor musunuz?"

"Minnet ve şükranlarımla."

"O halde geceyarısı burada olun."

"Olur."

"Mösyö d'Artagnan bu işleri nasıl canı gönülden yaptığınızı biliyorum ve bu nedenle size şu anda nasıl minnet duyduğumdan söz etmenin gereksiz olduğunu anlıyorum. Ancak yemin ederim, bu hizmetinizi, ilki gibi unutmayacağım."

"Majesteleri hatırlamakta ve unutmakta tamamen özgürdürler ve ne demek istediklerini de anlamış değilim."

Gaskonyalı saygıyla eğildi bunları söylerken.

"Haydi Mösyö, şimdi gidin ve geceyarısı burada bulunun."

Eliyle bir veda işareti yaptı d'Artagnan'a. D'Artagnan çekildi. Bu sırada Kraliçe'nin girdiği kapının üstündeki duvar halısına göz atmaktan alamadı kendini. Halının altındaki bir kadife ayakkabının ucunu fark etti.

"İyi" dedi içinden. "Kardinal kendisine ihanet edip etmediğimi anlamak için dinledi bizi. Aslında bu palyaço bir asilzadeden hizmet görmeye layık değil ama..."

Gaskonyalı randevusuna tam vaktinde geldi. Bekleme odasına girdiğinde saat dokuz buçuktu.

Bernouin kendisini bekliyordu, hemen içeri aldı.

Mazarin'i şövalye gibi giyinmiş buldu. Yakışmıştı bu kıyafet aslında ona ama yüzü sapsarıydı, titriyordu.

"Yalnız mısınız?" diye sordu Kardinal.

"Evet Monsenyör."

"Peki sevgili dostumuz Mösyö Vallon'un refakatinden yararlanmayacak mıyız?"

"Gayet tabii Monsenyör. Dışarıda kendisi. Arabada bekliyor."

"Nerede?"

"Saray'ın bahçesinin kapısında."

"Onun arabasıyla mı gideceğiz yani?"

"Evet Monsenyör."

"İkinizden başka kimse refakat etmeyecek mi bana?"

"Yetmez mi? Birimiz bile yeter aslında."

"Soğukkanlılığınızla endişelendiriyorsunuz beni d'Artagnan."

"Ben de soğukkanlılığımın size güven vereceğini düşünmüştüm."

"Ya Bernouin? Onu almayacak mıyız yanımıza?"

"Arabada yer yok ona. Daha sonra gelip bulur sizi."

"Madem her şey istediğiniz gibi olacak dedik, buna da peki."

"Hâlâ vazgeçmek için zamanınız var Monsenyör" dedi Gaskonyalı. "Kardinal Hazretleri karar vermekte tamamen özgürdürler."

"Olmaz, olmaz!" dedi Kardinal. "Gidelim."

Gizli merdivenden indiler.

Kardinal koluyla Silahşör'e asılıyordu. Ve silahşör kendisine asılan bu kolun iyice titrediğini hissetti.

Geç saatlere kadar Saray'da kalmış bazı davetlilerin arabalarının beklediği avludan geçtiler, bahçeye çıktılar, oradan da kapıya ulaştılar.

Kardinal cebinden çıkardığı bir anahtarla kapıyı açmaya çalıştı ama elleri o kadar titriyordu ki, bir türlü deliği bulup sokamadı anahtarı.

"Verin bana" dedi Gaskonyalı.

Kardinal anahtarı uzattı, Silahşör açtı ve sonra da kendi cebine indirdi anahtarı. Dönüşte buradan girmeyi düşünüyordu Saray'a.

Arabanın basamağı indirilmiş, kapısı açılmıştı. Dipte oturuyordu Porthos.

"Binin Monsenyör" dedi Silahşör.

Kardinal ikiletmedi bu sözü ve içeri girdi.

Gaskonyalı da arkasından basamağa çıktı. Mousqueton kapıyı kapadı, inleyerek arka tarafa geçti. Yarasının hâlâ acı verdiğini söyleyerek yola çıkmamak için direnir gibi olmuştu ama Silahşör şöyle demişti ona:

"Sevgili dostum Mousqueton, isterseniz kalabilirsiniz ama bu gece Paris'i yakacaklar!"

Mousqueton bunun üzerine daha fazla bir şey sormamış, efendisi ve Silahşör'le birlikte cehenneme kadar gidebileceğini bildirmişti.

Araba normal bir hızla yola çıktı. Doğrusu hiç de içinde acelesi olan insanlar varmış gibi hızlı gitmiyordu. Mazarin alnını mendiliyle sildikten sonra çevresine baktı.

Solunda Porthos, sağında d'Artagnan oturuyor, ikisi de birer kapıyı kontrol altında tutuyorlardı. İkisi de siper oluyordu kendisine.

Karşılarındaki sırada iki çift tabanca vardı: Bir çift Porthos'un, bir çift de d'Artagnan'ın önündeydi. Kılıçları da yanlarındaydı iki arkadaşın ayrıca.

Saray'ın yüz adım kadar ilerisinde devriyeler durdurdu arabayı.

"Kimsiniz?" diye bağırdı komutan.

"Mazarin!" diye karşılık verdi d'Artagnan ve bir kahkaha attı arkasından.

Mazarin tepesindeki saçların dehşetten dikleştiğini hissetti.

Şaka, burjuvaların çok hoşuna gitmiş olacak ki, armasız ve refakatsiz arabayı görüp, böyle bir patavatsızlık yapılamayacağı düşüncesiyle arkalarından seslendiler.

"İyi yolculuklar!"

Geçmelerine izin verdiler.

"Peki Monsenyör bu yanıt konusunda ne düşünüyorlar acaba?" diye sordu Silahşör.

"Çok şakacısınız" dedi Kardinal.

"Ben de şaka olduğunu anlamıştım" dedi Porthos.

Petits-Champs Sokağı'nın ortasında başka devriyeler durdurdu bu kez arabayı.

"Kimsiniz?" diye seslendi komutan.

"Saklanın Monsenyör" dedi Gaskonyalı.

Kardinal ikı arkadaşın arasında öyle büzüldü ki, görünmez oldu âdeta.

"Kimsiniz?" diye sordu tekrar aynı ses sabırsız bir üslupla.

Silahşör, atların başlarını tuttuklarını anladı hemen.

Beline kadar sarktı arabadan.

Devriye komutanı yaklaştı. Planchet'ydi bu. Silahşör eski uşağının sesini tanımıştı.

"Siz misiniz Mösyö?" diye sordu Planchet.

"Benim dostum. Arkadaşımız Porthos kolundan kılıçla yaralandı da, Saint-Cloud'daki yazlığına götürüyorum onu."

"Ya? Öyle mi?" dedi Planchet.

"Porthos" diye devam etti d'Artagnan, "hâlâ konuşacak gücünüz varsa eğer, şu bizim Planchet'yle de konuşsanıza."

"Planchet, dostum" dedi Porthos acıklı bir sesle, "yaram ağır, tanıdık bir hekime rastlarsan gönder, olur mu?"

"Ya! Yazık! Çok üzüldüm" dedi Planchet. "Peki nasıl oldu bu iş böyle?"

"Sonra anlatırım sana" dedi Mousqueton.

Porthos gene acı içinde inledi.

"Bırak bizi de geçelim" dedi Gaskonyalı alçak sesle, "evine varamayacak zavallı yoksa. Ciğerlerinin durumu iyi değil."

"İşler kötü galiba!" anlamında kafasını salladı Planchet.

"Bırakın geçsinler, dostlarım benim onlar" dedi adamlarına dönüp.

Araba yoluna devam etti. Nefesini bile tutan Kardinal ancak o zaman nefes alabildi.

"Bricconi!" diye mırıldandı.

Saint-Honoré Kapısı'na birkaç adım kala başka bir devriyeye rastladılar ama bunlar birtakım karanlık yüzlü kişilerdi, haydutlara benziyorlardı daha çok. Saint-Eustache'lı dilencinin adamlarıydı hepsi de.

"Dikkat et Porthos!" dedi d'Artagnan.

Porthos tabancalara uzandı.

"Ne oluyor?" dedi Kardinal.

"Monsenyör, belaya çattık bu sefer galiba."

İçlerinden biri elindeki orak gibi bir şeyle arabanın kapısına doğru yaklaştı.

"Kimsiniz?" diye sordu.

"Aptal!" dedi Silahşör. "Prens Hazretleri'nin arabasını tanımadın mı?"

"Ben Prens falan bilmem" dedi adam. "Kapıyı açın. Burası bize emanet edildi ve kimin geçtiğini bilmeden kuş uçurtmayız. Emir aldık bu konuda."

"Ne yapacağız?" diye sordu Porthos.

"Geçeceğiz tabii ki" dedi d'Artagnan.

"Nasıl geçeceğiz?" diye sordu Kardinal.

"Ya yarıp geçeceğiz. Ya da üstlerinden aşacağız. Dört nala sür arabacı."

Arabacı kırbacını kaldırdı.

"Bir adım daha atamazsınız" diye bağırdı komutanları olduğu anlaşılan biri. "Biçerim atlarınızı yoksa!"

"Vay be!" dedi Porthos. "Tanesi yüz altına mal oldu atların yahu!"

"Ben iki yüz veririm" dedi Kardinal.

"Ama bunlar atları biçtikten sonra bizim de kafalarımızı koparırlar."

"Biri bana doğru geliyor" dedi Porthos. "İşini bitireyim mi?"

"Evet. Mümkünse bir yumrukta. Ancak mecbur kalırsak ateş açarız."

"Tamam" dedi Porthos.

"Gelin de açın öyleyse" dedi Gaskonyalı ve tabancalarından birini adamın kafasına indirmek üzere namlusundan tuttu.

Adam yaklaştı.

Adam yaklaştıkça Silahşör de daha serbest kalabilmek için kapıdan beline kadar sarkıyordu. Bir fener ışığında aydınlanan dilenciye takılan bakışları üzerinde kaldı öylece.

Adam kesinlikle tanımıştı d'Artagnan'ı çünkü sapsarı kesilmişti yüzü. Silahşör da tanımıştı adamı kesinlikle çünkü tepesindeki saçlar dimdik olmuştu.

"Mösyö d'Artagnan!" diyerek bir adım geriledi. "Mösyö d'Artagnan! Bırakın geçsin."

D'Artagnan da bir karşılık verecekti belki ama buna vakit kalmadan, bir öküzün başına inen bir ağırlığın çıkarabileceği sesi andıran bir darbe sese işitildi. Adamın işini bitiren Porthos'tu bu.

Gaskonyalı döndü ve zavallı adamın dört adım kadar ötede yere serilmiş olduğunu gördü.

"Kırbaçla atları!" diye bağırdı arabacıya. "Kırbaçla! Kırbaçla!"

Arabacı acımasızca salladı kırbacını. Soylu atlar ok gibi fırladılar yerlerinden. Devrilen birtakım adamların sesleri duyuldu. Araba iki kez sarsıldı. Tekerleklerden biri esnek ve yuvarlak bir cismin üstünden geçmişti.

Bir an sessizlik hâkim oldu. Araba kapıyı aştı.

"Kırbaçla, doğru Cours-la Reine'e" diye bağırıyordu hâlâ Silahşör.

Sonra Kardinal'e döndü.

"Monsenyör, şimdi siz de kurtulduğunuz için beş *Pater*, beş de *Ave* okuyabilirsiniz. Özgürsünüz, kurtuldunuz artık."

Kardinal inilder gibi karşılık verdi bu sözlere. Bir türlü inanamıyordu bu mucizeye.

Araba beş dakika sonra durdu. Cours-la-Reine'e varmışlardı.

"Monsenyör refakatçilerden memnunlar mı?" diye sordu d'Artagnan.

"Çok memnunum *Müsü*" dedi Kardinal ve yorgun bir halde kapıya dayadı başını. "Aynı şeyi Kraliçe için de yapın şimdi bakalım."

"O iş daha da kolay olacak" dedi aşağı atlayan Gaskonyalı. "Mösyö Vallon, Kardinal Hazretleri'ni size emanet ediyorum."

"Siz hiç merak etmeyin" dedi Porthos elini uzatarak.

Silahşör, Porthos'un elini aldı ve sıktı.

"Ah!" diye bağırdı Porthos.

D'Artagnan hayretle arkadaşına baktı.

"Ne oldu, neyiniz var?"

"Bileğim burkuldu galiba."

"Hay Allah! Siz de kör gibi vuruyorsunuz vurunca."

"Başka çare yoktu çünkü adam tabancasının kabzasıyla üstüme saldırmıştı. Siz nasıl sıyrıldınız işin içinden peki?"

"Ben bir insanla karşılaşmadım ki" dedi Gaskonyalı.

"Neyle karşılaştınız peki?"

"Görüntü."

"Ve siz de..."

"Gönderdim gitti..."

D'Artagnan daha fazla açıklama yapmadan ön koltuktaki tabancalarını aldı, kemerine soktu, pelerinine sarındı ve

kente çıktığı kapıdan dönmek istemediğinden Richelieu Kapısı'na doğru yöneldi.

LV

PİSKOPOS YARDIMCISI'NIN ARABASI

Silahşör, Saint-Honoré Kapısı'ndan gireceğine, zamanı da olduğu için, dolandı ve Richelieu Kapısı'ndan girdi. Hemen tanıdılar ve şapkasındaki tüylerle şeritli pelerininden silahşör olduğunu anlayıp "Kahrolsun Mazarin!" diye bağırmak niyetiyle etrafında toplandılar. Bu ilk gösteri önce bayağı kuşkulandırdı onu ama sonra ne istediklerini anlayınca öylesine hoş bir sesle bağırdı ki, en müşkülpesentler bile hayran kaldılar.

Gaskonyalı, Kraliçe'yi nasıl götüreceğini düşüne düşüne Richelieu Sokağı'nı izliyordu. Çünkü Majeste'yi üstünde Fransa arması bulunan bir arabayla kaçırmak olmazdı. Bu sırada Madam Guéménée'nin konağının önünde duran bir araba dikkatini çekti.

Ve bir şimşek çaktı kafasında aniden.

"Aman Tanrım! Şiddetli bir vuruşma olacak!" diye geçirdi içinden.

Arabaya yaklaştı ve kapının üstündeki armalara ve arabacının kıyafetine baktı.

Arabacı uyuduğundan bu inceleme kolay oldu.

"Piskopos Yardımcısı arabası. Neredeyse Allah'ın bana yardım ettiğine inanacağım artık" dedi içinden.

Yavaşça arabaya bindi ve arabacının küçük parmağına bağlı ipek ipliği çekti.

"Saray'a" dedi.

Uykusundan sıçrayan arabacı emri verenin efendisi değil, başkası olduğunu hiç anlamadığından söylenen yere doğru

sürdü arabayı. Muhafız neredeyse kapatacaktı kapıyı ama süslü arabayı görünce bunun önemli bir ziyaret olduğunu düşündü ve geçmelerine izin verdi. Araba da gelerek sıra sütunların altında durdu.

Ve sürücü uşakların arabanın arkasında olmadıklarını işte o zaman fark etti.

Uşakları efendisinin gönderdiğini düşünerek aşağı atladı ve dizginleri bırakmadan kapıyı açmaya koştu.

Gaskonyalı da indi. Arabacı içerden efendisinin değil, bir başkasının çıktığını görerek korkuyla bir geri adım attığında sol eliyle tuttu adamı yakasından, sağ elindeki tabancanın namlusunu da boğazına dayadı.

"Ağzından tek kelime çıkarsa ölürsün, bilesin" dedi Silahşör son derece sert bir tavırla.

Arabacı d'Artagnan'ın konuşmalarından bir tuzağa düşürüldüğünü anlamış, ağzı dehşetten bir karış açık ve gözleri yuvalarından fırlayacakmışçasına bakıyordu.

Silahşörlerden ikisi avluda dolaşıyorlardı. D'Artagnan adlarıyla hitap ederek yanına çağırdı onları.

"Mösyö Bellière" dedi birine, "lütfen dizginleri alın şu adamın elinden, yukarı çıkıp arabayı gizli merdivenin kapısının önüne çekin ve orada bekleyin beni. Çok önemli bu ve Kral adına istiyorum sizden bunu yapmanızı."

Subayının görev başında şaka yapmayacağını çok iyi bilen bu silahşör, verilen emri tuhaf bulduğu halde tek kelime etmeden yerine getirdi.

D'Artagnan, daha sonra ikinci silahşöre döndü.

"Mösyö Verget" dedi, "şu adamı güvenli bir yere götürmek için yardımcı olun bana."

Verget, subayının kılık değiştirmiş bir prensi tutukladığını sanarak eğilip selam verdi ve kılıcını çekerek hazır olduğunu bildirdi.

Gaskonyalı, arkasında tutsağı, onun da arkasında silahşörü olduğu halde merdivenleri çıktı, sahanlıktan geçti ve Kardinal'in bekleme odasına girdi.

Bernouin heyecan içinde haber bekliyordu efendisinden.

"Evet, ne oldu Mösyö?" diye sordu.

"Her şey yolunda sevgili dostum Bernouin ama mümkünse eğer bu adamı güvenli bir yerde saklamanızı isteyeceğim sizden."

"Nerede saklayayım Mösyö?"

"Nerede isterseniz. Yeter ki pencerelerinde sıkı pancurlar, kapısında da sağlam bir anahtar olsun."

"Böyle bir yerimiz var Mösyö" dedi Bernouin.

Ve zavallı arabacıyı pencereleri demir parmaklıklı, tam bir hücreyi andıran bir odaya götürdüler.

"Sevgili dostum" dedi Gaskonyalı arabacıya, "şapkanızı ve pelerininizi çıkarıp bana verin lütfen."

Tahmin edilebileceği gibi hiç direnmedi arabacı. Başına gelenler o kadar aptallaştırmıştı ki onu, sarhoş gibi kekeleyip duruyor ve sendeliyordu. D'Artagnan, adamın giysilerini Kardinal'in oda uşağına verdi.

"Mösyö Verget" diyerek silahşörüne döndü sonra, "Bernouin gelip kapıyı açıncaya kadar bu adamla birlikte siz de içeride kalacaksınız. Uzun sürebilir bu bekleme, sıkıcı da olabilir ama Kral adına katlanıyoruz bunlara, anlıyorsunuz ya."

"Emredin siz komutanım" dedi Verget ve bu arada gerçekten ciddi bir duruma karışmış olduğunu anladı.

"Ayrıca" diye sürdürdü konuşmasını d'Artagnan, "bu adam kaçmaya ya da bağırmaya kalkıştığı taktirde, geçiriverirsiniz kılıcınızı vücuduna."

Verget verilen emirlere harfiyen uyacağını gösteren bir baş işareti yaptı.

D'Artagnan peşinde Bernouin olduğu halde çıktı.

Saat geceyarısını çalıyordu.

"Beni doğru Kraliçe'nin dairesine götürün ve geldiğimi haber verin kendilerine. Şu paketi de alıp dolu bir tüfekle birlikte gizli merdivenin kapısının önünde bekleyen arabanın içine koyun."

Bernouin, d'Artagnan'ı Kraliçe'nin dairesine aldı ve düşünceler içinde beklemeye başladı.

Saray'da her şey alışıldığı halde olup bitmişti. Önceden de söylediğimiz gibi davetlilerin çoğu saat onda gitmişlerdi. Saray erkânıyla birlikte kaçacak olanların kulaklarına gerekli talimatlar fısıldanmış, hepsi geceyarısından sonra Cours-la-Reine'de bulunma emrini almışlardı.

Anne d'Autriche saat onda Kral dairesine geçti. Mösyö daha yeni yatırılmıştı. Küçük Louis en sona kaldığından çok sevdiği kurşun askerlerle oynuyordu. Saraylı iki çocuk da eşlik ediyordu kendisine.

"La Porte" dedi Kraliçe, "Majesteleri'ni yatırma zamanı geldi."

Kral uykusunun gelmediğini ileri sürerek biraz daha oturmak istedi ama annesi karşı çıktı.

"Yarın sabah saat altıda Conflans'a banyoya gitmeyecek misiniz Louis? Siz istemiştiniz bunu benden yanılmıyorsam."

"Doğru söylüyorsunuz Madam" dedi Kral. "Beni öpseniz hemen gidip yatarım. La Porte, şamdanı Şövalye Coislin'e verir misiniz?"

Kraliçe daha şimdiden protokole uygun bir tavırla beyaz ve yüce alnını kendisine uzatan oğlunu öptü.

"Hemen uyuyun Louis" dedi Kraliçe. "Sabah erken kalkacaksınız çünkü."

"Size itaat etmek için elimden gelen her şeyi yapacağım Madam" dedi Louis, "ama uykum da yok."

"La Porte" dedi alçak sesle Anne d'Autriche, "Majesteleri'ne okuması için sıkıcı bir kitap bulun, siz de soyunmayın."

Kral, arkasında kendisine şamdan tutan Şövalye Coislin olduğu halde dışarı çıktı. Öteki çocuk da yerine götürüldü.

Kraliçe kendi dairesine girdi bu kez. Nedimeleri, Matmazel Brégy, Matmazel Beaumont, Madam Motteville ve akıllı uslu olduğu için Socratine dedikleri kızkardeşi, alışkanlığı olduğu üzere yemesi için ziyafet artıklarından getirdiler.

Kraliçe gerekli talimatlarını verdi, ertesi gün Marki Villequier'nin onuruna vereceği yemekten söz etti ve bu yemekte bulunma onurunu bağışladığı kişilerin adlarını verdi. Ayrıca gene ertesi gün Val-de-Grâce'ı ziyaret edip dua edeceğini belirtti.

Nedimelerin yemeği bittiğinde Kraliçe yorgunluğunu öne sürerek yatak odasına geçti. O akşam özel görevli olan Madam Motteville onu izledi ve soyunması için yardımcı oldu. Kraliçe yatağına girdikten sonra nedimeyle birkaç dakika sohbet etti ve gönderdi onu.

Bu sırada Gaskonyalı da Piskopos Yardımcısı'nın arabasıyla Saray'a giriyordu.

Hemen sonra da nedimelerin arabaları çıkıyor ve demir parmaklıklı kapı da arkalarından kapanıyordu.

Saat geceyarısını vurdu.

Beş dakika sonra Bernouin, Kardinal'in kullandığı gizli geçitten geçip Anne d'Autriche'in yatak odasının kapısını vurdu.

Kapıyı bizzat Kraliçe açtı.

Anne tekrar giyinmiş, ayağına yeni çoraplarını geçirmiş, uzun bir örtüye sarınmıştı.

"Siz misiniz Bernouin?" dedi. "Mösyö d'Artagnan geldi mi?"

"Evet Madam, dairenizde hazırlanmanızı bekliyorlar."

"Ben hazırım. La Porte'a gidip Kral'ı uyandırmasını ve giydirmesini söyleyin. Daha sonra Mareşal Villeroy'ya uğrayıp benim adıma uyarın kendisini."

Bernouin selam vererek çıktı.

Kraliçe, Venedik camından bir lambayla aydınlatılmış dairesine girdi. D'Artagnan'ı kendisini ayakta bekler durumda buldu.

"Siz miydiniz?" dedi.

"Evet Madam."

"Hazır mısınız?"

"Hazırım."

"Kardinal'den haber var mı?"

"Sağ salim çıktı kentten. Cours-la-Reine'de bekliyorlar sizi."

"Hangi arabayla gideceğiz?"

"Ben hallettim her şeyi. Majesteleri'ni götürecek araba aşağıda."

"Kral'ın yanına gidelim o halde."

D'Artagnan eğilerek selam verdi ve Kraliçe'nin arkasından yürüdü.

Louis çoktan giyinmişti, yalnızca ayakkabısı ve yeleği yoktu. Şaşkın şaşkın kendisini giydirmelerine izin veriyor, sürekli La Porte'a bu durumun nedenlerini soruyor, o da hep aynı yanıtı veriyordu kendisine.

"Kraliçe'nin emirleri böyle efendim."

Yatak örtüsü açılmıştı. Kral'ın yatak çarşafları neredeyse hiç kullanılmamış gibiydi, bazı yerlerinde delikler vardı.

Bu durum da Kardinal'in cimriliklerinin bir sonucuydu. Anne d'Autriche içeri girdi ve d'Artagnan eşikte durdu. Kraliçe'yi gören Louis, La Porte'un elinden kurtularak ona koştu.

D'Artagnan emre itaat etti.

"Oğlum" dedi Kraliçe eliyle sakin ve dimdik ayakta duran Silahşör'ü işaret ederek, "işte nedimelerimden maceralarını dinlemeye bayıldığın, eski yiğitler kadar yürekli bir kahraman: Adı d'Artagnan. Hiç unutmayın bu adı. Yüzü de hiç silinmesin hayalinizden. Bu akşam büyük bir hizmette bulunacak bize çünkü."

Louis gururla baktı d'Artagnan'a ve tekrarladı.

"Mösyö d'Artagnan mı?"

"Evet oğlum."

Louis elini yavaşça kaldırıp d'Artagnan'a uzattı. Silahşör diz çöküp elini öptü küçük Kral'ın.

Bu sırada dışarıdan bir uğultu işitir gibi oldular.

"Ne oluyor?" diye sordu Anne.

"Oo!" dedi Silahşör keskin kulağını kabartarak ve gözlerini dışarı doğru dikerek. "Halk taşkınlık yapıyor."

"Hemen kaçalım" dedi Anne d'Autriche.

"Majesteleri bana bıraksınlar bu işi. Şimdilik en doğrusu burada kalıp ne istediklerini öğrenmeye çalışmak."

"Mösyö d'Artagnan!"

"Bütün sorumluluk bana ait Majesteleri."

İnsanlar arasında güven duygusu kadar çabuk alıp verilebilen başka bir şey yoktur. Anne çok cesur ve güçlü bir kişili-

ğe sahip olduğundan bu iki erdeme sahip olan insanları çok çabuk hissedebiliyordu.

"Peki, size güveniyorum o halde."

"Bu görev sırasında, Majesteleri kendi adlarına benim emir vermeme izin verecekler mi?"

"Emredin Mösyö."

"Ne istiyor bu halk gene?" diye sordu Kral.

"Biz de bunu öğreneceğiz işte" dedi Silahşör.

Ve hızla dışarı çıktı.

Sesler giderek artıyor ve bütün sarayı sarıyordu sanki. İçeriden anlamsız birtakım bağırtılar geliyordu. Bir hoşnutsuzluk ve başkaldırı olduğu açıktı. Yarı giyinik Kral, Anne ve La Porte oldukları yerde kalmışlar, korku içinde dinliyor ve bekliyorlardı.

O gece Saray'da nöbette olan Comminges koşa koşa geldi. Avlularda ve ahırlarda iki yüz kadar adamı olduğunu, bunların hepsini Kraliçe'nin emrine verebileceğini söyledi.

"Eee, ne olmuş?" diye sordu d'Artagnan'ın döndüğünü gören Kraliçe.

"Kraliçe'nin Kral'la birlikte sarayı terk ettiği söylentisi yayılmış kentte. Ve halk böyle bir şey olmadığının kanıtlanmasını istiyor. Aksi taktirde Saray'ı yerle bir edecekleri tehdidini savuruyorlar."

"Oh! Bu kez çizmeden iyice yukarı çıktılar!" diye bağırdı Anne d'Autriche. "Saray'dan ayrılıp kaçmadığımı şimdi kanıtlayacağım onlara!"

Gaskonyalı, Anne'ın yüzündeki ifadeden sert emirler vereceğini anladı hemen. Yanına yaklaştı ve alçak sesle, "Majesteleri'nin bana olan güvenleri sürüyor mu?" diye sordu.

Anne bu sesi duyunca ürperdi.

"Evet Mösyö, size güveniyorum..." dedi. "Konuşun."

"Majesteleri acaba söylediklerimi yerine getirme lutfunda bulunacaklar mı?"

"Söyleyin."

"Majesteleri derhal Mösyö Comminges'e emir versinler ve kendisine adamlarıyla birlikte muhafız kışlasına ve ahırlara çekilmesini söylesinler."

Comminges her saray mensubu yeni bir nimete konmak üzereyken, ötekilerin yüzünde beliren kıskanç ifadeyle baktı d'Artagnan'a.

"Duydunuz mu Comminges?" dedi Anne.

D'Artagnan, Comminges'in yanına gitti. Her zamanki keskin öngörüsüyle bu kuşkulu bakışı çok iyi anlamıştı.

"Mösyö Comminges, sizden özür dilerim" dedi. "İkimiz de Kraliçe'nin hizmetindeyiz, değil mi? Kendisine yararlı olma sırası bizde şimdi. Lütfen kıskanmayın bu mutluluğumu."

Comminges eğilerek selam verdi ve çıktı.

"Oh, ne güzel! Bir düşman daha kazandık işte" dedi içinden Gaskonyalı.

"Şimdi ne yapacağız peki?" diye sordu Kraliçe d'Artagnan'a. "Siz de duyuyorsunuz herhalde, gürültü azalacağına artıyor."

"Madam" dedi Silahşör, "halk Kral'ı görmek istiyor, görmesi gerek o halde."

"Ne demek? Nasıl görecek? Balkona mı çıkacak?"

"Hayır Madam, burada yatağında uyurken görecek."

"Ne olur razı olsunlar Majesteleri!" diye bağırdı La Porte. "Mösyö d'Artagnan son derece haklı."

Anne d'Autriche düşündü ve bir kadın olarak hiç yabancı olmadığı ikiyüzlülükle gülümsedi.

"Peki öyleyse" dedi.

"Mösyö La Porte" dedi d'Artagnan, "Saray'ın demir parmaklıklarına gidip halka isteklerinin yerine getirileceğini ve beş dakika içinde Kral'ı yalnızca görmekle kalmayıp, yatağında uyurken seyredebileceklerini de söyleyin. Ayrıca Kral'ın uyuduğunu ve Kraliçe'nin de uyandırılmaması ricasında bulunduklarını da söyleyin."

"Ama herkes girmeyecek, değil mi? Yalnızca üç dört kişilik bir heyet."

"Herkes girecek Madam."

"Sabaha kadar sürer bu."

"On beş dakikadan fazla sürmez, bütün sorumluluk bana ait. Güvenin bana, ben halkı tanırım. Halk okşanmak istenen koca bir çocuğa benzer. Uyuyan bir kralı görünce kuzu gibi olur, dili tutulur, hemen yumuşar."

"Haydi o zaman La Porte" dedi Kraliçe.

Küçük Kral, Anne d'Autriche'e yaklaştı.

"Niçin istiyor bunu bu adamlar?" diye sordu.

"Böyle davranmamız gerekiyor oğlum" dedi Kraliçe.

"Madem bana böyle davranmamız gerekiyor deniyor, ben artık Kral değilim demek ki."

Anne buna bir karşılık veremedi.

"Efendimiz" dedi Silahşör, "Majesteleri bir soru sormama izin verirler mi?"

XIV. Louis kendisine hitap edilmesine çok şaşırarak döndü. Anne çocuğun elini avuçlarına alıp sıktı.

"Evet Mösyö" dedi Louis.

"Efendimiz Fontainebleau Parkı'nda ya da Versailles Sarayı avlularında oyun oynadıkları sırada, gökyüzünün birden karardığını ve gökgürültüleri duyulduğunu hatırlıyorlar mı?"

"Tabii."

"İşte bu gökgürültüsü, daha ne kadar oyun oynamak isterseniz isteyin, 'Artık içeri girmeniz gerekiyor efendimiz!' demek istiyordu."

"Elbette Mösyö. Ancak bana gökgürültüsünün Allah'ın sesi olduğunu söylemişlerdi."

"Efendimiz, o halde halkın gürültüsüne de kulak verin bir, gökgürültüsüne ne kadar benzediğini fark edeceksiniz."

Gerçekten tam bu sırada gökgürültüsünü andıran bağırtı çağırtı gece rüzgârıyla birlikte ulaşmaya başlamıştı kendilerine.

Daha sonraysa ansızın kesildi gürültü.

"Gördünüz mü Majesteleri?" dedi Gaskonyalı. "Halka uyuduğunuz söylendi. Bu da gösteriyor ki hâlâ Kral'sınız siz."

Kraliçe en gözü pek insanlarda görülen olağanüstü cesur, keskin ve ince zekâlı bu tuhaf adamı şaşkınlık içinde süzüyordu.

La Porte içeri girdi.

"Ne var La Porte?" diye sordu Anne d'Autriche.

"Madam" diye karşılık verdi adam ve Gaskonyalı'nın kehaneti doğru çıktı, "bir mucize gerçekleşmiş gibi sakinleştiler. Şimdi kapılar açılacak ve beş dakika içinde burada olacaklar."

"La Porte" dedi Anne, "oğullarınızdan birini Kral'ın yerine koysanız da biz bu sırada gitsek çok iyi olurdu."

"Efendimiz emrettikten sonra ben ve oğullarım Kraliçe'nin hizmetindeyiz" dedi La Porte.

"Öyle şey olmaz!" diye araya girdi Gaskonyalı. "Eğer biri Majesteleri'ni tanır ve oyunu fark ederse mahvolur her şey."

"Haklısınız Mösyö, gene haklısınız" dedi Anne. "Yatırın Kral'ı La Porte."

La Porte Kral'ı, olduğu gibi, giyinik durumda yatırdı yatağına, örtüyü omzuna kadar çekti.

Anne d'Autriche oğlunun üzerine eğilip alnından öptü.

"Uyur gibi yap Louis" dedi.

"Peki" dedi Louis, "ama bu adamlardan hiçbirinin bana dokunmasını istemiyorum."

"Merak etmeyin, ben başucunuzda bekleyeceğim" dedi Silahşör. "İçlerinden biri bu cüreti gösterecek olursa hayatıyla öder bunun bedelini."

"Şimdi ne yapacağız?" diye sordu Anne. "Adamların yaklaştıklarını işitiyorum çünkü."

"Mösyö La Porte, siz çıkın ve karşılayın onları, sessiz davranmaları gerektiğini anlatın. Madam siz de şurada, kapıda bekleyin. Ben de gerekirse canımı vermek üzere Kral'ın baş ucundayım."

La Porte çıktı. Kraliçe duvar halısının arkasında ayakta durdu, Silahşör de perdelerin arkasına süzülüverdi.

Kalabalık bir insan topluluğunun uğultuyu andıran ayak sesleri duyuldu. Anne parmağını dudaklarına götürerek duvar halısını araladı.

Adamlar karşılarında birden Kraliçe'yi görünce saygıyla durdular.

"Girin beyler, girin" dedi Anne.

İşte o anda halk arasında utanmayı andıran bir kararsızlık eylemi oldu. Direnme ve geri sürülmeyi bekliyorlardı. Niyetleri parmaklıkları devirmek, muhafızları alaşağı etmekti. Oysa demir parmaklıklar kendiliklerinden açılmıştı ve Kral'ın baş ucunda annesinden başka kimse yoktu görünüşte.

En öndekiler homurdandılar ve geri dönmeyi denediler.

"Giriniz, giriniz" dedi La Porte, "Kraliçe izin veriyorlar."

Bunun üzerine, ötekilere göre daha cesur görünen biri cüret gösterip eşiği aştı ve ayaklarının ucuna basarak ilerledi. Diğerleri de onu taklit ettiler ve oda bir anda sessiz sedasız doluverdi. Bu insanlar sanki Saray'ın en sadık ve en mütevazı kişileriydi. Kapının öbür tarafında içeri giremeyip, olup biteni görebilmek amacıyla ayak parmaklarının ucunda yükselenler vardı. D'Artagnan perde aralığından görebiliyordu hepsini. İçeri giren ilk kişinin Planchet olduğunu fark etti anında.

"Mösyö" dedi onun bu çetenin lideri olduğunu anlayan Anne d'Autriche, "siz Kral'ı görmek istediniz ben de göstermek istedim. Yaklaşın, görün ve bizim kaçmaya niyetli insanlar olup olmadığımıza kendiniz karar verin."

"Hayır canım, ne münasebet" dedi kendisine sunulan bu onur karşısında iyice şaşıran Planchet.

"O halde" diye devam etti Anne gülümseyerek, "benim sadık Parislilerim'e Kral'ı uyurken yatağında gördüğünüzü, Kraliçe'nin de yatmaya hazırlandığını anlatacaksınız herhalde."

"Anlatacağım Madam. Ayrıca yanımdaki bütün arkadaşlar da anlatacaklardır kesinlikle ama..."

"Ama ne?" diye sordu Kraliçe.

"Efendimiz beni bağışlasınlar ama acaba yataktaki gerçekten Kral mı?"

Kraliçe bir ürperti geçirdi.

"İçinizde Kral'ı tanıyan biri varsa, yaklaşıp uyuyan çocuğun Majeste olup olmadığını söylesin" dedi.

Sıkıca sarındığı peleriniyle yüzünü gizleyen biri yatağa yaklaştı, eğildi ve örtünün altında uyuyan çocuğa dikkatle baktı.

Silahşör bir an adamın kötü bir niyeti olduğunu sanıp

elini kılıcının kabzasına attı, ancak yatağa bakmak için eğilince aralanan pelerininin arasından yüzünün bir bölümünü görünce bu kişinin Piskopos Yardımcısı olduğunu anladı.

"Evet. Kral bu!" dedi adam doğrularak. "Tanrı Majesteleri'ni kutsasın."

"Evet" diye ekledi topluluğun lideri. "Evet, Tanrı Majesteleri'ni kutsasın."

Ve öfkeyle içeri girenlerin hepsinin duyguları öfkeden merhamete dönüştü, sonra da kutsadılar Kral'ı.

"Şimdi artık Kraliçe'ye teşekkür edelim ve çekilelim artık arkadaşlar" dedi Planchet.

Hep birlikte eğilerek selam verdiler ve geldikleri gibi sessiz sadasız çıktılar. Odaya ilk giren Planchet, en son çıkıyordu.

Kraliçe durdurdu kendisini.

"Sizin adınız ne dostum?" diye sordu.

Bu soru karşısında çok şaşıran Planchet kalakaldı.

"Evet" dedi Anne, "bu akşam sizi kabul etmekle bir prens kabul etmiş kadar onurlandım, dolayısıyla adınızı öğrenmek istiyorum."

"Tabii, sonra da bana Prens muamelesi yapmak için, değil mi? İstemem istemem, eksik olsun!" dedi içinden.

Gaskonyalı birden Planchet'nin masaldaki aptal karga gibi bu iltifatlara kanacağını, adını Kraliçe'ye söyleyeceğini, Kraliçe'nin de Planchet'nin eski uşağı olduğunu hatırlayacağını düşünerek dehşet duydu.

"Madam" diye karşılık verdi Planchet saygılı bir tavırla, "adım Dulaurier'dir."

"Teşekkürler Mösyö Dulaurier" dedi Kraliçe. "Ne iş yapıyorsunuz acaba?"

"Bendeniz Bourdonnais Sokağı'nda kumaş satıyorum Madam."

"Benim öğrenmek istediğim de bu kadardı" dedi Anne. "Sevgili Mösyö Dulaurier, yakında benden iyi haberler alacaksınız muhtemelen."

"İyi, iyi" diye mırıldandı biraz sonra perdenin aralığından çıkan d'Artagnan. "Bizim Planchet hiç de aptal değilmiş. Çok iyi yetişmiş olduğu anlaşılıyor."

Bu tuhaf sahnenin aktörleri bir süre hiç konuşmadan birbirlerini seyrettiler. Anne, kapının yanında ayakta duruyordu. D'Artagnan gizlendiği yerden yarı yarıya çıkmış gibiydi. Kral bir dirseğine dayanmış bakıyor, kalabalığın geri dönüşünü andıran bir ses duyar duymaz tekrar yatağına girmek üzere hazır bekliyordu. Ama sesler yaklaşacağına giderek uzaklaştı ve sonunda tamamen kayboldu.

Anne d'Autriche derin bir soluk aldı, Gaskonyalı alnında birikmiş terleri sildi, Kral da yatağından çıkıp seslendi.

"Haydi gidelim artık."

Bu sırada La Porte kapıda göründü.

"Ne var?" diye sordu Kraliçe.

"Demir kapıya kadar uğurladım kendilerini" diye karşılık verdi uşak. "Arkadaşlarına Kral'ı gördüklerini ve Kraliçe'nin de kendileriyle konuştuğunu anlattılar. Dolayısıyla memnun ve gururlu bir halde dağılıyorlar."

"Sefiller!" diye homurdandı Anne. "Bu cüretkârlıklarını pahalıya mal edeceğim onlara. Bunu söyleyen benim!"

Sonra d'Artagnan'a döndü.

"Mösyö" dedi, "bugün hayatım boyunca işittiğim en yararlı öğüdü verdiniz bana. Evet, devam edin, şimdi ne yapacağız?"

"Mösyö La Porte" dedi Gaskonyalı, "Majesteleri'ni giydirme işini bitirin."

"Hemen gidebilecek miyiz yani?" diye sordu Anne d'Autriche.

"Majesteleri ne zaman isterlerse. Gizli merdivenlerden inince, beni bekler durumda bulacaklardır."

"Tamam Mösyö" dedi Anne, "sizi izleyeceğim."

Gaskonyalı indi. Araba yerinde, silahşörü de görevi başındaydı.

D'Artagnan, Bernouin'e, silahşörünün, ayağının dibine bırakmasını söylediği paketi aldı. Hatırlanacağı gibi Mösyö Gondy'nin sürücüsünün şapkası ve peleriniydi bu.

Pelerine sarındı, şapkayı da başına geçirdi.

Silahşörü aşağı indi.

"Mösyö" dedi d'Artagnan, "arkadaşınızın muhafaza ettiği adamı serbest bırakacaksınız. Atlarınıza atlayacaksınız, Tiquetonne Sokağı'nda, Chevrette Hanı'nda duran, benim ve Mösyö Vallon'un atlarını alacaksınız, savaşa uygun biçimde donatarak her ikisini de Paris'ten çıkarıp yedeğinizde Cours-la-Reine'e götüreceksiniz. Cours-la-Reine'de kimseyi bulamazsanız, Saint-Germain'e kadar devam edeceksiniz. Kral'ın emirleri!"

D'Artagnan'ın silahşörü elini şapkasına götürerek selam verdi ve aldığı emri yerine getirmek üzere uzaklaştı.

D'Artagnan arabacı yerine çıktı.

Kemerinde iki tabanca, önünde dolu bir tüfek, arkasında da kınından çekilmiş bir kılıç vardı.

Az sonra Anne d'Autriche göründü. Arkasında Kral ve kardeşi Anjou Dükü vardı.

"Piskopos Yardımcısı'nın arabası!" diye bağırarak ansızın bir adım geriledi Kraliçe.

"Evet Madam" dedi Gaskonyalı. "Ama binmeye cesaret edebilirseniz. Ben kullanacağım arabayı."

Anne d'Autriche bir hayret çığlığı koyuverip arabaya bindi. Kral ve Mösyö de yanına oturdular.

"Gelin La Porte" dedi Anne.

"Aman efendim!" dedi hizmetkâr. "Majesteleri'yle aynı arabaya nasıl binerim ben?"

"Şimdi Saray protokolü değil meselemiz, Kral'ın kurtuluşu önemli. Haydi çıkın La Porte."

La Porte söyleneni yaptı.

"Körükleri kapatın" dedi d'Artagnan.

"Ama bu kuşku çekmez mi Mösyö?" dedi Kraliçe.

"Majesteleri rahat olsunlar" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Onlara da verilecek cevabım hazır."

Körükler kapatıldı ve dört nala çıktılar Richelieu Sokağı'ndan. Kapıya geldiklerinde, devriyelerin komutanı yanında bir düzine kadar adamla yanlarına gelip fenerini salladı.

Gaskonyalı adama yaklaşmasını işaret etti.

"Arabayı tanıdınız mı?" diye sordu çavuşa.

"Hayır" diye karşılık verdi adam.

"Armalara baksanıza."

Çavuş fenerini armaya yaklaştırdı.

"Piskopos Yardımcısı'nın arması bu!" dedi.

"Şşşt! Madam Guéménée'yle işi pişiriyor."

Çavuş gülmeye başladı.

"Açın kapıyı!" dedi. "İçindekileri tanıyorum."

Sonra indirilen körüklere yaklaşıp seslendi.

"Ne keyif Monsenyör!"

"Münasebetsiz!" diye bağırdı d'Artagnan. "Kovduracak mısın beni?"

Kapı topuk demirleri üstünde gıcırdayarak döndü ve d'Artagnan yolun açık olduğunu görünce atları var gücüyle kırbaçladı. Dört nala yola koyuldular.

Beş dakikada Mazarin'in arabasına yetişmişlerdi.

"Mousqueton!" diye bağırdı Gaskonyalı. "Majesteleri'nin arabasının körüklerini kaldırın."

"D'Artagnan bu!" dedi Porthos.

"Sürücü kılığında!" diye bağırdı Kardinal.

"Hem de Piskopos Yardımcısı'nın arabasıyla!" dedi Anne.

"*Corpo di Dio! Müsü* d'Artagnan" dedi Kardinal, "siz ağırlığınızca altın edersiniz."

LVI
D'ARTAGNAN VE PORTHOS, SAMAN SATARAK HER BİRİ İKİ YÜZ ON DOKUZ VE İKİ YÜZ ON BEŞ LOUIS ALTINI NASIL KAZANDI

Kardinal, hemen Saint-Germain'e hareket etmek istiyordu ama Kraliçe orada randevu verdiği kişileri bekleyeceğini söyledi. Sadece La Porte'un yerini Mazarin'e verdi. Mazarin de kabul edip bir arabadan ötekine geçti.

Kral'ın gece Paris'i terk edeceği söylentisinin yayılması boşuna değildi. Akşam saat altıdan beri kaçış olayından on, on iki kişi haberliydi. Bunlar ne kadar ağzı sıkı kişiler olurlarsa olsun, yol hazırlıkları için verdikleri emirler söylentilerin kente yayılmasına yetmişti. Ayrıca bu insanların her birinin ilgilendikleri birkaç kişi daha vardı. Herkes Kraliçe'nin Paris'i ancak

acımasız intikam düşünceleri içinde terk edeceğini bildiğinden, hemen hepsi akrabalarına ya da dostlarına bir şeyler fısıldamıştı bu konuda. Böylelikle kaçış söylentileri kent sokaklarında bir toz bulutu gibi dağılmıştı.

Kraliçe'ninkinden sonra ilk gelen araba Prens'in arabası oldu. Aynı arabada Mösyö Condé, Madam Prenses ve Dul Prenses vardı. İkisi de geceyarısı uykularından uyandırılmıştı ve hâlâ olup bitenlerin farkında değillerdi.

İkinci arabadan Orléans Dükü, Madam La Düşes, Matmazel ve Prens'in yanından hiç ayırmadığı gözdesi ve yakın danışmanı Rahip Rivière çıktılar.

Üçüncü arabada Mösyö Longueville ve Prens Conti, Prensin kardeşi ve kayınbiraderi bulunuyordu. İndiler arabadan, Kral ve Kraliçe'nin arabasına yaklaştılar, Majesteleri'ne saygılarını sundular.

Kraliçe gözlerini arabanın açık kapısından içeri çevirdi, iyice taradı arabayı bakışlarıyla ve boş olduğunu gördü.

"Madam Longueville nerede?" diye sordu.

"Sahi, nerede kardeşim?" diye sordu Prens.

"Madam Longueville rahatsız" diye karşılık verdi Dük. "Sizden özür dilemek için ben görevlendirildim."

Anne yıldırım gibi bir bakışla Kardinal'i süzdü, Kardinal de hafifçe başını sallayarak karşılık verdi.

"Ne diyorsunuz buna?" dedi Kraliçe.

"Parisliler'in elinde bir rehine diyorum" dedi Mazarin.

"Neden gelmedi?" diye alçak sesle sordu kardeşine Prens.

"Susun!" diye karşılık verdi Prens. "Herhalde kendisine göre birtakım gerekçeleri vardır."

"Mahvedecek bizi" diye mırıldandı Prens.

"Belki de kurtarır" dedi Conti.

Arabalar peş peşe geliyordu. Mareşal Meilleraie, Mareşal Villeroy, Guitaut, Villequier, Comminges geldiler sırayla. Daha sonra yedeklerinde d'Artagnan'la Porthos'un atlarını çeken iki silahşör de geldi. D'Artagnan ve Porthos kendi atlarına bindi. Porthos'un arabacısı d'Artagnan'ın yerini aldı Kraliyet arabasında, Mousqueton sürücünün yerini aldı ve yalnızca kendisinin bildiği bir nedenle arabayı eski arabacılar gibi ayakta sürmek üzere dikildi.

Bir yığın ayrıntıyla uğraşmasına rağmen Kraliçe gözleriyle d'Artagnan'ı arıyordu ama Silahşör her zamanki ihtiyatlılığıyla kalabalığa karışmıştı.

"Biz önden gidelim" dedi Porthos'a. "Saint-Germain'de bir yer ayarlayalım kendimize çünkü bizi düşünen olmaz. O kadar yorgun hissediyorum ki kendimi."

"Ben de uykusuzluktan mahvolmuş durumdayım" dedi Porthos. "Çatışma falan da olmadı üstelik. Çok aptal şu Parisliler yahu."

"Biz mi çok kurnazız yoksa?" dedi Gaskonyalı.

"Kimbilir, belki."

"Bileğinizin durumu nasıl?"

"İyice. Ne dersiniz, bu kez bitti gözüyle bakabilir miyiz?"

"Neye?"

"Siz terfi işinize, ben de unvanıma."

"Öyle görünüyor! Hatta iddiaya bile girebilirim. Ayrıca bu kez hatırlamazlarsa ben hatırlatacağım."

"Kraliçe'nin sesini duyuyorum" dedi Porthos. "Ata binmek istiyor galiba."

"Ona kalsa binecek ama..."

"Aması ne?"

"Mazarin istemiyor. Beyler" dedi iki silahşöre dönen Gaskonyalı, "siz Kraliçe'nin arabasına eşlik edin ve kapıların yanından kesinlikle ayrılmayın. Biz yerleri hazırlatacağız."

D'Artagnan bunu söyledikten sonra peşinde Porthos olduğu halde Saint-Germain'e doğru yöneldi.

"Haydi beyler, gidelim" dedi Kraliçe.

Ve Kraliyet arabası da yola koyuldu. Arkasında öteki arabalar ve elli kadar atlı vardı.

Sağ salim Saint-Germain'e vardılar. Kraliçe basamaktan ineceği sırada Prens'in ayakta ve başı açık durumda kendisine elini uzattığını fark etti.

"Parisliler uyandıklarında ne kadar şaşıracaklar" dedi Kraliçe neşe içinde.

"Resmen savaş bu" dedi Prens.

"Savaş olsun! Rocroy, Nordlingen ve Lens savaşlarının muzaffer komutanı bizimle birlikte değil mi nasıl olsa?"

Prens teşekkür eder gibi eğilerek selam verdi.

Saat sabahın üçü olmuştu. Önce Kraliçe şatoya girdi, sonra peşindekiler. İki yüz kişi vardı maiyetinde aşağı yukarı.

"Beyler" dedi Kraliçe gülerek, "şatoya yerleşin hepiniz, yerlerimiz geniştir ve sıkıntı çekmeyiz hiç ama habersiz geldiğimizden yalnızca üç yatak var: Biri Kral, biri benim..."

"Biri de Kardinal için" dedi Prens alçak sesle.

"Ben yerde mi yatacağım peki?" diye sordu kuşkulu bir tavırla Gaston d'Orléans.

"Hayır Monsenyör" dedi Kardinal, "çünkü üçüncü yatak da size ait."

"Ya siz?" dedi Prens.

"Ben yatmayacağım, çalışmam gerekiyor."

Gaston, kızıyla karısının nereye yerleşecekleri konusuyla hiç ilgilenmeden, odasının gösterilmesini istedi.

"Ama ben de yatacağım" dedi Gaskonyalı. "Benimle gelin Porthos."

Arkadaşına çok güvenen Porthos hemen peşine takıldı.

Şatonun önündeki alanda yan yana yürüyorlar ve Porthos şaşkın gözlerle parmaklarıyla bir şeyler hesaplayan d'Artagnan'ı seyrediyordu.

"Tanesi bir gümüş liradan, dört yüz adet, dört yüz gümüş lira."

"Öyle" diyordu Porthos. "Dört yüz gümüş eder. Nereden bulacağız ama?"

"Bir gümüş yeterli değil" diye devam etti Gaskonyalı. "Bir Louis altını etmeli."

"Nedir o bir Louis altını?"

"Tanesi bir altından dört yüz tanesi, dört yüz Louis altını eder."

"Dört yüz mü?"

"Evet hepsi iki yüz kişi. Kişi başına hiç değilse iki demet gerekiyor. Kişi başına iki demetten dört yüz demet."

"Dört yüz demet, ne demeti ama?"

"Dinle" dedi d'Artagnan.

Ve çevrelerinde aptal aptal saraylıların gelişini seyredenler olduğu için sözlerinin devamını Porthos'un kulağına fısıldayarak getirdi.

"Anladım" dedi Porthos. "Şimdi anladım meseleyi! Kişi başına iki yüz Louis, hiç fena değil. Ne derler acaba ama?"

"Ne derlerse desinler. Ayrıca bizim sattığımızı nereden bilecekler?"

"Kim dağıtacak?"

"Mousquieton burada değil mi?"

"Üniformalı o. Uşağım olduğunu anlarlar."

"Kıyafetini değiştirir."

"Siz her zaman haklısınız dostum" diye bağırdı Porthos. "Nasıl düşünebiliyorsunuz böyle şeyleri?"

Gaskonyalı gülümsedi.

İki arkadaş karşılarına çıkan ilk sokağa saptılar. Porthos sağ taraftaki bir evin kapısını vururken d'Artagnan da sol taraftaki bir evin kapısını çaldı.

"Saman lazımdı" dediler.

"Bizde yok ama otçuda bulabilirsiniz" diye karşılık verdiler içerden.

"Nerede otçu?"

"Sokağın sonundaki büyük kapı."

"Sağ taraf mı, sol taraf mı?"

"Sol."

"Peki Saint-Germain'de saman bulabileceğimiz başka kimse var mı?"

"Mouton Couronné Hanı'nın sahibi ve çiftçi Gros-Louis var."

"Nerede bulabiliriz bunları?"

"Ursulines Sokağı'nda."

"Her ikisi de mi?"

"Evet."

"Teşekkürler."

İki arkadaş, ilki gibi, ikinci ve üçüncü adresleri de aldı-

lar dikkatle. Daha sonra Gaskonyalı ot tüccarının kapısını çalıp pazarlık yapa yapa üç gümüş lira karşılığında elindeki yüz elli demet samanı aldı. Sonra hana gitti ve orada da Porthos'u iki yüz demet için aşağı yukarı aynı miktar üzerinde hancıyla pazarlık ederken buldu. Gros-Louis'de de yüz seksen demet vardı. Böylelikle toplam beş yüz otuz demet samanları oldu.

Saint-Germain de daha fazlası yoktu zaten.

Bu işler iki arkadaşın topu topu yarım saatini almıştı. Alelacele eğitilen Mousqueton bu ticaretin başına getirildi derhal. Demetine bir altın almadan tek bir saman çöpü bile vermemesini tembih ettiler sıkı sıkı. Böylece dört yüz Louis altını emanet etmiş oluyorlardı kendisine.

Mousqueton sürekli kafasını sallıyor ama hiçbir şey anlamıyordu iki arkadaşın yaptığı yatırımdan.

D'Artagnan üç demet samanla şatoya gitti. Herkes soğuktan tir tir titriyor ve yorgunluktan ayakta sallanıyor, Kral, Mösyö ve Kraliçe ise mışıl mışıl uyuyorlardı.

Gaskonyalı büyük salona girince kahkahalar patladı ama d'Artagnan bütün gözlerin üstüne çevrilmiş olduğunu hiç fark etmemiş gibi davranıp saman yatağını öylesine ustalıklı bir biçimde ve neşeyle serdi ki, ayakta uyukladıkları halde bir türlü yatağa giremeyenler gıptaya seyrettiler onu.

"Saman!" diye bağırdılar. "Saman bu! Nerede bulunur ki bu saman!"

"Ben getireyim size" dedi Porthos.

Ve isteyenleri Mousqueton'a götürdü. O da demetini bir altına satmaya başladı. Pahalı geldi biraz ama insan uykudan gözlerini açamazken birkaç saatlik bir uyku için bile iki üç altını gözden çıkarmaz mı?

Gaskonyalı da sürekli yatağını başkasına veriyor, her seferinde başka bir yatak yapıyordu kendisine ama sözde o da öte-

kiler gibi her demet için bir altın verdiğinden, karşılığında da sürekli bir altın alıyordu. Böylece yarım saatte otuz altını cebine indirdi. Sabah saat beşte samanın demeti seksen lira olmuştu ama buna rağmen bulmak mümkün olmuyordu.

D'Artagnan kendisi için bir kenara dört demet ayırmayı ihmal etmemişti. Samanları sakladığı odanın anahtarını aldı ve Porthos'la birlikte tam bir kâhya gibi ciddi çalışan ve onlara dört yüz altın verdikten sonra kendisine de yüz altın ayıran Mousqueton'la hesap görmek üzere içeri girdi.

Şatoda olup bitenlerden hiç haberi olmayan Mousqueton da saman satmayı niçin daha önce düşünemediğini sorup duruyordu kendi kendine.

Gaskonyalı altınları şapkasının içine yerleştirdi, sonra Porthos'la hesaplaştılar. Her birine iki yüz altmış beş Louis altını düşüyordu.

Porthos ancak o zaman kendisine hiç saman demeti ayırmadığını fark etti ve Mousqueton'dan istemek üzere yanına gitti. Ne var ki Mousqueton da kendisine bile ayırmadan son demedine kadar satmıştı bütün samanları.

Bunun üzerine d'Artagnan'ın yanına döndü. Gaskonyalı bu sırada kendisine ayırdığı dört demet samanla güzel bir yatak hazırlıyordu ve bu yumuşak yatakta ayaklarına kadar üzerini bile örtebilecek, başını gömecekti... Bunları düşünerek önceden keyfini sürüyordu yatağın. Rahat döşeğinde olmasa Kral'ı bile kıskandırırdı.

Gaskonyalı ne pahasına olursa olsun Porthos için yatağını bozmaya niyetli değildi. Ancak yanında kalmasına ses çıkarmadı.

Kılıcını baş ucuna, tabancalarını yanına koydu, pelerinini ayaklarına serdi, şapkasını da üzerine bıraktı ve çıtırdayan samanlara bir güzel uzandı. On beş dakikada kazandığı iki yüz altmış dokuz altının süslediği hayallerle uykuya dalmak üzerey-

di ki birden salonun kapısında acı acı haykıran bir ses duyarak sıçradı.

"Mösyö d'Artagnan!" diyordu bu ses. "Mösyö d'Artagnan!"

"Burada" dedi Porthos, "burada."

Porthos, d'Artagnan giderse yatağın kendisine kalacağını hesaplıyordu.

Bir subay geldi yanlarına.

Gaskonyalı dirseğine dayanarak doğruldu.

"Mösyö d'Artagnan siz misiniz?" diye sordu subay.

"Evet Mösyö, ne istediniz?"

"Sizi götürmeye geldim."

"Kim istiyor beni?"

"Kardinal Hazretleri."

"Monsenyör'e uyuyacağımı söyleyin, ayrıca tavsiyem kendisinin de uyumasıdır."

"Kardinal Hazretleri yatmadılar, yatmayacaklar da. Hemen sizi istiyorlar."

"Uyumayı bilmeyen Mazarin'in canı cehenneme!" diye söylendi içinden Gaskonyalı. "Ne istiyor? Yüzbaşılığa mı yükseltecek beni? O zaman bağışlarım onu."

D'Artagnan homurdana homurdana kalktı, tabancalarını ve pelerinini aldı, subayı izledi. Tek başına kalan Porthos da arkadaşının yerine yayılarak düşler görmeye hazırlandı.

"*Müsü* d'Artagnan" dedi Gaskonyalı'nın yüzünün çok asık olduğunu fark eden Kardinal. "Bana nasıl gayretle hizmet ettiğinizi unutmadım ve şimdi kanıtlayacağım bunu."

"Güzel, fena bir başlangıç sayılmaz" diye düşündü Silahşör.

Mazarin, d'Artagnan'a baktı ve hafifçe gülümsediğini fark etti.

"Monsenyör..."

"Mösyö d'Artagnan, Yüzbaşı olmak istiyorsunuz, değil mi?"

"Evet."

"Peki arkadaşınız da gene Baron olmak istiyor mu?"

"Şu sırada Baron olduğunu görüyordur düşünde."

"O zaman" diyerek Silahşör'ün daha önce gördüğü mektubu çıkardı cebinden Kardinal. "O zaman bu zarfı alın ve hemen İngiltere'ye götürün."

Gaskonyalı zarfa baktı. Adres yoktu zarfta.

"Bu zarfı kime vereceğimi bilemez miyim?"

"Londra'ya vardığınızda öğreneceksiniz. İkinci zarfı Londra'da açacaksınız."

"Emirleriniz?"

"Bu mektubun gönderildiği kişiye itaat etmeniz."

Silahşör başka bazı sorular sormaya hazırlanırken Kardinal ekledi:

"Önce Boulogne'a gideceksiniz. *Armes d'Angleterre* adlı handa Mordaunt adlı birini bulacaksınız."

"Evet efendim, ne yapacağım bu adamla?"

"Sizi götüreceği yere kadar izleyeceksiniz onu."

Silahşör şaşkın şaşkın Mazarin'e baktı.

"Gerekli şeyleri öğrendiniz, gidebilirsiniz artık" dedi Kardinal.

"Gidebilirsiniz demek kolay" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Para gerekiyor yola çıkmak için. Hiç para yok bende."

"Ya!" dedi Kardinal kulağının arka tarafını kaşıyarak. "Paranız yok ha!"

"Param yok Monsenyör."

"Dün akşam verdiğim elmas yüzük peki?"

"Onu Kardinal Hazretleri'nin bir hatırası olarak saklamak istiyorum."

Kardinal derin bir iç çekti.

"İngiltere'de hayat pahalıdır Monsenyör, özellikle de olağanüstü bir elçi için."

"Tersine!" diye karşılık verdi Kardinal. "İnsanlar orada gösterişsiz yaşamayı sever. Özellikle devrimden beri çok sade bir yaşam sürüyorlar. Neyse..."

Bir çekmece çekti ve içinden bir kese aldı.

"Şu bin altına ne dersiniz?"

Gaskonyalı alt dudağını iyice öne doğru uzatarak büzdü.

"Az derim Monsenyör çünkü tek başıma çıkmayacağım yola."

"Anlıyorum" dedi Kardinal. "O soylu asilzade arkadaşınız Mösyö Vallon da sizinle birlikte gelecek tabii. Sevgili dostum, Fransa'da sizden sonra sevdiğim ikinci insan odur, inanın böyle."

"O halde Monsenyör" dedi Gaskonyalı, Kardinal'in elinden bir türlü bırakmadığı keseyi işaret ederek, "madem onu bu kadar seviyor ve takdir ediyorsunuz, o halde..."

"Peki, iki yüz altın daha ekleyelim."

"Üçkâğıtçı!" diye mırıldandı Silahşör ve daha sonra şu soruyu sordu:

"Ama dönüşümde hiç olmazsa Mösyö Vallon Baronluk unvanına, ben de kendi terfime tamam gözüyle bakabileceğiz, değil mi?"

"Söz, Mazarin sözü!"

"Keşke başka türlü yemin etseydi" dedi içinden Silahşör ve sordu:

"Acaba gitmeden önce Kraliçe Hazretleri'ne saygılarımı takdim edemez miyim?"

"Kraliçe Hazretleri uyuyorlar" diye karşılık verdi telaşla Kardinal. "Oysa sizin hiç gecikmeden yola çıkmanız gerekiyor. Haydi Mösyö, hemen yola çıkın!"

"Bir şey daha soracağım efendim: Gittiğim yerde vuruşmak gerekirse, ben de katılacak mıyım vuruşmaya?"

"Sizi gönderdiğim kişi ne emrederse onu yapacaksınız."

"Peki Monsenyör" diyerek keseyi almak üzere elini uzattı Silahşör. "Size de saygılarımı sunuyorum."

D'Artagnan koca keseyi cebine indirdi yavaşça. Sonra yanındaki subaya döndü:

"Mösyö" dedi, "lütfen Mösyö Vallon'u da uyandırmak ve Kardinal Hazretleri'nin emirleri üzerine kendisini ahırda beklediğimi söyleme zahmetine katlanır mısınız?"

Subay, d'Artagnan'ın dikkatini çekecek kadar büyük bir telaş içinde söyleneni yerine getirmek üzere koştu.

Porthos tek başına saman yatağa iyice yayılmış, her zamanki alışkanlığıyla horlaya horlaya uyumaya hazırlanıyordu ki, birden omzuna vurulduğunu hissetti.

Geleni d'Artagnan sanıp hiç kımıldamadı.

"Kardinal Hazretleri tarafından geliyorum" dedi subay.

"Ne?" diyerek yerinden sıçrayan Porthos'un gözleri fal taşı gibi açıldı. "Ne dediniz?"

"Kardinal Hazretleri'nin sizi İngiltere'ye gönderdiğini, Mösyö d'Artagnan'ın da ahırda beklediğini haber vermeye geldim."

Porthos derin bir iç çekti, kalktı, şapkasını, tabancalarını, kılıcını, pelerinini aldı, üstünde rahat bir uyku çekmeyi hayal ettiği saman yatağa son bir kez daha imrenerek baktı.

Porthos sırtını yatağa henüz dönmüştü ki, subay uzanıverdi onun yerine samanlara ve hiç gecikmeden düzenli aralıklarla bir homurtu tutturdu. Haklıydı adam aslında çünkü bütün bu topluluk içinde Kral, Kraliçe ve Monsenyör Gaston d'Orléans'dan sonra bedava yatak bulan bir tek o vardı.

LVII

ARAMIS'TEN HABER ALINIYOR

Gün ışımaya başladığında d'Artagnan doğruca ahıra indi. Kendi atının ve Porthos'un atının bir yemliğin önünde bağlanmış olduklarını gördü ama yemlik boştu. Acıdı zavallı hayvanlara ve geceki vurgundan kaldığı anlaşılan bir parça samanın bulunduğu köşeye doğru yürüdü. Ama saman yığınını ayağıyla toplarken çizmenin ucu birden yuvarlak bir cismin hassas bir noktasına değdi muhtemelen ve biri feryat ederek ve gözlerini ovuşturarak dizlerinin üstüne çöktü. Kendisine saman kalmadığından hayvanlarınkinden yararlanmaya karar veren Mousqueton'du bu.

"Haydi bakalım Mousqueton, yola çıkıyoruz" dedi d'Artagnan.

Efendisinin arkadaşının sesini anında tanıyan Mousqueton hemen davrandı ve bu hareketlenme sırasında gayri meşru yollardan kazandığı altınlardan birkaçı etrafa saçıldı.

"Oh! Oh!" dedi yere dökülen altınları toplayıp koklayan Gaskonyalı. "Ne tuhaf kokuyor bunlar böyle, saman kokuyor sanki."

Mousqueton öylesine dürüstlük içinde kızardı ve ne yapacağını bilemez oldu ki, gülmeye başlayan d'Artagnan şöyle konuştu:

"Porthos olsaydı müthiş öfkelenirdi Mousqueton ama ben bağışlıyorum sizi. Ancak bu altınların yaramıza iyi geleceğini unutmayalım ve neşemize bakalım biz, tamam mı?"

Mousqueton gülümsedi ve efendisinin atını çabucak eyerledi, daha fazla şımarıklık yapmadan atına atladı.

Bu sırada Porthos da asık bir yüzle geldi ve Mousqueton'u neşeli görünce çok şaşırdı.

"Güzel, güzel" dedi. "Galiba ben Baron oldum, siz de terfi ettiniz, öyle mi?"

"Bunun için gerekli bröveleri almaya gidiyoruz" dedi Gaskonyalı. "Dönüşümüzde Kardinal gerekli belgeleri imzalayacak."

"Nereye gidiyoruz peki?" diye sordu Porthos.

"Önce Paris'e" diye karşılık verdi Silahşör. "Çözümlenmesi gereken bazı sorunlar var."

"Paris'e gidelim o halde" dedi Porthos.

Ve birlikte başkente doğru yola çıktılar.

Kentin kapılarına vardıklarında düşmanca bir hava sezdiler ve çok şaşırttı bu durum onları. Parçalanan bir arabanın etrafında toplanmış kalabalık küfür ediyor, içeriden çıkardıkları yaşlı bir adamla iki kadını tutsak ediyorlardı.

D'Artagnan ve Porthos kapıya vardıklarında hiç de sıcak karşılanmadılar. Onların Kralcılar'ın safından kaçan kimseler olduklarını sanıyor ve kendilerine katılmalarını istiyorlardı.

"Ne yapıyor Kral?" diye sordular.

"Uyuyor."

"İspanyol kadın?"

"Hayaller kuruyor."

"O Allah'ın belası İtalyan?"

"O pusuya yatmış durumda. Dolayısıyla sıkı durmanız gerekiyor. Çekip gittiklerine göre kesinlikle bir komplo peşindedirler. Ancak asıl güçlü olan sizsiniz, dolayısıyla yaşlılara, kadınlara dokunmayın ve gerçek meselelerin peşine düşün!"

Halk büyük bir sevinçle karşıladı bu sözleri ve kadınları serbest bıraktı. Onlar da Gaskonyalı'ya minnet ve şükranla bakarak uzaklaştılar.

"Haydi bakalım, yola şimdi" dedi d'Artagnan.

Yollarına devam ettiler, engelleri aştılar, zincirlerden geçtiler, itilip kakıldılar, sorguya çekildiler, sorular sordular.

Saray meydanında d'Artagnan, beş, altı yüz burjuvaya talim yaptıran bir çavuş gördü. Piémont alayındaki deneyimlerini kent milislerine öğretmeye çalışan Planchet'ydi bu.

D'Artagnan önünden geçerken tanıdı eski efendisini hemen.

"Günaydın Mösyö d'Artagnan" dedi gururlu bir tavırla.

"Günaydın Mösyö Dulaurier" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

Planchet kaskatı kesildi, şaşkın şaşkın baktı d'Artagnan'a. Komutanlarının durduğunu gören birinci sıra durdu önce, daha sonra da son sıraya kadar bütün birlik.

"Şu burjuvalar ne tuhaf insanlar!" dedi Gaskonyalı, Porthos'a.

Ve yoluna devam etti.

Beş dakika sonra Chevrette Hanı'nın önünde atından indi.

Güzel Madeleine, d'Artagnan'ı karşılamak için koştu.

"Sevgili Madam Turquaine" dedi Silahşör, "paranız var-

sa eğer hemen bir yerlere saklayın, mücevherleriniz varsa derhal ortadan kaldırın, alacağınız varsa bir an önce tahsil etmeye çalışın, borcunuz varsa kesinlikle ödemeyin."

"Niye?" diye sordu Madeleine.

"Duymuşsunuzdur belki, Paris'i de Babil gibi yakıp yıkacaklar."

"Ve böyle bir anda siz de beni terk ediyorsunuz, öyle mi?"

"Üstelik de en kısa zamanda!" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

"Nereye gidiyorsunuz?"

"Bunu bana siz söylerseniz, çok büyük bir hizmette bulunmuş olursunuz."

"Aman Allah'ım! Aman Allah'ım!"

"Mektup var mı bana?" diye soran Gaskonyalı, güzel hancı kadına bir yandan da boş yere üzülmemesini, çünkü bunun bir yararı olmayacağını anlattı bir el işaretiyle.

"Var bir tane, yeni geldi."

Ve mektubu Silahşör'e uzattı kadın.

"Athos'tan geliyor!" diye bağırdı arkadaşının uzun ve biçimli yazısını tanıyan d'Artagnan.

"Sahi mi?" dedi Porthos. "Oku bakalım, ne anlatıyor?"

Mektubu açtı ve okudu d'Artagnan:

Sevgili Mösyö d'Artagnan,

Sevgili Mösyö Vallon;

Aziz dostlarım, benden son kez haber alıyorsunuz belki. Aramis ve ben çok sıkıntıdayız burada ama Allah, cesaretim ve aramızdaki dostluğun anıları ayakta tutabiliyor bizi. Raoul'e gözkulak olun. Blois'daki belgeleri bir kez daha

anımsatıyorum size. Benden iki buçuk aya kadar haber alamazsanız, rica ediyorum el koyun bunlara. Sadık dostunuz adına bütün kalbinizle kucaklayın Vikont'u.

Athos

"Tabii ki kucaklayıp öpeceğim!" dedi d'Artagnan. "Özellikle de yolumuza çıkarsa. Zavallı Athos'u kaybetme talihsizliğine uğrarsak, o gün oğlum olmuştur Raoul benim artık."

"Ben de mirasçım yaparım" dedi Porthos.

"Dur hele, daha neler diyor Athos bakalım."

Yolunuza Mordaunt diye biri çıkarsa, dikkat edin. Mektupta daha fazla bir şey söyleyemeyeceğim size.

"Mordaunt mu?" dedi hayretler içinde d'Artagnan.

"Mordaunt ha! Tamam, unutmayız bu adı" dedi Porthos. "Baksana, altında Aramis'in de notu var."

"Doğru" dedi Gaskonyalı.

Sonra okudu:

Bize olan kardeşçe bağlılığınızı bildiğimizden, ölüme karşı bizimle birlikte göğüs germek amacıyla geleceğinizden emin olarak, nerede bulunduğumuzu gizliyoruz sizden sevgili dostlar.

"Vay namussuzlar vay!" diye bağırdı ansızın Porthos. Bu sesi duyan odanın öbür ucundaki Mousqueton havaya sıçradı korkusundan. "Yani şimdi bizimkiler ölüm tehlikesiyle mi karşı karşıya?"

D'Artagnan devam etti okumaya:

Athos size Raoul'ü miras bırakıyor, ben de alınacak bir intikamı. Mordaunt diye birini bir köşede kıstırma mutluluğuna kavuşursanız, söyleyin Porthos'a, boynunu kopartsın bu herifin. Ancak mektupta daha fazla bir şey söylemeye cesaret edemiyorum size.

Aramis

"Bütün istediği buysa, kolay" dedi Porthos.

"Tam tersine" dedi yüzünü buruşturan d'Artagnan. "İmkânsız bir şey istiyor."

"Niye?"

"Çünkü biz Boulogne'a, Mordaunt denen bu adamı bulmaya gidiyoruz ve onunla birlikte İngiltere'ye geçeceğiz."

"O zaman biz de Mordaunt denen bu adamı bulacağımıza arkadaşlarımızı bulsak ne olur?" diye sordu koca bir orduyu korkutabilecek gibi bir tavırla Porthos.

"Ben de düşündüm bunu" diye karşılık verdi Gaskonyalı, "ama mektupta ne tarih, ne adres var."

"O da doğru" dedi Porthos.

Ve odada bir aşağı, bir yukarı şaşkın şaşkın dolaşmaya başladı. Arada bir yarıya kadar kılıcını çekiyor sonra tekrar yerleştiriyordu kınına.

D'Artagnan da odanın ortasında dikilmiş, ne yapacağını bilmez bir halde bekliyor ve yüzünde büyük bir acının ifadesi okunuyordu.

"Çok kötü, çok kötü!" diye söylendi. "Athos bize hakaret ediyor, yanında biz olmadan ölmek istiyor, çok kötü bu."

İki arkadaşı umutsuz durumda gören Mousqueton daha fazla dayanamayarak odanın bir köşesinde ağlamaya başladı.

"Haydi, haydi!" dedi Gaskonyalı. "Bunlar hiçbir şeyi halletmez. Dediğimiz gibi gidip Raoul'ü kucaklayalım, hem belki Athos'tan yeni haberler alırız."

"Doğru, bu da fena fikir değil" dedi Porthos. "Gerçekten sevgili d'Artagnan, nasıl becerebiliyorsunuz bilemiyorum ama devamlı fikir üretiyorsunuz. Haydi gidip Raoul'ü kucaklayalım."

"Şimdi biri efendime sataşmaya kalkışacak olursa" diye

mırıldandı Mousqueton, "hemen sererim yere, hiç şakam yoktur."

Atlarına bindiler ve yola koyuldular. Saint-Denis Sokağı'nda büyük bir kalabalık çıktı önlerine. Vendômois'dan dönen Mösyö Beaufort'u karşılayan topluluktu bu ve Piskopos Yardımcısı kendisini keyifli ve hayran Parisliler'le tanıştırıyordu.

Mösyö Beaufort da yanlarında olunca burjuvalar yenilmezliklerine iyice inanmaya başlamışlardı.

İki arkadaş Prens'i görmemek için yan sokaklardan birine saptılar ve Saint-Denis Kapısı'na vardılar.

"Mösyö Beaufort'un Paris'e döndüğü doğru mu?" diye sordu kapıdaki muhafızlar iki asilzadeye.

"Tabii" diye karşılık verdi d'Artagnan. "En güçlü delili de bizi peşinden gelecek olan pederi Mösyö Vendôme'un yanına göndermiş olmasıdır."

"Yaşasın Mösyö Beaufort!" diye bağırdı muhafızlar.

Ve soylu Prens'in temsilcilerine yol vermek üzere saygıyla kenara çekildiler.

Kapıyı geçtikten sonra yorgunluk ve umutsuzluk diye bir şey tanımayan iki yiğit yolları tükettiler. Atları kanatlanmıştı âdeta ve üstlerindeki biniciler de Athos ve Aramis'ten başka bir şey düşünmüyorlardı.

Mousqueton da sürekli kötü şeyler düşündüğünden çok acı çekiyor ama efendilerinin kendisinden daha farklı acılar içinde olduğunu düşünerek her iyi hizmetkâr gibi avunuyordu. Çünkü d'Artagnan'ı ikinci efendisi gibi görmeye başlamıştı, hatta ona, Porthos'a göre daha çabuk ve doğrudan hizmet eder olmuştu.

Ordugâh, Saint-Omer-Lambes arasındaydı. İki arkadaş oraya kadar gittiler ve Kral ve Kraliçe'nin Paris'ten kaçtıkları haberini en ince ayrıntılarına kadar dinlediler. Haber kulaktan

kulağa oraya kadar ulaşmıştı. Raoul'ü, çadırının yanında, bir saman yığının üstüne uzanmış halde buldular. Atı da arada bir bu samanlardan bir ikisini çekiştiriyordu. Delikanlının gözleri kan çanağı gibiydi ve pek mahzun görünüyordu. Mareşal Grammont ve Guiche Kontu Paris'e dönmüşler, delikanlı da çok yalnız kalmıştı.

Raoul bir süre sonra başını kaldırdı ve kendisine bakan iki şövalyeyi gördü. Tanıdı kendilerini ve onlara doğru koştu.

"Sevgili dostlarım benim, siz ha!" diye bağırdı. "Benim için mi geldiniz yoksa? Beni de götürecek misiniz? Vâsimden haber var mı?"

"Ya siz? Hiç haber almadınız mı ondan?" diye sordu Gaskonyalı.

"Maalesef efendim, alamadım. Nerede olduğunu bile bilmiyorum. Söylemeye utanıyorum inanın ama o kadar merak ediyorum ki Kont'u, ağlayabilirim."

Gerçekten de Raoul'ün güneşten yanmış yanaklarından aşağı iki damla gözyaşı yuvarlandı.

Porthos içinden geçirdiği duyguların yüzüne yansımasını gizlemek için kafasını çevirdi.

"Allah kahretsin!" diye bağırdı Gaskonyalı. "Uzun zamandır bu kadar duygulanmamıştım, bu kadar sarsılmamıştım. Siz hiç umutsuzluğa kapılmayın dostum. Siz haber alamadınız Kont'tan belki ama biz aldık... Biz bir... şey aldık..."

"Sahi mi?" diye heyecanla bağırdı Raoul.

"Hem de içimizi rahatlatacak bir mektup" diye ekledi Raoul'ün sevincini gören d'Artagnan.

"Mektup yanınızda mı?" diye sordu delikanlı.

"Evet, daha doğrusu yanımdaydı" diye karşılık verdi mektubu arar gibi yapan Gaskonyalı. "Durun bakayım, şurada olmalı. Yakında döneceğini söylüyordu, değil mi Porthos?"

D'Artagnan, Gaskonyalı da olsa bu yalanın bütün sorumluluğunu üstlenmek istemiyordu.

"Öyle" dedi öksürerek Porthos.

"Verin lütfen bana şu mektubu" dedi Raoul.

"Biraz önce okumuştum canım! Allah Allah, düşürdüm mü yoksa? Allah kahretsin, cebim delikmiş!"

"Evet Mösyö Raoul" diye lafa karıştı Mousqueton, "bu mektup o kadar rahatlattı ki onları, okuduktan sonra ağladılar bile efendilerim."

"Peki Mösyö d'Artagnan" diye devam etti ancak yarı yarıya tatmin olan delikanlı, "hiç değilse nerede olduğunu öğrendiniz mi Kont'un?"

"Gayet tabii, öğrenmez olur muyum? Ama sır bu."

"Benim için değildir herhalde."

"Hayır, sizin için değil tabii. Bu nedenle size söyleyeceğim nerede olduğunu."

Porthos şaşkın şaşkın Gaskonyalı'ya bakıyordu.

"Hay Allah! Ne yapsam, onun gidemeyeceği bir yeri nasıl uydurabilirim?" diye mırıldanıyordu kendi kendine d'Artagnan.

"Nerede Kont şu anda?" diye sordu tatlı bir sesle delikanlı

"İstanbul'da."

"Türkler'in yanında mı?" diye bağırdı dehşet içinde Raoul. "Ne diyorsunuz?"

"Korktunuz mu yoksa?" dedi Gaskonyalı. "Kont de la Fère ve Rahip d'Herblay gibi adamlara Türkler ne yapabilir?"

"Arkadaşı da yanında mı?" diye sordu delikanlı. "Şimdi biraz rahatladım işte."

"Ne zeki adam şu d'Artagnan yahu!" diyordu içinden arkadaşının kurnazlığına hayran kalan Porthos.

"Şimdi" dedi Silahşör bir an önce konuyu değiştirmek istiyormuş gibi, "önce Kont'un aynı postayla gönderdiği şu elli altını alın bakalım. Herhalde paranız kalmamıştır ve bu da tam zamanında yetişmiştir."

"Daha yirmi altınım vardı Mösyö."

"Olsun, bunu da alın. Yetmiş altınınız olur böylece."

"Daha da isterseniz..." diyen Porthos elini kesesine attı.

"Hayır, teşekkür ederim" diye karşılık verdi utancından kıpkırmızı kesilen delikanlı. "Çok teşekkür ederim."

Bu sırada Olivain göründü uzaktan.

"Bu arada, Olivain'den memnun musunuz?" diye sordu d'Artagnan sesini uşağa işittirmek için iyice yükselterek.

"Evet, çok!"

Olivain hiçbir şey işitmemiş gibi yaparak çadıra girdi.

"Nesinden şikâyetçisiniz zavallının?"

"Çok yiyor" dedi delikanlı.

"Aman Mösyö!" diyerek karşı çıktı bu suçlamaya Olivain.

"Eli de uzun biraz."

"Yapmayın Mösyö."

"En kötüsü de tabansız oluşu."

"Aman! Aman! Onurumu zedelediniz Mösyö" dedi Olivain.

"Bu kadarı da fazla ama!" dedi Gaskonyalı. "Olivain usta, tabansızlar bizim gibilere hizmet edemezler. Efendinizi tırtıklayabilirsiniz, reçellerini yiyebilirsiniz, şarabından içebilirsiniz ama Allah aşkına tabansız olmayın yoksa kulaklarınızdan

duvara çakarım sizi. Mösyö Mousqueton'a bakın bir. Rica edin kendisinden, aldığı şerefli yaraları göstersin. Ve bakın nasıl bir ağırbaşlılık veriyor ona yürekliliği."

Mousqueton mutluluktan havalara uçacaktı neredeyse. Biraz cüret edebilse boynuna sarılacaktı d'Artagnan'ın. Bir yandan da gerekirse d'Artagnan'ın uğrunda can vermek için kendi kendine söz veriyordu.

"Gönderin gitsin, Raoul" dedi d'Artagnan, "çünkü gerçekten korkaksa, günün birinde, er ya da geç onurunuzu lekeleyecektir."

"Efendim niçin benim tabansız olduğumu söyledi, biliyor musunuz?" diye bağırdı ansızın Olivain. "Geçen gün Grammont alayından bir sancaktarla dövüşmek istedi ve ben de kendisine refakat etmeyi reddettim, onun için."

"Mösyö Olivain" dedi sert bir tavırla Gaskonyalı, "bir uşak asla efendisine itaatsizlik etmemelidir."

Sonra bir kenara çekti onu.

"Aslında doğrusunu yapmışsın" dedi. "Efendin yanlış davranmış. Al senin olsun şu altın ama ona hakaret ederlerse ve bu sırada sen de yanında olursan ve de onunla birlikte bedenini delik deşik ettirmezsen ben senin dilini keser, yüzünü dağıtırım. Sakın unutma bunu."

Olivain saygıyla selam verdi ve altını cebine indirdi.

"Aziz dostum Raoul" dedi Silahşör, "şimdi ben ve arkadaşım Mösyö Vallon elçi olarak bir yolculuğa çıkıyoruz. Nereye gittiğimizi söyleyemeyeceğim size çünkü ben de bilmiyorum. Ama bir şeye ihtiyacınız olursa Tiquetonne Sokağı'nda, Chevrette Hanı'nda Madam Madelon Turquaine'e yazabilirsiniz. Bir banker gibi rahatça yararlanabilirsiniz bu keseden. Ama ölçüyü kaçırmayın gene de çünkü Mösyö d'Emery'ninki kadar dolu değildir kesinlikle."

D'Artagnan geçici öğrencisine sarıldıktan sonra onu

Porthos'un güçlü kollarına emanet etti. Soylu dev adam delikanlının ayaklarını yerden keserek sevecenlikle kucakladı ve bağrına bastı onu.

"Haydi" dedi Gaskonyalı, "yola çıkmamız gerek şimdi."

Ve Boulogne'a doğru yollandılar, akşama doğru atları kan ter içinde ve köpüklere batmış halde hedeflerine vardılar.

Kente girmeden önce mola verdikleri yerin on adım kadar ötesinde siyahlar içinde bir delikanlı, birini bekliyormuş gibi bir aşağı bir yukarı dolaşıyordu. Onları görür görmez bakışlarını hiç ayırmadı kendilerinden.

D'Artagnan yanına sokuldu adamın ve bakışlarının üstünden ayrılmadığını görünce, "Ahbap! Bana böyle dik dik bakılmasından hiç hoşlanmam" dedi.

"Mösyö" dedi delikanlı Silahşör'ün söylediklerine hiç aldırmadan, "Paris'ten geliyorsunuz siz, değil mi?"

Gaskonyalı, adamın başkentte olup bitenler konusunda haber almak isteyen bir meraklı olduğunu düşündü.

"Evet Mösyö" dedi daha yumuşak bir tavırla.

"Armes d'Angleterre Hanı'nda kalmayacak mısınız?"

"Evet Mösyö."

"Kardinal Hazretleri Mazarin tarafından özel görevlendirilmiş elçiler değil misiniz?"

"Evet Mösyö."

"O halde" dedi delikanlı, "işiniz benimle sizin Mösyö. Çünkü Mordaunt benim."

"Hıı!" dedi Gaskonyalı. "İşte Athos'un dikkat etmemizi tembihlediği adam."

"Vay anasını..." diye mırıldandı Porthos. "İşte Aramis'in boynunu koparmamı istediği adam."

İkisi de dikkatle baktılar delikanlıya.

Delikanlı yanlış anladı bu bakışları.

"İnanmadınız mı bana yoksa?" dedi. "O halde kimliğimi kanıtlayabilirim size."

"Hayır Mösyö" dedi Gaskonyalı, "emrinizdeyiz."

"Peki o zaman beyler" dedi Mordaunt, "vakit kaybetmeden yola çıkıyoruz çünkü Kardinal'in benden istediği mühlet bugün sona eriyordu. Gemi hazır. Siz gelmeseydiniz, beklemeden gidecektim. Çünkü General Olivier Cromwell sabırsızlıkla bekliyor dönüşümü."

"Öyle mi!" dedi d'Artagnan. "Demek bizi General Olivier Cromwell'a gönderiyorlar!"

"Onun adına bir mektup yok mu üstünüzde?" diye sordu delikanlı.

"Var ama çift zarf içinde ve ancak Londra'ya vardıktan sonra yırtacaktım zarfları. Ama siz mektubun kime gönderildiğini açıkladıktan sonra Londra'ya kadar beklememe gerek yok."

D'Artagnan zarfı yırttı.

Mektup şu adrese yazılmıştı gerçekten:

İngiliz Ulusu Birlikleri Generali Olivier Cromwell'a.

"Tuhaf bir görev doğrusu" dedi d'Artagnan.

"Kim bu Olivier Cromwell yahu?" diye alçak sesle sordu Porthos.

"Eski bir biracı" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

"Yoksa bizim saman konusunda çalıştığımız gibi Kardinal de biraya mı yatırım yapmayı amaçlıyor?" diye sordu Porthos.

"Haydi beyler, haydi" dedi sabırsızlanan Mordaunt. "Gidelim artık."

"Yemek yemeden mi?" dedi Porthos. "Mösyö Cromwell bekleyemezler mi biraz?"

"Evet ama ben?" dedi Mordaunt.

"Ne var sizde?" diye sordu Porthos.

"Acelem var benim."

"Siz hiç ilgilendirmiyorsunuz beni" dedi Porthos. "Çünkü siz izin verseniz de, vermeseniz de yerim yemeğimi ben."

Delikanlının dalgın bakışları alevlenir gibi oldu, şimşek çakacaktı sanki ama tuttu kendisini.

"Mösyö, karınları acıkmış yolcuları mazur görmek gerekir" dedi d'Artagnan. "Zaten yemek geciktirmez sizi, hana kadar gideceğiz. Siz limana kadar yürüyerek gidin, biz de bir iki lokma atıştırır, yetişiriz size."

"Nasıl isterseniz" dedi Mordaunt. "Yeter ki yola çıkabilelim."

"Güzel" dedi Porthos.

"Geminin adı ne?" diye sordu d'Artagnan.

"*Standard*."

"Tamam. Yarım saat sonra gemideyiz."

Daha sonra ikisi birden atlarını mahmuzladılar ve Armes d'Angleterre Hanı'na doğru gittiler dört nala.

"Ne düşünüyorsunuz bu delikanlı hakkında?" diye sordu Gaskonyalı.

"Hiç hoşuma gitmedi diyorum" diye karşılık verdi Porthos. "Aramis'in öğüdünü yerine getirmemek için zor tuttum kendimi doğrusu."

"Aziz dostum Porthos, böyle bir şeye kalkışmayın sakın çünkü delikanlı Cromwell'ın özel elçisidir ve herhalde ona elçisinin kafasını kopardığımızı söylersek pek hoş karşılamaz bizi, değil mi?"

"Olabilir" dedi Porthos, "ama Aramis her zaman yerinde öğütler veren bir arkadaşımızdır."

"Bakın" dedi Gaskonyalı, "elçilik görevimiz sona erdiğinde..."

"Eeee..."

"Bizi tekrar Fransa'ya geri getirirse..."

"Sonra?"

"Sonra, bakarız..."

İki arkadaş *Armes d'Angleterre*'e vardılar, karınlarını iyice doyurdular ve fazla oyalanmadan limana gittiler. Bir yelkenli, açıkta yelken açmaya hazır durumda bekliyordu. Yelkenlinin güvertesinde sabırsızca dolaşan Mordaunt'u tanıdılar anında.

"İnanılır gibi değil" diyordu sandalla *Standard* adlı yelkenliye doğru yol alırken Gaskonyalı. "Çok iyi tanıdığım birine benziyor bu adam ama kime benzediğini bir türlü çıkaramıyorum, olacak şey değil!"

İp merdivenin altına vardılar, bir an sonra da gemideydiler.

Atların yukarı çekilmesi de uzun zaman aldı ve yelkenli ancak akşam saat sekizde demir alabildi.

Delikanlı sabırsızlık içinde tepinip duruyor, yelkenlerin fora edilmesi için emirler yağdırıyordu.

Uykusuz geçen üç geceden ve at sırtında yetmiş fersahlık yoldan sonra kamarasına çekilen Porthos uyumuştu bile.

D'Artagnan da Mordaunt'a karşı duyduğu nefreti bastırmış, delikanlıyla birlikte güvertede dolaşıyor ve adamı konuşturmak için dil döküp duruyordu.

Mousqueton'u da deniz tutmuştu.

LVIII

Bir mangıra sattı kralı
Andını bozan İskoçyalı

Mordaunt, Boulogne'dayken, İngiltere'den mektupla bazı yeni emirler gelmişti. D'Artagnan ve Porthos Londra'ya gittiklerini sanıyorlardı ama aslında *Standard* bu emirler gereği sakin suları yararak Durham'a doğru yol alıyordu. Şimdi biz okuyucularımızı Newcastle yakınlarında, Tyne'deki Kral taraftarlarının ordugâhına davet ediyoruz.

İki ırmak arasında, İskoçya sınırı üstünde ama İngiltere topraklarında küçük bir ordunun çadırları uzayıp gidiyordu. Vakit geceyarısıydı. Çıplak bacaklı, kısa eteklikli, sırtlarında çizgili İskoç mantosu olan adamlar tembel tembel nöbet tutuyorlardı. İskoçyalılar'a özgü başlıklarında tüy vardı. Bulutların arasından ara sıra sıyrılan ay, nöbetçilerin tüfeklerini, I. Charles'ın Parlamento birliklerine terk ettiği kentle, işler belki düzelir diye hâlâ onu destekleyen Oxford ve Newark kentlerinin surlarını, damlarını aydınlatıyordu.

Ordugâhın ucunda, kocaman bir çadırın hemen yanında, liderleri yaşlı Kont Loewen'in başkanlığında bir toplantı yapan İskoçyalı subaylar aralarında tartışırlarken, şövalye giysileri içindeki bir adam, sağ eli kılıcının kabzasında yatmış, uyuyordu.

Elli adım kadar ilerde de gene şövalye giyimli bir başkası İskoçyalı nöbetçilerden biriyle konuşuyordu. Bu adam İngilizce'ye yabancı olmasına rağmen, konuştuğu askerin Perth şivesiyle verdiği yanıtları çok iyi anlıyordu.

Newcastle'da saat sabahın birini vururken uyuyan adam gözlerini açtı. Derin uykudan uyanan her insan gibi o da bir süre çevresini süzdü dikkatle. Yalnız olduğunu anlayınca doğrularak kalktı, nöbetçiyle konuşan şövalyenin yanından geçti. Adam nöbetçiye sorduklarını bitirmişti herhalde ki, izin alıp yanından ayrıldı ve ilk şövalyenin peşine düştü.

Yol üstüne kurulmuş bir çadırın gölgesinde uykudan yeni uyanmış adam bekliyordu kendisini.

"Ne var ne yok bakalım?" diye sordu Rouen'dan Tours'a kadar işitilebilecek en duru Fransızca'yla."

"Yitirilecek bir tek dakika bile yok artık. Kral'ı mutlaka uyarmak gerekiyor!"

"Neler oluyor?"

"Anlatmak uzun sürer şimdi. Zaten birazdan kendiniz de işitirsiniz. Ayrıca burada söyleyeceğim tek kelime bile mahvolmamıza neden olabilir. Hemen gidip Milord Winter'ı bulalım."

Birlikte ordugâhın öbür ucuna doğru yürüdüler. Bulundukları ordugâh topu topu beş yüz adım karelik bir alanı kapladığından kısa sürede aradıkları çadırın önüne ulaştılar.

"Efendin uyuyor mu Tony?" diye sordu şövalyelerden biri bekleme odası alarak kullanılan bölmede uyuyan uşağa.

"Hayır sayın Kont" diye karşılık verdi uşak. "Sanmıyorum ama uyuyorsa bile yeni uyumuştur çünkü Kral'ın yanından ayrıldıktan sonra iki saat dolaşıp durdu. Adımlarının gürültüsü ancak on dakika önce kesildi. Ayrıca kendiniz de bakabilirsiniz" diye tamamladı sözlerini örtüyü kaldıran uşak.

Gerçekten de Winter pencere işlevi gören ve serin gece havasını içeri alan bir yarığın önüne oturmuş, hüzünlü bakışlarla, daha önce de söylediğimiz gibi ara sıra bulutların arasından sıyrılan mehtabı seyrediyordu.

İki arkadaş, başı ellerinin arasında gökyüzünü seyreden Winter'a yaklaştılar. Winter yaklaştıklarını duymadı ve bir el omzuna dokununcaya kadar hiç istifini bozmadı. Dokunan eli hissedince döndü, Athos ve Aramis'i tanıyarak elini uzattı.

"Dikkatinizi çekti mi?" diye sordu. "Ay nasıl kan kırmızısı bir renkte bu gece."

"Hayır, fark etmedim" dedi Athos. "Bana her zamanki gibi geldi."

"İyi bakın Şövalye" dedi Winter.

"İtiraf edeyim ki, ben de Kont de La Fère gibi fevkalade bir durum görmedim ayda" dedi Aramis.

"Kont" dedi çok doğal bir sesle Athos, "bizim gökyüzünü değil yeryüzünü incelememiz gerekiyor. İskoçyalılar'a dikkat ettiniz mi? Güveniyor musunuz onlara?"

"İskoçyalılar mı?" diye sordu Winter. "Hangi İskoçyalılar?"

"Bizimkiler canım!" dedi Athos. "Kral'ın çok güvendiği Loewen'ın İskoçyalılar'ı."

"Hayır" dedi Winter ve daha sonra ekledi. "Siz gerçekten gökyüzünü saran şu kızıl rengi görmüyor musunuz?"

"Hayır, kesinlikle!" diye karşılık verdiler bir ağızdan Athos'la Aramis.

"Baksanıza" diye sürdürdü konuşmasını saplantı haline gelen düşünceden kendisini bir türlü kurtaramayan Winter, "Mösyö Bassompierre'le satranç oynarken öldürüldüğü gün, Kral IV. Henri'nin de satranç tahtasında kan gördüğü anlatılmaz mı hep Fransa'da?"

"Evet" dedi Athos. "Bizzat Mareşal birçok kez anlatmıştır bu masalı bana."

"Demek doğru" diye mırıldandı Winter. "Ertesi gün de öldürüldü IV. Henri."

"İyi, güzel de IV. Henri'nin gördüğü şeyin bizimle ne ilgisi var?" diye sordu Aramis.

"İlgisi yok tabii ki beyler, ilgisi yok! Aslında gecenin bu vaktinde önemli bir haber vermek üzere çadırıma girdiğiniz şu anda size böyle saçma sapan şeyler söylemekle aptallık ediyorum."

"Evet Milord" dedi Athos, "ben Kral'la konuşmak istiyorum."

"Kral'la mı? Uyuyor kendileri ama."

"Çok önemli bazı açıklamalarda bulunacağım kendisine."

"Yarına erteleyemez miyiz bunu?"

"Hayır, hemen öğrenmesi gerekiyor. Hatta geç bile kalmış olabiliriz."

"Buyurun girelim beyler" dedi Winter.

Winter'ın çadırı Kral çadırının yanına kurulmuştu ve iki çadır arasında bir geçit vardı. Bu geçit bir nöbetçi tarafından değil, I. Charles'ın sadık bir hizmetkârı tarafından korunuyordu. Böylece gerektiğinde hükümetin güvenilir adamıyla ilişki kurabilecekti.

"Bu beyler de benimle birlikteler" dedi uşağa Winter.

Uşak eğilip selam verdi ve geçmeleri için kenara çekildi.

Gerçekten de Kral I. Charles siyah yeleği, çizmeleri, gevşek kemeri, yanı başında şapkasıyla bir sahra yatağına uzanmış, üstüne bastıran ağırlığa karşı daha fazla direnemeyerek uyuyakalmıştı. İçeri girenler ilerlediler ve en önde bulunan Athos bir süre bu çok solgun, soylu yüzü, sıkıntılı bir uyku yüzünden şakaklarına yapışmış kara saçları, yorgun gözlerinin altındaki mor halkaları seyretti.

Derin bir iç geçirdi Athos. Bu iç geçirme uykusu zaten hafif olan Kral'ı uyandırmaya yetti.

Gözlerini açtı.

"Siz miydiniz Kont Hazretleri?" diyerek bir dirseğinin üzerinde doğruldu.

"Evet efendimiz" diye karşılık verdi Athos.

"Ben uyurken bile başımda bekliyorsunuz demek! Bir haber vermek için mi geldiniz yoksa?"

"Maalesef doğru tahmin ettiler efendimiz" dedi Athos.

"Kötü bir haber mi?" diye sordu Kral acı bir gülümsemeyle.

"Evet."

"Önemi yok. Biz her durumda iyi davranırız haberciye. Ayrıca bana hep iyi haberler vermek için huzura çıkacak değilsiniz ya. Sizler gibi sadakati ülke ve felaket tanımayan biri, Henriette'in gönderdiği bir asilzade her zaman başımızın tacıdır. Çekinmeden söyleyebilirsiniz söyleyeceklerinizi bu bakımdan."

"Cromwell bu gece Newcastle'a geldi."

"Öyle mi?" dedi Kral. "Savaşmak için mi yoksa?"

"Hayır efendimiz, sizi satın almak niyetiyle."

"Ne dediğinizin farkında mısınız?"

"Cromwell'in İskoçya ordusuna dört yüz bin İngiliz lirası borcu vardı, diyorum ben."

"Evet, eski bir hesaptır bu, biliyorum. Ama benim yiğit ve sadık İskoçlarım bir yıldır onurları için dövüşüyorlar."

Athos gülümsedi.

"Efendim, onur güzel bir şeydir ama sonunda onlar da onur uğruna mücadele etmekten bıktılar. Bu nedenle de iki yüz bin İngiliz lirasına sattılar sizi bu gece. Yani alacaklarının yarısı karşılığında."

"Olamaz!" diye bağırdı Kral. "İskoçyalılar iki yüz bin lira karşılığında krallarını satamazlar! Olacak şey değil bu!"

"Yahudiler de otuz mangır karşılığı peygamberlerini satmışlardı efendim."

"Bu alçakça pazarlığı yapan hain kim peki?"

"Kont Loewen."

"Emin misiniz Mösyö?"

"Kulaklarımla duydum."

Kral derin bir göğüs geçirdi, yüreği parçalanmıştı sanki. Sonra başını ellerinin arasına aldı.

"Ah siz İskoçyalılar! Siz yok musunuz siz!" diye inledi. "Bir de kalkmış sadık İskoçyalılarım diyorum. Oxford'a kaçma olanağım varken bunlara güvendim ve burada kaldım. Vatandaşlarım İskoçyalılar! Sözde kardeşlerim olan İskoçyalılar! Emin misiniz peki?"

"Kont Loewen'ın çadırının arkasına yatmıştım, çadır bezini kaldırdım ve her şeyi gördüm, duydum."

"Ne zaman yapılacak bu iğrenç pazarlık?"

"Sabaha karşı. Efendimizin de gördükleri gibi kaybedecek zamanımız yok."

"Madem satıldım, kaçmanın ne yararı var?"

"Ne yararı var ne demek? Tyne'ı geçer, İskoçya'ya ulaşır, Lord Montrose'la buluşuruz. O sizi satmaz."

"Ne yapacağım İskoçya'da peki? Çete savaşı mı? Böyle bir savaş bir krala yakışmaz."

"Majesteleri, Robert Bruce'ün verdiği örnek sizi yalanlamaya yetecektir sanırım."

"Hayır. Ben uzun süredir mücadele ediyorum. Eğer sattılarsa beni, teslim etsinler. İhanetlerinin ölümsüz alın lekesi de yüzlerinden eksik olmasın hiç!"

"Majeste" dedi Athos, "bir kralın gerçekten böyle davranması gerekir belki ama bu tutum bir kocaya ve bir babaya yakışmaz. Ben buraya eşiniz ve kızınız adına geldim ve eşinizle kızınız, ayrıca Londra'daki iki çocuğunuz adına size 'Yaşayın Efendimiz, Allah böyle istiyor' diyorum."

Kral yerinden kalktı, kemerini sıktı, kılıcını astı ve terli

alnını mendiliyle silerek, "Ne yapmamız gerekiyor o halde?" diye sordu.

"Majesteleri, bütün ordu içinde güvenebileceğiniz bir birlik var mı?"

"Winter, siz birliğinizin bağlılığına güvenebilir misiniz?"

"Benim birliğim de insanlardan oluşuyor ve zamanımızda insanlar çok zayıf, çok kötü yaratıklar oldular. Bağlılıklarına güveniyorum ama garanti vermem zor. Kendi hayatımı ellerine emanet edebilirim ama efendimizinkini asla."

"Peki" dedi Athos. "Sırtımızı dayayabileceğimiz bir birlik bulamadığımıza göre biz üç sadık insan da yeterli olabiliriz. Efendimiz atına binsinler, aramıza geçsinler, birlikte Tyne'ı aşar, İskoçya'ya ulaşırız. Ve işte o zaman kurtulduk sayılır."

"Siz de mi böyle düşünüyorsunuz Winter?" dedi Kral.

"Evet."

"Ya siz Mösyö d'Herblay?"

"Evet."

"Peki o halde. Gereken emirleri verin Winter."

Winter dışarı çıktı. Bu arada Kral da temizliğini tamamladı. Winter çadıra döndüğünde günün ilk ışıkları çevreyi aydınlatmaya başlamıştı.

"Her şey hazır efendim" dedi.

"Peki biz?" diye sordu Athos.

"Grimaud ve Blaisois atlarınızı eyerlediler, hazırladılar."

"O halde" dedi Athos, "bir dakika bile yitirmeyelim ve hemen yola çıkalım."

"Gidelim" dedi Kral.

"Majesteleri dostlarına haber vermeyecekler mi acaba?" dedi Aramis.

"Dostlarım mı?" dedi Kral buruk bir gülümsemeyle. "Üçünüzden başka dostum yok benim. Beni asla unutmayan yirmi yıllık bir dostum ve benim de asla unutmayacağım sekiz günlük iki dostum! Gelin beyler, gelin!"

Kral çadırdan çıktı ve gerçekten atının hazır olduğunu gördü. Üç yıldan beri bindiği ve çok sevdiği bir kula atıydı bu.

Sahibini gören at sevinçle kişnedi.

"Haksızlık etmişim, işte bir dost daha! Daha doğrusu beni seven bir yaratık daha! Sen de bana sadık kalacaksın, değil mi Arthus?"

At sanki bu lafları anlamış gibi burun deliklerini Kral'ın yüzüne yaklaştırdı, dudaklarını kaldırıp neşe içinde beyaz dişlerini gösterdi.

"Tamam, tamam" dedi eliyle atı okşayan Kral. "Peki Arthus, peki. Tabii ki çok memnunum senden."

Ve Charles'ı Avrupa'nın sayılı binicileri arasına sokan o çevikliğiyle atladı atına, sonra Athos, Aramis ve Winter'a dönüp, "Evet beyler, sizi bekliyorum" dedi.

Ama Athos ayakta ve hareketsiz halde, gözlerini bir noktaya dikmiş, elini ilerideki kara bir çizgiye doğru uzatmış, Tyne Irmağı boyunca uzanan bir çizgiyi işaret ediyordu.

"Nedir bu çizgi?" diye sordu Athos günün ilk ışıklarıyla gecenin son karanlıkları arasında pek de belli olmayan bir hattı işaret ederek. "Nedir acaba? Dün böyle bir şey görünmüyordu."

"Irmaktan yükselen sis herhalde" diye karşılık verdi Kral.

"Ama efendim, sisten daha yoğun bir şeye benziyor bu."

"Gerçekten kırmızımsı bir çizgi bu" dedi Winter.

"Newcastle'dan çıkan ve bizi kuşatmaya başlayan düşman!" diye bağırdı Athos.

"Düşman!" dedi Kral.

"Evet, düşman! Geç kaldık. Bakın, bakın, kentin yanında güneşte parlayan miğferleri görüyor musunuz?"

Cromwell'in, özel muhafızları olarak görevlendirdiği zırhlı süvarilerdi bunlar.

"İskoçyalılarımın ihanet edip etmediklerini şimdi anlayacağız."

"Ne yapacaksınız?" diye bağırdı Athos.

"Saldırı emri vereceğim ve onlarla birlikte bu aşağılık isyancıların içine dalacağım."

Kral atını mahmuzladı ve Kont Loewen'ın çadırına doğru sürdü.

"Peşinden gidelim" dedi Athos.

"Haydi" dedi Aramis.

"Yaralandı mı Kral yoksa?" dedi Winter. "Kan izleri var yerde."

Ve hemen iki arkadaşın peşinden atıldı. Athos engelledi kendisini.

"Siz gidip birliğinizi toparlayın" dedi. "Birazdan askerlerinize ihtiyacımız olacak yanılmıyorsam."

Winter geri döndü, iki arkadaş yollarına devam ettiler. Kral iki saniye içinde İskoçya ordusu başkomutanının çadırının önüne varmıştı. Atından atlayıp içeri girdi.

General, ordunun belli başlı önderlerinin ortasında duruyordu.

"Kral!" diye bağırdılar hep bir ağızdan ve hayretle baktılar kendisine.

Gerçekten de Charles karşılarında ayakta duruyor, şapkası başında, kaşlarını çatmış, kırbacıyla çizmesine vuruyordu.

"Evet beyler" dedi, "Kral'ın ta kendisi! Olup bitenler konusunda hesap sormaya gelen Kral!"

"Ne oldu, ne var Majesteleri?" diye sordu Kont Loewen.

"Olan şu!" diye bağırdı öfkesini yenemeyen Kral. "General Cromwell dün gece Newcastle'a vardı. Sizin de haberiniz var bundan ve bana söylemediniz. Düşman şu anda kentten çıkıyor ve Tyne'a giden yolu kesiyor. Nöbetçileriniz bu hareketi görmelerine rağmen haber vermediler bana. Onursuzluk ederek beni iki yüz bin lira karşılığında Parlamento ordusuna sattınız ama şükür ki haberim oldu bundan! İşte size olup bitenler! Cevap verin ya da aklayın kendinizi. Çünkü suçluyorum sizi."

"Majeste" diye kekeledi Kont Loewen. "Majesteleri yanlış bir istihbarat raporuna kandılar herhalde."

"Düşmanın benimle İskoçya arasına girdiğini gözlerimle gördüm" dedi Charles. "Hatta ve hatta yaptığınız pazarlığın koşullarını nasıl tartıştığınızı kulaklarımla duydum."

İskoçyalı önderler kaşlarını çatarak birbirlerine baktılar.

"Majesteleri!" diye kekeledi utancından kıpkırmızı kesilen Kont Loewen. "Majesteleri, istediğiniz kanıtı gösterebiliriz size."

"Ben tek bir kanıt istiyorum sizden" dedi Kral. "Orduyu derhal savaş durumuna sokun ve düşmanın üstüne yürüyelim."

"İmkânsız Majesteleri" dedi Kont.

"Nasıl? Ne demek imkânsız? Kim engel olabilir?" diye bağırdı I. Charles.

"Efendimiz İngiliz ordusuyla aramızda bir ateşkes anlaşması yapılmış olduğunu biliyorlar."

"Ateşkes anlaşması yapılmışsa İngiliz ordusu içerde kalması gerekirken kentin surları dışına çıkarak bu anlaşmayı çiğnemiştir. Tekrar söylüyorum, düşman ordusunu yarıp İskoçya'ya geçmeliyim ben. Razı olmazsanız, insanları öteki insanlar karşı-

sında çirkin ve kötü durumda bırakan iki isimden birini seçmek zorunda kalacaksınız demektir bu: Ya korkak ya da hain sayılmayı kabul edeceksiniz demektir."

İskoçyalılar'ın gözlerinde şimşekler çaktı birden ve böyle durumlarda çok sık görüldüğü gibi o anda öfkenin yerini küstahlık aldı. İki klan önderi Kral'a doğru ilerlediler iki yandan.

"Evet, doğru" dediler. "İskoçya ve İngiltere'yi, yirmi beş yıldır bu ülkelerin kanını içen ve altınını sömüren kişiden kurtarmaya karar verdik. And içtik bunun için! And içtik ve andımızı da tutuyoruz. Kral Charles Stuart, şu andan itibaren tutsağımızsınız."

Ve her ikisi aynı anda Kral'ı yakalamak için ellerini uzattılar. Ama Kral'a daha parmakları bile değmeden baygın ve cansız yere serildiler.

Adamlardan birini Athos tabancasının kabzasıyla yere sermiş, diğerini de Aramis şişlemişti kılıcıyla.

Loewen ve ötekiler Kral'ı ellerinde tutsak sanıyorlardı ki, bu beklenmedik yardım karşısında şaşkınlık içinde gerilediler. Athos ve Aramis, Kral'ı pervasızca girdiği ihanet çadırından alelacele çıkardılar. Hep birlikte uşaklarının hazır beklettiği atlarına atladılar ve üçü birden dört nala Kraliyet çadırına doğru yollandılar.

Yolda Winter'ın da birliğinin başında dört nala geldiğini gördüler. Kral ona da kendisini izlemesi için bir işaret çaktı.

LIX

İNTİKAMCI

Dördü birden çadıra daldılar. Hiçbir plan yapmamışlardı, dolayısıyla çok acele bir plan hazırlamaları gerekiyordu.

Kral koltuklardan birine çöktü.

"Mahvoldum" dedi.

"Hayır Majeste" dedi Athos. "Yalnızca ihanete uğradınız."

Derin bir nefes aldı Kral.

"İskoçyalılar'ın, içlerinde doğduğum İskoçyalılar'ın ihanetine uğradım. Her zaman İngilizler'e tercih ettiğim İskoçyalılar'ın! Ah sefiller!"

"Majesteleri" dedi Athos, "şimdi pişmanlıkla falan uğraşma zamanı değil, tam tersine Kral ve bir asilzade olduğunuzu kanıtlama zamanıdır şimdi. Kalkınız Majesteleri, kalkınız! Çünkü yanınızda hiç değilse size ihanet etmeyecek üç insan bulunuyor. İçiniz rahat olsun."

Daha sonra "Ne olurdu beş kişi olsaydık" diye mırıldanan Athos, d'Artagnan ve Porthos'u düşündü.

"Ne dediniz?" diye sordu yerinden doğrulan Charles.

"Tek çıkar yol var diyorum Majesteleri. Milord Winter birliğine güveniyor iyi kötü, kelimelerle uğraşacak zamanımız yok. O adamlarının başına geçer, biz de Majestelerinin yanında yer alırız. Cromwell'in ordusunda bir gedik açıp İskoçya'ya geçmeye çalışırız."

"Bir yol daha var" dedi Aramis. "Birimiz Kral'ın kıyafetine bürünüp onun atına binebilir. Herkes ona saldırırken Kral belki kaçma olanağı bulabilir."

"Parlak fikir aslında" dedi Athos. "Efendimiz içimizden birine bu onuru verecek olurlarsa minnettar oluruz kendilerine."

"Siz ne diyorsunuz Winter?" diye sordu Kral ve üstüne hücum eden tehlikeleri kendilerine çekmek için ellerinden gelen her şeyi yapan iki adamı hayranlıkla süzdü.

"Bana sorarsanız Majeste, Mösyö d'Herblay efendimizi kurtarmak için işe yarayabilecek tek çıkar yolu öneriyor. Dolayısıyla sizden rica ediyorum, acele bir seçim yapın çünkü çok az vaktimiz var."

"Ama ben bu öneriyi kabul edersem, yerimi alacak kişi için ölüm ya da zindan demektir bu."

"Kralını kurtarma onurudur bu!" diye bağırdı Winter.

Kral yaşlı gözlerle baktı yaşlı dostuna. Kendisine eşlik eden Fransızlar'a onur vermek için taşıdığı Saint-Esprit kordonunu çıkardı ve Winter'ın boynuna geçirdi. Kral'ın bu çok güzel dostluk ve güven belirtisini, karşısında diz çökerek kabul etti o da.

"Öyle" dedi Athos, "o bizden daha uzun süredir hizmet ediyor Kral'a."

Kral bu sözleri duydu ve yaşlı gözlerini Athos'a çevirdi.

"Beyler, bir dakika" dedi. "Sizlere de verilecek bir nişanım var."

Sonra nişanlarının bulunduğu dolabı açtı ve içinden bir dizbağı nişanı çıkardı.

"Bunları bize veremezsiniz" dedi Athos.

"Niçin Mösyö?"

"Bunlar krallara yaraşır nişanlar, biz sıradan asilzadeleriz."

"Dünyanın bütün taht sahiplerini bulun, sizlerden daha yüreklisi varsa, getirin bana. Hayır, siz kendinize karşı hakkaniyetle davranmıyorsunuz ama ben size karşı hakça davranmasını bileceğim. Diz çökün Kont."

Athos diz çöktü. Kral geleneklere uyarak nişanı soldan sağa boynundan geçirdi ve alışılmış "Sizi şövalye ilan ediyorum. Yiğit, sadık ve dürüst olun" sözleri yerine şunları söyledi:

"Siz yiğit, sadık ve dürüst bir insansınız. Sizi şövalye ilan ediyorum Kont Hazretleri."

Sonra Aramis'e döndü.

"Sıra sizde Şövalye" dedi.

Aynı tören aynı sözlerle yinelenirken Winter da seyislerinin yardımıyla Kral'a daha çok benzeyebilmek için sırtındaki bakır zırhını çıkarıyordu.

Charles, Athos'tan sonra Aramis'in de işini bitirince, her ikisini de kucakladı ayrı ayrı.

"Majeste" dedi Winter. Böyle bir sadakat gösterisinde bulunma fırsatını elde ettiğinden bütün gücünü ve cesaretini toplamıştı. "Biz hazırız!"

Kral üç asilzadeye baktı.

"Demek kaçmamız gerekiyor, öyle mi?" dedi.

"Majesteleri" dedi Athos, "bir orduyu yararak kaçmaya çalışmak dünyanın her yerinde saldırı diye bilinir."

"O halde elde kılıç öleceğim" dedi Charles. "Kont Hazretleri, Şövalye Hazretleri, eğer ben Kral'sam..."

"Majesteleri, siz bizi zaten sıradan asilzadelere layık olmayacak bir biçimde onurlandırdınız. Biz minnet borçluyuz size. Ama artık vakit kaybetmeyelim, zaten şimdiye kadar çok önemli dakikalar kaybettik."

Kral son bir kez elini üçüne doğru uzattı. Winter'la şapkasını değiştirdi ve çıktı.

Winter'ın alayı, ordugâha hâkim düz bir alana sıralanmıştı. Kral, peşinde üç arkadaşıyla bu düzlüğe doğru yürüdü.

İskoçyalılar'ın ordugâhı sonunda uyanmış gibiydi. Adamlar çadırlarından çıkmış ve savaşa katılacaklarmış gibi yerlerini almışlardı.

"Görüyor musunuz?" diye sordu Kral. "Pişman oldular belki ve vuruşmaya hazırlanıyorlar."

"Majesteleri, gerçekten pişman olurlarsa eğer peşimizden gelirler."

"Peki" dedi Kral. "Şimdi ne yapacağız?"

"Düşman ordusunu inceleyelim bir" dedi Athos.

Küçük toplulukta bulunanların hepsinin gözleri sabahleyin sise benzettikleri çizgiye dikildi. Oysa artık günün ilk ışıklarıyla birlikte savaş düzenine geçmiş bir ordu vardı baktıkları yerde. Sabahın bu saatleri hep böyle olur: Son derece berraktı hava. Birlikler flamaları ve üniformalarına, atların renklerine kadar fark ediliyordu açık seçik.

Bu sırada küçük bir tepede, düşman cephesinin biraz önünde, ufak tefek, kısa boylu, şişman bir adam göründü. Adamın etrafında birkaç subay vardı. Kral'ın da içlerinde bulunduğu küçük topluluğa çevirdi dürbününü.

"Bu adam efendimizi şahsen tanıyor mu?" diye sordu Aramis.

Charles gülümsedi.

"Cromwell'in ta kendisi bu adam" dedi.

"O zaman, şapkanızı yüzünüze çekin Majesteleri, değişikliği fark etmesin."

"Ah! Ah!" dedi Athos. "Çok değerli dakikalar kaybettik."

"O halde" dedi Kral, "emir verelim ve hemen hücuma geçelim."

"Emri siz mi vereceksiniz Majesteleri?" diye sordu Athos.

"Hayır, sizi tayin ettim generalim olarak" diye karşılık verdi Kral.

"Dinleyin beni o halde Milord Winter" dedi Athos. "Majesteleri, sizden rica ediyorum, uzaklaşın çünkü söyleyeceklerim efendimizi hiç ilgilendirmiyor."

Kral gülümseyerek üç adım geri çekildi.

"Benim önerim şu" diye sürdürdü konuşmasını Athos. "Alayınızı iki bölüğe böleceğiz. Siz birinci bölüğün, Majesteleri ve ben de ikinci bölüğün başına geçeceğiz. Önümüze bir engel çıkmazsa, düşman hatlarını yarmak amacıyla hep birlikte saldıracağız ve doğru Tyne'a dalıp ya sığ yerinden ya da yüzerek ırmağı aşacağız. Ama eğer bir engel çıkarsa, siz adamlarınızla birlikte ölünceye kadar vuruşacaksınız, biz de Kral'la birlikte yolumuza devam edeceğiz. Irmak kıyısına vardıktan sonra, üç kişi de kalmış olsak, bölüğünüz görevini yapmışsa, aldırmayın, gerisi bize ait."

"At bin!" diye bağırdı Winter.

"At bin!" diye bağırdı Athos da. "Her şey önceden ayarlandı ve kararlaştırıldı, çekinmeyin."

"İleri beyler!" dedi Kral. "Hücuma geçerken de eskiden Fransızlar'ın bağırdıkları gibi bağıralım: *Mont Joie ve Saint-Denis!* Çünkü İngiltere'nin saldırı çığlığı son günlerde hainlerin dilinde."

Atlarına bindiler. Kral Winter'ın, Winter da Kral'ın atına atladı. Winter birinci bölüğün en ön safının başında yerini aldı. Kral da sağında Athos, solunda Aramis, ikinci bölüğün önündeki yerini aldı.

İskoçya ordusuysa utanç içinde, hareketsiz ve sessiz bu hazırlığı seyretmekle meşguldü.

Bazı komutanların saflardan ayrılıp kılıçlarını kırdıkları görüldü.

"Neyse, bu bile avuttu beni biraz olsun" dedi Kral. "Hepsi hain değilmiş demek ki."

Bu sırada Winter inim inim inletti ortalığı bağırarak.

"İleri! Hücum!"

Birinci bölük hareketlendi, ardından ikincisi geldi ve düzlükten indiler aşağı doğru. Aynı anda sayı olarak hemen he-

men kendilerine eşit bir zırhlı süvari birliği göründü tepenin ardında, dört nala üstlerine doğru geldiler.

Kral, Athos ve Aramis'e durumu gösterdi.

"Majesteleri" dedi Athos, "biz bu durumu önceden tahmin etmiştik ve eğer Winter'ın adamları görevlerini gerektiği gibi yerine getirirlerse bu durum bizim aleyhimize değil, lehimize olur."

Aynı anda duyulan Winter'ın sesi at kişnemelerini ve nal seslerini bastırdı.

"Yalın kılıç, ileri!"

Bu komut üzerine derhal kılıçlar çekildi ve şimşek gibi parıltılar saçtılar çevreye.

"Haydi beyler" diye bağırdı gördüğü manzarayla coşan Kral da. "Haydi beyler, yalın kılıç hücum!"

Ne var ki Kral'ın bizzat örnek olduğu bu komuta Athos ve Aramis'ten başka itaat eden olmadı.

"İhanete uğradık" dedi Kral alçak sesle.

"Biraz bekleyelim" dedi Athos. "Efendimizin sesini tanımamışlardır belki de ve komutanlarını bekliyorlardır."

"Alay komutanı albayın sesini de mi duymadılar? Şuraya baksanıza bir!" diye haykırdı Kral. Ve hemen ardından da dizginlere koparırcasına asılarak durdurdu atını ve Athos'un atının dizginlerini tuttu.

"Ah alçaklar! Sefiller! Hainler!" diye bağırıyordu Winter çünkü adamları saflarından ayrılıp düzlükte sağa sola koşuşturmaya başlamışlardı.

Lord'un çevresinde de topu topu on beş kişi kadar toplanmış, Cromwell'in zırhlı süvarilerinin saldırısını bekliyorlardı.

"Gidip onlarla birlikte ölelim biz de!" dediler hep bir ağızdan Athos ve Aramis.

"Bana sadık olanlar beni izlesin!" diye haykırdı Winter.

İki arkadaşın kulaklarına kadar ulaştı bu ses ve dört nala kaldırdılar atlarını.

"Kimseyi sağ bırakmayın!" diye bağıran Fransızca bir ses Winter'a cevap verdi ve herkesi iliklerine kadar titretti.

Winter ise olduğu yerde dondu kaldı bu sesi duyunca.

İngiliz birliğinin başında, gösterişli bir siyah ata binmiş, hücuma kalkan ve heyecanından on adım kadar öne çıkmış olan birinden çıkmıştı bu ses.

"Bu o!" diye mırıldandı bakışlarını adama diken ve kılıcını yanına sarkıtan Winter.

"Kral! İşte Kral!" diye haykırdılar Winter'ın boynundaki mavi nişana ve altındaki kula ata bakıp yanılanlar. "Sağ olarak ele geçirin onu!"

"Hayır, Kral değil o!" diye bağırdı atlı. "Yanılmayın! Milord Winter, siz Kral değilsiniz, değil mi? Doğru değil mi? Siz benim amcamsınız."

Ve aynı anda Mordaunt -Mordaunt'du o çünkü- tabancasının namlusunu Winter'a doğrulttu. Silah patladı ve kurşun yaşlı asilzadenin göğsünü delip geçti. Winter sarsılarak, arkaya, Athos'un kollarına düştü ve mırıldandı:

"İntikamcı!"

"Annemi hatırla!" diye bağırdı dört nala yanından geçen atının sırtındaki Mordaunt.

"Alçak!" diye haykırdı Aramis ve adamın neredeyse burnunun dibinden ateş etti tabancasıyla ama yalnızca fitil ateş aldı ve silah patlamadı.

Bu sırada koca bir alay, direnmeye kalkışan birkaç kişinin üstüne vardı. İki Fransız ansızın çevrelerinin sarılmış olduğunu, sıkıştırıldıklarını ve ezilmek üzere olduklarını gördüler.

Athos, Winter'ın öldüğünden iyice emin olunca cesedi bıraktı ve kılıcını çekti.

"Haydi Aramis! Fransa'nın onuru için!" diye haykırdı.

İki asilzadenin en yakınındaki iki İngiliz hemen aynı anda yıldırım çarpmışçasına yere serildiler cansız.

Ansızın tepelerinde korkunç bir "Hurra!" sesi patladı ve aynı anda otuz kadar kılıç parladı.

Birden İngiliz saflarını yararak atılan bir adam Athos'un üstüne sıçradı, adaleli kollarıyla kucakladı kendisini ve kılıcını elinden alırken kulağına şöyle fısıldadı:

"Susun! Teslim olun! Bana teslim olmak, teslim olmak demek değildir!"

Bir dev de Aramis'in iki bileğini birden yakaladı, bütün direnişlerini yararsız hale getirdi, sabit gözlerini gözlerine dikti ve "Teslim olun!" dedi.

Aramis kafasını kaldırdı, Athos ona döndü.

"D'Ar..." diye bağıracak gibi oldu Athos ama d'Artagnan ânında eliyle ağzını kapattı.

"Teslim oluyorum" dedi Aramis kılıcını Porthos'a uzatarak.

"Ateş! Ateş!" diye bağırıyordu iki arkadaşın da içinde bulunduğu guruba doğru dönen Mordaunt.

"Niçin ateş edecek misiz?" diye sordu Albay. "Teslim oldular ya!"

"Milady'nin oğlu bu" dedi Athos, Gaskonyalı'ya.

"Fark ettim."

"Keşiş bu!" dedi Porthos, Aramis'e.

"Evet."

Bu sırada safların arası açılmaya başladı. Gaskonyalı, Athos'un atının dizginini tutmuştu, Porthos da Aramis'in atı-

nın. İkisi de tutsaklarını savaş meydanından uzaklaştırmaya çalışıyorlardı.

Bu hareket Winter'ın cesedinin yuvarlandığı yeri belli etmişti. Mordaunt, kininin verdiği içgüdüyle bu yeri bulmuş, atından aşağı sarkmış, iğrenç bir gülümsemeyle cesedi seyrediyordu.

Athos hiç telaş etmeden hâlâ tabancaların bulunduğu eyere doğru uzattı elini.

"Ne yapıyorsunuz?" diye sordu Gaskonyalı.

"Bırakın öldüreyim."

"Onu tanıdığınızı belli edecek hiçbir hareket yapmayın, dördümüz birden mahvoluruz yoksa."

Sonra delikanlıya dönerek sürdürdü konuşmasını:

"İyi bir iş yaptık, hem de çok iyi bir iş dostum Mordaunt. Mösyö Vallon ve ben adamlarınızı tuttuk. Diz bağı olan şövalyeler bunlar."

"Ama" dedi kan çanağına dönüşmüş gözleriyle Athos ve Aramis'e bakan Mordaunt, "Fransız değil mi bunlar?"

"Bilemiyorum doğrusunu isterseniz. Fransız mısınız siz Mösyö?" diye sordu Gaskonyalı Athos'a dönerek.

"Fransız'ım" diye karşılık verdi arkadaşı ciddi bir tavırla.

"O halde bir yurttaşınıza esir düştünüz aziz vatandaşım."

"Ya Kral?" diye sordu Athos sıkıntı içinde. "Kral'a ne oldu?"

Gaskonyalı tutsağının elini sıkarak karşılık verdi.

"Kral da elimizde."

"Evet, alçak bir ihanetin kurbanı olarak" dedi Aramis.

Arkadaşının bileğini ezer gibi büken Porthos gülümseyerek konuştu.

"Evet Mösyö, savaş hem kuvvet üstünlüğü hem de maharetle kazanılır. Bakın şuraya bir."

Gerçekten tam bu sırada sözde, Charles'ı kaçarken koruyacak olan bölüğün Kral'ı çeviren İngiliz alayını karşılamaya çıktığı görüldü. Kral ise geniş bir alanda tek başına yürüyordu. Prens çok sakin görünüyordu ama sakin görünmek için de büyük çaba harcadığı ve çok acı çektiği belli oluyordu. Alnından terler akıyor ve ağzını kuruladığı mendilin, dudaklarından her çekişinde kanla lekelenmiş olduğu görülüyordu.

"İşte Nabukadnozor!" diye bağırdı Cromwell'ın yaşlı zırhlı süvarilerinden biri. Zalim olarak tanıdığı Kral'ı karşısında görünce, öfke kıvılcımları saçmaya başlamıştı gözlerinden.

"Ne dedin? Nabukadnozor mu?" dedi ürküntü veren bir gülümsemeyle Mordaunt. "Kral I. Charles bu canım! Uyruklarının mirasına konabilmek için hepsini soyan iyi kalpli Kral I. Charles'ın ta kendisi bu!"

Charles bu lafları eden küstahın kim olduğunu anlamak için gözlerini yukarı çevirdi ama tanıyamadı bu kişiyi. Buna karşılık yüzündeki yüce ve neredeyse dinsel ifade karşısında Mordaunt başını öne eğmek zorunda kaldı.

"Günaydın beyler" dedi iki sadık dostundan birinin Gaskonyalı'nın, ötekinin de Porthos'un elinde tutsak olduklarını gören Kral. "Kötü bir gün geçirdik ama sizin suçunuz yok bunda. Sadık dostum Winter nerede?"

İki asilzade önlerine bakıp sustular.

"Ara, Strafford'un olduğu yerdedir" dedi Mordaunt'un bıçak gibi keskin sesi.

Charles bir ürperti geçirdi. Şeytan yürekli adam lafı oturtmuştu. Strafford, Kral'ın ebedi vicdan azabı, günlerini kararan gölge, gecelerinin de karabasanıydı.

Kral çevresine baktı ve ayaklarının dibinde bir ceset gördü. Winter'ın cesediydi bu.

Charles inlemedi, bir damla gözyaşı bile dökmedi ama anlatılmaz bir solgunluk görüldü yüzünde. Bir dizini yere koyup Winter'ın başını kaldırdı, alnını öptü, boynundaki o kutsal kordonu çıkartıp göğsüne taktı.

"Winter öldürüldü ha!" dedi bakışlarını cesede dikmiş olan Gaskonyalı.

"Evet" dedi Athos. "Hem de yeğeni öldürdü."

"Aramızda ilk giden o oldu" diye mırıldandı d'Artagnan. "Yiğit insandı, huzur içinde yatsın."

"Charles Stuart" diyerek Kral'a doğru yaklaştı alay komutanı, "tutsağımız olmayı kabul ediyor musunuz?"

"Albay Thomlison" dedi Charles, "Kral teslim olmaz, güce boyun eğer ancak."

"Kılıcınızı verin."

Kral kılıcını çekip, dizinde kırdı bir hamlede.

Tam bu sırada üstünde binici olmayan bir at, ter ve köpük içinde, ateş saçan gözleriyle geldi yanlarına, efendisini tanıyınca yanında durdu ve kişnemeye başladı. Arthus'tü bu.

Kral gülümsedi, hayvanı okşadı ve sakin bir halde bindi sırtına.

"Haydi beyler, istediğiniz yere götürün beni" dedi.

Sonra ansızın döndü ve "Durun" dedi. "Winter hareket etti sanki. Yaşıyorsa eğer, en kutsal bildiğiniz şey adına yemin edin, bu soylu asilzadeyi burada bırakmayacaksınız."

"Rahat olun Kral Charles" dedi Mordaunt. "Kurşun kalbini deldi geçti."

"Hiçbir hareket yapmayın, hiçbir şey söylemeyin: Ne Porthos'a, ne bana bakın" dedi Gaskonyalı Athos ve Aramis'e. "Çünkü Milady ölmedi. Onun ruhu bu şeytanın bedeninde yaşıyor."

Birlik, tutsak Kral'la birlikte kente doğru yola çıktı. Ancak yarı yolda General Cromwell'in yaverlerinden biri, Albay Thomlison'a, Kral'ı Holdenby Şatosu'na götürmesi emrini ulaştırdı.

Ve aynı anda İngiltere'ye ve bütün Avrupa'ya Kral Stuart'ın General Olivier Cromwell'ın tutsağı olduğu haberini ulaştırmak üzere haberciler çıkarılıyordu dört bir yana.

LX

OLIVIER CROMWELL

"Generalin yanına geliyor musunuz?" diye sordu Mordaunt d'Artagnan ve Porthos'a. "Biliyorsunuz ya, eylemden sonra bizi görmek istediğini söylemişti."

"Önce tutsakları emin bir yere bırakacağız" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Bu asilzadelerin her birinin on beş bin altın ettiğini biliyor musunuz Mösyö?"

"İçiniz rahat etsin" diye karşılık verdi Mordaunt bakışlarındaki canavarlığı boş yere saklamaya çalışarak. "Süvarilerim muhafaza eder tutsakları. Garanti ediyorum bunu ben size."

"Ben kendim daha iyi muhafaza ederim" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Ayrıca ne gerekiyor bu iş için? İyi bir oda, nöbetçiler ya da kaçmayacakları konusunda söz vermeleri değil mi? Ben bu işleri ayarlayayım, sonra General'in huzuruna çıkma onuruna erişiriz ve Kardinal Hazretleri'ne vereceğimiz haberlerin neler olduğunu öğreniriz."

"Hemen dönmeyi mi düşünüyorsunuz?" diye sordu Mordaunt.

"Görevimiz bitti ve bizi İngiltere'de, huzuruna elçi olarak gönderildiğimiz adamın keyfinden başka tutan bir şey yok."

Delikanlı dudaklarını ısırdı, yanındaki çavuşun kulağına doğru eğilerek şunları söyledi:

"Bu adamları izleyin ve sakın gözden kaybetmeyin. Nereye yerleştiklerini öğrendikten sonra da kent kapısında bekleyin beni."

Çavuş başını sallayarak anladığını belirtti.

Bunun üzerine Mordaunt kente götürülen tutsaklarla birlikte gideceğine Cromwell'in savaşı izlediği ve çadır kurduğu tepeye doğru gitti.

Yanına kimsenin alınmaması için emir vermişti Cromwell ama General'in en yakınlarından birinin vasıtasıyla Mordaunt'u tanımış olan nöbetçi bu yasağın delikanlı için geçerli olamayacağını düşünmüştü.

Mordaunt çadırın perdesini aralayarak baktı ve Cromwell'in bir masada oturduğunu, başını ellerinin arasında almış olduğunu gördü. Sırtı kendisine dönüktü.

Mordaunt'un içeri girerken çıkardığı gürültüyü duymuş olsa bile dönmedi.

Mordaunt kapının yanında, ayakta kaldı.

Bir süre sonra başını kaldırdı Cromwell ve birden içeride birinin bulunduğunu sezmiş gibi başını çevirdi ağır ağır.

"Yalnız kalmak istediğimi söylemiştim" dedi delikanlıyı görünce.

"Bu yasağın beni de kapsayacağını düşünmediler herhalde efendim" diye karşılık verdi Mordaunt. "Ama siz emrederseniz çıkabilirim hemen."

"Siz miydiniz Mordaunt?" dedi Cromwell ve bunu söylerken sanki büyük bir çabayla gözlerinin önündeki sis perdesini dağıtmıştı. "Madem girdiniz, kalın."

"Sizi kutlamaya gelmiştim."

"Kutlamaya mı? Niçin?"

"Charles Stuart'ın yakalanması dolayısıyla. Şimdi artık İngiltere'nin tek hâkimi sizsiniz."

"İki saat öncesine kadar."

"Nasıl olur sayın General?"

"Zorbanın ele geçirilmesi için İngiltere'nin bana ihtiyacı vardı. Zorba ele geçirildi şimdi. Gördünüz mü kendisini?"

"Evet Mösyö."

"Nasıldı?"

Mordaunt bir an kararsız kaldı ama gerçek dudaklarının arasından dökülüverdi âdeta.

"Sakin ve gururlu" dedi.

"Ne dedi?"

"Dostlarına bazı veda sözleri etti."

"Dostlarına mı?" diye mırıldandı Cromwell. "Demek hâlâ dostları var!"

Sonra yüksek sesle sordu.

"Savundu mu kendisini?"

"Hayır Mösyö, herkes terk etti kendisini, üç dört kişi hariç. Bu nedenle savunma fırsatı bulamadı."

"Kılıcını kime teslim etti?"

"Kılıcını teslim etmedi, kırdı."

"İyi yapmış ama kıracağına kendisi için daha yararlı bir biçimde kullanabilirdi."

Bir sessizlik oldu.

"Kral'a, yani Charles'a eşlik eden alayın albayı öldürüldü yanılmıyorsam, değil mi?" diye sordu gözlerini Mordaunt'a çeviren Cromwell.

"Evet Mösyö."

"Kim öldürdü?"

"Ben."

"Adı neydi?"

"Lord Winter."

"Amcanız ha!" diye bağırdı Cromwell.

"Amcam" diye sürdürdü konuşmasını Mordaunt. "İngiltere'ye ihanet edenler benim ailemden sayılamazlar."

Cromwell bir an düşündü ve delikanlıya baktı. Sonra Shakespeare'in çok ustalıkla anlattığı o melankolik tavırla şöyle dedi:

"Mordaunt, siz müthiş bir hizmetkârsınız."

"Allah emrettiğinde, emirleri tartışılmaz" dedi Mordaunt. "İbrahim de İshak'ın boynuna bıçak dayamıştı ve İshak oğluydu onun."

"Doğru" dedi Cromwell, "ama fırsat verilmemişti böyle bir olaya."

"Ben de çevreme baktım ve düzlüklerdeki çayırlarda ne bir koç ne de bir keçi yavrusu görebildim" dedi Mordaunt.

Cromwell eğildi.

"Siz güçlülerin de güçlüsüsünüz Mordaunt" dedi. "Fransızlar nasıl davrandı peki?"

"Mert ve yürekli insanlar gibi Mösyö" dedi Mordaunt.

"Evet, evet" diye mırıldandı Cromwell, "Fransızlar çok iyi dövüşüyor. Gerçekten, dürbünüm beni yanıltmadıysa eğer en ön saflarda görmüştüm onları."

"En öndeydiler" dedi Mordaunt.

"Ama sizin arkanızdaydılar" dedi Cromwell.

"Kabahat onlarda değil, atlarındaydı."

Gene sessizlik oldu.

"Peki ya İskoçyalılar?" diye sordu Cromwell.

"Sözlerini tuttular" dedi Mordaunt. "Hiç terk etmediler yerlerini."

"Sefiller!" diye homurdandı Cromwell.

"Subayları sizi görmek istiyorlardı Mösyö."

"Vaktim yok şimdi. Paralarını aldılar mı?"

"Bu gece aldılar."

"Gitsinler öyleyse, dağlarına çekilsinler. Dağlarının yüksekliği yeterli gelirse eğer, o utanç verici davranışlarını orada gizlesinler. Onlarla bir ilgim yok, onların da benimle. Haydi Mordaunt, gidebilirsiniz artık."

"Huzurunuzdan ayrılmadan önce size birkaç soru sormak istiyorum Mösyö. Ayrıca bir de ricam olacak efendimizden."

"Benden mi?"

Mordaunt saygıyla eğildi.

"Hayalimdeki kahraman, koruyucum, babam, huzurunuzda eğiliyor ve soruyorum: Benden memnun musunuz efendim?"

Cromwell hayretle baktı delikanlıya.

Delikanlı en küçük bir hareket yapmadı.

"Evet" dedi Cromwell. "Ben sizi tanıdığımdan beri görevinizi yapmakla kalmadınız, daha da fazlasını başardınız. Sadık bir dost, iyi bir elçi ve asker olduğunuzu kanıtladınız."

"Mösyö, Krallarını terk etmeleri için İskoçyalılar'la görüşme düşüncesini ilk ortaya atan da benim, unutmadınız değil mi?"

"Evet bu fikir sizindi, doğru ve ben insanlardan bu kadar nefret etmiyordum henüz o zaman."

"Fransa'ya iyi elçilik yapabildim mi?"

"Evet, Kardinal'den istediğimi aldınız."

"Şan ve şerefiniz, çıkarlarınız için hep yürekten savaşmadım mı?"

"Hatta belki de gereğinden fazla yürekten savaştınız. Biraz önce de bu yüzden eleştiriyordum ya sizi. İyi güzel de, bütün bu sorularla nereye varmak sizin amacınız?"

"Milord, bugüne kadar yaptığım hizmetlerin karşılığını tek bir sözcükle ödüllendirmenin zamanı geldi artık."

"Evet" dedi Olivier küçümseyici bir tavırla. "Doğru, hizmetlerinizin ödüle layık olduğunu unutuyordum az daha. Bana hizmet ettiğiniz ve karşılığını da alamadığınız aklımdan çıkmıştı doğrusunu isterseniz."

"Mösyö, isterseniz beni hemen ve umduğumun da ötesinde ödüllendirebilirsiniz."

"Nasıl yani?"

"Ödülüm elimin altında, tutuyorum âdeta."

"Nedir bu ödül?" diye sordu Cromwell. "Altın mı teklif ettiler size? Rütbe mi istiyorsunuz, yoksa hükümet başkanı mı olmak istiyorsunuz?"

"İstediğimi verecek misiniz bana Mösyö?"

"Önce ne istediğinizi anlayalım."

"Peki ama siz bana 'Emrimi yerine getireceksiniz' derken, ben hiç size 'Neymiş bu emir?' diye sordum mu?"

"Ama istediğiniz şeyi yerine getirmek mümkün olmayabilir."

"Siz benden bir şey istediğinizde ve bu isteğin yerine getirilmesi gerektiğini söylediğinizde ben size hiç 'İmkânsızdır bu' dedim mi?"

"Ama bu kadar hazırlıktan sonra dile getirilen bir istek..."

"Hayır, hayır, içiniz rahat olsun Mösyö" dedi Mordaunt sakin bir tavırla. "İstediğim şey sizi iflas ettirmeyecek."

"Peki, o zaman" dedi Cromwell, "elimden geldiğince yerine getirmeye çalışacağım isteğinizi. Nedir dileğiniz?"

"Mösyö" dedi Mordaunt, "bu sabah iki tutsak ele geçti. Onları istiyorum sizden."

"Büyük bir bedel mi teklif ettiler bunlar için yoksa?"

"Tersine, ben her ikisinin de yoksul olduklarını sanıyorum Mösyö."

"Öyleyse arkadaşlarınız onlar."

"Evet Mösyö!" diye heyecanla bağırdı Mordaunt. "Çok yakın dostlarım bunlar, çok sevgili dostlarım. Onların hayatı için canımı vermeye hazırım ben."

"Peki Mordaunt" dedi Cromwell içinden sevinerek. Delikanlı hakkında daha iyi şeyler düşünmeye başlamıştı. "Veriyorum istediğini. Hatta onların kim olduklarını bile öğrenmek istemiyorum. Ne yaparsan yap, senin olsun onlar."

"Teşekkürler!" diye sevinçle bağırdı Mordaunt. "Bundan böyle hayatım sizin elinizde demektir. Ölürken bile size borçlu olacağım. Çok teşekkür ediyorum, hizmetlerimin karşılığını çok iyi ödediniz bana."

Delikanlı, Püriten generalin ayaklarına atılarak diz çöktü. Cromwell'ın istememesine ya da öyle görünmesine rağmen, krallara layık bir tavırla elini öptü.

"Peki başka bir ödül istemiyor musun? Altın, rütbe gibi?" diye sordu Cromwell.

"Siz bana verilebilecek şeylerin en büyüğünü verdiniz Generalim. Bugünden itibaren ödeşmiş oluyoruz."

Mordaunt bunları söyledikten sonra kalbinden ve gözlerinden taşan büyük bir keyifle Cromwell'in çadırından çıktı.

Cromwell arkasından baktı delikanlının.

"Amcasını öldürdü" diye mırıldandı. "Yazık! Ne biçim insanlar bu benim hizmetkârlarım? Belki de hiçbir şey istemeyen ya da istemiyormuş gibi görünen bu adam Allah'ın huzurunda, dünyanın altınını ve yoksulların ekmeğini isteyen insanlardan daha fazla şey istedi... Hiç kimse yardımcı olmuyor bana. Belki tutsağım Charles'ın bile dostu var hâlâ ama benim yok!"

Daha sonra Mordaunt'un araya girmesiyle terk ettiği düş dünyasına döndü.

LXI

ASİLZADELER

Mordaunt, Cromwell'in çadırına doğru giderken d'Artagnan ve Porthos tutsaklarını, kendilerine Newcastle'da kalmaları için gösterilen eve götürüyorlardı.

Mordaunt'un çavuşu uyarması uyanık d'Artagnan'ın gözünden kaçmamıştı. Bu nedenle Athos'la Aramis'e son derece dikkatli davranmalarını hatırlatan bir işaret çakmış, onlar da kendilerini tutsak edenlerin yanında hiç seslerini çıkarmadan yürümüşlerdi. Aslında hiç de zor gelmemişti bu kendilerine, çünkü o anda herkesin düşünceleriyle başbaşa kalmaya ihtiyacı vardı.

Olup bitenlere en çok şaşıran Mousqueton'du. Kapının önünde, arkalarında bir çavuş ve on kadar askerle dört arkadaşı görünce şaşkınlıktan ne yapacağını bilememişti. Athos ve Aramis'i tanımakta güçlük çektiğinden gözlerini ovuşturdu. Sonunda anladı durumu ve tam bağırıp çağırarak hayretini ifade etmeye hazırlanıyordu ki Porthos'un, insanı bulunduğu yere çivi gibi çakan o buz gibi bakışlarıyla karşılaştı ve tuttu kendini.

Mousqueton'un kapı önünde dikilmesinin asıl nedeni

bu garip duruma bir türlü bir anlam verememesiydi: Dört arkadaş sanki birbirlerini hiç tanımıyormuş gibi davranıyorlardı.

D'Artagnan'la Porthos'un, Athos ve Aramis'i götürdükleri ev Cromwell'ın birkaç gün önce kendilerine oturmaları için verdiği evdi. Bir sokak köşesindeki bu evin bir bahçesi ve arka tarafında da ahırları vardı.

Taşra kentlerinin çoğu evinde görüldüğü gibi zemin kat pencerelerine demir parmaklıklar konmuştu. Bu nedenle hapishaneyi anımsatıyordu burası.

İki arkadaş tutsakları önlerine katıp içeri aldılar, sonra da Mousqueton'a atları ahıra götürmesi emrini verdiler.

"Niçin biz de onlarla birlikte içeri girmiyoruz?" diye sordu Porthos.

"Çünkü" dedi d'Artagnan, "daha önce çavuşla arkasındaki adamların ne istediklerini öğrenmeliyiz."

Çavuş ve sekiz asker büyük bahçeye yerleşmişlerdi.

Gaskonyalı ne istediklerini ve niçin orada olduklarını sordu.

"Tutsaklarınızı muhafaza etme konusunda size yardım etmek için emir aldık" diye karşılık verdi çavuş.

Doğrusu bu cevaba diyecek bir şey yoktu. Tersine bunu akıl edenin büyük bir incelik göstermiş olduğunu söylemek bile gerekirdi. D'Artagnan çavuşa teşekkür edip Cromwell'in sağlığına içmesi için bir altın verdi.

Çavuş Püritenler'in içki içmediklerini söyledikten sonra altını cebine attı.

"Ah! Ne kötü bir gün geçirdik!" diyerek iç geçirdi Porthos.

"Ne diyorsunuz Porthos, en yakın dostlarınızı bulduğumuz gün için nasıl olur da kötü diyebilirsiniz?"

"Evet ama ne şartlar içinde!"

"Durumun pek iç açıcı olmadığı ortada" dedi Gaskonyalı. "Ama mesele yapmayın. Haydi içeri girip durumu açıklığa kavuşturalım."

"İşimiz çok zor dostum" dedi Porthos. "Aramis'in Mordaunt denen o korkunç herifi boğazlamamı neden istediğini çok iyi anlıyorum şimdi."

"Susun!" diye bağırdı d'Artagnan. "Bu adı kesinlikle ağzınıza almayın."

"Ama ben Fransızca konuşuyorum, bu adamlar İngiliz" diye karşılık verdi Porthos.

Gaskonyalı, aklı başında insanların karşısındakilerin saçmalıklarını işittiklerinde yüzlerinde beliren o hayret ifadesiyle süzdü Porthos'u.

Porthos da hiçbir şey anlamadan Gaskonyalı'nın neye şaşırdığını düşünürken arkadaşı içeri doğru itti kendisini.

"Haydi girelim."

Porthos önden yürüdü, Gaskonyalı da arkasından. Sonra dikkatle kapıyı sürgüledi ve iki arkadaşını da kucakladı.

Athos çok üzülmüştü. Aramis hiç konuşmadan bir Porthos'a, bir d'Artagnan'a bakıyordu ama bakışları o kadar anlamlıydı ki anladı durumu Gaskonyalı.

"Nasıl olup ta burada olduğumuzu öğrenmek istiyorsunuz, değil mi? Aslında o kadar kolay ki bunu tahmin etmek. Kardinal, bizi Cromwell'e bir mektup vermekle görevlendirmişti."

"İyi ama nasıl oluyor da Mordaunt'un yanında bulunuyorsunuz?" diye sordu Athos. "Ben ona karşı dikkatli olmanız gerektiği konusunda uyarmıştım sizi, değil mi d'Artagnan?"

"Ben de onu temizlemenizi söylemiştim size Porthos" diye ekledi Aramis.

"Kardinal'in yüzünden! Cromwell elçi olarak bu adamı göndermişti Kardinal'e. Kardinal de bizi onunla birlikte Cromwell'e gönderdi. Bu olaylarda kaderin rolü o kadar büyük ki."

"Evet, doğru söylüyorsunuz d'Artagnan. Bizi birbirimizden ayıran ve yıkımımızı hazırlayan bir kader bu. Sevgili dostum Aramis, en iyisi hiç söz etmeyelim bunlardan ve kaderimize razı olmaya hazırlayalım kendimizi."

"İşe bakın yahu! Tam tersine, oturalım ve ayrıntılı biçimde ele alalım her şeyi. Çünkü ayrı ilkeleri amaçlasak da her zaman bir olacağımıza dair söz vermiştik birbirimize, değil mi?"

"Doğrusunu söylemek gerekirse ilkelerimiz o kadar farklı ki!" dedi hüzünlü bir tavırla Athos. "Soruyorum şimdi size d'Artagnan, hangi davaya hizmet ediyorsunuz siz? Ah dostum, Kardinal'in sizi ne amaçla kullandığını, neye alet ettiğini gördünüz mü? Bugün nasıl bir suça ortak edildiğinizin farkında mısınız? Kral'ın ele geçirilmesinden, onurunun zedelenmesinden, ölümünden sorumlusunuz."

"Emin misiniz?" diye sordu Porthos.

"Abartıyorsunuz Athos" dedi Gaskonyalı. "Böyle bir şey yok ortada henüz."

"Hay Allah! Yok ama kapıda. Bir kralı niçin tutuklarlar? Ona boyun eğmeye niyetleri olsaydı, bir köle gibi satın almaya kalkışmazlardı herhalde. Yoksa Cromwell'in iki yüz bin İngiliz lirasını onu tekrar tahta çıkarmak amacıyla mı saydığını düşünüyorsunuz? Dostlar, inanın Kral'ı öldürecekler. Üstelik de bu, işleyecekleri cinayetin en hafifi. Bir krala tokat atmaktansa onu parçalatarak öldürmek daha iyidir."

"İtirazım yok, her şey mümkündür" dedi d'Artagnan. "Ama bizi ne kadar ilgilendirir? Benim burada bulunuşumun nedeni asker olmam ve efendilerime hizmet etmem. Yani maaşımı verenlerin hesabına çalışıyorum ben. İtaat edeceğime dair yemin ettim ve işte itaat ediyorum. Ama sizin tutmanız gere-

ken bir yemininiz de yok. Ne arıyorsunuz burada o halde? Hangi davaya hizmet ediyorsunuz?"

"Biz yeryüzündeki en kutsal davaya hizmet için buradayız" diye karşılık verdi Athos. "Felaketler, krallık, din davası... Bir dost, bir eş ve bir kız çocuk yardıma çağırdılar bizi. Sınırlı yeteneklerimizle hizmet ettik onlara ve Allah şahittir ki elimizden geleni yaptık. Siz farklı düşünebilirsiniz d'Artagnan, olayları başka bir gözle görebilirsiniz dostum. Sizi yolunuzdan döndürmek istemem ama tutumunuzu kınıyorum."

"Oh!" dedi d'Artagnan. "Cromwell bir İngiliz'dir nihayet ve İskoçyalı kralına başkaldırmıştır, ne kadar ilgilendirir beni bu? Ben Fransızım, benim dışında bu olaylar. Niçin benim de sorumluluk üstlenmemi istiyorsunuz?"

"Doğru!" dedi Porthos.

"Çünkü bütün asilzadeler kardeştir. Çünkü siz de asilzadesiniz. Çünkü bütün ülkelerin kralları, asilzadelerin başındadır. Çünkü nankör, aptal halk sınıfı kendisinden üstün gördüğü her şeye başkaldırmak ister. Siz d'Artagnan, en eski asilzadelerden, ünlü, kılıcıyla dört bir yana nam salmış olan siz, bir kralın bira tüccarlarına, terzilere, arabacılara teslim edilmesine yardımcı oldunuz! Ah d'Artagnan, asker olarak görevinizi yerine getirdiniz belki ama bir asilzade olarak suçlusunuz, ben söylüyorum bunu yüzünüze karşı!"

Gaskonyalı bir çiçek kökü çiğniyor, karşılık veremiyor ve kendisini hiç iyi hissetmiyordu. Çünkü gözlerini Athos'un gözlerinden kaçırsa Aramis'le göz göze geliyordu.

"Size gelince Porthos" diye sürdürdü konuşmasını Athos ona dönerek ve çektiklerinden üzülmüşçesine. "Siz ki bana göre temiz kalpli, yürekli bir dost ve iyi bir askerdiniz. Siz ki tahtlara -er ya da geç bir kral sağlayacaktı bunu size- layık bir ruha sahiptiniz. Sevgili dostum Porthos, alışkanlıkları, zevkleri ve yürekliliğiyle bir asilzade olan siz de en az d'Artagnan kadar suçlusunuz."

Porthos kızardı ama üzüntüden çok zevkten kızarmıştı. Gene de başını eğdi utancından.

"Evet, evet" dedi. "Haklısınız galiba Kont Hazretleri."

Athos yerinden kalktı.

"Haydi" dedi d'Artagnan'a doğru gidip elini uzatarak, "artık somurtmaktan vazgeç oğlum. Çünkü size söylediğim her şey bir baba yüreğinden kopup gelen duygularla söylenmiştir. Herhalde beni kurtardığınız için size teşekkür etmek ve duygularımı hiç açığa vurmamak daha kolay olurdu."

"Öyle Athos" diye karşılık verdi Gaskonyalı ve kendisine uzaktan uzatılan eli sıktı. "Ama doğrusunu söylemek gerekirse sizde de hiç kimsenin sahip olmadığı duygular var. Sizin gibi aklı başında birinin evini barkını, Fransa'yı, öğrencisini, ordugâhta ziyaret ettiğimiz o sevimli delikanlıyı bırakıp buralara koşacağını kim tahmin edebilirdi? Ve nereye? Çürümüş, kokmuş, köhne bir tekne gibi her an parçalanmaya hazır bir krallığın yardımına! Siz hiç kuşkusuz çok yüce bir duygudan söz ediyorsunuz ve o kadar yüce ve hoş bir duygu ki, insanüstüymüş gibi geliyor bize."

"Her neyse" diye devam etti Athos, d'Artagnan'ın o Gaskonyalı kurnazlığıyla beslediği duyguları istismar etmesini anlamazlıktan gelerek. "Her neyse, aslında siz de bu duygunun doğru ve yerinde olduğunu hissediyorsunuz kalbinizde. Ama ben zaten efendimle böyle tartışmakla hatalı davranıyorum çünkü sizin esirinizim d'Artagnan. Bana esiriniz gibi muamele edin."

"Yok canım!" dedi Gaskonyalı. "Uzun süre benim esirim olarak kalamazsınız, siz de biliyorsunuz bunu."

"Hayır" dedi Aramis. "Hiç kuşkusuz, Philiphaugh'a ne yapılmışsa bize de o yapılacaktır."

"Ne yapılmış ona?" diye sordu d'Artagnan.

"Ne olacak, yarısını ipe çektiler, yarısını kurşuna dizdiler."

"Ben de diyorum ki, damarlarımda bir damla kan kaldığı sürece sizi ne ipe çekecekler, ne de kurşuna dizecekler. Hele bir gelsinler de görelim! Hem siz şu kapıyı görüyor musunuz, Athos?"

"Evet!"

"İstediğiniz zaman çıkıp gidebilirsiniz bu kapıdan. Çünkü siz de şu andan itibaren kuşlar kadar özgürsünüz Aramis."

"Sizi çok iyi anlıyorum d'Artagnan, benim yürekli dostum ama duruma siz hakim değilsiniz artık. Kapının gözetlendiğini biliyorsunuz."

"Siz de zorlarsınız kapıyı!" dedi Porthos. "Ne olur? Topu topu on kişi var dışarıda."

"Dördümüz olsak başa çıkabilirdik ama iki kişi zor. Olmaz. Artık bölündüğümüze göre ölmemiz gerekiyor bizim. Şu kadere bakın: Vendômois Yolu'nda, siz d'Artagnan bütün yiğitliğinize rağmen ve siz Porthos bütün cesaretinize rağmen yenilgiye uğramıştınız. Bugün de Aramis ve ben aynı durumdayız, demek sıra bizde. Ama dördümüz birlik olduğumuz zaman asla böyle bir yenilgi tatmamıştık. O halde Winter nasıl öldüyse, biz de öyle ölelim. Bana gelince, ancak dördümüz bir arada olursak kaçmaya razı olurum."

"İmkânsız" dedi Gaskonyalı. "Biz Kardinal'in emrindeyiz."

"Biliyorum, bu yüzden fazla sıkıştırmıyorum sizi. İleri sürdüğüm mantığın hiçbir yararı olmadı. Kesinlikle sağlam bir mantık olmadığından sizin gibi doğru düşünen biri üzerinde etki yaratmadı."

"Zaten etkisi olsaydı bile d'Artagnan ve Porthos gibi iki dostu güç duruma düşürmekten kaçınmak daha iyi olurdu" dedi

Aramis. "İçiniz rahat olsun beyler, ölürken onurlarınız lekelenmeyecek kesinlikle. Bana gelince, sizinle birlikte kurşunlara göğsümü germekten ya da ipe boynumu uzatmaktan mutluluk ve gurur duyarım çünkü bugünkü kadar yüce görünmemiştiniz gözüme Athos!"

Gaskonyalı hiçbir şey söylemiyordu ama elindeki çiçek kökünü kemirdikten sonra şimdi de tırnaklarını yemeye başlamıştı.

"Sizi öldüreceklerini mi düşünüyorsunuz?" dedi nihayet. "Niçin peki? Sizin ölümünüzden kim, ne gibi bir çıkar umabilir? Ayrıca siz bizim esirlerimizsiniz."

"Çılgın! Koca çılgın!" diye bağırdı Aramis. "Mordaunt'u tanımıyor musun? Ben yüzüne bir kez baktım ve o anda ölüm fermanımı okudum bakışlarında."

"Söylediğiniz gibi onu temizlememiş olduğuma çok pişmanım Aramis" dedi Porthos.

"Mordaunt hiç umurumda değil benim!" diye bağırdı Gaskonyalı. "Canımı fazla sıkarsa ezerim karınca gibi! Boş yere kaçmaya kalkışmayın, size yemin ederim, tıpkı yirmi yıl önceki gibi, siz Athos, Férou Sokağı'nda, siz de Aramis, Vaugirard Sokağı'nda olduğunuz kadar güven içinde hissedebilirsiniz burada kendinizi."

"Bakın!" diye bağırdı elini odayı aydınlatan demir parmaklıklı pencerelerden birine uzatan Athos. "Birazdan karşınızda gerçekten kimin bulunduğunu anlayacaksınız. Çünkü koşarak buraya doğru geliyor."

"Kim?"

"Mordaunt."

Gaskonyalı, Athos'un işaret ettiği tarafa bakınca, gerçekten dört nala yaklaşmakta olan bir atlı gördü.

"Mordaunt bu!"

D'Artagnan ok gibi fırladı odadan.

Porthos da peşinden gitmek istedi.

"Siz kalın burada" dedi d'Artagnan. "Ancak parmaklarımla kapıyı tıkırdattığımda gelirsiniz."

LXII

RAB İSA

Mordaunt evin karşısına geldiğinde Gaskonyalı'yı kapının önünde, askerleri de bahçede çimenlerde sağa sola yatmış halde buldu.

"Hey!" diye haykırdı telaşla boğuklaşmış ses. "Esirler içerde mi hâlâ?"

"Evet Mösyö" diye karşılık veren çavuş yerinden fırladı telaş içinde. Adamları da onu izledi ve hep birlikte ellerini şapkalarına götürdüler.

"Güzel! İkisini de alıp benim kaldığım yere götürmek üzere dört kişi gelsin hemen."

Dört asker hemen harekete geçti.

"Ne oluyor?" dedi d'Artagnan okuyucularımızın kendisini tanıdıklarından beri birçok kez tanık oldukları o sinsi ve alaycı tavrıyla. "Ne oluyor bakalım?"

"Dört askere bu sabah esir alınan adamları alıp benim kaldığım yere götürmelerini emrettim, mesele bu" diye karşılık verdi Mordaunt.

"Ne gereği var?" diye sordu Gaskonyalı. "Merakımı mazur görün lütfen ama bu konuda aydınlatılmak istediğimi anlayışla karşılayacağınızı umuyorum."

"Çünkü esirler bana emanet edildi" diye karşılık verdi kibirli bir tavırla Mordaunt. "İstediğim tasarrufu yapabilirim bu konuda."

"Bir dakika delikanlı" dedi Gaskonyalı. "Sanıyorum yanılıyorsunuz. Savaşta esirler genellikle kendilerini yakalayanlara aittir, yakalanmalarını seyredenlere değil. Dediklerine göre amcanız olan Lord Winter'ı siz de esir alabilirdiniz pekâlâ ancak siz öldürmeyi yeğlediniz. Mösyö Vallon ve ben de istesek bu iki asilzadeyi öldürebilirdik ama esir almaya yeğledik. Herkesin kendine göre bir üslubu vardır."

Mordaunt'un dudakları bembeyaz kesildi.

Gaskonyalı ortalığın karışacağını anladı derhal ve parmaklarıyla kapıyı tıkırdattı.

Porthos tıkırtıyı duyar duymaz dışarı çıkıp kapının öbür tarafına geçti. Ayakları eşikte ama başı kapının en üst bölümündeydi.

Mordaunt'un gözünden kaçmadı bu manevra.

"Mösyö" dedi bastıramadığı bir kızgınlıkla. "Boşuna direnmiş olacaksınız çünkü bu esirler bana efendim Başkomutan Olivier Cromwell tarafından armağan edildi."

Bu sözleri işiten Gaskonyalı yıldırımla vurulmuşa döndü. Kan beynine sıçradı, gözleri kararadı ve delikanlının vahşi emellerini hemen anladı. İçgüdüsel olarak eli kılıcının kabzasına gitti.

Porthos ise ne yapması gerektiğini anlayabilmek ve hareketlerini arkadaşlarınınkine uydurabilmek için d'Artagnan'ı izliyordu bakışlarıyla.

Porthos'un bakışları Gaskonyalı'yı rahatlatacağına daha beter kaygılandırdı. Aslında akılla çözümlenmesi gereken bir işte Porthos'un kaba kuvvetinden yardım beklediği için kendi kendine kızdı.

"Şiddet hepimizi mahveder" diyordu içinden. "Haydi d'Artagnan, şu yılana yalnız en güçlü değil, en akıllı olanın da sen olduğunu kanıtla!"

"Ya, öyle mi?" diyerek yerlere kadar eğildi ve selam verdi. "Niçin daha önce söylemediniz bunu Mösyö Mordaunt? Demek gelmiş geçmiş en büyük komutan Cromwell adına geldiniz buraya, öyle mi?"

"Ondan ayrılıyorum artık Mösyö" dedi atından inen ve yularını askerlerden birine uzatan Mordaunt. "Hem de hemen."

"Bunu niçin daha önce söylemediniz sevgili dostum?" diye sürdürdü konuşmasını Gaskonyalı. "Bütün İngiltere Cromwell'indir. Esirlerimi onun adına istemek için geldiğinize göre emirleri karşısında saygıyla eğiliyorum. Sizindir esirler Mösyö, buyurun alın!"

Mordaunt çok sevinerek ilerledi. Çok şaşıran ve üzülen Porthos ise konuşmak istedi.

Ama Gaskonyalı önünden geçerken ayağına öyle bir bastı ki ancak o zaman anlayabildi arkadaşının bir numara çevirdiğini.

Mordaunt ilk basamağa attı ayağını, elinde şapkası, iki arkadaşın arasından geçmeye hazırlandı ve dört adamına da kendisini izlemelerini işaret etti.

"Ama özür dilerim, bir dakika" dedi d'Artagnan ve dudaklarında çok tatlı bir gülümsemeyle delikanlının omzuna attı elini. "Ünlü General Olivier Cromwell esirlerimizi size teslim etmemiz için emir vermişlerse, hiç kuşkusuz yazılı olarak da bildirmiştir bu emri size, değil mi?"

Mordaunt kalakaldı birden.

"Herhalde benim için bir pusula, buraya onun adına geldiğinizi kanıtlayacak bir kâğıt parçası vermiştir size. Verin bana bu kâğıt parçasını da vatandaşlarımı size teslim ettiğim için beni mazur gösterecek bir belge bulunsun elimde hiç değilse. Aksi takdirde, tahmin edeceğiniz gibi, Olivier Cromwell'in onlara bir kötülük yapmayacağından emin olsam da kötü bir etki uyandırır bu."

Mordaunt geriledi ve indirilen darbeyi hissederek çok kötü baktı d'Artagnan'a ama Silahşör de son derece tatlı ve dost bir yüzle bakıyordu kendisine.

"Sözüme inanmamakla hakaret ediyorsunuz bana" dedi Mordaunt.

"Kim? Ben mi? Ben, öyle mi?" diye bağırdı d'Artagnan. "Ben mi inanmayacakmışım sizin sözünüze? Allah korusun sevgili dostum Mordaunt. Tam tersine, bence siz mükemmel ve ciddi bir asilzadesiniz. Görünüşünüz öyle. Sonra size çok açık bir şey söyleyeyim mi?" diye sürdürdü konuşmasını Gaskonyalı aynı tatlı ifadeyle.

"Söyleyin" dedi Mordaunt.

"Mösyö Vallon aslında varlıklıdır, yıllık kırk bin liralık bir geliri vardır. Bu yüzden aldırış etmez paraya falan. Yani ben onun hesabına konuşmuyorum ama kendi hesabıma..."

"Eee!"

"Kendi hesabıma ben zengin sayılmam Mösyö. Gaskonya'da onursuzluk sayılmaz bu, benim memleketimde kimse varlıklı değildir. Sözgelimi tüm İspanyollar'ın kralı olan IV. Felipe gibi Gaskonyalılar'ın kralı olan anlı şanlı büyük kral IV. Henri bile beş parasız dolaşırdı."

"Sözlerinizi bitirin Mösyö" dedi Mordaunt. "Ne demek istediğinizi anlıyorum. Eğer gerçekten düşündüğüm gibiyse, kolayca çözebiliriz bu sorunu."

"Öyle mi?" dedi Gaskonyalı. "Ben zaten sizin akıllı bir delikanlı olduğunuzu biliyordum. İşte beni asıl yaralayan da bu. Ben tesadüfen asker olmuş biriyim, kılıcımla kazanırım her şeyi, yani paradan çok kılıç vardır benim hayatımda ve kılıcım bana, taşıdıkları dizbağı nişanlarından yüksek mevki sahipleri olduklarını anladığım iki Fransız'ı esir alınca 'Zenginiz artık!' diye düşünmüştüm. İki esir diyorum çünkü böyle durumlarda, Mösyö Vallon varlıklı olduğundan esirleri hep bana bırakır."

Silahşör'ün bu tatlı konuşmalarıyla tamamen kendinden geçen Mordaunt öne sürülen nedenleri çok iyi anlamış gibi gülümsedi ve tatlı bir sesle cevap verdi.

"İmzalı emri birazdan gönderirim Mösyö. İmzalı emirle birlikte iki bin altın da yollarım. Artık izin verirseniz alayım şu adamları."

"Olmaz" dedi d'Artagnan. "Yarım saatlik bir gecikmeden ne çıkar? Ben düzeni severim Mösyö, her şeyi kurallarına uygun yapalım."

"Oysa" diye sürdürdü konuşmasını Mordaunt, "zorla da alabilirdim elinizden esirleri çünkü yalnızca benim sözüm geçer burada."

"Şimdi bakın Mösyö" dedi d'Artagnan hoş bir gülümsemeyle. "Mösyö Vallon ve ben sizinle bir yolculuk yaptık ama buna rağmen bizleri tanımadığınız anlaşılıyor. Biz soylu insanlarız. İkimiz sizi de, sekiz adamınızı da öldürebiliriz. Allah aşkına Mösyö Mordaunt, inat etmeyin. Çünkü karşımda biri inatçılık ederse ben de keçi gibi olurum. İşte o zaman dayanılmaz inatçılığım çıkar ortaya ve o zaman da Mösyö benden daha azgın bir keçi bulamazsınız. Unutmayın ki biz Fransa Kralı'nı temsil eden Kardinal Hazretleri Mazarin'in elçileriyiz. Yani biz hem Kral'ı, hem de Kardinal'i temsil ediyoruz. Ayrıca elçi olarak da dokunulmazlığımız vardır. Büyük bir general olduğu kadar usta bir siyasetçi de olan Mösyö Cromwell herhalde bu inceliği anlayacak kadar yeteneklidir. Lütfen yazılı bir emir isteyin kendisinden. Sizin için ne gibi bir zorluğu olabilir bunun Mösyö Mordaunt?"

"Evet, evet, yazılı emir şarttır" dedi Gaskonyalı'nın niyetini yavaş yavaş anlamaya başlayan Porthos. "Fazla bir şey istenmiyor ki sizden."

Mordaunt şiddete başvurabilirdi ama Silahşör'ün öne sürdüğü gerekçeler mantıklı gelmişti kendisine. Üstelik şöhreti

dikkate alındığında da böyle davranması gerekiyordu ve sabah gördüğü şey de ününe ün katmıştı. Düşündü. Ayrıca dört arkadaş arasındaki çok sıkı dostluk bağlarından da hiç haberli olmadığından, istenen fidye konusunda öne sürülen gerekçeler çok da mantıklı geldi kendisine."

Bunun üzerine hem gidip yazılı emri almaya, hem de iki esir için değer biçtiği iki bin altını getirmeye karar verdi.

Mordaunt atına bindi ve çavuşa sıkı sıkı evi gözetlemeye devam etmesini tembihledikten sonra dizginleri koyverdi ve gözden kayboldu.

"Güzel" dedi Gaskonyalı, "çadıra gidiş on beş dakika, dönmek on beş dakika alır, bu da bize yeter."

Daha sonra Porthos'a döndü ve başkalarına fark ettirmemek için yüzündeki ifadeyi hiç değiştirmeden ve az önceki konuşmasına devam ediyormuş gibi şunları söyledi:

"İyi dinleyin beni dostum Porthos... Bir kere olup bitenlerle ilgili olarak arkadaşlarımıza hiçbir şey söylemeyeceksiniz. Kendilerine yararımız dokunduğunu bilmelerine gerek yok."

"Peki" dedi Porthos, "anlıyorum."

"Hemen ahıra gidin, Mousqueton oradadır. Atları eyerleyin, eyerlere tabancaları yerleştirin, sonra hayvanları dışarı çıkarıp aşağıdaki yola indirin. Orada her an harekete hazır halde beklesinler. Gerisi benim işim."

Porthos hiç itiraz etmedi ve arkadaşına beslediği büyük güven dolayısıyla söylenene itaat etti.

"Gidiyorum" dedi, "yalnız, beylerin bulunduğu odaya girecek miyim?"

"Hayır, gerek yok."

"Öyleyse şöminenin üstüne bıraktığım kesemi alır mısınız lütfen?"

"Merak etmeyin."

Porthos sakin ve rahat bir yürüyüşle ahırlara doğru gitti. Askerlerin arasından geçerken Fransız olduğu halde boyunu posunu hayran hayran seyretmeden edemediler. Sokağın köşesinde rastladığı Mousqueton'u da aldı yanına.

Bu sırada d'Artagnan da, dudaklarında Porthos'un yanından ayrılırken tutturduğu hava olduğu halde içeri girdi.

"Aziz dostum Athos, ileri sürdüğünüz fikirler üstünde düşündüm ve ikna oldum" dedi. "Bu olaya karıştığım için gerçekten pişmanım. Siz söylemiştiniz zaten, Kardinal sonradan görmenin biri. Bu yüzden ben de sizinle birlikte kaçmaya karar verdim. Şimdi hiç düşünmeyin, yalnızca hazır olun. Kılıçlarınız şu köşede, unutmayın onları da çünkü içinde bulunduğunuz koşullarda çok yararlı olabilirler size. Porthos'un kesesini de düşündüm tabii ki, o da burada."

Keseyi cebine attı Silahşör. İki arkadaş hayretle seyrediyordu onu.

"Bunda şaşacak ne var peki?" dedi d'Artagnan. "Söylesenize. Bugüne kadar körmüşüm demek ki. Athos açtı gözümü, hepsi bu. Haydi gelin."

İki arkadaş yaklaştılar.

"Şu yolu görüyor musunuz?" diye sordu Silahşör. "Atlar orada olacak. Kapıdan çıkıp sola sapacaksınız, atlarınıza atlayacaksınız ve her şey bitecek. Vereceğim işarete dikkat etmekten başka bir düşünceniz olmasın. Bu işaret de 'Rab İsa!' diye bağırmam olacak."

"Peki ya siz? Bizimle birlikte gelmek için verdiğiniz söz?" dedi Athos.

"Allah'ın üstüne yemin ediyorum ki geleceğim."

"Tamam!" dedi Aramis. " 'Rab İsa' sözlerini duyar duymaz dışarı fırlıyoruz, karşımıza çıkan bütün engelleri aşıp atları-

mıza doğru koşuyor, atlıyoruz hayvanlarımıza ve mahmuzluyoruz. Tamam mı?"

"Harika!"

"Aramis, gördünüz mü?" dedi Athos. "İçimizde en yaman d'Artagnan'dır dememiş miydim size?"

"Peki, peki" dedi Gaskonyalı. "İltifatlarınıza teşekkürler. Şimdi gidiyorum ben. Allah'a emanet olun."

"Siz de bizimle birlikte kaçıyorsunuz, değil mi?"

"Sanırım. İşareti unutmayın: Rab İsa!"

Ve aynı şekilde, girdiği gibi, dudaklarında aynı havayla dışarı çıktı.

Askerlerin bir bölümü kumar oynuyor, bir bölümü uyuyordu. Bu arada ikisi de bir köşeye çekilmiş *Super Flumina Babylonis* mezmurunu yanlış okuyorlardı.

Silahşör, çavuşu yanına çağırdı.

"Dostum" dedi, "General Cromwell, Mösyö Mordaunt aracılığıyla beni çağırmış, oraya gidiyorum. Siz esirlere nezaret edin."

Çavuş, el kol hareketleri yaparak Fransızca bilmediğini belirtti.

Bunun üzerine d'Artagnan sözlerle anlatamadığını işaretlerle anlatmaya çalıştı.

Çavuş başını salladı ve anladığını söyledi.

Gaskonyalı ahıra doğru indi. Kendisininki ve ötekilerininkiyle birlikte beş atın da hazırlandığını gördü.

"Her biriniz yedeğinize bir at alın" dedi Porthos'la Mousqueton'a. "Sonra Athos ve Aramis'in sizi pencerelerinden rahatça görebilmeleri için sola dönün."

"Gelecekler demek ki!" dedi Porthos.

"Bir dakika sonra."

"Kesemi unutmadınız, değil mi?"

"Hayır, hayır, rahat olun."

"Peki."

Ve Porthos'la Mousqueton, yedeklerinde birer at çekerek yerlerine gittiler.

D'Artagnan yalnız kalınca kavını çıkardı, iki mercimek büyüklüğünde bir kav tutuşturdu, atına bindi, sonra tam kapının karşısında askerlerin ortasında durdu.

Burada bir yandan atın kulağını okşarken bir yandan da küçük kav parçasını atın kulağına yerleştirmeye başladı.

Böyle bir numara yapabilmek için ancak d'Artagnan gibi usta bir binici olmak gerekiyordu çünkü at kulağındaki yanığı hissedince acıyla kişnedi, şaha kalktı ve azgınca tepinmeye başladı.

Az daha ezilecek olan askerler etrafa kaçıştılar.

"İmdat! Yetişin, kurtarın!" diye bağırıyordu d'Artagnan. "Durdurun şu hayvanı, durdurun! Bir şey oldu ata!"

Gerçekten de atın gözlerinden alevler saçıldı âdeta ve her tarafı beyaz köpükler içinde kaldı.

"Yetişin!" diye bağırmaya devam ediyordu d'Artagnan ama hiçbir asker yaklaşmaya cesaret edemiyordu. "Yetişin! Kurtarın beni! Öldürecek misiniz beni! Yetiş Rab İsa!"

Son iki sözcük Silahşör'ün ağzından yeni çıkmıştı ki kapı ardına kadar açıldı, Athos ve Aramis yalın kılıç fırladılar. Ama d'Artagnan'ın hilesi sayesinde hiçbir engel çıkmadı karşılarına.

"Esirler kaçıyor! Esirler kaçıyor!" diye avazı çıktığı kadar bağırdı çavuş.

"Durun! Durun!" diye bağıran d'Artagnan öfkeden âdeta kuduran atının dizginlerini gevşetti ve hayvan iki üç askeri devirerek ileri fırladı.

"Dur! Dur!" diye bağıran şaşkın askerler de silahlarına davrandılar.

Ama esirler çoktan atlarına binmişlerdi. Atlarına bindikten sonra da hiç vakit kaybetmediler. Dört nala en yakın kapıya doğru yöneldiler. Yarı yolda efendilerini aramaya çıkan Grimaud ve Blaisois'ya rastladılar.

Athos bir işaretle her şeyi anlattı Grimaud'ya ve uşak da küçük birliğin peşine katıldı. Ve hep birlikte bir girdap gibi devam ettiler yollarına. Gaskonyalı da bağıra çağıra geliyordu arkalarından. Kentin kapısından, muhafızların bir şey anlayabilmesine fırsat bırakmadan geçtiler. Biraz sonra açık alandaydılar.

Askerlerse hâlâ "Dur! Dur!" diye bağırıyorlardı ve bir oyuna getirildiğini anlamaya başlayan çavuş saçını başını yoluyordu sinirinden.

Bütün bu olaylardan sonra dört nala gelen başka bir atlı göründü. Elinde de bir kâğıt vardı.

Kendisinden istenen yazılı emirle dönen Mordaunt'du bu.

"Nerede esirler?" diye bağırdı atından inerek.

Çavuş delikanlıya cevap verebilecek bir güç bulamadı kendisinde. Yalnızca açık kapıyı ve boş odayı gösterebildi. Mordaunt basamaklara atıldı, her şeyi anladı bir anda ve ciğerleri sökülen bir adam gibi acı bir çığlık attıktan sonra taşlara serilip kaldı.

LXIII

YÜREKLİLERİN CESARETLERİNİ, SAĞLAM MİDELERİN DE İŞTAHLARINI EN GÜÇ KOŞULLARDA BİLE KAYBETMEDİKLERİNİN KANITIDIR

Küçük topluluk aralarında hiç konuşmadan, arkalarına hiç bakmadan dört nala devam etti yoluna. Kimsenin adını bile bilmedikleri bir dereden geçtiler, Athos'un, adının Durham olduğunu söylediği bir kenti sol taraflarında bıraktılar.

Bu sırada küçük bir orman çıktı karşılarına ve atlarını o tarafa doğru sürdüler.

Kendilerini izleyebilecek olanlardan gizlenmelerine yarayacak sık bir yeşilliğin ardına sığındılar ve durum muhasebesi yaptılar. Hayvanlar koşum takımları çözülmeden, biraz soluklanmaları için iki uşağa emanet edildi. Nöbetçi olarak da Grimaud'yu diktiler başlarına.

"Dostum" dedi Athos, d'Artagnan'a, "gelin bir kucaklayayım sizi önce çünkü siz bizim kurtarıcımız, içimizdeki gerçek kahramansınız."

"Athos haklı. Ben de hayranım size" dedi ondan sonra dostunu kucaklayan Aramis de. "Zeki, bir bakışla her şeyi anlayan, çelik bilekli ve herkesi alt etmek isteyen bir efendiniz olsaydı neler yaratmazdınız?"

"Tamam, tamam" dedi d'Artagnan, "oldu. Porthos ve bana yöneltilmiş teşekkürlerin ve övgülerin hepsini kabul ediyorum. Devam edin, nasıl olsa kaybedecek çok zamanımız var."

D'Artagnan'ın Porthos'a teşekkür etmek için çağırdığı iki arkadaş ona da sarıldılar.

"Şimdi" dedi Athos, "aptal gibi rastlantıya bırakmamalıyız işleri ve bir plan yapmalıyız. Ne yapmamız gerekiyor?"

"Ne mi yapmamız gerekiyor? Bunu tahmin etmekten daha kolay ne olabilir?"

"Söyleyin bakalım öyleyse d'Artagnan."

"En yakın limana ineceğiz, boşalan keselerimizi birleştireceğiz ve Fransa'ya geçmek için bir gemi bulacağız. Ben bütün paramı veririm bu iş için. Canımdan daha değerli bir hazine yoktur benim için. Ve burada hayatım da bayağı tehlikede doğrusu."

"Siz ne düşünüyorsunuz Mösyö Vallon?" diye sordu Athos.

"Ben" dedi Porthos, "aynen d'Artagnan gibi düşünüyorum. İngiltere dedikleri bu ülke çok sefil bir yer."

"Demek terk edeceksiniz bu ülkeyi!" dedi Athos, d'Artagnan'a.

"Aman Allah'ım! Beni burada tutan başka ne olabilir ki?"

Athos ve Aramis birbirlerine baktılar.

"Gidin o halde dostlarım" dedi derin bir iç geçirerek Athos.

"O ne demek?" dedi Gaskonyalı. "Gidelim demek gerekmiyor mu?"

"Hayır dostum, ayrılmalıyız."

"Ayrılmalı mıyız?" dedi d'Artagnan bu beklenmedik haberle iyice şaşırmış durumda.

"Olur mu canım!" dedi Porthos. "Bir araya geldikten sonra ayrılmaya ne gerek var?"

"Çünkü sizin göreviniz bitti ve Fransa'ya dönebilirsiniz, hatta dönmek zorundasınız. Ama bizim görevimiz bitmedi henüz."

"Bitmedi mi?" diye sordu hayretle Athos'un yüzüne bakan d'Artagnan.

"Hayır dostum" diye karşılık verdi sakin ve kararlı sesiyle Athos. "Biz buraya Kral Charles'ı savunmaya gelmiştik, yazık ki gerektiği gibi savunamadık. Ve şimdi de kurtarmamız gerekiyor onu."

"Kral'ı kurtarmak, ha!" diye bağırdı, Aramis'e de Athos'a baktığı gibi bakan Gaskonyalı.

Aramis kafasını salladı.

D'Artagnan'ın yüzünde bir acıma ifadesi görüldü. İki akılsız insanla baş etmek zorunda olduğunu anladı.

"Ciddi olduğunuza ihtimal vermiyorum Athos" dedi. "Kral kendini Londra'ya götüren bir ordunun içinde bulunuyor. Ve bu ordu bir kasap ya da bir kasabın oğlu olan Albay Harrison'ın komutasında. İnanın bana Londra'ya varır varmaz yargılayacaklar onu. Bu konuyla ilgili olarak Mösyö Olivier Cromwell'in ağzından çıkanları işittiğimden neye inanmak gerektiğini çok iyi biliyorum."

Athos ve Aramis gene birbirlerine baktılar.

"Yargılanma sonunda verecekleri hükmü uygulamakta da gecikeceklerini hiç sanmıyorum" diye sürdürdü konuşmasını d'Artagnan. "Bu Püritenler çıkarları gerektirdiğinde acele etmeyi çok iyi biliyorlar."

"Peki, Kral'a nasıl bir ceza vereceklerdir sizce?" diye sordu Athos.

"Korkarım ölüm cezası vereceklerdir. Adama öyle şeyler yaptılar ki Kral'ın kendilerini bağışlaması söz konusu değildir artık. Dolayısıyla tek çıkar yol var: Kral'ı öldürmek. Olivier Cromwell'in Paris'e gelip de Mösyö Vendôme'un tutuklu bulunduğu Vincennes Şatosu'nun burçlarını gördüğünde söylediklerini duymadınız mı?"

"Ne demiş?" diye sordu Porthos.

"Prenslerin yalnızca kafalarına dokunmalı demiş."

"Biliyorum" dedi Athos.

"Bundan böyle Kral da avcunun içinde olduğuna göre hayata geçirecektir bu parlak görüşünü. Ne dersiniz?"

"Gayet tabii. Eminim bundan hatta. Ama Kral'ın tehdit altındaki yüce başını korumak için fazladan bir neden değil mi bu?"

"Siz çıldırmışsınız Athos."

"Hayır dostum" diye karşılık verdi Athos alçak sesle. "Winter Paris'e gelip aradı bizi ve Madam Henriette'in yanına götürdü. Majesteleri de benden ve Mösyö d'Herblay'den kocası için yardım isteme onurunu bahşetti. Söz verdik kendisine, her şey bu sözümüze bağlıydı. Onun için ortaya koyduğumuz her şey de verdiğimiz söz, gücümüz, zekâmız, canımızdı. Şimdi sözümüzü tutmaya geldi sıra. D'Herblay, siz de mi böyle düşünüyorsunuz?"

"Evet" dedi Aramis. "Söz verdik!"

"Ayrıca" diye devam etti Athos, "bir başka neden daha var, söyleyeyim onu da: Fransa'da şu günlerde yoksulluk ve bayağılıktan geçilmiyor. On yaşında, henüz ne istediğini bile bilmeyen bir Kral'ımız var, geç kalmış bir tutkuyla gözleri kararmış bir Kraliçe'miz var, bir de Başbakan var ki ülkeyi babasının çiftliği gibi yönetiyor, yani İtalyanlar'a özgü hile ve dolaplar çevirerek. Kesesini doldurmaktan başka bir şey düşündüğü yok. Ülkemizde öyle prensler var ki yalnızca bencillikleri ve kişisel çıkarları için muhalefet yapıyorlar ve sonunda Kardinal'in elinden ancak külçe altın ve azıcık iktidar koparabilecekler. Ben ona hizmet ettim ama yürekten yapmadım bu işi çünkü ben herkesin gerçek değerini bilirim, yalnızca ilkelerim uğruna yardım ettim. Bugün durum bambaşka. Bugün büyük bir şanssızlıkla karşı karşıya geldik. Bir Kral'a, Avrupa'ya layık bir şanssızlık. Ben de çok önem veriyorum buna. Kral'ı kurtarmayı başarabilirsek güzel bir şey yapmış olacağız. Bu uğurda can verirsek yüce bir şey olacaktır bu da."

"Böylece, bu yolda öleceğinizi önceden biliyorsunuz" dedi d'Artagnan.

"Üzülüyoruz ve üzüntümüz de sizlerden ayrı ölmek."

"Yabancı ve düşman bir ülkede ne yapabilirdiniz başka?"

"Gençliğimde birçok kez İngiltere'ye gitmiştim. İngilizce'yi bir İngiliz kadar iyi konuşurum. Aramis de fena değildir bu konuda. Ah! Arkadaşlarımız da yanımızda olsaydı! Siz d'Artagnan ve siz Porthos, yirmi yıldır ilk kez dördümüz bir araya gelebilseydik, yalnızca İngiltere'yle değil, İngiltere gibi üç krallıkla boy ölçüşebilirdik."

"Tamam" dedi Gaskonyalı şakacı bir tavırla. "Kraliçe'ye, Kral'ı kapatılacağı Londra Kulesi'nden kurtarmak, bu amaçla yüz bin asker öldürmek, bir milletin arzusuna ve Cromwell adında birinin tutkusuna karşı mücadele etmek için de söz verdiniz mi? Athos ve Aramis, siz görmüş değilsiniz bu adamı. İnanın bir dahi bu adam. Bizim Kardinal'i, ötekini, büyük Kardinal'i hatırlattı bana. Siz de bilirsiniz. Dolayısıyla abartmayın işinizi. Allah aşkına yalvarıyorum Athos, yararsız sadakatten kaçının. Aslında size baktığımda mantıklı biriymişsiniz gibi geliyor bana. Ama benimle konuştuğunuzda karşımda bir deli var sanıyorum. Bana bakın Porthos, siz de bana katılın. Açık konuşun, ne düşünüyorsunuz bu işle ilgili olarak?"

"İyi şeyler düşünmüyorum" dedi Porthos.

"Gördünüz mü?" diye devam etti Athos'un kendisini dinleyeceğine, içinden gelen bir sese kulak veriyormuşçasına dalıp gittiğini fark eden d'Artagnan. "Size bugüne kadar verdiğim öğütlerden bir zarar geldi mi? O halde inanın bana Athos, göreviniz bitmiştir burada. Hem de soylulara özgü bir biçimde. Fransa'ya dönün bizimle birlikte."

"Kararımızdan kesinlikle dönmeyiz arkadaş" dedi Athos.

"Bizim bilmediğimiz bir başka neden daha mı var?"

Athos gülümsedi.

Gaskonyalı öfke içinde tepinerek, aklına getirebildiği inandırıcı sözlerin hepsini birer birer tekrarladı. Athos bunların hepsine sakin ve tatlı bir gülüşle, Aramis de kafa sallamakla karşılık verdiler.

"Peki o zaman!" diye bağırdı d'Artagnan öfkeden kudurmuş halde. "Peki! Madem öyle istiyorsunuz, biz de kemiklerimizi bu lanet olası ülkede bırakırız. Her zaman soğuk olan bu lanetli ülkenin güzel havası sisten, sisi yağmurdan, yağmuru da tufandan farksız! Burada güneş aydan, ay da bir parça beyaz peynirden farksız. Ayrıca ha burada ölmüşsün ha başka bir yerde, ne fark eder? İş geberip gitmek olduktan sonra bizim için hiç önemi yok!"

"Ama" dedi Athos, "iyi düşünün çünkü biraz erken bir ölüm de olabilir."

"Hadi canım! Biraz önce ya da biraz sonra... Değer mi sızlanmaya?"

"Beni asıl şaşırtan şu" diye araya girdi son derece ciddi bir tavırla Porthos: "Nasıl daha önce ölmedik?"

"Rahat olun Porthos, bu da gelecek" dedi d'Artagnan. "Sonuç olarak anlaşmış durumdayız, yani Porthos'un da bir itirazı yoksa..."

"Siz ne isterseniz yaparım ben" dedi Porthos. "Ayrıca Kont de la Fère'in biraz önce söyledikleri de bayağı hoşuma gitti."

"Ya geleceğiniz d'Artagnan? Sizin arzu ve emelleriniz Porthos? Onlar ne olacak?"

"Geleceğimiz, arzularımız, emellerimiz ha!" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Kral'ı kurtaracağımıza göre, değer mi bunlarla ilgilenmeye? Kral kurtulduktan sonra arkadaşlarını bir araya getirir, Püritenler'i yener, İngiltere'yi yeni baştan fethe-

dip tekrar Londra'ya gireriz birlikte ve güvenli bir biçimde tahtına oturturuz onu..."

"O da bize Düklükler, Kontluklar verir" diye araya girdi Porthos. Bu uzak ihtimalin bir masal kadar hayal olduğunu bilmesine rağmen gözleri neşe içinde parlıyordu.

"Ya du unutur gider bizi!" dedi Gaskonyalı.

"Of!" diye bir ses çıkardı Porthos.

"Bu da gelmedi mi başımıza? Bir zamanlar Anne d'Autriche'e bundan daha büyük bir hizmette bulunmuştuk. Hatta bugün Charles'a vereceğimiz hizmetten hiç de aşağı kalır yanı yoktu. Gene de bizi ancak yirmi yıl sonra hatırlayabildi Anne d'Autriche."

"Peki" dedi Athos, "ona hizmette bulunduğunuza pişman mısınız d'Artagnan?"

"Hayır, pişmanım diyemem doğrusu. Hatta itiraf edeyim ki, en zor zamanlarımda bu olayın anılarını tazeleyerek avunurum."

"Görüyorsunuz ya d'Artagnan, hükümdarlar genellikle nankör oluyorlar ama Tanrı nankör değil kesinlikle."

"Athos, siz şu dünyada şeytana bile rastlasanız, onu bile yola getirip cennete götürebilirsiniz birlikte."

"Tamam mı yani?" diyerek elini Gaskonyalı'ya uzattı Athos.

"Tamam, anlaştık!" dedi d'Artagnan. "İngiltere'yi çok sevdim, kalıyorum. Ancak bir koşulum var."

"Nedir?"

"İngilizce öğrenmeye zorlamayacaksınız beni."

"O halde" dedi Athos muzaffer bir tavırla, "şimdi size bu konuşmalarımıza tanık olan Allah'ın huzurunda, temiz ismim üstüne yemin ederim ki bizi gözeten, kollayan bir güç olduğuna

inanıyorum. Dördümüzün de Fransa'yı yeniden görebileceğimiz konusundaki umudum hiç eksik değil."

"Öyle olsun bakalım" dedi Gaskonyalı. "Ama şunu itiraf edeyim, ben tam tersini düşünüyorum."

"Sevgili d'Artagnan, şu halinizle ne kadar çok Parlamento üyelerine benziyorsunuz. Sürekli hayır diyorsunuz ama isteneni de yapıyorsunuz öte yandan."

"Evet ama bu arada vatanı da kurtarıyorlar onlar" dedi Athos.

"Şimdi artık her şey yoluna girdiğine göre" dedi Porthos ellerini ovuşturarak, "biraz da ne yiyeceğimizi düşünsek nasıl olur? Çünkü yanılmıyorsam, bizler hayatımızın en zor dönemlerinde bile yemeği ihmal etmemişizdir."

"Evet, evet! Ziyafet diye koyun haşlamasından başka bir şey yenmeyen ve de biradan başka bir şey içilmeyen bir ülkede gelin de yemekten söz edin bakalım! Nereden geldiniz bu lanet olası memlekete Athos?" Sonra, özür dilerim diye ekledi gülümseyerek. "Athos olmadığınızı unutmuştum. Neyse, ne düşünüyorsunuz yemek konusunda Porthos, planınız nedir?"

"Plan mı?"

"Evet, planınız var mı?"

"Hayır, ben yalnızca acıktım, hepsi bu."

"İş bu kadarsa, benim de karnım acıktı dostum. Ne var ki karnımızın acıkmış olmasının kimseye bir yararı yok. Yiyecek bir şeyler bulmak gerekiyor ve atlarımız gibi taze ot yemedikçe..."

"Ah, ah!" dedi Athos gibi bu dünya nimetlerinden hiç uzak duramayan Aramis. "Parpaillot'dayken yediğimiz o nefis istiridyeleri hatırladınız mı?"

"Ya o koyun budu kızartmaları?" dedi dilini şaklatan Porthos.

"Evet ama" dedi Gaskonyalı, "sizi Chantilly'de yaşatan Mousqueton aramızda, ancak kâhya olalı beri iyice ağırlaştı, gene de bir deneyelim."

Ve adamın olumlu yanıt vermesini garantiye almak için de, "Hey, Mouston!" diye bağırdı Porthos.

Mouston ortaya çıktı. Yüzü acınacak haldeydi.

"Ne oldu sevgili dostum Mouston, neyiniz var?" diye sordu Gaskonyalı. "Hasta mısınız?"

"Hayır, karnım aç" diye karşılık verdi Mousqueton.

"Biz de bunun için çağırmıştık sizi işte dostum. Etrafta dolaşıp duran bu sevimli tavşanlardan, bu hoş kekliklerden birkaç tane bulup bir av eti ziyafeti veremez misiniz bize? Hani o şey hanındaki gibi... Neydi canım o hanın adı, aklımda kalmamış..."

"Şey hanı..." dedi Porthos. "Allah Allah, ben de hatırlayamadım yahu."

"Neyse, önemli değil. Bir de efendinizin çıkığını iyileştiren nefis Burgonya şaraplarından bulunabilir mi acaba?"

"Yazık ki Mösyö" dedi Mousqueton, "istediklerinize öylesine kıt ki bu Allah'ın belası ülkede. Bana sorarsanız en iyisi, ormanın kenarındaki küçük eve gidip sahibinin misafirperliğine sığınmak!"

"Ne? Ev mi var çevrede?" diye sordu Gaskonyalı.

"Evet Mösyö" diye karşılık verdi Mousqueton.

"Peki, öyle olsun dostum, biz de gider ev sahibinden bir şeyler isteriz. Ne dersiniz beyler, Mösyö Mousqueton mantıklı öğütler vermiyor mu sizce de?"

"İyi güzel de ya ev sahibi Püriten'se?" dedi Aramis.

"Daha iyi ya!" dedi Gaskonyalı. "Püriten'se biz de Kral'ın esir edildiği haberini iletiriz kendisine ve karşılığında da beyaz tavuklarını alırız."

"Ya şövalyeyse?" dedi Porthos.

"O zaman kederli bir tavır takınır, kara tavuklarından isteriz."

"Müthiş bir adamsınız" dedi, d'Artagnan'ın şakacılığı karşısında elinde olmadan gülümseyen Athos. "Her şeyi gülerek karşılamayı çok iyi biliyorsunuz dostum."

"Ne yapalım?" dedi Gaskonyalı. "Benim ülkemin göğünde insanın içini karartan tek bir bulut görülmezdi..."

"Buraya benzemiyordu herhalde" diyen Porthos yanağında hissettiği serinliğin yağmur olup olmadığını anlamak için elini kaldırdı.

"Haydi, haydi" dedi Gaskonyalı. "Bu bile yeterli bir nedendir yola çıkmamız için... Hey, Grimaud!"

Grimaud geldi.

"Grimaud dostum, bir şey gördünüz mü?" diye sordu Gaskonyalı.

"Hiçbir şey görmedim" diye karşılık verdi Grimaud.

"Aptallar!" dedi Porthos. "İzlemediler bile bizi. Biz onların yerinde olsaydık..."

"Hata ettiler" dedi d'Artagnan. "Mordaunt denen o herife bir iki şey söylemek isterdim doğrusu. Bir insanı yüzükoyun yatırmak için ne kadar uygun bir yer, şuraya baksanıza."

"Laf aramızda, bana göre oğul, anası kadar güçlü değil" dedi Aramis.

"Acele etmeyin" dedi Athos. "Biraz bekleyin bakalım. İki saat oldu elinden kurtulalı. Daha nereye gittiğimizi, nerede olduğumuzu bilmiyor. Şu andan itibaren postu deldirmeden, zehirlenmeden Fransa'ya ayak basabilirsek söyleyebiliriz annesi kadar güçlü olmadığını."

"Biz gene de yemeğimizi yiyelim" dedi Porthos.

"Haklısınız" dedi Athos da. "Ben de çok acıktım gerçekten."

"Kara tavuklara dikkat!" dedi Aramis.

Dört arkadaş, başlarında Mousqueton, yeniden bir arada olmanın ve Athos'un tabiriyle birleşmenin ve anlaşmış olmanın verdiği ilk rahatlıkla eve doğru yöneldiler.

LXIV

DÜŞÜK MAJESTE'YE SELAM

Kaçaklar eve yaklaştıkça, kendilerinden önce geçmiş kalabalık bir atlı gurubunun toprağı harman gibi atmış olduğunu fark ettiler. Kapının önünde nal izleri daha da belirgindi. Bu birlik, kimlerden oluşmuş olursa olsun muhtemelen burada mola vermişti.

"Vay anasını!" dedi d'Artagnan. "Her şey ortada, hiç değilse bir tavuk kalmıştır geriye ama."

Atından indi ve kapıyı çaldı. Cevap veren olmadı.

Kanadı itip açtı ve ilk odanın boş olduğunu gördü.

"Eee!" dedi Porthos.

"Kimseyi görmüyorum" dedi d'Artagnan. "Aman!"

"Ne oldu?"

"Kan!"

Bu sözcüğü duyan üç arkadaş bir anda atlarından inip içeri girdiler. Gaskonyalı bu arada ikinci odanın da kapısını açmıştı. Yüzündeki ifadeye bakılırsa olağanüstü bir şey görmüştü.

Üç arkadaş arkasından yaklaştılar ve genç olduğu söylenebilecek bir erkeğin kan gölü ortasında yattığını fark ettiler.

Adam büyük olasılıkla yatağına kadar gitmek istemiş ancak gücü tükenince düşmüştü.

Zavallı adamın yanına ilk yaklaşan Athos oldu. Adamın hareket ettiğini sanmıştı.

"Bir şey var mı?" diye sordu Gaskonyalı.

"Bilemiyorum" diye karşılık verdi Athos. "Ölmüş olsa da pek fazla bir zaman geçmemiş üzerinden çünkü hâlâ sıcak bedeni. Dur bakayım! Kalbi atıyor. Hey! Arkadaş!"

Acı içinde inledi yaralı. Gaskonyalı adamın yüzünü avuçlarına aldı ve su serpti.

Adam gözlerini açtı, başını kaldırmaya çalıştı ve tekrar yere serildi.

Bu kez de Athos adamın başını dizlerine koymak istedi ama birden, yarasının küçük beynin biraz altında olduğunu fark etti. Kafatası bu kısımda yarılmıştı ve çok kanıyordu.

Aramis ıslattığı bir bez parçasını yaraya bastırarak sildi. Serin su yaralıyı kendine getirdi, ikinci kez gözlerini açtı adam.

Kendisine acıdıklarını ve yardım ettiklerini gördüğü bu adamlara şaşkın şaşkın baktı.

"Biz dostuz" dedi Athos İngilizce olarak. "Rahat olun. Gücünüzü toplayabilirseniz, başınıza gelenleri anlatabilirsiniz."

"Kral" diye mırıldandı yaralı adam. "Kral esir..."

"Gördünüz mü kendisini?" diye sordu Aramis.

Bu kez karşılık vermedi adam.

"İçiniz rahat olsun" diye sürdürdü konuşmasını Athos, "bizler efendimizin sadık hizmetkârlarıyız."

"Doğru mu söylüyorsunuz?" dedi yaralı adam.

"Şerefimizle temiz ederiz sizi."

"Demek sizinle konuşabileceğim."

"Konuşun."

"Ben Majesteleri'nin oda hizmetçisi Parry'nin kardeşiyim."

Athos ve Aramis, Kraliyet çadırının girişinde rastladıkları adama Winter'ın bu adla hitabettiğini anımsadılar.

"Biz tanıyoruz kendisini" dedi Athos. "Kral'ı hiç bırakmazdı."

"Doğrudur" dedi yaralı. "Kral'ın yakalandığını görünce ben gelmişim aklına. Evin önünden geçiyorlarmış. Kral adına rica edip durmalarını istemiş. Kabul etmişler isteğini. Kral'ın acıktığını söylüyorlardı. Yemek yemesi için şu odaya aldılar kendisini. Kapıya, pencerelere nöbetçiler diktiler. Parry iyi biliyordu bu odayı çünkü Kral Newcastle'da bulunduğu zamanlar sık sık beni görmeye gelirdi buraya. Bu odada üstü kapalı bir delik olduğunu, buradan mahzene inildiğini, mahzenden de bahçeye çıkılabileceğini biliyordu. Bir işaret çaktı bana. Hemen anladım durumu. Hiç kuşkusuz Kral'ın muhafızları da durumu fark etmiş olacaklar ki, gözlerini dört açtılar. Ama ben kuşkulanmış olabileceklerini aklımdan bile geçirmemiştim ve efendimizi kurtarmaktan başka bir düşündüğüm yoktu. Kaybedecek zaman yoktu ve odun almak bahanesiyle dışarı çıktım. Odadaki deliğe kadar gelen ve mahzenden geçen yeraltı geçidine girdim. Başımla kapağı kaldırdım. Parry sessizce kapıyı sürgülerken ben de usulca Kral'a beni izlemesini işaret ettim. Yazık ki Kral kaçmak istemiyordu. Kaçmaktan nefret ediyordu âdeta. Parry karşısında ellerini kavuşturarak yalvardı sanki. Ben de yalvardım kendisine böyle bir fırsatı kaçırmaması için ve ayaklarına kapandım. Sonunda razı oldu gelmeye. Allah'tan ben önden yürümüşüm. Kral birkaç adım arkamdaydı. Bu arada tam geçitte dev gibi bir gölge çıktı önüme. Kral'ı uyarmak için bağırmak istedim ama fırsat bulamadım buna. Ev başıma çöktü âdeta ve baygın serildim yere."

"İyi kalpli, sadık İngiliz" dedi Athos.

"Kendime geldiğimde aynı yerde serili yatıyordum. Av-

luya kadar sürüklene sürüklüne gittim. Kral ve beraberindekiler çoktan uzaklaşmışlardı. Avludan buraya kadar belki bir saatte sürüne sürüne geldim. Sonunda gücüm kalmadı, gene bayılmışım."

"Şimdi nasıl hissediyorsunuz kendinizi?"

"Çok kötü."

"Sizin için ne yapabiliriz?" dedi Athos.

"Yardım edin de yatağıma uzanayım. Belki biraz rahat ederim yatakta."

"Size yardım edecek birini bulabilir miyiz acaba?"

"Karım Durham'daydı, birazdan mutlaka burada olur. Ya siz? Gerçekten bir şeye ihtiyacınız yok mu sizin?"

"Biz aslında yiyecek bir şey bulabilmek amacıyla girmiştik içeri."

"Yazık ki gelenler hepsini yediler, bir kuru ekmek parçası bile bırakmadılar."

"Duydunuz mu d'Artagnan?" dedi Athos. "Yemek için başka bir yer bulmamız gerekiyor."

"Artık ilgilendirmiyor beni" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "İştahım kalmadı."

"Doğrusu benim de" dedi Porthos.

Ve hep birlikte yatağa taşıdılar adamı. Grimaud'yu çağırtıp yaralarını sardırdılar. Grimaud dört arkadaşın hizmetindeyken o kadar çok yara sarmıştı ki, cerrah gibi olmuştu sanki.

Bu arada ilk odaya dönen kaçaklar durumu tartışıyorlardı.

"Şimdi artık karşımızda kimlerin olduğunu biliyoruz" dedi Aramis. "Buradan geçenler gerçekten Kral ve beraberindekilermiş. Bana sorarsanız tam aksi yöne doğru gitmeliyiz. Siz ne dersiniz Athos?"

Athos karşılık vermedi, dalıp gitmişti.

"Evet" dedi Porthos, "ters yöne gidelim. Çünkü peşlerinden gidersek, her şeyin tüketildiğini göreceğiz ve açlıktan öleceğiz. Ne bela memleketmiş bu İngiltere be! Hayatımda ilk defa akşam yemeği yemiyorum. Akşam yemeği çok önemlidir benim için."

"Siz ne dersiniz d'Artagnan?" diye sordu Athos. "Siz de mi Aramis gibi düşünüyorsunuz?"

"Hiç ilgisi yok. Ben tam tersini düşünüyorum."

"Nasıl? Yani Kral ve peşindekilerin arkasından mı gidelim diyorsunuz?" diye sordu Porthos dehşet içinde.

"Hayır ama peşindekilerle birlikte gidebiliriz."

Athos'un gözlerinde mutluluk pırıltıları belirdi.

"Kral'ın peşindekilerle birlikte gitmek mi?" diye bağırdı Aramis.

"İzin verin de anlatsın d'Artagnan" dedi Athos. "Bilirsiniz, her zaman uygun öğütler verir kendisi."

"Hiç kuşkusuz yapılacak en doğru iş bizi aramayacakları bir yere gitmektir. Ve bizi Püritenler içinde aramayı düşünecek değildir bunlar tabii. Bu nedenle halkın içine girelim, Püritenler'e katılalım."

"Mükemmel, çok güzel dostum! Yerinde bir öğüt bu" dedi Athos. "Ben de aynı tavsiyede bulunacaktım ama siz daha önce davrandınız."

"Siz de mi aynı düşüncedesiniz?" diye sordu Aramis.

"Evet. İngiltere'den kaçmak istediğimizi sanacaklar ve sürekli limanlarda arayacaklar bizi. Biz de bu sırada Kral'la birlikte Londra'ya ulaşacağız. Londra'da kim bulabilir bizi, bilmem! Bir milyon insanın arasında saklanmak herhalde zor değildir. Üstelik, bu yolculuğun bize ne gibi fırsatlar çıkaracağını

da önceden kestirmemiz mümkün değildir" diye devam etti Athos, Aramis'e bakarak.

"Evet" dedi Aramis. "Anladım."

"Ben pek bir şey anlamış değilim ama zararı yok" dedi Porthos. "Fikir hem d'Artagnan'ın, hem Athos'un olduğuna göre daha iyisi olamaz."

"Ama" dedi Aramis, "Albay Harrison kuşkulanmaz mı bizden?"

"Yahu, benim asıl güvendiğim o" dedi d'Artagnan. Albay Harrison dostumuz bizim. Kendisini ilk kez General Cromwell'in yanında gördük. Fransa'dan Kardinal tarafından gönderildiğimizi de biliyor. Kardeş gözüyle bakacaktır bize. Adam bir kasabın oğlu değil mi zaten? Öyle değil mi? Porthos ona bir öküzün bir yumrukta nasıl çökertileceğini, ben de bir boğanın boynuzlarından yakalanıp nasıl yere devrileceğini anlatırım. Güveni artar bize."

Athos gülümsedi.

"Siz şimdiye kadar rastladığım en mükemmel dostsunuz d'Artagnan" diyerek elini uzattı Gaskonyalı'ya. "Sevgili oğlum, size yeniden kavuştuğum için çok mutluyum gerçekten."

Bilindiği gibi Athos coşunca böyle seslenirdi Gaskonyalı'ya.

Bu sırada Grimaud dışarı çıktı odadan. Yaralının yaralarını sarmıştı. Adam daha iyi hissediyordu kendisini.

Dört arkadaş vedalaştılar yaralıyla ve kardeşine bir haber gönderip göndermeyeceğini sordular.

"Söyleyin kendisine, Kral'a canımı tam olarak alamadıklarını haber versin. Kral'ın gözünde ne kadar önemsiz olursam olayım gene de ölümümden üzüleceğini sanıyorum."

"İçiniz rahat olsun" dedi Gaskonyalı. "Bugün akşam olmadan haberi öğrenir Kral."

Küçük gurup tekrar yola koyuldu. Artık yanılmaları imkânsızdı çünkü izlemek istedikleri yol açık ovada nal izleri biçiminde çizilmişti.

Sessiz sedasız yol aldılar, bir süre sonra en önde giden d'Artagnan bir dönemeçte durdurdu kafileyi.

"İşte adamlarımız!" dedi.

Gerçekten bulundukları yerden yarım fersah kadar ileride kalabalık bir atlı topluluğu vardı.

"Sevgili dostlar" dedi Gaskonyalı, "kılıçlarınızı Mösyö Mouston'a verin, o gerektiği zaman ve gerektiği yerde size geri verecektir onları. Bizim esirimiz olduğunuzu da aklınızdan çıkarmayın sakın."

Ve hemen yorulmaya başlayan atlarını tırısa kaldırdılar ve biraz sonra da kalabalığa yetiştiler.

Kral en önde, çevresi Albay Harrisson'ın alayının askerlerinden bir bölümüyle sarılmış durumda, kılını bile kıpırdatmadan o kibirli tavrıyla gidiyor ve sanki bir iyi niyet gösterisi yapıyordu.

Vedalaşmaya bile fırsat bulamadan yanlarından ayrıldığı Athos'la Aramis'i görünce, özellikle de iki asilzadenin bakışlarından birkaç adım ötesinde dostları bulunduğunu anlayınca, bu dostların esir olduklarını sanmasına rağmen Kral'ın solgun yanakları birden kızarıverdi.

D'Artagnan başa geçti ve arkadaşlarını Porthos'a emanet ettikten sonra doğru Albay Harrisson'ın yanına gitti. O da gerçekten kendisini General Cromwell'in yanında görmüş olduğunu anımsayarak yetiştiği ortamın ve kişiliğinin gerektirdiği nezaketle karşıladı. Gaskonyalı yanılmamıştı: Albay hiçbir şeyden kuşkulanmamıştı ve kuşkulanmasına da imkân yoktu.

Durdular. Kral mola sırasında yemek yiyecekti. Ancak bu sefer kaçmaması için önlemleri artırmışlardı. Hanın büyük

salonunun ortasında küçük bir masa hazırladılar Majeste'ye. Bu masanın hemen yanında da subaylar için bir masa.

"Siz de benimle birlikte mi yiyeceksiniz yemeğinizi?" diye sordu Albay Harrisson.

"Yemek isterdim" diye karşılık verdi d'Artagnan, "ama arkadaşım Mösyö Vallon da var. Ayrıca kesinlikle yalnız bırakmayacağım esirlerim var. Masanız dolar yoksa. Ama başka bir şey geliyor aklıma: Emir verin bir köşede başka bir masa kursunlar ve canınız ne isterse gönderin bize. Çünkü böyle yapmazsak, açlıktan ölme tehlikesiyle karşı karşıya kalacağız bir süre sonra."

"Peki, öyle olsun" dedi Harrisson.

Her şey Gaskonyalı'nın istediği gibi ayarlandı ve tekrar Albay'ın yanına döndüğünde Kral çoktan masanın başındaydı. Parry hizmet ediyordu kendisine. Harrisson ve subayları bir aradaydılar. Başka bir köşede de kendisi ve arkadaşları için bir sofra kurulmuştu.

Subayların masası yuvarlaktı ve rastlantıyla veya kaba bir hesap sonucu Harrisson'ın sırtı Kral'a dönüktü.

Kral dört asilzadenin içeri girdiklerini gördü ama onlarla ilgilendiğini hiç belli etmedi.

Dört arkadaş kendileri için hazırlanan sofraya oturdular ve kimseye sırtlarını dönmeyecek biçimde yerleştiler. Subayların masası ve Kral'ın masası tam karşılarındaydı.

Harrisson konuklarına sempatilerini sunuyor, sofrasındaki en iyi yiyecekleri gönderiyordu kendilerine. Ancak dört arkadaş büyük bir şarap mahrumiyeti içindeydiler. Athos'u hiç ırgalamıyordu bu durum ama d'Artagnan, Porthos ve Aramis Püritenler'in içkisi biradan aldıkları her bir yudumda suratlarını buruşturuyorlardı.

"Albayım" dedi Gaskonyalı, "nazik davetinize çok te-

şekkür ederiz çünkü siz olmasaydınız öğle yemeğinden vazgeçtiğimiz gibi akşam yemeğinden de vazgeçecektik. Dostum Mösyö Vallon da teşekkür ediyor size çünkü çok acıkmışlardı kendileri."

"Gene de açım" diyerek Albay'ı selamladı Porthos.

"Peki" dedi albay gülerek, "nasıl oldu da öğle yemeğinden vazgeçmek gibi bir şanssızlıkla karşılaştınız?"

"Nedeni çok basit Albayım" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Bir an önce size yetişmek istiyordum ve bu amaçla yolunuzu izliyordum. Oysa benim gibi deneyimli biri böyle bir hataya düşmemeliydi. Çünkü sizinki gibi yiğitlerle dolu, mükemmel bir birliğin gelip geçtiği yerlerde tek lokma yiyecek bir şey kalmayacağını bilmem gerekirdi. İşte bu yüzden, orman kenarındaki kırmızı tuğla damı ve yeşil panjurlarıyla insana büyük keyif veren evi görüp, hayalini kurduğumuz tavuk kızartmaları ve jambonlar yerine, kanlar içinde yatan biriyle karşılaşınca nasıl düş kırıklığına uğradığımızı herhalde tahmin ediyorsunuzdur. Albayım, o yumruğu hangi subay indirdiyse tarafımdan tebrik edin onu çünkü ne yaman bir yumrukmuş ki, bu tür darbeleri indirmekte pek becerikli olan dostumuz Mösyö Vallon'un bile takdirlerini kazandı."

"Doğru" dedi gülerek Harrisson ve masasındaki subaylardan birine döndü. "Groslow böyle bir görev üstlenirse gözünüz arkada kalmaz artık."

"Ya, demek bu beyefendiydi ha!" diyerek adamı selamladı Gaskonyalı. "Ne yazık ki Fransızca bilmiyor bey yoksa bizzat kutlamak isterdim kendisini."

"İstediğiniz gibi kutlayabilirsiniz beni Mösyö, ben de karşılık verebilirim size" diye cevap verdi subay oldukça düzgün bir Fransızca'yla. "Çünkü üç yıl Paris'te bulundum ben."

"O halde Mösyö" diye sürdürdü konuşmasını d'Artagnan, "öylesine mükemmel bir darbe indirmişsiniz ki, adam ölüyormuş neredeyse."

"Öldürdüğümü sanıyordum ben" dedi Groslow.

"Yok, doğru, az daha ölüyormuş ama ölmemiş."

Gaskonyalı Kral'ın önünde ayakta duran ve yüzü sapsarı kesilen Parry'ye bakıp, aslında verdiği haberin ona ait olduğunu belirtmek istedi.

Kral bu konuşmaları çok sıkılarak dinlemişti çünkü Fransız subayının amacının ne olduğunu bilmiyordu ve kayıtsızlık maskesi altında anlatılan bu acı veren ayrıntılar öfkesini daha da artırıyordu.

Ancak son cümleden sonra rahat bir nefes alabildi.

"Vay anasını!" dedi Groslow. "Doğrusu ben daha başarılı olduğumu sanıyordum. O herifin evinden çok uzak olmasaydık, gider işini bitirirdim şimdi."

"Yaşayabilecek olması sizi endişelendiriyorsa iyi ederdiniz" dedi d'Artagnan, "çünkü bildiğiniz gibi kafadaki yaralar insanı hemen öldürmezse sekiz gün içinde iyileşir."

Gaskonyalı susup tekrar Parry'ye baktı ve adamın yüzünde birden öyle bir mutluluk ifadesi görüldü ki, Charles bile neşeyle elini uzattı ona.

Parry saygıyla eğildi efendisinin önünde, elini öptü.

"Laf aramızda, siz gerçekten konuşmasını bilen akıllı bir insansız d'Artagnan. Ama Kral'a ne demeli?"

"Yüzünü iyice çözdüm artık. Hem soylu hem de iyi bir ifade var."

"Evet ama kendisini koyvermiş, iyi değil bu!" dedi Porthos.

"Kral'ın sağlığına içmek istiyorum" dedi Athos.

"O halde, bırakın ben sağlığına kadeh kaldırayım" dedi Gaskonyalı.

"Kaldırın" dedi Aramis.

Porthos ise Gaskonyalı zekâsının sürekli yarattığı mucizelerle şaşırmış, seyrediyordu d'Artagnan'ı.

Gaskonyalı bakır kadehini aldı, doldurdu ve ayağa kalktı.

"Beyler" dedi arkadaşlarına, "rica ediyorum, bu yemeğe başkanlık edenin onuruna içelim. Londra'ya kadar, hatta daha sonra da hizmetinde olduğumuzu bilen Albayımız'ın onuruna."

Ama Gaskonyalı bunları söylerken Harrisson'a baktığından, Albay da kendisine kadeh kaldırıldığını sanmış, yerinden doğrulup kalktıktan sonra dört arkadaşı selamlamış, dört arkadaşsa bakışları Charles'a dikilmişken o hiçbir şeyden kuşkulanmadan kadehini boşaltıyordu.

Charles da Parry'ye uzattı kadehini, hizmetkârı biraz bira doldurdu çünkü Kral da herkes gibi aynı şeyleri yiyip içiyordu. Sonra dudaklarına götürdü kadehi ve dört asilzadeye minnet dolu soylu bir gülümsemeyle baktı.

"Haydi beyler!" diye bağıran Harrisson masaya bıraktı kadehini ve ünlü tutsağına hiç aldırış etmeden ekledi: "Haydi yola!"

"Nerede konaklayacağız Albayım?"

"Thirsk'te" diye karşılık verdi Albay.

"Parry!" diye seslendi yerinden doğrulan Kral uşağına dönerek. "Atımı hazırlayın. Thirsk'e gidiyorum."

"Laf aramızda" dedi Gaskonyalı Athos'a, "Kralımız gerçekten büyüledi beni. Artık hizmetindeyim onun."

"Bunu samimiyetle söylüyorsanız, Kral Londra'ya varamayacak demektir" diye karşılık verdi Athos.

"Nasıl yani?"

"Öyle. Gideceği yere varmadan kaçırırız onu."

"Yok!" dedi Gaskonyalı. "Bu sefer gerçekten çıldırmışsınız siz Athos!"

"Belli bir tasarınız var mı?" diye sordu Aramis.

"Doğru, gerçekten iyi bir tasarınız varsa pek imkânsız sayılmaz bu iş."

"Yok" dedi Athos, "ama d'Artagnan bir şeyler yaratabilir."

Gaskonyalı omuz silkti ve tekrar yola koyuldular.

LXV

D'ARTAGNAN BİR PLAN KURUYOR

Athos, d'Artagnan'ı, belki de d'Artagnan'ın kendisini tanıdığından daha iyi tanıyordu. D'Artagnan'ın macera düşkünlüğünü bildiğinden bereketli toprağa tohum atar gibi ortaya yalnızca fikir atmanın yeterli olduğunu biliyordu. Dolayısıyla arkadaşının omuz silkmesine hiç aldırmamış, kendisine Raoul'den söz ederek yoluna devam etmişti. Hatırlanacağı gibi aynı konuyu bir süre önce kendisi kapatmıştı isteyerek.

Thirsk'e vardıklarında hava kararmıştı. Kral'ı korumak amacıyla alınan güvenlik önlemleri karşısında dört arkadaş son derece ilgisiz ve yabancı görünüyorlardı. Özel bir eve kapandılar ve er geç kellelerinin derdine düşeceklerini bildiklerinden bir saldırıya karşı gerekli bir çıkış yolu hazırlayarak bir tek odada toplandılar. Uşakları farklı noktalara diktiler gözcü olarak. Grimaud da kapının önündeki bir saman yatağa uzandı.

Gaskonyalı düşünceli görünüyordu ve her zamanki konuşkanlığını kaybetmiş gibiydi. Hiç konuşmuyor, sürekli ıslık çalıyor ve geziniyordu. Yalnızca dış olayları fark edebilen Porthos ise susmak bilmiyordu. D'Artagnan sataşmalara tek heceli sözcüklerle karşılık veriyordu. Bu arada Athos'la Aramis de gülümseyerek birbirlerine bakıyorlardı.

Gün yorucu geçmişti. Buna rağmen uykusu da iştahı gibi sağlam olan Porthos dışında hiç iyi uyuyamadı üç arkadaş.

Ertesi sabah önce d'Artagnan kalktı. Ahırlara indi, atlara baktı ve gün içinde yapılacak şeylerle ilgili olarak gerekli emirleri verdi ama Athos ve Aramis yataklarından çıkmamışlardı henüz. Porthos ise hâlâ horluyordu.

Sabah saat sekizde bir gün önceki düzene göre yola koyuldular. Yalnız Gaskonyalı arkadaşlarından ayrılıp Groslow'la bir gün önce başlattığı ahbaplığı ilerletmek amacıyla onun yanına gitti.

Adam, övgülerden çok duygulandığından çok iyi karşıladı onu.

"Laf aramızda Mösyö" dedi d'Artagnan, "sefil dilimden anlayan birini bulduğum için çok mutluyum. Dostum Mösyö du Vallon melankolik biridir. Bütün gün ağzından tek kelime çıkmaz neredeyse. İki tutsağa gelince, tahmin edeceğiniz gibi onlar da konuşmak için pek istekli değiller."

"Bunlar azgın birer Kral'cı galiba" dedi Groslow.

"Stuart'ı tutukladığımızdan bize kızmaları için fazladan bir neden bu. Kral'ı yargılayacaksınız herhalde, değil mi?"

"Bu nedenle Londra'ya götürüyoruz onu zaten" dedi Groslow.

"Ve hiç gözden uzak tutmuyorsunuz, değil mi?"

"Tabii! Baksanıza" dedi subay gülümseyerek. "Krallara layık bir refakat birliği var."

"Doğru. Gündüz kaçması gibi bir tehlike yok zaten ama gece..."

"Geceleri önlemleri artırıyoruz."

"Hangi nöbet yöntemini uyguluyorsunuz?"

"Odasında sürekli sekiz kişi kalıyor."

"Vay be!" dedi Gaskonyalı. "Gerçekten iyi korunuyor. Ama bu sekiz kişinin dışında dışarıda da bir muhafız bulundu-

ruyorsunuz herhalde, değil mi? Böyle bir esir için ne kadar önlem alınsa azdır doğrusu."

"Yok canım, o kadar da değil! Düşünün bir: Silahsız iki kişi, silahlı iki kişiye ne yapabilir?"

"İki kişi ne demek?"

"Yani Kral'la hizmetkârı."

"Demek hizmetkâra, efendisinin yanından ayrılmaması için izin verildi, öyle mi?"

"Evet. Stuart rica etti bunu ve Albay Harrisson da kırmadı bu ricasını. Kral olduğu için kendi kendine giyinemezmiş."

"Aslında komutanım" dedi İngiliz'i konuşkanlığıyla büyülemeye kararlı olan Gaskonyalı. "Sizi dinledikçe ne kadar sade ve yetkin bir Fransızca konuştuğunuzu görerek hayret ediyorum. Üç yıl Paris'te kalmışsınız, tamam ama ben hayatım boyunca Londra'da kalsam asla sizin düzeyinize erişemem. Ne yapıyordunuz Paris'te?"

"Babam tüccardı. Beni oradaki temsilcisinin yanına göndermişti, o da oğlunu babamın yanına göndermişti. Tüccarlar arasında böyle değiş tokuşlar olur."

"Paris'i sevmiş miydiniz?"

"Evet ama öyle sanıyorum ki sizin de bizim gibi bir devrime ihtiyacınız var. Yani henüz çocuk olan Kral'a karşı değil de Kraliçeniz'in âşığı olan o haydut İtalyan'a karşı."

"Ben de öyle düşünüyorum efendim. İnanın, peşin fikirli olmayan, sizin gibi uyanık ve cesur bir düzine subayımız olsa bu da gerçekleşirdi. Her neyse, biz de Kardinal'in hakkından geleceğiz ve sizin Kral'ınıza açtığınız davalar gibi biz de ona davalar açacağız."

"Ama yanılmıyorsam siz Mazarin'in hizmetindeymişsiniz" dedi subay. "Hatta General Cromwell'e de o göndermiş sizi."

"Ben aslında Kral'ın hizmetindeydim. Mazarin'in İngiltere'ye birini göndereceğini duyunca bu görevi üstlenmek istedim çünkü şu anda üç krallığa birden hükmeden dahiyi yakından tanımayı çok istiyordum. Benden ve arkadaşım Mösyö Vallon'dan İngiltere adına kılıç kullanmamızı istediğinde nasıl canla başla mücadele ettiğimizi siz de gördünüz."

"Evet, Mordaunt'un yanında dövüştüğünüzü biliyorum."

"Sağ ve sol yanında efendim. Doğrusunu söylemek gerekirse o da çok yiğit ve yaman bir dövüşçü. Amcasını nasıl yere serdi! Gördünüz mü?"

"Tanır mısınız kendisini?"

"Çok iyi tanırım. Hatta birbirimize çok bağlı olduğumuzu bile söyleyebilirim. Ben ve Mösyö Vallon, onunla birlikte İngiltere'ye geldik."

"Boulogne'da da epey bekletmişsiniz onu herhalde, değil mi?"

"Ne yapabilirdim?" dedi Gaskonyalı. "Ben de sizin durumunuzdaydım: Bir Kral'ı korumak zorundaydım."

"Allah Allah!" dedi Groslow. "Hangi kral?"

"Bizimki tabii canım, küçük *King*; Ondördüncü Louis!"

D'Artagnan bunları söylerken şapkasını çıkardı. İngiliz de nezaket gereği ona uydu.

"Ne kadar bir süre için korudunuz onu?"

"Üç gece. Ve bu üç geceyi hayatım boyunca her zaman keyifle anacağım."

"Demek bu kadar sevimli küçük kral, öyle mi?"

"Kral mı? O avuçlarını kapatmış, uyuyordu canım!"

"Ne demek istiyorsunuz yani?"

"Demek istiyorum ki subaylar ve silahşör arkadaşlarım bana geliyor, birlikte içki içiyor, oyun oynuyorduk."

"Doğrudur" dedi derin bir iç geçirerek İngiliz. "Siz Fransızlar neşeli insanlarsınız."

"Siz nöbette oyun oynamaz mısınız?"

"Asla!" dedi İngiliz.

"O zaman çok canınız sıkılıyordur. Acıdım halinize."

"Çok haklısınız. Doğrusunu söylemek gerekirse nöbet sıram gelecek diye ödüm patlıyor. O kadar zor ki bütün gece beklemek."

"Evet. Yalnız ya da aptal askerlerle birlikte olunca zor olur ama insanın yanında neşeli bir arkadaş olursa ve de masada zarlar ve altınlar yuvarlanıp durursa tatlı düşler gibi geçer geceler. Oyundan hoşlanmaz mısınız siz?"

"Hoşlanmaz olur muyum?"

"Mesela *lansquenet*'ye ne dersiniz?"

"Çok severim. Fransa'da her gece oynardım."

"İngiltere'ye döndüğünüzden beri?"

"Ne zar, ne kâğıt aldım elime."

"Gerçekten acınacak durumdasınız" dedi Gaskonyalı üzüntülü bir ifade takınarak.

"Bakın" dedi birden bire İngiliz. "Bir şey yapalım."

"Ne yapalım?"

"Yarın nöbetteyim ben."

"Stuart'ın yanında mı?"

"Evet, geceyi birlikte geçirelim."

"Mümkün değil."

"Niye?"

"Kesinlikle mümkün değil."

"Niçin ama?"

"Ben Mösyö Vallon'la oynuyorum her gece. Bazen hiç yatmadığımız oluyor... Mesela bu sabah güneş doğarken oyun oynuyorduk hâlâ."

"Eee?"

"Eeesi, onunla oynamazsam onun canı sıkılır bu sefer."

"İyi oynar mı?"

"İki bin altın kaybederken, gülmekten gözlerinin yaşardığına tanık oldum."

"Onu da getirin o halde."

"Olur mu? Esirleri ne yapacağız?"

"Allah kahretsin, öyle ya!" dedi subay. "Uşaklara emanet edersiniz canım."

"Kaçsınlar diye, değil mi?" dedi Gaskonyalı. "Olmaz."

"Bu kadar üzerlerine düştüğünüze göre önemli adamlar bunlar."

"Siz ne diyorsunuz? Biri Touraine'li soylu bir zengindir, öteki de büyük bir aileye mensup bir Malta şövalyesi. Her biriyle tek tek isteyeceğimiz fidyeleri konuştuk. Fransa'ya vardığımızda iki biner İngiliz lirası alacağız. Bu nedenle, uşaklarımızın çok varlıklı olduklarını bildikleri bu adamları onlarla yalnız bırakmak istemiyoruz. Hatta elimize düştükten sonra üzerlerini de yokladık. Size şunu da itiraf edeyim ki her gece Mösyö Vallon'la birlikte onların kesesinden oynuyoruz. Ama gene de bizden değerli bir taş, iyi para edecek bir elmas gizlemiş olabilirler. Bu yüzden biz de cimriler gibi hazinelerimizi yanımızdan ayırmak istemiyoruz kesinlikle. Adamlarımızın sürekli gardiyanları olduk. Ben uyurken, Mösyö Vallon nöbet tutuyor."

"Anlıyorum" dedi Groslow.

"Nazik davetinizi reddetme nedenimi takdir etmişsinizdir şimdi herhalde. Ayrıca siz de bilirsiniz ki sürekli aynı kişiyle oynamak sıkıcıdır. Çünkü şans bir o tarafa bir bu tarafa gider. Bir ay sonunda bir bakarsınız tapisiniz."

"Ah!" diye iç geçirdi Groslow. "Bundan daha sıkıcı bir şey daha var: Hiç oyun oynamamak!"

"Anlıyorum sizin durumunuzu" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

"Peki" diye sürdürdü konuşmasını İngiliz. "Çok mu tehlikeli bu adamlar?"

"Nasıl tehlikeli yani?"

"Bize bir numara çekmeye kalkışırlar mı acaba?"

Gaskonyalı bir kahkaha attı.

"Aman Allah'ım!" diye bağırdı. "Biri zaten sizin güzel ülkenizin havasına bir türlü alışamadığından ateşler içinde titriyor, öbürü de bir genç kız kadar utangaç bir Malta şövalyesi. Hatta biz biraz daha güvenli olsun diye çakılarına ve cep makaslarına da el koyduk."

"Onları da getirin o zaman" dedi Groslow.

"Ne demek yani?" diye sordu Gaskonyalı.

"Evet, benim sekiz adamım var."

"Ne olacak yani?"

"Dördü sizinkilere bakar, dördü de Kral'ı korur."

"Gerçekten böyle bir şey yapabiliriz!" dedi Gaskonyalı. "Belki biraz zahmet olacak size ama..."

"Boşverin, gelin siz. Gelin de işi nasıl ayarlayacağımı görün."

"O konuda hiç endişem yok" dedi d'Artagnan. "Sizin gibi birine gözlerimi kapar emanet ederim kendimi."

Bu son iltifat karşısında adam kendinden çok hoşnut bir halde güldü çünkü kimin gururu böyle okşansa hemen dost bilir karşısındakini ve kendinden geçer.

"Ama" dedi Gaskonyalı, "bu akşam başlamamıza kim engel olabilir?"

"Neye?"

"Oyuna yani."

"Hiç kimse!" diye karşılık verdi Groslow.

"Peki bu akşam siz bize gelin, yarın da biz ziyaretinizi iade ederiz. Bizimkiler konusunda herhangi bir endişeniz varsa, çünkü biliyorsunuz, bunların azılı Kralcı olduklarını söylemiştim, böylece kaygılanacak bir şey kalmaz. Şahane bir gece geçiririz."

"Mükemmel! Bu akşam sizdeyiz, yarın Stuart'ta, öbür gün de bizde!"

"Daha ileriki günlerde de Londra'da! Şu işe bakın!" diye bağırdı Gaskonyalı. "Görüyorsunuz ya, insan isterse her yerde neşeli bir yaşam sürebilir."

"Evet ama Fransızlar'a, özellikle de sizin gibi Fransızlar'a rastlandığında."

"Ve de Mösyö Vallon gibi. O da yiğit bir insandır. Yaman bir isyancıdır. Bir keresinde Kardinal'i iki kapı arasında öldürüyordu az daha. Korktukları için böyle çift kapı kullanıyorlar."

"Doğru, arkadaşınızın yüzü güven veriyor, kendisini tanımadığım halde daha şimdiden kanım ısındı."

"Siz hele bir tanıyın, asıl o zaman görürsünüz. Bakın beni çağırıyor. Kusura bakmayın, birbirimize o kadar bağlıyızdır ki, bensiz yapamaz kesinlikle. İzin verir misiniz?"

"Rica ederim."

"Akşama görüşmek üzere."

"Sizde mi?"

"Evet, bende."

Selamlaştılar ve d'Artagnan arkadaşlarının yanına döndü.

"Ne konuşuyorsunuz şu buldogla yahu?" dedi Porthos.

"Sevgili dostum, Mösyö Groslow hakkında sakın böyle sözler etmeyin bir daha, en yakın dostlarımdan biridir kendisi."

"Dostunuz mu?" dedi Porthos. "Şu köy kasabı, dostunuz mu?"

"Şşşt! Aman ha, sevgili dostum Porthos! Evet, Mösyö Groslow aslında çok burnundan soluyan biri ama ben onda bazı yetenekler keşfettim. Ayrıca aptal ve kibirli!"

Porthos hayretler içinde gözlerini açtı. Athos ve Aramis gülerek birbirlerini süzdü. D'Artagnan'ı iyi tanıyor ve amaçsız bir iş yapmayacağını biliyorlardı.

"Ayrıca" diye devam etti Gaskonyalı, "siz kendiniz de tanık olacaksınız."

"Ne demek?"

"Bu akşam tanıştıracağım sizi. Bizimle birlikte oyun oynamaya geliyor."

"İyi! İyi!" dedi gözleri parlayan Porthos. "Zengin mi peki?"

"Londra'nın en büyük tüccarlarından birinin oğludur."

"*Lansquenet* biliyor mu?"

"Bayılır."

"Bakara?"

"En büyük tutkusu."

"Tombala?"

"Çok dikkatlidir tombalada."

"Güzel" dedi Porthos. "Şahane bir gece geçireceğiz o halde."

"Şahane bir gece geçirmemize vesile olacağından çok eğleneceğiz."

"Nasıl yani?"

"Evet bu gece biz onu davet ediyoruz, yarın da o bizi davet edecek."

"Nereye?"

"Sonra söylerim. Şimdi tek bir şeyle ilgileneceğiz: Groslow'un bize bahşettiği onura layık olmaya çalışmalıyız. Derby'de mola vereceğiz bu akşam. Mousqueton bizden önce çıkıp kente ulaşsın ve kentte bir şişe şarap bulabilirse eğer alsın. Biraz yiyecek bir şeyler hazırlasa da hiç fena olmaz. Athos, siz ateşiniz olduğundan, siz de Aramis, Malta şövalyesi olduğunuzdan katılamayacaksınız bu yemeğe. Ve biz askerlikle ilgili laflar ederken, bu konuşmalardan hoşlanmadığınızı belli edecek ve kızaracaksınız, anlaşıldı mı?"

"Evet" dedi Porthos, "ama bir şey anladıysam ne olayım?"

"Porthos, aziz dostum, biliyorsunuz ben baba tarafından peygamberlerle, ana tarafından da kâhinlerle akrabayım. Bu nedenle hep gizemli sözler ederek konuşurum. Kulağı olan dinlesin, gözü olan baksın. Şimdilik bu kadar söyleyeceklerim."

"Devam edin dostum" dedi Athos. "Ben hayırlı bir şey yaptığınızdan eminim."

"Siz peki Aramis? Siz de mi böyle düşünüyorsunuz?"

"Kesinlikle, aziz dostum d'Artagnan."

"Şükür" dedi Gaskonyalı. "Gerçekten inananlar için mucizeler yaratmaya çalışmaktan daha büyük bir zevk olamaz.

Bakın, hiç şu inançsız Porthos'a benziyorlar mı? İnanmak için mutlaka görmesi ve dokunması gerekir."

"Şu bir gerçek ki" dedi Porthos böbürlenerek, "kolay kolay her şeye inanmam ben."

Gaskonyalı arkadaşının sırtına bir yumruk patlattı ama bu sırada yemek yiyecekleri yere yaklaştıklarından konuşmayı kesmek zorunda kaldılar.

Akşam saat beşe doğru kararlaştırdıkları gibi Mousqueton'u öncü olarak gönderdiler. Mousqueton İngilizce bilmiyordu ama İngiltere'ye geldiğinden beri bir şey fark etmişti: Grimaud konuşmak yerine işaretlerle anlaşmayı, mükemmel biçimde becermişti. Bu nedenle o da dikkatle Grimaud'yu incelemeye başlamış ve birkaç derste, ustasının da üstünlüğü sayesinde bazı şeyleri başarabilmişti. Blaisois da eşlik ediyordu kendisine.

Dört arkadaş Derby'nin ana caddesinden geçerlerken Blaisois'yı gösterişli bir evin önünde ayakta gördüler. Ve kalacakları yerin orası olduğunu anladılar.

Gün boyunca kimseyi kuşkulandırmamak için Kral'ın yanına hiç sokulmamışlar ve Albay Harrisson'ın masasında yemek yiyeceklerine, kendileri bir köşede yemeyi yeğlemişlerdi.

Groslow da kararlaştırılan saatte geldi. Gaskonyalı çok candan karşıladı onu. Porthos da tepeden tırnağa şöyle bir süzdü adamı ve Parry'nin kardeşine indirdiği korkunç yumruğa rağmen kendisi kadar güçlü olmadığını anlayınca gülümsedi. Athos ve Aramis ise bu görgüsüz ve kaba insan karşısında duydukları tiksintiyi zor bastırıyorlardı.

Kısaca söylemek gerekirse, Groslow karşılamadan memnun gibiydi.

Athos ve Aramis rollerini oynamaya devam ettiler. Akşam odalarına çekildiler ve sözde gözden uzak kalmasınlar diye kapı açık bırakıldı. D'Artagnan da Porthos'u Groslow'la baş başa bırakarak odalarına kadar götürdü ikisini.

Porthos, Groslow'un elli altınını aldı ve adamın sandığından daha sevimli olduğunu fark ettiğini söyledi.

Groslow da Porthos'a kaybettiklerinin acısını ertesi gün Gaskonyalı'dan çıkaracağına dair söz verdi ve ona o akşamki randevusunu anımsatarak ayrıldı.

O akşamki diyoruz çünkü kumarbazlar sabahın dördünde ayrılabilmişlerdi birbirlerinden.

Gün her zamankinden farksız geçti. D'Artagnan, komutan Groslow'un yanından Albay Harrisson'ın yanına, Harrisson'ın yanından da arkadaşlarının yanına gidip geliyordu durmaksızın. Gaskonyalı'yı tanımayanlar onun her zamanki keyifli havasında olduğunu söyleyebilirlerdi. Arkadaşlarına, daha doğrusu Athos ve Aramis'e gelince, onlar neşesinin heyecanından kaynaklandığını biliyorlardı.

"Kafasında ne tilkiler dolaşıyor acaba?" diyordu Aramis.

"Bekleyelim, görürüz" diyordu Athos.

Porthos hiç konuşmuyor, dışarı yansıtmaya engel olamadığı bir hoşnutluk içinde, kesesindeki Groslow'dan kazandığı altınları şakırdata şakırdata sayıyordu.

Akşam Syston'a vardıklarında d'Artagnan arkadaşlarını topladı. Bütün gün yüzünden bir maske gibi eksik olmayan neşesi aniden kaybolmuştu. Athos, Aramis'in elini tutup sıktı.

"Zamanı geliyor mu artık? Ne dersin?" dedi.

"Evet" dedi bu soruyu duyan Gaskonyalı. "Evet, zamanı geliyor. Bu gece kurtarıyoruz Kral'ı."

Ürperti geçiren Athos'un gözlerinde şimşek çaktı.

"D'Artagnan" dedi ansızın umutlandıktan sonra bunun bir şaka olabileceğinden kuşkulanarak. "Kandırmıyorsun, değil mi? Çok üzülürüm çünkü."

"Benden böyle şüphe etmenizi çok tuhaf karşılıyorum

Athos" dedi d'Artagnan. "Siz hiç benim bir dostun kalbi ve bir kralın hayatıyla şaka ettiğimi gördünüz mü? Tekrar ediyorum, önceden de söylediğim gibi bu gece kurtarıyoruz Charles'ı."

Porthos hayran hayran bakıyordu d'Artagnan'a. Aramis de bütün umutlu insanlar gibi gülümsüyordu. Athos'un yüzü ölü yüzü gibi sapsarıydı ve her tarafı titriyordu.

"Konuşun" dedi Athos.

Porthos'un gözleri fal taşı gibi açıldı. Aramis bakışlarını Gaskonyalı'nın dudaklarından ayıramıyordu.

"Bu gece Mösyö Groslow'a davetliyiz, biliyorsunuz değil mi?"

"Evet" dedi Porthos. "Dünkü oyunun rövanşını almak üzere söz vermiş kendi kendine."

"Güzel! Bu rövanşı nerede almayı düşündüğünden haberiniz var mı?"

"Hayır."

"Kral'ın yanında."

"Kral'ın yanında mı?" diye bağırdı Athos.

"Evet beyler, Kral'ın yanında! Mösyö Groslow bu gece Kral'ın yanında nöbetçi. Sıkılmamak için de bizi davet ediyor arkadaşlık etmemiz için."

"Dördümüzü birden mi?" diye sordu Athos.

"Gayet tabii. Biz esirlerimizi yalnız bırakır mıyız hiç?"

"Vay anasını!" dedi Aramis.

"Devam edin" dedi heyecanla Athos.

"Birlikte Groslow'a gidiyoruz işte. Biz kılıçlarımızla, siz kamalarınızla. Dördümüz bir olursak o sekiz aptalın işini bitiririz komutanlarıyla birlikte. Ne dersiniz Mösyö Porthos?"

"Kolay diyorum ben" dedi Porthos.

"Kral'a, Groslow'un giysilerini giydireceğiz. Mousqueton, Grimaud ve Blaisois atlarımızı ilk sokağın dönemecinde hazır bekletecekler. Hemen atlarımıza atlayacak ve sabaha kalmadan yirmi fersah uzaklaşmış olacağız buradan. Ne dersiniz Athos, yürütebilir miyiz bu planı?"

Athos ellerini Gaskonyalı'nın omuzlarına koydu ve o huzurlu, tatlı gülümsemesiyle baktı.

"Dostum" dedi, "şu dünyada sizden daha yürekli ve soylu bir insan bulunmadığını açıkça söylüyorum. Biz dertlerimizle ilgilenmediğinizi, acılarımızı paylaşmadığınızı düşünürken içimizde yalnızca siz bizim boşuna aradığımızı bulabiliyorsunuz. Dolayısıyla yineliyorum d'Artagnan, içimizde en iyi sensin. Seni takdis ediyorum ve ne kadar sevdiğimi bir kez daha belirtiyorum."

"Allah kahretsin!" dedi Porthos alnına vurarak. "Bu kadar basit bir şeyi nasıl düşünemedim ben!"

"Yalnız" dedi Aramis, "anladığım kadarıyla adamların hepsini öldüreceğiz, değil mi?"

Athos ürpererek sapsarı kesildi.

"Allah kahretsin!" dedi Gaskonyalı. "Öldürmekten başka çare yok ne yazık ki. Ben bu işi kan dökmeden çözebilmenin çaresini bulmak için çok kafa patlattım ama itiraf edeyim ki bulamadım bu çareyi."

"Neyse" dedi Aramis, "şimdi burada tartışmanın anlamı yok. Nasıl hareket edeceğiz?"

"Ben ikili bir plan hazırladım" diye karşılık verdi d'Artagnan.

"Önce birincisini dinleyelim" dedi Aramis.

"İşaretimle dördümüz bir araya geldiğimizde ki bu işaret *'nihayet'* sözcüğü olacaktır, her biriniz bıçağını en yakınındaki askere saplayacak. Bu arada biz de üzerimize düşeni yapacağız.

Böylece ilk aşamada dört kişi öldürülecek. Daha sonra başa baş mücadele edebileceğiz demek ki, çünkü onlar beş, biz dört kişiyiz. Geri kalan beş kişi teslim olacaktır -sıkıca bağlarız bu durumda hepsini- ya da kendilerini savunmaya kalkacaklardır. O zaman da bitiririz işlerini. Ancak adamımız fikir değiştirir de yalnızca Porthos'la beni içeri alırsa o zaman da ikişer kişiyi birden devirmek zorunda kalırız. Biraz zor ve gürültülü olur belki ama olur sonunda. Siz de dışarıda elde kılıç bekler, en küçük bir ses duyduğunuzda içeri dalıverirsiniz."

"Ya sizi vururlarsa?" dedi Athos.

"Olamaz böyle bir şey" dedi d'Artagnan. "Bu biracılar hem çok ağır, hem beceriksiz. Ayrıca boğazlarından bıçaklayacağız onları Porthos. Hem çabuk, hem sessiz olur böylesi."

"Harika!" dedi Porthos. "Demek küçük bir gırtlaklama eğlencesi olacak bu."

"Korkunç, çok korkunç!" dedi Athos.

"Amma da duygusalmış bu beyefendi!" dedi Gaskonyalı. "Savaşta olsak başka türlü mü olacaktı bu işler? Ayrıca sevgili dostum Kral'ın hayatı bu kadar değerli değilse, söyleyecek bir şeyim yok benim size, hemen Mösyö Groslow'a, haber gönderip hasta olduğumu bildireyim."

"Hayır" dedi Athos. "Hatalıyım ben dostum, siz haklısınız, affedersiniz."

Bu sırada kapı açıldı ve bir asker göründü.

"Komutan Groslow" dedi kötü bir Fransızca'yla, "Mösyö d'Artagnan ve Mösyö Vallon'a, kendilerini beklediğini söylememi emrettiler."

"Nerede bekliyor?" diye sordu Gaskonyalı.

"İngiliz Nabukadnozor'un odasında" diye karşılık verdi inançlı bir Püriten olan asker.

"Peki" diye karşılık verdi ve çok öfkelenen Athos. "Komutan Groslow'a geleceğimizi haber verin."

Kral'a yapılan bu hakarete çok canı sıkılan Athos kusursuz bir İngilizce konuşmuştu.

Asker dışarı çıktı. Bu arada uşaklara sekiz at hazırlamaları ve Kral'ın kaldığı evin yirmi adım kadar ötesinde, sokağın köşesinde, birbirlerinden ayrılmadan ve atlarından inmeden kendilerini beklemeleri konusunda emirleri de verdiler.

LXVI

LANSQUENET PARTİSİ

Saat akşamım dokuzu olmuştu. Nöbetler saat sekizde değiştirilmiş, Groslow'un nöbeti başlayalı da bir saat olmuştu.

D'Artagnan ve Porthos kılıçları, Athos ve Aramis de göğüslerine gizledikleri kamalarıyla, o akşam Charles Stuart'a hapishane işlevi gören eve doğru gittiler. İkisi arkadan, bütün esirler gibi boyunlarını bükmüş ve görünüşte silahsız olarak galiplerin arkasından gidiyorlardı.

"Yani neredeyse geleceğinizden umut kesecektim" dedi Groslow kendilerini görür görmez.

Gaskonyalı adamın yanına yaklaşıp alçak sesle fısıldadı kulağına.

"Doğrusunu isterseniz, Mösyö Vallon'la gelip gelmeme konusunda bir an duraksadık."

"Niye?" diye sordu Groslow.

D'Artagnan kaş göz işaretiyle Athos ve Aramis'i gösterdi.

"Ha! Görüş ayrılıkları yüzünden mi?" dedi Groslow. "Ne önemi var canım" diye ekledi gülerek. "Tam tersine, Stuart'larını görmek istiyorlarsa göreceklerdir."

"Geceyi Kral'ın odasında mı geçireceğiz?" diye sordu Gaskonyalı.

"Hayır ama yan odada. Yalnız kapı açık kalacağından, odasındaymışız gibi olacak aynı. Paranız var mı? Açık konuşayım, bu gece çok hızlı oynama kararındayım."

"Duydunuz mu?" dedi ve ceplerindeki altınları şakırdattı Gaskonyalı.

"Very good!" dedi Groslow. Sonra kapıyı açtı, "Yol göstermek için önden gidiyorum ben" diye ekledi ve yürüdü.

Ve önce kendisi girdi içeri.

Gaskonyalı arkadaşlarına döndü. Porthos alelade bir kumar partisine gidiyormuş gibi umursamaz bir tavır içindeydi. Athos sapsarı kesilmişti ama kararlı görünüyordu. Aramis biraz terli alnını sildi mendiliyle.

Sekiz muhafız görevlerinin başındaydı. Dördü Kral'ın yanında, ikisi ara kapıda, ikisi de dört arkadaşın geçip içeri girdikleri kapının önündeydiler. Athos hepsinin de yalın kılıç olduğunu görünce gülümsedi: Demek kasaplık etmeyecekler, dövüşeceklerdi.

O anda bütün neşesi yerine geldi.

Açık kapıdan görünen Charles, giyinik durumda yatağında oturuyordu. Üzerine bir yün battaniye örtülmüştü yalnızca.

Başucundaki Parry, alçak ama gözleri kapalı dinleyen Charles'ın duyabileceği bir sesle bir Katolik *Kitabı Mukaddes*'inden bir bölüm okuyordu.

Siyah bir masaya konmuş basit bir şamdan, Kral'ın kararlı ve sadık hizmetkârının çok daha heyecanlı olan yüzünü aydınlatıyordu.

Parry arada bir duruyor, Kral'ın uyuyup uyumadığını kontrol ediyordu. Ancak Kral her seferinde gözlerini açıp gülümsüyor ve şöyle diyordu:

"Devam et Parry'ciğim, dinliyorum."

Groslow, Kral'ın odasının önüne kadar ilerledi, misafirlerini karşılamak amacıyla çıkardığı şapkasını mahsus kafasına koydu, bir süre esir Kral'la kutsal kitap okuyan yaşlı uşağın oluşturdukları basit ve duygusal tabloyu küçümseyerek seyretti, adamlarının hepsinin gösterdiği yerlerde olduğundan emin olunca Gaskonyalı'ya döndü ve stratejisinin övülmesini bekliyormuş gibi muzaffer bir tavırla konuğuna baktı.

"Mükemmel" dedi d'Artagnan. "Siz yaman bir general olacaksınız, hiç şüphem yok bundan!"

"Ne dersiniz?" diye sordu Groslow. "Ben yanında nöbetçi olarak kaldıkça Stuart'ın kaçacağına ihtimal veriyor musunuz?"

"Kesinlikle olamaz böyle bir şey" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Meğer ki dostları yağmasın gökten yağmur gibi."

Groslow iyice gevşedi.

Bu sahne gerçekleşirken Charles Stuart'ın gözleri hep kapalı kaldığından, Püriten komutanın küstahlığının farkına varıp varmadığı belli değildi tabii ki. Ama Gaskonyalı'nın sesindeki titreşimi duyar duymaz gözleri açıldı ânında.

Parry de ansızın bir ürperti geçirdi, okumayı kesti ve sustu.

"Aklına ne geldi de sustun?" diye sordu Kral. "Devam et Parry'ciğim, yorulmadınsa tabii."

"Hayır Majesteleri" dedi hizmetkâr.

Ve devam etti okumaya.

İlk odada bir masa hazırlanmış, masaya bir örtü örtülmüş, iki şamdan, oyun kâğıtları, iki meşin hokka ve zarlar konmuştu.

"Beyler" dedi Groslow, "lütfen oturun. Ben özellikle şimdi bulunduğu yerde görmekten çok hoşlandığım Stuart'ın karşısına geçiyorum, siz de benim karşıma geçin Mösyö d'Artagnan."

Athos kıpkırmızı kesildi sinirinden, Gaskonyalı da kaşlarını çatarak baktı ona.

"Şöyle yapalım" dedi d'Artagnan, "Kont de la Fère, Mösyö Groslow'un sağında otursun; Şövalye d'Herblay siz de soluna; Mösyö Vallon siz yanıma lütfen. Siz benim için oynayacaksınız, bu beyler de Groslow hasabına."

Gaskonyalı durumu ayarlamıştı: Porthos solundaydı ve onu diziyle uyarabiliyordu. Athos ve Aramis de karşısındaydılar, onları da gözleriyle yönetmesi mümkündü.

Kont de la Fère'le Şövalye d'Herblay'in adlarını duyunca gözlerini açtı Charles ve istemeyerek de olsa soylu başını kaldırıp bu sahnedeki aktörleri süzdü.

Bu sırada da Parry, *Kitabı Mukaddes*'in yapraklarını çevirip şu *Yeremya* ayetini okumaya başladı:

"Yaradan buyurdu ki peygamberin sözlerini dinleyin, onları büyük bir özenle gönderdim ve yönelttim size."

Dört arkadaş birbirlerine baktılar. Parry'nin sözleri, Kral'ın gelenlerin gerçek niyetini anladığının işaretiydi.

Gaskonyalı'nın bakışlarında bir neşe parıltısı gözüktü.

"Biraz önce bana param olup olmadığını sormuştunuz, değil mi?" dedi ve masaya yaklaşık yirmi altın koydu.

"Evet" dedi Groslow.

"Peki" dedi Gaskonyalı, "o halde ben de diyorum ki siz elinizdeki hazineyi tutmaya bakın, sevgili dostum Groslow çünkü inanın buradan hazinenizi alıp çıkacağız."

"Ancak ben de elimden geldiğince savunmaya çalışacağım herhalde."

"Alâ" dedi Gaskonyalı. "Savaş, sevgili komutanım, savaş. Bizim istediğimiz de budur, bilmiyor musunuz yoksa?"

"Bilmez olur muyum?" dedi Groslow kahkaha atarak.

"Siz Fransızlar yaralanmaktan ve sırtınızda kambur taşımaktan başka bir şey istemezsiniz zaten."

Gerçekten de Charles her şeyi duymuş ve anlamıştı. Yanakları kızardı hafifçe. Ona bakan askerler yorgun kaşlarını yavaşça uzattığını, güya iyice yanan sobanın verdiği sıcaktan rahatsız olmuş gibi, daha önce söylediğimiz gibi giyinik durumda üstüne çektiği battaniyeyi kenara attığını gördüler.

Kral'ın giyinik durumda yatakta olduğunu gören Athos ve Aramis sevinçten ürperdiler.

Oyun başladı. O akşam şans dönmüş, Groslow'a gülmeye başlamıştı. Yüz küsur altın masanın bir yanından öbür yanına aktarıldı. Groslow müthiş keyiflenmişti.

Porthos da bir gün önce kazandığı elli kadar altını yitirmiş ayrıca cebinden otuz altın daha vermişti. Dolayısıyla suratı iyice asılmıştı. Sürekli, diziyle Gaskonyalı'yı dürtüyor, başka bir oyuna geçme zamanının gelip gelmediğini soruyordu. Öte yandan Athos ve Aramis de göz ucuyla arkadaşlarını sıkıştırıyorlardı ama d'Artagnan hiç oralı olmuyordu.

Saat onu vurdu. Yoldan geçen devriyenin sesini duydular.

"Kaç devriye dolaştırıyorsunuz böyle?" diye sordu cebinden yeni altınlar çıkaran Gaskonyalı.

"Beş" diye karşılık verdi Groslow. "Her iki saatte bir."

"Güzel!" dedi Gaskonyalı. "İhtiyatlı bir tutum."

Ve bu sefer de o baktı Athos'la Aramis'e.

Devriye birliğinin ayak seslerinin gittikçe uzaklaştığını işittiler.

Gaskonyalı ilk kez Porthos'un diz darbelerine aynen karşılık verdi.

Öte yandan oyunun ve masadaki altınların çekiciliğine kapılan askerler de, kendilerine Kral'ın odasında kalmaları tembihlendiği halde yavaş yavaş masaya yaklaşmışlar, parmak-

larının uçlarında dikilerek d'Artagnan ve Athos'un omuzlarının üstünden oyunu seyrediyorlardı. Kapının yanındakiler de masaya sokulmuşlardı aynı biçimde. Böylece onların peşinde koşmaktansa, ellerinin altında bulunmalarını yeğleyen dört arkadaşın istekleri gerçekleşmiş oluyordu.

Vakit yaklaştıkça daha da sakinleşiyordu Athos sanki. Beyaz ve soylu elleriyle altınlarla oynuyor, parmaklarının arasındaki paraları altın değil de sanki bakır mangır gibi büyük bir rahatlık ve sükunet içinde şakırdatıyordu. Aramis ise onun kadar kendinden emin olmadığından sürekli göğsünü karıştırıyordu. Kaybettiği için sabırsızlığı giderek artan Porthos ise diziyle arkadaşına vuruyordu hâlâ.

Gaskonyalı döndü, arkasına baktı ve askerlerin arasından Parry'yi ayakta, Charles'ıysa dirseklerine dayanmış, ellerini kavuşturmuş halde ateşli bir inanç içinde dua ederken görmüştü. Artık zamanın geldiğini, herkesin görevi başında olduğunu ve *"nihayet"* sözcüğünü beklediklerini anladı. Hatırlayacağınız gibi bu sözcüklerle indireceklerdi darbeyi.

D'Artagnan, Athos ve Aramis'i, hazır olmaları konusunda uyaran bir bakışla süzdü. İkisi de daha özgürce davranabilmek amacıyla sandalyelerini biraz daha geri ittiler.

Gaskonyalı, Porthos'u da ikinci kez ayağıyla dürttü, o da bacaklarındaki karıncalanmayı geçirmek istiyormuş gibi ayağa kalktı ve kalkarken kılıcını kınından kolayca çekebilecek bir konum almayı da ihmal etmedi.

"Allah kahretsin!" dedi Gaskonyalı. "Yirmi altın daha yitirdim. Aslında bu akşam çok şanslısınız Mösyö Groslow, hep böyle devam etmez bu."

Ve cebinden yirmi altın daha çıkardı.

"Son bir el daha Komutan. Bu yirmi altını, tek bir oyuna, son oyuna yatırıyorum."

"Peki, yirmi altın olsun" dedi Groslow.

Ve oyunun kuralı gereği iki kâğıt verdi: D'Artagnan'a papaz, kendisine de as.

"Kral yani papaz!" dedi Gaskonyalı. "Hayırlı bir haberci üstat Groslow" diye devam etti. "Kral' a dikkat edin."

Kendine hâkim olmasına rağmen d'Artagnan'ın sesi bu kez çok tuhaf bir biçimde titredi, oyun arkadaşı da elinde olmadan ürperdi.

Groslow teker teker açmaya başladı kâğıtları. Önce bir as açacak olursa kazanacak, papaz açarsa kaybedecekti.

Papaz açtı.

"Nihayet!" diye bağırdı Gaskonyalı.

Bu sözcüğü duyan Athos ve Aramis doğrularak kalktılar. Porthos da bir adım geriledi.

Kamalar ve kılıçlar şimşekler çakarak parlayacaktı havada neredeyse ama ansızın kapı açıldı ve Harrison göründü. Arkasında da siyah bir pelerine bürünmüş biri vardı.

Daha arkada da beş altı askerin tüfekleri parladı.

Groslow şarap, oyun kâğıtları ve zarlarla yakalanmanın telaşı içinde yerinden fırladı. Ancak Harrisson aldırmadı bile ona, arkasındaki yabancıyla birlikte doğru Kral'ın odasına yürüdü.

"Charles Stuart" dedi, "sizi gece gündüz hiç durmadan Londra'ya götürmek üzere emir aldım. Hemen hazırlanın, yola çıkıyoruz."

"Kimden geliyor bu emir?" diye sordu Kral. "Olivier Cromwell'den mi? "

"Evet" dedi Harrisson. "Emri getiren Mösyö Mordaunt da burada. Emri hemen uygulama görevi de ona verilmiş."

"Mordaunt!" dediler hep birden dört arkadaş birbirlerine bakarak.

D'Artagnan, Porthos'la birlikte yitirdiği ve masada duran bütün parayı bir çırpıda topladı, cebine attı. Athos ve Aramis arkasına geçtiler. Bu hareket üzerine hemen dönen Mordaunt yabancıları tanıdı anında ve vahşi bir mutluluk çığlığı attı.

"Fena sıkıştırdılar bizi galiba" dedi Gaskonyalı arkadaşlarına.

"Pek sayılmaz" dedi Porthos.

"Albay, Albay!" diye bağırdı Mordaunt. "Derhal kuşattırın bu odayı, ihanete uğramışsınız. Bu dört Fransız Newcastle'dan kaçmışlardı. Niyetleri kesinlikle Kral'ı kurtarmak! Derhal tutuklayın bunları."

"Delikanlı, bu emri vermek kolay, uygulamak biraz zordur" dedi d'Artagnan.

Sonra kendi çevresinde dönerek bir nara attı ve "Geri çekilin arkadaşlar! Geri çekilin!" dedi.

Arkasından da yıldırım gibi kapıya atıldı. Orada beklemekte olan iki askeri, tüfeklerini çevirmelerine fırsat bırakmadan yere indirdi. Athos ve Aramis de onu izledi! Porthos ise arkalarını korudu. Böylelikle askerler, subayları ve albay kendilerini toparlamaya fırsat bulamadan dört arkadaş sokağa fırlamışlardı bile.

"Ateş!" diye bağırdı Mordaunt. "Üzerlerine ateş edin!"

İki üç el ateş edildi ama bu silah sesleri dört arkadaşın sokağın köşesini sağ salim döndüklerini göstermekten başka bir şeye yaramadı.

Atlar söylenen yerdeydi, uşaklar yalnızca dizginleri efendilerine uzattılar. Dördü de usta binicilere özgü bir çeviklikle bir çırpıda atlamışlardı hayvanlarına.

"İleri!" diye bağırdı Gaskonyalı. "Bütün gücünüzle mahmuzlayın atlarınızı."

Böylece Gaskonyalı'nın peşinden koşturmaya başladılar

atlarını, gündüz geldikleri yolun aksi yönünde yani İskoçya'ya doğru dört nala gittiler. Kentin kapısı ve surları yoktu. Bu sayede hiçbir engelle karşılaşmadan dışarı çıktılar.

D'Artagnan son evden elli adım kadar uzakta atını durdurdu.

"Dur!" diye bağırdı.

"Dur mu?" diye bağırdı Porthos. "Mahmuzlayın, demek istiyorsunuz herhalde, değil mi?"

"Hiç ilgisi yok" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Peşimizden gelecekler bu sefer. Kentten çıkıp İskoçya yolunda izlesinler bizi, onlar geçtikten sonra biz de aksi yönde gideriz."

Birkaç adım öteden küçük bir dere akıyordu ve küçük bir köprü vardı derenin üzerinde. D'Artagnan köprünün kemerinin altına sürdü atını. Arkadaşları da onu izlediler.

Köprünün altına gireli on dakika olmamıştı ki kalabalık bir atlı gurubunun nal seslerini duydular. Giderek yaklaştı sesler ve beş dakika sonra da üstlerinden gürültüyle geçip gitti atlar. Ama hiçbiri, aradıklarının üstünden geçtikleri köprünün altında olduklarını düşünemedi.

LXVII

LONDRA

Nal sesleri uzaklarda tamamen kaybolunca Gaskonyalı tekrar dereye doğru çıktı, olabildiğince Londra'ya yönelmeye çalışarak düzlüğü geçmeye başladı. Kentin çevresinde geniş bir yarım çark yaparak uzaklaşıncaya kadar üç arkadaşı sessizce izlediler kendisini.

"Bu sefer, bu sefer, yanılmıyorsam her şey bitti" dedi dört nal yerine tırısla gidecek kadar tehlikeden uzaklaştıklarını düşünen d'Artagnan. "Yapılacak en doğru iş Fransa'ya dönmek. Siz ne dersiniz Athos? Mantıklı bulmuyor musunuz bu önerimi?"

"Evet, sevgili dostum" diye karşılık verdi Athos. "Ancak siz geçenlerde mantıklı olmanın da ötesinde bir şey söylemiştiniz, soylu ve fedakârca bir söz: 'Burada ölelim' demiştiniz. Bu sözünüzü hatırlatacağım size."

"Aman canım" dedi Porthos, "ölmek bir şey değil, ölümden korkacak halimiz yok herhalde. Ölümün ne olduğunu iyi biliriz. Ama beni asıl düşündüren bir yenilgi durumu. Gidişata bakılırsa Londra'da, taşrada, bütün İngiltere'de mücadele vermek zorunda kalacağız ve yenilmekten de kurtulamayabiliriz."

"Bu büyük trajediyi sonuna kadar oynayacağız" dedi Athos. "İşin sonunu getirmeden İngiltere'den kesinlikle ayrılmayalım. Siz de benim gibi mi düşünüyorsunuz Aramis?"

"Tamamen, sevgili dostum. Ayrıca Mordaunt denen adamı bir daha karşımda görürsem çok sevineceğimi de itiraf edeyim. Görülecek bir hesabımız var onunla galiba. Arkamızda böyle borçlar bırakarak bir ülkeyi terk edecek insanlar değiliz biz herhalde."

"O başka" dedi d'Artagnan, "makul bir şey bu. Ben Mordaunt denen o adamla bir daha karşılaşmak için Londra'da bir yıl bile kalabilirim. Ancak güvenilir birinin yanına yerleşelim ve hiç kimsenin kuşkusunu çekmeyelim, çünkü şu sıralarda Cromwell her yerde bizi aratıyordur. Cromwell'in şakaya gelir biri olduğunu sanmıyorum. Athos, kentte çarşafları temiz, biftekleri iyi pişen, şarapları şerbetçiotu ya da ardıçtan yapılmamış bir han biliyor musunuz?"

"Var galiba böyle bir yer" diye karşılık verdi Athos. "Winter bizi İspanyol asıllı ve İngiliz uyruğuna geçmiş birine götürmüştü. Siz ne diyorsunuz Aramis?"

"Senor Perez'in yanında kalma düşüncesi çok iyi bence. Ben kendi hesabıma evet derim. Adamın büyük bir saygı duyduğu Winter'ı da anmış oluruz yanında. Meraklı kişiler olarak burada neler olup bittiğini görmeye geldiğimizi söyleriz. Ada-

mın yanında her gün bir İngiliz lirası harcarız hepimiz ve bütün bu önlemlerden sonra kafamızı dinleriz herhalde."

"Siz bir önlemi, hem de çok önemli bir önlemi unuttunuz Aramis."

"Nedir o?"

"Kılık değiştirme."

"Allah Allah!" dedi Porthos. "Niye kılık değiştiriyormuşuz? Bu kıyafet rahat değil mi?"

"Tanınmamak için" dedi d'Artagnan. "Aynı yerden giyindiğimiz besbelli, renkleri de aynı hemen hemen. Her gören bizim *'Frenchman'* olduğumuzu anlar. Ama ben hırkamın biçimi ya da çizmelerimin rengi yüzünden Tyburn'da asılmaya ya da Hint adalarına sürgüne gönderilmeye razı olamam. Kahverengi bir kıyafet alacağım kendime. Geri zekâlı Püritenler bayılıyor bu renge."

"Adamımızı bulabilecek misiniz acaba?" diye sordu Aramis.

"Gayet tabii. Adresi şu: Grenn Hall Sokağı, Bedford Tavernası. Gözüm kapalı bulabilirim burasını zaten."

"Ben çoktan kente varmış olmayı isterdim doğrusu" dedi Gaskonyalı. "Hatta bana sorarsanız gün doğmadan varalım Londra'ya derim. Atlarımızı çatlatsak da gidelim."

"Hemen gidelim o halde" dedi Athos. "Çünkü hesaplarımda aldanmıyorsam, düşmanlarımızdan sekiz on fersah uzakta değiliz."

Atlarını hızlandırdılar ve sabah beşe doğru hedeflerine ulaştılar. Kapıda bir devriye karşıladı onları. Athos mükemmel İngilizcesiyle adama Albay Harrisson tarafından gönderildiklerini ve meslektaşı Bay Pride'e, Kral'ın kente varmak üzere olduğunu haber vereceğini söyledi. Bu cevap Kral'ın nasıl yakalandığı üstüne bazı yeni sorular sorulmasına neden oldu tabii ki

ama Athos bu konuda öylesine ayrıntılı ve olumlu yanıtlar verdi ki, kapıdaki muhafızlar kuşkulanmış olsalar da dağıttı bunları anında. Bunun üzerine kapılar Püritenler'e özgü övgülerle ardına kadar açıldı.

Doğru söylemişti Athos. Doğru Bedford Tavernası'na gitti, hancıya kendini tanıttı. Adam, konuğunun çok sayıda soylu kişiyle geldiğini görünce çok sevinmişti. En güzel odalarını onlara ayırdı.

Gün ağarmadığı halde, dört kafadar Londra'ya vardıklarında büyük bir heyecan içinde bulmuşlardı kenti. Kral'ın yakalandığı ve Albay Harrisson tarafından getirilmekte olduğu söylentisi bir gün önceden yayılmıştı etrafa. Bu nedenle birçok kimse Stuart'ın kente gece varıp, karanlıkta içeri girmesi olasılığına karşı gösteriyi kaçırmamak için yatmamıştı.

Anımsayacağınız gibi Porthos'un hafifçe karşı çıkmasına rağmen kıyafet değiştirme düşüncesi oy birliğiyle kabul edilmişti. Bu karar doğrultusunda uygulamaya geçildi. Han sahibi gardrobunu teşhir etmek istiyormuş gibi çeşit çeşit kıyafetler getirmişti. Athos, kendisine soylu bir burjuva havası veren siyah bir giyside karar kılmıştı. Kılıcını bırakmaya razı olamayan Aramis, asker elbisesi gibi biçilmiş koyu renk bir kıyafeti tercih etti. Porthos ise kırmızı bir yelekle, yeşil çizmelere vurulmuştu. Seçeceği rengi önceden kararlaştıran Gaskonyalı ise yalnızca biçimle ilgilendi ve beğendiği kahverengi giysiyi sırtına geçirince, artık kendini emekli etmiş bir şekerciden farkı kalmadı.

Grimaud ve Mousqueton, uşak üniforması giyemediklerinden tamamen değiştirdiler kıyafetlerini. Grimaud zaten sakin, telaşsız, kuru ve baston yutmuş İngilizler'den farksızdı. Mousqueton da göbek koyvermiş, şişman ve kendi halinde bir İngiliz oldu.

"Şimdi, asıl önemli meseleye gelelim" dedi d'Artagnan. "Halkın hakaretlerine uğramamak için saçlarımızı kestirelim, ancak kılıçlarımızla asilzadeliğimizi sürdürdüğümüze göre saçla-

rımızla Püriten olalım. Bildiğiniz gibi bir şövalyeyi sıradan birinden ayıran önemli özelliklerden biri budur."

D'Artagnan bu önemli konuyla ilgili olarak Aramis'in hiçbir özveride bulunmaya niyetli olmadığını gördü. Aramis büyük özen gösterdiği ve gerçekten güzel saçlarını kestirmeye razı gözükmüyordu. Ancak her şeye ilgisiz kalmayı çok iyi beceren Athos kendisine örnek olunca o da boyun eğdi. Porthos hiç zorluk çıkarmadan Mousqueton'un makasına uzattı gür saçlarını. Mousqueton kesti efendisinin saçlarını. Gaskonyalı ise kendi kesti saçlarını ve ortaya I. François'nın ya da IX. Charles'ın madalyonlardaki resimlerini anımsatan bir yüz çıktı.

"Çirkin olduk" dedi Athos.

"İnsanların yüreklerini hoplatacak kadar korku veren Püritenler olup çıktık" dedi Aramis.

"Benim başım üşüyor" dedi Porthos.

"Benim de vaaz vermek geliyor içimden" dedi Gaskonyalı.

"Eh! Artık birbirimizi bile tanıyamadığımıza göre başkaları da tanıyamaz bizi demektir" dedi Athos. "O zaman çıkıp, Kral'ın kente girişini seyredelim rahat rahat. Bütün gece yol aldılarsa yakındır gelmeleri."

Gerçekten de dört arkadaş kalabalığın arasına katılalı iki saat olmuştu ki, keskin çığlıklar ve olağanüstü bir telaş Charles'ın yaklaştığını gösterdi. Önden bir araba çıkarmışlardı. Boyu uzun olduğundan herkesin tepesinden baktığı için çok uzağı görebilen Porthos, Kral'ın arabasının yaklaştığını haber verdi. Gaskonyalı ayak uçlarında dikildi, Athos ve Aramis de halkın düşüncelerini öğrenebilmek için çevreye kulak verdiler. Araba önlerinden geçti ve d'Artagnan kapılardan birinde Harrisson'ı, öbüründeyse Mordaunt'u gördü. Athos ve Aramis'in tepkilerini gözledikleri halksa çok ağır sözler sarf ediyordu Charles hakkında.

Athos bayağı umutsuzdu hana döndüğünde.

"Sevgili dostum" dedi Gaskonyalı, "boşuna inat ediyorsunuz. Protesto ediyor ve durumun kötü olduğunu duyuruyorum size. Ben yalnızca sizin ve silahşörlük sanatının hatırına girdim bu işe. Sürekli yuh çeken kalabalığın zavallı avını elinden almak hoş bir şey olur. Alay etmiş oluruz. Bunu düşüneceğim tabii ki."

Ertesi gün kent merkezinin en kalabalık sokaklarına bakan penceresine oturan Athos, Parlamento'nun, düşük kral I. Charles'ı ihanet ve görevini kötüye kullanmakla suçlayan fermanını duydu.

D'Artagnan da yanındaydı bu sırada. Aramis bir haritaya bakıyordu, Porthos ise yediği yemekten sonra gevşemiş kalmıştı.

"Parlamento ha!" diye bağırdı Athos. "Parlamento'nun böyle ferman çıkarması ve Kral'ı yargılamaya kalkışması olacak şey değil."

"Bakın" dedi Gaskonyalı, "ben İngilizce pek anlamıyorum ama İngilizce, Fransızca'nın kötü bir telaffuzu olduğuna göre benim anladığım şu: 'Parliament's bill', yani Parlamento'nun bill'i; Tanrı belasını versin, böyle diyorlar burada!"

Bu sırada hancı girdi içeri. Athos adama yaklaşmasını işaret etti.

"Parlamento böyle bir ferman mı çıkardı?" diye sordu Athos İngilizce olarak.

"Evet Milord, saf parlamento."

"Saf parlamento ne demek oluyor? Yani iki parlamento mu var?"

"Dostum" diye sözünü yarıda kesti d'Artagnan, "ben İngilizce anlamadığıma ama İspanyolca konuştuğuma göre lütfen İspanyolca konuşsanız da biz de anlasak. Zaten İspanyolca sizin

ana diliniz olduğuna göre, konuşma fırsatı bulduğunuz için sanırım sevineceksiniz."

"Harika!" dedi Aramis.

Porthos ise biraz önce de belirttiğimiz gibi elindeki pirzola kemiğini sıyırmaya çalışıyordu büyük bir zevkle.

"Ne sormuştunuz peki?" dedi bunun üzerine hancı İspanyolca olarak.

"Ben diyorum ki" diye baştan aldı Athos, İspanyolca olarak, "biri saf, diğeri karışık iki parlamento mu var burada?"

"Çok tuhaf!" dedi Porthos ve yavaşça başını kaldırarak arkadaşlarına baktı hayretler içinde. "İngilizce mi anlıyorum yoksa şimdi? Çünkü söylediklerinizi anladım."

"Çok basit dostum, tabii ki anlayacaksın çünkü biz İspanyolca konuşuyoruz" dedi Athos her zamanki soğukkanlı tavrıyla.

"Allah kahretsin! Üzüldüm buna işte! Anladığım İngilizce olsaydı eğer, bir dil daha öğrenmiş sayacaktım kendimi."

"Saf parlamento derken efendim" diye sürdürdü konuşmasını hancı, "Albay Pride'in temizlediği parlamentodan söz ediyorum."

"Çok parlak buluşları var bu adamların doğrusunu söylemek gerekirse!" dedi d'Artagnan. "Fransa'ya döner dönmez böyle bir olanak olduğunu Sayın Kardinal'e ve Piskopos Yardımcısı'na duyurayım hemen. Biri Saray, biri de halk adına temizlik hareketine girişirler anında ve sonunda parlamento diye bir şey kalmaz ortada."

"Kim bu Albay Pride?" diye sordu Aramis. "Parlamento'yu temizlemek için ne beceriler gösterdi acaba?"

"Albay Pride eski bir arabacıdır ve çok zekidir" dedi hancı. "Arabasını sürerken çok önemli bir şey fark etmiştir: Yolda giderken bir taş görünce, tekerlekle üstünden geçmek-

tense inip taşı bir kenara çekmek daha doğru bir harekettir. Ve Parlamento'yu oluşturan iki yüz elli bir üyeden yüz doksan biri arabasını bozuyordu onun, ayrıca siyaset arabasını da devirebilirlerdi her an. O da bir zamanlar arabasının önüne çıkan taşlar gibi, adamları dışarı attı Parlamento'dan."

"Güzel!" dedi Gaskonyalı. Kendisi de şakacı olduğundan şaka yapanları överdi hep.

"Parlamento'dan atılanların hepsi Stuart'çı mıydı?" diye sordu Athos.

"Kesinlikle efendim. Tahmin edeceğiniz gibi Kral'ı kurtarabilirlerdi."

"Vay be!" dedi Porthos. "Üstelik çoğunluktaymış adamlar."

"Peki siz Kral'ın böyle bir mahkemeye çıkmayı kabul edeceğini sanıyor musunuz?" diye sordu Aramis.

"Çıkmak zorunda" diye karşılık verdi İspanyol. "İtiraz etmeye kalkışırsa, halk zorlar."

"Teşekkürler üstat Perez" dedi Athos. "Epey aydınlandım şimdi."

"Sonunda bunun kaybedilmiş bir dava olduğuna inanmaya başladınız mı Athos?" dedi Gaskonyalı. "Harrisson'lar, Joyce'lar, Pride'ler ve Cromwell'ler oldukça bir şey yapamayacağımızı anladınız mı?"

"Mahkemede kurtulur Kral" dedi Athos. "Yandaşlarının sessizliği de bir komplo hazırlandığının belirtisi."

Gaskonyalı omuz silkti.

"Ama" dedi Aramis, "Krallarını mahkûm etme cüretini gösterseler de ya sürgüne gönderirler ya da hapse atarlar, hepsi bu kadar!"

D'Artagnan bunun kendisine hiç inandırıcı gelmediği anlamında bir ıslık çaldı.

"Görürüz" dedi Athos. "Duruşmaya gideceğiz herhalde."

"Fazla beklemeyeceksiniz" dedi hancı. "Yarın başlıyor mahkeme."

"Öyle mi?" dedi Athos. "Yani iddianame daha Kral yakalanmadan mı hazırlanmıştı?"

"Kesinlikle" dedi d'Artagnan. "Satın aldıkları gün hazırlığa başlamışlardır muhtemelen."

"Biliyorsunuz" dedi Aramis, "bu işin pazarlığını yapan değilse bile kapısını açan dostumuz Mordaunt'dur."

"Biliyorsunuz" dedi Gaskonyalı da, "bu Mösyö Mordaunt'u nerede elime geçirirsem orada temizleyeceğim."

"Bırak canım!" dedi Athos. "Böyle sefil biriyle uğraşmaya değer mi?"

"Zaten sefil olduğu için temizleyeceğim ya!" diye sürdürdü konuşmasını d'Artagnan. "Dostum, ben sizin bütün arzularınızı yerine getirdiğime göre siz de beni kırmazsınız herhalde. Ve bu sefer açıkça söylüyorum ki, bu Mordaunt'un ölümü benim elimden olacak."

"Ve de benim elimle!" dedi Porthos.

"Ve de benim!" diye ekledi Aramis.

"Çok dokunaklı bir birliktelik" dedi Gaskonyalı. "Tam bizim gibi aklı başında burjuvalara layık bir durum. Haydi kente inip bir tur atalım. Zaten bu sis içinde, burnunun ucuna kadar sokulsak da Mordaunt bile tanıyamaz bizi. Haydi çıkıp sisle dolduralım içimizi."

"Evet" dedi Porthos, "birayı biraz unuturuz böylelikle belki."

Ve dört arkadaş yaygın deyimle, memleket havası almak amacıyla dışarı çıktılar.

LXVIII

DAVA

Ertesi gün oldukça kalabalık bir muhafız birliği I. Charles'ı, kendisini yargılayacak olan Yüksek Mahkeme'ye götürüyordu.

Halk Saray'a yakın sokakları ve evleri doldurmuştu. Bu yüzden dört arkadaş daha ilk adımlarında aşılması olanaksız etten kemikten bir duvara tosladılar. Hatta iri yarı birkaç kişi Aramis'i öylesine sertçe itti ki, Porthos o ünlü yumruğunu patlattı bir fırıncının una bulanmış suratına. Adamın yüzü birden renk değiştirdi, kan revan içinde kaldı, olmuş üzüm salkımı gibi yere düştü. Büyük bir patırtı koptu. Üç kişi Porthos'a saldırmaya kalkıştı ama birini Athos, öbürünü de d'Artagnan saf dışı etti. Üçüncüsünü de Porthos kafasının üstünden attı. Dövüş meraklısı bazı İngilizler böylesine hızlı bir manevra karşısında takdirlerini alkışlarla belirtmekten geri durmadılar. Porthos ve arkadaşları kalabalık arasında ezilmeyi bekledikleri sırada, tam tersi oldu ve omuzlara alınıp taşınacaklardı az daha. Ama dikkat çekmekten hiç hoşlanmayan dört arkadaş bu övgü gösterilerinden de sıyrılmayı başardılar. Bu güç gösterisi her şeye rağmen bir şey kazandırdı onlara: Kalabalık birden açıldı önlerinde ve imkânsız sandıkları şey gerçekleşiverdi: Saray'a ulaşmışlardı!

Bütün Londra, tribünlerin kapısında itişiyordu. Dört arkadaş da bunlardan birine girer girmez ilk üç sıranın dolu olduğunu gördüler. Tanınmak istemeyen kişiler için koşulların çok kötü olduğu söylenemezdi. Buraya kadar gelebildikleri için çok memnundular doğrusu ve hemen yerlerine oturdular. Yalnız Porthos pek memnun değildi halinden. Ön tarafta oturup kırmızı yeleği ve yeşil çizmelerini herkese gösteremediği için üzgündü.

Sıralar basamak basamaktı. Dört arkadaş bulundukları yerden herkesi görebiliyorlardı. Rastlantı olacak, tam ortaya düşmüşlerdi ve de I. Charles için hazırlanan koltuğun tam karşısındaydılar.

Saat on bire doğru salonun kapısında göründü Kral. Çevresinde muhafızlar olduğu halde içeri girdi. Şapkası başındaydı ve sakin görünüyordu. Çevresini süzerken kendinden emindi. Bir devrim mahkemesinin suçlamalarını dinlemeye değil, uyruklarının toplantısına başkanlık etmeye gelmişti sanki.

Bir kralı sorgulamanın verdiği kibirle yerlerinde kıpır kıpır oynayan yargıçlar, bu fırsatı en iyi biçimde kullanmak niyetinde olduklarını açıkça belli ediyorlardı. Bu nedenle bir kâtip, I. Charles'ın yanına gelerek törelere göre yargıçların karşısında şapka çıkarmak gerektiğini söyledi.

Charles tek kelime etmeden şapkasını iyice çekti başına, sonra da başka tarafa bakmaya başladı. Kâtip yanından uzaklaştıktan sonraysa, başkanın karşısında hazırlanmış olan koltuğa oturup küçük kırbacıyla çizmesini dövmeye başladı.

Efendisine eşlik eden Parry arkasında, ayakta duruyordu.

D'Artagnan bu sahneyi seyredeceğine, Kral'ın kendine hâkim olarak uzaklaştırdığı duyguları ve heyecanları yaşayan Athos'a bakıyordu. Sakin ve soğukkanlı bir insan olarak tanıdığı Athos'un bu aşırı heyecanı çok korkuttu onu.

"Umarım" diye fısıldadı arkadaşının kulağına, "siz de Majeste örneğini izleyecek ve bu kafeste boşu boşuna kurşunlatmayacaksınız kendinizi, değil mi!"

"Telaş etmeyin" diye karşılık verdi Athos.

"Ah, ah!" dedi Gaskonyalı. "Bir şeylerden çekiniyor gibi bir halleri var çünkü devriyeleri artırdılar. Bakın, bakın, şimdi de tüfekliler geliyor. Öncekiler aşağıdaki dinleyicileri gözlüyor, tüfekliler de bizi."

"Otuz, kırk, elli, yetmiş kişi!" dedi yeni gelenleri sayan Porthos.

"Ama sen subaylarını unuttun Porthos" dedi Aramis. "Bana kalırsa o da sayılmayı hak etmiş biri."

"Öyle ya!" dedi d'Artagnan.

Ve birden sapsarı kesildi. Çünkü yalın kılıç, tüfeklileri Kral'ın arkasına, yani tam karşılarına yerleştiren Mordaunt'du.

"Tanıdı mı bizi yoksa?" diye devam etti Gaskonyalı. "Tanıdıysa hemen tüymem gerekiyor çünkü. Benim için seçecekleri ölümden korktuğumdan değil ama istediğim gibi ölmek isterim ben. Kutu gibi yerde kurşunlamaları hiç işime gelmez."

"Hayır" dedi Aramis, "görmedi bizi. Yalnızca Kral'a bakıyor o. Aman aman! Hem de nasıl bakıyor! Küstah! Acaba Majesteleri'nden de mi nefret ediyor bizden nefret ettiği gibi?"

"Tabii" dedi Athos. "Biz onu yalnızca annesinden yoksun bıraktık. Oysa Kral hem adından hem servetinden etti."

"Doğru" dedi Aramis. "Susun bakalım! Başkan Kral'a hitap ediyor."

Gerçekten de Başkan Bradshaw ünlü sanığa hitap ediyordu.

"Stuart" dedi, "yargıçların adlarını dinleyin ve itirazınız varsa bildirin mahkemeye."

Kral, sanki bu sözler kendisine söylenmemiş gibi yana çevirdi başını.

Başkan bekledi ve hiçbir karşılık gelmeyince kısa bir sessizlik oldu.

Mahkemeyi meydana getiren yüz altmış üç üyeden yalnızca yetmiş üçü hazırdı. Ötekilerse böyle bir duruşmada suç ortağı olmaktan korktukları için gelmemişlerdi.

Kurulun beşte üçünün hazır olmadığını görmezlikten gelen Bradshaw "Yoklamaya başlıyorum" dedi.

Hazır bulunan ve bulunmayan üyeleri teker teker adlarıyla çağırma başladı. Hazır bulunanlardan bazıları yüksek sesle, bazıları da alçak sesle cevap veriyorlardı: Bunlar düşüncelerin-

den korkanlarla korkmayanlardı. Gelmeyenlerin adları iki kez yineleniyor ve ardından kısa bir sessizlik oluyordu.

Albay Fairfax'ın adı da geçti ve arkasından gene kısa ama ciddi bir sessizlik oldu. Her sessizlik, adı geçenin bu mahkemede şahsen bulunmak istemediğini gösteriyordu.

"Albay Fairfax?" diye yineledi Bradshaw.

"Fairfax mı?" diye karşılık verdi alaycı bir ses. Ses gümüş gibi yumuşaktı, bir kadın sesiydi bu. "Buraya gelmeyecek kadar akıllıdır o!" diye ekledi.

Kadınların kendilerini her türlü öç alma duygusundan kurtaran ve zayıflıklarından kaynaklanan bir cüretle söylenen bu sözler dinleyicilerin kahkahalarla gülmelerine yol açtı.

"Bir kadın sesi bu!" diye bağırdı Aramis. "Ah! Kesinlikle genç ve güzel bir kadındır bu!"

Ve sesin geldiği tarafa daha rahat bir halde bakmak için sıranın üstüne çıktı.

"Yemin ederim" dedi Aramis, "hoş bir kadın! Bakın d'Artagnan! Herkes onu seyrediyor. Üstüne üstlük Bradshaw'ın kızgın bakışlarına rağmen hiç sararmadı bile."

"Lady Fairfax'ın ta kendisi" dedi Gaskonyalı. "Hatırladınız mı Porthos? Onu kocasıyla birlikte Cromwell'in yanında görmüştük."

Bir süre sonra bu tuhaf sahneyle bozulan sessizlik yeniden çöktü ortalığa ve yoklama sürdü.

"Zavallılar, gerekli çoğunluğun bulunmadığını görünce duruşmayı erteleyecekler muhtemelen" dedi Kont de la Fère.

"Siz bunları bilmezsiniz Athos. Mordaunt'un gözlerine baksanıza bir, nasıl süzüyor Kral'ı, fark ettiniz mi? Kurbanının kaçmasından endişe eden birinin bakışlarına benziyor mu bu bakışlar? Kesinlikle tatmin olmuş bir kinin, içindeki öfkenin dineceğinden emin olan birinin bakışları bunlar! Pislik adam!

Seninle gözlerimden başka bir şeyi karşılaştıracağım gün hayatımın en mutlu günü olacaktır, bilesin..."

"Kral gerçekten çok güzel" dedi Porthos. "Üstelik tutuklu olduğu halde nasıl da özenle giyinmiş. Şapkasındaki tüy elli altındır en azından, baksanıza Aramis."

Yoklama sona erince Başkan iddianamenin okunması emrini verdi.

Athos sapsarı kesildi. Bir kez daha umutlanmış ve yanılmıştı. Yargıçlar eksikti ama dava başlayacak demekti ve bu durum da Kral'ın önceden mahkûm olduğunun belirtisiydi.

"Ben söylemiştim size Athos" diyerek omuzlarını silkti d'Artagnan, "ama siz bana inanmıyorsunuz. Bütün cesaretinizi toplayın ve fazla sinirlenmeden, karalar giymiş bu cücenin Kral'ı için neler söyleyeceğini dinleyin."

Gerçekten bir krala karşı şimdiye kadar böylesine acı ithamlar, bu kadar alçakça hakaretler, kan kokan bir iddianame yöneltilmemişti. O güne kadar kralları yalnızca katletmekle yetinmişler ancak cesetlerine hakaret etmişlerdi.

I. Charles, savcının iddianamesini dikkatle dinliyor, hakaretlere hiç aldırmıyor, şikâyetleri beyninin bir köşesine yazıyor, kin kusma belli bir sınırı aşınca ve savcı cellatlığa soyununca küçümser bir ifadeyle gülümsüyordu. İddianame her şeye rağmen talihsiz Kral'ın bütün uygunsuz davranışlarını birer tuzak, bütün hatalarını birer cinayet haline sokan olağanüstü korkunç ve acımasız bir yapıttı.

Bu hakaretleri hak ettiği küçümsemeyle karşılayan Gaskonyalı her zamanki mantıklı tavrıyla savcının bazı suçlamalarının üstünde durdu.

"Gerçek şu ki" dedi, "eğer bu çaresiz Kral, hafiflikleri ve uygunsuz davranışları için cezalandırılacaksa hak ediyor cezayı ama öyle sanıyorum ki, şimdi çektirdikleriyle acımasız davranıyorlar kendisine."

"Aslında" dedi Aramis, "Kral'ın değil, bakanların cezalandırılması gerekirdi çünkü Anayasa'nın birinci maddesi zaten 'Kral yanılamaz' diyor."

Mordaunt'a bakan ve kafası yalnızca onunla meşgul olan Porthos şöyle düşünüyordu: "Bana kalsa ve mahkemenin yüceliğini bozmayacağımı bilsem, aşağı atlar, üç hamlede Mordaunt'un üstüne gider, boğazına sarılırdım onun. Adamı bacaklarından tutar, sonra Fransızlar'ın kötü bir taklidi olan şu tüfeklileri alaşağı ederdim. Beynini sürekli çalıştıran d'Artagnan da bu sırada Kral'ı kurtarmanın bir yolunu bulurdu herhalde. Bunu anlatayım ona."

Yanakları al al olmuş, yumruklarını sıkmış, dudakları kemirilmekten kan içinde kalmış Athos ise olduğu yerde kıvranıyor, sonu gelmeyen hakaretler ve Kral'ın sonsuz sabrı karşısında sinirleniyordu. Silahşör'ün bükülmez bileği, sarsılmaz yüreği, titrek bir el ve çırpınan bir gövde haline gelmişti.

Bu sırada savcı da iddianameyi tamamlıyordu şu cümleyle:

"İşbu iddianame tarafımızdan İngiliz halkı adına hazırlanmıştır."

Bu cümlenin hemen arkasından bir homurtu yükseldi ve bir ses -ancak bu kez kadın sesi değil, erkek sesi- öfkeyle gürledi Gaskonyalı'nın arkasından.

"Yalan! İngiliz halkının onda dokuzu söylediklerinden tiksiniyor, dehşete düşüyor."

Athos'un sesiydi bu ses. Ayakta, kendinden geçmiş, elini kolunu sallayarak bağırıyordu savcıya.

Kral, yargıçlar, dinleyiciler, herkes, dört arkadaşın bulunduğu yere doğru bakmaya başladılar. Mordaunt da onları izledi ve çevresindeki soluk benizli, tehditkâr bakışlı üç arkadaşıyla Fransız asilzadeyi hemen tanıdı. Gözleri parladı mutluluktan. Kendilerini bulup öldürmek için yaşamını adadığı insanlar kar-

şısındaydı. Dehşet saçan bir hareketle seslendi ve yirmi kadar tüfekli çevresini sardı. Düşmanlarının bulunduğu yeri göstererek, "Karşı tribüne ateş!" diye bağırdı.

Aynı anda d'Artagnan hızla harekete geçerek belinden kavradı Athos'u, Porthos da Aramis'i çekti. Hep birlikte aşağı atladılar, hızla koridorlara geçip kalabalığın arasına karıştılar. Salondaysa yaklaşık üç bin dinleyicinin merhamet çığlıkları karşısında tehditkâr namlular aşağı iniyor ve böylece katliam durmuş oluyordu.

Charles da tanımıştı dört Fransız'ı. İçindeki heyecanı bastırmak için elini göğsüne dayadı, öteki eliyle de dostlarının katledilmesini görmemek için gözlerini yumdu.

Heyecandan sapsarı kesilen ve bütün vücudu titreyen Mordaunt, elinde kılıcıyla salondan dışarı çıktı, arkasında on mızraklı olduğu halde araştırmaya ve sormaya başladı. Ama eli boş döndü.

Salondaki kargaşa anlatılacak gibi değildi. Kimse kimseye laf anlatamadan yarım saat geçti aradan. Yargıçlar tribünlerin her an patlayacağını sanıyorlardı. Tribünlerdeki halksa üstlerine çevrilmiş namlulara bakıyor, korku ve endişe içinde olmalarına rağmen meraktan hiçbir tarafa kımıldayamıyor, bu arada gürültü patırtı ve heyecan devam ediyordu.

Sonunda duruldu ortalık.

"Ne söyleyeceksiniz savunmanızla ilgili olarak?" diye sordu Kral'a Bradshaw.

Ve işte o zaman Charles şapkası hâlâ başında ve bir yargıç tavrıyla, kendisi ezildiği için değil, karşısındakini ezmek için ayağa kalktı ve konuşmaya başladı.

"Bana soru sormadan önce siz cevap verin: Ben Newcastle'da özgürdüm, her iki meclisle de bir anlaşma yapmıştım. Bu anlaşmaya göre ben kendi payıma düşen görevleri yerine getirirken siz de yapmanız gereken şeyleri yapacağınıza beni İs-

koçyalılar'dan satın aldınız. Üstelik oldukça da ucuza satın aldınız. Bu da hükümetinizin tutumlu tavrını onurlandırıyor tabii ki. Ancak beni bir köle fiyatına aldınız diye Kral'ınız olmadığımı mı sanıyorsunuz? Asla! Bu nedenle size cevap vermek Kral olduğumu unutmak olur. Dolayısıyla ben size ancak beni sorguya çekmeye yetkili olduğunuzda cevap vereceğim. Size cevap verirsem hepinizi yargıçlarım olarak kabul etmiş olurum. Oysa ben sizi cellatlarım olarak görüyorum."

Charles bir ölüm sessizliği içinde, şapkası gene başında, koltuğuna oturdu tekrar ve şöyle mırıldandı sessizce:

"Ne yazık ki bizim Fransızlar burada değiller şu anda."

Sonra gözlerini dört arkadaşın bir an göründüğü tribüne doğru çevirdi. "Şimdi olsalardı, dostlarının sağken savunulmaya layık, ölünce de arkasından gözyaşı dökmeye değer biri olduğunu anlarlardı" diye düşündü.

O hoş ve avuntu veren yüzleri görebilmek için yakardığı halde şaşkın ve korku dolu bakışlardan başka bir şey göremedi ve birden kin ve vahşet duygusu kapladı içini.

"Peki" dedi Charles'ın susmakta kararlı olduğunu gören Başkan. "Konuşmasanız da yargılarız sizi biz. İhanet, iktidarı kötüye kullanmak ve cinayetle suçlanıyorsunuz. Tanıklar kanıtlayacak bunu. Gelecek duruşmada, şimdi reddettiğiniz şey gerçekleşecek nasıl olsa!"

Charles ayağa kalktı, döndü ve Parry'nin yüzünün sapsarı, şakaklarının ter içinde olduğunu gördü.

"Aziz dostum Parry, siz niçin bu kadar heyecanlısınız?" diye sordu.

"Oh! Majesteleri" dedi Parry. Ağlıyordu ve şöyle devam etti: "Majesteleri, salondan çıkarken sol tarafınıza bakmayın lütfen."

"Niçin?"

"Yalvarırım size, bakmayın Majesteleri."

"Peki ama neden? Söylesene" dedi Charles ve arkasında muhafızların oluşturduğu setten ilerisini görmeye çalıştı.

"Şey... Ama siz bakmayacaksınız Majesteleri... Değil mi? Bir masaya suçluların idam edildikleri baltayı koymuşlar. İğrenç bir manzara. Ne olur bakmayın efendim, yalvarırım."

"Aptallar!" dedi Charles. "Yoksa beni de kendileri gibi korkak mı sanıyorlar? Beni uyarmakla doğru yaptın Parry, teşekkür ederim."

Ve çıkma zamanı geldiğinden Kral muhafızların peşinden gitti.

Kapının sol tarafında, masanın kırmızı kadife örtüsünün üstünde, beyaz, sapı cellat tarafından parlatılmış, uğursuz ışıklarını yansıtan bir balta duruyordu.

Charles, baltanın karşısına gelince durdu, gülümseyerek döndü ve "Hah hah!" diye bir ses çıkardı, arkasından kahkaha attı. "Dahice bir buluş! Bir asilzadeyi tanımayanlara özgü bir korkutma yöntemi! Beni korkutamazsın cellat baltası!" diyerek elindeki ince ve esnek kırbacı baltaya vurdu. "Sabırla ve dindarca bekliyorum ki, sen de bana vurasın, ben sana vuruyorum işte."

Krallara yaraşır bir tavırla omuz silkti ve yoluna devam etti. Kral'ın yüzünün, başını vücudundan ayıracak balta karşısında ne hale geleceğini görmek için masanın çevresini kuşatan kalabalık hayrete düşmüştü.

"Bak Parry, aslında" diye sürdürdü konuşmasını Kral uzaklaşırken, "bu adamlar benim çelik parıltısı görmeye alışkın bir asilzade değil de, Hindistan'dan pamuk getirip satan bir tüccar olduğumu sanıyorlar herhalde. Yoksa bir kasap kadar bile değerli olmadığımı mı düşünüyorlar?"

Bunları söylerken kapıya ulaştı. Mahkemeye giremeyen

büyük bir kalabalık en ilginç sahneleri kaçırdığından, hiç değilse o anda bir şeyler görebilmek amacıyla çırpınıyordu. Kral, tehditkâr kalabalığı görünce iç geçirdi.

"Ne kalabalık, üstelik tek bir aşina yüz de yok içlerinde" diye düşündü.

Bu umutsuzluk içinde, biri kendisine yanıt verir gibi şunları söyledi hemen yanı başında:

"Düşük Kral'a selam olsun!"

Hızla arkasına baktı, gözleri ve gönlü yaşlarla doldu.

Eski bir asker olan muhafızlardan biriydi bu. Esir Kral önünden geçerken onu son bir kez daha selamlamaktan alamamıştı kendini.

Ne var ki zavallı adamı aynı anda kılıç kabzalarıyla ezdiler âdeta.

Ona vuranlar arasında yüzbaşı Groslow'un da bulunduğunu gördü Kral.

"Yazık!" dedi Charles. "Küçük bir kabahat için bu kadar büyük bir ceza!"

Yoluna devam ederken kalbi iyice sıkışmıştı Kral'ın. Yüz adım kadar gitmişti ki, yanında duran askerlerin arasından kafasını uzatan öfkeli biri yüzüne tükürdü onun. Tıpkı bir zamanlar lanetli ve alçak bir Yahudi'nin, Nasıra'lı İsa'nın yüzüne tükürmüş olduğu gibi.

Çevreden kahkahalar ve korku dolu homurdanmalar yükseldi. Kalabalık bir açıldı, tekrar kapandı, fırtınalı bir deniz gibi dalgalandı âdeta ve Kral bir an bu dalgalar arasından Athos'un ateş saçan gözlerini görür gibi oldu.

Yüzünü silen Charles acı acı güldü.

"Zavallı!" dedi. "Yarım altın için babasının da yüzüne tükürebilir bu."

Yanılmıyordu Charles. Gerçekten büyük acılar içinde olan Kral'a son bir kez bakışlarıyla eşlik eden dört arkadaşı görmüştü.

Eski asker Kral'ı selamladığında Athos'un yüreği sevinçle dolmuştu. Zavallı kendisine geldiğinde, Fransız asilzadenin cebine koyduğu on altını bulunca çok şaşırdı. Ama bir alçak Charles'ın yüzüne tükürme cesaretini gösterince Athos elini hançerinin kabzasına götürdü.

Ancak Gaskonyalı anında durdurdu bu eli ve sert bir sesle, "Bekle" dedi.

D'Artagnan o zamana kadar Athos ya da Kont de la Fère'e asla "Sen" diye hitap etmemişti.

Athos durdu.

Gaskonyalı, Athos'a dayandı, Porthos ve Aramis'e uzaklaşmamaları anlamında bir işaret çaktı, sonra da bu pis eylemi gerçekleştiren ve birkaç kişi tarafından kutlanan kısa kollu, hâlâ gülmeye devam eden adamın arkasına geçti.

Adam kent merkezine doğru yürüdü. Gaskonyalı, Athos'a dayanarak adamı izlemeye devam ediyor, ayrıca Porthos ve Aramis'e de kendilerini izlemelerini işaret ediyordu.

Çıplak kollu, kasap çırağını andıran adam iki arkadaşıyla birlikte dik ve tenha bir yoldan aşağı, ırmağa indi.

Daha sonra d'Artagnan, Athos'un kolundan çıktı ve Charles'ı aşağılayan adamın tam arkasından gitmeye başladı.

Irmağın kıyısına ulaşan üç adam izlendiklerini anladılar, durdular ve küstahça Fransızlar'a bakıp bir şeyler konuştular aralarında.

"Ben İngilizce bilmiyorum Athos" dedi Gaskonyalı. "Siz biliyorsunuz ama dolayısıyla çevirmenlik yapacaksınız bana."

Adımlarını hızlandırdılar, üç adamı arkada bırakıp öne geçtiler. Ama d'Artagnan birden döndü ve doğruca kasap çıra-

ğının üstünü yürüdü, bunun üzerine adam durdu. Gaskonyalı işaret parmağını kasap çırağının göğsüne dayadı.

"Athos, tekrarlayın şuna" dedi arkadaşına, "Alçakça davrandın, savunmasız birine hakaret ettin, Kral'ın yüzüne tükürdün, öleceksin!.."

Gaskonyalı'nın bileğinden tuttuğu Athos hayalet gibi sapsarı kesildi ve bu tuhaf sözleri çevirdi adama. Kasap çırağı çevresindeki felaket habercisi hazırlıklarını ve d'Artagnan'ın dehşet dolu bakışlarını fark edince savunmaya geçmek istedi. Bunu gören Aramis de kılıcına el attı.

"Yok, yok, kılıç olmaz!" dedi d'Artagnan. "Kılıç ancak asilzadelere çekilir."

Sonra boğazına yapıştı kasabın.

"Porthos, şu pisliğin işini bir yumrukta bitirebilir misin?" dedi d'Artagnan.

Porthos o müthiş yumruğunu kaldırdı, kolu havada bir sapan yayı gibi ıslık çaldı ve yumruğunu balyoz gibi başına indirdi adamın ve kafatasını parçaladı.

Adam başına darbe alan bir öküz gibi çöktü.

Arkadaşları bağırıp, kaçmak istediler ama ağızlarından ses çıkmadı, titreyen bacakları bedenleri taşımak için yeterli gelmedi.

"Söyle şunlara Athos" diye sürdürdü konuşmasını Gaskonyalı. "Zincire vurulmuş birinin kutsal bir kişi olduğunu unutan herkes böyle ölecektir, esir bir Kral, Allah'ın iki kez temsilcisidir."

Athos, d'Artagnan'ın sözlerini çevirdi.

Hiç konuşamayan ve saçları tepelerinde dimdik duran iki adam siyah bir kan gölü içinde yüzen arkadaşlarının cesedine baktılar. Sonra birden ses çıkarabildiler, güçleri yerine geldi. Ellerini kavuşturup, bağıra bağıra kaçtılar.

"Adalet yerini buldu!" dedi alnında birikmiş terleri silen Porthos.

"Şimdi de" dedi Gaskonyalı Athos'a, "artık hiç kuşkulanmayın benden ve rahat olun. Kral'la ilgili her şeyi ben üstleniyorum bundan böyle."

LXIX

WHITE HALL

Kolayca tahmin edileceği gibi Parlamento, Charles Stuart'ı ölüme mahkûm etti. Siyasi yargılamalar her zaman boş formalitelerdir çünkü insanları suçlayan tutkular aynı zamanda mahkûm etmeye de yarar. Devrimlerin korkunç mantığıdır bu.

Dostlarımız bu mahkûmiyeti bekliyorlardı ama gene de acı duydular. Kafası ancak çok zor anlarda çalışan d'Artagnan bu kanlı trajedinin beklenen sonunu engellemek için elinden gelen her şeyi yapacağına dair and içti. Ama hangi olanaklarla engelleyecekti bu beklenen sonu? Bu konudaki düşünceleri çok belirsizdi. Koşullara bağlıydı her şey. Kesin bir plan üstünde karar verinceye kadar zaman kazanabilmek için, en önce yargıçların kararlaştırdıkları gibi cezanın infazını ertesi günden daha ileri bir tarihe ertelemek gerekiyordu. Yapılacak tek iş de Londra celladını ortadan kaldırmaktı.

Celladın işi bitirilirse verilen ölüm cezası infaz edilemezdi. Londra'ya en yakın kentin celladını getirtmek için adam göndereceklerdi hiç kuşkusuz ama bu durumda bile en azından bir gün kazanmış olacaklardı. Bu gibi durumlarda bir gün kurtuluş demekti belki de. D'Artagnan zor olmaktan öteye imkânsız gibi görünen bu işi üstlendi.

Yapılması gereken başka bir iş de Kral'a kendisini kurtarmaya çalışacaklarını bildirmekti. Böylelikle Charles'ın dostlarına yardımcı olması ve en azından çabalarını boşa çıkartacak davranışlardan kaçınması sağlanırdı. Bu tehlikeli işi de Aramis

üzerine aldı. Kral, Piskopos Juxon'un White Hall'daki hapishanesinde kendisini ziyaret etmesine izin vermelerini istemişti. O akşam Mordaunt Piskopos'u ziyaret edip Charles'ın dini arzularını dile getirdiğini ve Cromwell'in de buna izin verdiğini bildirmişti. Aramis Piskopos'tan, zorla ya da ikna yoluyla, dini kıyafetler içinde kendisinin yerine White Hall'e girme izni almaya karar verdi.

Athos ise başarıya ulaşsınlar ulaşmasınlar çok acele İngiltere'yi terk etme hazırlıklarını üstlendi.

Akşam olmuştu. Saat on birde handa buluşmaya karar verdiler ve her biri üstlendiği tehlikeli görevi yerine getirmek üzere bir tarafa gitti.

White Hall Sarayı üç süvari alayı ve özellikle de buraya durmadan gelip giden ve generallerini ya da casuslarını gönderen Cromwell'in hiç bitmeyen kuşkularıyla muhafaza ediliyordu.

Her zamanki odasında tek başına ve iki şamdanın aydınlattığı yerde duran idamlık Kral gerilerde kalan yüceliğini yas içinde anıyor, anılarını tazeliyor, insanın son anlarında yaptığı gibi yaşama bütün ihtişam ve çekiciliğini görerek bakıyordu.

Parry efendisini bir an bile yalnız bırakmamıştı. Ölüme mahkûm edildiğinden beri de gözyaşları durmuyordu.

Kral dirseklerini bir masaya dayamış, üstünde eşi ve kızının resminin bulunduğu bir madalyona bakıyordu. Juxon'u bekliyordu önce, Juxon'dan sonra kurban olacaktı.

Arada bir o yiğit Fransız asilzadelerini düşünüyor ve onları daha şimdiden yüzlerce fersah uzaktaki hayaller, insanın rüyasında görüp uyandığında gözlerinin önünden silinen birer görüntü gibi kabul ediyordu.

Kral kimi zaman olup bitenlerin bir rüya ya da yüksek ateşten kaynaklanan bir karabasan olabileceğini bile düşünüyordu.

Bunun üzerine yerinden kalkıyor, uyuşukluğunu atmak

ister gibi birkaç adım gidiyor ama birden pencerenin altında muhafızların tüfeklerinin parlayan namlularını görüyordu. Ve işte o zaman uyanık ve kanlı rüyasının gerçek olduğunu anlıyordu.

Gene sessizce koltuğunun yanına geliyor, masasının başına geçip gene dirseklerini dayıyor, başı ellerinin arasında, düşünmeye başlıyordu.

"Yazık! Bari günah çıkarmam için kilisenin yaşamın sırrına ermiş ululardan biri olsaydı yanımda. Böyle birinin sesi ruhumda durmaksızın yakınan sesi bastırırdı belki. Oysa karşıma hayatını ve şansını uğursuzluğumla mahvettiğim basit düşünceli bir papaz çıkacak. Can çekişen ötekilere yaptığı gibi Tanrı'dan ve ölümden söz edecek bana. Ama bu sefer can çekişenin bir kral olduğunu, çocukları açken, bir zorbaya bir taht bıraktığını bile anlayamayacak."

Daha sonra madalyonu dudaklarına yaklaştırıyor, çocuklarının adlarını mırıldanıyordu teker teker.

Daha önce de söylediğimiz gibi sisli ve karanlık bir geceydi. Yan taraftaki kilisenin çanı ağır ağır vuruyordu. İki şamdanın solgun ışığı bu büyük ve yüksek tavanlı odada tuhaf yansımalarla aydınlanan hayaletler oluşturuyordu. Bunlar Charles'ın altın çerçevelerinden kopan atalarıydı. Bu yansımalar sönmekte olan bir kömür ateşinin oynayan mavimsi son parıltılarıydı.

Kral kendini birden, anlatamayacağı bir kedere kaptırdı. Başını ellerine alıp o tatlı hayattan ayrılırken, daha doğrusu o tatlı hayat insanı terk ederken hissedilen acıyı hissetti. Bir daha göremeyeceği tatlı ve sevimli çocuklarını düşündü. Kendisini son ana kadar destekleyen soylu ve yürekli karısını andı. Cömert Fransız asilzadelerinin getirdiği ve karısının yolladığı elmas haçla diz bağını çıkardı, öptü. Sonra bunları bir daha artık kımıltısız ve buz gibi mezarın altında yatarken görebileceğini düşününce ölümün bir pelerin gibi omuzlarımıza attığı ilk ve korkunç ürpertiyi hissetti.

Bir zamanlar krallığının renkli anılarıyla dolu, sayısız saray mensubuna ve onların dalkavukluklarına sahne olan bu salonda, yanında ruhuna destek olamayan ve sürekli gözyaşı döken bir hizmetkârdan başka kimse bulunmadığının bilincine varınca bütün cesaretini ve gücünü yitirdi, karanlıklara gömüldü, kış soğuğu içine daldı. Belki de bütün büyüklüğü ve ihtişamı içinde, dudaklarında kaderine razı bir gülümseyişle öldüğü söylenecek olan Charles, karanlık gölgeler içinde gözünden bir damla yaşın süzülüp, altın işlemeli örtüyle kaplı masaya düşmesine engel olamadı.

Birden ayak sesleri duyuldu koridorda, kapı açıldı, meşaleler salonu isli bir ışıkla doldurdu. Peşinde iki muhafızla birlikte piskopos kıyafeti içinde bir din adamı göründü eşikte. Kral emredici bir el işaretiyle çekilmelerini bildirdi muhafızlara.

İki muhafız döndü, oda eski karanlığına gömüldü tekrar.

"Juxon!" diye bağırdı Charles. "Juxon! Teşekkür ederim, son dostum benim! Tam zamanında geldiniz."

Piskopos ocağın bir köşesinde ağlayan adamı şüpheli ve kaçamak bakışlarla süzdü.

"Haydi Parry!" dedi Kral. "Ağlama artık. Bak, Allah bizim yanımızda."

"Bu adam Parry ise, korkacak bir şey yok" dedi Piskopos. "Majesteleri izin verirseniz sizi selamlayayım önce, sonra da kim olduğumu, buraya niçin geldiğimi söyleyeyim."

Bu görüntü, bu ses karşısında neredeyse bağıracaktı Kral ama Aramis parmağını dudaklarına götürdü, saygıyla eğildi Charles'ın karşısında.

"Şövalye" diye mırıldandı Kral.

"Evet Majesteleri" diye karşılık verdi Aramis, sonra daha yüksek sesle devam etti: "Evet, Hazreti İsa'nın sadık şövalyesi Juxon, efendimizin isteği gereği karşılarında."

Kral ellerini kavuşturdu. Tanımıştı d'Herblay'i. Bir ulusun arzusuna ve bir kralın kaderine karşı yalnızca vicdanlarının sesini dinleyerek mücadele eden bu asilzadelere hayret ediyordu. Birden yıkılmış hissetti kendini.

"Siz! Siz ha!" dedi. "Nasıl girdiniz buraya? Aman Allah'ım! Tanırlarsa mahvolursunuz!"

Parry ayakta, tepeden tırnağa hayranlık anıtı gibi duruyordu.

"Siz beni düşünmeyin Majeste" diyen Aramis bir kez daha susmasını işaret etti Charles'a, "yalnız kendinizi düşünün. Görüyorsunuz, sizi unutmuyor dostlarınız. Ne yapacağımızı ben de bilmiyorum henüz. Ama kararlı dört kişi çok şey yapabilir. Siz bu gece kesinlikle uyumayın, hiçbir şeye hayret etmeyin ve her şeye hazırlıklı olun."

Kral başını salladı.

"Dostum, kaybedecek hiç vaktimiz olmadığını, eğer bir şey yapacaksınız, hemen harekete geçmek gerektiğini biliyor musunuz acaba? Yarın saat onda öleceğimi biliyor musunuz?"

"Majesteleri o saate kadar bir olay olacak ve cezanın infazı mümkün olmayacak."

Hayretle Aramis'e baktı Charles.

Tam bu sırada Kral'ın penceresinin altından acayip bir ses geldi. Odun yüklü bir araba boşaltılıyordu sanki.

"Duydunuz mu?" diye sordu Charles.

Gürültünün arkasından acı bir çığlık duyuldu.

"Dinliyorum" dedi Aramis, "ama bu sesin anlamını, hele arkadan gelen çığlığı hiç anlayamadım."

"Çığlığı kimin attığını ben de bilmiyorum" dedi Charles, "ama gürültünün ne olduğunu söyleyebilirim. Yarın bu pencerenin dışında idam edileceğimi biliyor musunuz?" diyerek eli-

ni asker ve nöbetçilerle dolu karanlık ve ıssız alana doğru uzattı Kral.

"Evet majesteleri" dedi Aramis, "biliyorum."

"İşte getirdikleri bu ağaçlarla idam sehpamı hazırlayacaklar. Muhtemelen ağaçları indirirlerken bir işçi yaralanmıştır."

Aramis elinde olmadan ürperti geçirdi.

"Görüyorsunuz ya" dedi Kral, "daha fazla inat etmek anlamsız. Mahkûmum ben, bırakın da razı olayım kaderime."

"Majesteleri" dedi bir an kaybolur gibi olan soğukkanlılığını yeniden toplamayı başaran Aramis, "idam sehpası kurabilirler ama cezayı infaz edecek celladı bulamazlar."

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu Charles.

"Majeste, demek istiyorum ki, şu sırada cellat ya kaçırıldı ya da kandırıldı. Yarın sehpa kurulacak ama cellat bulunamayacak. Bu nedenle infaz ertesi güne ertelenecek."

"Sonra?"

"Sonrası, yarın gece de biz kaçıracağız sizi" dedi Aramis.

"Nasıl olacak bu?" diye sordu yüzü mutluluktan aydınlanan Charles.

"Ah! Efendim" diye mırıldandı Parry, "Allah korusun sizi ve arkadaşlarınızı."

"Nasıl olacak?" diye sordu Charles tekrar. "Size yardımcı olabilmem için benim de her şeyi bilmem gerekir."

"Ben hiçbir şey bilmiyorum Majesteleri ama içimizde en yaman, en sadık olan bugün yanımdan ayrılırken, 'Şövalyem, Kral'a söyleyin, yarın akşam saat onda kaçıracağız kendilerini' dedi. Söylediğine göre yapar da!"

"Bana bu yaman adamın adını söyleyin, başarsa da başarmasa da sonsuza kadar minnet duyayım kendisine."

"D'Artagnan, Majesteleri. Albay Harrisson münasebetsizlik edip gelmese, sizi az daha kurtaracak olan aynı kişi."

"Muhteşemsiniz hepiniz gerçekten" dedi Charles. "Bunları bana anlatsalardı inanmazdım doğrusu."

"Şimdi dinleyin beni Majesteleri" diye devam etti Aramis, "kurtuluşunuz için tetikte olduğumuzu unutmayın sakın. Size yaklaşacak olanların en küçük hareketini, en küçük işaretlerini, söyleyeceği şarkıları kesinlikle kaçırmayın, hiçbir şeyi gözden kaçırmayın, dinleyin, her şeyi yorumlayın!"

"Oh! Şövalyem!" dedi Kral. "Size ne söyleyebilirim ki? Yüreğimin ne kadar derinliklerinden gelirse gelsin sizlere karşı duyduğum minneti hiçbir kelime dile getiremez. Başarırsanız eğer, bir kral kurtardınız demeyeceğim. Hayır, idam sehpasından bakıldığında, hele hele sizleri görünce, yemin ederim ki hükümdarlık bir anlam ifade etmiyor ama sizler bir kadının kocasını, bir babayı kurtarmış olacaksınız. Elinizi uzatın Şövalyem, son nefesime kadar dostunuz kalacağım."

Aramis, Charles'ın elini öpmek istedi ama Charles kendisinden önce davranıp Aramis'in elini göğsüne bastırdı.

Bu sırada adamın biri kapıya vurmaya bile gerek duymadan içeri daldı. Aramis elini çekmek istedi ama Charles bırakmadı.

Bu davetsiz konuk Cromwell'in çevresindeki yarı rahip, yarı asker Püritenler'den biriydi.

"Ne istiyorsunuz beyim?" diye sordu Charles.

"Charles Stuart'ın günah çıkarmasının bitip bitmediğini öğrenmek istiyorum."

"Sizi ne ilgilendirir bu?" dedi Kral. "Aynı dinden değiliz biz."

"Bütün insanlar kardeştir" dedi Püriten. "Bir kardeşim ölecek, ben de onu ölüm karşısında yüreklendirmek istiyorum."

"Yeter!" dedi Parry. "Kral'ın sizin cesaret vermenize ihtiyacı yok."

"Majesteleri" dedi alçak sesle Aramis, "idare edin adamı, kesinlikle casus."

"Muhterem Peder'den sonra sizi de memnuniyetle dinlerim bayım" dedi Charles.

Uğursuz bakışlı adam, Juxon'u Kral'ın gözünden kaçmayan bir dikkatle süzdükten sonra çekildi hemen.

"Şövalye" dedi Charles kapı kapanır kapanmaz, "bu adamın buraya birtakım kötü niyetlerle geldiği konusundaki düşüncelerinizde yanılgıya düşmediniz galiba. Giderken dikkatli olun, bir şey olmasın."

"Majesteleri'ne teşekkür ederim" dedi Aramis, "ama rahat olsunlar, üstümde bir zırh ve hançer var."

"Haydi artık gidin bayım ve Tanrı'nın kutsal himayesi eksik olmasın üstünüzden. Kral'ken hep böyle derdim ben."

Aramis çıktı. Kral onu eşiğe kadar geçirdi. Aramis çevresini kutsayınca saygıyla eğildi muhafızlar. O da kibirli bir tavırla asker dolu odalardan geçti, arkasındaki iki muhafızla arabasına kadar yürüdü, bindi. Muhafızlar Piskoposluk'a kadar izlediler kendisini ve orada yanından ayrıldılar.

Juxon kuşku içinde bekliyordu onu.

"Ne oldu?" diye sordu Aramis'i görünce.

"Her şey tam istediğim gibi yolunda gitti" diye karşılık verdi Aramis. "Casuslar, muhafızlar, yardakçılar, hepsi de siz sandılar beni. Kral da kutsuyor sizi."

"Allah sizi korusun oğlum. Örnek davranışınızla bana da cesaret ve umut verdiniz."

Aramis giysilerini ve pelerinini aldı, Juxon'a, kendisine bir kez daha başvurabileceğini hatırlatarak çıktı.

Ancak on adım atmıştı ki bol pelerinli birinin kendisini izlediğini fark etti. Eli hançerinin kabzasına gitti, durdu. Adam yanına geldi. Porthos'tu bu.

"Sendin demek dostum!" diyerek arkadaşına uzattı elini Aramis.

"Görüyorsunuz, değil mi?" dedi Porthos. "Hepimizin bir görevi vardı. Benim görevim sizi korumaktı ve korudum. Kral'ı gördünüz mü?"

"Evet, her şey yolunda. Arkadaşlar nerede?"

"Saat on birde handa bulaşacağız."

"Kaybedecek zamanımız yok o halde" dedi Aramis.

Gerçekten Aziz Paulus Kilisesi'nde saat on buçuğu vuruyordu.

Ama iki arkadaş arabayla gittiklerinden ötekilerden önce vardılar hana.

Arkalarından da Athos geldi.

"Her şey yolunda" dedi soru sorulmasına fırsat vermeden.

"Ne yaptınız?" dedi Aramis.

"Bir oyma kayık kadar küçük bir filika kiraladım. Kırlangıç kadar da hafif aynı zamanda. Isle of Dogs'ın karşısında Greenwich'te bekliyor bizi. Patron ve dört tayfası var. Elli İngiliz lirası karşılığında üç gece emrimizdeler. Kral'la birlikte filikaya atladıktan sonra denizin yükselmesinden yararlanıp Thames'tan aşağı inecek ve iki saat içinde açık denizde olacağız. Daha sonra gerçek korsanlar gibi kıyıyı izleyerek ve kayalıklara gizlenerek yol alacağız. Deniz uygunsa doğru Boulogne'a. Ben ölürsem, bilesiniz ki kaptanın adı Roggers, filikanın adı da *Şimşek*. Bu kadar bilgi her ikisini de bulmanız için yeterlidir. Tanıtma işaretimiz ise dört köşesi düğümlü bir mendil."

Az sonra da Gaskonyalı çıkageldi.

"Ceplerinizi boşaltın bakalım" dedi. "Yüz sterlin toplamamız gerekiyor. Ama benim ceplerim..."

Ve ceplerini ters yüz edip hiç parasının olmadığını gösterdi.

Gerekli görülen para hemen toplandı. D'Artagnan tekrar dışarı çıktı ve gene geri döndü.

"Tamam bu iş" dedi. "Pek kolay olmadı ama."

"Cellat Londra'dan ayrıldı mı?" diye sordu Athos.

"Evet ama pek de güvenli bir yol değildi bu çünkü bir kapıdan çıkıp öbür kapıdan girebilirdi."

"Nerede?" diye sordu Athos.

"Mahzende."

"Hangi mahzende?"

"Bizim hanın mahzeninde. Mousqueton da kapının önünde bekliyor. Anahtar da burada işte."

"Bravo!" dedi Aramis. "Peki nasıl razı ettiniz adamı ortadan kaybolmaya?"

"Bu dünyadaki herkes nasıl razı edilirse, öyle. Parayla! Biraz pahalıya mal oldu ama iş halloldu sonunda."

"Ne kadara mal oldu?" diye sordu Athos. "Kabul etmemiz gerekir ki artık yersiz yurtsuz silahşörler değiliz, dolayısıyla bütün giderler ortak olmalı."

"Tam on iki bin liraya mal oldu" diyerek iç geçirdi Gaskonyalı.

"Bu kadar parayı nereden buldunuz?" diye sordu Athos. "Yanınızda var mıydı?"

"Kraliçe'nin yüzüğünü unuttunuz galiba!" dedi d'Artagnan.

"Doğru ya!" dedi Aramis. "Parmağınızdaydı bu yüzük."

"Mösyö Essarts'dan geri mi aldınız?".diye sordu Porthos.

"Tabii canım!" dedi d'Artagnan. "Ama bu yüzüğün parmağımda kalmaması kaderimmiş herhalde. Elden bir şey gelmez. Elmasların da insanlar gibi sevgileri ve nefretleri var galiba. Ve bu taş da benden nefret ediyor herhalde."

"Bu cellat meselesi tamam da, bildiğim kadarıyla her celladın bir yamağı, yardımcısı falan olur, biri olabilir."

"Tabii, bunun da vardı ama şansımız yaver gitti."

"Ne demek bu?"

"Bir de bu adamla pazarlık edeceğimi düşünüyordum ki, bacağı kırık durumda getirdiler. İşgüzarlık edip sehpanın kurulmasında kullanılacak keresteleri Kral'ın penceresinin altına kadar götürmüş. Kerestelerden biri de düşüp bacağını kırmış."

"Ha! Demek Kral'ın odasındayken duyduğum çığlık onun çığlığıydı" dedi Aramis.

"Olabilir" diye karşılık verdi d'Artagnan "ama kafası çalışıyor adamın. Yaralandıktan sonra iş yarım kalmasın diye kendi yerine dört usta marangoz göstereceğine dair söz verdi. Patronunun yanına döndükten sonra kırığına boşverip dostlarının arkadaşı olan Tom Low adında bir ustaya haber gönderdi. Derhal White Hall'e gelmesini bildirdi. Sözünde durmuş oldu böylelikle. İşte bu da yazdığı mektup. Mektubu göndermesi için on penny'ye anlaşmıştı biriyle. Ben de bir altına aldım adamdan mektubu."

"Ne işe yarayacak bu mektup?" diye sordu Athos.

"Anlamadınız mı?" dedi zekice bakışlarla arkadaşlarını süzen Gaskonyalı.

"Anlayamadım, şerefsizim."

"Aziz dostum Athos, siz John Bull kadar güzel İngilizce

konuşuyorsunuz ve üstat Tom Low'ın ta kendisisiniz! Biz de sizin üç arkadaşınızız, anladınız mı şimdi!"

Athos sevinç ve hayranlıkla bir çığlık attı. Sandıklardan birine koşup işçi kıyafetleri çıkardı içinden. Dört arkadaş hemen giydiler bunları. Sonra hep birlikte dışarı çıktılar. Athos'un elinde bir testere, Porthos'un elinde bir kerpeten vardı. Aramis'te bir balta, d'Artagnan'da da çekiç ve çiviler vardı.

Celladın hizmetkârının mektubu marangoz ustasının inanması için yeterli oldu. Beklenen onlardı zaten.

LXX

İŞÇİLER

Kral, geceyarısına doğru penceresinin altında birtakım gürültüler işitti: Çekiç ve balta vuruşları, testere ve kerpeten gıcırtılarıydı bu sesler.

Charles giyinik vaziyette yatağına uzanmıştı ve uyumak üzereydi, sesleri duyunca sıçrayarak uyandı. Gürültü fiziksel etkisi dışında ruhunu da etkiledi, müthiş yansımalar yaptı iç dünyasında ve bir anda bir gün önceki korkunç düşüncelere kapıldı tekrar. Ancak bu kez bu cehennem azabı ve yalnızlık karşısında direnecek gücü yoktu. Programda olmayan bu işkenceye daha fazla dayanamayacağını anlayınca Parry'yi nöbetçilere gönderdi. Parry'nin onlardan biraz daha yavaş çalışmalarını, Kral'ın son uykusuna biraz olsun saygılı davranmalarını rica etmesini istemişti.

Nöbetçi yerinden ayrılmak istemedi ama Parry'yi bıraktı.

Parry Saray'ın çevresini dolanıp pencerenin yanına gelince, parmaklıkları yerinden çıkarılmış balkon hizasında henüz tamamlanmamış büyük bir sehpa gördü. Sehpanın üstüne siyah serj kumaştan bir kaplama geçirmeye başlamışlardı.

Sehpanın pencereye doğru yükselen yirmi ayaklık yük-

sekliğinin altında iki kat daha vardı. Parry, görüntü çok itici olmasına rağmen bu karanlık yüzlü ölüm sehpasını kuran sekiz on işçi arasında Charles'ı rahatsız eden gürültüyü kimin çıkardığını anlamak istedi. İkinci kalasın üstünde balkonun son demir parmaklıklarını kerpetenle söken iki kişi fark etti. Bunlardan biri gerçek bir devi andırıyordu ve eski savaşlarda duvarları yıkmaya yarayan koçbaşı işlevini görüyordu. Aletini her vuruşunda parça parça oluyordu taş. Öbürü ise diz çökmüş dağılan taşları kendine doğru çekiyordu.

Charles'ı gürültüleriyle rahatsız eden işçilerin bunlar olduğu belliydi.

Parry merdiveni çıkıp yanlarına gitti.

"Arkadaşlar" dedi, "rica ediyorum, biraz daha gürültüsüz çalışmanız mümkün mü? Kral uyuyor ve gerçekten uyumaya ihtiyacı var."

Kerpeteniyle çalışan adam durdu ve yarım döndü ama arkadaşından daha aşağıda olduğundan fenerlerin ışığı yüzünü aydınlattı ve Parry de görebildi bu yüzü.

Dikkatle kendisine bakan adam parmağını dudağına götürdü.

Parry hayretler içinde geri çekildi.

"Tamam, tamam" dedi işçi mükemmel bir İngilizceyle. "Git söyle Kral'a, bu gece rahat uyumasa da yarın gece deliksiz bir uyku çekecektir."

Bu kaba sözler çok anlamlı olduğundan çevrelerindeki öteki işçiler tarafından coşkuyla karşılandı.

Parry rüya gördüğünü sandı ve telaşla döndü.

Kral sabırsızlık içinde bekliyordu onu.

Parry içeri girerken, nöbetçi, Kral'ın içeride ne yaptığını görebilmek için başını merakla uzattı kapı aralığından.

Charles yatağında dirseklerine dayanmış vaziyetteydi.

Parry kapıyı kapadı, neşe içinde Charles'ın yanına gitti.

"Majesteleri" dedi alçak sesle, "bu gürültü patırtıyı çıkaranların kimler olduğunu biliyor musunuz?"

"Hayır" dedi Charles. Kederli bir tavırla başına salladı. "Nereden bileyim? Tanıyor muyum ki adamları?"

"Majesteleri" dedi sesini iyice alçaltan ve Kral'ın yatağına doğru eğilen Parry, "Kont de la Fère ve arkadaşı."

"Beni idam edecekleri sehpayı kuranlar mı?" diye sordu Charles şaşkınlık içinde.

"Evet ama bir yandan da duvarda bir delik açıyorlar."

"Şşşt!" dedi korkuyla çevresini süzen Charles. "Gördün mü onları?"

"Konuştum bile."

Charles ellerini kavuşturdu, gözlerini yukarı kaldırdı. Coşkulu ve kısa bir duadan sonra yatağından çıktı, pencereye koştu, perdeleri çekti. Balkondaki nöbetçiler yerlerindeydi. Balkonun ötesinde, üzerinde bazı karanlık gölgelerin dolaştığı karanlık bir düzlük uzanıyordu.

Kral bir şey fark etmiyor gibiydi ama ayaklarının altında dostlarının indirdikleri çekiç darbelerinin sarsıntısını hissediyordu. Her vuruş yüreğinde yankı bulmaya başlamıştı artık.

Parry gerçekten yanılmamış ve Athos'u tanımıştı. Porthos'la birlikte enine yerleştirilecek kalaslardan birinin destek çukurunu kazıyordu.

Bu çukur, Charles'ı odasının hemen altındaki davlumbaz gibi bir yere ulaşıyordu. Tavanı alçak bir mahzene benzeyen bu davlumbaza ulaşıldıktan sonra kerpetenler ve güçlü omuzlar yardımıyla döşemenin bir karesini kaldırmak mümkün olabilecekti. Ve bu da Porthos'un işiydi tabii ki. Daha sonra Charles

bu geçitten aşağı süzülecek, kurtarıcılarıyla birlikte siyah örtüyle kaplanmış sehpanın alt katlarından birine geçecek, önceden hazırlanmış işçi kıyafetlerini sırtına geçirecek ve vakit kaybetmeden ve rahat rahat, gene kurtarıcılarıyla birlikte dışarı çıkacaktı.

Nöbetçiler onların sehpanın kurulmasında çalışan işçiler olduklarını gördüklerinden hiç kuşkulanmayacaklar ve geçmelerine izin vereceklerdi.

Bu plan rahat, basit ve kolaydı. Aslında her cesur karar böyle alınırdı.

Athos, Porthos'un yerlerinden oynattığı taşları beyaz, bakımlı ve ince elleriyle taşıyordu. Başını, balkonun dirsek dayanan yerinin üstündeki süslerin altından geçirebilecek kadar bir gedik açılmıştı bile. İki saat sonra da bütün bedeni sığabilecekti bu gedikten. Gün doğmadan delik tamamlanacak, d'Artagnan'ın yerleştireceği bir örtünün kıvrımları arasında gözlerden uzak kalacaktı. Gaskonyalı, bir Fransız işçi gibi sokulmuştu içeri. Usta bir döşemeci gibi hızlı çakıyordu çivileri. Aramis de yere kadar sarkan ve arkasında iskeleyle sehpanın bulunduğu serj kumajın fazla kısmını kesiyordu.

Günün ilk ışıkları göründü evlerin ardında. 29 Ocak'ı 30 Ocak'a bağlayan o çok soğuk gecede işçilerin ısınmaları için büyük bir turba ve kömür ateşi yakılmıştı. En gayretli, yorulmak bilmeden çalışanlar bile arada bir durup ısınmaya geliyorlardı ateşin yanına. Yalnızca Athos ve Porthos bir an bile ayrılmamışlardı işlerinin başından. Böylece günün ilk ışıklarıyla birlikte gedik hazır oldu. Athos yanına Kral için hazırlanan ve siyah bir kumaşa sarılmış işçi giysilerini alarak gedikten içeri girdi. Porthos bir kerpeten uzattı ona. D'Artagnan da lüks kabul edilebilecek ama çok yararlı bir önlem olarak içeriden serj bir örtüyle gediği ve içeri girenleri meraklı gözlerden gizledi.

Athos'un Charles'la ilişki kurabilmesi için yalnızca iki saate gereksinimi vardı. Dört arkadaşın tahminlerine göre gün

boyunca rahatça çalışabileceklerdi çünkü cellat bulunamayacaktı ve adam gönderip Bristol celladını getirtmek zorunda kalacaklardı.

Gaskonyalı kahverengi giysilerini, Porthos da kırmızı yeleğini giydi. Aramis ise bir fırsatını bulup Kral'a yanaşabilmek umuduyla Juxon'un konağına döndü tekrar.

Üçü de olup bitenleri görmek için öğle saatinde White Hall Alanı'nda buluşmaya karar vermişlerdi.

Aramis, sehpadan ayrılmadan önce Athos'un gizlendiği gediğe yaklaşmış, Kral'ı bir kez daha görmeye çalışacağını söylemişti.

"Allah'a emanet olun, cesaretiniz kaybolmasın" dedi Athos. "Durumu anlatın Kral'a, ona söyleyin, yalnız kaldığında sürekli döşemeye vursun ki ben de rahatça sürdürebileyim işimi. Özellikle de Parry bana bu konuda yardımcı olursa işim çok kolaylaşır. Aramis, siz de hiç ayrılmamaya çalışın Kral'ın yanından. Çok yüksek sesle konuşun, çünkü dinleyeceklerdir sizi kapıdan. Dairenin içinde nöbetçi varsa, tereddüt etmeden gebertin. Eğer iki kişi olursa birini siz, diğerini de Parry temizlesin. Nöbetçiler üç kişiyse ölümü göze alın ama Kral'ı kurtarın."

"Rahat olun" dedi Aramis, "yanıma iki hançer alacağım ve birini Parry'ye vereceğim. Hepsi bu kadar mı?"

"Evet, haydi gidin şimdi. Ancak Kral'ı gereksiz yere fedakârlık yapmaması konusunda uyarın. Dövüşme mecburiyeti çıkarsa ve siz kılıç çekecek olursanız o hemen kaçsın. Çünkü döşeme kapağını başının üzerine çektikten sonra siz o kapağın üzerinde ölü ya da diri olarak kalırsanız, gediği bulmak için en azından bir on dakika geçecektir. Biz de on dakikada bu yolu aşar, Kral'ı kurtarırız."

"Her şey sizin dediğiniz gibi olacaktır Athos" dedi Aramis. "El sıkışalım dostum, belki bir daha hiç görüşemeyeceğiz."

Athos, Aramis'in boynuna sarıldı ve öptü arkadaşını.

"Siz de" dedi Athos, "ben ölürsem d'Artagnan'a kendisini oğlum gibi sevdiğimi hatırlatın ve benim yerime öpün onu. Temiz kalpli ve yiğit Porthos'u da kucaklayın. Elveda!"

"Elveda" dedi Aramis. "Şu anda dünyanın en sadık elini sıktığımdan nasıl eminsem, Kral'ın kurtulacağından da öyle eminim."

Aramis, Athos'un yanından ayrıldı, sehpadan aşağı indi, Cromwell'i öven bir şarkıyı ıslıkla mırıldanarak hana vardı. İki arkadaşını ateşin karşısında bir şişe Porto şarabıyla soğuk bir pilicin başında buldu. Porthos hem yiyor hem de Parlamento üyelerine küfürler yağdırıyordu. D'Artagnan ise hiç sesini çıkarmadan yiyor ama kafasında cüretli tasarılar oluşturuyordu.

Aramis, Athos'la kararlaştırdıkları her şeyi anlattı onlara. Gaskonyalı başını sallayarak, Porthos da yüksek sesle onayladıklarını belirttiler.

"Bravo!" dedi Porthos. "Zaten kaçış sırasında biz de orada olacağız. Sehpanın altında çok iyi gizlenmek mümkün. Rahatça savunuruz kendimizi. D'Artagnan, ben, Mousqueton ve Grimaud rahat rahat sekiz kişinin işini bitiririz. Blaisois'yı saymıyorum, o atları tutabilir ancak. Adam başına iki dakikadan dört dakika eder, bir dakika da Mousqueton'a ver, beş dakika. Beş dakikada çeyrek fersah yol alırsınız."

Aramis birkaç lokma bir şey yedi alelacele, bir bardak şarap içti ve kıyafet değiştirdi.

"Şimdi, ben Piskopos Hazretleri'ne kadar gidiyorum. Porthos, siz silahları hazırlayın. Cellada gözkulak olun d'Artagnan."

"Siz merak etmeyin. Grimaud, Mousqueton'un yerine nöbete geçti, dikkatlidir o."

"Önemli değil, dikkatiniz dağılmasın kesinlikle ve kesinlikle boş bırakmayın."

"Boş bırakmak ne kelime! Sevgili dostum, Porthos'a sorun siz. Yaşamıyorum bile ben, hep ayaktayım, dansçıdan farksızım. Allah kahretsin! Fransa'yı çok özlüyorum. Başka bir ülkede olunca insan anlıyormuş vatanının ne olduğunu."

Aramis, Athos'un yanından ayrıldığı gibi ayrıldı iki arkadaşının yanından, yani vedalaştı ve kucaklaştı. Sonra Piskopos Juxon'un yanına gidip ne istediğini anlattı. Juxon hemen razı oldu. Çünkü Kral günah çıkarmak istediği takdirde ayrıca bir papaza ihtiyacı olacaktı, hele hele bir dini tören isterse yanına mutlaka bir rahip daha alması gerekecekti.

Bir gün önce Aramis'in giyinmiş olduğu gibi hazırlanan Piskopos arabasına bindi. Aramis de diyakos kıyafetinden çok, sararmış yüzü ve üzüntülü hali nedeniyle bütünüyle değişmiş durumda yanına bindi. Araba White Hall'un kapısında durdu. Saat sabah dokuz buçuk sularıydı. Çevrede hiçbir değişiklik yoktu sanki. Ara odalar ve koridorlar gene muhafızlarla doluydu. İki nöbetçi Charles'ın kapısının önünde bekliyor, iki nöbetçi de balkonda geziniyordu. Cellat kütüğü sehpanın üzerine çoktan yerleştirilmişti.

Kral çok umutluydu. Aramis'i görünce neşe aldı umudun yerini. Juxon'u kucakladı, Aramis'in elini sıktı. Piskopos herkesin önünde bir gün önceki görüşmelerinden söz etti. Charles da bu ilk görüşme sırasında söylediklerinin etkili olduğunu, bu nedenle ikinci bir görüşme istediğini söyledi. Juxon yanındakilere dönerek Kral'la yalnız kalmak istediğini bildirdi. Herkes çekildi.

Kapı kapandıktan sonra, "Majesteleri" dedi Aramis telaşla, "kurtuldunuz! Londra celladı kayboldu, yardımcısının da ayağı kırıldı dün gece pencerenizin altında. İşittiğiniz ses onun sesiydi. Celladın kaybolduğunu kesinlikle fark etmişlerdir artık. Cellat getirilebilecek en yakın yer Bristol. Onu da gidip getirmek gerekir. Dolayısıyla en azından yarına kadar vaktimiz olacak."

"Peki ya Kont de la Fère?" diye sordu Charles.

"Sizden iki ayak uzakta Majesteleri. Ocak maşasıyla üç kez vurun, cevap geldiğini göreceksiniz."

Charles titreyen elleriyle maşayı aldı ve eşit aralıklarla vurdu. Aynı anda aşağıdan da boğuk ve düzenli aralıklarla karşılık verildi.

"Demek, demek, aşağıdan karşılık veren..."

"Kont de la Fère'in ta kendisi Majesteleri" dedi Aramis. "Efendimizin kaçabileceği yolu hazırlamakla meşgul. Parry de şu mermer kapağı kaldırınca gedik açılacak."

"Ama bende hiç alet yok" dedi Parry.

"Şu hançeri alın" dedi Aramis, "ama ucunu kırmayın sakın çünkü gerekirse eğer aynı hançeri taştan başka şeylerin delinmesi için de kullanacaksınız."

"Ooo! Juxon!" dedi Kral, Piskopos'a dönerek ve ellerini avuçlarının arasına aldı. "Bir zamanlar Kral'ınız olan kişinin dualarını kabul edin."

"Gene Kral'ımızsınız ve Kral'ımız olarak kalacaksınız" diyerek elini öptü onun Juxon.

"Gördüğünüz şu asilzade için hayatınız boyunca dua edin, aşağıdan sesi gelen asilzadeyi de unutmayın. İnanıyorum, bir yerde kurtuluşum için çabalayan öbür iki asilzade için de eksik olmaz dualarınız."

"Majesteleri" diye karşılık verdi Piskopos, "emirlerinizi yerine getireceğim. Yaşadıkça her gün efendimizin bu sadık dostları için dua edeceğim."

Bu arada aşağıda kazı sürüyor, sesler gittikçe yaklaşıyordu. Ama ansızın koridordan beklenmedik bir gürültü geldi. Aramis hemen maşayı kaptı, kazının durması için gerekli işareti verdi.

Gürültü yaklaşıyordu. Düzenli ve uygun adım yürüyen

ayaklardan geliyordu bu sesler. Dördü de âdeta taş kestiler yerlerinde. Dördünün de bakışları ağır ağır, âdeta törenle açılan kapıya çevrildi.

Kral'ın odasının yanındaki odada muhafızlar dizilmişlerdi. Bir Parlamento Komiseri siyah giysiler içinde ve kötü niyetli bakışlarla içeri girdi. Charles'a selam verdi, bir parşömen açıp idam sehpasına gidecek bütün mahkûmlara yapıldığı gibi Kral hakkındaki idam fermanını okumaya başladı.

"Ne demek bu?" diye sordu Juxon'a, Aramis.

Juxon hiçbir şey anlamadığını belirten bir omuz silkmesiyle karşılık verdi ona.

"Bugün mü olacak yani?" diye sordu Charles ancak Juxon ve Aramis'in fark edebilecekleri bir heyecan içinde.

"Cezanızın bugün infaz edileceğini önceden haber vermemişler miydi size Majesteleri?" diye sordu siyah giysiler içindeki adam.

"Demek adi bir suçlu gibi Londra celladının elinde can vereceğim, öyle mi?"

"Londra celladı kayıp Majesteleri" diye karşılık verdi Parlamento Komiseri, "ama onun yerine bir gönüllü bulundu. Dolayısıyla infaz ancak maddi ve manevi sorunlarınızı düzene koyuncaya kadar ertelenebilecek."

Kral'ın bu haberi duyunca gösterdiği tek tepki ve heyecan belirtisi saçlarının diplerinde beliren hafif terler oldu.

Aramis ise sapsarı kesildi. Kalp atışları durdu âdeta. Gözlerini kapayarak bir masaya tutundu. Onun yüzündeki korkunç acıyı gören Kral kendi acısını unuttu.

Yanına gidip elini avuçlarına aldı, sarılarak kucakladı onu.

"Haydi dostum!" dedi şefkatli ve kederli bir gülümsemeyle. "Cesur olun."

Sonra komisere dönerek, "Ben hazırım bayım" dedi. "Ben yalnızca iki şey istiyorum ve bunlar da sizi pek geciktirmeyecektir. Birincisi, günah çıkartmak. İkincisiyse çocuklarımı görmek ve onlara son bir kez veda etmek. İzin var mı buna acaba?"

"Evet Majesteleri" diye karşılık verdi komiser.

Ve dönüp hemen çıktı.

Kendini toparlayan Aramis, hırs içinde tırnaklarını avuçlarına gömerek bir inilti çıkardı ve atıldı.

"Monsenyör!" diye bağırarak ellerine sarıldı Juxon'un. "Allah nerede, söyleyin bana, nerede o?"

"Oğlum" dedi ciddi bir tavırla Juxon, "kesinlikle göremezsiniz onu çünkü yeryüzü, tutkuları saklıyor."

"Oğlum" dedi Charles, Aramis'e, "üzmeyin kendinizi. Siz Allah'ın ne yaptığını mı soruyorsunuz? Senin sadakatine ve çektiğin acıya bakıyor. İkisinin de karşılığını göreceksiniz inanın. Bu nedenle siz olup bitenler konusunda ona değil insanlara kızın. Beni öldüren ve sizi ağlatan onlar."

"Evet" dedi Aramis. "Evet Majesteleri, haklısınız. Benim insanlara kızmam gerekiyor, ben de onlara kinleneceğim."

"Oturun Juxon" dedi Charles. Kendisi de diz çöktü. "Çünkü beni dinlemek zorundasınız siz, ben de size günahlarımı itiraf etmek zorundayım. Siz de kalın bayım" dedi çıkmaya hazırlanan Aramis'e. "Siz de kalın Parry. Hayatımda herkesin karşısında söylenemeyecek şeyler yapmadım kesinlikle. Ölüm beni tehdit ettiği sırada bile söylüyorum bunu, kalın. Bir tek şey için pişmanlık duyuyorum, o da herkesin sizler gibi, sizlerle birlikte dinleyememesi beni."

Piskopos oturdu. Charles da uyruklarının en basiti gibi ayaklarının dibinde diz çöktü ve günah çıkarttırmaya başladı.

LXXI

REMEMBER

Günah çıkartma işlemi bitince Kral dua etti, daha sonra çocuklarını görmek istedi. Saat onu vuruyordu. Charles'ı önceden uyarmış oldukları gibi önemli bir gecikme olmamıştı gerçekten.

Ama halk çoktan hazırdı. İnfazın saat onda gerçekleşeceğini bilen insanlar Saray'a doğru giden yolları doldurmuşlardı ve Kral ancak kalabalık topluluklardan ve denizden gelebilecek bu uğultuyu başka seslerden ayırt etmeye başlıyordu: Biri tutkuları, öteki de fırtınalarla coştuğunda böyle çalkalanırdı işte.

Charles'ın çocukları geldi. Önce Prenses Charlotte, sonra da Glocester Dükü. Yani ufak tefek, sarışın, güzel ve yaşlı gözlü küçük bir kızla sekiz dokuz yaşlarında gözleri ıslanmamış ve karşısındakini küçümseyen bir tavırla bükülmüş üst dudağıyla daha şimdiden içinde oluşan kibiri gösteren bir oğlan. Oğlan aslında bütün gece ağlamıştı ama şimdi insanların karşısında ağlamayı yediremiyordu kendine.

Kral iki yıldır görmediği ve ancak son anı gelip çattığında karşılaştığı iki yavrusunu karşısında görünce yüreğinin parçalandığını hissetti. Gözlerine dolan yaşları silmek için başını çevirdi. Çünkü kendilerine ağır bir miras bıraktığı kişilerin karşısında güçlü görünmek istiyordu.

Önce kızla konuştu. Onu kendine doğru çekerek ana babasını hep sevmesini, uysal olmasını, kocasına sadık kalmasını tembihledi. Sonra Glocester Dükü'ne döndü. Hem sarılmak hem de yüzünü öpmek amacıyla kucağına oturttu onu.

"Oğlum" dedi, "buraya gelirken yollarda ve odalarda bir yığın insan görmüşsündür. Bu insanlar babanın kafasını kesecekler, hiçbir zaman unutma bunu. Kim bilir, belki bir gün seni yanlarında görürler ve istediklerini sana yaptırabileceklerini düşünerek biri Fransa'da, biri de kim bilir nerede olan ağabeylerin Galler Prensi ve York Dükü'nü saf dışı bırakıp seni Kral

yapmak isterler. Ama sen Kral değilsin oğlum. Ancak ağabeylerin ölürse Kral olabilirsin. Bu nedenle yemin et bana, meşru yollardan taç giymeye hak kazanmadıkça Krallık'ı kabul etmeyeceğine dair yemin et bana. Çünkü oğlum, bunu iyi anla, kabul edersen eğer böyle bir şeyi, gün gelir, kafanı da, tacını da uçurur bu adamlar. Ve işte o gün sen benim gibi rahat ve huzur içinde ölemezsin. Yemin et oğlum!"

Çocuk küçük elini babasının avcuna bıraktı ve şöyle dedi:

"Efendimiz, Majesteleri'ne yemin ederim ki..."

Kral çocuğun sözünü yarıda kesti.

"Henri, bana baba de" dedi.

"Baba" diye baştan başladı çocuk, "Kral olmaktansa ölümü yeğleyeceğime dair yemin ediyorum."

"Peki oğlum" dedi Charles. "Haydi şimdi öpün beni bakalım, siz de Charlotte. Sakın unutmayın beni, olur mu?"

"Asla unutmayacağız sizi!" diye bağıran çocuklar Charles'ın boynuna sarıldılar.

"Elveda" dedi Kral. "Elveda yavrularım! Juxon, götür çocukları yoksa gözyaşları, ölüm karşısındaki cesaretimi kıracak!"

Juxon zavallı çocukları babalarının boynundan zorla koparabildi, ikisini de getirenlere teslim etti.

Kapılar açıldı ve isteyenler içeri girdiler.

Charles odayı dolduran muhafızların ve meraklıların arasında yalnız kaldığını fark edince birden Kont de la Fère'in, çok yakınında, altında olduğunu, kendisini göremediğini, belki de hâlâ bir şeyler umduğunu düşündü.

Herhangi bir sesi Athos'un işaret olarak algılayıp harekete geçmesi ve böylece kendisini ele vermesi ihtimali titretiyordu onu. Dolayısıyla hareketsiz kalmayı yeğledi ve davranışıyla ötekilere de örnek oldu.

Aslında yanılmıyordu Charles. Gerçekten tam altındaydı Athos. Beklenen işareti hâlâ alamadığından umutsuzluğa bile kapılmaya başlamıştı yavaş yavaş. Kimi zaman kendisine hakim olamayarak sabırsızca taşı tekrar oynatmaya başlıyor ama duyarlar korkusuyla vazgeçiyordu ânında.

Bu korkunç hareketsizlik iki saat sürdü. Kral dairesinde bir ölüm sessizliği hüküm sürüyordu.

Nihayet Athos, Kral dairesindeki bu korkunç sessizliğin, yalnızca halkın çıkardığı uğultunun bozduğu sessizliğin nedenini öğrenmeye karar verdi. Gediği kapatan örtüyü dikkatle kaldırdı ve sehpanın ilk katına indi. Tam üstünde, dört ayak kadar yukarıda idam sehpasının düzeyini oluşturan döşeme vardı.

O ana kadar uzaklardan bir uğultu gibi gelen gürültüyü, artık tehdit dolu ifadesiyle gerçek olarak algılıyordu. Dehşet içinde yerinden fırladı ansızın. Sehpanın kenarına kadar gitti, örtüyü gözünün hizasında araladı ve acımasız idam aygıtının çevresinde toplanmış atlıları gördü. Atlıların ötesinde bir saf mızraklı asker, mızraklıların ötesinde de silahşörler yer almıştı. Silahşörlerin oluşturduğu safın arkasında ise okyanusların karanlık dalgalarını anımsatan, fokurdayan ve köpüren kitlelerin ilk sıraları gözüküyordu.

"Ne oldu acaba?" diye sordu kendi kendine Athos ve araladığı perdeden daha çok titrediğini fark etti. "Biriken kalabalık sabırsızlanıyor ve askerler tepeden tırnağa silahlı. Gözlerini pencereye dikmiş kalabalık arasında d'Artagnan'ı da görür gibi oluyorum. Ne bekliyor? Nereye bakıyor? Aman Allah'ım! Celladı kaçırdılar mı yoksa?"

Ansızın bütün alan boğuk ve ölümü hatırlatan bir sesle inledi: Trampetler çalmaya başlamıştı. Üstünde ağır ve sürekli ayak sesleri duyuldu. White Hall'un parkeleri üzerinde askerler yürüyordu sanki. Az sonra da idam sehpasının tahtalarının gıcırdadığını fark etti. Alana doğru son bir kez daha baktı ve halkın tavrına bakarak düşündüğü korkunç ihtimali yüreğinin bir köşesinde kalmış son bir umutla kovmaya çalıştı.

Alandaki sesler ansızın kesildi. Bütün gözler White Hall'un penceresine dikilmiş, ağızlar yarı açık, nefesler kesilmiş, herkes müthiş bir gösteri bekliyordu.

Kral'ın dairesinin altındayken duyduğu ayak sesleri, idam sehpasının üstünden kulağına kadar ulaşıyordu artık. Sehpaya çıkanların ağırlığıyla kocaman kalaslar zavallı asilzadenin başına dokunuyordu neredeyse. İki sıra askerin yerini alması nedeniyle oluşmuştu bu ağırlık kesinlikle.

Aynı anda asilzadenin çok iyi tanıdığı soylu bir ses şöyle seslendi yukarıdan.

"Albayım, halka seslenmek istiyorum!"

Athos tepeden tımağa ürperdi: İdam sehpasında konuşan Kral'ın ta kendisiydi.

Gerçekten Kral birkaç yudum şarap içip, bir iki lokma bir şey yedikten sonra ölümü beklemekten usanmış, birden kendisi ölüme doğru yürümeye karar vermiş ve de yürümüştü.

Bunun üzerine alana bakan pencerenin kanatları açılmış, halk geniş dairenin arka tarafında, maskeli ve elinde tuttuğu baltadan cellat olduğunu anladığı adamın sessiz yürüyüşünü görmüştü. Adam cellat kütüğüne yaklaşıp baltasını yere koymuştu.

Athos'un ilk duyduğu ses buydu.

Arkasından, yüzü kesinlikle sapsarı ama sakin ve emin adımlarla yürüyen Kral Charles Stuart gelmişti. Charles'ın iki yanında iki papaz, ardında da infazı yönetecek birkaç yüksek rütbeli subay vardı, mızraklı askerler de ânında ilerleyerek sehpanın yanındaki yerlerini almışlardı.

Maskeli adamın ortaya çıkması kalabalık içinde büyük bir homurdanmaya yol açmıştı. Halk kendisine vaat edilen bu dayanılmaz gösterinin ertesi güne erteleneceğini sanırken o gün gerçekleşmesini sağlayacak olan meçhul celladın ortaya

çıkmasıyla meraklanmıştı. Kimdi cellat acaba? Bu yüzden bütün seyirciler bakışlarıyla yiyorlardı celladı âdeta ama yalnızca orta boylu biri olduğunu, tepeden tırnağa siyahlar giydiğini ve yaşını başını almış biri kabul edilebileceğini anlayabiliyorlardı. Yüzünü örten maskeden dışarı taşan kırlaşmaya başlamış sakalına bakarak karar vermişlerdi buna.

Ama Charles'ın bütün sükûneti, ciddiyeti ve soyluluğuyla ortaya çıkması alanı sessizleştirmeye yetmişti. Dolayısıyla da herkes Kral'ın halka hitap etme arzusunu işitti.

Başvurduğu adam herhalde olumlu cevap vermişti ki, Kral, Athos'a dokunan bir sesle konuşmaya başladı.

Konuşmasında halka tavır ve tutumunu anlatıyor ve İngiltere'nin kurtuluşu için öğütler veriyordu.

"Aman Allah'ım" diyordu içinden Athos, "duyduklarım, gördüklerim doğru mu acaba? Yaratıcının, yeryüzündeki temsilcisini böylesine acı bir ölüme terk etmesi mümkün mü?... Ve de ben kendisini son bir kez göremedim, veda da edemedim."

Ölüm aletinin cellat kütüğüne dokunuşundan çıktığı belli olan bir gürültü duyuldu.

Charles sözünü yarıda kesti.

"Dokunmayın baltaya!" dedi.

Bıraktığı yerden devam etti konuşmasına.

Konuşması bitince Kont'un üstündeki sehpaya ölüm sessizliği çöktü. Athos elini alnına dayamıştı ve alnıyla eli arasından aşağı damla damla ter süzülüyordu. Üstelik havanın çok soğuk olmasına rağmen.

Sessizlik son hazırlıkların yapıldığının belirtisiydi.

Charles, konuşmasını bitirince kalabalığı acıyan bakışlarla süzdü. Kraliçe'nin gönderdiği elmas nişanı çıkartıp Juxon'ın yanındaki papaza teslim etti. Sonra göğsünden gene el-

mas bir haç çıkardı. Onu da tıpkı nişan gibi Madam Henriette göndermişti.

"Efendim" dedi Juxon'ın yanındaki papaza, "bu haçı son dakikaya kadar avcumda bulunduracağım, öldüğüm zaman elimden alırsınız siz."

"Peki Majesteleri" diyen adamın sesini Aramis'in sesine benzetti Athos.

Kral, o ana kadar başından çıkarmadığı başlığını çıkarıp kenara attı. Sonra yavaş yavaş hırkasının düğmelerini çözdü, çıkardığı hırkasını da şapkasının yanına bıraktı. Hava soğuk olduğundan ropdöşambrını istedi. İsteğini yerine getirdiler.

Bütün hazırlıklar ürküntü verici bir sessizlik içinde gerçekleşmişti.

Kral tabutuna değil de yatağına gitmeye hazırlanıyordu sanki.

Ve nihayet saçlarını kaldırıp, "Bunlar sizi rahatsız eder mi acaba?" diye sordu cellada. "Ederse şayet bir kurdeleyle tutturabiliriz."

Kral bunları söylerken, adamın maskesini delip yüzünü görmek ister gibi baktı. Böylesine soylu, sakin, kendine güvenen bir bakış karşısında adam başını çevirmek zorunda kaldı. Ama Charles'ın delici bakışları Aramis'in ateşli bakışlarıyla karşılaştı.

Charles adamın karşılık vermediğini görünce sorusunu yineledi.

"Sadece ensenizi açmanız yeterlidir" dedi ses.

Kral iki eliyle saçlarını topladı sonra kütüğe baktı ve "Çok alçak bu kütük" dedi. "Daha yükseği yok muydu?"

"Her zaman kullanılan cellat kütüğü" diye karşılık verdi maskeli adam.

"Başımı tek vuruşta keseceğinizi sanıyor musunuz?" diye sordu Charles.

"Umarım" dedi cellat.

Bu "*umarım*" sözcüğü öylesine anlam yüklüydü ki, Kral'dan başka herkes ürperdi.

"Peki" dedi Charles. "Şimdi beni dinle bakalım cellat!"

Maskeli adam Charles'a doğru bir adım attı ve baltasına dayanarak bekledi.

"Boş bulunduğum sırada vurmanı istemiyorum" dedi Kral. "Ben dua etmek için diz çökeceğim, bu sırada vurmayasın."

"Ne zaman vurayım?" diye sordu cellat.

"Boynumu kütüğe koyup '*Remember*' diyerek kolumu uzattığımda hiç çekinmeden indirebilirsin baltanı."

Maskeli adam hafifçe eğildi.

"İşte bu dünyadan ayrılmanın zamanı geldi" dedi Charles çevresindekilere. "Beyler, sizleri fırtına içinde bırakıp sizlerden önce, fırtınanın bilinmediği bir yere göçüyorum. Allah'a emanet olun."

Aramis'e bakarak özel bir işaret yaptı başıyla.

"Şimdi" dedi, "yanımdan uzaklaşın da alçak sesle dua edeyim, rica ediyorum. Sen de uzaklaş" dedi maskeli adama. "Yalnızca bir dakikalığına, nasıl olsa avcunun içindeyim, biliyorum bunu. Yalnız, ben işaret vermeden baltanı vurmayacağını unutma."

Kral diz çöktü, haç çıkardı, zemini öpecekmiş gibi kalaslara yaklaştırdı ağzını, sonra bir elini kütüğe öbür elini de yere dayadı ve şöyle dedi Fransızca olarak:

"Kont de la Fère, orada mısınız? Konuşabilir miyim sizinle?"

Athos'un yüreğini deldi bu ses ve göğsüne bir hançer saplandı âdeta.

"Evet Majeste" dedi, ürpererek.

"Benim sadık dostum, yürekli ve cömert insan, şimdi günah işlediğimi bile bile, sana diyorum ki, evet, insanlarla konuştum, Allah'a yakardım, son olarak seninle konuşuyorum. Kutsal saydığım bir dava uğruna atalarımın tahtını yitirdim, evlatlarımın mirasını yok ettim. Bir milyonluk altınım daha var. Newcastle Şatosu'nun mahzenine gömülü. Sen de biliyorsun böyle bir paranın var olduğunu. Bu paranın, büyük oğlum için ne zaman yararlı olacağını düşünürsen o zaman kullan bu altınları dilediğin gibi. Bana veda edin şimdi Kont de la Fère."

"Elveda kutsal ve kurban edilen Majesteleri" diye kekeledi korkudan her yanı buz kesmiş Athos.

Ardından bir anlık bir sessizlik geldi ve Athos bu sırada Charles'ın doğrulup konumunu değiştirdiğini düşündü.

Sonra da yalnız sehpada değil, bütün alanda duyulan gür bir sesle bağırdı Kral:

"Remember!"

Bu sözcük ağzından henüz çıkmıştı ki sehpa müthiş bir darbeyle sarsıldı. Örtüden dökülen tozlar zavallı asilzadeyi kör etti. Sonra gözlerini ve başını robot gibi kaldırırken alnına sıcak bir damlanın düştüğünü hissetti, damla bir saniye sonra da siyah bir çavlan gibi döşemeye aktı.

Diz çöken Athos çılgınlık ve çaresizlikten birkaç saniye ölü gibi kalakaldı. Uzaklaşan mırıltı ve homurtulardan halkın dağılmaya başladığını anladı. Bir saniye daha kımıldamadan, sessiz ve şaşkın bekledi. Sonra dönüp mendilinin ucunu talihsiz Kral'ın kanına daldırdı. Halk dağılırken gittikçe daha hızlı hareket etmeye başladığından aşağı indi, örtüyü araladı, iki at arasından geçti, kalabalığa karıştı ve herkesten önce hana döndü.

Odasına çıktı, aynaya baktı, alnının ortasında kocaman kırmızı bir leke gördü. Elini alnına götürdü ve çekince de Kral'ın kanının bulaşmış olduğunu gördü eline.

LXXII

MASKELİ ADAM

Saat sabahın dördüydü ama ortalık hâlâ karanlıktı. Lapa lapa kar yağıyordu. Aramis de döndü hana ve Athos'u kendinden geçmiş, bitkin durumda buldu.

Kont, arkadaşının ağzından çıkan ilk sözcüklerle daldığı uyuşukluktan kurtuldu.

"Ne yaparsın!" dedi Aramis. "Kadere yenilmek!"

"Yenilmek!" dedi Athos. "Zavallı, soylu ve talihsiz Kral!"

"Yaralı mısınız yoksa?" diye sordu Aramis.

"Hayır, onun kanı."

Alnını sildi Kont.

"Siz neredeydiniz?"

"Beni bıraktığınız yerde, sehpanın altında."

"Gördünüz mü her şeyi?"

"Görmedim ama duydum. Allah beni bir daha böyle bir anı yaşamaktan korusun. Saçlarım beyazlamamış mı?"

"O halde yanından hiç ayrılmadığımı biliyorsunuzdur."

"Sesinizi son ana kadar işittim."

"İşte bana verdiği emanet" dedi Aramis. "Bu da haçı, ikisinin de Kraliçe'ye verilmesini vasiyet etti."

"Bu da onları saracağınız mendil" dedi Athos.

Ve cebinden çıkardığı Kral'ın kanına bulanmış mendili gösterdi.

"Peki" dedi Athos, "cesedini ne yaptılar zavallı adamın?"

"Cromwell'in emriyle krallara layık bir törenle gömülecek. Ceset kurşun bir tabuta yerleştirildi. Tabipler tahnit etmeye çalışıyorlar cesedi. İşleri bitince bir kiliseye gömülecek Kral."

"Delilik!" diye mırıldandı Athos. "Öldürdükleri insana krallara layık tören!"

"Bu da kanıtlıyor ki, krallar ölür krallıklar yaşar!"

"Haydi, haydi, daha fazla üzmeyin kendinizi Kont Hazretleri" dedi Porthos merdivenlerde gür sesiyle. "Zavallı dostum, hepimiz öleceğiz."

"Geç kaldınız sevgili dostum Porthos" dedi Kont de la Fère.

"Evet" diye karşılık verdi Porthos, "önüme çıkan bazı kimseler geciktirdiler beni biraz. Dans ediyorlardı sefiller. Birinin boğazına yapıştım ve galiba biraz fazla sıktım boğazını. O sırada devriye geldi. Bereket versin, başıma iş açan adam konuşacak durumda değildi. Durumdan yararlanıp tenha bir sokağa sürükledim onu. Sonra daha da tenha bir sokağa çıktım. Bu arada yolumu kaybettim. Londra'yı bilmiyorum. İngilizce anlamam. Bir ara yolumu hiç bulamayacağımı sandım. Neyse sonunda geldim, gördüğünüz gibi."

"Peki ya d'Artagnan?" diye sordu Aramis. "Görmediniz mi onu? Başına bir şey gelmiş olmasın sakın?"

"Kalabalıkta kaybettik birbirimizi" dedi Porthos. "Gayret ettim ama yetişemedim arkasından."

"Ah!" dedi çok üzüntülü bir sesle Athos. "Gördüm ben onu, en ön safta yerini almıştı gösteriyi kaçırmamak için. Gösteri de ilginçti doğrusu. Sonuna kadar da seyretmek istemişti herhalde."

"Kont de la Fère!" diye bir ses duyuldu. Koşarak gelmesine rağmen sakin olduğu anlaşılıyordu bu sesin. "Olmayanların arkasından konuşan siz misiniz yoksa?"

Bu iğneleyici söz dokundu Athos'a. Ancak d'Artagnan'ı o beyinsiz ve acımasız kalabalığın en önünde görmenin yarattığı izlenim çok derin olduğundan şöyle bir karşılık vermekle yetindi:

"Size taş atmıyorum, dostum. Merak ettik yalnızca, ben de nerede olduğunuzu söyledim. Siz Kral'ı tanımıyordunuz. Sizin için bir yabancıydı o yalnızca. Sevmek zorunda da değildiniz."

Sonra elini uzattı arkadaşına. Ama Gaskonyalı arkadaşının bu hareketini görmezlikten geldi ve pelerinin altından elini çıkarmadı.

Athos da yavaşça koyuverdi elini.

"Çok yorgunum" diyerek oturdu Gaskonyalı.

"Bir kadeh Porto için" diyen Aramis masadaki şişeyi aldı ve bir bardağı doldurdu. "İçin de kendinize gelin."

"İçelim" dedi Athos da. D'Artagnan'ın alınganlığı karşısında duygulandığından kadeh tokuşturmak istiyordu. "İçelim ve çekip gidelim artık bu pislik ülkeden. Filika bizi bekliyor biliyorsunuz. Bu akşam yola çıkalım. Burada yapacak bir işimiz yok artık."

"Çok acelecisiniz sayın Kont" dedi birden d'Artagnan.

"Bu kanlı topraklar tabanlarımı yakıyor benim" dedi Athos.

"Benim karda tabanlarım hiç yanmıyor" diye sakin bir yanıt verdi d'Artagnan.

"Ne yapalım peki?" dedi Athos. "Artık Kral da öldü..."

"Öyle mi sayın Kont?" dedi kayıtsız bir tavırla Gaskon-

yalı. "Demek size göre İngiltere'de yapılacak hiçbir iş yok artık, öyle mi?"

"Hiç" dedi Athos. "Tanrısal şefkatten kuşkulanmak ve kendi gücümü küçümsemekten başka..."

"Ama ben, bu çelimsiz, kana susamış seyirci durumumla, tanımadığım bir kralın kafasını nasıl keseceklerini iyice görebilmek için idam sehpasının otuz adım önünde yer alan ben, bütün kayıtsızlığıma rağmen sizin gibi düşünmüyorum sayın Kont... Ve kalıyorum!"

Athos sapsarı kesildi. Arkadaşının bu kınaması derinden yaralamıştı onu.

"Öyle mi? Demek Londra'da kalıyorsunuz, öyle mi?" diye sordu Porthos, Gaskonyalı'ya.

"Evet" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Ya siz?"

"Vay be!" dedi Athos ve Aramis karşısında zor durumda kalan Porthos. "Vay anasını! Siz kalıyorsanız eğer ve ben de buraya sizinle birlikte geldiğime göre sizinle dönerim. Bu lanet olası yerde sizi yalnız bırakmam."

"Teşekkürler sevgili dostum. Sizden küçük bir isteğim var o halde. Sayın Kont gittikten sonra uygulamaya geçiririz. Malum gösteri sırasında aklıma geldi bu iş."

"Nedir o?" diye sordu Porthos.

"Kral'ın kafasını uçurmak üzere gönüllü olarak ortaya çıkan adamın kim olduğunu öğrenmek!"

"Maskeli adam mı?" dedi Athos. "Celladı elinizden kaçırmadınız mı siz yani?"

"Celladı mı?" dedi Gaskonyalı. "Adam hâlâ mahzende ve yanılmıyorsam şarapların tadı konusunda hancıya bir şeyler söylüyordur. Aklıma bir şey geldi..."

Kapıya yöneldi birden.

"Mousqueton!" diye bağırdı.

"Buyurun Mösyö!" diye karşılık verdi boğuk bir ses yerin dibinden geliyormuş gibi.

"Esirinizi koyverin artık" dedi Gaskonyalı. "Nasılsa her şey bitti artık."

"O zaman" dedi Athos, "Kral'ın boynunu vurmak için el kaldıran kimdi?"

"Amatör bir cellat ama ustaca kullanabiliyordu baltasını ve 'umut ettiği' gibi bir vuruşta işini bitirdi" dedi Aramis.

"Yüzünü hiç görmediniz mi?" diye sordu Athos.

"Maskeliydi" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

"Ama siz yanındaydınız Aramis!"

"Maskenin altından gözüken kırlaşmış bir sakaldan başka bir şey görmedim ben."

"Yaşını başını almış biri miydi?" diye sordu Athos.

"Ne anlamı olabilir bunun?" dedi d'Artagnan. "İnsan maskeli olunca bir takma sakal da yapıştırabilir pekâlâ yüzüne."

"Adamı izlemediğim için çok kızıyorum kendime" dedi Porthos.

"Sevgili dostum Porthos" dedi Gaskonyalı, "ben düşündüm bunu işte."

Athos her şeyi anladı. Yerinden kalktı.

"Bağışlayın beni d'Artagnan" dedi. "Tanrı'dan bile kuşkulandım ben, senden bile kuşkulanabilirdim bugün. Bağışla beni dostum!"

"Birazdan değiniriz bu meseleye" diyerek hafifçe gülümsedi d'Artagnan.

"Sonra peki?" dedi Aramis.

"Evet" diye sürdürdü konuşmasını Gaskonyalı, "ben

Kont Hazretleri'nin sandıkları gibi Kral'ı değil de, çünkü onun öleceğini nasıl olsa biliyordum ve alışmış olmama rağmen hep üzer beni böyle şeyler... neyse yani Kral'ı değil de, maskeli celladı izlerken birden bu adamın kim olabileceğini düşündüm. Bizim aramızda hep birbirimizi tamamlamak, birbirimizi yardıma çağırmak alışkanlığı da var ya, hani demişler ya bir elin nesi var iki elin sesi var, ben de Porthos'u görebilir miyim acaba diye çevremi araştırıyordum sürekli. Çünkü sizi Kral'ın yanında tanımıştım Aramis. Sizin de sehpanın altında olduğunuzu biliyordum Kont Hazretleri. Bu nedenle sizi bağışlıyorum" diyerek elini Athos'a uzattı. "Yeteri kadar acı çektiniz herhalde. Neyse, çevremi araştırıp dururken birden sağ tarafımda yarılmış, sonra da siyah taftayla iyi kötü sarılmış bir kafa gördüm. 'Vay anasını!' dedim kendi kendime. 'İşte tam benim elimden çıkmış bir dikiş! Ben bu kafayı bir yerde gördüm ama nerede acaba?' Gerçekten de adam o talihsiz İskoçyalı, yani Parry'nin kardeşi, Groslow'un üstünde kuvvetini denediği zavallıydı. Onu bulduğumuzda kafasının yarısı yoktu âdeta, hatırlarsınız."

"Evet" dedi Porthos, "kara tavuklu adam!"

"Tastamam! Adam durmaksızın sol tarafımdaki birine işaretler yapıyordu. Döndüm ve ânında tanıdım Grimaud'yu. O da benim gibi maskeli celladı soyuyordu âdeta bakışlarıyla.

'Hey!' diye seslendim ona. Sayın Kont bu sözcüğü genellikle uşağına seslenmek için kullandığından, adam kendisine seslenildiğini anladı hemen. İçinden âdeta bir yay boşalmış gibi döndü bana. O da tanıdı beni ve parmağını maskeli adama doğru uzatarak, 'Ha?' diye sordu. 'Gördünüz mü?' demek istiyordu aslında.

'Görmem mi?' diye karşılık verdim.

Çok iyi anlaşmıştık aramızda.

Sonra İskoçyalı'ya döndüm. O da gözleriyle konuşuyordu sanki.

Neyse, bildiğiniz gibi her şey çok kötü bir biçimde olup bitti. İnsanlar dağıldı. Akşam oluyordu yavaş yavaş. Ben, yanımda Grimaud ve bizimle birlikte gelmesini işaret ettiğim İskoçyalı olduğu halde alanda bir köşeye çekilmiştim. Gözlerim sürekli cellattaydı. Adam Kral'ın dairesine girmiş, üstünü başını değiştiriyordu. Giysileri kanlanmış olmalıydı. Kafasına siyah bir şapka geçirdi, sırtına bir pelerin attı ve ortalıktan kayboldu. Dışarı çıkacağını kestirerek kapının karşısına koştum. Gerçekten de beş dakika sonra merdivenlerden aşağı indiğini gördük."

"Peşinden gittiniz mi?" diye sordu Athos.

"Tabii ki!" dedi Gaskonyalı. "Ama hiç de kolay olmadı bu. Adam ikide bir arkasına bakıyor, biz de saklanmak ya da ilgisiz bir tavır takınmak zorunda kalıyorduk. İstesem hemen orada işini bitirirdim adamın ama bencil değilimdir ben. Athos, Aramis, sizleri biraz olsun avunabilmeniz amacıyla ortak etmek istiyordum bu şenliğe. Neyse, kentin en çapraşık sokaklarında yarım saat kadar dolaşıp durduktan sonra ıssız bir evin önünde durdu adam. Evde ne ışık, ne ses vardı.

Grimaud çizmesinden bir tabanca çıkardı.

'Ha?' dedi onu işaret ederek.

'Hayır' dedim. Kolunu tuttum. Dediğim gibi, düşündüğüm bir şey vardı.

Maskeli adam alçak bir kapının önünde durdu, cebinden bir anahtar çıkardı. Anahtarı deliğe sokmadan önce izlenip izlenmediğini anlamak için çevresine bir daha göz attı. Ben bir ağacın arkasına gizlenmiştim. Grimaud da bir taşın arkasındaydı. İskoçyalı ise kendisine bir siper bulamayınca upuzun yere yattı. Adam görülmüş olduğuna ihtimal vermemiş olacak ki, girdiği delikte dönen bir anahtarın gıcırtısını işittim. Kapı açıldı ve adam gözden kayboldu içeride."

"Sefil!" dedi Aramis. "Siz dönerken o da kaçtı muhtemelen. Bir daha da izini tespit edemeyiz artık."

"Olur mu canım?" dedi Gaskonyalı. "Kim sandınız beni siz?"

"Ama" dedi Athos, "siz yokken..."

"Ben yokken Grimaud ve İskoçyalı orada değiller miydi? Adam evin içinde daha on adım bile atmamıştı ki ben evin çevresini dolaşmıştım bile. Adamın içeri girdiği kapıya İskoçyalı'yı bıraktım; kendisine işaretle, maskeli adam dışarı çıkarsa, gittiği her yerde onu izlemesi emrini verdim. Grimaud da onu izleyecekti ve sonra kaldığımız yere gelip bulacaktı bizi. İkinci çıkış yerinde de Grimaud'yu gördüm ve aynı şeyleri ona da anlattım. Sonra buraya geldim. Av kuşatıldı. Zafer çığlıkları atmayı kim ister şimdi?"

Athos, alnını silmekte olan d'Artagnan'ın kollarına atıldı.

"Dostum" dedi Kont, "aslında beni bağışlamakla büyük bir iyilik yaptınız. Yanıldım, bin kez yanıldım. Oysa şimdiye kadar tanımış olmam gerekiyordu sizi. Yazık ki içimizdeki bir şey bizi hep kötü şeyler düşünmeye zorluyor."

"Hıı!" dedi Porthos. "Bu cellat, işini sağlam tutmak için kendi işini kendisi görmek isteyen Cromwell olmasın!"

"Olabilir ama Cromwell şişman ve kısa boyludur. Bu adam zayıf ve uzun boyluydu. Ufak tefek değil iri yarıydı ayrıca."

"Belki de karşılığında af vaat ettikleri mahkûm olmuş bir askerdir. Zavallı Chalais'ye de öyle yapmamışlar mıydı?"

"Hayır, hayır!" diye sürdürdü konuşmasını d'Artagnan. "Adam piyade gibi ölçülü adımlar atmıyordu. Bir süvari gibi çarpık bacaklı da değildi. İnce yapılıydı ve gösterişli bir yürüyüşü vardı. Ya yanılıyorum ya da gerçekten bir asilzadeydi bu adam."

"Asilzade ha!" dedi Athos. "Olamaz! Bütün asilzadeler için yüz karası olurdu böylesi."

"İyi bir av!" dedi ve camları titreten bir kahkaha attı Porthos. "İyi bir av! Namussuz, şerefsizim iyi bir av!"

"Gene de dönecek misiniz?" diye sordu Gaskonyalı, Athos'a.

"Hayır, dönmüyorum" diye karşılık verdi asilzade bir tehdit hareketiyle. Tehdidin yöneldiği kimse için hiç de hayırlı bir şey vaat etmiyordu bu hareket.

"Kılıçlar!" dedi Aramis. "Kılıçlar! Hiç vakit kaybetmeyelim."

Dört arkadaş çok acele, her zamanki giysilerini geçirdiler sırtlarına ve kılıçlarını kuşandılar, Mousqueton ve Blaisois'yı çağırıp hancıya hesabı ödemelerini, her an harekete hazır durumda kendilerini beklemelerini söylediler. Büyük olasılıkla aynı gece Londra'yı terk edeceklerdi.

Ortalık iyice kararmıştı ve kar hiç kesilmiyordu. Bütün kent beyaz bir çarşaf altında kalmıştı sanki. Saat akşamın yedisiydi. Yollarda tek tük insan kalmıştı. İnsanlar evlerine çekilmiş, dostlar, ahbaplar arasında gündüz yaşanan korkunç olaylar anlatılıyordu.

Dört arkadaş sıkı sıkı pelerinlerine sarınmış halde kentin sokaklarından ve meydanlarından geçtiler. Gündüz saatlerindeki kalabalığın aksine her taraf ıssızdı şimdi. Gaskonyalı ötekilere öncülük ediyor, gündüz bıçağıyla duvarlara çizdiği haçlara bakarak yolunu bulmaya çalışıyordu. Ama etraf öylesine karanlıktı ki, kendisine yol gösterecek olan işaretleri zar zor fark edebiliyordu. Bununla birlikte d'Artagnan taşları, çeşmeleri, işaretleri, kafasına öyle bir kazımıştı ki, yarım saat yürüdükten sonra ıssız gibi görünen bir evin karşısında buldular kendilerini.

Gaskonyalı bir an Parry'nin kardeşinin kaybolduğunu sandı. Ama yanılmıştı. Sert dağ havasına alışmış olan iri yarı İskoçyalı bir taşın üzerine uzanmış, kaidesi yıkılmış bir heykel gi-

bi mevsimin acımasızlığına da aldırmadan, üstünün başının karlar içinde kalmasına razı olmuştu. Dört adamın yaklaştığını görünce doğruldu ve kalktı.

"Ve işte iyi bir hizmetkâr daha!" dedi Athos. "Hey benim güzel Allah'ım! Gerçek yiğit sayısı o kadar az ki şu dünyada. Bu da cesaret veriyor insana ama!"

"İskoçyalı'yı o kadar övmeyin" dedi Gaskonyalı. "Bence adam kendi hesabına yanımızda bulunuyor. Duyduğum kadarıyla Tweed'in öbür yakasında doğanlar çok kinci olurlarmış. Vay haline Groslow ustanın! Rastlarsa ona kötü olur herhalde!"

Arkadaşlarının yanından ayrılıp İskoçyalı'nın yanına gitti ve kendisini tanıttı. Sonra da ötekilere yaklaşmalarını işaret etti.

"Ne var ne yok?" diye sordu İngilizce Athos.

"Dışarı çıkan olmadı" diye karşılık verdi Parry'nin kardeşi.

"İyi. Porthos siz bu adamın yanında kalın. Siz de Aramis. D'Artagnan beni Grimaud'ya götürecek."

İskoçyalı'dan hiç de aşağı kalır bir yanı olmayan Grimaud da bir söğüt kovuğuna girmişti. Gaskonyalı, diktiği öbür nöbetçiyle ilişkili olarak düşündüğü gibi maskeli adamın çıktığını ve Grimaud'nun da onu izlediğini sandı.

Ansızın bir baş göründü ve hafif bir ıslık sesi duyuldu.

"Oh!" dedi Athos.

"Evet!" diye karşılık verdi Grimaud.

Söğüde yaklaştılar.

"Ne var ne yok?" diye sordu Gaskonyalı. "Dışarı çıkan oldu mu?"

"Hayır ama biri girdi içeri" dedi Grimaud.

"Erkek, kadın?"

"Erkek."

"İki kişi oldular demek" dedi d'Artagnan.

"Ben dört kişi olmalarını isterdim" dedi Athos. "Çatışma eşit şartlar altında geçerdi o zaman."

"Belki dört kişiler canım" dedi Gaskonyalı.

"Nasıl yani?"

"Onları içeride başkaları beklemiş olamaz mı?"

"Görebiliriz bunu" dedi Grimaud ve panjurlarından ışık sızan bir pencereyi işaret etti.

"Doğru" dedi Gaskonyalı, "ötekileri de çağıralım."

Evin çevresinden dolanıp, Porthos ve Aramis'e gelmeleri için işaret etmeye gittiler.

Hemen geldiler iki arkadaş.

"Bir şey görebildiniz mi?" diye sordular telaş içinde.

"Yok ama şimdi göreceğiz" diye karşılık verdi Gaskonyalı, duvarın girinti çıkıntılarına tutunup beş altı ayak yükselen Grimaud'yu işaret ederek.

Dördü birlikte yaklaştılar. Grimaud kedi gibi tırmanmaya devam ediyordu. Sonunda açık olduğunda panjurları tutmaya yarayan çengellerden birini yakaladı. Daha sonra ayağını güvenli bulduğu bir deliğe soktu. Dönüp başardığını gösteren bir işaret yaptı. Gözünü panjurun aralığına yaklaştırdı.

"Ne gördün?" diye sordu Gaskonyalı.

Grimaud yalnızca iki parmağını açtığı elini gösterdi.

"Konuş" dedi Athos. "İşaretlerin görünmüyor. Kaç kişi var?"

Grimaud kendi kendine bir çaba harcadı.

"İki" dedi. "Biri karşımda, öbürünün sırtı dönük."

"Karşıdaki kim?"

"İçeri girdiğini gördüğüm kişi."

"Tanımıyor musun?"

"Tanıdığımı sanmıştım, nitekim yanılmamışım. Kısa boylu ve şişman."

"Kim o?" diye hep bir ağızdan sordular.

"General Olivier Cromwell."

Dört arkadaş birbirlerine baktılar.

"Ötekisi?" diye sordu Athos.

"Zayıf ve uzun boylu biri."

"Cellat!" dediler Aramis ve d'Artagnan.

"Yalnızca sırtını görüyorum" diye devam etti Grimaud. "Bir dakika, bir dakika! Kımıldadı, dönüyor. Maskesini çıkarmışsa, yüzünü görebileceğim... Ah!"

Ve Grimaud birden yüreğine bir hançer saplanmış gibi demir çengeli bıraktı, boğuk bir ses çıkararak aşağı bıraktı kendini. Porthos zorlukla tutabildi uşağı kollarının arasında.

"Adamı gördün mü?" diye sordu dört arkadaş hep bir ağızdan.

"Evet" dedi saçları diken diken olan ve alnını ter basan Grimaud.

"Zayıf ve uzun boylu adamı mı?" diye sordu Gaskonyalı.

"Evet."

"Cellat yani, değil mi?" diye sordu Aramis.

"Evet."

"Kim?" diye sordu Porthos.

"O! O!" diye kekeledi Grimaud ve yüzü bir ölü gibi sarardı. Sonra titreyen elleriyle efendisinin eline yapıştı.

"Kim o?" diye sordu Athos.

"Mordaunt!..." diye karşılık verdi Grimaud.

D'Artagnan, Porthos ve Aramis neşeyle bağırdılar.

Athos bir adım geriledi ve elini alnına koydu:

"Kader!" diye mırıldandı.

LXXIII

CROMWELL'İN EVİ

Gerçekten de d'Artagnan farkına varmadan Mordaunt'u izlemişti.

Eve girer girmez maskesini çıkarmış, tanınmamak için taktığı kırçıl takma sakalını çekmiş, merdivenlerden çıkıp kapıyı açmış ve bir lambanın aydınlattığı, koyu renk boyanmış odaya girince masada yazı yazan biriyle karşı karşıya gelmişti.

Cromwell'di bu adam.

Cromwell'in Londra'da arkadaşlarının da bilmediği birkaç gizli evi vardı. Bu evlerin yerini ancak çok yakın kabul ettiği kimselere söylemişti. Hatırlayacağınız gibi Mordaunt da bu yakın gördüklerinden biriydi.

Mordaunt içeri girdiğinde Cromwell başını kaldırdı.

"Siz miydiniz Mordaunt?" diye sordu. "Geç kaldınız biraz."

"Generalim" diye karşılık verdi Mordaunt, "töreni sonuna kadar izlemek istedim. Bu yüzden geciktim biraz."

"Öyle mi?" dedi Cromwell. "Bu kadar meraklı olduğunuzu bilmiyordum doğrusu."

"Efendimizin düşmanlarından birinin kafasının kesildiğini seyretmek her zaman ilginç gelmiştir. Ayrıca bu da küçük bir düşman sayılmazdı. Siz White Hall'de değil miydiniz Generalim?"

"Hayır" dedi Cromwell.

Bir an sessizlik oldu.

"Ayrıntıları öğrendiniz mi?" diye sordu Mordaunt.

"Hiçbir şey öğrenmedim. Sabahtan beri buradayım. Yalnızca birtakım kimselerin Kral'ı kurtarmak için komplo düzenlediklerini biliyorum."

"Öyle mi? İşitmiş miydiniz bunu?" diye sordu Mordaunt.

"Önemli değil. İşçi kılığına girmiş dört kişi Kral'ı kurtaracak ve kendilerini bir filikanın beklediği Greenwich'e götüreceklerdi."

"Demek efendimiz bunu bilmelerine rağmen, kent merkezinden uzakta, hiçbir şey yapmadan, sakin sakin beklediler ha?"

"Hiçbir şey yapmadığım doğru ama sakin olduğumu kim söyledi?" diye karşılık verdi Cromwell.

"Ya komplo amacına ulaşsaydı?"

"Keşke ulaşsaydı!"

"Ben efendimizin I. Charles'ın ölümüne, İngiltere'nin selameti için gerekli bir felaket gibi baktığını sanıyordum."

"Aslında ben de öyle düşünüyorum" dedi Cromwell. "Ama ölmesi yeterliydi. İdam sehpasında can vermemesi daha iyi olurdu belki."

"Niçin efendimiz?"

Cromwell gülümsedi.

"Özür dilerim" dedi Mordaunt, "ama Generalim, bildi-

ğiniz gibi ben henüz acemi bir siyasetçiyim. Efendimizin vermek lütfunda bulunacağı dersleri bütün dikkatimle dinlemeye hazırım."

"Çünkü herkes adalete olan bağlılığım yüzünden Kral'ı mahkûm ettirdiğimi ve şefkatli olduğum için de kaçmasına ses çıkarmadığımı söyleyecekti."

"Ya gerçekten kaçsaydı?"

"O imkânsızdı."

"İmkânsız?"

"Evet, çünkü her türlü önlem alınmıştı."

"Efendimiz Kral'ı kurtarmaya kalkışan dört kişiyi tanıyorlar mı acaba?"

"İkisi Madam Henriette'in kocasına, ikisi de Mazarin'in bana gönderdiği dört Fransız'dı."

"Ne dersiniz, Mazarin mi vermişti bu görevi onlara acaba?"

"Olabilir ama inkâr eder."

"Emin misiniz?"

"Eminim."

"Neden peki?"

"Başarısız oldular çünkü."

"Efendimiz bu Fransızlar'dan ikisini, bütün suçları I. Charles hesabına kılıç çekmekten ibaretken bana vermişlerdi. Şimdi İngiltere'ye karşı komplo düzenlemekle suçlandıklarına göre, dördünü de bana emanet edebilirler mi acaba?"

"Sizin olsun" dedi Cromwell.

Mordaunt muzaffer ve vahşi bir gülümsemeyle eğilerek selam verdi.

"Ama" dedi Mordaunt'un teşekkür etmeye hazırlandığını gören Cromwell, "biraz da şu talihsiz Charles'dan söz edelim. Halk arasından bağıranlar oldu mu?"

"Çok az. Daha çok 'Yaşasın Cromwell!' diye bağırdılar."

"Siz nerede duruyordunuz?"

Mordaunt bir an General'e baktı. Gözlerinden gereksiz bir soru sorup sormadığını anlamaya çalıştı. "Yoksa her şeyi biliyor muydu" diye geçirdi içinden.

Ama Mordaunt'un delici bakışları Cromwell'in bakışının derin karanlıklarına nüfuz edemedi.

"Her şeyi duyabileceğim ve görebileceğim bir yerdeydim" diye karşılık verdi.

Daha sonra da Cromwell sabit bakışlarla süzdü Mordaunt'u ve sır vermeme sırası Mordaunt'a geldi. Birkaç saniye süren bu incelemeden sonra ilgisizce çevirdi başını.

"Anlaşılan alelacele bulunup getirilen cellat görevini çok iyi yapmış. Bana anlattıklarına göre usta bir elden çıkmış vurulan darbe."

Mordaunt, Cromwell'in kendisine daha önce infazda bulunmamış olduğunu söylediğini anımsadı ve birden General'in bir panjur ya da perdenin arkasından her şeyi seyrettiğine inandı.

"Gerçekten" dedi Mordaunt çok sakin bir ses ve yüzle, "tek bir darbe yetti."

"Kim bilir" dedi Cromwell, "belki de meslekten biriydi adam."

"Olabilir mi dersiniz Generalim?"

"Niçin olmasın?"

"Adamın pek cellada benzeyen bir hali yoktu."

"Bu korkunç mesleğe cellattan başka gönüllü olarak kim girer ki?"

"Ama" dedi Mordaunt, "belki de kral Charles'ın şahsi bir düşmanı Kral'dan öç almaya yemin etmiştir ve bu yeminini yerine getirmiştir. Bu cellat Kral'dan nefret etmekle haklı bir asilzade de olabilir ve onun elinden kaçacağını öğrenince baltayı eline almış olabilir. Böyle bir durumda da celladın yerini almış sayılmaz, kaderin vekili sayılır yalnızca."

"Mümkündür" dedi Cromwell.

"Durum gerçekten böyleyse" dedi Mordaunt, "bu eylemi gene mahkûm edecekler mi efendimiz?"

"Bu konuda bir karara varmak bana düşmez" dedi Cromwell. "Bu, o adamla yukardaki arasındadır."

"Ya efendimiz tanıyorlarsa bu adamı?"

"Tanımıyorum bayım" diye karşılık verdi Cromwell. "Tanımak da istemiyorum zaten. Falanca olmuş ya da filanca olmuş, ne fark eder benim için? Charles idama mahkûm olduğu andan itibaren, benim için onun kafasını uçuran bir adam değil, baltaydı!"

"Ama bu adam olmasaydı, Kral da kurtulmuş olacaktı" dedi Mordaunt.

Cromwell güldü.

"Siz kendiniz söylediniz, kesinlikle kaçıracaklardı onu."

"Ama Greenwich'e kadar. Orada dört kurtarıcısıyla birlikte bir filikaya binecekti. Ama filikadaki dört kişi benim adamlarımdı. Ayrıca ulusun malı olan beş fıçı barut vardı. Denize açıldıktan sonra adamlarım küçük bir kayığa geçeceklerdi... Artık bundan sonrasını anlatmama gerek kalmayacak kadar ustalaşmışsınızdır siyasette Mordaunt."

"Evet, denize açılınca hep birlikte havaya uçacaklardı!"

"Tabii. Patlama, baltanın yapmak istemediği şeyi halledecekti. Kral Charles paramparça olup ortadan kalkacaktı. İnsanların adaletinden kaçtığını ama Allah'ın adaletiyle cezalandırıldığını söyleyeceklerdi. Biz yargıçları olacaktık onun yalnızca. Ve Tanrı da celladı. Sizin maskeli celladınız bunu engelledi işte Mordaunt. Kendisini niçin tanımak istemediğimi şimdi daha iyi anlamışsınızdır herhalde çünkü gerçekten, bütün iyi niyetlerine rağmen, marifeti nedeniyle müteşekkir olacak halim yoktu ona."

"Bayım" dedi Mordaunt, "her zamanki gibi karşınızda saygıyla eğiliyor, küçülüyorum. Siz gerçekten derin bir düşünürsünüz. Tıka basa barut doldurulmuş filika müthiş bir buluş."

"Saçma" dedi Cromwell. "Bir işe yaramadı çünkü. Siyasette ancak meyvelerini veren buluşların müthiş buluşlar olduğu söylenebilir, başarıyla uygulanamayan her fikir çılgınlık ve saçmalıktır. Bu durumda, bu akşam Greenwich'e gideceksiniz Mordaunt" diyerek yerinden doğruldu Cromwell. "'*Şimşek*' adlı filikanın sahibini bulacaksınız ve kendisine dört ucu düğümlenmiş beyaz bir mendil göstereceksiniz. Önceden kararlaştırılmış işaret buydu. Adamlara karaya çıkmalarını söyleyeceksiniz, barutu da tersaneye geri götüreceksiniz, tabii şayet..."

"Tabii şayet..." diye karşılık verdi Mordaunt ve Cromwell konuştuğu sırada yüzünde vahşi bir mutluluğun parıltısı görüldü.

"Tabii bu filika o haliyle kişisel tasarılarınız için işinize yaramazsa..."

"Milord! Milord!" diye bağırdı Mordaunt. "Allah sizi gözdesi seçerken, hiçbir şeyin kaçamayacağı bakışlarını da vermiş."

"Bana Milord diyorsunuz yanılmıyorsam" dedi Cromwell gülümseyerek. "Kendi aramızda bir sakıncası yok ama aptal Püritenler'in yanında ağzınızdan böyle bir sözcük kaçırmayın."

"Efendimize böyle hitap edebileceğiz yakında, değil mi?"

"Umarım ama henüz erken bunun için" dedi Cromwell.

Cromwell kalktı ve pelerinini aldı.

"Gidiyor musunuz efendim?" diye sordu Mordaunt.

"Evet" diye karşılık verdi Cromwell. "Dün ve önceki gün burada kaldım. Bilirsiniz üç gece üst üste aynı yerde kalma gibi bir alışkanlığım yoktur."

"Demek efendimiz beni bütün gece serbest bırakıyorlar, öyle mi?" dedi Mordaunt.

"Yarın bütün gün de serbestsiniz gerekirse" dedi Cromwell. "Dün akşamdan beri çok hizmet ettiniz bana. Halledilmesi gereken bazı işleriniz varsa, size biraz zaman ayırmam adaletli bir tutum olur herhalde."

"Teşekkür ederim efendim. Yerinde kullanmaya çalışacağım bu izni."

Cromwell bir baş işaretiyle karşılık verdi Mordaunt'a ve sonra, "Silahlı mısınız?" diye sordu.

"Kılıcım yanımda" dedi Mordaunt.

"Kapıda sizi bekleyen biri var mı?"

"Yok."

"O halde benimle gelmelisiniz Mordaunt."

"Teşekkür ederim efendim. Yeraltı geçidinden geçerken aşmanız gereken dolambaçlı dehlizler çok vakit kaybettirebilir bana. Anlattıklarınıza bakılırsa daha şimdiden çok zaman kaybetmişim. Öbür kapıdan çıkarım ben."

"Haydi o zaman" dedi Cromwell.

Daha sonra bir düğmeye bastı ve duvardaki halılar arasından çok keskin bir gözün bile fark edemeyeceği gizli bir kapıyı açtı.

Hemen arkasından kapandı çelik yaylı kapı.

Tarihten öğrendiğimize göre Cromwell'in yaşadığı evlerdeki esrarlı geçitlerden biriydi bu.

Bu geçit ıssız yolun altından geçiyor ve başka bir evin bahçesindeki bir kovuğun altına açılıyordu. Burası Cromwell'in biraz önce terk ettiği yerden yüz adım kadar uzaktaydı.

Ve işte Grimaud bu sırada panjurun aralığından sahnenin sonunu seyretmiş, Cromwell ve Mordaunt'u tanımıştı.

Grimaud'nun ulaştırdığı haberin dört arkadaş üstünde nasıl bir etki yaptığını görmüştük.

Kendini ilk toparlayan d'Artagnan oldu.

"Mordaunt!" dedi. "Tanrım! Hiç kuşkusuz Allah yolladı bize o adamı!"

"Evet" dedi Porthos. "Kapıya yüklenip dalalım içeri hemen."

"Tam tersine" dedi Gaskonyalı, "hiçbir yere yüklenmeyelim, hiç ses çıkarmayalım. Gürültü insanları çeker çünkü. Grimaud'nun dediği gibi soylu efendisiyle birlikteyse buradan elli adım kadar ötede bir yerde bir devriye gizlemiştir. Hey Grimaud, gelin buraya bakayım! Biraz da ayaklarınızın üstünde durmaya çalışsanıza!"

Grimaud yaklaştı. İçindeki duygularla birlikte öfke de kabarmıştı ama kararlıydı.

"İyi" diye devam etti Gaskonyalı, "şimdi tekrar balkona tırmanın ve bakın bakalım Mordaunt hâlâ yanındakiyle birlikte mi, çıkmaya mı hazırlanıyor, yoksa yatmaya mı? Cromwell hâlâ yanındaysa, yalnız kalmasını bekleyeceğiz. Çıkacak olursa, çıkarken bitireceğiz işini. Evde kalırsa pencereden gireceğiz içeri. Kapıya yüklenip kırarsak daha fazla gürültü yaparız herhalde."

Grimaud sessizce pencereden yukarı tırmanmaya başladı.

"Athos, siz Aramis'le birlikte öbür çıkış yerine gözkulak olun, biz Porthos'la burada kalıyoruz."

İki arkadaş söylenene itaat ettiler.

"Ne haber Grimaud?" diye sordu Gaskonyalı.

"Yalnız" diye karşılık verdi Grimaud.

"Emin misin?"

"Evet."

"Yanındakinin çıktığını görmedik."

"Öteki kapıdan çıkmıştır belki."

"Ne yapıyor?"

"Pelerinini sırtına atıyor ve eldivenlerini takıyor."

"Haydi!" diye mırıldandı d'Artagnan.

Porthos elini hançerine attı ve ânında kınından çekiverdi.

"Yerine sok onu Porthos dostum" dedi d'Artagnan, "burada önemli olan önce vurmak değil. Adam nasıl olsa elimizde, sırayla gidelim. Karşılıklı olarak bazı açıklamalar yapmamız gerekiyor. Armantières'deki sahnenin devamı olacak bu, ancak bu kez geriye tohum bırakmamamız gerekiyor. Bu yılanın başını ezerken her şeyi birlikte ezip yok etmiş olacağız."

"Şşşt!" dedi Grimaud. "Çıkmaya hazırlanıyor. Lambanın yanına geldi. Üfledi. Bir şey görünmüyor artık."

"İn aşağı o zaman!"

Grimaud arka üstü atlayarak ayaklarının üstüne düştü. Kar ses çıkmasını engelliyordu. Hiçbir şey duyulmadı.

"Athos'la Aramis'e haber ver, kapının iki yanını tutsunlar. Biz de burada pusuya yatacağız aynı şekilde. Onlar yakalayacak olurlarsa el çırpsınlar; biz yakalarsak, biz yaparız aynı şeyi."

Grimaud gözden kayboldu.

"Porthos, Porthos!" dedi Gaskonyalı. "Sen şu geniş omuzlarını biraz daha iyi gizle dostum, adamın hiçbir şey görmeden dışarı çıkması gerekir."

"Umalım, buradan çıksın."

"Şşşt!" dedi d'Artagnan.

Porthos iyice yapıştı duvara, içine girecekti neredeyse. Gaskonyalı da onun gibi yaptı.

Tam bu sırada Mordaunt'un ayak sesleri duyuldu merdivenlerde. Bir sürgünün yuvasında gıcırdayarak çekildiği işitildi. Mordaunt çıkmadan önce şöyle bir süzdü dışarısını ve iki arkadaş çok iyi saklandıklarından hiçbir şey göremedi. Anahtarı deliğe sokup kapıyı açtı. Hemen arkasında eşikte ortaya çıktı Mordaunt.

Aynı anda d'Artagnan'ı buldu karşısında.

Mordaunt kapıyı itip kapatmak istedi tekrar. Porthos kapı tokmağını yakalayıp kanadı ardına kadar açtı.

Porthos üç kez el çırptı. Athos ve Aramis koşup geldiler.

Mordaunt'un yüzü bembeyazdı ama ne bağırdı ne de imdat istedi.

Gaskonyalı doğru üstüne gitti Mordaunt'un, göğsünden iterek adım adım merdivenleri tırmandırdı. Merdivendeki bir lambanın aydınlığı d'Artagnan'ın, Mordaunt'un ellerini gözden kaçırmaması için yeterli geliyordu. Mordaunt, Gaskonyalı'yı öldürse bile geride baş etmek zorunda olduğu üç kişi daha olduğunu anlamıştı. Kendisini savunmaya çalışmadı bu nedenle ve karşısındakileri kuşkulandıracak bir hareket de yapmadı. Mordaunt kapıya dayanınca fena sıkıştırıldığını anladı. Sonunun geldiğini, orada işini bitireceklerini düşündü. Ama yanılıyordu. Gaskonyalı uzandı ve kapıyı açtı, Mordaunt'la birlikte, delikanlının on dakika kadar önce Cromwell'le konuştuğu odaya girdiler.

Arkadan da Porthos girdi. Önce kolunu uzattı ve tavandaki lambayı aldı, birincisinin yardımıyla ikinci lambayı da yaktı.

Athos ve Aramis kapıda göründü ve onlar da içeri girip kapıyı kilitlediler.

"Şuraya oturma zahmetine katlanın lütfen" diyerek bir iskemle gösterdi delikanlıya d'Artagnan.

Mordaunt iskemleyi Gaskonyalı'dan alıp oturdu. Sapsarıydı ama sakindi. Aramis de üç adım kadar uzakta kendisi, d'Artagnan ve Porthos için üç iskemle sıraladı.

Athos da odanın en uzak köşesinde bir yerde oturmayı yeğledi. Olup bitecekler karşısında hareketsiz bir seyirci gibi kalmaya kararlı olduğu anlaşılıyordu.

D'Artagnan'ın soluna Porthos, sağına da Aramis oturdu.

Athos çok bunalmış görünüyordu. Porthos ise coşkulu bir sabırsızlık içinde ellerini ovuşturuyordu.

Aramis hem gülümsüyor hem de dudaklarını ısırıyordu kanatırcasına.

Yalnızca d'Artagnan, hiç değilse ilk bakışta kendine hâkim gibiydi.

"Bay Mordaunt" dedi delikanlıya, "günlerce birbirimizin peşinde boşuna koştuktan sonra kader bizi karşı karşıya getirdi, biraz konuşalım lütfen."

LXXIV

KONUŞMA

Mordaunt öylesine şaşırmış, merdivenleri öylesine karmaşık duygular içinde tırmanmıştı ki, aklını başına alıp doğru dürüst düşünmesine imkân yoktu henüz. Ortada bir gerçek vardı ve o da şuydu: Ölümüne susadığı düşmanını başka yerde, başka işler-

le uğraşıyor sanırken ansızın ve beklenmedik bir anda karşısında buluvermişti. Ayrıca sayıca da üstündü bu düşman... İşte bu heyecanı yaşıyordu o anda.

Ama oturduktan ve niyetler ne olursa olsun kendisine bir süre tanındığını anladıktan sonra aklı başına geldi ve eski gücüne kavuştu.

D'Artagnan'ın gözlerindeki ateş genç adamı sindireceğine daha da yüreklendirdi âdeta çünkü kendisine yönelmiş tehdit ne kadar güçlü olursa olsun kinini ve öfkesini çok açık bir biçimde gösteriyordu. İçinde bulunduğu durumdan paçasını sıyırmak için karşısına ilk çıkacak fırsattan güç ya da hile yoluyla yararlanmaya kararlı olan Mordaunt ininde sıkıştırılmış bir ayı gibi büzüldü, hareketsiz gibi görünen gözleriyle kendisini sıkıştıran avcının davranışlarını izlemeye başladı.

Aynı göz bir an, kalçasından sarkan uzun ve sağlam kılıca kaymadan edemedi. Hiç çaktırmadan sol elini kabzaya uzattı ve sağ elinin yetişebileceği yere kadar çekip, Gaskonyalı'nın istediği biçimde oturdu.

D'Artagnan da lafa girmek için muhtemelen genç adamın bir ukalalık etmesini bekliyordu, alaycı ve insafsız konuşmalarından birini yapmaya hazırdı. Aramis "Gene yavan laflar dinleyeceğiz" diye geçiriyordu içinden. Porthos ise dudaklarını kemirerek, "Yılanın başını ezmek için bu kadar numaraya ne gerek var sanki!" diye homurdanıyordu. Athos'sa bir köşeye sinmişti. Mermer bir kabartma gibi hareketsiz ve bembeyazdı, bununla birlikte alnında soğuk terler birikmişti.

Mordaunt hiç konuşmuyordu. Yalnızca kılıcını kullanabileceğini anlayınca, aldırmaz bir tavırla bacaklarını kavuşturmuş bekliyordu.

Bu sessizliğin gülünçlüğe dönüşmeden daha fazla uzaması mümkün değildi. Gaskonyalı da anladı durumu. Mordaunt'u konuşmak için oturmaya davet ettiğini hatırladı ve lafa kendisinin girmesi gerektiğini düşündü.

"Bana öyle geliyor ki bayım" diye başladı o öldürücü nezaketiyle, "siz Mazarin'in Bergamoa'dan getirttiği İtalyan pantomimciler kadar çabuk kılık değiştiriyorsunuz. Fransa'yı ziyaretiniz sırasında Mazarin seyrettirmiştir bunları size kesinlikle."

Mordaunt karşılık vermedi.

Gaskonyalı sürdürdü konuşmasını.

"Bir süre önce katil kılığına girmiştiniz, daha doğrusu katil gibi giyinmiştiniz, şimdi ise..."

"Şimdi ise tersine, öldürülecek biri gibi giyinmişim, değil mi?" diye sordu telaşsız bir tavırla.

"Aman efendim" dedi Gaskonyalı, "bizim gibi soylu insanlarla birlikteyken ve belinizden aşağı koca bir kılıç sarkarken nasıl böyle bir şey düşünebilirsiniz?"

"Dört kılıç ve dört hançerle baş edebilecek kadar iyi bir kılıç yoktur efendim. Kapıda bekleyen hempalarınızın kılıçları ve hançerleri de cabası!"

"Pardon ama yanılıyorsunuz" diye sürdürdü konuşmasını Gaskonyalı, "kapıda bekleyenler hempalarımız değil, uşaklarımızdır. Her şeyi yerli yerine oturtmak gerekiyor."

Mordaunt dudaklarını alaycı bir tavırla büzerek karşılık verdi yalnızca.

"Ama söz konusu olan kesinlikle bu değil" diye sürdürdü konuşmasını d'Artagnan. "Sorduğum soruya gelelim tekrar. Niçin kıyafet değiştirdiğinizi sorma onuruna erişmiştim yanılmıyorsam. Maske pek uymuştu size galiba, kırçıl sakal da yakışıyordu. Ayrıca şu sırada çok ustaca kullandığınız balta da yakışırdı elinize. Niçin bıraktınız?"

"Armentières'deki sahneyi düşününce, bir yerine dört balta bulacağımı düşündüm. Çünkü her durumda dört cellatla karşılaşacaktım."

"Bayım" diye karşılık verdi d'Artagnan hiç telaş etme-

den, ancak kaşlarını oynatmasından yavaş yavaş sinirlenmeye başladığı da anlaşılıyordu. "Kötü ve yanlış yolda olan birisiniz ama çok gençsiniz, dolayısıyla anlamsız nutuklarınızı dinleyecek halim yok. Evet, anlamsız diyorum çünkü Armentières'le ilgili olarak söylediklerinizin şimdiki durumla hiçbir ilgisi yok. Annenize bir kılıç verip kendisini bize karşı savunmasını isteyemezdik ondan herhalde. Size gelince, sizin kılıç ve tabancayı nasıl kullandığınızı çok iyi bildiğimizden, üstelik de böyle bir kılıç taşıdıktan sonra bir karşılaşma istemek herkesin hakkıdır diye düşünüyorum."

"Ya!" dedi Mordaunt. "Demek bir düello istiyorsunuz siz."

Ve bu kışkırtmaya hemen karşılık verecekmiş gibi gözlerinden âdeta ateş saçarak yerinden doğruldu.

Böyle maceralara her zaman hazır olan Porthos da kalktı yerinden.

"Pardon, pardon!" dedi d'Artagnan her zamanki telaşsız haliyle. "Acele etmeyelim çünkü hepimiz işlerin kurallara uygun biçimde olup bitmesini isteriz herhalde. Sevgili Porthos, rahat olun lütfen siz, siz de sayın Mordaunt, sakin olun. Bu işi en iyi biçimde çözeceğiz ve size karşı da çok samimi davranacağım. İtiraf edin Bay Mordaunt, siz hepimizi öldürmek niyetindesiniz, değil mi?"

"Hepinizi!" diye karşılık verdi Mordaunt.

D'Artagnan Aramis'e dönerek şöyle dedi:

"Sevgili Aramis, inanın sayın Mordaunt'un Fransız dilinin inceliklerini çok iyi bilmesi büyük bir mutluluk. Böylece aramızda anlaşmazlık çıkmayacak hiç değilse ve çok iyi anlaşabileceğiz."

Sonra Mordaunt'a döndü tekrar ve devam etti:

"Azizim bay Mordaunt, bu beylerin de, kendileri için

beslediğiniz iyi niyetleri aynen size karşı hissettiklerini söylemek isterim. Onlar da sizin hesabınızı görmekten büyük bir mutluluk duyacaklar. Hatta daha ileri gideyim, sizi öldürecekler ama bu iş dürüst asilzadelere layık bir şekilde gerçekleştirilecektir ve bunun en güçlü kanıtı da şudur!"

Gaskonyalı bunu söylerken şapkasını çıkarıp attı halıya, sandalyesini duvara kadar çekti, arkadaşlarına da kendisini izlemelerini işaret etti ve Fransızlar'a has bir nezaketle Mordaunt'u selamladı.

"Emrinizdeyiz bayım" diye devam etti, "talip olduğum onura karşı söyleyecek bir şeyiniz yoksa, rica ederim, ben başlayayım. Kılıcım sizinkinden kısa ama olsun. Kılıcın kısalığını kolum kapatır."

"Hop!" diyerek ilerledi Porthos. "Ben başlıyorum, laf istemem."

"İzin verir misiniz Porthos?" dedi Aramis.

Athos en küçük bir hareket yapmadı. Heykel gibiydi, soluğu kesilmişti sanki.

"Beyler, beyler!" dedi Gaskonyalı. "Sakin olalım, herkes sırasını bilsin! Önce beyefendinin gözlerinin içine bakın da, kendisinde nasıl bir nefret uyandırdığımızı görün. Nasıl ustalıkla çekiyor kılıcını, çevresinde hareketlerine engel olacak bir şey olup olmadığını anlayabilmek için nasıl çevresini kolaçan ediyor. Bunlar kendisinin usta bir silahşör olduğunu kanıtlamıyor mu? Bırakırsam size de sıra gelecek, anlamıyor musunuz? Siz de yerinizde kalın Athos gibi o halde. Onun soğukkanlılığını örnek alın ve bırakın ben götüreyim bu işi. Zaten benim beyefendiyle görülecek bir hesabım da var" dedi ve kılıcını çekti. "Bu nedenle ben başlıyorum. Ben böyle istiyorum, böyle olacak!"

Gaskonyalı ilk kez böyle konuşuyordu arkadaşlarıyla. O zamana kadar hep düşünmüş, hiç konuşmamıştı.

Porthos geri çekildi, Aramis kılıcını koltuğunun altına soktu. Athos ise çekildiği loş köşede hareketsiz beklemeye devam etti ama d'Artagnan'ın dediği gibi soğukkanlı bir tavırla değil, boğulacakmış gibi, nefes nefese.

"Kılıcınızı kınına sokun Şövalye" dedi Gaskonyalı Aramis'e. "Bay Mordaunt kesinlikle aklınızdan geçirmediğiniz niyetler içinde olduğunuzu sanabilir."

Sonra Mordaunt'a döndü:

"Sizi bekliyorum bayım" dedi.

"Ben de hayranlıkla sizi seyrediyorum beyler! Benimle kimin dövüşeceğini tartışıyorsunuz ama bana bir şey sorduğunuz yok. Yanılmıyorsam beni de ilgilendirir bu iş biraz. Dördünüzden de nefret ettiğim doğrudur ama dereceleri ver bunun. Dördünüzü de temizlemek istiyorum ama ilk karşıma çıkanı öldürme şansım ikincisinden daha çok. İkincisini üçüncüsünden. Üçüncüsünü de sonuncusundan... Dolayısıyla hasmımı seçme hakkını tanımanızı istiyorum. Kabul etmezseniz bunu, öldürün beni! Dövüşmeyeceğim!"

"Doğru!" dediler Porthos ve Aramis, Mordaunt'un kendilerini seçeceği umuduyla.

Athos ve d'Artagnan hiçbir şey söylemediler ama sessizlikleriyle kabul ettiklerini belirtmiş oldular.

"Peki o zaman" dedi gizemli evdeki korkunç ve sıkıcı sessizliği bozan Mordaunt. "Peki o halde, ben de ilk hasım olarak kendisine Kont de la Fère adını layık görmeyerek Athos takma adını alan kişiyi seçiyorum."

Athos yay gibi doğrulup kalktı iskemlesinden ama arkadaşlarının hayretli bakışları arasında bir an hareketsiz ve sessiz durduktan sonra şöyle konuştu:

"Bay Mordaunt, ikimiz arasında düello olamaz." Başını sallayarak devam etti: "Bana bahşettiğiniz onuru bir başkasına lütfedin."

Ve yerine oturdu tekrar.

"Ya!" dedi Mordaunt. "Biri, daha şimdiden korktu galiba."

"Allah kahretsin!" diye bağırdı Gaskonyalı ve üstüne atıldı Mordaunt'un. "Athos'un korktuğunu kim söyledi sana?"

"Bırakın konuşsun d'Artagnan" dedi Athos üzüntülü ve küçümseyici bir gülümsemeyle.

"Kararınız bu mu?" diye sordu d'Artagnan.

"Kesinlikle dönmeyeceğim bu karardan."

"Peki o zaman, kapatalım bu meseleyi."

Sonra Mordaunt'a döndü.

"Duydunuz ya beyim" dedi, "Kont de la Fère size vuruşma onurunu bile bahşetmiyor. İçimizden birini seçin onun yerine."

"Onunla dövüşmedikten sonra" dedi Mordaunt, "karşıma kim çıkarsa çıksın, önemli değil artık. Adlarınızı bir şapkaya atın, birini çekeyim!"

"Olabilir" dedi Gaskonyalı.

"Gerçekten bu her şeyi çözümler" dedi Aramis.

"Bunu hiç düşünmemiştim" dedi Porthos. "Ne kadar da basit halbuki."

"Aramis" dedi Gaskonyalı, "adlarımızı siz, Marie Michon'a, beyefendinin annesinin, Milord Buckingham'ı öldürmek istediğini bildirdiğiniz o güzel yazınızla yazar mısınız lütfen?"

Mordaunt bu yeni saldırıyı da soğukkanlılıkla karşıladı. Ayakta, kollarını kavuşturmuş, böyle bir ortamda bir insan ne kadar sakin olabilirse o kadar sakin durarak bekliyordu. Cesaret değilse de kibirdi bu en azından, böyle söylemek mümkündü.

Aramis, Cromwell'in masasına yaklaştı, eşit boyutlarda üç kâğıt parçası kesti. Birincisine kendi adını, öbür ikisine de arkadaşlarının adlarını yazdı, açık olarak Mordaunt'a uzattı. O da kabul ettiğini gösterdi bir baş işaretiyle. Aramis kâğıtları katladıktan sonra bir şapkanın içine koyarak genç adama tuttu.

Mordaunt elini şapkaya sokup bir kâğıt parçası çekti, okumadan ve küçümser bir tavırla masanın üstüne attı.

"Seni yılan seni!" diye mırıldandı Gaskonyalı. "Şu kâğıttan adamın çıkması için silahşörlerin komutanı olma şansımı bile kaybetmeye razıyım."

Kâğıdı Aramis açtı ama bütün soğukkanlı görünme gayretlerine rağmen, okurken sesi kin ve arzuyla titriyordu.

"D'Artagnan!"

Sevinçle bağırdı d'Artagnan.

"Yüce Tanrım!" dedi. "Gerçekten yukarıda bir adalet var demek!"

Daha sonra Mordaunt'a döndü.

"Artık bir itirazınız yoktur umarım" dedi.

"Hiçbir itirazım yok beyim!" diyen Mordaunt kılıcını çekti ve ucunu çizmesinin burnuna dayadı.

İsteğinin gerçekleştiğini, adamın artık elinden kurtulamayacağını anladığı an eski soğukkanlılığına kavuşmuştu Gaskonyalı. Hatta düello dedikleri ciddi olaydan önceki hazırlıklara girişti her zamanki ciddiyetiyle. Manşetlerini çıkardı, sağ ayak tabanını parkeye sürttü ve bu arada Mordaunt'un tuhaf bakışlarla çevresini süzdüğünü ikinci kez fark etti.

"Hazır mısınız bayım?" diye sordu sonunda.

"Sizi bekliyorum" diye karşılık verdi Mordaunt başını kaldırarak ve ne gibi bir anlam ifade edebileceği anlaşılmayan bir bakışla.

"Gardınızı alın o halde" dedi d'Artagnan, "çünkü ben oldukça iyi kılıç çekerim."

"Ben de dedi Mordaunt."

"Güzel, hiç değilse içim rahat olur. Alın gardınızı."

"Bir dakika" dedi birdenbire genç adam. "Söz verin bana baylar, üstüme teker teker geleceğinize dair söz verin!"

"Sırf bizi aşağılamak için söylüyorsun bunu, değil mi yılan?" diye bağırdı Porthos.

"Hayır, biraz önce beyefendinin dediği gibi, içim rahat olsun diye söyledim."

"Bunu söylemenin başka bir nedeni olmalı" diye homurdanan Gaskonyalı. Biraz kuşkulu bakışlarla çevresini süzdü.

"Söz!" dediler aynı anda Porthos ve Aramis.

"O halde beyler" dedi Mordaunt, "Kont de la Fère gibi siz de bir köşeye çekilin, çünkü o dövüşmek istemese de dövüş kurallarını biliyor. Yer açın biraz. Yere ihtiyacımız olacak muhtemelen."

"Peki" dedi Aramis.

"Çok uzatıyor" dedi Porthos.

"Açılın beyler" dedi Gaskonyalı. "Beyefendiye kötü bir hareket yapması için tek bir bahane bile bırakmayalım çünkü pek hevesli görünüyor bu tür bir davranış için."

Bu alaycı sözler de Mordaunt'un telaşsız yüzüne çarpıp dağılıverdi.

Porthos ve Aramis, Athos'un bulunduğu yerin paralelindeki bir köşeye çekildiler ve böylece iki düellocu odanın ortasında karşı karşıya kaldı. Her iki lamba da Cromwell'in masasında olduğundan ışık iyiydi. Ne var ki ışık kaynağından uzaklaşıldıkça aydınlık da zayıflıyordu.

"Hazır mısınız artık?" diye sordu Gaskonyalı.

"Hazırım" dedi Mordaunt.

Her ikisi de birer adım attılar ileri doğru ve bu hareketle birlikte kılıçları tokuştu.

Gaskonyalı hasmını yoklamakla eğlenmeyecek kadar usta bir silahşördü. Anında hızlı ve gösterişli bir saldırıya geçti. Mordaunt savuşturdu bu saldırıyı.

"Hah! Hah!" diye güldü hoşnut bir tavırla.

Ve hiç zaman kaybetmeden, ansızın, bir açık bulduğunu sanarak şimşek hızıyla doğrudan bir hamle yaptı.

Mordaunt ancak bir genç kızın parmağındaki yüzük kadar dar bir çeyrek dönüşle karşıladı darbeyi.

"İyi eğlenecekmişiz gibi geliyor bana" dedi Gaskonyalı.

"Öyle" diye mırıldandı Aramis, "ama bir yandan eğlenirken bir yanda da sıkı durun."

"Lanet olsun! Dikkat edin dostum!" dedi Porthos.

Mordaunt da gülümsedi.

"Ne kadar da tuhaf gülümsüyorsunuz siz bayım. Şeytan öğretti böyle gülmeyi size, değil mi?"

Mordaunt, d'Artagnan'ın çelimsiz bir bedenden ummayacağı bir hareketle kılıcını sallayarak karşılık verdi. Ne var ki, Gaskonyalı hasmının bir önceki çıkışından hiç aşağı kalmayan ustaca bir çıkışla karşıladı Mordaunt'un darbesini ve isabet almadan savuşturdu vuruşu.

Mordaunt hızla bir geri adım attı.

"Ne oluyor?" dedi Gaskonyalı. "Geri mi çekiliyorsunuz? Dönüyor musunuz? Nasıl isterseniz, bundan kazançlı çıkacak benim ama. Hiç olmazsa o iğrenç gülümsemenizi görmüyorum. Şimdi tam gölgenin içindeyim, böylesi çok daha iyi. Sahte bakışlarınız kadar parlak bir zekânız yok doğrusu beyim, hele korktuğunuz zaman... Gözümün içine baksanıza bir. Aynaya

baktığınızda asla göremeyeceğiniz bir şeyler görebilirsiniz gözümde. Mesela dürüst ve içten bir bakış."

Mordaunt belki pek hoş olmayan ama d'Artagnan'a özgü ve hasmını oyalamayı hedef alan bu laf kalabalığına karşılık vermedi. Ancak sürekli hareket halindeydi ve böylece d'Artagnan'la yer değiştirmeyi başarmıştı.

Dudaklarındaki gülümseme giderek yaygınlaşıyordu ve bu gülümseme iyice şüphelendirmeye başlamıştı d'Artagnan'ı.

"Haydi, bitirelim şu işi artık!" dedi Gaskonyalı. "Yeter bu kadar oyun, gerçek darbelere geçelim artık."

D'Artagnan, sürekli geri çekilen Mordaunt'u sıkıştırdı ama Mordaunt, Gaskonyalı'ya fırsat bırakmadan büyük bir dikkatle ve taktik icabı sürekli geriliyordu. Kılıcını sürekli çizgide tutuyordu. Ancak dövüş oda içinde cereyan ettiğinden ve yer düelloculara dar geldiğinden, az sonra Mordaunt'un ayağı duvara çarptı. Sol eliyle duvara dayandı.

"Ya!" dedi Gaskonyalı. "Şimdi artık kaçamayacaksınız. Beyler, siz hiç duvara çakılmış akrep gördünüz mü?" diye devam etti. "Görmemişsinizdir. Peki şimdi göreceksiniz..."

Ve d'Artagnan bir saniye içinde üç darbe indirdi Mordaunt'a. Üçünü de isabet ettirdi ama hafif dokunuşlarla. Bu güç şaşırtmıştı Gaskonyalı'yı. Üç arkadaş soluklarını kesmiş mücadeleyi seyrediyorlardı. Alınlarını soğuk bir ter basmıştı.

Hasmına doğru çok sokulmuş olan Gaskonyalı bu kez de geri bir adım attı. Üç darbeden sonra amansız bir darbe daha indirmek niyetindeydi. Mordaunt'un işini bitirmek istiyordu artık yani. Çünkü d'Artagnan'a göre kılıçlar da, başarısızlıklar gibi ayrıntıları birbirlerine bağlı büyük girişimlerdi. Hızlı ve ani yanıltıcı bir saldırıdan sonra şimşek gibi bir darbe indirmeye hazırlanırken karşıdaki duvar yarılır gibi oldu birden. Gıcırdayarak bir yer açıldı ve buraya giren Mordaunt gözden kayboldu. Arada sıkışan Gaskonyalı'nın kılıcı da bir cam parçası gibi kırıldı.

D'Artagnan geriye doğru bir adım attı. Duvardaki yarık kapandı.

Mordaunt savunma yaparken bir yandan da daha önce Cromwell'in çıktığını gördüğümüz gizli kapıya doğru yaklaşmak için gerekli manevrayı gerçekleştirmişti. Kapının önüne ulaştığında sol eliyle düğmeyi bulmuş ve basmıştı. Arkasından da tıpkı tiyatroda duvarları yarıp çıkıyormuş gibi görünen kötü ruhları anımsatan bir biçimde gözden kayboldu.

D'Artagnan bir küfür salladı. Duvarın arkasından iyimser Aramis'in bile tüylerini diken diken eden vahşi bir kahkaha karşılık verdi.

"Koşun beyler!" diye haykırdı Gaskonyalı. "Kapıya yüklenelim."

"Şeytan bu adam!" diyen Aramis arkadaşının yanına ulaştı.

"Kaçıyor, kaçtı elimizden!" diye bağırıp çağıran Porthos bir yandan da omzuyla gizli geçide dayanıyordu ancak gizli bir yayın tuttuğu kapıyı oynatmak mümkün değildi.

"İyi" diye mırıldandı Athos boğuk bir sesle.

"Allah kahretsin! Ben zaten şüphelenmiştim" dedi harcadığı boş çabalarla iyice yorgun düşen Gaskonyalı. "Şüphelenmiştim tabii. Pespaye adam, odanın içinde dönüp durmaya başladığında bir numara çevireceğini anlamıştım, sezmiştim bunu. Ama böylesi de kimsenin aklına gelmezdi doğrusu!"

"En yakın dostu şeytanın üstümüze saldığı bir bela!" diye bağırdı Aramis.

"Tanrı'nın bize gönderdiği açık bir mutluluk bu!" dedi bastıramadığı bir neşeyle Athos.

"Aslında" diye karşılık verdi Gaskonyalı omuzlarını kaldırarak ve kesinlikle açılmaya niyeti olmayan kapıyı bırakarak, "gücünüzü yitiriyor gibisiniz siz Athos. Bizim gibi insanlara nasıl söylenir bu sözler? Durumu görmüyor musunuz?"

"Neymiş? Ne durumu?" diye sordu Porthos.

"Bu gibi durumlarda öldüremeyen ölür" dedi Gaskonyalı. "Düşünün bir sevgili dostum, Mordaunt şimdi evlat duygularıyla bizi bırakacak mı yani? Bize şefkat göstereceğini mi sanıyorsunuz? Açıkça söyleyin bunu eğer böyle düşünüyorsanız."

"Dostum, d'Artagnan!"

"Olayları böyle yorumlayanlara acımalı. Bu sefil en az yüz adam salacak üstümüze şimdi ve bizi burada, bu fare deliğinde kalbura çevirecek. Haydi, hemen yola çıkalım. Beş dakika daha kalacak olursak burada, mahvolduğumuzun resmidir."

"Haklısınız" dediler ikisi birden Athos ve Aramis.

"Nereye gideceğiz peki?" diye sordu Porthos.

"Hana dostum, atlarımızı ve eşyalarımızı almaya. Allah izin verirse oradan da Fransa'ya. Oradaki evlerin mimari yapısını biliyorum hiç değilse! Filika bekliyor bizi. Gene de şanslı sayılırız."

Gaskonyalı konuşmasını bitirince kılıcından kalan parçayı kınına soktu, şapkasını aldı, kapıyı açtı ve hızla merdivenlerden indi. Arkadaşları da aynı hızla onu izlediler.

Uşaklar kapıda bekliyordu ve ilk işleri Mordaunt'u sormak oldu. Uşaklar kimsenin dışarı çıktığını görmemişlerdi.

LXXV

"ŞİMŞEK" ADLI FİLİKA

D'Artagnan doğru düşünmüştü. Mordaunt'un yitirilecek zamanı yoktu ve aslında yitirmemişti de. Düşmanlarının nasıl çabuk karar verdiklerini ve eyleme geçtiklerini çok iyi biliyordu. Bu nedenle durumu göz önünde bulundurarak davranmaya karar verdi. Silahşörler bu kez kendilerine layık bir hasım bulmuşlardı.

Mordaunt kapıyı arkasından dikkatle çektikten sonra

yeraltı geçidine dalmış, artık kullanmayacağı kılıcını kınına sokup komşu eve varınca soluklanmak amacıyla durmuştu.

"Güzel!" dedi. "Hiç, neredeyse hiçbir şey yok. Bir iki çizik o kadar! İkisi kolumda, biri göğsümde. Benim açtığım yaralar daha iyi. Béthune celladına, amcam Winter'a, Kral Charles'a sorsunlar gidip. Yitirilecek bir saniyem bile yok şimdi çünkü yitirilecek bir saniye bile düşmanlarımın kurtulmasına yarayabilir. Oysa dördünün birden Allah'ın değil, insanların yıldırımıyla çarpılıp yok olmaları gerekiyor. Parça parça olup, dağılıp, un ufak olmaları gerekiyor. Bu nedenle ayaklarım vücudumu taşıyamayacak duruma gelinceye kadar koşalım, kalbimiz göğsümüzü patlatıncaya kadar gidelim ama onlardan önce varalım!"

Ve Mordaunt böyle söyleyerek aşağı yukarı çeyrek fersah uzaklıktaki süvari kışlasına doğru hızlı hızlı yürümeye başladı. Ve çeyrek fersahlık yolu beş altı dakikada aldı.

Kışlaya varınca kendini tanıttı, ahırın en güçlü hayvanını seçti ve ata atlayıp yola çıktı. On beş dakika sonra Greenwich'teydi.

"İşte liman" diye mırıldandı. "Karşıdaki karanlık nokta da Köpekler Adası. İyi!.. Onlardan yarım saat ilerideyim... Belki de bir saat! Amma da aptalmışım ha! Gereksiz telaş yüzünden tıkanıp kalıyordum az daha."

Halatlar, direkler arasından daha iyi görebilmek için üzengilere basıp dikildi ve "Bakalım, Şimşek nerede Şimşek" dedi.

O bunları düşünürken, halatlara uzanmış yatan bir adam âdeta düşüncelerine cevap verircesine doğruldu ve Mordaunt'a doğru yürümeye başladı.

Mordaunt cebinden bir mendil çıkardı, havada salladı. Adam dikkatle bakıyordu ama ne bir adım ileri attı ne de geri döndü.

Mordaunt mendilinin dört ucunu birer birer düğümledi. Adam yanına kadar sokuldu. Hatırlayacağınız gibi önceden kararlaştırılmış parolaydı bu. Adam tepeden tırnağa sarındığı ve yüzünü de örten bol, kukuletalı, yün bir kabana sarınmıştı.

"Beyim" dedi denizci, "Londra'dan bir deniz gezisi için mi geldiniz yoksa siz?"

"Özellikle de Köpekler Adası'na doğru" diye karşılık verdi Mordaunt.

"Tamam! Beyimin belli bir tercihi de olacak galiba, değil mi? Tekne konusunda bir seçim yapacaklar mı acaba? Hızlı bir tekne isterler mi acaba?"

"Şimşek gibi" diye karşılık verdi Mordaunt.

"Güzel, öyleyse sizin aradığınız tekne benimki. Aradığınız patron da benim!"

"Ben de buna inanmaya başladım zaten" dedi Mordaunt. "Ama bir de kim olduğunuzu belli edecek bazı işaretleri hatırlasaydınız..."

"İşte bayım" dedi gemici kabanının cebinden dört köşesi düğümlü bir mendil çıkararak.

"Tamam, tamam!" dedi Mordaunt. Atından indi. "Yitirecek zamanımız yok artık. Atımı hemen ilk rastlayacağınız hana bırakın ve teknenizi de buraya çekin."

"Arkadaşlarınız peki?" dedi gemici. "Dört kişi olacaktınız yanılmıyorsam, ayrıca uşaklarınız."

"Bakın" dedi Mordaunt gemiciye sokularak, "ben sizin beklediğiniz kimse değilim, siz de onların bulmayı umdukları kimse değilsiniz. Siz kaptan Roggers'ın yerini aldınız, değil mi? Burada General Cromwell'in emirleriyle bulunuyorsunuz, beni de o gönderdi buraya."

"Doğru" dedi gemici. "Ben tanıdım sizi zaten, siz Yüzbaşı Mordaunt'sunuz!"

Mordaunt bir ürperti geçirdi.

"Çekinmenize gerek yok" dedi gemici ve kukuletasını çıkardı. "Ben dostunuzum sizin."

"Komutan Groslow!" diye bağırdı Mordaunt.

"Ta kendisi! General benim eski bir deniz subayı olduğumu hatırladı ve bana verdi bu görevi. Değişik bur durum mu var yoksa?"

"Hayır, hiçbir şey yok. Tersine, her şey aynı."

"Ben de bir an, Kral'ın ölümüyle..."

"Kral'ın ölümü onların kaçışını çabuklaştırmaktan başka bir şeyi değiştirmedi. On beş, belki de on dakika sonra burada olacaklar."

"Siz neden geldiniz peki?"

"Sizinle birlikte denize açılmak için."

"Öyle mi? Yoksa General benim çaba göstereceğimden şüphe mi ediyor?"

"Hayır ama ben öcümün alınmasına tanık olmak istiyorum. Beni atımdan kurtaracak biri yok mu?"

Groslow ıslık çaldı, bir gemici göründü.

"Patrick" dedi Groslow, "şu atı en yakın hanın ahırına götürür müsünüz? Kimin olduğunu sorarlarsa İrlandalı bir asilzadenin dersiniz."

Gemici hiçbir şey söylemeden uzaklaştı.

"Peki" dedi Mordaunt, "sizi tanımalarından korkmuyor musunuz?"

"Sırtımda bu giysiler, üstümde bu kaban, bir de gece karanlığı... Hiçbir tehlike olamaz bu durumda. Siz bile tanımadıktan sonra onlar hiç tanıyamaz."

"Doğru" dedi Mordaunt, "sizi düşünmezler bile onlar zaten. Her şey hazır, değil mi?"

"Evet."

"Yükler kondu mu?"

"Evet."

"Beş dolu fıçı."

"Ve elli de boş fıçı."

"Tamam."

"Anvers'e Porto şarabı götürüyoruz."

"Mükemmel! Şimdi tekneye götürün beni, sonra tekrar işinizin başına dönersiniz çünkü neredeyse gelmek üzeredirler."

"Ben hazırım."

"Hiçbir adamınız beni içeri girerken görmemeli. Bu çok önemli."

"Teknede tek bir kişi var, ondan da kendim gibi eminim. Ayrıca bu adam sizi tanımaz ve arkadaşları gibi emirlerinize itaat etmeye hazırdır. Ayrıca hiçbir şey bildiği de yok."

"İyi. Haydi gidelim."

Thames'a doğru indiler. Küçük bir sandal demir bir zincirle kıyıda bir direğe bağlanmıştı. Groslow sandalı kendine doğru çekti ve Mordaunt binerken kenarından tuttu. Daha sonra da kendisi bindi ve hemen küreklere sarılıp Mordaunt'a, gerçekten eski mesleğini unutmadığını kanıtlamak istercesine hızlı hızlı çekmeye başladı.

O dönemde Londra'nın çevresini dolduran sayısız tekne arasından beş dakika içinde sıyrılmışlardı. Mordaunt, Köpekler Adası'nın yarım mil kadar açığında bir dubanın ucunda inip çıkan filikayı gördü.

Şimşek'e doğru yaklaşırlarken Groslow ıslık çaldı, teknenin yan tarafından birinin kafasını uzattığını gördü.

"Siz misiniz kaptan?" diye sordu adam.

"Evet. İndir merdiveni."

Ve Groslow bir kırlangıç hafifliği ve çevikliğiyle tekneye bordaladı.

"Çıkın" dedi Groslow arkadaşına.

Mordaunt hiçbir şey söylemeden ipi tuttu ve karacılarda az rastlanan bir çeviklikle yukarı çıktı. İçindeki öç alma arzusu onu güçlendiriyor ve her şeye yatkın bir hale getiriyordu.

Groslow'un tahmin ettiği gibi *Şimşek*'teki tek tayfa, patronunun biriyle birlikte geldiğini fark etmemişti bile.

Mordaunt ve Groslow, birlikte kaptanın kamarasına doğru gittiler. Güvertede kalaslarla inşa edilmiş uydurma bir kamaraydı bu.

Şeref kamarası Kaptan Roggers tarafından yolculara bırakılmıştı.

"Peki onlar?" dedi Mordaunt. "Neredeler?"

"Teknenin öbür ucunda" diye karşılık verdi Groslow.

"Bu tarafta yapacakları bir iş yok mu?"

"Yok."

"Çok iyi! Ben sizin yerinizde saklanacağım. Siz Greenwich'e dönüp adamlarınızı alın. Buraya getirin. Şalupanız var mı?"

"Geldiğimiz sandal var ya."

"Çok özenle yapılmış ve hafif bir sandal."

"Oyma kayık."

"Teknenin kıçına halatla bağlayın onu. Kürekleri de suya bırakın ki yalnızca kesmeye kalsın işimiz. Rom ve bisküvi de koyun içine. Deniz kötü olursa ellerinin altında yiyecek içecek bir şeyler bulabilirler ve sinirlenmezler."

"Söylediğiniz her şey yapılacak. Cephaneliği görmek ister misiniz?"

"Yok, siz döndükten sonra görürüm. Fitili ben kendim yerleştirmek istiyorum, uzun süre yanmayacağından emin olmak için. Siz de yüzünüzü iyi örtmeye bakın, tanımasınlar..."

"Merak etmeyin."

"Haydi bakalım, Greenwich'te saat onu vuruyor."

Gerçekten de bir saatin on kez vuran çanı, gökyüzünde sessiz dalgalar gibi koşuşan karanlık bulutlarla kaplı havada hüzün verdi işitenlere.

Groslow kapıyı itti, Mordaunt da içeriden kapattı. Nöbetçi tayfaya dikkatli olmasını tembihledikten sonra kayığa bindi, çift küreğe asılıp beyaz köpükler saça saça hızla uzaklaştı.

Groslow, Greenwich'te karaya çıktığında hava soğuk, rıhtım da ıssızdı. Sular yükselince birçok tekne denize açılmıştı. Groslow karaya adım atarken çakıllarla kaplı yolda dört nala koşan atların nal seslerini duyar gibi oldu.

"Oh! Oh!" dedi. "Mordaunt bana acele et derken haklıymış. Yitirecek hiç zaman yokmuş gerçekten, geldiler işte."

Gerçekten de gelenler dostlarımız, daha doğrusu d'Artagnan ve Athos'tan oluşan öncüleriydi. Groslow'un bulunduğu yerin karşısına varınca, kendilerini ilgilendiren kimseyi bulduklarını sezinleyerek durdular. Athos aşağı inip sakin bir tavırla cebinden dört köşesi düğümlü bir mendil çıkardı. Rüzgâra tutarak salladı. D'Artagnan'sa her zamanki temkinliliğiyle atının üstünde yarı eğilmiş, bir eli eyer kuburunda bekliyordu.

Groslow gelenlerin bekledikleri olup olmadığı kuşkusu içindeyken arkasına büzüldüğü halat bağlamakta kullanılan babalardan birinin yanından doğruldu ve kararlaştırılan işareti görünce hızla asilzadelerin yanına doğru yürüdü. Kukuletasını öyle bir indirmişti ki, yüzünü görmek olanaksızdı. Zaten zifiri karanlıktı ortalık ve böyle bir şeye çabalamak anlamsızdı.

Gene de Athos'un keskin bakışı, karşısındakinin Roggers olmadığını anlamaya yetti.

"Ne istiyorsunuz?" diye sordu Groslow'a ve bir adım geri attı.

"Demek istiyorum ki Milord" diye konuştu Groslow İrlanda lehçesini taklit etmeye çalışarak, "Roggers'ı arıyorsunuz siz ama boşuna."

"Ne demek yani?" dedi Athos.

"Çünkü patron bir direğin çanaklığından düştü ve bacağını kırdı. Ben kuzeni oluyorum. Her şeyi anlattı bana ve dört köşesi düğümlü bir mendil gösterecek asilzadeleri istedikleri yere götürme görevini bana verdi. Aynı mendilin bir eşi de benim cebimde. Demin sizin gösterdiğiniz mendil gibi, bendekinin de dört ucu düğümlü."

Ve Groslow daha önce Mordaunt'a gösterdiği mendili çıkardı cebinden.

"Hepsi bu kadar mı?" diye sordu Athos.

"Hayır Milord, bir de sizi Boulogne'a ya da Fransa'nın dilediğiniz başka bir yerine sağ salim çıkardığım taktirde bana vermeyi vaat ettiğiniz yetmiş beş lira var."

"Siz ne dersiniz buna d'Artagnan?" diye Fransızca sordu Athos arkadaşına.

"Önce adamın ne dediğini anlatın" dedi d'Artagnan.

"Öyle ya" dedi Athos, "İngilizce bilmediğinizi unutmuştum."

Bunun üzerine kaptanla arasında geçen konuşmayı aktardı Gaskonyalı'ya.

"Bence çok mantıklı" dedi d'Artagnan.

"Bence de öyle" diye karşılık verdi Athos.

"Zaten" diye ekledi Gaskonyalı, "adam bize bir numara yapmaya kalkışırsa beynini dağıtırız nasıl olsa."

"Kim götürecek bizi peki?"

"Siz Athos tabii ki. O kadar çok şey biliyorsunuz ki, bu tekneyi de yönetirsiniz herhalde."

"Yani" dedi Athos gülümseyerek, "dalga geçiyorsunuz benimle ama doğruyu da söylediniz biraz. Babam benim gemici olmamı istemişti hep. Dolayısıyla yüzeysel de olsa biraz bir şey biliyorum gemicilik konusunda."

"Duyuyor musunuz?" dedi Gaskonyalı.

"Haydi gidip arkadaşları bulun d'Artagnan, sonra buraya gelin. Saat on bir, yitirecek zamanımız yok."

D'Artagnan tabancaları ellerinde, kentin ilk evlerinin yanında nöbet bekleyen iki atlıya doğru ilerledi. Bunlar hangar gibi bir yerin yanında sinmiş, yolun öteki tarafını gözetliyorlardı. Ayrıca gene gözetleme görevi yapan ve bekleyen üç atlı daha vardı.

Yol ortasındaki iki nöbetçi Porthos'la Aramis'ti. Hangarın yanındaki üç atlı da Mousqueton, Blaisois ve Grimaud'ydu. Ancak Grimaud'ya yakından bakınca çift olduğu fark ediliyordu çünkü terkisinde de Parry vardı. Parry asilzadelerin atlarını Londra'ya geri götürecek, satacak ve eline geçen parayla hancıya olan borçlarını ödeyecekti. Bu alışveriş sayesinde asilzadelerimiz oldukça yüklü bir para toplayabilmişlerdi ve bu parayla da gecikmelere ve beklenmedik tersliklere göğüs gerebilmişlerdi.

D'Artagnan, Porthos ve Aramis'e kendisini izlemelerini söyledi. Onlar da adamlarına atlarından inip, koşumlarını çözmelerini işaret ettiler.

Parry çok üzüntülü bir halde veda etti dostlarına. Ona Fransa'ya gelmesini teklif etmişlerdi ama Parry inatla geri çevirmişti çağrıyı.

"Nedeni basit" demişti Mousqueton, "Groslow'la ilgili olarak birtakım niyetleri var, o yüzden gelmiyor."

Hatırlanacağı gibi Parry'nin kafasını kıran Groslow'du.

Küçük birlik Athos'un yanına vardı. Ama Gaskonyalı'nın o doğal kuşkusu uyanmıştı bile: Rıhtımı çok tenha, geceyi çok karanlık, kaptanı çok basit buldu.

Yukarıda aktardığımız olayı Aramis'e de anlatmış, en az Gaskonyalı kadar kuşkucu olan arkadaşı da endişelerini iyice artırmıştı.

Dilini şaklatınca Athos da haberdar edilmiş oldu d'Artagnan'ın kuşkularından.

"Kuşkucu olacak vaktimiz de yok yani" dedi Athos. "Sandal bekliyor, binelim haydi."

"Zaten" dedi Aramis, "hem kuşkucu olmamıza hem de gitmemize kim engel olabilir? Kaptanı gözümüzden kaçırmayacağız."

"Dürüst davranmazsa boğazlarım, biter gider."

"Tamam, tamam Porthos" dedi d'Artagnan. "Haydi gidelim artık. Geç Mousqueton."

Ve Gaskonyalı arkadaşlarını durdurarak sandaldan rıhtıma kadar uzatılmış iskeleyi denemek için önce uşakları gönderdi.

Uşakların üçü de sağ salim geçtiler.

Arkalarından Athos gitti, sonra Porthos, sonra Aramis. Gaskonyalı ise kafasını sallamaya devam ederek en arkadan gitti.

"Neyiniz var böyle sizin dostum?" dedi Porthos. "Sezar'ı bile korkutursunuz bu halinizle."

"Rıhtımda ne devriye, ne nöbetçi, ne de gümrükçü var" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

"İyi ya!" dedi Porthos. "İşler tıkır tıkır işliyor bana sorarsanız."

"Her şey yolunda Porthos, Allah'a şükür!"

İskele alınır alınmaz kaptan dümene geçti ve elindeki sırıkla sandalı öteki teknelerin arasından geçirmeye çalışan bir tayfaya küreğe geçmesini işaret etti.

Tayfalardan biri iskele tarafındaki küreğe geçmişti bile.

Kürek çekmeye uygun yere gelindiğinde o da arkadaşına katıldı ve sandal hızla ilerlemeye başladı.

"Neyse, gidiyoruz artık" dedi Porthos.

"Maalesef yalnız gidiyoruz" diye karşılık verdi Kont de la Fère.

"Evet ama hiç değilse dördümüz bir aradayız ve tek bir sıyrık bile almadan dönüyoruz. Bu da avuntu veriyor."

"Daha dönmüş değiliz" dedi Gaskonyalı. "Daha nelerle karşılaşacağımız belli değil."

"Sevgili dostum" dedi Porthos, "siz kargalar gibisiniz. Hep kötü şeyler hatırlatıyorsunuz insana. Yirmi adım ötesini göremediğimiz böyle karanlık bir gecede neyle karşılaşabiliriz ki?"

"Evet ama ya yarın sabah?" dedi Gaskonyalı.

"Yarın sabah Boulogne'dayız."

"Bütün kalbimle diliyorum bunu" dedi d'Artagnan. "Zaafımı da kabul ediyorum. İnanın Athos, rıhtımdan ve çevresindeki teknelerden uzaklaşıncaya kadar, hepimizi yok edecek bir yaylım ateşi bekledim."

"Ama" dedi Porthos iyimser bir tavırla, "böyle bir şey olamazdı, kaptanla tayfaları da ölürdü bu durumda."

"Aman canım! Mordaunt bu. Onun kaptan maptan düşünebileceği aklınıza geliyor mu sizin?"

"Neyse" dedi Porthos, "d'Artagnan'ın korktuğunu itiraf etmesi hoşuma gitti doğrusu."

"Yalnız itiraf etmiyorum, övünüyorum da aynı zamanda. Ben sizin gibi gergedan değilim. O da ne!"

"*Şimşek*" dedi kaptan.

"Geldik mi yani?" diye sordu Athos İngilizce olarak.

"Geliyoruz" dedi kaptan.

Gerçekten de üç kürek vuruşundan sonra sandal tekneye yanaştı.

Tayfa bekliyordu. Merdiven sarkıtılmıştı bile çünkü uzaktan tanımıştı sandalı.

Önce Athos çıktı yukarı denizcilere özgü bir ustalıkla. Uzun süredir yasak yerlere ip ve halatla tırmanmaya alışık olan Aramis izledi kendisini. Gaskonyalı bir dağ keçisi avcısı gibi arkalarından gitti. Porthos da o müthiş gücünü kullanarak halletti bu işi.

Uşakların çıkması daha zor oldu. Zayıf, ince ve kedi gibi çevik ve her yere kolayca tırmanan Grimaud için değil de Mousqueton ve Blaisois için. Tayfalar ikisini de kollarından çekip yükselttiler, Porthos da yeleklerinden yakalayıp ayakları üstünde güverteye bırakıverdi onları.

Kaptan yolcularını, kendileri için hazırlanmış kamaraya götürdü. Tek bir odadan oluşan bu yerde hep birlikte kalmak zorundaydılar. Sonra bazı emirler vermesi gerektiği gerekçesiyle yanlarından uzaklaşmak istedi.

"Bir dakika" dedi Gaskonyalı, "kaç adam var gemide kaptan?"

"Anlamadım" dedi adam İngilizce olarak.

"Kendi dilinde sorsanıza soruyu adama."

Athos, d'Artagnan'ın sorusunu İngilizce'ye çevirdi.

"Üç" dedi Groslow, "benim dışımda tabii ki."

Gaskonyalı anlamıştı yanıtı çünkü kaptan konuşurken elinin üç parmağını kaldırmıştı.

"Oh!" dedi d'Artagnan. "Üç, öyle mi?" Rahatladı biraz. "Neyse siz yerleşe durun, ben de bir bakayım tekneye şöyle."

"Ben de yemekle ilgileneyim" dedi Porthos.

"Güzel ve hoş bir tasarı bu Porthos, hemen uygulamaya koyalım. Athos, siz de Grimaud'yu verin yanıma çünkü o Parry'nin yanında az buçuk İngilizce öğrenmiş, rehberlik edebilir bana."

"Haydi Grimaud" dedi Athos.

Güvertede bir fener vardı. Gaskonyalı bir eline bu feneri, öbür eline de tabancasını aldı, sonra patrona seslendi:

"Come!"

Bu Gaskonyalı'nın 'Goddam' sözcüğüyle birlikte öğrenebildiği tek İngilizce sözcüktü.

Ambarın ağzına gitti ve aşağı indi d'Artagnan.

Üç bölmeye ayrılmıştı ambar: D'Artagnan üçüncü direkten kıça kadar uzanan ve Athos, Porthos ve Aramis'in geceyi geçirmek üzere hazırladıkları odanın tam altına denk düşen bölmeye inmişti. İkinci bölme teknenin tam ortasındaydı ve uşaklara ayrılmıştı. Üçüncüsüyse pruvanın altında yani kaptanın hazırladığı ve Mordaunt'un gizlendiği kamaranın altındaydı.

"Oh, oh" dedi ambarın basamaklarını elinde fenerle inen Gaskonyalı. "Ne kadar çok fıçı var burada! Ali Baba'nın mahzeni gibi bir yer burası."

Bin Bir Gece Masalları o dönemde yeni çevrilmişti ve pek modaydı.

"Ne dediniz?" diye sordu kaptan İngilizce olarak.

Ses tonundan ne sorulduğunu anladı Gaskonyalı.

"Bu fıçıların içinde ne olduğunu öğrenmek istiyorum" dedi d'Artagnan ve feneri fıçılardan birinin üstüne koydu.

Kaptan aniden merdivenlere atılıp yukarı çıkmak amacıyla hareket etmek istedi ama kendini tutarak oturdu.

"Porto" diye karşılık verdi.

"Öyle mi? Porto şarabı ha!" dedi Gaskonyalı. "Ne güzel, susuzluktan ölüm yok demek bize!"

Sonra alnında biriken terleri silen Groslow'a döndü.

"Dolu mu fıçılar?" diye sordu.

Grimaud İngilizce'ye çevirdi soruyu.

"Bazıları dolu bazıları boş" diye karşılık verdi Groslow bütün çabasına rağmen endişesini gizleyemeyen bir ses tonuyla.

Gaskonyalı parmağıyla vurdu fıçılara, beşinin dolu, ötekilerin boş olduklarını anladı ve sonra İngiliz'i korku içinde bırakmayı sürdürerek fenerini fıçıların arasındaki boşluğa soktu ve bu aralıklarda bir şey olmadığını gördü.

"Gidelim" dedi ve ikinci bölmeye açılan kapıya doğru ilerledi.

"Durun!" dedi arkada kalan İngiliz biraz önce belirttiğimiz heyecandan hâlâ kendisini kurtaramayarak. "Durun, o kapının anahtarı bende."

Ve telaş içinde d'Artagnan'la Grimaud'nun önüne geçip, titreyen eliyle anahtarı deliğe soktu. Kapı Mousqueton ve Blaisois'nın yatmaya hazırlandıkları ikinci bölmeye açılıyordu.

Bu bölmede aranacak ve görülecek bir şey yoktu. İki soylu insanın fenerlerinin ışığında iyice aydınlanmıştı her taraf.

Dolayısıyla burada fazla oyalanmadan üçüncü bölmeye geçtiler.

Burası da tayfaların yatakhanesiydi.

Tavana asılmış üç dört hamak, iki ucundan geçirilmiş bir halatla tutturulmuş bir masa, ayakları kırık, boyaları dökülmüş iki banktan başka bir şey yoktu bu bölmede. D'Artagnan tahta bölmeye dayalı bir- iki eski yelken bezini kaldırıp baktı, şüpheli bir şey göremeyince ambardan çıkıp güverteye döndü tekrar.

"Ya şu oda?" diye sordu.

Grimaud, Silahşör'ün sözlerini İngilizce'ye çevirdi.

"Bu oda benim" dedi kaptan. "Bakmak istiyor musunuz?"

"Açın kapıyı" dedi Gaskonyalı.

İngiliz emri yerine getirdi. D'Artagnan feneri taşıyan elini ileri doğru uzattı, aralanmış kapıdan başını içeri soktu ve kafes gibi bir yer olduğunu gördü buranın.

"Peki" dedi, "sayın Lord'un emrinde bir ordu bile olsa, buraya saklamamıştır herhalde. Haydi artık gidelim. Porthos yiyecek bir şeyler bulmuş mu, bakalım bir."

Kaptana bir baş selamıyla teşekkür ettikten sonra arkadaşlarının bulunduğu şeref kamarasına döndü.

Porthos ya yiyecek bir şey bulamamıştı ya da yorgunluğu açlığına baskın çıkmıştı çünkü pelerinine sarınmış ve derin bir uykuya dalmıştı çoktan.

Denizin sallamasıyla iyice gevşeyen Athos ve Aramis'in gözleri de neredeyse kapanacaktı. Ama arkadaşlarının içeri girerken çıkardıkları gürültü nedeniyle açtılar gözlerini.

"Durum ne?" diye sordu Aramis.

"Her şey yolunda" dedi Gaskonyalı. "Rahat rahat uyuyabiliriz."

Bu güvence üzerine Aramis yastığa bıraktı başını, Athos

dostça başını salladı ve d'Artagnan, belki Porthos'tan da fazla yemek yerine uykuya ihtiyaç duyduğundan Grimaud'yu gönderdi, kılıcını kınından çekip, pelerinine sarındı ve kapının önüne uzanıverdi. Üstünden geçmeden hiç kimse içeri giremezdi.

LXXVI

PORTO ŞARABI

On dakika sonra efendiler uyumuştu ama aç ve özellikle de susuz hizmetkârlar için durum aynı değildi.

Blaisois ve Mousqueton bir kalas ve küçük hurçtan oluşan yataklarını hazırlamak için çaba harcıyorlardı. Yan taraftaki odadaki gibi tavana asılı ve yalpalayan gemiyle birlikte sallanan masada bir bira testisi ve üç bardak vardı.

"Allah kahretsin bu dalgayı!" dedi Blaisois. "Böyle devam ederse tıpkı gelirken olduğu gibi gene deniz tutacak beni."

"Deniz tutmasına karşı da arpa ekmeğiyle şerbetçiotundan başka bir şeyimiz yok" diye karşılık verdi Mousqueton. "Yazık!"

"Peki ya sizin sorgun şişeniz nerede Mösyö Mousqueton?" diye soran Blaisois yatağı hazırlama işini bitirdi, arkadaşının oturduğu masaya doğru sendeleyerek gitti. "Kaybettiniz mi yoksa sorgun şişesini?"

"Hayır" dedi Mousqueton, "Parry'de kaldı. Bu lanet İskoçyalılar'ın susuzluğu dinmek bilmiyor bir türlü. Ya siz Grimaud?" diye sordu d'Artagnan'ın yanından dönen arkadaşına. "Siz de susuzluk çekiyor musunuz?"

"Aynen bir İskoçyalı gibi" diye karşılık verdi Grimaud kısaca.

Blaisois ve Mousqueton'un yanına oturdu. Cebinden bir defter çıkardı, muhasebesini tuttuğu şirketin hesaplarını yaptı.

"Of, aman, ah!" diye inledi Blaisois. "Kalbim çok kötü atmaya başladı."

"Öyleyse biraz bir şeyler yiyin" dedi Mousqueton bir hekim tavrıyla.

"Bunları mı yiyeceğim?" dedi Blaisois küçümseyici bir tavırla masadaki bira testisini ve arpa ekmeğini göstererek.

"Blaisois" diye sürdürdü konuşmasını Mousqueton, "unutmayın ki ekmek Fransızlar'ın gerçek besinidir. Gene de ekmek bulamaz bazen Fransızlar; inanmazsanız Grimaud'ya sorun."

"Ya bira?" dedi dönüş heyecanı içinde kafası her zamankinden daha çabuk çalışan Blaisois. "Bira için ne diyeceksiniz? O da Fransızlar'ın gerçek içkisi mi?"

"Yani" dedi güç durumda kalan ve sıkışan Mousqueton, "bira için aynı şeyi söylemem zor. Nasıl İngilizler şarabı sevmezlerse, Fransızlar da biradan hoşlanmazlar."

"Nasıl Mösyö Mouston?" dedi hayretle Blaisois. Blaisois, Mousqueton'un bilgisine karşı her zaman saygı duyardı ve hayatı boyunca hayranlık duyduğu Mousqueton'un bilgiçliğinden bir an kuşkulandı hayretler içinde. "Ne dediniz? İngilizler şarabı sevmezler mi?"

"Nefret ederler."

"Ama ben içtiklerini gördüm."

"Günah çıkartırken içerler. Kanıtı da şu" diye devam etti hafifçe öksüren Mousqueton, "Bir İngiliz prensini bir şarap fıçısının içine sokmuşlar ve adamcağız o gün ölmüş. Bizzat rahip d'Herblay'den dinlemiştim bunu."

"Aptal!" dedi Blaisois. "Onun yerinde olmak isterdim doğrusu."

"İstersen olabilirsin" diye karşılık verdi rakamları alt alta sıralamayı sürdüren Grimaud.

"Nasıl yani?" dedi Blaisois. "Olabilir miyim?"

"Evet" diye devam etti Grimaud eldelediği dört rakamını öbür sütuna geçirirken.

"Olabilirim ne demek? Rica ediyorum, açıklasanıza şunu Mösyö Grimaud."

Mousqueton, Blaisois sorular sorarken hiç sesini çıkarmamıştı ama yüz ifadesinden konuşulanlara hiç de ilgisiz kalmadığı anlaşılıyordu.

Grimaud hesabını sürdürdü ve sonucu buldu.

"Porto" dedi ve az önce d'Artagnan ve kaptanla birlikte ziyaret ettikleri ilk bölmeyi gösterdi.

"Ne? Yoksa kapı aralığından gördüğüm fıçılar..."

"Porto" diye yineleyen Grimaud yeni bir hesaba başladı.

"Duyduğuma göre Porto mükemmel bir İspanyol şarabıymış" diye sürdürdü konuşmasını Blaisois, Mousqueton'a dönerek.

"Nefis bir şaraptır" dedi, Mousqueton dilini damağında şaklatarak. "Nefis! Baron de Bracieux'nün mahzeninde vardı."

"İngilizler'den rica etsek, bir şişe satarlar mı bize acaba?" diye sordu namuslu Blaisois.

"Satmak mı!" dedi birden eski arakçılık alışkanlıkları depreşen Mousqueton. "Sizin pek bir yaşam deneyiminiz olmadığı anlaşılıyor. Almak varken niye satın alınsın?"

"Almak" dedi Blaisois, "komşusunun malına göz dikmektir. Ve bildiğim kadarıyla da yasaktır bu."

"Nerede yasak?" diye sordu Mousqueton.

"Tanrı'nın ya da kilisenin yasakladığı bir şey işte, ne bileyim! Ama bildiğim şu:

Başkasının malına göz dikmeyeceksin
Karısına da."

"Mösyö Blaisois, işte çocukça bir düşünce daha" dedi Mousqueton koruyucu melek edasıyla. "Evet, bir kez daha söylüyorum, çocukça bir düşünce! Şimdi soruyorum size, hangi kitapta yazılı acaba İngilizler'in bize yakın oldukları?"

"Hiçbir kitapta yazılı değil, haklısınız bu açıdan" dedi Blaisois. "Ya da ben anımsamıyorum yazılı olduğunu."

"Bir kez daha söylüyorum, çocukça bir mantık" diye sürdürdü konuşmasını Mousqueton. "Sevgili dostum Blaisois, siz de Grimaud ve ben gibi on yıl savaşsaydınız, başkasının malıyla düşman malı arasındaki farkı anlardınız. Bildiğim kadarıyla İngiliz düşmandır. Ambardaki Porto da İngiliz'in! Dolayısıyla da bizimdir çünkü biz de Fransız'ız. 'Ne koparsan kârdır!' diye boşuna mı demişler?"

Mousqueton'un engin deneyimine dayanarak otoriter bir tavırla dile getirdiği bu düşünceler Blaisois'yı çok şaşırtmıştı. Zihnini toparlamak isteyen biri gibi başını öne eğdi, sonra da elinde dayanılmaz kanıtları olan biri gibi kafasını yukarı kaldırdı.

"Ya efendilerimiz?" dedi. "Onlar da sizin gibi mi düşünecekler Mösyö Mousqueton?"

Mouston karşısındakini küçümser bir bakışla süzerek güldü.

"Demek gidip saygıdeğer, anlı şanlı efendilerimizi uyandırmam ve onlara 'Baylar, hizmetkârınız Mousqueton susadı. Bir şeyler içmesine izin verir misiniz acaba?' diye sormam gerekiyor, öyle mi? Söyleyin bana lütfen, ben susamışım, susamamışım, Mösyö Bracieux'yü ne kadar ilgilendirir bu?"

"Pahalı şaraptır bu" dedi Blaisois kafasını sallayarak.

"Sıvı altın da olsa Mösyö Blaisois" dedi Mousqueton, "efendilerimiz kendilerini yoksun bırakmazlar bundan. İstese tek başına bir ton Porto şarabı içecek kadar varlıklı olan Baron Bracieux'nün bile ambardaki şarap için kuruş vermek istemeye-

ceğini bilin. Benim anlamadığım şu" diye sürdürdü konuşmasını Mousqueton, kibir içinde gitgide kendinden geçerek. "Efendilerimiz bile kendilerini bundan yoksun bırakmayacaklarına göre, uşakları ne diye yoksun bıraksınlar?"

Ve sözünü bitirip yerinden kalktı Mousqueton, bira testisini dibine kadar boşalttı, havalı bir yürüyüşle bölmenin kapısına doğru ilerledi.

"Kapalıymış yahu!" dedi. "Lanet olası İngilizler, ne kadar ihtiyatlı oluyorlar!"

"Kapalı, öyle mi?" dedi Blaisois en az Mousqueton kadar hayal kırıklığı içinde. "Allah kahretsin! Yazık! İçim fena oldu şimdi."

Mousqueton dönüp, öyle bir acıyarak baktı ki Blaisois'ya, yiğit insanın düş kırıklığını tamamen paylaştığını göstermiş oldu.

"Kapalı ya!" diye yineledi.

"Ama" dedi arkadaşına Blaisois, "Mösyö Mouston, ben sizin, efendinizi, bir zamanlar Chantilly'de sülün avlayıp alabalık tutarak ve şarap şişelerini mahzenden iple çekerek beslediğinizi kendi ağzınızdan dinlemiştim."

"Tabii" diye karşılık verdi Mousqueton, "tamamen gerçekti anlattıklarım, Grimaud da onaylayabilir bunları. Ancak o mahzende bir hava deliği vardı ve şaraplar da şişelerin içindeydi. Şimdi bu bölmeden öteki tarafa ne bir ip geçirebilirim ne de iki kental ağırlığındaki fıçıları iple çekebilirim."

"Öyle ama bölmenin bir iki tahtası kaldırılabilir, fıçılardan birine burguyla bir delik açılabilir" dedi Blaisois.

Mousqueton, karşısındaki kişide hiç ummadığı nitelikler bulunca gözlerini fal taşı gibi açarak süzdü Blaisois'yı.

"Evet, evet, doğru olabilir!" dedi. "Ama tahtaları sökmek için levyeyi ve fıçıyı delmek için de burguyu nereden bulacağız?"

"Avadanlık" dedi işlemlerin sağlamasını yapan Grimaud.

"Doğru be! Avadanlık!" dedi Mousqueton. "Hiç düşünemedim!"

Gerçekten de Grimaud, şirketin yalnızca muhasebecisi değil aynı zamanda silah ustasıydı. Defterinden başka avadanlığı vardı bir de. Grimaud her zaman ihtiyatlı olduğundan, dengine özenle yerleştirdiği çantasında her türlü aleti bulmak mümkündü.

Yani çantada yeter büyüklükte bir de burgu vardı.

Mousqueton hemen kaptı onu.

Leviye falan aramasına gerek yoktu çünkü belindeki hançer rahatça görebilirdi bu işi. Mousqueton tahtaların birbirlerinden ayrıldıkları bir köşe aradı ve bulmakta da güçlük çekmedi, hemen işe koyuldu.

Blaisois kendisini sabırsızlık ve hayranlıkla seyrediyor, kimi zaman bir çiviyi söküşünü, kimi zaman bilinçli ve ustalıklı bir hareketle tahtayı yerinden oynatışını seyrediyordu.

Mousqueton kısa süre içinde üç tahtayı yerinden sökü vermişti bile.

"Tamam!" dedi Blaisois.

Mousqueton La Fontaine'in fablindeki o kendisini olduğundan büyük göstermek isteyen kurbağa gibi değildi doğrusunu söylemek gerekirse ama adının üçte birlik bölümünü kısaltmasına rağmen göbeğini aynı oranda eritememişti ne yazık ki. Açtığı gedikten geçmeyi denedi ama üç dört kalas daha sökmeden geçemeyeceğini anladı.

Derin bir iç çekerek döndü ve tekrar işe girişti.

Ama hesaplarını bitiren Grimaud yerinden kalkmış, yapılan işe büyük bir ilgi duyarak yaklaşmış, iki arkadaşın çabalarını görmüş ve Mousqueton'un vaadedilen nimetlere kavuşmak için boşuna çırpınıp durduğunu anlamıştı.

"Ben" dedi Grimaud.

Bu sözcük tek başına bir soneye, sone de başlı başına şiirsel bir yapıta bedeldi.

Hemen döndü Mousqueton.

"Siz ne?" diye sordu.

"Ben geçerim."

"Doğru" dedi Mousqueton arkadaşının zayıf ve ince bedenini süzerek, "siz geçersiniz ve de çok kolay geçersiniz."

"Doğru" dedi Blaisois, "o fıçıların yerini de biliyor çünkü Mösyö d'Artagnan'la birlikte mahzene girdi daha önce. Mösyö Mouston, izin verirseniz Mösyö Grimaud girsin."

"Grimaud kadar ben de girerim canım" dedi biraz alınan Mouston.

"Doğru ama daha çok zaman alır bu. Oysa ben çok susadım. Kalp atışımın giderek hızlandığını hissediyorum."

"Geçin öyleyse Grimaud" dedi Mousqueton kendisinin yerine sefere çıkacak olan arkadaşına burguyla bira testisini uzatarak.

"Bardakları çalkalayın" dedi Grimaud.

Daha sonra çok başarılı bir biçimde başlattığı bir işi tamamlamayı elinden aldığı için kendisini bağışlamasını isteyen gözlerle baktı Mousqueton'a, açılan gedikten bir yılan gibi süzülüp kayboldu.

Blaisois çok mutluydu, kendisinden geçmişti âdeta. İngiltere'ye geleli beri olağanüstü işler beceren bu olağanüstü insanların arasına karışmaktan hoşnuttu ve bu son başarıyı hiç kuşkusuz en mucizevi başarı olarak kabul ediyordu.

"Şimdi göreceksiniz dostum Blaisois" dedi son derece kibirli bir tavırla Mousqueton. "Biz eski askerler susadığımız zaman susuzluğumuzu nasıl dindiriyoruz, göreceksiniz!"

"Pelerin" dedi Grimaud mahzenin dibinden seslenerek.

"Doğru" dedi Mousqueton.

"Ne istiyor?" diye sordu Blaisois.

"Açtığımız gediği pelerinle kapatmamızı istiyor."

"O niye?" diye sordu Blaisois.

"Saf çocuk!" dedi Mousqueton. "Ya biri gelirse!"

"Doğru ya!" dedi Blaisois gittikçe artan bir hayranlıkla. "Ama ortalık zifiri karanlık."

"Grimaud gece gündüz aynı halde görür" diye karşılık verdi Mousqueton.

"Çok mutludur o halde" dedi Blaisois. "Ben mum olmadan iki adım atamam."

"Demek ki gerektiği gibi hizmet etmeyi öğrenememişsiniz yoksa kara gecede kara keçiyi bile bulabilirdiniz. Durun bakayım, gelen var galiba!"

Mousqueton gençlik döneminden kalma tehlike habercisi ıslığını çalıp, masadaki yerini aldı, Blaisois'ya da kendisini izlemesi için bir işaret çaktı.

Blaisois söyleneni yaptı.

Kapı açıldı, eşikte pelerinli iki adam göründü.

"Oh, oh!" dedi içlerinden biri. "Saat on biri çeyrek geçiyor ve hâlâ yatmamışsınız! Kurallara uygun değil bu. On beş dakikaya kadar herkes yatmış ve horlamaya başlamış olsun, anlaşıldı mı?"

İki adam, Grimaud'nun gizlice girdiği bölmeye doğru yürüdüler, kapıyı açıp içeri girdiler ve arkalarından çektiler kapıyı.

"Ah!" dedi Blaisois ürpererek. "Hapı yuttuğunun resmidir."

"Grimaud ne kurnaz bir tilkidir, bilmezsiniz siz" diye mırıldandı Mousqueton.

Nefeslerini tutup, kulakları kirişte, beklemeye başladılar.

Aradan on dakika geçti ama Grimaud'nun yakalandığına işaret edebilecek hiçbir ses çıkmadı.

Bu süre sonunda Mousqueton ve Blaisois kapının tekrar açıldığını, pelerinli adamların dışarı çıktıklarını, kapıyı arkalarından kapattıklarını ve ışıkları söndürüp tekrar hemen yatmalarını tembihleyerek gittiklerini gördüler.

"Uyacak mıyız bu emre?" diye sordu Blaisois. "İçime kurt düştü benim."

"On beş dakika sonra dediler. Daha beş dakikamız var" dedi Mousqueton.

"Efendilerimize haber versek mi dersiniz?"

"Grimaud'yu bekleyelim."

"Ya öldürmüşlerse onu?"

"Grimaud bağırırdı."

"Biliyorsunuz ki neredeyse dilsizdir o."

"Ses duyardık o zaman."

"Ya dönmezse?"

"İşte geldi!"

Gerçekten de Grimaud açılan gediği örten pelerini kaldırıp, sapsarı yüzünü içeri uzatmış, korkudan yusyuvarlak kesilen bakışlarıyla arkadaşlarına bakıyordu. Elinde, içine ne koyduğu anlaşılmayan bir testi vardı. Tüten lambanın ışığına yaklaştırdı testiyi ve tek hecelik bir feryat çıktı: "Oh!" Ama öyle dehşetli bir sesti ki bu, Mousqueton ürpererek geri çekildi, Blaisois ise az daha bayılıyordu.

Ama her ikisi de merak içinde bira testisine bakmaktan alamadılar kendilerini: Barut vardı testide.

Grimaud, teknenin şarap değil barut yüklü olduğunu anlar anlamaz hiç vakit kaybetmeden ambar kapağına doğru atıldı, bir anda dört arkadaşın yattığı kamaranın kapısında buldu kendini. Yavaşça araladı kapıyı ve kapının kanadını iterken, arkasında yatan d'Artagnan'ı uyandırdı.

Grimaud'nun şaşkın yüzünü görür görmez, bir fevkaladelik olduğunu sezip bağırmak istedi ama Grimaud sözden daha hızlı bir hareketle parmağına dudaklarına götürdü, çelimsiz bedeninden çıkabileceğine hiç ihtimal olmayan bir solukla üç adım ötedeki lambayı söndürdü.

D'Artagnan dirseğine dayanarak doğruldu, Grimaud da dizini yere dayadı ve hemen orada, boynunu uzatıp, duygu yoğunluğuyla, el kol hareketlerine, yüz ifadesine gerek göstermeyecek kadar dramatik olayı anlatıverdi bir çırpıda.

Athos, Porthos ve Aramis aynı anda, sekiz günden beri gözlerini kırpmamış insanlara özgü deliksiz bir uyku çekiyor, ambardaysa Mousqueton bir önlem olarak yeleğinin kordonlarını bağlıyor, korkudan saçları dimdik olmuş Blaisois da onu izlemeye çabalıyordu.

Ve şimdi olup bitenleri anlatalım.

Grimaud gedikten geçip birinci bölmeye girer girmez, çevreyi araştırmış ve fıçılardan birini bulmuştu. Şöyle bir vurmuştu fıçıya: Boştu fıçı. Daha sonra başka bir fıçıya yaklaşmış ve onun da boş olduğunu anlamıştı. Ancak aynı denemeyi yaptığı üçüncü fıçıdan öylesine tok bir ses çıkmıştı ki yanılamazdı: Doluydu bu fıçı!

Bunun üzerine burguyla delmek amacıyla fıçıda uygun bir yer aramış ve bu sırada bir muslukla temas etmişti eli.

"Güzel, işte bu beni bir yığın zahmetten kurtardı!" dedi Grimaud içinden.

Daha sonra bira testisini yanaştırıp musluğu açtı ve fıçının içindeki nesnenin musluğun ağzından testiye akmaya başladığını hissetti.

Grimaud musluğu kapatma ihtiyatlılığını da gösterdikten sonra, arkadaşlarına götüreceği şeyin ne olduğunu anlamak amacıyla testiyi dudağına değdirip tadına bakmaya hazırlanırken Mousqueton'un tehlikeyi haber veren ıslığını duydu. Gece devriyesinden kuşkulanarak hemen iki fıçının arasına kaçtı ve birinin arkasına büzülüverdi.

Gerçekten az sonra kapı açıldı, Mousqueton ve Blaisois'nın önünden iki kez gelip geçen ve ışığı söndürmelerini emreden pelerinli iki adam içeri girdi.

Adamlardan birinin elinde camlı ve iyice kısılmış bir fener vardı. Öyle ki alevi hiç taşmıyordu tepesinden. Ayrıca camların üstüne ışığı ve ısıyı hafifleten daha doğrusu emen bir kâğıt geçirilmişti.

Bu adam Groslow'du.

Öbürünün elinde de uzun, bükülebilir, beyaz bir ipe benzeyen sarılmış bir şey vardı. Geniş kenarlı bir şapka yüzünü örtüyordu adamın. Grimaud, gelenlerin de kendisi gibi susuzluklarını gidermek amacını güttüklerini düşünerek, olduğu yerde iyice büzüldü ama yakalandığı taktirde en azından kendisini pek fazla suçlayamayacaklarını da geçirdi aklından.

İki adam Grimaud'nun ardına gizlendiği fıçının yanına gelince durdular.

"Fitil var mı?" diye sordu İngilizce olarak feneri taşıyan adam.

"İşte" diye karşılık verdi öbürü.

Grimaud ikinci adamın sesini duyunca ürperdi ve kaskatı kesildi. Yavaşça yerinden doğrulup fıçının çemberinin arkasından dikkatle baktı. Geniş kenarlı şapkanın ardında Mordaunt'un sapsarı yüzünü tanıdı.

"Ne kadar sürebilir bu fitil?" diye sordu.

"İşte... Beş dakika falan" dedi kaptan.

Bu ses de yabancı gelmemişti Grimaud'ya. Bakışlarını Mordaunt'dan ötekine doğru çevirdi ve bu kez de Groslow'u tanıdı.

"O halde" dedi Mordaunt, "adamlarınıza gerekçe göstermeden hazır olmalarını bildirirsiniz. Şalupa geliyor teknenin arkasından, değil mi?"

"Tabii, halatın ucunda, efendisinin peşinden gelen bir köpek gibi tıpkı."

"O zaman, geceyarısını çeyrek geçe, adamlarınızı toplayıp şalupaya geçersiniz siz sessizce..."

"Fitil ateşlendikten sonra, değil mi?"

"O benim işim. Öcümün alınacağından emin olmak istiyorum. Kürekler kayıkta mı?"

"Her şey hazır."

"Güzel."

"Anlaştık o halde."

Mordaunt diz çöküp fitilin bir ucunu musluğa geçirdi. Bu durumda öteki ucu ateşlemekten başka yapılacak bir iş kalmıyordu.

Sonra saatini çıkardı cebinden.

"Duydunuz mu? Geceyarısını çeyrek geçe" diyerek yerinden doğruldu, "yani..."

Saatine baktı.

"Yirmi dakika sonra."

"Mükemmel bayım" diye karşılık verdi Groslow. "Ancak size son kez, üstlendiğiniz işin çok tehlikeli olduğunu ve ateşleme işini adamlardan birine bırakmanın daha doğru olacağını hatırlatmak isterim."

"Sevgili dostum Groslow" dedi Mordaunt, "Fransızlar'ın bir atasözü vardır, bilir misiniz? 'Kendi işini kendin gör' derler. Benim yapacağım da budur."

Grimaud konuşulan her şeyi dinlemiş, daha doğrusu duymuştu. İngilizce'yi pek iyi anlamadığı halde gördüklerinden her şeyi anlamıştı. Silahşörlerin iki amansız düşmanını görmüş, tanımıştı. Mordaunt'un fitili yerleştirmesine tanık olmuştu. Mordaunt Fransızca konuştuğundan Fransız atasözünü de kaçırmamıştı. Sonunda testinin içindeki şeyi yoklamış ve bunun Mousqueton'la Blaisois'nın heyecanla bekledikleri sıvı değil, parmaklarının arasında hışırdayan barut olduğunu anlamıştı.

Mordaunt kaptanla birlikte uzaklaştı. Kapıda durdu ve kulak kabarttı.

"Nasıl uyuduklarını duyuyor musunuz?" diye sordu.

Gerçekten Porthos'un horultusu döşemeyi geçip, aşağıdan duyuluyordu.

"Allah yolladı bunları bize" dedi Groslow.

"Ve bu sefer şeytan bile kurtaramayacak onları."

İkisi birlikte çıktılar.

LXXVII

PORTO ŞARABI (DEVAM)

Grimaud, anahtarın kilitte gıcırdamasını bekledi, yalnız kaldığından emin olunca, doğrulup kalktı yerinden.

"Ah!" diye inleyerek, kolunun yeniyle alnında birikmiş terleri kuruladı. "Mousqueton'un susaması nasıl işe yaradı!"

Hâlâ düş gördüğünü sanarak, açılan delikten hemen geçmek üzere davrandı ama testideki barutu fark edince düş değil bir kâbus, öldürücü bir kâbus gördüğünü anladı.

Tahmin edilebileceği gibi d'Artagnan anlatılan her şeyi, gittikçe artan bir ilgiyle dinledi. Grimaud'nun sözlerini bitirmesini beklemeden sessizce kalktı, sol tarafında yatan Aramis'in kulağına eğilip ve birden sıçramaması için omzuna bastırarak fısıldadı.

"Şövalye, kalkın ve ses çıkarmayın."

Aramis uyandı, d'Artagnan çağrısını bir kez daha yineledi ve elini sıktı. Aramis hemen yaptı söyleneni.

"Athos sol tarafınızda yatıyor" dedi d'Artagnan. "Sizi uyandırdığım gibi siz de onu uyandırın."

Aramis, Athos'u çok kolay uyandırdı çünkü bütün duyarlı ve sinirli insanlar gibi Kont'un da uykusu çok hafifti. Ama Porthos'u uyandırmak çok zor oldu. Uykusunu niçin yarıda böldüklerini öğrenmek istiyor, ısrarla açıklama bekliyordu ancak d'Artagnan'ın yaptığı tek açıklama eliyle ağzını örtmek oldu.

D'Artagnan nihayet kollarını uzatıp arkadaşlarının kafalarını daire oluşturacak biçimde kendine doğru çekti, böylece kafa kafaya vermiş oldukları söylenebilirdi.

"Arkadaşlar" dedi, "tekneyi hemen terk etmeliyiz, hepimiz öleceğiz yoksa."

"Yok yahu, gene mi?" dedi Athos.

"Geminin kaptanının kim olduğunu biliyor musunuz?"

"Hayır."

"Groslow."

Üç silahşörün ürperdiğini sezen Gaskonyalı konuşmalarının etkili olmaya başladığını fark etti.

"Groslow, öyle mi?" dedi Aramis. "Hay Allah kahretsin!"

"Kimmiş bu Groslow be?" diye sordu Porthos. "Unuttum ben."

"Parry'nin kafasını yaran ve şimdi de bizim kafalarımızı yarmaya hazırlanan adam."

"Yok yahu!"

"Peki yardımcısı? Yardımcısını tanıyor musunuz?"

"Yardımcısı mı? Yardımcısı yok" diye karşılık verdi Athos. "Mürettebatı dört kişiden ibaret olan filikada kaptan yardımcısı mı olurmuş?"

"Evet ama Groslow sıradan bir kaptan değil. Yardımcısı var ve bu Mordaunt."

Silahşörler bu kez ürpermenin de ötesinde feryat figan ediyorlardı. Yenilgi yüzü görmemiş bu adamlar bu adın üzerlerinde yarattığı gizemli ve uğursuz etkiden kurtaramıyorlardı kendilerini. Yalnızca adının anılması bile hepsini dehşete düşürmeye yetiyordu.

"Ne yapacağız?" dedi Athos.

"Filikaya el koyalım" dedi Aramis.

"Sonra da öldürelim onu" dedi Porthos.

"Filika barut yüklü" dedi d'Artagnan. "Benim, şarap fıçısı sandığım şeyler barut fıçılarıymış. Mordaunt tanındığını anlarsa dost düşman ayırt etmeden herkesi havaya uçurur. Adamın içi o kadar kararmış ki, ne bu dünyada ne öbür dünyada beraber olmak isterim onunla."

"Bir planınız var mı peki?" diye sordu Athos.

"Var."

"Nedir?"

"Bana güveniyor musunuz?"

"Emret" dediler üç silahşör bir ağızdan.

"Gelin benimle o halde."

D'Artagnan lomboz deliği kadar ama bir insanın sığabi-

leceği kadar alçak bir pencerenin yanına gitti. Pencereyi menteşenin üstünde hafifçe çevirdi.

"İşte yol" dedi.

"Hay Allah! Hava çok soğuk dostum" dedi Aramis.

"Siz kalın istiyorsanız ama ben hepinizi uyarıyorum: Birazdan iyice ısınacak burası."

"Yüzerek karaya çıkamayız."

"Filikanın kıçına halatla bağlanmış şalupa var. Şalupaya çıkar, halatı keseriz, işte bu kadar! Haydi bakalım."

"Bir dakika" dedi Athos, "uşaklar ne olacak?"

"Buradayız biz" dediler Grimaud'nun bütün güçleri bir araya toplamak amacıyla kamaraya getirdiği Mousqueton ve Blaisois. Kapıya bitişik ambar kapağından içeri süzülmüşlerdi görünmeden.

Ancak Gaskonyalı'nın pencereyi açıp daracık aralıktan karşılarına serdiği ürkütücü manzara karşısında üç arkadaş hareketsiz kaldı.

Gerçekten böyle bir manzarayı bir kez bile görenler uğultulu, soluk kış mehtabının aydınlattığı dalgaların boğuk sesleriyle inleyen karanlık, hırçın bir deniz kadar korkutucu bir şey olamayacağını çok iyi bilirler.

"Ne oldu?" dedi d'Artagnan. "Kararsızlık içindeyiz galiba. Biz kararsız olursak uşaklar ne yapar?"

"Ben tereddüt içinde değilim" dedi Grimaud.

"Mösyö" dedi Blaisois, "bilesiniz ki ben ancak derede yüzebilirim."

"Ben hiç yüzemem" dedi Mousqueton.

Bu arada Gaskonyalı aralıktan süzülüvermişti bile.

"Siz kararlı mısınız dostum?" diye sordu Athos.

"Evet" dedi d'Artagnan. "Haydi Athos, siz mükemmel bir insansınız. Ruhlara seslenin, maddeye egemen olsunlar. Aramis, siz de uşaklara sahip olun. Porthos, siz de bizi engellemeye kalkışacak biri çıkarsa, öldürün."

Ve Gaskonyalı bunları söyledikten sonra Athos'un elini sıktı, filikanın sallanırken arkaya doğru yattığı ânı kolladı ve zaten kendisini beline kadar çıkan sulara koyvermekten başka yapacak bir şeyi kalmıyordu.

Athos, filikanın yeniden başını kaldırmasına fırsat bırakmadan d'Artagnan'ı izledi. Athos'un arkasından filika başını kaldırdı ve arkadaki şalupaya bağlı ipin gerildiği görüldü.

Gaskonyalı halata doğru yüzdü ve ulaştı oraya.

Bir eliyle halatı tuttuktan sonra yalnızca başını suyun üstünde tutarak beklemeye başladı.

Bir süre sonra Athos da gelmişti yanına.

Ve iki baş daha göründü filikanın yanında: Aramis ve Grimaud'ydu bunlar.

"Blaisois'dan şüpheleniyorum" dedi Athos. "Yalnız derede yüzebilirim ben dediğini ikimiz de duyduk, değil mi d'Artagnan?"

"Yüzme bilen her yerde yüzer" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Haydi kayığa!"

"Porthos nerede? Göremiyorum onu."

"Gelir o, içiniz rahat olsun" dedi d'Artagnan. "Balık gibi yüzer namussuz."

Gerçekten de Porthos yoktu ortalıkta çünkü Porthos, Mousqueton ve Blaisois arasında yarı komik, yarı dramatik bir sahne geçiyordu.

İkisi dalgaların gürültüsü, rüzgârın ıslığı, karanlık suların görüntüsü karşısında çok korkmuşlar, ilerleyeceklerine geri geri gidiyorlardı.

"Haydi canım! Atlasanıza suya!" dedi Porthos.

"Mösyö, ben yüzme bilmiyorum ki" diyordu Mousqueton. "Beni bırakın gidin siz."

"Ben de bilmiyorum" diyordu Blaisois da.

"İnanın, sizi o küçük şalupada boşuna rahatsız edeceğim" diye ekledi Mousqueton.

"Ben zaten daha şalupaya çıkmadan boğulurum" diye ekledi Blaisois da.

"Hayır, hayır, beni dinleyin, eğer atlamazsanız ikinizi birden boğazlarım şuracıkta!" diye bağıran Porthos gerçekten ikisinin birden boğazına sarıldı. "Yürü Blaisois!"

Blaisois yanıt yerine boğazından boğuk bir hırıltı çıkardı çünkü Porthos'un gerçekten çelik gibi pençesi onu boğazından ve ayaklarından yakaladığı gibi çekti, tahta gibi pencereden kaydırdı ve tepesi üstü denize fırlattı.

"Şimdi Mouston" dedi dönüp, "efendini yalnız bırakmayacaksın umarım."

"Ah! Mösyö" dedi gözleri yaşla dolan Mousqueton, "niçin tekrar silahşörlüğe döndünüz sanki? Pierrefonds Şatosu'nda ne kadar mutluyduk."

Mousqueton daha fazla konuşmadı ve ya gerçekten efendisine bağlı olduğundan ya da Blaisois'nın başına geleni gördüğünden kendini topladı, boynunu büktü ve tepe üstü denize attı kendini. Onun bu eylemi aslında başlı başına yüce bir eylemdi çünkü ölümü göze almıştı Mousqueton.

Ancak Porthos uşağını öyle kolay kolay ölüme gönderebilecek bir insan değildi. Efendisi uşağını o kadar yakından izlemişti ki, iki beden neredeyse aynı anda daldılar suya. Öyle ki, Mousqueton su yüzüne çıktığında Porthos'un pençe gibi eliyle kendisini tuttuğunu hissetti. Neredeyse hiçbir hareket yapmak zorunda kalmadan bir deniz tanrısı gibi halata doğru ilerlemeye başladı.

Aynı anda Porthos bir kulaç kadar ötesinde girdaplar yapan bir şey gördü. Bu garip cismi saçlarından tuttu: Blaisois'ydı. Athos da yardımına koşmaya hazırlanıyordu.

"Haydi, haydi Kont!" dedi Porthos. "Size gerek yok."

Gerçekten de Porthos ayaklarını bütün gücüyle çırparak dikildi ve üç kulaçta arkadaşlarının yanına vardı.

D'Artagnan, Aramis ve Grimaud, Mousqueton'la Blaisois'nın kayığa çıkmasına yardım ettiler. Sonra Porthos'a geldi sıra ve o dev adam kayığa çıkar çıkmaz alabora olacaklardı az daha.

"Athos nerede?" diye sordu Gaskonyalı.

"Buradayım" dedi Athos. Bir geri çekilme hareketini yöneten general gibi ve kayığa en son çıkan kişi olmayı bekliyordu. "Herkes burada mı?"

"Evet" dedi Gaskonyalı. "Hançeriniz yanınızda mı Athos?"

"Evet."

"Kesin halatı öyleyse, sonra siz de gelin."

Athos belinden çıkardığı hançerle halatı kesti, filika uzaklaştı. Şalupa bir süre hareketsiz kaldı ve dalgalarla sallandı.

"Haydi, gelin Athos!" diye bağırdı Gaskonyalı.

Kolunu Kont de la Fère'e uzattı. Biraz sonra o da kayıktaki yerini almıştı.

"Tam zamanında kurtulduk" dedi d'Artagnan. "Tuhaf bir şey göreceksiniz şimdi."

LXXVIII

KADER

Gerçekten de Gaskonyalı lafını henüz bitirmişti ki, karanlıklara ve sise dalmakta olan filikada bir düdük sesi duyuldu.

"Tahmin edebileceğiniz gibi bir şeyler anlatıyor bu" dedi d'Artagnan.

Aynı anda güvertede bir el fenerinin ışığı, kıç tarafta da koşuşan gölgeler göründü.

Hemen ardından da korkunç bir çığlık, bir umutsuzluk çığlığı inletti etrafı. Bu çığlık sanki bulutları dağıtmış gibi, ayı kapatan bulut da yarıldı ve gümüş renkli bir ışıkla aydınlanan gökyüzünün altında filikanın kül rengi yelkenleriyle siyah halatları gözüktü.

Teknede kendilerini kaybetmiş şaşkın gölgeler sağa sola koşuşuyor, anlamsız bir telaşla birlikte yalvaran feryatlar da yükseliyordu.

Bu feryatlar arasında, teknenin kıçının tam ortasında Mordaunt göründü elinde bir fenerle.

Teknede kendilerinden geçerek koşuşturan gölgeler, Mordaunt'un önceden belirtmiş olduğu saatte Groslow'un bir araya getirdiği kimselerdi. Mordaunt silahşörlerin uyuyup uyumadıklarını kapıya kulak dayayarak denetledikten sonra, sessizliğin verdiği güvenle ambara inmişti.

Gerçekten de olup bitenlerden kim kuşkulanabilirdi ki?

Mordaunt kapıyı açmış, hazırladığı fitille koşmuştu. Öç almaya susamış bir insanın ateşi ve Allah'ın gözünü kör ettiği kişilere özgü aşırı bir güven duygusuyla kükürtü ateşlemişti.

Bu arada Groslow'un adamları da arka tarafta toplanmışlardı.

"Halatı tutup şalupayı bize doğru çekin" dedi Groslow.

Bir tayfa teknenin kenarından dışarı doğru bir adım attı, halatı çekti. Halat serbestçe ve kolaylıkla geldi.

"Halat kesilmiş!" diye bağırdı denizci. "Kayık falan yok!"

"Ne? Kayık yok mu?" diye bağırdı Groslow da ve küpeşteden aşağı doğru sarkarak baktı.

"Baksanıza" dedi tayfa, "halatın kesildiği belli zaten!"

Groslow bu söz üzerine silahşörlerin duyduğu o acı feryadı koyvermişti.

"Ne oluyor?" diye bağıran Mordaunt elinde fenerle ambardan dışarı fırlayıp kıç tarafa doğru koştu.

"Düşmanlarımız kaçtı. Daha kötüsü, halatı kesip kayıkla kaçtılar."

Mordaunt hemen kamaraya koştu, bir tekmeyle kapıyı açtı.

"Boş!" diye bağırdı. "Şeytan bunlar!"

"Peşlerine düşeceğiz" dedi Groslow. "Fazla uzaklaşmış olamazlar. Üstlerine gider, çarpar, batırırız onları."

"Evet ama ateş? Ateşledim ben."

"Neyi?"

"Fitili."

"Allah belanı versin!" diye gürledi Groslow ve hemen ambar kapağına doğru atıldı. "Yetişirim belki!"

Mordaunt korkunç bir kahkahayla karşılık verdi buna. Yüzü büyük bir korkudan çok içindeki kinle allak bullak olmuş durumda, dalgın bakışlarıyla bir lanet daha yağdırmak için gökyüzüne bakarken elindeki meşaleyi denize attı ve kendisini de sulara bıraktı.

Aynı anda ve Groslow ambar kapağının henüz ilk basa-

mağına adımını attığı sırada tekne bir yanardağ krateri gibi açılıverdi. Sanki aynı anda yüz top ateş etmişti ve korkunç bir patlamayla birlikte gökyüzüne doğru alevler yükselmeye başladı. Paramparça olan teknenin tutuşan her parçasıyla birlikte hava da ateş almıştı sanki. Ardından o korkunç şimşek etkisi kayboldu, tekne enkazı art arda ve titremelerle boşluğa doğru saçıldı, söndü gitti. Havada titreşimlerden başka bir şey kalmamıştı. Bir saniye sonra ortalık, hiçbir şey olmamış gibi duruluverdi.

Yalnızca filika su yüzeyinden kaybolmuş, Groslow ve üç adamı yok olmuştu.

Dört arkadaş her şeyi görmüş, bu facianın hiçbir ayrıntısını kaçırmamışlardı. Deniz yüzeyinin bir an bir fersahlık alanını aydınlatan göz kamaştırıcı ışığın altında, hepsi de yürekli olmalarına rağmen, kapıldıkları korkuyu çeşitli biçimlerde yansıtmışlardı. Az sonra üzerlerine bir ateş yağmuru yağmaya başlamıştı. Çok geçmeden, yukarıda anlattığımız gibi volkan sönmüş, her şey yeniden karanlığa gömülmüştü, deniz ulumasını sürdürürken kayık inip kalkıyordu.

Bir süre sessiz ve yıkılmış bir halde beklediler. Kürekler-den birini tutan Porthos ve d'Artagnan, küreklerin uçlarını ister istemez sudan çıkarmışlar, yukarıda tutuyor ve kasılmış elleriyle sıkıyorlardı.

Bu ölüm sessizliğini ilk bozan Aramis oldu.

"Bana sorarsanız bu kez her şey bitti."

"Yetişin baylar! Kurtarın beni! İmdat!" diye bağıran bir ses dört arkadaşın kulaklarına erişti bu sırada. Denizden bir hortlak çıkacak sandılar hepsi.

Birbirlerini süzdüler. Athos ürperdi.

"O! Onun sesi bu!" dedi.

Hiçbiri bir şey söylemeye cesaret edemedi. Athos gibi ötekiler de tanımıştı bu sesi. Hepsinin bakışları geminin parça-

lanıp kaybolduğu yöne doğru -karanlığı delmek istiyorlardı sanki- bir noktaya takılıp kaldılar.

Bir süre sonra bir insan fark ettiler. Adam bütün gücüyle kulaç atarak yaklaşıyordu.

Athos yavaşça elini uzattı o yana doğru ve arkadaşlarını işaret etti parmağıyla.

"Evet, evet, görüyorum" dedi d'Artagnan.

"Gene o!" dedi Porthos bir körük gibi soluyarak. "Demirden mi bu yahu?"

"Aman Allah'ım!" diye mırıldandı Athos.

Aramis ve d'Artagnan fısıldaşıyorlardı.

Mordaunt birkaç kulaç daha attı, sonra elini umutsuzca kaldırarak haykırdı.

"Merhamet beyler, acıyın! Allah aşkına, merhamet! Tükeniyorum, öleceğim!"

İmdat isteyen ses titriyordu ve öylesine titriyordu ki Athos duygulanmakta gecikmedi.

"Zavallı!" diye mırıldandı.

"Güzel!" dedi Gaskonyalı. "Bir ona acımanız eksikti. Bize doğru yüzüyor yanılmıyorsam. Kendisini kurtaracağımızı mı sanıyor yoksa? Asılın küreklere Porthos, daha hızlı çekin."

D'Artagnan örnek olmak için küreğini iyice daldırdı suya, kayık iki kürek vuruşuyla yirmi kulaç daha uzaklaştı.

"Hayır! Bırakamazsınız beni burada! Ölmeme razı olamazsınız! Bu kadar merhametsiz olamazsınız!" diye bağırdı Mordaunt.

"Vay! Vay!" diye seslendi Porthos Mordaunt'a doğru. "Bu sefer elimizdesin. Canınızı kurtarmak için cehennemin kapısını çalmaktan başka çareniz kalmadı."

"Yapma Porthos!" diye mırıldandı Kont de la Fère.

"Rahat bırakın beni Athos. Bir türlü vazgeçemediğiniz bu yufka yürekliliğinizle gülünç duruma düşüyorsunuz. Size şunu açıkça söyleyeyim ki, kayığa on ayak yaklaşırsa, bir kürek darbesiyle kafasını yararım."

"Merhamet beyler... Beni bırakıp gitmeyin... Acıyın!" diye bağırıyordu genç adam ve soluk soluğa çıkan sesi buz gibi dalgalar arasında kayboluyordu.

Gaskonyalı bir yandan göz ucuyla Mordaunt'un her hareketini izlerken bir yandan da Aramis'le konuşmasını bitirdi ve doğrulup kalktı.

"Beyefendi" diye seslendi yüzmeye çabalayan genç adama, "lütfen uzaklaşın buradan. Bizde merhamet uyandırmak için duyduğunuz pişmanlık yeterli değil, yaptıklarınızın anıları henüz çok taze. Dikkat edin, bizimle birlikte uçurmak istediğiniz tekne birkaç ayak ötenizde tütüyor. Bizim için seçtiğiniz ve Groslow'la adamlarının kurban oldukları ölüm yolunun yanında, sizin şu andaki durumunuz çiçeklerle bezenmiş bir yatak gibidir."

"Beyler" diye daha da umutsuz bir seslenişle karşılık verdi Mordaunt, "yemin ediyorum size, samimi bir pişmanlık duyuyorum. Daha çok gencim, yirmi üç yaşındayım. Baylar, çok doğal bir duygunun etkisinde kaldım, annemin öcünü almak istedim. Benim yerimde olsaydınız, siz de aynı şeyi yapardınız."

"Haydi canım!" dedi Athos'un giderek yumuşadığını fark eden Gaskonyalı. "Belli değil orası."

Mordaunt'un kayığa ulaşabilmek için üç dört kulaç daha atması yetecekti çünkü ölümün yaklaştığını hissetmesi olağanüstü bir güç vermişti ona.

"Yazık, öleceğim demek ki! Annesini öldürdüğünüz kişinin oğlunu da öldüreceksiniz demek ki. Suçlu değilim oysa ben. Bütün ilahi yasalar ve insani yasalar bir oğulun, annesinin öcü-

nü almasını buyurur. Kaldı ki" diye devam etti ellerini kavuşturarak, "bu bir suçsa, pişman olduğuma göre ve af dilediğime göre, bağışlanmam gerekir."

Bu sırada artık gücü iyece tükenmiş gibi su yüzeyinde kaybolacak oldu sanki, üstünden aşan bir dalga sesini boğdu.

"Hayır, hayır! Bu kadarına dayanamıyorum!" dedi Athos. Mordaunt tekrar gözüktü.

"Bence bu işe bir son vermek gerekiyor artık" dedi Gaskonyalı. "Amcasının katili, Charles'ın katili, kundakçı, kendinizi suların dibine bırakmaya davet ediyorum sizi. Kayığa bir kulaç daha yaklaşacak olursanız, kafanızı yararım kürekle."

Mordaunt umutsuzluk içinde bir kulaç daha attı. Gaskonyalı iki eliyle iyice kavradı küreği. Athos ayağa kalktı.

"D'Artagnan! D'Artagnan!" diye bağırdı. "D'Artagnan! Oğlum, yalvarıyorum! Bu talihsiz ölecek ve ölmek üzere olan bir insanı kurtarmak için yalnızca elini uzatmak yeterliyken, bunu yapmamak ne kadar acı, düşünebiliyor musunuz bunu? Yüreğim bana böyle bir davranışı yasaklıyor. Dayanamıyorum. İzin verin yaşasın bu adam!"

"Allah kahretsin!" dedi Gaskonyalı. "Elinizi, kolunuzu bağlatıp kendinizi bu sefile teslim edin, olsun bitsin bari! Çok daha basit olurdu böylesi. Sayın Kont, siz bu adamın elinden can vermek istiyorsunuz. Ama bana oğlum dediğinize göre, ben oğlunuz olarak izin vermiyorum buna."

Ve d'Artagnan, Athos, kendisine oğlum diye hitap ederek bir şey istediğinde ilk kez dediğini yapmamış oluyordu.

Aramis yüzerken dişlerinin arasında tuttuğu kılıcını müthiş soğukkanlı bir tavırla çekti.

"Elini kayığa atacak olursa, kopartacağım Kral'ı öldüren o eli" dedi.

"Ben de" dedi Porthos. "Ben de..."

"Siz ne yapacaksınız?" diye sordu Aramis.

"Suya atlayıp işini bitireceğim."

"Beyler, lütfen!" dedi dayanılmaz duygularla Athos. "İnsan gibi, Hıristiyan'a yaraşır biçimde davranalım."

Gaskonyalı inler gibi bir ses çıkardı Aramis kılıcını indirdi. Porthos yerine oturdu.

"Görüyorsunuz ya" diye sürdürdü konuşmasını Athos, "görüyorsunuz ya, daha şimdiden ölüm okunuyor yüzünde. Gücü tükendi. Bir dakika sonra denizin dibini boylayabilir. Ne olur böyle bir vicdan azabı çektirmeyin bana. Utancımdan, onun arkasından beni de ölmeye zorlamayın. Şu talihsizin yaşamını bağışlayın bana. Sizi en iyi niyetimle kutsayacağım ve size..."

"Ölüyorum" diye mırıldandı Mordaunt. "Kurtarın beni, yetişin!"

"Bir dakika daha kazanalım" dedi sol tarafında duran d'Artagnan'a eğilen Aramis. Daha sonra da sağ tarafındaki Porthos'a dönerek ekledi: "Bir kürek darbesi daha!"

Gaskonyalı bu çağrıya ne bir hareket yaparak ne de konuşarak karşılık verdi. O da duygulanmaya başlamıştı. Athos'un yakarışları ve karşısındaki görüntü biraz olsun etkilemişti onu. Yalnızca Porthos küreğini çekti ve karşı taraftaki kürek çekilmediğinden kayık, ilerleyeceğine kendi çevresinde döndü. Bu hareket Athos'u can çekişmekte olan adama daha da yaklaştırdı.

"Kont de la Fère!" diye bağırdı Mordaunt. "Kont de la Fère! Size sesleniyorum ben, size yalvarıyorum! Ne olur acıyın bana!.. Neredesiniz Kont? Ne taraftasınız? Göremiyorum artık sizi!.. Ölüyorum!.. Yetişin!.. Kurtarın beni!.."

"Geldim bayım" diyerek o soylu ve ciddi görünümüyle eğildi Athos ve elini Mordaunt'a uzattı. "Gelin, çıkın kayığa."

"En doğrusu hiç görmemek bunları" dedi Gaskonyalı. "Bu kadar zayıflık tiksinti veriyor bana."

Athos'un, elini uzatıp yukarı çekmekten çekinmediği adama dokunmaktan iğreniyormuş kayığın bir tarafına yığılan iki arkadaşına baktı.

Mordaunt son bir çaba daha gösterdi, doğruldu, uzanan eli tuttu ve son bir umutla yapıştı bu ele.

"Tamam" dedi Athos, "şuraya atın elinizi şimdi."

Ve ikinci dayanma noktası olarak da omzunu uzattı. Böylelikle başı neredeyse Mordaunt'un başına değecek gibi oldu. Öyle ki, birbirlerinin ölümlerine susamış iki amansız düşman o anda sanki iki kardeş gibi sarmaş dolaştılar.

Mordaunt kasılan parmaklarını Athos'un boynuna doladı.

"Tamam, oldu bayım" dedi Athos. "Artık kurtuldunuz, rahat olun!"

"Ah anam!" diye bağırdı çılgınca bir bakış ve kin dolu bir sesle Mordaunt. "Sana yalnızca bir kurban sunabildim ama sağ olsaydın sen de onu seçerdin herhalde."

Ve d'Artagnan acı içinde bağırır, Porthos küreği havaya kaldırır, Aramis de kılıcını indirmek üzere bir yer ararken, Athos, kayığın aldığı güçlü bir darbeyle denize doğru sürüklendi. Mordaunt insanın kanını donduran korkunç bir zafer çığlığı atarken bir yandan da kurbanının boynunu sıkıyor, hareket etmesini engellemek amacıyla yılan gibi bacaklarına dolanıyordu Kont'un.

Athos bir an hiç ses çıkarmadan, imdat falan istemeden su yüzünde kalmaya çalıştı ama ağırlık derinlere sürüklüyordu onu. Yavaş yavaş gözden kayboldu, az sonra su üstünde dalgalanan uzun saçlardan başka bir şey görünmez oldu ve bunlar da koyboluverdi birden. Yalnızca geniş bir çalkantının daireleri

kaldı, daireler de silindi yavaş yavaş ve ikisinin birlikte battıkları yeri gösteren çok geniş bir daireden başka bir şey kalmadı su yüzeyinde.

Korkudan dilleri tutulan, oldukları yerde kalakalan, utançtan ve korkudan boğulacak gibi olan üç arkadaş, ağızlarını ve gözlerini açmış, kollarını öne doğru uzatmış, öyle kalakalmışlardı; heykelden farkları yoktu. Ama bütün hareketsizliklerine rağmen yürekleri de küt küt atıyordu. İlk kendine gelen Porthos saçlarını yolarak, "Ah!" diye acı bir çığlık attı. "Athos! Athos! Athos! Soylu ve yüce dost! Seni ölüme attığımız için lanet olsun bize..." Onun gibi birinden çıkınca çok daha fazla parçalıyordu yürekleri bu ses.

"Doğru, doğru" diye yineledi Gaskonyalı, "lanet olsun bize!"

"Lanet, lanet!" diye mırıldandı Aramis.

Bu sırada mehtabın aydınlattığı geniş dairenin ortasında, kayığın dört beş kulaç ötesinde, biraz önceki gibi bir kaynaşma oldu. Biri çıkmıştı su yüzüne. Önce saçlar, sonra solgun bir beniz, açık ama ölü gözler göründü. Bir beden, beline kadar dalgalarda yükselip, sırt üstü serildi ve denize teslim olarak sallanmaya başladı.

Cesedin göğsüne altın kabzalı bir hançer saplanmıştı.

"Mordaunt! Mordaunt! Mordaunt!" diye bağırdılar üç arkadaş birden. "Mordaunt bu!"

"Athos nerede peki?" diye sordu Gaskonyalı.

Kayık ansızın ani ve yeni bir ağırlıkla sol tarafa yattı ve bu kez de Grimaud neşeli bir çığlık attı. Herkes o tarafa döndü ve Athos'u donuk yüzü, anlamsız bakışları ve titreyen elleriyle kayığın kenarına yapışmış gördüler. Sinirli sekiz kol onu yakaladığı gibi sudan çıkardı ve kayığa yatırdı. Athos neşe içinde kendilerinden geçen arkadaşlarının sarılmaları, öpmeleri arasında içinin ısındığını hissetti.

"Yaralı değilsin, değil mi?" diye sordu Gaskonyalı.

"Hayır" diye karşılık verdi Athos. "O?"

"O mu? Allah'a şükür bu sefer artık kesinlikle öldü. Bakın!"

D'Artagnan, Athos'u neredeyse zorla işaret ettiği tarafa baktırdı, Mordaunt'un dalgalar arasında sallanan cesedini gösterdi. Ceset inip çıkıyor ve dört arkadaşı hâlâ aşağılayan ve hakaret dolu bakışlarla süzüyordu sanki.

Sonunda suyun dibini boyladı. Athos cesedi acıma ve hüzün dolu bakışlarla izlemişti.

"Yaşa Athos!" diye bağırdı kendisinde ender rastlanan bir coşkuyla Aramis.

"Mükemmel bir vuruştu!" dedi Porthos.

"Bir oğlum vardı" dedi Athos, "yaşamak istedim."

"Nihayet" dedi Gaskonyalı. "İşte konuştu."

"Ben öldürmedim onu" diye mırıldandı Athos. "Kader öldürdü."

LXXIX

KIZARTILMAKTAN KURTULAN MOUSQUETON ÇİĞ ÇİĞ YENME TEHLİKESİ ATLATIYOR

Yukarıda anlatılan korkunç sahneden sonra kayıkta uzunca bir süre ses çıkmadı. Allah'ın olay sırasında seyircilerin hiçbir ayrıntıyı kaçırmaması için bulutların arasından çıkarttığı mehtap yeniden bulutların arkasına saklanmıştı. Bir anda her şey çöllerde, özellikle okyanus denen sulak çölde daha korkulu boyutlara varan karanlıklara daldı. Dalgalar arasında uğultulu ıslaklar çalan batı rüzgârının sesinden başka bir şey duyulmaz oldu.

Önce Porthos bozdu sessizliği.

"Bugüne kadar çok şey gördüm ama beni biraz önce gördüklerim kadar heyecanlandıran bir şey olmadı hiç. Ne var ki, bugün çektiğim heyecana rağmen kendimi son derece mutlu hissediyorum. Üstünden büyük bir yük kalkmış gibi oldu, çok daha rahat nefes alabiliyorum artık."

Gerçekten de Porthos, solurken öyle bir gürültü çıkardı ki ancak onun gibi efsaneleşmiş ciğerlerden gelebilirdi böyle bir ses.

"Ben pek aynı şeyleri söyleyemeyeceğim Porthos" dedi Aramis, "çünkü hâlâ çok kötü anıların etkisindeyim. Gördüklerime inanamıyorum ve şüphe ediyorum olup bitenlerden. Bu yüzden sürekli kayığın çevresini araştırıyor, o şeytanın her an yüreğine saplanan hançer elinde, tekrar karanlık sulardan çıkmasını bekliyorum."

"Benim içim rahat artık" diye karşılık verdi Porthos. "Hançer altıncı kaburga kemiğine doğru saplanmış ve kabzasına kadar da girmişti. Sizinle şakalaştığımı sanmayın sakın Athos, tersine! İnsan böyle vurmalı işte. Şimdi bu nedenle yaşıyorum ve soluk alıyorum, keyfim de yerinde."

"Zafer teraneleri için bu kadar aceleci olmayın Porthos!" dedi Gaskonyalı. "Hiç bu kadar büyük bir tehlike atlatmamıştık. Çünkü insan bir başka insanla baş edebilir ama doğayla uğraşmak zordur. Ve biz açık denizde, geceyarısı, rehbersiz, küçük bir kayık içindeyiz. Rüzgâr kayığımızı devirirse, yandık demektir."

Mousqueton derin bir soluk aldı.

"Nankörlük etmeyin d'Artagnan" dedi Athos. "Gerçekten mucizevi bir biçimde hepimizin hayatını kurtardığı sırada Allah'tan kuşkulanmak nankörlüktür. Elimizden tutup bu kadar beladan kurtardıktan sonra bizi terk eder mi? Olmaz böyle bir şey. Batı rüzgârıyla çıktık yola, hâlâ aynı rüzgâr esiyor." Kutup yıldızına doğru döndü Athos. "İşte Büyük Ayı. Fransa bu ta-

rafta demek ki. Rüzgâr sürükleyip götürsün bizi. Çünkü yön değiştirmedikçe Calais ya da Boulogne kıyılarına atar bizi nasıl olsa. Kayık batarsa şayet, nasılsa hepimiz yüzebilecek kadar güçlü kuvvetliyiz. Zaten beşimiz bir arada olursak gene çevirebiliriz kayığı. Bunu yapamasak da hiç değilse tutunabiliriz. Ayrıca Douvres'dan Calais'ye ve Portsmouth'tan Boulogne'a kadar gemilerin rotası üstünde bulunuyoruz. Eğer suda izleri kalsaydı, şu bulunduğumuz yerden gelip geçen gemilerin bir vadi açmış olmaları gerekirdi. Dolayısıyla bir gün bir balıkçı teknesine rastlamamız ihtimal dışı değil."

"Ya bir tekneye rastlamazsak? Ya rüzgâr kuzeye dönerse?"

"O zaman başka" dedi Athos. "O zaman karayı ancak Atlas Okyanusu'nun öteki kıyısında bulabiliriz."

"Bu da açlıktan ölmemiz demektir" dedi Aramis.

"Güçlü bir olasılık" dedi Kont de la Fère.

Bunun üzerine Mousqueton gene derin bir iç çekti ve bu sefer ki daha güçlüydü.

"Ne oluyor size böyle kuzum Mouston?" diye sordu Porthos. "Durup dururken niye inliyorsun böyle? Sıkıyorsunuz artık!"

"Üşüyorum da ondan Mösyö" dedi Mousqueton.

"Olamaz" dedi Porthos.

"Olamaz mı? Neden?" diye hayretle sordu Mousqueton.

"Tabii ki olamaz! Bir kez bedeniniz, havanın işlemesine engel olan bir yağ tabakasıyla örtülü. Sizin derdiniz başka, itiraf edin."

"Evet, haklısınız Mösyö. Ve beni asıl korkutan da bu yağ tabakası!"

"Niçin Mouston? Açık konuşun bakalım, baylar izin veriyorlar."

"Çünkü Mösyö, Bracieux Şatosu'nun kitaplığında bir yığın gezi kitabı vardı. Bunların içinde bir de Kral IV. Henri'nin ünlü seyyahı Jean Mocquet'nin seyahatnamesi bulunuyordu."

"Eee?"

"İşte Mösyö" diye devam etti Mousqueton, "böyle kitaplarda, bizim şimdi başımıza gelen olaya benzeyen pek çok macera anlatılıyordu."

"Devam edin Mouston" dedi Porthos. "Çok ilginç bir benzerlik bu."

"İşte Mösyö, bu gibi durumlarda aç kalan yolcular, sonunda birbirlerini yemeğe başlarlarmış diyor Jean Mocquet ve bu işe de..."

"En şişman olandan başlarlarmış!" diye bağırdı durumun bütün ağırlığına rağmen kendisini gülmekten alamayan Gaskonyalı.

"Evet" diye karşılık verdi bu neşe karşısında biraz şaşıran Mousqueton. "İzin verirseniz, ne var bunda gülecek diye soracağım."

"Mouston'un sadakatinin en güzel örneklerinden biri bu" dedi Porthos. "Bahse girerim, efendinin seni kesip yediğini hayal ediyordun, değil mi?"

"Evet Mösyö ama bu keyfinizin bende biraz üzüntü yarattığını itiraf etmeme izin verin. Ancak can verirken bile size bir hizmette bulunduğumu bilirsem, pek fazla üzülmem gene de."

"Mouston" dedi duygulanan Porthos, "Pierrefonds Şatosu'nu, bir daha görebilecek olursak eğer, size ve ailenize bağışlayacağım. Çiftlikteki bağları da tabii ki."

"Adını da Mouston Sadakati Bağları koyarsınız" dedi Aramis. "Böylece fedakârlığınız sonsuza kadar unutulmaz."

"Şövalye" dedi Gaskonyalı da gülerek, "iki üç günlük bir perhizden sonra hiç tiksinmeden Mouston eti yersiniz siz de, değil mi?"

"Hayır! Ben Blaisois'yı yeğlerdim" diye devam etti Aramis, "çünkü onu o kadar uzun zamandır tanımıyoruz."

Özellikle Athos'a biraz önceki sahneyi unutturmak amacıyla yapılan bu şakalar arasında, her türlü tehlikeden sıyrılabileceğini çok iyi bilen Grimaud dışındaki uşaklar kendilerini hiç de rahat hissetmemişlerdi.

Grimaud sohbete katılmadan, her zamanki gibi sessiz sadasız, iki eliyle tuttuğu kürekle uğraşıyordu.

"Ne o, kürek mi çekiyorsun?" diye sordu Athos.

Grimaud evet anlamında bir işaret yaptı başıyla.

"Niçin kürek çekiyorsun?"

"Isınmak için. "

Gerçekten herkes soğuktan tir tir titrerken, dilini yutmuş gibi duran Grimaud buram buram terliyordu.

Mousqueton ansızın elinde tuttuğu şişeyi havaya kaldırarak bir sevinç çığlığı koyuverdi.

"Oh!" dedi şişeyi Porthos'a uzatarak. "Oh, kurtulduk Mösyö! Şalupada erzak var!"

Çok değerli örneği çıkardığı bankın altını araştırınca bir düzine kadar başka şişe daha buldu. Ardından da ekmek ve tuzlu sığır eti çıktı.

Bu keşfin Athos dışında herkesi son derece sevindirdiğini söylemeye bile gerek yoktur herhalde.

"Vay anasını!" dedi daha filikaya adımını atar atmaz açlıktan midesinin nasıl kazındığını bildiğimiz Porthos. "Heyecanlanan insanların midelerinin kazınması ilginç."

Ve hemen arkasından tek başına bir şişeyi dikerek boşalttı, ekmek ve sığır etini de indirdi midesine.

"Haydi beyler" dedi Athos, "şimdi uyuyun ya da uyumaya çalışın. Ben nöbet tutacağım."

Bizim yürekli serüvencilerden başkası için olsa, saçma gelebilirdi bu teklif çünkü sırılsıklamdılar, buz gibi bir rüzgâr esiyordu, ayrıca biraz önce atlattıkları tehlike onları pek uyutacağa benzemiyordu. Ancak bu çok özel insanlar, bu demir yapılı yaratıklar, her türlü yorgunluğa katlanabilen bu güçlü bedenler için uyku her koşulda yerine getirilmesi gereken bir şeydi.

Bu nedenle rehberlerine duydukları güvenle her biri rahat edeceği biçimde büzülüp Athos'un öğüdünden yararlanmaya başladı gecikmeden. Athos ise dümende, gözlerini gökyüzüne çevirmiş, yalnızca Fransa rotasını değil, hiç kuşkusuz yukarıyı da seyrederek söz vermiş olduğu gibi tek başına kaldı. Düşünceli ve dalgındı, gene de rotasından şaşırtmamaya çalışıyordu küçük tekneyi.

Athos birkaç saatlik bir uykudan sonra yolcuları uyardı.

Günün ilk ışıkları mavimsi denizi aydınlatmaya başlamıştı. Ön tarafta on tüfek boyu ileride siyah bir kitle görünüyordu ve bu kitlenin üzerinde bir kırlangıç kanadı gibi uzanmış duran bir yelken vardı.

"Tekne!" diye hep bir ağızdan bağırdı dört arkadaş. Uşaklar da sevinçlerini çeşitli sesler çıkararak belirttiler.

Gerçekten Boulogne'a doğru giden bir Dunkerque teknesiydi bu. Dört asilzadeyle Blaisois ve Mousqueton seslerini birleştirip olanca güçleriyle âdeta tek bir ağızdan bağırırlarken, Grimaud da hiçbir şey söylememesine rağmen sesi işitip bakacak olanların görmeleri için küreğinin ucuna geçirdiği şapkasını sallıyordu.

On beş dakika sonra gemiden indirilen bir sandal hepsini aldı ve hep birlikte küçük geminin güvertesine çıktılar. Gri-

maud kaptana, efendisi adına yirmi altın verdi ve sabahın dokuzunda Fransızlar'ımız vatan toprağına ilk adımlarını attılar.

"Vay be! İnsan kendisini ne kadar güçlü hissediyor burada!" dedi Porthos ve kocaman ayaklarını kuma daldırdı. "Göreyim bakayım, biri gelsin de çatsın, yan bakmaya kalkışsın ya da alaylı bir konuşma yapsın benimle! Başına neler geleceğini görür. Bütün krallığa meydan okurum!"

"Ben de" dedi Gaskonyalı. "Size böyle yüksek sesle meydan okumamanızı tavsiye ederim çünkü yanılmıyorsam eğer, pek bir bakıyorlar size burada."

"Yok canım! Onlar hayran hayran seyrediyorlar" dedi Porthos.

"İnanın Porthos" diye karşılık verdi Gaskonyalı, "ben o kadar kendimden emin değilim. Ancak birtakım siyah giysili insanlar görüyorum. Bizim durumumuzdakiler de siyah giysililerden pek hoşlanmazlar açık konuşmak gerekirse."

"Bunlar liman görevlileri" dedi Aramis.

"Öteki kardinal, yani büyük kardinal döneminde olsaydı" dedi Athos, "mallardan çok bizimle ilgilenirlerdi ama şimdiki kardinal döneminde bizden çok gemideki mallarla ilgilenecekler, hiç endişe etmeyin."

"Gene de pek güvenemiyorum ben" dedi Gaskonyalı, "bu nedenle kumsala doğru gidiyorum. "

"Niçin kente gitmiyoruz?" diye sordu Porthos. "Ben Tanrı'nın tavşanlar yarattığı için bu uğursuz, çöl gibi kumsal yerinde olmaktansa bir hana gitmeyi yeğlerim doğrusu. Ayrıca karnım da acıktı!"

"Ne istiyorsanız onu yapın siz Porthos" dedi Gaskonyalı, "ancak ben, bizim durumumuzdaki insanlar için en güvenli yerlerin kırlık, yamaç yerler olduğu düşüncesindeyim."

Gaskonyalı çoğunluğun kendisini destekleyeceğini dü-

şünerek Porthos'un yanıtını bile beklemeden kumsala doğru yürüdü.

Küçük topluluk kendisini izledi ve bir süre sonra hep birlikte kimsenin dikkatini çekmeden küçük bir kum tepesinin ardında gözden kayboldular.

"Şimdi" dedi Aramis aşağı yukarı bir çeyrek fersah yol aldıktan sonra, "şimdi duralım ve konuşalım."

"Olmaz" dedi Gaskonyalı, "kaçalım, Cromwell'den, Mordaunt'dan, denizden, bizi yutmak isteyen üç uçurumdan kurtulduk ama Mazarin'in elinden kurtulamayacağız."

"Haklısınız d'Artagnan" dedi Aramis. "Hatta bana sorarsanız, daha da güven altında olmak için ayrılalım."

"Evet, evet Aramis" dedi Gaskonyalı. "Ayrılalım."

Porthos bu karara karşı çıkmak amacıyla konuşmak istedi ama d'Artagnan elini sıkarak susması gerektiğini sezdirdi kendisine. Porthos Gaskonyalı'nın bu tür uyarılarına her zaman boyu eğerdi ve her zaman da arkadaşının zekâsının üstünlüğünü iyimserlikle kabul ederdi.

"Niçin ayrılıyormuşuz peki?" diye sordu Athos.

"Çünkü" dedi Gaskonyalı, "bizi Cromwell'e Kardinal gönderdi. Ben ve Porthos'u. Ve biz Cromwell'e hizmet edeceğimize I. Charles'a yardım ettik. Bu da pek aynı şey değil tabii. Bu yetmiyormuş gibi bir de Kont de la Fère ve Şövalye d'Herblay'le Fransa'ya döndük. Yalnız dönmüş olsak üstümüzde yalnızca bir şüphe kalır, birlikte dönmek ise suçu üstlenmek demektir. Ve şüpheyle insanların başına çok işler açılabilir. Ben de Mazarin'in başına çorap örmek istiyorum."

"Vay anasını!" dedi Porthos. "Doğru yahu!"

"Yalnız bir şeyi unutuyorsunuz" dedi Athos, "biz sizin elinizde tutsağız. Size verdiğimiz sözden kendimizi kurtarmış gibi görmüyoruz ve bizi tutsak olarak Paris'e götürürseniz..."

"Athos" diyerek arkadaşının sözünü yarıda kesti Gaskonyalı, "aslında sizin gibi aklı başında birinin bir ilkokul üçüncü sınıf öğrencisinin bile yüzünü kızartacak şeyler söylemesi şaşırtıyor beni. Şövalye" diye kibirli bir tavırla kılıcına yaslanmış olan ve arkadaşı gibi düşünmeyen ama sonra daha ağzından çıkan ilk sözcükte kendisine katılan Aramis'e dönerek konuşmasını sürdürdü Gaskonyalı. "Şövalye, kuşkulu kişiliğimin her zaman olduğu gibi burada da işi abarttığını anlayın lütfen. Asla Porthos'la bana bir şey olmaz. Ancak farz edelim ki bizi tutuklamaya kalkıştılar sizin yanınızda. Takdir edersiniz ki yedi kişiyi tutuklamak üç kişiyi tutuklamaya benzemez. Önünde sonunda kılıçlar konuşur. Sonuç herkes için kötü olur. Dördümüzün de mahvına yol açacak kadar büyüyebilir iş. Ayrıca içimizden ikisinin başına bir şey gelecek olursa, öteki ikisinin gerekirse tırmanmak, tünel kazmak, kundaklamak için kısacası diğerlerini kurtarmak amacıyla dışarıda kalması daha akıllıca olmaz mı? Kim bilir, belki siz Kraliçe'den, biz Kardinal'den dördümüz bir aradayken koparamayacağız bir affı da koparabiliriz. Haydi bakalım Athos ve Aramis, siz sağa; Porthos siz de benimle birlikte sola. Bu beyler Normandiya'ya gitsinler, biz de en kısa yoldan Paris'e dönelim."

"Evet ama" dedi Aramis, "ya tutuklayacak olurlarsa bizi yolda, nasıl duyuracağız bu felaketi birbirimize?"

"Bundan kolay ne olabilir?" dedi Gaskonyalı. "Kesinlikle sapmayacağımız bir yol izleriz. Siz önce Saint-Valéry'ye, oradan Dieppe'den doğru Paris'e giden yolu tutun. Biz de Abbeville, Amiens, Péronne, Compiègne ve Senlis yolunu izleyeceğiz. Uğrayacağımız her handa, her evde ya hançerlerimizle ya elmastaşla camlara, özgür kalacak olanların araştırmalarını aydınlatabilecek bilgiler yazarız."

"Ah dostum!" dedi Athos. "Yüreğinizin temizliğine hayranlık duymasam, inanın zekânıza hayran olurdum."

Ardından da elini uzattı d'Artagnan'a.

"Tilkinin dehası olur mu hiç Athos?" dedi d'Artagnan omuz silkerek. "Hayır, tilki yalnızca tavukları boğazlar, avcıların izini kollar, gece gündüz kolayca bulur yolunu. Bu kadar işte. Tamam mı?"

"Tamam."

"Parayı paylaşalım o halde" diye sürdürdü konuşmasını Gaskonyalı. "Yaklaşık iki yüz altın kalmış olmalı. Ne kadar var Grimaud?"

"Yetmiş sekiz lira Mösyö."

"O kadar işte. Oh! Yaşasın! İşte güneş! Gaskonya'daki güneş olmasan da bir yerlerden tanıyorum seni! Günaydın! Seni görmeyeli çok olmuş!"

"Haydi, haydi" dedi Athos, "uzatmayın. Gözleriniz sulandı. Hep açık sözlü olalım, hatta bu açık sözlülük bizim yüksek niteliklerimizi gösterse bile..."

"İyi ama" dedi Gaskonyalı, "Athos, siz, sanıyor musunuz ki tehlike kapımızı çaldığı sırada siz ve Aramis gibi iki dosttan ayrılabilmek çok kolay bir iştir?"

"Hayır" dedi Athos. "Gelin de bir kucaklayayım sizi oğlum."

"Allah belasını versin!" diye bağırdı Porthos hıçkırarak. "Ağlıyorum be! Ne aptalca bir şey!"

Ve dört arkadaş bir anda sarmaş dolaş oldular. O anda kardeşlik duygularıyla kucaklaşan dört insanın ruhu tek bir ruh olmuştu.

Blaisois ve Grimaud, Athos ve Aramis'le birlikte gideceklerdi.

Porthos ve d'Artagnan'a ise Mousqueton yetiyordu.

Her zamanki gibi kardeşçe paylaştılar parayı. Birer birer vedalaşıp aralarındaki ebedi dostluğun devamı için birbirlerine

söz verdikten sonra, kararlaştırdıkları yolları tutmak üzere ayrıldılar birbirlerinden. Bu arada birbirlerini gözden kaybedinceye kadar da sık sık dönüp sevgiyle selamlamaktan, kumlar üzerinde yankılanan dostluk sözleri etmekten alamadılar kendilerini.

Nihayet tamamen gözden kaybettiler birbirlerini.

"Lanet olsun d'Artagnan!" dedi Porthos. "Bunu söylemem gerekiyor çünkü içimden size karşı asla kin duyamam. Ama sizi hiç bugünkü gibi görmemiştim."

"Neden?" diye sordu sinsi bir gülümsemeyle Gaskonyalı.

"Çünkü sizin de itiraf ettiğiniz gibi Athos ve Aramis gerçekten tehlikeyle karşı karşıya. Onları yalnız başlarına bırakmanın zamanı değil kesinlikle. Size onlarla birlikte gitmeye hazır olduğumu, hatta ve hatta şu anda bile dünyanın bütün Mazarin'leri karşıma çıksa gene de arkalarından gideceğimi itiraf ediyorum."

"Durum öyle olsa, hak veririm size Porthos" dedi Gaskonyalı, "ancak çok önemsiz gibi görünen bir şeyi de öğrenin. Küçük bir ayrıntıdır bu belki ama düşüncelerinizi değiştirmeye yeterli gelecektir sanırım. Aslında en büyük tehlikeyle karşı karşıya olanlar dostlarımız değil, biziz. Onları terk etmek için yanlarından ayrılmış değiliz biz, onları da bizimle birlikte felakete sürüklememek için gönderdik."

"Öyle mi?" dedi hayretten gözleri fal taşı gibi açılan Porthos.

"Gayet tabii. Onları tutuklarlarsa olsa olsa Bastille zindanına atarlar ama aynı şey bizim başımıza gelirse, Grève Alanı'nda buluruz kendimizi."

"Oh, ne güzel!" dedi Porthos. "Bu kehanetler bana vaadettiğiniz Baronluk unvanından ne kadar uzak ve başka şeyler!"

"Aldırma! Sandığımızdan da yakındır o günler belki.

Ayrıca bir söz vardır, bilmiyor musunuz? 'Bütün yollar Roma'ya çıkar.'"

"Anlamıyorum, bizim başımızdaki tehlike niçin Athos ve Aramis'i tehdit eden tehlikeden daha büyük oluyormuş?" dedi Porthos.

"Çünkü onlar Kraliçe Henriette'in verdiği bir görevi yerine getirmekten başka bir şey yapmadılar. Oysa biz Cromwell'e mektup götürüyoruz diye yola çıktık, sonra da gidip Charles'ın yandaşlarının arasına katıldık. Çünkü Mazarin, Cromwell, Joyce, Pridge, Fairfax ve diğerler sonradan görmelerin mahkûm ettikleri Kr..l'ın kellesini koparmak için çaba harcayacağımıza neredeyse kurtarıyorduk kendisini."

"Yalan da değil hani" dedi Porthos. "Ama dostum, Cromwell'in bu kadar iş güç arasında bir fırsat bulup bunu düşünmesi ve..."

"Cromwell her şeyi düşünür, Cromwell'in her şeye zamanı vardır aziz dostum. Biz de vaktimizi boşuna geçirmeyelim çünkü artık vakit nakittir bizim için. Biz ancak Kardinal'i gördükten sonra kendimizi güven içinde hissedebiliriz, ayrıca..."

"Vay anasını be! Ne diyeceğiz Mazarin'e peki?"

"O işi bana bırakın siz. Benim bir planım var. Son gülen iyi güler. Cromwell gerçekten çok güçlü, Kardinal de çok kurnaz ama inanın ben ikisi arasında bazı oyunlar çevirmeyi, merhum Mordaunt karşısında olmaya tercih ederim."

"Çok doğru!" dedi Porthos. "Laf aramızda, merhum Mordaunt demek de pek hoş oluyor, değil mi?"

"Öyle" dedi Gaskonyalı. "Neyse, haydi yolumuza gidelim."

Böylece ikisi birlikte Paris'e doğru yollandılar. Arkalarından da bütün gece donmasına rağmen, on beş dakikadır terlemeye başlayan Mousqueton izlemeye başladı onları.

LXXX
DÖNÜŞ

Athos ve Aramis, d'Artagnan'ın kendileri için seçtiği yolu izlediler ve olabildiğince hızlı yol almaya çalıştılar. Nedendir bilinmez Paris'ten uzakta değil de daha yakın bir yerlerde tutuklanmak daha çok işlerine geliyordu.

Her akşam, gece tutuklanacakları endişesiyle duvarlara ya da camlara aralarında kararlaştırdıkları işaretleri çiziyorlardı. Ama her sabah hayretler içinde özgür olduklarını görüyorlardı.

Paris'e yaklaştıkça İngiltere'yi allak bullak eden, kendilerinin de izledikleri olaylar zihinlerinden birer düş gibi silinip kayboluyordu. Ancak ülkelerinde bulunmadıkları sırada Paris'i ve taşrayı alt üst eden olaylar teker teker çıkıyordu karşılarına.

Onların bulunmadığı bir buçuk ay içinde Fransa'da irili ufaklı o kadar olay olmuştu ki, bunlar bir araya gelince büyük bir olay olmuş gibi oluyordu. Parisliler bir sabah uyanıp, kendilerini Kraliçe'siz ve Kral'sız bulunca korkunç bir şaşkınlık içine düşmüşlerdi. Hatta çok derinden arzuladıkları Mazarin'in eksikliği bile öteki iki yüce kaçağın eksikliğini unutturamamıştı onlara.

Okuyucularımızı da haberdar ettiğimiz Saint-Germain'e kaçış olayı ortaya çıkınca Paris'i sarsan ilk duygu, gece uyandıklarında kendilerini yalnız bulan çocukların hissettikleri korkuya benziyordu. Parlamento'yu da bir heyecan fırtınası kaplamış ve hemen bir heyet oluşturularak, Kraliçe'den Paris'i, varlığından daha fazla yokun bırakmaması için ricada bulunulması kararlaştırılmıştı.

Ne var ki Kraliçe hâlâ Lens zaferi ve başarılı kaçışının çifte sarhoşluğunun etkisi altındaydı. Temsilciler yalnız Kraliçe tarafından kabul edilmek onurundan yoksun bırakılmakla kalmamışlar, hepsi birlikte ana yolda bekletilmişler ve daha sonra şansölye, yapıtın birinci bölümünde Kraliçe'nin üstünde mek-

tup arama cesaretini bile bulan Şansölye Séguier yanlarına gelip Saray'ın emrini bildirmişti kendilerine. Buna göre Parlamento anlaşmazlık konusu olan bütün meseleleri rafa kaldırıp Majesteleri'nden özür dilemediği taktirde Paris ertesi gün kuşatılacaktı. Hatta daha şimdiden kuşatmaya başlangıç olarak Orléans Dükü Saint-Cloud Köprüsü'nü tutmuştu. Lens zaferinin sarhoşluğundan kurtulamamış olan Prens de Charenton ve Saint-Denis'yi tutuyordu.

Ama Saray adına yazık demek gerekir ki, ılımlı bir yanıtla pek çok yandaş kazanabilecekken tehdit dolu bir üslup tam tersi bir etki yaratmıştı. Parlamento'nun onuru alçalmış, onlar da Broussel'in bağışlanmasıyla güçlerini değerlendirebilen burjuvalar tarafından desteklendiklerini fark ederek bu açık tehditlere verdikleri yanıtta bütün kargaşanın sorumlusunun Mazarin olduğunu, kendisini Kral ve devletin düşmanı ilan ettiklerini, Saray'dan hemen, Fransa'dan da bir hafta içinde çekilmesine karar verdiklerini, Kardinal bu süre içinde çekilmediği taktirde Kral'ın bütün uyruklarının üstüne yürüyeceklerini bildirmişlerdi.

Saray'ın hiç ummadığı bu enerjik yanıt hem Paris'i, hem de Mazarin'i gayrı meşru duruma düşürmüştü. Bütün mesele davayı kimin kazanacağını bilmekti: Saray mı, Parlamento mu?

Sonuçta Saray saldırı, Paris de savunma hazırlıklarına başladı. Burjuvalar her başkaldırı sırasında sınıflarının başvurdukları o bilinen etkinliğe, yani her tarafa zincirler germeye, kaldırımları kazıp barikatlar kurmaya başladılar. Bu arada Prens Condé'nin kardeşi Prens Conti ve kayınbiraderi Dük Longueville de yardıma koştular. O andan itibaren de rahatladılar çünkü Kral soyundan iki prensin kendi saflarında olduğunu anlamışlardı. Ayrıca sayı bakımından üstünlük de onlardaydı. Parisliler'in hiç beklemedikleri bu yardım 10 Ocak günü gelmişti.

Prens Conti ateşli bir tartışmadan sonra Kral'ın, Paris dışındaki ordularının başkomutanlığına atandı. Yardımcılıkla-

rına da Dük d'Elboeuf, Dük de Bouillon ve Mareşal de la Mothe getirildi. Hiçbir görev ve unvan almayan Dük Longueville ise kayınbiraderine yardım etmekle yetiniyordu.

Mösyö de Beaufort'a gelince, o, söylenenler doğruysa, Vendômois'dan geniş alnı, uzun ve güzel saçları, kendisini Halles semtinin kralı yapan bir popülariteyle dönmüştü.

Böylece Paris ordusu, herhangi bir duyguyla bir dönüşüme itildiklerinde asker kılığına bürünme çabukluğu içine giriveren burjuvalara özgü bir biçimde kuruluverdi. Paris ordusu, ayın 19'unda, ciddi bir amaç peşinde olmaktan çok, güven kazanmak ve varlığını başkalarına da kabul ettirmek için bir çıkış hareketi gerçekleştirdi. Bu hareket sırasında dalgalandırdıkları bayraklarında şu yazı okunuyordu: Kral'ımızı arıyoruz.

Sonraki günlerde yalnızca önemsiz birkaç çatışma cereyan etti, bunların sonucunda da birkaç sürü kaçırıldı, iki ya da üç ev yakıldı.

Bu arada Şubat'ın ilk günleri gelip çattı ve dört kafadar 1 Şubat'ta Boulogne'da karaya çıkmış, her biri kendi yönünde Paris'e ulaşmak üzere yola koyulmuştu.

Yolculuklarının dördüncü günü Kraliçe'nin emrindeki kuvvetlerden birine rastlamamak için özellikle Nanterre'e yaklaşmamaya gayret ediyorlardı.

Athos bütün bu önlemlere istemeden boyun eğiyordu ama Aramis ona, herhangi bir dikkatsizlikte bulunmak gibi bir hakları olmadığını, Kral Charles'ın kendilerine yüce ve kutsal bir görev verdiğini, idam sehpasının dibinde başlayan bu görevin Kraliçe'nin huzurunda son bulacağını söyledi.

Athos anlar gibi oldu durumu.

Yolcularımız, kentin kenar mahallelerinde nöbetçilerle karşılaştılar. Bütün Paris silahlanmıştı. Nöbetçi, iki asilzadenin geçmelerine izin vermedi ve çavuşu çağırttı.

Çavuş büyük bir ciddiyet içinde dışarı çıktı ve burjuvaların asker üniforması giyme fırsatını ele geçirdiklerinde takındıkları kibirli hava içinde sordu.

"Kimsiniz beyler?"

"İki asilzade" diye karşılık verdi Athos.

"Nereden geliyorsunuz?"

"Londra'dan."

"Ne işiniz var Paris'te?"

"Majesteleri İngiltere Kraliçesi nezdinde bir görevi yerine getirmeye geldik."

"İşe bakın yahu!" dedi çavuş. "Bugün herkes İngiltere Kraliçesi'ni ziyarete geliyor. İçerde sizden başka üç asilzade daha var Kraliçe'yi görmeye gelen, evrakları inceleniyor. Sizin evraklarınız yok mu?"

"Yok."

"Nasıl yok? Hiç mi yok yani?"

"Yok dedik ya, İngiltere'den geliyoruz biz. Ve Kral'ın Paris'ten ayrılmasından önce Paris'i terk ettiğimizden gelişen siyasal olaylarla ilişkin hiçbir bilgimiz yok."

"Ya!" dedi çavuş kendisini kurnaz göstermek istediği bir havayla. "Sizler bizi ispiyonlamaya gelen Mazarinciler'siniz."

"Aziz dostum" diye araya girdi o ana kadar yalnızca Aramis'in konuşmasına ses çıkarmayan Athos, "biz Mazarinci olsaydık içeri girmek için gerekli bütün belgeler üstümüzde olurdu. İçinde bulunduğunuz durumla ilgili olarak bir tavsiyede bulunayım size: İnanın, asıl her şeyi düzgün olandan şüphelenin."

"Girin içeri" dedi çavuş. "Komutana anlatın derdinizi."

Nöbetçiye bir işaret çaktı, nöbetçi toparlandı. Çavuş

önden yürüdü, iki asilzade onu izledi, muhafızların bulunduğu odaya girdiler.

İçerisi burjuvalar ve halktan kimseler tarafından doldurulmuştu. Kimileri oyun oynuyor, kimileri içiyor, kimileri de gevezelik ediyordu.

Daha önce gelen asilzadeler, gözlerden uzak bir köşede, görevlinin belgelerini incelemesini bekliyorlardı. Görevli de yan odadaydı. Rütbesinin önemi dolayısıyla özel bir oda ayrılmıştı kendisine.

İlk gelenlerle içeri girenlerin ilk hareketi, sorgu dolu bakışlarla birbirlerini süzmek oldu. İlk gelenler uzun pelerinlere sarılmışlardı. İçlerinden nispeten kısa boylu olanı daha geride, karanlıkta duruyordu.

Çavuşun muhtemelen iki Mazarinci getiriyorum demesi üzerine üç asilzade kulak kabartmış, dikkat kesilmişlerdi. Aralarında en kısa boylusu geriye doğru bir adım daha attı ve iyice karanlıkta kaldı.

Yeni gelenlerin belgelerinin olmadığının açıklanması üzerine, muhafızların oybirliğiyle onların içeri giremeyeceklerine karar verecekleri sanılıyordu.

"Gireriz, gireriz" dedi Athos. "Bana sorarsanız girme ihtimalimiz daha güçlü çünkü mantıklı insanlarla ilişki içindeymişiz gibi geliyor bana. Ayrıca yapılacak çok daha mantıklı bir iş var: Adlarımızı Majesteleri İngiltere Kraliçesi'ne bildirmek. O size gerekli güvenceyi verirse, bizi içeri alma konusunda bir tereddüdünüz olmaz umarım."

Bunun üzerine karanlıkta kalan adam biraz daha dikkat kesildi sanki ve hatta bir şaşkınlık belirtisi gösterir gibi oldu. O kadar ki daha iyi örtünebilmek için pelerinini çekiştirip dururken şapkası başından düştü. Telaşla eğilip aldı şapkasını.

"Aman Allah'ım!" dedi Aramis ve Athos'u dürtükledi. "Gördünüz mü?"

"Neyi?" diye sordu Athos.

"Üç asilzadeden en kısa boylusunu."

"Hayır."

"Şey, sandım sanki... Ama imkânsız bu..."

Bu sırada görevli subayın odasına emir almaya giren çavuş tekrar dışarı çıktı, üç asilzadeye seslenip bir kâğıt uzattı kendilerine.

"Belgeleriniz tamam" dedi. "Bırakın geçsinler."

Üç asilzade başlarıyla bir işaret yaptılar ve çavuşun emriyle açılan yoldan ve fırsattan yararlanmak üzere yürüdüler.

Aramis bakışlarıyla izledi adamları. En kısa boylusu önünden geçerken Athos'un elini sıktı sertçe.

"Neyiniz var sizin dostum?" diye sordu Athos.

"Yok... Şey, hayal gördüm herhalde."

Sonra çavuşa dönerek şöyle dedi:

"Baksanıza beyim, şimdi buradan çıkanları tanıyor musunuz?"

"Belgelerinden tanıyorum. Mösyö Flamarens, Mösyö Châtillon ve Mösyö Bruy. Dük Longueville'i ziyarete gelen üç Fronde yanlısı asilzade."

"Tuhaf" dedi çavuştan çok kendi düşüncelerine yanıt veren Aramis. "Bana bu adam Mazarin'in ta kendisiymiş gibi geldi."

Çavuş bir kahkaha attı.

"O mu?" dedi. "O mu bizim aramıza girecek? İpe gitmek için mi? Siz merak etmeyin, Mazarin sandığınız kadar aptal değildir."

"Doğrudur, yanılıyor olabilirim" dedi Aramis. "Ben d'Artagnan kadar keskin bakışlı değilim."

"Kim d'Artagnan'dan söz ediyor?" diye sordu tam bu sırada kapıya çıkan görevli subay.

"Aaa!" diye gözlerini kırpıştırarak baktı Grimaud.

"Ne!" diye bağırdılar ayna anda Athos ve Aramis.

"Planchet!" dedi tekrar konuşan Grimaud. "Dik yakalı kıyafetiyle Planchet!" dedi.

"Kont de la Fère ve Mösyö d'Herblay" diye bağırdı görevli subay. "Paris'e döndünüz demek! Ne kadar sevindiğimi tahmin edemezsiniz beyler. Kesinlikle siz de prenslere katılmak üzere buradasınız çünkü."

"Gördüğün gibi işte sevgili dostum Planchet" dedi Aramis. Bu sırada Athos da, Mousqueton, Bazin ve Grimaud'nun eski arkadaşlarının burjuva milisi içinde aldığı önemli görevi görerek gülümsüyordu.

"Peki Mösyö d'Herblay, demin sözünü ettiğiniz Mösyö d'Artagnan'dan haber var mı? Sorabilir miyim?"

"Dört gün önce ayrıldık ondan sevgili dostum ve bizden önce Paris'e geldiğini sanıyorduk."

"Hayır Mösyö, başkente girmediğinden eminim. Ama belki Saint-Germain'de kalmıştır."

"Sanmam. Chevrette Hanı'nda buluşacaktık."

"Ben bugün uğradım oraya."

"Madeleine haber alamamış mı ondan?" diye gülümseyerek sordu Aramis.

"Hayır Mösyö. Hatta kadının çok endişeli olduğunu da saklamayayım sizden."

"Aslında" dedi Aramis, "hiç vakit kaybetmedik biz, yolda hiç durmadık sevgili dostum. Athos, izin verirseniz, arkadaşımızla ilgili daha fazla bir şey sormadan önce Mösyö Planchet'yi tebrik edeyim."

"Ooo! Benim sevgili Şövalyem!" diyerek saygıyla eğildi Planchet.

"Teğmen!" dedi Aramis.

"Teğmen! Ve de yüzbaşılık için söz aldık."

"Çok güzel" dedi Aramis. "Peki nasıl eriştiniz bu kadar şan ve şöhrete?"

"Mösyö, duymuşsunuzdur herhalde, her şeyden önce Rochefort'u kurtaran benim."

"Evet, öyle ya. Anlatmıştı bize bunu."

"Bu nedenle Kardinal beni astıracaktı biraz önce. Bana duyulan sevgiyi daha da artırırdı bu tabii ki."

"Ve bu sevgi sayesinde de..."

"Hayır, bu sevgiden daha iyi bir şey oldu. Biliyorsunuz beyler, ben çavuş olarak Piémont Alayı'nda da hizmet etmiştim."

"Evet."

"Bir gün bir yığın silahlı burjuvayı kimse hizaya sokamazken, kimi sağ, kimi sol adımını atarken, ben hepsini hizaya getirip düzenli yürümelerini sağladım. Bunun üzerine hemen orada... Eğitim alanında teğmen yaptılar beni."

"İşte şimdi anlaşıldı başarının sırrı!" dedi Aramis.

"Galiba aramızda birçok da soylu var, değil mi?" dedi Athos.

"Kuşkusuz. Biliyorsunuzdur herhalde, hepsinden önce Prens Conti, Dük de Longueville, Dük de Beaufort, Dük d'Elboeuf, Dük de Bouillon, Dük de Chevreuse, Mösyö Brissac, Mareşal de la Mothe, Mösyö de Luynes, Marki de Vitry, Prens Marcillac, Marki de Noirmoutiers, Kont de Fiesque, Marki de Laigues, Kont de Montrésor, ne bileyim ben daha..."

"Peki ya Bragelonne'lu Raoul?" diye heyecanla sordu

Athos. "D'Artagnan yola çıkarken onu size emanet ettiğini söylemişti bana, benim temiz yürekli Planchet'm."

"Evet, Mösyö d'Artagnan kendi oğlu gibi davranmıştı ona. Delikanlıyı hiç gözünden uzak tutmadığını belirtmem gerekir burada."

"İyi" dedi mutluluktan sesinin tonu değişen Athos. "Nasıl, iyi mi kendisi? Başına bir şey gelmedi ya!"

"Hiçbir şey gelmedi."

"Nerede kalıyor?"

"'Grand-Charlemagne'da gene."

"Günleri nasıl geçiyor?"

"Bazen İngiltere Kraliçesi'nin yanında, bazen Madam Chevreuse'le. Kont de Guiche'le su sızmıyor aralarından."

"Teşekkürler Planchet" diyerek ona elini uzattı Athos.

"Oh! Kont Hazretleri!" dedi Planchet ve parmaklarıyla dokundu bu ele.

"Ne yapıyorsunuz siz Kont?" dedi Aramis. "Eski bir uşağa..."

"Dostum" dedi Athos, "Raoul'den haber veriyor bana."

"Peki beyler" diye sordu bu uyarıyı duymayan Planchet, "ne yapacaksınız şimdi?"

"Sevgili dostum Planchet, bize izin verirseniz, önce Paris'e girmek niyetindeyiz" dedi Athos.

"O ne demek? Size izin vermek! Alay ediyorsunuz benimle Kont Hazretleri. Ben yalnızca hizmetkârınızım burada sizin."

Ve saygıyla eğildi.

Sonra adamlarına döndü.

"İzin verin geçsinler bu beyler" dedi. "Tanıyorum ben onları! Mösyö Beaufort'un arkadaşları."

"Yaşasın Mösyö Beaufort!" diye hep bir ağızdan bağırdı muhafızlar. Hemen arkasından da bir yol açıldı Athos'la Aramis'in önünde.

Yalnız çavuş, Planchet'nin yanına sokuldu birden.

"Nasıl olabilir, belgeleri olmadan mı bırakacaklar onları?" diye fısıldadı.

"Belgesiz girecekler" diye karşılık verdi Planchet.

"Dikkat edin Yüzbaşım" diye devam etti çavuş. Komutanına, vaadedilen rütbeyle hitap ediyordu daha şimdiden. "Biraz önceki üç kişiden biri, bu adamlardan çekinin demişti bana."

"Ben tanıyorum onları ve kefilim kendilerine" dedi gururla Planchet.

Daha sonra dönüp Grimaud'nun elini sıktı, o da kendisine bahşedilen bu onurdan pek gururlanmış gibiydi.

"Görüşmek üzere Yüzbaşım" diyerek alaycı bir sesle sürdürdü konuşmasını Aramis. "Başımıza bir şey gelirse, sizin adınızı vereceğiz."

"Mösyö" dedi Planchet, "bu konuda olsun, başka bir konuda olsun, ne zaman isterseniz hizmetinizdeyim."

"Hınzır! Zeki, çok zeki" dedi ve atına bindi Aramis.

"Bunca zaman efendilerinin şapkalarını fırçalasın da zeki olmasın, imkân var mı buna?" dedi Athos da atına binerken.

LXXXI

ELÇİLER

İki arkadaş hemen yola çıkarak, kentin dış mahallelerinden aşağı inen yokuşu izlediler. Ama yokuşun altına vardıklarında Paris sokaklarının ırmak, meydanlarının da göl haline dönüştü-

günü gördüler hayretler içinde. Ocak ayında yağan şiddetli yağmurlar Seine'i taşırmış ve kentin yarısını su basmıştı.

Athos ve Aramis çekinmeden atlarını sel sularının içine sürdüler. Ancak az sonra sular zavallı hayvanların göğüslerine kadar yükseldi. Sonunda iki asilzade atlarından inip bir kayığa binmek zorunda kaldılar. Uşaklarına da kendilerini Halles'de beklemelerini tembihlediler.

Louvres'a kayıkla gittiler. Ortalık iyice kararmış, gölcüklerin üzerinde dolaşan kayıklardaki devriyelerin silahları fenerlerin soluk ışıkları altında parlıyor, devriyelerin birbirlerine seslenmeleri Paris'te hiç alışılmamış bir savaş manzarası oluşturuyordu. Savaşçı duygulara çok çabuk kapılan Aramis hayran kalmıştı bu manzaraya.

Kraliçe'nin yanına vardılar ancak huzura kabul edilmeleri o kadar kolay olmadı. Çünkü Kraliçe az önce kendisine İngiltere'den haber getiren asilzadeleri kabul etmiş, onlarla görüşüyordu.

"Ama biz de İngiltere'den haber getiriyoruz" dedi Athos uşağa. "Üstüne üstlük, biz doğrudan doğruya İngiltere'den geliyoruz."

"Adlarınız nedir beyler?" diye sordu uşak.

"Kont de la Fère, Şövalye d'Herblay" diye karşılık verdi Aramis.

"Ha! O zaman başka" dedi Kraliçe'nin bu adları umutsuzluk içinde sık sık telaffuz ettiğini duymuş olan uşak. "Sizi bir dakika daha bekletecek olursam Kraliçe beni asla bağışlamaz. Benimle gelin lütfen."

Uşak önde, Athos ve Aramis arkada yürüdüler.

Kraliçe'nin bulunduğu odanın kapısına vardıklarında uşak beklemelerini işaret etti, sonra kapıyı açtı ve şöyle konuştu:

"Madam, emirlerine karşı geldiğim için umarım bağışla-

yacaklardır beni çünkü dışarıda sizi görmek isteyen Kont de la Fère ve Şövalye d'Herblay var."

Bu iki adı duyan Kraliçe öylesine mutlu olup, öyle bir çığlık attı ki, iki asilzade bulundukları yerden duydular sesini.

"Zavallı Kraliçe" diye mırıldandı Athos.

"Gelsinler, hemen gelsinler!" diye bağıran genç Prenses de kendisini tutamadı ve kapıya doğru atıldı.

Talihsiz çocuk annesinin yanından hiç ayrılmıyor ve ona iki erkek kardeşiyle kız kardeşinin yokluğunu unutturmak için büyük çaba harcıyordu.

"Gelin beyler, gelin" diyerek kendisi açtı kapıyı.

Athos ve Aramis girdiler. Kraliçe bir koltuğa oturmuştu. Karşısında da muhafızların odasında rastladıkları asilzadelerden ikisi ayakta bekliyorlardı.

Bunlar Mösyö Flamarens ile kardeşi yedi sekiz yıl önce Kraliyet Alanı'nda Madam Longueville uğruna yapılan düelloda öldürülen Dük de Châtillon, yani Gaspard de Coligny idi.

İki arkadaşın geldikleri duyurulunca bir adım geri çekildiler ve endişeli tavırlarla bir şeyler mırıldandılar.

"Evet beyler, buyurun" dedi İngiltere Kraliçesi, Athos ve Aramis'i görür görmez. "Benim sadık dostlarım, hele şükür gelebildiniz. Ancak devletin habercileri sizden çabuk davrandılar. Siz Paris kapılarına vardığınızda Saray Londra'daki olaylarla ilgili olarak bilgi almıştı bile. Ve işte Mösyö Flamarens ve Mösyö Châtillon da Majesteleri Anne d'Autriche'ten en son haberleri getirdiler bana."

Aramis ve Athos birbirlerine baktılar. Kraliçe'nin bu rahatlığı hatta keyfi her ikisini de hayretler içinde bırakmıştı.

"Devam edin lütfen" dedi Flamarens ve Châtillon'a dönerek. "Yüce efendim Majeste I. Charles'ın İngiliz uyruklarının çoğunluğunun karşı çıkmalarına rağmen ölüm cezasına çarptırıldığını söylüyordunuz, değil mi?"

"Evet Madam" diye kekeledi Châtillon.

Athos ve Aramis gene birbirlerine baktılar. Bu kez daha da artmıştı hayretleri.

"İdam sehpasına götürüldü... İdam sehpasına, aman Allah'ım!" diye devam etti Kraliçe. "Kralım'ı, efendimi idam sehpasına götürdüler ha! Ama onun idam sehpasına gitmesini hazmedemeyen halk ölümden kurtardı kendisini demek?"

"Evet Madam" diye o kadar kısık bir sesle cevap verdi ki Châtillon, iki asilzade büyük bir dikkatle kulak kabartmalarına rağmen zor işitebildiler bu iki sözcüğü.

Kraliçe olağanüstü bir minnet ve şükran duygusuyla ellerini kavuşturmuş durumdayken, kızı da kollarını annesinin boynuna dolayarak sevinç gözyaşları dolan bakışlarını dikti ona.

"Ve şimdi Majesteleri'ne saygılarımızı sunmaktan başka yapacak bir şeyimiz kalmadı" dedi Châtillon ve bunları söylerken Athos'un dik ve delici bakışları altında kıpkırmızı kesilerek dili dolandı âdeta.

"Bir dakika daha bekleyin lütfen" diyerek durdurdu onları Kraliçe. "Lütfen, bir dakika! Siz de duydunuz, Kont de la Fère ve Şövalye d'Herblay Londra'dan geliyorlar. Görgü tanıkları olarak sizin de bilmediğiniz ayrıntıları anlatacaklardır belki de. Siz de bu ayrıntıları sevgili kardeşim Kraliçe'ye aktarırsınız. Haydi beyler konuşun, sizi dinliyorum. Konuşun bakalım. Hiçbir şey gizlemeyin, hiçbir şeyi de atlamayın. Majesteleri sağ olduktan ve krallığın onuru kurtulduktan sonra gerisi hiç ilgilendirmiyor beni."

Athos sapsarı kesildi ve elini kalbine götürdü.

"Evet" dedi Kont'un sarardığını ve yaptığı hareketi gören Kraliçe. "Konuşun Mösyö, rica ediyorum."

"Bağışlayın Madam" dedi Athos, "ancak bu beyler belki

de yanılmış olduklarını teslim etmedikçe ben söylediklerine tek kelime eklemek istemiyorum."

"Yanılmak mı?" diye bağırdı Kraliçe boğulur gibi bir sesle. "Yanılmak ha! Aman Allah'ım, neler oluyor böyle!"

"Mösyö" dedi Flamarens Athos'a, "biz yanılmışsak eğer bu demektir ki hata Kraliçe'den geliyor. Kraliçe'yi düzeltmek niyetinde değilsiniz herhalde. Çünkü bu Majesteleri'ni yalanlamak olur."

"Kraliçe'den mi Mösyö?" diye sordu Athos sakin ve titrek sesiyle.

"Evet" diyerek gözlerini yere doğru çevirmek zorunda hissetti kendini Flamarens.

Athos hüzünlü bir tavırla derin bir iç geçirdi.

"Acaba yanlışlık sizinle birlikte Roule Kapısı'nda, muhafızların odasında gördüğümüz kişiden mi geliyor?" dedi Aramis küçümseyici ve aslında hakaret dolu bir tavırla, "çünkü ben ve Kont de la Fère yanılmıyorsak, siz üç kişi gelmiştiniz Paris'e."

Châtillon ve Flamarens ürperdiler.

"Lütfen bir şeyler söyleyin Kont!" diye bağırdı Kraliçe sıkıntıdan daralan kalbiyle. "Alnınızda umutsuzluk okuyorum, bir felaket haberi var ve siz onu bana bildirmekten kaçınıyorsunuz sanki. Elleriniz titriyor... Aman Allah'ım! Aman Allah'ım! Ne oldu?"

"Efendim!" diyerek, annesinin yanında dizlerinin üstüne çöktü genç Prenses. "Merhamet edin bize, ne olur."

"Mösyö" dedi Châtillon, "eğer kötü bir haber getirdiniz-se, bunu Kraliçe'ye söylerken çok acımasızca davranıyorsunuz."

Aramis neredeyse dokunacakmış gibi sokuldu Châtillon'un yanına.

"Mösyö" dedi yarı aralanan dudaklarının arasından ıslık

gibi çıkan bir sesle ve öfke dolu bakışlarla adamı süzerek, "Kont de la Fère ve benim burada neler söylememiz gerektiği konusunda bize öğüt verecek değilsiniz herhalde, değil mi?"

Bu kısa atışma sırasında Athos eli hâla kalbinin üstünde, başı önde, Kraliçe'ye sokulmuş, duygulu bir sesle konuşmaya başlamıştı:

"Madam, doğanın öteki insanlara göre üstün yarattığı prensler, Allah vergisi öyle bir yüreğe sahiptirler ki, en büyük şanssızlıklara ve bayağılıklara bile dayanabilirler. Çünkü yürekleri ve üstünlükleri bir bütündür. Öyle sanıyorum ki Majesteleri gibi yüce bir Kraliçe bizimle aynı durumdaki bir kadın gibi davranamaz. Kaderi, dünyanın bütün acılarını çekmek olan Kraliçem, işte lütfetmiş olduğunuz görevin sonucu."

Titreyen ve buz gibi olan Kraliçe'nin karşısında diz çöken Athos, göğsünden, aynı kutunun içine koymuş olduğu, Kraliçe'nin Lord Winter'a emanet ettiği elmas nişanı ve Charles'ın ölümünden önce Aramis'e verdiği nikâh yüzüğünü çıkardı. Athos, kendisine emanet edileli beri ikisini de bir an yanından ayırmamıştı.

Kutuyu açtı ve derin ve dile getirilmez bir yasla Kraliçe'ye takdim etti bunları.

Kraliçe elini uzattı, yüzüğü aldı, titreyerek dudaklarına götürdü ve hiçbir şey söylemeden, en küçük bir hıçkırık çıkarmadan, sapsarı bir yüzle baygın düşerek nedimelerinin ve kızının kolları arasına serildi.

Athos, zavallı dul Kraliçe'nin eteğini öptü, odada bulunanları derinlemesine etkileyen yüce bir hareketle doğrularak yerinden kalktı.

"Ben, Kont de la Fère, hayatı boyunca bir kere bile yalan söylememiş bir asilzade olarak önce Allah'ın, sonra da talihsiz Kraliçe'nin huzurlarında yemin ederim ki Kral'ı kurtarmak için İngiltere'de elimizden gelen ve mümkün olabilecek

her şeyi yaptık" dedi. "Şövalye" diye devam etti d'Herblay'e dönerek, "haydi artık gidelim. Görevimiz bitti."

"Henüz bitmedi" dedi Aramis. "Bu beylere bir çift lafımız var."

Sonra Châtillon'a dönerek, "Mösyö" dedi, "Kraliçe'nin önünde söyleyemeyeceğim sözü söyleyebilmem için dışarı gelebilir misiniz biraz benimle birlikte?"

Châtillon kabul ettiği anlamında eğildi. Athos ve Aramis önden çıktılar, Châtillon ve Flamarens de onları izlediler. Hiç konuşmadan holden geçtiler ve bir pencereyle aynı düzeydeki sekiye vardıklarında Aramis tek başına oraya doğru yürüdü ve Châtillon'a dönerek şunları söyledi:

"Mösyö, biraz önce bize çok kaba davrandınız. Hiçbir biçimde kabul etmek mümkün değildir bunu. Ayrıca Kraliçe'ye bir yalancının mesajını ulaştırmaya gelenlere de hiç yakışmıyordu."

"Mösyö!" diye bağırdı Châtillon.

"Ne yaptınız Mösyö Bruy'ü?" diye sordu Aramis alaycı bir üslupla. "Mazarin'e çok benzeyen suratını değiştirmeye mi gitti yoksa? Malum ya, Saray'da bir yığın İtalyan maskesi vardır: Arlequin'den Pantalone'ye kadar..."

"Siz beni kışkırtmak istiyorsunuz galiba!" dedi Flamarens.

"Hâlâ böyle olup olmadığını mı düşünüyorsunuz yoksa baylar?"

"Şövalye! Şövalye!" dedi Athos.

"Rahat bırakın beni" dedi Aramis sinirli bir tavırla. "Yarım kalan işlerden hoşlanmam."

"Tamamlayın öyleyse Mösyö" dedi Châtillon, Aramis'ten hiç aşağı kalmayan bir kibirlilik içinde.

Aramis eğildi.

"Beyler" dedi, "bizim yerimizde Kont de la Fère ya da benden başka biri olsaydı, ânında tutuklatırdı sizi çünkü Paris'te bazı tanıdıklarımız var ama biz, fazla sıkıntı çekmeden gitmeniz için bir fırsat tanıyoruz size. Gelin beş dakika kılıç tokuşturalım şu ıssız yerde."

"Memnuniyetle" dedi Châtillon.

"Bir dakika beyler" diye araya girdi Flamarens. "Önerinin çok çekici olduğunu biliyorum ama bu saatte kabul edemeyiz bunu."

"Niye?" diye sordu Aramis somurtarak. "Mazarin'in yakında olması mı sizi bu kadar temkinli davranmaya zorluyor yoksa?"

"Duydunuz mu Flamarens?" dedi Châtillon. "Buna karşılık vermemek, adıma ve onuruma leke sürmek olur."

"Ben de öyle düşünüyorum" dedi Aramis.

"Her şeye rağmen cevap vermeyeceksiniz ve gene de bu beyler biraz sonra benim gibi düşünecekler, hiç şüphe etmiyorum bundan."

Aramis inanılmaz derecede küstah bir tavırla başını salladı.

Châtillon onun bu hareketini de gördü ve elini kılıcına attı.

"Dük" dedi Flamarens, "yarın çok önemli bir göreviniz olduğunu unutuyorsunuz. Bu nedenle Prens'in seçtiği ve Kraliçe tarafından seçimi onaylanmış biri olarak şu anda bedeniniz kendinize ait değil."

"Peki, öyle olsun. Öbür gün sabah demek ki!" dedi Aramis.

"Öbür gün sabah" dedi Châtillon. "Ama çok uzak bir tarih bu baylar."

"Ben değilim ki bu ertelemeyi isteyen" dedi Aramis. "Günü kararlaştıran da ben değilim. Ayrıca şu da var ki, belki yarınki görev sırasında karşı karşıya gelebiliriz."

"Evet, beyefendi haklı!" dedi Châtillon. "Yarın Charenton Kapısı'na kadar gelirseniz çok memnun olurum."

"Ne demek oluyor bu Mösyö? Sizinle karşılaşmak için ben dünyanın öbür ucuna bile gidebilirim. Bir iki fersahlık mesafe bir şey mi?"

"Yarın görüşüyoruz o halde."

"Bekleyeceğim. Haydi, şimdi doğru Kardinal'inizin yanına! Ama ondan önce, dönüşümüzü kendisine haber vermeyeceğinize şerefiniz üzerine yemin edin."

"Şart öne sürüyorsunuz yani!"

"Niçin olmasın?"

"Çünkü yalnızca galip gelenler şart koşabilirler. Siz galip gelmiş değilsiniz."

"Hemen kılıçlarımızı çekelim o halde! Bizim için fark etmez çünkü yarın komutanlık görevimiz yok."

Châtillon ve Flamarens bakıştılar. Aramis'in sözleri ve davranışları öylesine alaycıydı ki, özellikle Châtillon zor tutuyordu kendini. Ama Flamarens'ın bir sözüyle hâkim oldu kendine.

"Peki öyle olsun" dedi. "Yol arkadaşımız kim olursa olsun, olup bitenlerle ilgili olarak hiçbir şey öğrenemeyecek. Ama yarın Charenton'da olacağınıza dair söz veriyorsunuz, değil mi?"

"Bu konuda rahat olun beyler" dedi Aramis.

Dört asilzade selamlaştılar ama bu kez Louvre'dan ilk çıkanlar Châtillon ve Flamarens oldu. Athos'la Aramis peşlerinden gittiler.

"Bu kadar öfke ve kin kime karşı böyle Aramis?" diye sordu Athos.

"Kime olabilir? Dalaştığım kimselere tabii ki."

"Ne yaptı bu adamlar size?"

"Bana mı? Görmediniz mi?"

"Hayır."

"İngiltere'de görevimizi yerine getirdiğimize dair yemin ederken bıyık altından sırıttılar. Ya inandılar ya inanmadılar. İnandılarsa bizi aşağılamak için sırıtıyorlardı, inanmadılarsa gene hakaret etmiş sayılırlar. Bu durumda da kendilerine bizim bir işe yarayan insanlar olduklarımızı kanıtlamamız gerekir. Aslında vuruşmayı yarına ertelemelerine ben de memnun oldum. Çünkü bu akşam kılıç çekmekten daha iyi şeyler yapacağız. "

"Ne yapacağız?"

"Ne mi yapacağız? Mazarin'i yakalatacağız."

Athos, önemsemez bir tavırla dudaklarını büktü.

"Bilirsiniz Aramis, bu tür işler bana pek uygun değildir."

"Neden?"

"Baskın gibidir de ondan."

"Aslında siz çok ilginç bir komutan olabilirdiniz. Ancak hava aydınlık olduğunda savaşırdınız, düşmanınıza hangi saatte saldırıya geçeceğinizi haber verirdiniz, ayrıca gece de düşmana karşı bir şey yapmamak için çaba harcardınız, karanlıktan yararlandı diye suçlanmamak için."

Athos güldü.

"Biliyorsunuz, insanın huylarını değiştirmesi olanaksız" dedi. "Ayrıca durumumuzun ne olduğunu kesinlikle biliyor musunuz? Kardinal'i yakalamak gerçekten yararlı mı olur, yoksa zararlı mı? Başımıza iş mi açar, yoksa zafer tacı mı takarlar? Nasıl bilebiliriz bunları?"

"Bakın Athos, önerimi kabul etmediğinizi söylesenize açıkça."

"Hayır, tam tersine. İyi bir savaş olur diyorum, ancak..."

"Ancak..."

"Bu asilzadelere Mazarin'e hiçbir şey söylemeyeceklerine dair yemin ettirmemeniz gerekirdi. Çünkü onlara yemin ettirmekle siz de hiçbir şey yapmama konusunda güvence vermiş oldunuz."

"Yemin ederim hiç kimseye hiçbir güvence vermedim ben. Davranışlarımda tamamen serbest olduğumu düşünüyorum. Haydi Athos! Gidelim artık."

"Nereye?"

"Beaufort'a ya da Bouillon'a. Onları da haberdar edelim durumdan."

"Peki ama bir şartla: Piskopos Yardımcısı'ndan başlayacağız. O din adamıdır, vicdan sorunları konusunda derin bilgiye sahiptir. Biz de ona danışırız."

"Bence" dedi Aramis, "o her şeyi berbat eder, her şeyi sahiplenmeye kalkışır. Ondan başlayacağımıza onunla bitirelim derim ben."

Athos güldü. Açıklamadığı başka bir düşüncesi olduğu belliydi.

"Öyle olsun" dedi. "Kimden başlayacağız peki?"

"Mösyö Bouillon'dan isterseniz. Yolumuzun üstündeki ilk kişi o."

"Şimdi bir şey söylememe izin var, değil mi?"

"Neymiş o?"

"Ben Raoul'ü bir kez kucaklamak için önce Grand-Empereur-Charlemagne Hanı'na uğramak istiyorum."

"Ne demek canım? Ben de geliyorum sizinle birlikte. Birlikte kucaklarız Raoul'ü."

Geldikleri sandala bindiler tekrar ve Halles'e doğru gittiler. Grimaud ve Blaisois atların başında bekliyorlardı orada. Daha sonra dördü birlikte Guénégaud Sokağı'na doğru gittiler.

Ancak Raoul'ü bulamadılar handa. Gündüz Prens'ten bir haber almış ve Olivain'le birlikte handan ayrılmıştı.

LXXXII

BAŞKOMUTANIN ÜÇ YARDIMCISI

Athos ve Aramis, aralarında anlaştıkları ve kararlaştırdıkları gibi Grand-Roi-Charlemagne Hanı'ndan çıktıktan sonra Dük de Bouillon'un konağına doğru yollandılar.

Ortalık zifiri karanlıktı, vakit en ıssız ve en sessiz saatlere doğru ilerlemekle birlikte kuşatılmış bir kenti yerinden sıçratacak kadar çeşitli gürültülerle kaynaşıp duruyordu. Her taraf barikatlarla doluydu, her sokak başında zincirler, her dört yol ağzında açık ordugâhlarla karşılaşıyorlardı. Devriyeler belirli noktalarda buluşuyor, parolaları aktarıyorlardı birbirlerine. Komutanların sağa sola gönderdikleri haberciler meydanlardan gelip geçiyorlardı sürekli olarak. Ateşli konuşmalardan herkesin ne kadar heyecanlı olduğu anlaşılıyordu. Pencerelerinden ayrılamayan barışçı vatandaşlar omuzlarında ya da sırtlarında taşıdıkları tüfekleri, süngüleriyle sokak sokak dolaşan savaşçı hemşehrileriyle sürekli bir şeyler tartışıp duruyorlardı.

Athos ve Aramis henüz yüz adım atmışlardı ki, bir barikatta nöbetçiler tarafından durdurulmuş ve parola sorulmuştu kendilerine. Onlar da bunun üzerine önemli bir haber vermek üzere Mösyö Bouillon'a gittiklerini söylemiş, nöbetçiler de sözde kendilerine eşlik etmesi ve barikatlardan kolay geçmelerini sağlamak, aslındaysa onlara gözkulak olması için bir rehber vermişlerdi yanlarına. Rehberleri sürekli şarkı söyleyerek önden gidiyordu:

Yiğit Mösyö Bouillon'un
Tek bir derdi var: Damla!

Kaç kıtadan oluştuğu belli olmayan son moda bir şarkıydı bu ve bütün kıtalar birbirlerinden çok farklı özelliklere sahiptiler.

Bouillon Konağı'na yaklaştıkları sırada üç atlı fark ettiler. Halk sürekli laf atıyordu bunlara çünkü yanlarında ne bir rehber ne de refakatçi vardı. Herhangi bir barikatla karşılaştıklarında orada bulunanlara birkaç kelime etmeleri, anında konumlarına uygun, gerekli saygıyı görmelerine, yolun açılmasına yetiyordu. Athos ve Aramis üç atlıyı görünce durdular.

"Ooo! Ooo!" dedi Aramis. "Gördünüz mü Kont?"

"Evet" dedi Athos.

"Kime benzettiniz üç atlıyı?"

"Ya siz Aramis?"

"Bizimkilermiş gibi geldi bana."

"Yanılmadınız, Flamarens'ı kesinlikle tanıdım."

"Ben de Châtillon'u."

"Kahverengi pelerinli atlıysa..."

"Kardinal o."

"Kesinlikle, ta kendisi!"

"Ama nasıl oluyor da Bouillon'un Konağı'nın çevresinde böyle rahatça dolaşabiliyor?" diye sordu Aramis.

Athos gülümsedi ama yanıt vermedi bu soruya. Beş dakika sonra Prens'in kapısını çalıyorlardı.

Yüksek mevkilerdeki insanların evlerinde adet olduğu üzere bir nöbetçi bekliyordu kapıda. Hatta avluda Prens Conti'nin yardımcısının emirlerini yerine getirmekle görevli küçük bir birlik bile vardı.

Şarkıda da söylendiği gibi Dük de Bouillon damla hastalığı çekiyordu ve yatıyordu bu nedenle. Ancak bu önemli hastalığı yüzünden bir aydır, yani Paris kuşatılalı beri ata binememesine rağmen Kont de la Fère ve Şövalye d'Herblay'i kabul etmekte duraksamadı kesinlikle.

İki arkadaşı Dük de Bouillon'un yanına aldılar. Hasta yatağında yatıyordu ama çevresinde ender rastlanan askeri bir ortam vardı. Bütün duvarlar kılıçlar, tabancalar, zırhlar, tüfeklerle kaplıydı. Mösyö Bouillon'un, hastalığı atlattıktan sonra Parlamento düşmanlarına kök söktüreceği apaçık belliydi. Bu arada yatağa bağlı olmasının da kendisini çok üzdüğünü söylüyordu.

"Ah beyler!" dedi iki ziyaretçiyi görünce. Yatağında doğrulmak isteyince yüzü acıyla kasıldı. "Sizler ne kadar mutlusunuz! Ata binebilirsiniz, istediğiniz yere istediğiniz gibi gidip gelebilirsiniz, halkın davasını savunabilir, halk için vuruşabilirsiniz. Ama ben yatağa mahkûmum gördüğünüz gibi. Allah kahretsin bu damlayı!" diyerek yüzünü buruşturdu gene. "Allah kahretsin!"

"Monsenyör" dedi Athos, "İngiltere'den geliyoruz ve Paris'e adım atar atmaz ilk işimiz sağlık durumunuz konusunda bilgi almak oldu."

"Teşekkür ederim beyler" diye karşılık verdi Dük. "Gördüğünüz gibi sağlığım bozuk... Allah kahretsin şu damlayı. Demek İngiltere'den geliyorsunuz ha! Kral Charles iyiymiş bildiğim kadarıyla, öyle mi?"

"Kral öldü Monsenyör" dedi Aramis

"Sahi mi!" dedi Dük hayretle.

"Parlamento tarafından mahkûm edildi ve idam sehpasında can verdi."

"Olamaz."

"Gözlerimizin önünde idam edildi."

"Peki Mösyö Flamarens'ın bana söyledikleri?"

"Mösyö Flamarens mı?" dedi Aramis.

"Evet, az önce çıktı buradan."

Athos gülümsedi.

"İki arkadaşıyla birlikte mi?" diye sordu.

"Evet, iki arkadaşı vardı yanında" diye ekledi Dük.

Ve sonra biraz endişeli bir tavırla devam etti.

"Gördünüz mü onları yoksa?"

"Evet, galiba sokakta rastlaştık."

Gülümseyerek baktı Aramis'e. O da biraz şaşkın bir tavırla baktı arkadaşına.

"Allah kahretsin bu damlayı!" dedi gene kendisini hiç rahat hissetmeyen Bouillon.

"Monsenyör" dedi Athos, "sizin gibi böyle acı çekip de askerlerin başından ayrılmamakta ısrar etmek için gerçekten Paris'in davasına yürekten bağlı olmak gerekir. İnanın ki bu direnceniz hayranız ben ve Şövalye d'Herblay."

"Ne yapalım beyler, ne gelir elden? Bu şarttır, siz nasıl yüreklilik ve bağlılığınızla meslektaşım Beaufort Dükü'nü kurtardınızsa, ayrıca belki hayatını bile kurtardınızsa, herkesin de kendisini toplum için feda etmesi şarttır! İşte gördüğünüz gibi ben de feda ediyorum kendimi ama şunu da söylemek gerekir ki, bütün gücümü tüketiyorum. Yüreğim sağlam, kafam yerinde ama bu lanet olası damla öldürüyor beni. Bu yüzden açıkça itiraf edeyim ki Saray, aslında son derece haklı taleplerimi kabul edecek olursa, evet, bakın, açıkça söylüyorum, bana aynı değerde başka araziler verirlerse, sekiz yıldan beri malımdan mülkünden yararlanamamamın zararlarını öderlerse -bilindiği gibi Sedan'daki arazim elimden alındığında, zararlarımın ödeneceğini

bizzat eski Kardinal söylemişti-, ayrıca aileme prens unvanını geri vermeye kabul ederlerse, ayrıca kardeşim de Turenne'i de göreve iade ederlerse, anında bu işlerden elimi eteğimi çekip arazime kapanacak, Saray ve Parlamento'nun istedikleri gibi hesaplaşmalarına razı olacağım."

"Son derece haklısınız Monsenyör" dedi Aramis.

"Değil mi ama? Siz de böyle düşünmüyor musunuz Kont de la Fère?"

"Kesinlikle!"

"O halde sizi temin ederim ki baylar" diye sürdürdü konuşmasını Dük, "çok büyük bir ihtimalle bunu kabul edeceğim ben de. Şu sıralar Saray birtakım tavizler veriyor bana. Her şeyin çözümlenmesi için benim evet demem yetecek. Bugüne kadar hep reddetmiştim bu teklifi ama artık sizin gibi insanlar da kabul etmem için ısrarcı olduktan sonra; bir de şu lanet damla hastalığı, Paris halkının davasına gereken ilgiyi göstermemi engellediğine göre, galiba gene en iyisi Mösyö Châtillon'un teklifini kabul etmek olacak."

"Kabul edin Prens, kabul edin" dedi Aramis.

"Gerçekten öyle! Hatta bu akşam adamları neredeyse terslediğim için kızdım da kendi kendime... Neyse yarın bir toplantı var, orada görüşürüz."

İki arkadaş Dük'ü selamladılar.

"Haydi beyler, haydi" dedi, Dük, "siz de yorulmuşsunuzdur yolda herhalde. Zavallı Kral Charles. Ama o da hatalıydı biraz, neyse! Tek tesellimiz bu olayda Fransa'nın kınanacak bir iş yapmış olmaması. Kral'ı kurtarmak için elinden geleni yapmış olması."

"Hiç kuşkunuz olmasın bundan, biz bizzat tanık olduk. Özellikle de Mösyö Mazarin..."

"Ya, gördünüz mü? Böyle bir tanıklık beni rahatlattı

doğrusunu söylemek gerekirse. Aslında bu Mazarin iyi adam, bir de yabancı olmasaydı... O zaman hakkını verirlerdi adamın. Aman! Allah kahretsin bu damlayı!"

Athos ve Aramis çıktılar ama Bouillon'un feryatları kulaklarını tırmalamaya devam etti. Zavallı Prens açıkça, lanetlenmiş biri gibi acı çekiyordu.

Sokak kapısına ulaştıklarında, "Evet, ne diyorsunuz buna?" diye sordu Aramis.

"Neye?"

"Mösyö de Bouillon'a!"

"Tıpkı rehberimiz gibi düşünüyorum ben de.

Yiğit Mösyö Bouillon'un
Tek bir derdi var: Damla!"

"Gördünüz mü?" dedi Aramis. "Ben de ziyaretimizin nedeniyle ilgili olarak tek kelime etmedim ona."

"Uygun hareket etmişsiniz, yoksa bir krize daha tutulurdu adam. Haydi şimdi Mösyö Beaufort'a gidelim."

Ve iki arkadaş Vendôme Konağı'na doğru yollandılar.

Konağa vardıklarında saat onu vuruyordu.

Vendôme Konağı da en aşağı Bouillon Konağı kadar sıkı bir koruma altındaydı. O konak gibi bir savaş ortamı vardı burada da. Nöbetçiler, avluda devriye birliği, çatılmış silahlar, halkalara bağlanmış ve eyerlenmiş atlar. Athos ve Aramis içeri girerlerken çıkan iki atlı yeni gelenlerin geçebilmeleri için bir iki adım geri çekilmek zorunda kaldılar.

"Ooo!" dedi Aramis. "Bu gece rastlaşmalar gecesi galiba. Doğrusu bu kadar sık birbirimizi gördükten sonra, yarın sabah karşılaşmazsak çok yazık olur!"

"Bu konuda hiç meraklanmayın siz Mösyö" diye karşılık verdi Châtillon. Beaufort Dükü'nün yanından çıkan Flamarens

ve oydu. "içiniz rahat olsun, bu gece birbirimizi aramadan bu kadar sık rastlaştığımıza göre, yarın sabah arayarak mutlaka buluruz birbirimizi."

"Dilerim Mösyö" dedi Aramis.

"Ben eminim" dedi Dük de.

Flamarens ve Châtillon yollarına devam ettiler. Athos ve Aramis de atlarından indiler.

Atlarının dizginlerini uşaklarına henüz uzatmış ve pelerinlerini de henüz çıkartmışlardı ki, bir adam bir fenerin soluk ışığında yüzlerini süzdükten sonra hayretle bağırıp kollarına atıldı.

"Kont de la Fère!" diye bağırdı adam. "Şövalye d'Herblay! Nasıl oluyor da siz burada Paris'te, böyle!"

"Rochefort!" dediler aynı anda iki arkadaş.

"Evet, kesinlikle öyle. Bildiğiniz gibi biz, beş gün kadar önce Vendômois'dan geldik. Mazarin'in canına okumaya hazırlanıyoruz. Sizler de bizlerdensiniz yanılmıyorsam, değil mi?"

"Her zamankinden daha fazla. Ya Dük?"

"Mazarin'e karşı pek öfkeli. Bizim sevgili Dük'ümüzün başarılarından haberdarsınızdır herhalde. Paris'in gerçek hakimi o. Dışarı çıkıp da halkın içinde ezilme tehlikesi atlatmadığı gün yok."

"Oh ne âlâ!" dedi Aramis. "Peki ama biraz önce buradan çıkanlar Flamarens ve Châtillon değiller miydiler?"

"Evet. Dük kabul etti kendilerini. Kesinlikle Mazarin adına geliyorlardı ama hiç kuşkum yok ki, tam konuşacak adamı bulmuşlardır."

"Gözün aydın!" dedi Athos. "Peki acaba biz Alteseri'yle görüşme onuruna erişemez miyiz?"

"Ne demek? Hemen! Siz ne zaman isterseniz kabul eder

o. Benimle gelin, ziyaretinizi haber verme onuru benim olsun."

Rochefort önden yürüdü. Kapılar önce onun, ardından da iki arkadaşın önünde açılıyordu ânında. Mösyö Beaufort'u sofra başına geçmeye hazırlanırken buldular. Çok işi olduğundan bu saate kadar geciktirmişti yemeğini, ancak durumun ciddiyetine rağmen Prens, Rochefort'un kendisine bildirdiği iki adı duyar duymaz masaya yaklaştırmakta olduğu iskemlesinden fırladı ve heyecanla iki arkadaşı karşılamaya koştu.

"Hoş geldiniz beyler, hoş geldiniz! Yemeğimi paylaşmaya geldiniz, değil mi? Boisjoli, hemen Noirmont'a haber ver, iki konuğum var. Noirmont'u tanıyorsunuz, değil mi beyler? Sofracıbaşım. Marteau Baba'nın halefi. O meşhur böreği yapan usta. Boisjoli, söyle kendisine, en güzel böreklerinden göndersin ama sakın La Ramée için yaptığına benzemesin. Allaha şükür ki, ne ip merdivene, ne hançere, ne de ağız tıkacına ihtiyacımız var artık."

"Monsenyör" dedi Athos, "sakın bizim için sofracıbaşınızı rahatsız etmeyin. Biz onun çeşitli ve sayısız yeteneklerini zaten biliyoruz. Bu akşam Altesleri izin verirlerse, kendilerinden yalnızca sağlık haberlerini ve yeni emirlerini almakla yetinelim."

"Evet! Sağlık durumum! İşte gördüğünüz gibi mükemmel! Mösyö de Chavigny ile Bastille'de beş yıl geçirmeye dayanan bir beden her şeye dayanır. Emirlerime gelince, itiraf etmeliyim ki size emir vermek güç benim için çünkü herkes kendi başına buyruk artık. Böyle giderse ben artık verecek emir de bulamayacağım."

"Gerçekten mi?" dedi Athos. "Oysa ben de Parlamento'nun sizin birliğinizden cesaret aldığını sanıyordum."

"Doğru! Birliğimiz. Bu birlik çok güzel bir şeydir. Haydi Dük de Bouillon ile neyse çünkü o damla hastalığı yüzünden yatağından çıkamıyor nasılsa. Anlaşma olanağı var kendisiyle.

Elboeuf ve inatçı çocuklarına gelince... Dük d'Elboeuf'le ilgili şarkıyı duydunuz mu?"

"Hayır Monsenyör."

"Gerçekten mi?"

Ve Dük okumaya başladı:

"Mösyö d'Elboeuf ve çocukları
Darmadağın ederler Kraliyet Meydanı'nı
Böbürlenerek dolaşırlar
Mösyö d'Elboeuf ve oğulları
Ama iş savaşmaya gelince
Bulamazsınız onları meydanlarda
Mösyö d'Elboeuf ve çocukları
Darmadağın ederler Kraliyet Meydanı'nı"

"Ama" dedi Athos, "Piskopos Yardımcısı böyle değildir herhalde!"

"Ne! Piskopos Yardımcısı mı? Daha da kötü. Allah insanı sahte rahiplerden korusun. Özellikle de cüppelerinin altında zırhla dolaşanlardan. Bu da Piskoposluk binasında oturup kazanamadığımız ya da kaybettiğimiz zaferler için dua edeceğine ne yapıyor biliyor musunuz?"

"Hayır."

"Adını verdiği bir alay kuruyor: Corinthe Alayı. Bir Fransız mareşalinden aşağı olmayan teğmenler, yüzbaşılar, Kral'dan farkı olmayan albaylar yaratıyor."

"Evet" dedi Aramis, "ama sıra savaşmaya gelince Piskoposluk'tan dışarı çıkmıyor, değil mi?"

"İşte şimdi yanıldınız, hiç de öyle değil durum sevgili dostum d'Herblay. İş savaşmaya gelince de basbayağı savaşıyor. O yakın akrabasının ölümünden sonra Parlamento'da bir de iskemle sahibi olduktan sonra aramızdan hiç eksik olmuyor artık. Parlamento'da, Konsey'de, savaş meydanlarında hep o. Prens

Conti'ye gelince... Törenler için yaratılmış bir süs generali sanki o. Hem de ne süs... Kambur bir prens. Ah! İşler hiç de iyi gitmiyor beyler..."

"Dolayısıyla Monsenyör, Altesleri durumdan hiç hoşnut değil, öyle mi?" diye sordu Athos bir yandan kaçamak bir bakışla Aramis'i süzerek.

"Hoşnut değil mi dediniz? Altes öfkeden deliye dönmüş durumda. Mesela bakın ve yalnızca size söylüyorum bunu, başka kimseye söylemem. Mesela Kraliçe bana karşı işlediği kabahatleri kabul etse, sürgüne gönderdiği annemi geri çağırtsa, amiralliği ihya etme görevini bana verse, çünkü malûm, babamın göreviydi bu, ölümünden sonra bana geçmesi gerekirdi, inanın, Fransa'da Mazarin'den daha büyük hırsızlar olduğunu söyleyecek köpekler yetiştirebilirdim."

Athos ve Aramis bu kez birbirlerine bakmakla kalmadılar, gülümsediler de. Rastlamasalar da Châtillon ve Flamarens'ın buradan geçmiş olduğunu kolayca anlayabilecek durumdaydılar. Bu nedenle de Mazarin'in Paris'te bulunduğuna dair tek kelime etmediler.

"Monsenyör" dedi Athos, "biz yeterince tatmin olduk. Altesi bu saatte rahatsız etmekten amacımız, kendilerine olan sadakatimizi göstermek ve de en sadık hizmetkârları olarak emirlerini yerine getirmeye hazır olduğumuzu söylemekti."

"En sadık dostlarım olarak beyler, en sadık dostlarım olarak! Gayet güzel kanıtladınız bunu. Saray'la anlaşırsam eğer, umarım ben de sizin dostunuz olarak kaldığımı gösterebileceğim. O beylerin de... Hay Allah, neydi onların adları? D'Artagnan ve Porthos, değil mi?"

"D'Artagnan ve Porthos."

"Tamam! Böyle işte, anlıyorsunuz değil mi Kont de la Fère ve de siz Şövalye d'Herblay, anlıyorsunuz değil mi? Her zaman ve her şeyimle sizinim ben!"

Athos ve Aramis saygıyla eğilip dışarı çıktılar.

"Sevgili dostum Athos" dedi Aramis, "Allah bağışlasın ama yanılmıyorsam eğer, siz yalnızca bana ders vermek için birlikte gelmeme razı oldunuz, değil mi?"

"Acele etmeyin bakalım sevgili dostum" dedi Athos, "asıl Piskopos Yardımcısı'nın yanından çıkarken gerçeği anlayacaksınız siz."

"Ona gidelim o halde" dedi Aramis.

Birlikte Cité'ye doğru ilerlediler.

Paris'in merkezine doğru yaklaştıkça Athos ve Aramis sokakların gene sularla kaplı olduğunu gördü ve gene bir sandala binmek zorunda kaldılar.

Saat on biri geçiyordu ancak Piskopos'un kapısını her zaman çalabileceklerini biliyorlardı.

Piskoposluk Sarayı suların içinden gökyüzüne doğru yükseliyordu. Saray'ın çevresine bağlanmış kayıklara bakınca buranın Venedik olduğunu söyleyebilirdi insan. Kayıklar gidip geliyor, rastlaşıyor, her köşeden bir yenisi çıkıyor, ya Cité sokaklarına dalıyor ya da Saint-Victor ve Tersane tarafına doğru uzaklaşıyorlardı. Bazı kayıklar çok sessiz ve gizemleydiler, bazıları ise hem ışıklıydı hem de gürültüler yükseliyordu içinden. İki arkadaş bu bir yığın sandal arasından kendilerine yol bulup binaya yanaştılar.

Piskoposluk'un zemin katını tamamıyla su basmıştı, duvara merdivenler dayamışlardı. Sellerin oluşturduğu tek değişiklik binaya kapı yerine pencerelerden girilmesiydi.

Athos'la Aramis de böyle girdiler Başpapaz'ın odasına. İçeride yaklaşık bir düzine uşak vardı. Çünkü bekleme odasında da yaklaşık bir düzine asilzade Piskopos Yardımcısı tarafından kabul edilmeyi bekliyordu.

"Aman Allah'ım!" dedi Aramis. "Şuraya bakın Athos. Piskopos Yardımcısı bizi bekletmek mi istiyor yoksa?"

Athos gülümsedi.

"Sevgili dostum" dedi, "insanları konumlarının bütün sakıncalarıyla birlikte kabul etmek gerekir. Piskopos Yardımcısı da şu sıralar Paris'e hükmeden yedi sekiz kraldan biri, onun da bir Saray çevresi var."

"Doğru" dedi Aramis. "Ama biz Saraylı değiliz."

"Kendisine adlarımızı gönderir ve gerekli yanıtı alamazsak Piskopos Yardımcısı'nı Fransa'nın ve kendisinin sorunlarıyla başbaşa bırakıp gideriz. Uşaklardan birini çağırıp avcuna bir yarım altın sıkıştırmak yeterli bu iş için."

"İşte!" diye bağırdı Aramis. "Yanılmamışım, evet, evet, hayır... O canım işte! Bazin, buraya gelin, şaşkın!"

Tam o anda gösterişli kilise kıyafetiyle bekleme odasından geçen Bazin birden döndü, hangi patavatsızın kendisini böyle laubali bir biçimde çağırdığını anlamak üzere sertçe çevresine bakındı. Ama Aramis'i görür görmez sus pus oluverdi ve hemen iki asilzadenin yanına koştu.

"Ne? Siz ha Şövalye? Ve Kont Hazretleri! Gerçekten çok merak etmeye başlamıştım ikinizi de ve tam bu sırada geldiniz. Bilemezsiniz ne kadar mutluyum sizi tekrar gördüğüm için."

"Tamam, tamam üstat Bazin" dedi Aramis. "Bırakalım bu övgü yağdırma işini. Biz Piskopos Yardımcısı'nı görmeye geldik ama işimiz acele. Hemen görüşmemiz gerekiyor kendisiyle."

"Ne demek o? Tabii ki hemen gireceksiniz. Sizin gibi asilzadeler bekletilir mi? Yalnız Piskopos Yardımcısı şu anda Mösyö du Bruy adlı biriyle gizli bir toplantı yapıyor."

"Du Bruy mi?" diye bağırdılar aynı anda Athos ve Aramis.

"Evet, kendisini içeri ben aldım" dedi Bazin. "Adı da aklımda, tanıyor musunuz onu?" diyerek Aramis'e döndü Bazin.

"Galiba tanıyorum."

"Doğrusu ben tanıdığımı söyleyemeyeceğim" diye sürdürdü konuşmasını Bazin, "çünkü pelerinine çok iyi sarınmıştı ve bütün gayretime rağmen yüzünü göremedim. Ama bu kez geldiğinizi bildirmek için içeri girdiğimde daha iyi görebilirim belki."

"Gereği yok" dedi Aramis. "Bu gece onu görmekten vazgeçiyoruz, değil mi Athos?"

"Nasıl uygun görürseniz" dedi Kont.

"Evet, Mösyö de Bruy denen bu adamla konuşacak çok şeyi var herhalde."

"Bayların Piskoposluk'a geldiklerini haber vereyim mi acaba?"

"Hayır, gerekmez" dedi Aramis. "Athos, gelin."

İki arkadaş uşaklardan oluşan topluluğu yararak ve peşlerinde Bazin olduğu halde Piskoposluk'tan çıktılar. Aramis'in eski hizmetkârı arkalarından yerlere kadar eğilerek, çevresine onların önemli insanlar olduklarını hissettirmek için çaba harcıyordu.

"Peki" dedi Athos kayıkta Aramis'le baş başa kalınca, "ne diyorsunuz, Mazarin'i kaçırsaydık, bu insanlara nasıl bir oyun oynayacaktık, anladınız mı bunu şimdi?"

"Siz bilgeliğin canlı örneğisiniz Athos" diye karşılık verdi Aramis.

İki arkadaşı en çok etkileyen olaylardan biri de İngiltere'de gelişen çarpıcı olayların Fransa Sarayı'nda çok fazla önemsenmemesiydi. Oysa onlar bütün Avrupa'nın bu olaylarla çok yakından ilgileneceğini sanmışlardı.

Gerçekten de Louvre Sarayı'nın bir köşesinde çaresiz kalmış bir dul ve kollarında ağlayan bir öksüzden başka hiç kimse bir zamanlar I. Charles diye bir kralın yaşadığından ve bu kralın idam sehpasında can verdiğinden haberli değildi sanki.

İki arkadaş ertesi gün saat onda buluşmayı kararlaştırmışlardı aralarında. Hanın kapısına vardıklarında gecenin epey geç bir saati olmasına rağmen Aramis birkaç ziyarette daha bulunacağını söylemiş ve Athos'u tek başına göndermişti içeri.

Ertesi sabah saat onda gene birlikteydiler. Athos sabahın altısında dışarı atmıştı kendini.

"Ne var ne yok? Yeni bir şey var mı?" diye sordu Athos.

"Hiçbir şey yok. D'Artagnan'ı hiçbir tarafta gören olmamış. Porthos da yok. Sizden ne haber peki?"

"Bende de hiçbir şey yok."

"Vay anasını!" dedi Aramis.

"Gerçekten bu gecikme hiç de normal değil" dedi Athos. "Onlar en kestirme yolu seçmişlerdi, dolayısıyla da bizden önce varmalıydılar."

"Buna bir de d'Artagnan'ın ne kadar tez canlı olduğunu ekleyelim. Kendisini beklediğimizi biliyordu ve böyle bir durumda bir saat bile yitirmeye razı olamazdı."

"Hatırlarsanız, ayın beşinde burada olmayı düşünüyordu."

"Bugün ayın dokuzu. Bu akşam sona eriyor süre."

"Bu akşam da haber çıkmazsa ne yapmayı düşünüyorsunuz?" diye sordu Athos.

"Aramaya başlayacağız elbette."

"Tamam" dedi Athos.

"Raoul'den haber var mı?" diye sordu Aramis.

Kont'un alnından bir kara bulut geçti âdeta.

"Çok endişelendiriyor beni Raoul" dedi. "Dün Prens Condé'den bir mesaj almış, Saint-Cloud'ya buluşmaya gitmiş onunla ve hâlâ dönmedi."

"Madam Chevreuse'ü görmediniz mi?"

"Evinde yoktu. Peki siz Aramis, siz Madam Longueville'e uğramışsınızdır herhalde."

"Evet, uğradım."

"Ne oldu?"

"Evinde yoktu ama yeni adresini bırakmış hiç değilse."

"Neredeymiş?"

"Tahmin edin bakalım."

"Geceyarısı nereye gittiğini nereden bileyim ben? Benden ayrıldıktan sonra ona gittiniz siz galiba. Ve bildiğim kadarıyla ayaklanmacı kadınların en etkin oldukları devre geceyarısından sonradır, öyle mi?"

"Belediye Sarayı'na gittim sevgili dostum."

"Belediye Sarayı'na mı? Tüccar ve esnaf temsilcisi mi oldu yoksa?"

"Hayır ama Paris'in kraliçesi ilan etmiş kendisini. Hemen Saray'a ya da Tuileries'ye yerleşmekten çekindiğinden Belediye Sarayı'nda karar kılmış. Ve burada de sevgili düküne muhtemelen bir erkek ya da kız varis verecektir."

"Bu durumdan hiç söz etmemiştiniz bana" dedi Athos.

"Sahi mi? Unutmuşum. Kusura bakmayın."

"Şimdi, şu andan itibaren akşama kadar ne yapacağız? İşsiz güçsüz kaldık!"

"Tam bize göre bir iş olduğunu unutuyorsun dostum."

"Nerede?"

"Charenton'da canım, nerede olacak! Verdiği söze güvenerek, uzun süredir nefret ettiğim Châtillon adında biriyle bulaşacağım orada."

"Ne amaçla?"

"Çünkü Coligny adlı birinin kardeşidir."

"Doğru ya, unutmuştum... Şu sizin hasmınız olduğunu söyleyen adam. Bu cüretinin cezasını çok pahalı ödemiş adam. Bununla yetinmeniz gerekirdi aslında."

"Doğru ama ne yapalım? Yeterli gelmiyor işte. Kinciyimdir ben. Beni kiliseye bağlayan tek nokta da bu zaten. Ayrıca Athos, benimle birlikte gelmek gibi bir mecburiyetiniz yok kesinlikle."

"Olur mu canım! Şaka yapıyorsunuz herhalde" dedi Athos.

"Peki dostum, benimle birlikte gelmek istiyorsanız, kaybedecek vaktimiz yok. Trampetler çaldı, topların yola çıktığını gördüm biraz önce. Belediye Sarayı alanında burjuvaların savaş düzenine geçişlerini izledim. Dük de Châtillon'un dün söylediği gibi bugün Charenton'da vuruşacaklar kesinlikle."

"Ben de dün geceki görüşmelerin bu savaşçı amaçları değiştireceğini sanmıştım" dedi Athos.

"Kesinlikle öyle ama sırf bu görüşmeleri daha iyi maskelemek için de olsa vuruşmak gerekiyor."

"Zavallı insanlar!" dedi Athos. "Sedan'ın yeniden de Bouillon'a verilmesi, amiralliğin geliştirilme işinin Beaufort'a emanet edilmesi ve Piskopos Yardımcısı'nın da kardinal olması için ölecekler!"

"Yapmayın dostum!" dedi Aramis. "Raoul savaşa katılmış olsaydı böyle filozofça düşünmezdiniz kesinlikle."

"Kim bilir, belki de haklısınız Aramis."

"O halde, en iyisi savaş meydanına gitmek. Böylece belki d'Artagnan'ı, Porthos'u hatta belki Raoul'ü bile bulabiliriz."

"Yazık!"

"Sevgili dostum" dedi Aramis, "artık Paris'e döndük. Böyle sürekli iç çekme alışkanlığından kendimizi kurtarmamız gerekiyor belki de. Biz savaşa bakalım, haydi savaşa! Siz aslında silahşördünüz Athos, değil mi? Şimdi din adamı oldunuz. Bakın yakışıklı iki burjuva geçiyor karşıdan. Ne kadar çekici bir görüntü... Şu yüzbaşıya ne dersiniz peki? Tam bir asker değil mi?"

"Mouton Sokağı'ndan çıkıyorlar."

"Gerçek askerler gibi, önlerinde de trampetçiler var. Şu iri yarı adama bakın bir, nasıl hava atıyor..."

"Hey!" diye bağırdı Grimaud.

"Ne var?" dedi Athos.

"Planchet, Mösyö."

"Dün teğmendi" dedi Aramis, "bugün yüzbaşı olmuş, yarın da albaylığa yükselir kesinlikle. Uyanık bir haftaya kalmaz mareşaldir."

"Şundan biraz havadis alalım, gelin" dedi Athos.

İki arkadaş Planchet'ye yanaştılar. Kendisini görev başında gösterdiğinden her zamankinden daha da kibirli bir hava takınan eski uşak iki asilzadeye, Paris ordusunun artçı gücünü oluşturan iki yüz adamıyla birlikte Kraliyet Meydanı'nda mevzilenmek emri aldığını bildirdi. Gerekirse buradan Charenton'a doğru yürüyüşe geçecekti.

Athos'la Porthos aynı yöne doğru gittiklerinden eşlik ettiler Planchet'ye.

Planchet adamlarını olabildiğince ustalıklı bir halde yönetti meydanda ve hepsini Saint-Antoine Sokağı'na yerleştirilmiş uzun bir burjuva safının arkasına dizdi. Ve işareti beklemeye başladı.

"Zor bir gün olacak" dedi askerce bir tavırla Planchet.

"Kesinlikle" diye karşılık verdi Aramis, "ama burayla düşman hatları arasında çok mesafe var."

"Mesafeyi kapayacağız" dedi bir manga komutanı.

Aramis adamı selamladı ve Athos'a döndü.

"Bu adamlarla birlikte Kraliyet Meydanı'nda olmak beni hiç ilgilendirmiyor" dedi. "Biraz daha ileri gitsek mi? Ne dersiniz? Daha yakından görürüz olup bitenleri."

"Üstelik Mösyö de Châtillon da gelip Kraliyet Meydanı'nda aramaz sizi herhalde, değil mi? Haydi dostum, ileri gidelim."

"Peki, sizin de Mösyö Flamarens'a söyleyecek bir şeyiniz yok mu?"

"Dostum" dedi Athos, "ben bir karar aldım, artık zor durumda kalmadıkça kılıç kullanmayacağım."

"Ne zaman aldınız bu kararı?"

"Son kez hançer çektiğimden beri."

"Güzel! Gene Mordaunt'dan bir anı. Bu canavarı öldürdüğünüz için neredeyse vicdan azabı çekeceksiniz dostum."

"Şşşt!" dedi Athos parmağını dudağına götürüp kendine özgü bir tavırla acı acı gülümseyerek. "Lütfen Mordaunt'dan söz etmeyelim, başımıza tatsız bir olay gelmesin."

Athos kenar mahalleler boyunca gitti, daha sonra silahlı burjuvalarla kapkara kesilmiş Fécamp Vadisi'ni geçip Charenton'a doğru atıldı.

Tabii Aramis'in de yarım at boyu peşinde olduğunu söylemeye gerek yok.

LXXXIII

CHARENTON SAVAŞI

Athos'la Aramis yol boyunca ilerledikçe sıra sıra birlikler görüyor, pırıl pırıl zırhlara, paslı kılıçlara, gösterişli, ağızdan dolma tüfeklere bakıyorlardı.

"Gerçek savaş alanı burası galiba" dedi Aramis. "Köprünün önünde, tabancaları ellerinde duran şu süvarileri görüyor musunuz? Bakın, bakın! Bir de top geliyor."

"Aman Allah'ım! Nereye getirdiniz siz bizi dostum?" diye sordu Athos. "Kraliyet ordusundan tanıdık subayların aşina yüzleri dolaşıyor çevremde sanki. İki onbaşıyla birlikte bu tarafa doğru gelen Mösyö de Châtillon değil mi?"

Athos anında elini kılıcına attı, Aramis ise Paris ordugâhının sınırını aştığını düşünerek tabancalarına attı elini.

"Selam beyler" dedi yaklaşan Dük. "Olup bitenlerle ilgili olarak hiçbir şey anladığınız yok sizin galiba ama tek kelimeyle her şeyi açıklayacağım ben size. Şu anda ateşkes durumundayız. Toplantı var, görüşmeler yapılıyor. Prens, Mösyö de Retz, Mösyö de Beaufort ve Mösyö de Bouillon siyaset konuşuyorlar şu anda. Bu durumda iki olasılık olduğu anlaşılıyor: Ya işler yoluna girmeyecek ve o zaman gene karşı karşıya geleceğiz Şövalye ya da her şey yoluna gitecek, o zaman ben komutanlıktan kurtulacağım ve sizinle karşılaşabileceğim."

"Mösyö" dedi Aramis, "güzel konuşuyorsunuz. Bu nedenle izin verirseniz bir soru soracağım size."

"Buyurun sorun."

"Yetkililer neredeler acaba?"

"Charenton'da, Paris yönünden kente girişte sağ taraftaki ikinci evde."

"Ve bu toplantı habersiz yapıldı, öyle mi?"

"Evet Mösyö. Kardinal'in dün akşam Parisliler'e getirdiği yeni öneriler sonunda doğdu böyle bir görüşme ortamı."

Athos ve Aramis gülerek baktılar birbirlerine. Bu önerilerin neler olduğunu, kimin kime ne önerdiğini herkesten daha iyi biliyorlardı.

"Peki" dedi Athos, "toplantının yapıldığı ev..."

"Charenton'da birliklerinize komuta eden Mösyö Chanleu'ye ait. Birlikleriniz diyorum çünkü beylerin de Fronde yanlısı olduklarını sanıyorum."

"Öyle sayılır" dedi Aramis.

"Öyle sayılır ne demek?"

"Tabii ki Mösyö. Son günlerde kimin kim olduğunu, ne olduğunu kesinlikle söylemenin imkânsızlığını siz de takdir edersiniz herhalde."

"Biz Kral'dan ve Prensler'den yanayız" dedi Athos.

"Aramızda anlaşmaya varmamız gerekiyor" diye karşılık verdi Châtillon. "Kral bizden yana ve komutanları da Orléans Dükü ve Prens Condé."

"Evet" dedi Athos, "ama Kral aslında Conti, Beaufort, Elboeuf ve Bouillon'la birlikte bizim saflarımızda."

"Olabilir" dedi Châtillon, "ayrıca benim de Kardinal'e büyük bir bağlılığım olduğu bilinir. Bütün servetimin söz konusu olduğu bir dava var ortada. Hatta biraz önce avukatımın yanındaydım."

"Paris'te mi?"

"Hayır, Charenton'da avukatım... Adını duymuşsunuzdur herhalde. Mösyö Viole kusursuz bir insandır ama biraz inatçıdır. Her şeye rağmen boş konuşmaz. Dün görüşmeyi umuyordum onunla ama sizinle karşılaşmamız özel işlerimle uğraşmama izin vermedi. Ancak bazı işlerin yapılması mutlaka şart olduğundan ateşkesten yararlandım ben de. Şimdi aranızda oluşumun nedenini anlamışsınızdır sanırım."

"Demek Mösyö Viole kendisine danışmaya gelenleri açık havada kabul ediyor, öyle mi?" diye sordu Aramis gülümseyerek.

"Evet Mösyö, hatta ve hatta at üstünde. Bugüne bugün beş yüz silahlı adam var emrinde. Kendisine gereken saygıyı

gösterebilmek için de yarımda gördüğünüz için sizi çok şaşırtan şu iki küçük topla birlikte gittim ona. Önce tanımıyordum onu, itiraf edeyim. Upuzun bir kılıç ve tabancalar var kemerinde. Onu tanırsanız siz de seveceksiniz herhalde, havalı biri."

"O kadar ilginç biriyse arar buluruz" dedi Aramis.

"Elinizi çabuk tutmalısınız beyler, toplantının fazla uzayacağını sanmıyorum."

"Ya sonuç alamadan dağılırlarsa?" diye sordu Athos. "O zaman Charenton'u ele geçirmeyi mi deneyeceksiniz?"

"Öyle emir aldım. Saldırı birliklerine komuta ediyorum ve elimden ne gelirse yapacağım."

"Mösyö" dedi Athos, "süvari birliklerinin başında olduğunuza göre..."

"Pardon, ben bütün birliklerin komutanıyım."

"Dahi iyi ya... Bütün subaylarınızı tanıyorsunuzdur herhalde. Yani seçkin, göze çarpan subaylarınızı demek istiyorum."

"Evet, aşağı yukarı."

"O halde komutanız altında silahşör teğmeni Şövalye d'Artagnan diye biri olup olmadığını söyleyebilir misiniz?"

"Hayır Mösyö, bizimle birlikte değil. Kendisinin Paris'ten bir buçuk ay önce ayrıldığı ve İngiltere'de bir göreve gittiği söyleniyor."

"Benim haberim vardı bundan ama döndüğünü sanıyordum."

"Hayır Mösyö. Bir gören de yok bildiğim kadarıyla. Kesinlikle söyleyebilirim bunu çünkü silahşörler de bizim emrimizde. Hatta Mösyö d'Artagnan'ın yerine Mösyö Cambon vekâlet ediyor."

İki arkadaş göz göze geldiler.

"Görüyorsunuz ya" dedi Athos.

"Tuhaf" dedi Aramis.

"Mutlaka yolda bir felaket gelmiştir başlarına."

"Bugün ayın dokuzu. Kararlaştırılan süre bu akşam bitiyor. Bu akşam da bir haber çıkmazsa, yarın yola düşeriz."

Athos başıyla işaret ederek onayladı arkadaşını. Sonra dönerek, "Peki ya Mösyö Bragelonne? On beş yaşlarında, Prens'in komutasında genç bir subay?" diye sordu Athos, Aramis'in önünde babalık duygularını dile getirmekten çok sıkıntılı bir halde. "Dük tarafından tanınma onuruna erişti mi böyle biri acaba?"

"Tabii!" diye karşılık verdi Châtillon. "Bu sabah Prens'le birlikte geldi. Sempatik bir delikanlı. Ahbabınız mı yoksa?"

"Evet Mösyö" diye karşılık verdi Athos heyecanlı ve duygulu bir sesle, "kendisi çok yakındır bana ve görmek isterim. Mümkün mü acaba?"

"Gayet tabii. Gelin benimle, karargâha götüreyim sizi."

"Ne oluyor böyle?" dedi telaşla arkasını dönen Aramis. "Nedir arkamızdaki bu gürültü?"

"Bir süvari birliği üstümüze doğru geliyor" dedi Châtillon.

"Piskopos Yardımcısı'nı ve Fronde yanlılara özgü başlığını tanıdım."

"Ben de Mösyö Beaufort ve şapkasının beyaz tüylerini."

"Dört nala geliyorlar. Prens de yanlarında. Aaa! Ayrılıyor onlardan."

"Duydunuz mu? Trampetler vuruyor" diye bağırdı Châtillon. "Sorun bakalım ne oluyor?"

Gerçekten de askerlerin silah başı yaptıkları, atlarından inmiş olan süvarilerin tekrar atlarına bindikleri, borazanların çaldığı, trampetlerin vurduğu duyuluyordu. Mösyö Beaufort kılıcını çekti.

Prens de bir işaretle herkesi yanına çağırdı ve bir süre için Parisli askerler arasına karışan Kraliyet ordusunun bütün subayları ona doğru koştular.

"Beyler" dedi Châtillon, "ateşkesin bozulduğu açıkça belli oluyor. Bu demektir ki dövüşeceğiz. Siz de Charenton'a dönün çünkü birazdan saldırıya geçeceğim. Bakın Prens işaret veriyor bana."

Gerçekten de bir borazancı Prens'in flamasını üç kez kaldırıp indiriyordu.

"Görüşmek üzere sayın Şövalye!" diye bağırdı Châtillon.

Ve askerlerin yanına ulaşmak üzere atını tırısa kaldırdı.

Athos'la Aramis ise atlarını çevirip Piskopos Yardımcısı'nı ve Beaufort'u selamladılar. Mösyö Bouillon ise toplantının sonuna doğru şiddetli bir damla nöbetine yakalanmış ve sedyeye konarak alelacele Paris'e götürülmüştü.

Dük d'Elboeuf de çevresinde kurmayları gibi dolanan dört oğluyla Parisliler ordusunun safları arasında dolaşıyordu.

Bu arada Charenton'la Kraliyet ordusu arasında, sanki savaşta ölenlerin cesetlerini örtmeye yarayacak beyaz bir alan oluşuyordu.

"Mazarin dedikleri bu adam gerçekten Fransa'nın yüz karası" dedi Piskopos Yardımcısı ve eski asker-papazlar gibi piskopos giysilerinin üstüne bağladığı kılıcının kemerini iyice sıkıştırdı. "Ülkeyi babasının çiftliği gibi yönetmek isteyen sonradan görmenin biri! Fransa'nın huzura kavuşabilmesi için onun mutlaka çekilmesi gerekiyor."

"Şapka renginde bir anlaşmazlık çıktı galiba" dedi Aramis.

O anda kılıcını çekti Mösyö Beaufort.

"Beyler!" dedi. "Diplomasiyi boşuna denedik. Mazarin denen korkaktan kurtulmak istiyorduk ama etkisi altına aldığı Kraliçe kesinlikle başbakan olarak tutmak istiyor onu. Bu durumda tek çıkar yol var bizim için: Onu her alanda kesin bir yenilgiye uğratmak."

"Güzel" dedi Piskopos Yardımcısı. "İşte Mösyö de Beaufort'un bilinen hitabet gücü."

"Bereket versin" dedi Aramis, "Fransızca hatalarını kılıcının ucuyla düzeltiyor."

"Bırakın canım!" dedi Piskopos Yardımcısı küçümseyici bir tavırla. "Bahse girerim bembeyaz olmuştur yüzü şimdi."

Ve o da kılıcını çekti.

"Beyler" dedi, "düşman üstümüze doğru geliyor. Ancak öyle sanıyorum ki, yolun yarısında işlerini bitireceğiz onların."

Kendisini izleyip izlemediklerine aldırmadan ileri atıldı. Başpiskoposluk'unun adından esinlenilerek Corinthe Alayı adını almış birliği de peşinden atıldı ve çatışma başladı.

Öte yandan Mösyö de Beaufort da atlılarını Noirmoutiers'nin komutasında Parisliler'in sabırsızlıkla bekledikleri erzağı taşıyan konvoyun bulunduğu Etampes'a doğru sürüyordu. Mösyö Beaufort saldırıya arkadan destek verecekti.

Meydana komuta eden Mösyö Chaleu ise kuvvetlerinin büyük bölümüyle saldırıya direnebilmek için bekliyordu. Hatta düşman püskürtülürse bir karşı saldırıya geçmeyi bile deneyecekti.

Yarım saat içinde hemen hemen bütün noktalarda çatışma başlamıştı. Mösyö Beaufort'un yiğitlik öykülerinden bıkan Piskopos Yardımcısı en öndeki safa geçmiş mucizeler yaratıyordu. Bilindiği gibi kendisi kılıç meraklısıydı ve kılıcını kınından

her çekişte son derece mutlu olurdu. Hatta kılıcını kime karşı ve niçin çektiğinin de bir önemi yoktu! Ancak bu kez savaşçı olarak görevini iyi yapmıştı belki ama albaylığı pek becerememişti. Arkasındaki yedi sekiz yüz adamla üç bin kişilik bir kuvvete saldırmış, düşman önce şöyle bir sarsılır gibi olduktan sonra Piskopos Yardımcısı'nın askerlerini darmadağın edip surlara doğru geri çekilmek zorunda bırakmıştı. Ama Chanleu'nün topçu ateşi Kraliyet ordusunun ilerleyişini durdurdu. Hatta safları yarılacak gibi oldu. Ne var ki bu da uzun sürmedi ve askerler birkaç evle küçük bir korunun ardında sipere girdiler.

İşte o anda Chanleu beklediği anın geldiğini sandı. Kraliyet ordusunun peşinden gitmek için iki alayın başında saldırıya geçti. Ama yukarıda da belirttiğimiz gibi Kralcılar toparlanmışlar ve bizzat Châtillon'un komutasında yeniden saldırıya geçmekteydiler. Ve bu çıkışları öylesine başarılı oldu, öylesine ustaca yönetildiler ki, Chanleu ve adamları neredeyse tamamen kuşatıldılar. Chanleu hemen geri çekilme emri verdi. Adım adım ve karış karış gelişen bir geri çekiliş başladı. Ne yazık ki bir süre sonra Chanleu ağır yaralı olarak düştü kaldı savaş meydanında.

Châtillon onun düştüğünü görünce, ölüm haberini bütün gücüyle iletti savaş meydanına ve Kraliyet ordusunun maneviyatı yükselirken Chanleu'nün birlikte saldırıya geçtiği iki alay tamamen bozuldu. Artık herkes kendi derdine düşmüştü ve bir an önce siperlere ulaşabilmekten başka bir şey düşünmüyordu. Siperlerin önünde Piskopos Yardımcısı dağılan alayı toparlamaya çalışıyordu.

Ve bir süvari birliği ansızın, darmadağın olmuş durumda siperlere çekilmeye çalışanların arasına karışmış muzaffer askerlerin karşısına çıktı. Bu birliğin başında Athos ve Aramis vardı. Aramis kılıcını ve tabancasını çekmiş, Athos da kılıcı kınında, tabancaları eyerinde ilerliyordu. Athos bir geçit törenindeymiş gibi sakin ve telaşsızdı, ancak güzel ve asil yüzü bir yandan Saray'ın inadı öte yandan da Prensler'in nefreti yüzün-

den bu kadar insanın ölmesi karşısında üzüntülüydü. Aramis ise hiç acımadan vuruyor, indiriyor, her zamanki alışkanlığıyla çılgınca zevk alıyordu bundan. Ateşli gözleriyle çok coşkulu bakıyordu. İnce dudaklarında âdeta uğursuz bir gülümseme belirmişti. Tutkuyla açılan burun delikleri kan kokusunu içine çekiyordu. İndirdiği kılıç darbelerinden hiçbiri şaşmıyor, yerinden doğrulmaya kalkışan bir yaralı olursa da tabanca kabzasıyla işini bitiriyordu.

Karşı tarafta, Kraliyet ordusunun saflarında da iki atlı, biri altın yaldızlı zırha bürünmüş, öbürüyse yalnızca içinden beyaz kadife yeleğinin yenleri dışarı taşan sade bir deri ceket giymiş iki şövalye en ön saflarda vuruşuyorlardı. Altın yaldızlı zırhlı olanı Aramis'le karşı karşıya geldi ve Aramis, onun indirdiği darbeyi her zamanki gibi ustaca savuşturdu.

"Sizsiniz demek Mösyö Châtillon!" diye bağırdı Şövalye. "Hoş geldiniz! Ben de sizi bekliyordum zaten."

"Fazla bekletmedim sizi herhalde" diye karşılık verdi Dük. "Neyse, bekletmiş olsam da geldim ya!"

"Mösyö Châtillon" dedi Aramis ve bu iş için ayırdığı ikinci tabancasını çekti eyerden, "tabancanız dolu değilse, haliniz harap demektir."

"Allah'a şükür ki dolu."

Dük, Aramis'e yöneltti tabancasını, nişan aldı ve ateş etti. Ama Aramis Dük'ün tetiği çektiğini görür görmez başını eğmiş, isabet almamıştı ve mermi üstünden gelip geçmişti.

"Tutturamadınız!" dedi Aramis. "Ama Allah şahidimdir ki ben kaçırmayacağım fırsatı."

"Vakit bırakırsam size!" diye bağırdı Mösyö de Châtillon atını mahmuzlayarak ve kılıcını sallayarak saldırırken.

Aramis bu gibi durumlarda yüzünde beliren o gülümsemeyle biraz bekledi. Athos, Dük'ün şimşek gibi Aramis'in üzerine atıldığını görünce, "Ateş, ateş, ateş edin!" diye bağırırken

Aramis'in silahı da patladı. Châtillon kollarını iki yana açarak atının üstünde devrildi.

Zırh aralığından göğsüne saplanmıştı kurşun.

"Yandım!" diye mırıldandı Dük.

Atından aşağı kayarak yere düştü.

"Söylemiştim ben size Mösyö. Şimdi de bu sözümü bu kadar eksiksiz yerine getirdiğim için pişmanım doğrusu. Bir yardımım dokunabilir mi acaba?"

Châtillon bir işaret yaptı eliyle. Aramis atından inmeye hazırlanırken yan tarafından şiddetli bir darbe aldığını hissetti. Ancak zırhı kurtarmıştı ona bu sert kılıç darbesinden.

Hızla döndü, yeni gelen düşmanını bileğinden tuttu ve birden Athos'la birlikte aynı anda bağırdılar:

"Raoul!"

Delikanlı, Şövalye d'Herblay'in yüzünü ve babasının sesini tanıdı ânında. Kılıcını bıraktı. Bir yığın Parisli atlı Raoul'e saldırmak istediyse de Aramis onu kılıcıyla korudu.

"Benim tutsağım o! Açılın!" diye bağırdı.

Ve aynı anda Athos da oğlunun atını yularından tutup kalabalığın dışına çıkarıyordu.

Ansızın ikinci hatta, Châtillon'a destek veren Prens, kalabalığın ortasında göründü. Kartal bakışlarından ve indirdiği darbelerden herkes tanıdı onu.

Onu görünce, Piskopos Yardımcısı'nın bütün çabalarına rağmen toparlamayı başaramadığı Corinthe Başpiskoposu'nun alayı Paris birliklerinin arasına daldı, her şeyi devirdi ve hızla kaçarak Charenton'a girdi. Oradan da geçti durmadan, daha uzağa gitti. Sele kapılmış gibi sürüklenen Piskopos Yardımcısı da kısa süre sonra kendisini Athos, Aramis ve Raoul'den oluşan topluluğun içinde buldu.

"Oh, oh!" dedi, kıskançlığından, Piskopos'un uğradığı başarısızlık karşısında elinde olmadan sevinen Aramis. "Monsenyör, yüksek rütbeli bir papaz olarak kutsal kitapları iyi bilmeniz gerekir sizin, değil mi?"

"İçine düştüğüm bu durumla kutsal kitaplar arasında ne gibi bir ilişki var?" diye sordu Piskopos Yardımcısı.

"Prens'in bugün size Korinthoslular'ın ilk azizi Paul diye hitap etmesi!"

"Hadi! Hadi!" dedi Athos. "Güzel sözler ama oturup övgü dinleyemeyiz burada. İleri, hemen ileri, daha doğrusu geri! Çünkü anladığım kadarıyla Fronde yanlıları yitirdiler savaşı."

"Hiç ırgalamaz beni" dedi Aramis. "Ben buraya Châtillon ile karşılaşmak için gelmiştim. Karşılaştım da. Memnunum şimdi. Châtillon ile bir düello! İnsanın koltukları kabarıyor doğrusu."

"Bir de tutsak" diyerek Raoul'ü gösterdi Athos.

Üç atlı dört nala devam ettiler yollarına.

Delikanlı ansızın babasını karşısında bulunca, keyifle ürpermişti. At üstünde yan yana gidiyorlardı ikisi. Athos'un sağ avcunda delikanlının eli vardı.

Savaş meydanından iyice uzaklaştıklarında, "Çatışma sırasında en ön saflarda ne arıyordunuz siz?" diye sordu Athos delikanlıya. "Orası sizin yeriniz değildi yanılmıyorsam çünkü savaş için gerektiği gibi silahlanmış değildiniz."

"Aslında ben bugün çatışmaya katılmayacaktım. Kardinal adına görevlendirilmiştim. Rueil'e gidiyordum. Ama Mösyö Châtillon'un saldırıya geçtiğini görünce, yanında bulunmak için dayanılmaz bir istek belirdi içimde. Ve tam bu sırada Dük, Parisliler'den iki atlının beni aradıklarını söyledi ve Kont de la Fère adını verdi."

"Ne? Orada olduğumuzu biliyordunuz ve arkadaşınız Şövalye'yi öldürmek istediniz, öyle mi?"

"Zırhının içinde tanımamıştım Şövalye'yi" dedi Raoul kızararak. "Ancak ustalığından ve soğukkanlılığından tanımam gerekirdi."

"İltifatlarınıza teşekkür ederim delikanlı" dedi Aramis. "Kimden nezaket dersleri aldığınız belli. Rueil'e gittiğinizi söylemiştiniz, değil mi?"

"Evet."

"Kardinal'e mi?"

"Kesinlikle. Prens'in bir mesajını iletecektim Kardinal Hazretleri'ne."

"Yerine ulaştırmak gerekiyor onu" dedi Athos.

"Bir dakika, bakalım! Lüzumsuz cömertlik yok, Kont. Düşünün bir. Kaderimiz ve belki de daha önemlisi arkadaşlarımızın kaderi bu mesaja bağlı olabilir."

"Ama onun görevini yerine getirmesini engellememeliyiz" dedi Athos.

"Her şeyden önce, delikanlı benim tutsağım sayın Kont. Unutmayın bunu. Biz burada bir mücadele veriyoruz. Kaldı ki mağluplar araçların seçilmesinde fazla müşkülpesent olmamalıdırlar. Verin bana mesajı Raoul."

Raoul duraksadı, ne yapması gerektiğini öğrenmek istiyormuş gibi Athos'un gözlerini aradı.

"Verin mesajı Raoul" dedi Athos. "Siz Şövalye d'Herblay'in tutsağısınız."

Raoul istemeyerek boyun eğdi ama Kont de la Fère'den çok daha aldırmaz biri olan Aramis telaş içinde mesajı elinden kaptı, bir çırpıda okudu, sonra da Athos'a uzattı ve şöyle dedi:

"Siz Allah'a inanırsınız, okuyun ve bu mektupta Allah'ın bizim bilmemiz gereken bir şeyi, bize hangi yoldan, nasıl duyurmuş olduğunu düşünerek değerlendirin."

Mektubu alan Athos'un kaşları çatıldı. Yaptığı işten iğrenmesine rağmen, nihayet bunu d'Artagnan için yaptığını düşündü ve duygularına hakim olarak okudu.

Şöyle diyordu mektup:

Monsenyör; bu akşam Mösyö Comminges'in birliğini takviye için istediğiniz on adamı göndereceğim size. Bunların hepsi yiğit askerlerdir ve Kardinal Hazretleri'nin ustalık ve kararlılıklarından çekindiği iki amansız düşmanının işini bitirmeye yeterler.

"Oh, oh!" dedi Athos.

"Ne diyorsunuz?" diye sordu Aramis. "Comminges'in birliğinin on seçme askerle takviyesini gerektiren bu iki düşman kimdir acaba? Sizce Porthos ve d'Artagnan'a benzemiyorlar mı bunlar?"

"Gün boyunca Paris'in altını üstüne getireceğiz" dedi Athos. "Akşama kadar haber alamazsak, derhal Picardie Yolu'nu tutacağız. D'Artagnan'ın düş gücü sayesinde kuşkularımızı ortadan kaldıracak bir kanıt bulacağımıza inanıyorum."

"O halde Paris'i arayalım ve özellikle de Planchet'yi haberdar edelim. Haber almış mı eski efendisinden bakalım?"

"Zavallı Planchet! Ne kadar rahat konuşuyorsunuz Aramis. Onu da kılıçtan geçirmiş olabilirler. Savaşçı burjuvalar mutlaka karşı saldırıya geçmiş ve sonra da kılıçtan geçirilmişlerdir."

Bu gerçekten güçlü bir olasılık olduğundan iki arkadaş Temple Kapısı'ndan Paris'e büyük bir endişe içinde girdiler. Kraliyet Meydanı'na doğru gittiler. Talihsiz burjuvalarla ilgili olarak haber almayı umuyorlardı burada. Ama iki arkadaş bütün burjuvaları komutanlarıyla birlikte hâlâ Kraliyet Meydanı'nda oturmuş içki içip oyun oynarken görünce donakaldılar hayretten. Oysa aileleri Charenton'daki top seslerini duyunca herhalde onların ateşe atıldıklarını sanıp meraklanmışlardı.

Athos'la Aramis, Planchet'yi buldular ve haber sordular eski efendisinden. Ama o da bir haber alamamıştı Gaskonyalı'dan. İki asilzade Planchet'yi de yanlarına almak istediler. Ne var ki Planchet üstlerinden emir almadıkça görevini terk edemeyeceğini söyledi.

Bununla birlikte saat beşte savaştan döndüklerini söyleyerek hana döndüler. XIII. Louis'nin tahta atını bir an gözden kaybetmemişlerdi.

"Allah kahretsin!" diye homurdandı Planchet de Lombards Sokağı'ndaki dükkânına dönünce. "Kötü yenildik. Asla unutamayacağım bunu!"

LXXXIV

PICARDIE YOLU

Paris'te güven içinde olan Athos'la Aramis şehir dışına çıkar çıkmaz büyük tehlikeler karşısında olduklarını gizlemiyorlardı. Ancak bu tür insanlar için tehlikenin ne anlama geldiği bellidir. Ayrıca ikinci destanın çözümünün de artık yakın olduğunu çok iyi biliyorlardı.

Paris'te de hiç huzur yoktu zaten. Yiyecek sıkıntısı baş göstermiş ve Prens Conti'nin generallerinden biri biraz daha nüfuz sahibi olmak istediğinde başkaldırmaya ve böylelikle meslektaşları arasında geçici üstünlük sağlamaya başlamıştı.

Bu olaylardan birinde Mösyö Beaufort, Kardinal'in evini ve kütüphanesini yağmalattırmış, bunu ihtiyaç içindeki halka bir şeyler sağlayabilmek için yaptırdığını söylemişti.

Athos ve Aramis Parisliler'in Charenton'da yenilgiye uğradıkları günün akşamı gerçekleşen darbeden sonra Paris'i terk ettiler.

Arkalarında sefil, açlığın eşiğinde, korku içinde, görüş ayrılıklarının parçaladığı bir Paris bırakmışlardı. Parisliler'i de,

ayaklanmacıları da aynı sefalet, aynı endişeler, düşman saflarındaki aynı entrikalar bekliyordu. Bu yüzden Athos ve Aramis Saint-Denis Kapısı'ndan geçerlerken Saint-Germain'de insanların neşe içinde gülüp oynadıklarını ve eğlendiklerini öğrenince çok şaşırdılar.

İki arkadaş kenar yollardan gitmeyi tercih ettiler çünkü önce Ile-de-France'ta sağa sola dağılmış Kardinal yanlılarının, sonra da Normandiya'yı tutan ayaklanmacıların eline düşmemeleri gerekiyordu. Aksi halde tutuklanıp kendilerini Mösyö Longueville'in karşısında bulmaları işten bile değildi. Yakalananların dost ya da düşman olduklarına da Mösyö Longueville karar verirdi. Bu tehlikelerden kurtulduktan sonra Boulogne'dan Abbeville'e uzanan yola ulaştılar. Ve adım adım bütün izlerin peşine düştüler.

Ancak bir süre kararsız kaldılar. Kendilerine soru sordukları bazı hancılar endişelerini giderecek ya da araştırmalarına yol gösterecek bir şey söyleyemediler ama Athos'un duyarlı parmakları Montreuil'de masaya dokununca sert bir şey fark etti. Örtüyü kaldırdı ve tahtaya derince kazılmış şu yazıyı okudu:

PORT...-D'ART...-2 ŞUBAT

"Harika!" dedi yazıyı Aramis'e gösteren Athos. "Biz aslında burada kalmalıydık ama gerek kalmadı artık. İleri gidelim."

Atlarına atladılar ve Abbeville'e gittiler. Önce burada çok sayıda han görmeleri şaşırttı onları. Hepsini dolaşmaları olanaksızdı. Aradıkları kimselerin hangi handa kaldıklarını nasıl öğreneceklerdi?

"İnanın Athos" dedi Aramis, "Abbeville'de bir şey bulabileceğimiz umuduna kapılmayalım hiç. Biz nasıl şaşırdıksa dostlarımız da şaşırmıştır mutlaka. Porthos yalnız olsaydı en iyi handa kalırdı ve biz de izini bulurduk. Ama d'Artagnan'ın bu tür zayıflıkları yoktur. Porthos ne kadar karnının aç olduğunu

söyleyip kafasını şişirirse şişirsin d'Artagnan gene bildiğini okurdu, tıpkı kader gibi. Zaten bizim de onu bulmamız gerekiyor."

Ve yollarına devam ettiler ama karşılarına hiçbir şey çıkmadı. Aslına bakılırsa Athos ve Aramis çok zor ve hayali bir işe girişmişlerdi. Ve belki de eğer ruhları onur, dostluk ve minnet duygularıyla dolu olmasaydı iki arkadaş kumları eşelemekten, gelip geçenlere sorular sormaktan, işaretleri yorumlamaya çalışmaktan ve insanların yüzlerini incelemekten vazgeçerlerdi.

Böylece Péronne'a kadar gittiler.

Athos artık yavaş yavaş umudunu yitirmeye başlamıştı. Bu soylu ve ilginç şahsiyet Aramis'le birlikte içine düştüğü karanlıktan kendisini sorumlu tutuyordu. Arkadaşlarını gerektiği gibi arayamamışlardı kesinlikle. Sorularını sorarlarken ısrarcı olamamışlar, soruşturmalarını ustaca yürütememişlerdi. Tam geri dönmeye hazırlanıyorlardı ki, kentin kapılarına kadar uzanan bir kenar mahalleden geçerlerken bir tabya çevresinde sokağın köşesiyle kesişen beyaz duvarda Athos, siyah taşla çizilmiş ve bir çocuk elinden çıkmış gibi acemice yapılmış, dört nala giden iki atlıyı gösteren bir resim gördü. Atlılardan birinin elinde bir pankart ve üzerinde de İspanyolca bir sözcük vardı:

BİZİ İZLİYORLAR

"Ohoo!" dedi Athos. "İşte her şey apaçık ortada. İzlenmelerine rağmen beş dakika da olsa burada konaklamış olmalı d'Artagnan. Bu da o kadar yakından izlenmediklerinin kanıtıdır. Kim bilir, paçayı kurtarmıştır belki de."

Aramis başını salladı.

"Kaçsaydı görürdük, en azından haberini duyardık."

"Haklısınız Aramis, devam edelim biz."

İki arkadaşın endişe ve sabırsızlığını anlatmaya çalışmak

boş bir çabaydı. Endişe Athos'un dost ve şefkatli yüreğindeki duyguydu. Sabırsızlıksa Aramis'in sinirli ve her an patlamaya hazır beynine kazılı olan şeydi. Dolayısıyla ikisi de üç dört saat süreyle çılgınlar gibi at sürdüler. Bir süre sonra dar bir boğazda iki funda kümesi arasında yolun yarısının koca bir kayayla kapatılmış olduğunu gördüler. Kayanın oynatılmadan önceki yeri belirli bir biçimde görülüyordu funda kümesinin bir yanında. Arkasında kalan boşluktan da kayanın buraya kadar kendi kendine sürüklenmediği ve böyle bir kayayı bulunduğu yerden oynatabilmek için insanın Herkül gibi güçlü olması gerektiği kolaylıkla anlaşılıyordu.

Aramis durdu.

"Ooo!" dedi kayaya bakarak. "Bu işte ya Telamon'un, ya Aias'ın ya da Porthos'un parmağı var. Lütfen Kont inelim ve yakından inceleyelim şu kayayı."

İkisi de atlarından indiler. Kayanın, insanların geçişlerini engellemek üzere kasten oraya konduğu çok açıktı. Anlaşılan önce enlemesine yerleştirilmiş, sonra da atlılar tarafından görülüp kenara çekilmişti.

İki asilzade kayanın ışığa bakan kısımlarını dikkatle incelediler. Görünüşte hiçbir olağanastülüğü yoktu. Blaisois'yla Grimaud'yu çağırdılar. Dördü bir olup oynatabildiler kayayı yerinden ancak. Taşın yere temas eden bölümünde şu yazı okunuyordu:

Sekiz hafif süvari bizi izliyor. Compiègne'e kadar gidebilirsek Paon-Couronné'de konaklayacağız. Hanın sahibi dostumuzdur.

"Nihayet olumlu bir şey" dedi Athos. "Mutlaka olup bitenleri öğreneceğiz. Hemen Paon-Couronné'ye gidelim."

"Evet" diye karşılık verdi Aramis, "ama gerçekten hana ulaşmayı istiyorsak atlarımızı dinlendirelim biraz çünkü çatlama noktasındalar."

Aramis haklıydı. İlk konakta durdular. Atlara ikişer ölçü şaraba batırılmış yulaf verdiler. Üç saatlik bir dinlenmeden sonra tekrar yola koyuldular. Biniciler de çok yorgundu ama umut direnç veriyordu onlara.

Athos ve Aramis altı saat sonra Compiègne'e girmiş, Paon-Couronné'nin yerini soruyorlardı. Kendilerine üstünde, başına bir taç konmuş Pan'ın resmi bulunan bir tabelayı gösterdiler.

İki asilzade gösterişli tabeladan çok etkilenerek hanın kapısının önünde durdular. Başka zaman olsa Aramis bu gösterişli tabelayı çok eleştirirdi. İçeride kabak kafalı ve göbekli bir Çinli gibi sevimli bir hancı karşıladı kendilerini. Adama orada bir süre önce sekiz hafif süvarinin izlediği iki asilzadenin kalıp kalmadığını sordular. Hancı yanıt vermeden önce eski bir sandıktan çıkardığı ince bir kılıcın yarısını getirdi.

"Tanıdınız mı bunu?" dedi.

Athos kılıca baktı.

"D'Artagnan'ın kılıcı bu" dedi.

"O iri yarı olanın mı, yoksa ufak tefek olanın mı?"

"Ufak tefek olanın."

"Onların dostusunuz siz anlaşılan."

"Başlarına bir şey mi geldi?"

"Son derece yorgun, neredeyse çatlamak üzere olan atlarıyla avluya girdiler ve büyük kapıyı kapatmaya vakit bulamadan peşlerindeki sekiz hafif süvari arkalarından dalıverdiler içeri."

"Sekiz atlı, öyle mi?" dedi Aramis. "D'Artagnan ve Porthos gibi iki yaman silahşörün sekiz kişiye nasıl pes ettiklerini aklım almıyor doğrusu."

"Doğru söylüyorsunuz Mösyö. Zaten o sekiz kişi burada konaklayan Kraliyet İtalyan Alayı'ndan yirmi kişilik bir takvi-

ye almasalardı beceremezlerdi bu işi. Dolayısıyla arkadaşlarınız kalabalığa yenik düştüler."

"Yeter!" dedi Athos. Niçin yakaladılar onları peki, sebebini biliyor musunuz?"

"Hayır Mösyö. Hemen alıp götürdüler onları ve bana bir şey söylemelerine de fırsat vermediler. Herkes gittikten sonra da iki ölü ve beş altı yaralının yerde yattığı savaş alanda bu kılıcı buldum."

"Bizimkilere bir şey olmadı ya! Yaralandılar mı?"

"Hayır Mösyö, sanmıyorum."

"Peki" dedi Aramis. "Hiç değilse bu teselli veriyor."

"Onları nereye götürmüş olabileceklerini biliyor musunuz peki?" diye sordu Athos.

"Louvres'a doğru gittiklerini biliyorum."

"Blaisois'yla Grimaud'yu burada bırakalım" dedi Athos. "Onlar yarın atlarla birlikte Paris'e dönerler. Çünkü bu atlar bugün bizi yarı yolda bırakır. Postayla dönelim biz."

"Postayla dönelim" dedi Aramis.

Adamları atları almaya gönderdiler. Bu arada alelacele bir şeyler atıştırdılar. Louvres'da bilgi alabildikleri taktirde yollarına devam etmeyi tasarlıyorlardı.

Louvres'a vardılar. Tek bir han vardı kentte. Burada şöhretini o güne kadar da sürdürmüş olan likör üretiliyordu.

"Burada duralım" dedi Athos. "D'Artagnan böyle bir fırsatı kaçırmamıştır muhtemelen. Yani likör içmek için değil de bize bir işaret bırakmak için."

İçeri girdiler ve tezgâh başına geçip birer kadeh likör istediler. D'Artagnan ve Porthos da likörlerini orada içmişlerdi büyük olasılıkla. Likör içilen tezgâhın üstüne büyük bir iğneyle şu sözler kazınmıştı:

RUEİL., D.

"Rueil'deler!" dedi yazıyı ilk gören Aramis.

"O halde Rueil'e gidelim" dedi Athos.

"Kendimizi aslanın ağzına atmış olmayalım sakın!" dedi Aramis.

"D'Artagnan'ın dostu olduğum gibi Jonas'ın da dostu olsaydım" dedi Athos, "balinanın bile karnına kadar inerdim. Siz de benim gibi yapardınız herhalde Aramis."

"Sevgili Kont, siz bana hak etmediğim bir değer vermeye çalışıyorsunuz. Yalnız olsaydım Rueil'e önlem almadan gider miydim, gitmez miydim bilemem ama madem siz gidiyorsunuz, ben de gideceğim."

Atlarına bindiler ve Rueil'e doğru yola çıktılar.

Athos hiç duraksamadan en iyi öğüdü vermişti Aramis'e. Parlamento üyeleri üç hafta sürecek toplantılara katılmak üzere Rueil'e geliyorlardı. Bu toplantıların sonunda Prens'in tutuklanmasıyla sonuçlanacak kör topal bir barış üstünde anlaşmaya varılacaktı muhtemelen. Rueil, Parisliler, avukatlar, başkanlar, danışmanlar ve her tür insanla dolmuştu. Saray'dan da asilzadeler, muhafız subayları gelmişti kente, dolayısıyla bu kalabalık içinde, kimsenin dikkatini çekmeden kalmak mümkündü orada. Ayrıca toplantılar bir ateşkesi zorunlu kılmıştı. Böyle bir ortamda, özellikle de tanınmış iki ayaklanmacı asilzadeyi tutuklamaya girişmek, onların haklarına bir tecavüz gibi görülebilirdi.

İki asilzade, herkesin kendilerinin kafalarını kurcalayan sorunlarla ilgili olduklarını sanıyorlardı. D'Artagnan ve Porthos'la ilgili olarak bir şeyler duyabilecekleri umuduyla kalabalıkların arasına karıştılar. Ama kimse maddelerden ve tazminatlardan başka bir şey konuşmuyordu. Athos doğrudan doğruya ilgililere başvurmaktan yanaydı.

"Dostum, söylediğiniz iyi güzel ama dikkatli adım atmak gerekiyor" diyerek bu görüşe karşı çıktı Aramis. "Bilesiniz ki biz ancak gölgede kalırsak emniyette olabiliriz. Şu ya da bu biçimde kimliklerimizi açıklayacak olursak belki de arkadaşlarımız gibi zindanda bulabiliriz kendimizi. Sonra şeytan gelse çıkaramaz bizi oradan. Onları rastlantıyla değil de keyfimize göre bulmaya çalışalım. Compiègne'de tutuklandıktan sonra Rueil'e götürüldüler. Louvre'dan edindiğimiz bilgiye göre durum bu merkezde. Rueil'e getirildikten sonra büyük bir olasılıkla Kardinal tarafından sorgulanmışlar, Kardinal onları ya burada, ya yanında tutmuş ya da Saint-Germain'e göndermiştir. Bastille'e atılmaları söz konusu olamaz kesinlikle çünkü Bastille ayaklanmacıların elinde ve Broussel yönetiyor orayı. Öldürülmüş de olamazlar çünkü d'Artagnan'ın ölümü büyük gürültü patırtı koparırdı. Porthos'a gelince, ben onu zaten Tanrı gibi ölümsüz görüyorum. Tabii Tanrı'nın biraz daha sabırsızı. Umutsuz olmayalım, bekleyelim ve Rueil'de kalalım. Çünkü ben inanıyorum ki buradalar onlar. Ne oldu? Neyiniz var? Yüzünüz sarardı birden."

"Şey..." dedi Athos neredeyse titreyen bir sesle. "Aklıma birden bir şey geldi de... Richelieu'nün Rueil Şatosu'nda korkunç bir kuyulu zindan yaptırtmış olduğunu anımsadım..."

"Yok yok, içiniz rahat olsun" dedi Aramis. "Richelieu bir asilzadeydi, doğuştan bizim sınıfa ait biriydi o ve makamıyla üstümüzdü bizim. O da, bir kralın en yücelerimizin kellesiyle oynaması gibi kellemizle oynayabilirdi ve başlarımızı omuzlarımızın üstünde titretebilirdi. Ama Mazarin sonradan görmenin biri. Olsa olsa bir kollukçu gibi yapışabilir yakamıza. Yineliyorum dostum, içiniz rahat olsun. Ben d'Artagnan ve Porthos'un Rueil'de olduklarına, hem de iyi durumda olduklarına yürekten inanıyorum."

"Olsun" dedi Athos, "gene de Piskopos Yardımcısı'ndan toplantılara katılabilmek amacıyla bir belge kopartıp Rueil'e girmenin bir yolunu bulmalıyız."

"Ah şu kara cüppeliler! Ne diyorsunuz dostum? D'Artagnan ve Porthos'un özgür kalmaları ya da hapse girmeleri bu beyleri ilgilendirir mi? Hayır, bence başka bir yol bulmamız gerekir."

"O halde" dedi Athos, "ben ilk düşünceme dönüyorum. Açık ve dürüst davranmaktan daha iyi bir yol olabileceğini düşünemiyorum. Mazarin'e değil Kraliçe'ye gideceğim ve kendisine 'Madam, iki hizmetkârınızı ve iki dostumuzu iade edin bize' diyeceğim."

Aramis başını salladı.

"Başvurulabilecek son çaredir bu Athos. Hemen bu yola başvurmayın. Nasıl olsa istenildiği anda başvurulabilir bu çareye. Biz araştırmalarımızı sürdürelim bu arada."

Böylece araştırmalarını sürdürdüler ve o kadar çok bilgi topladılar, birbirlerinden daha zekice o kadar çok bahaneler uydurdular, o kadar çok insanla konuştular ki sonunda Compiègne'den Rueil'e, d'Artagnan ve Porthos'la birlikte geldiğini itiraf eden bir hafif süvariye bile rastladılar. Hafif süvariler olmasa arkadaşlarının oraya geldiklerini bile öğrenemeyeceklerdi belki de.

Athos Kraliçe'yi görme konusunda ısrar ediyordu.

"Kraliçe'yi görmek için önce Kardinal'i görmek gerekir" diyordu Aramis. "Kardinal'i görünce de soluğu arkadaşlarımızın yanında alırız. Size söylediklerimi unutmayın Athos. Doğrusu onları bu yolla bulmak hiç işime gelmiyor, itiraf edeyim bunu. Bir an önce doğru bir şeyler yapabilmek için özgürce davranalım."

"Ben Kraliçe'yi göreceğim" dedi Athos.

"Dostum, ille böyle bir çılgınlık yapmaya niyetliyseniz, lütfen bir gün önceden haber verin bana."

"Niye?"

"Çünkü fırsattan yararlanıp Paris'te bir ziyaret gerçekleştirmem gerekiyor."

"Kimi ziyaret edeceksiniz?"

"Allah kahretsin! Ne bileyim ben? Madam Longueville'i görebilirim sözgelimi. Nüfuzlu biridir o, yardımcı olur bana. Tutuklanacak olursanız, bana haber gönderin biriyle de elimden geleni yapayım, öyle döneyim."

"Benimle birlikte tutuklanmayı niçin göze alamıyorsunuz Aramis?" diye sordu Athos.

"Hayır, hayır! Teşekkür ederim."

"Dördümüz birden tutuklanırsak hiçbir tehlikeyle karşılaşmayız bence. Yirmi dört saat içinde dördümüz de dışarıda oluruz."

"Sevgili dostum, Saint-Germain'deki kadınların gözdesi Châtillon'u öldürdüğümden beri, adım o kadar çok anıldı ki, hapishaneden korkmakta son derece haklıyım. Bu koşullarda Kraliçe, Mazarin'in öğütlerini dinleyebilir ve Mazarin'in vereceği öğüt de beni yargılatmak olacaktır büyük olasılıkla."

"Aramis, sizce Kraliçe bu İtalyan'ı dedikleri kadar seviyor mu?"

"Bir İngiliz'i de sevmişti ya."

"Elden ne gelir dostum, bir kadın o!"

"Hayır, yanılıyorsunuz, bir kraliçedir o!"

"Dostum, ben kendimi feda edeceğim ve Anne d'Autriche'ten bir randevu isteyeceğim."

"Allah'a emanet olun Athos, ben asker toplamaya gidiyorum."

"Niçin?"

"Rueil'i kuşatmak için."

"Peki nerede buluşacağız?"

"Kardinal'in idam sehpasının dibinde."

Ve iki arkadaş ayrıldılar. Aramis Paris'e dönmek üzere, Athos da kendisini Kraliçe'ye ulaştıracak bazı girişimlerde bulunmak üzere.

LXXXV

ANNE D'AUTRICHE'IN MİNNETTARLIĞI

Athos, Anne d'Autriche'in huzuruna çıkabilmek için sandığı kadar güçlükle karşılaşmadı. Daha ilk girişiminde her şey çözüme kavuştu ve istediği görüşme izni ertesi gün Anne'ın kalkma vakti sonrasına verildi. Zaten soyluluğu da ancak bu saate uygundu.

Saint-Germain'deki dairelèr çok kalabalıktı. Anne d'Autriche'in ne Saray'da ne Louvre'da bu kadar çok dalkavuğu olmuştu. Yalnızca bu ikinci sınıf soyluluk arasında bir değişiklik gözlendi: Aslında Fransa'nın en tanınmış asilzadeleri Mösyö Conti, Mösyö Beaufort ve Piskopos Yardımcısı'nın yanında yer almışlardı.

Sonuç olarak şunu söylemek gerekir ki, Yeni Saray'a büyük bir neşe egemen olmuştu. Bu savaşın özelliklerinden biri de top mermisinden çok şiir düzülmesiydi. Saraylılar Parisliler'i alaya alan şarkılar söylüyor, Parisliler de kendi şarkılarıyla iğneliyorlardı Saraylılar'ı. Ve bunların açtığı yaralar da öldürücü olmamakla birlikte insanı küçük düşürdüklerinden, oldukça acı veriyordu.

Ne var ki, bu açık neşe ve çok belirgin boşluğu içinde herkes sürekli bir tek şeyle uğraşıyordu: Mazarin başbakan olarak kalacak mıydı, yoksa güneyden gelen bir bulut gibi kendisini getirmiş olan rüzgârla çekip gidecek miydi tekrar? Herkesin umudu buydu ve bunu istiyordu. Bu nedenle Kardinal çevresin-

deki saygı gösterilerine, yalakalıklara rağmen zar zor dizginlenebilen o kin ve nefreti hissediyor, yüzüne gülenlerin bunu yalnızca çıkar ve korkudan yaptığını anlıyordu. Nasıl bir plan yapacağını, kimden destek alabileceğini kestiremediği için çok rahatsızdı.

Mazarin için mücadele eden Prens bile sürekli onunla alay etmekten ya da onu küçük düşürmekten geri durmuyordu. Hatta Kardinal, Rocroy zaferinin kahramanı karşısında güç gösterisine kalkışmış ama Prens kendisine öyle bir bakmıştı ki, Mazarin'i içtenlikle ve isteyerek savunmadığını anlatmak istemişti.

Dolayısıyla Mazarin tek desteği olan Kraliçe'den güç alıyordu. Ancak iki üç kez bu desteğin de sallandığını görmüştü.

Görüşme saati gelmiş, Kont de la Fère'e, Anne d'Autriche Başbakan'la görüştüğünden, bir süre bekleyeceği bildirilmişti.

Gerçekti kendisine söylenen. Paris olaylara yeni bir yön vermek amacıyla bir kurul göndermişti. Ve Anne d'Autriche bu kurul üyeleriyle görüşmesini nasıl düzenleyebilmesi konusunda Başbakan'dan fikir alıyordu.

Devletin yüksek şahsiyetlerinin hepsi de çok meşguldü. Yani Athos arkadaşlarıyla ilgili olarak bir şeyler anlatabilmek için bundan daha kötü bir zaman seçmiş olamazdı. Şu sırada hepsi artık denetimden çıkmış bir girdap içinde kaybolmuş atom parçacıklarını andırıyordu.

Ama Athos hemen yenilgiyi kabul etmeyen ve aldığı kararların tartışılmasına imkân tanımak istemeyen bir karaktere sahipti. Özellikle de aldığı kararın vicdanından çıktığına inanmış ve de bu kararı görevi olarak kabul etmişse... Mösyö Conti'nin, Mösyö Beaufort'un, Mösyö de Bouillon'un, Mösyö d'Elboeuf'ün, Piskopos Yardımcısı'nın, Madam de Longueville'in, Broussel'in, Parlamento'nun temsilcisi olmadığını, yalnızca kendisiyle ilgili bir sorunla ilgili olarak geldiğini ama ge-

ne de Kraliçe'ye çok önemli şeyler söyleyeceğini belirterek huzura kabul edilmesi için ısrarcı oldu.

Toplantı bitince Kraliçe dairesine çağırttı kendisini.

Athos'u içeri aldılar. Athos adını bildirdi. Bu ad Majeste'ye o kadar çok söylenmiş, yüreğini o kadar titretmişti ki, kendisinin adın sahibini hatırlamaması diye bir şey söz konusu olamazdı. Gene de buz gibi, kımıltısız durumda kaldı ve ancak güzellikleri ve soyluluklarıyla kraliçe olan kadınlara özgü bir katılıkla karşısındaki asilzadeye bakmakla yetindi.

"Bize bir hizmet verme önerisi mi getirdiniz yoksa Kont?" diye sordu Kraliçe kısa bir sessizlikten sonra.

"Evet Madam, gene bir hizmet" dedi Kont, dedi kendisini hiç tanımamış gibi davranan Kraliçe'ye. Athos'u çok şaşırmıştı Anne d'Autriche'in bu tavrı.

Kont de la Fère cömertti ama Saray dalkavukluğuyla arası yoktu pek.

Kraliçe kaşlarını çattı. Başbakan bir masanın başında, basit bir devlet memuru gibi önündeki kâğıtları karıştırıp dururken kafasını kaldırdı birden.

"Söyleyin" dedi Kraliçe.

Kardinal tekrar kâğıtları karıştırmaya başladı.

"Madam" diyerek lafa girdi Kont, "iki dostumuz, Majesteleri'nin yürekli hizmetkârlarından, ikisi Kardinal tarafından görevli olarak İngiltere'ye gönderilen Mösyö d'Artagnan ve Mösyö Vallon Fransa'ya döner dönmez ortadan kayboldular. Kimse akıbetlerini bilmiyor."

"Peki sonra?"

"Ben bu iki asilzadenin akıbetlerini öğrenebilmek için Majesteleri'nin merhametine sığınıyorum" dedi Athos. "Ayrıca gerekirse adalete başvurma hakkımın da geçerli olması koşuluyla istiyorum bunu efendim."

"Mösyö" diye karşılık verdi Kraliçe bazı kimseler karşısında küstahlık noktasına kadar varan o kibirle, "biz burada bu kadar sorunla boğuşurken, bunun içi mi rahatsız ediyorsunuz bizi? Polisiye bir mesele yüzünden! Ayrıca Mösyö biliyorsunuz ki, daha doğrusu bilmeniz gerekir ki, Paris'ten ayrılalı beri polis teşkilatı da yok artık."

"Sanıyorum" diye sürdürdü konuşmasını Kont soğuk bir tavırla eğilip selam vererek. "Sanıyorum Majesteleri Mösyö d'Artagnan ve Mösyö Vallon'un akıbetleriyle ilgili olarak polisten bilgi almak zahmetine bile katlanmayacaklardır. Bu asilzadelerin yerini Kardinal Hazretleri'ne sorma lutfunda bulunurlarsa eğer, Kardinal Hazretleri de hiç kimseye bir şey sorma gereği duymadan biraz anılarını eşerek yanıt verebilirler."

"Aaa!" dedi Kraliçe yalnızca kendisine özgü bir biçimde dudaklarını kıvırarak. "Siz soruyorsunuz ya zaten."

"Evet, Madam. Hakkım olduğunu da sanıyorum buna. Çünkü söz konusu olan Mösyö d'Artagnan ve Mösyö Vallon'dur. Anlayabildiniz mi?" dedi Kont ve Anne d'Autriche'in kadınlık konusundaki anılarını deşmek istedi.

Başbakan artık Anne d'Autriche'in yardımına koşmak zamanının geldiğini hissetti.

"Müsü Kont" dedi, "Kraliçe Hazretleri'nin haberdar olmadığı bir şeyi ben izah edeyim size. Yani bu iki asilzadenin durumunu: İtaatsizlik ettiler ve her ikisi de tutuklu şu anda."

"O zaman Majesteleri'ne yalvarıyorum" diyerek devam etti Athos, Kardinal'e hiç kulak asmadan ve buz gibi bir tavırla, "d'Artagnan ve Vallon'un tutukluluk hallerini kaldırınız."

"Sizin benden istediğiniz bir disiplin sorunudur ve beni kesinlikle ilgilendirmez bu Mösyö" dedi Kraliçe.

"Mösyö d'Artagnan, Majesteleri'nin hizmetindeyken hiç böyle karşılık vermemişti" dedi ciddi bir tavırla bir kez daha selam veren Athos.

Kapıya doğru geri geri iki adım attı ancak Başbakan durdurdu kendisini.

"Siz de İngiltere'den geliyorsunuz, değil mi?" dedi ve Kraliçe'ye bir işaret yaptı çünkü Anne d'Autriche sapsarı kesilmişti ve neredeyse çok sert bir emir vermek üzereydi.

"Evet, Kral I. Charles'ın son anlarında da hazır bulundum" dedi Kont. "Zavallı Kral! Bütün suçu zayıf biri olmasıydı. Doğrusunu söylemek gerekirse uyrukları çok ağır bir cezaya çarptırdılar onu. Çünkü günümüzde artık bütün tahtlar sallanıyor. Özellikle de sadık insanların prenslerin çıkarlarına hizmet etmeleri hiç de doğru değil. D'Artagnan'ın ikinci İngiltere yolculuğuydu bu. İlkinde büyük bir kraliçenin onurunu kurtarmak için gitmişti, ikincisindeyse büyük bir kralın yaşamını kurtarmak için."

"Mösyö" dedi bütün alışkanlığına rağmen sesindeki tuhaf ifadeyi gizleyemeyen Anne d'Autriche, "bu asilzadeler için yapılabilecek bir şey varsa, lütfen ilgilenin."

"Madam" dedi Kardinal, "Majesteleri'nin hoşuna gidecek her şeyi yaparım."

"Kont de la Fère ne istiyorsa onu yapın. Adınız buydu, değil mi Mösyö?"

"Bir adım daha var Madam, bana Athos derler."

"Madam" dedi Başbakan üstü örtülü sözleri ne kadar iyi anladığını gösteren bir gülümsemeyle, "rahat olun siz, isteklerinizi yerine getirilecektir."

"Duydunuz değil mi Mösyö?" dedi Kraliçe.

"Evet Madam, ben Majesteleri'nin adaletinden başka bir şey beklemiyordum zaten. Demek arkadaşlarımı görebileceğim, öyle mi Madam? Majesteleri'nin anladığı bu, değil mi?"

"Evet Mösyö, göreceksiniz. Ama siz Fronde yanlısısınız, değil mi?"

"Kral'ın hizmetindeyim ben Madam."

"Evet ama kendinize göre."

"Benim yolum, gerçek asilzadelerin yoludur. Bir ikinci yol da bilmiyorum" diye konuştu Athos kibirli bir tavırla.

"Gidin Mösyö" dedi Kraliçe bir el işaretiyle Kont'a. "Elde etmek istediğiniz şeyi elde ettiniz, biz de öğrenmek istediklerimizi öğrendik."

Kapı kapanır kapanmaz Mazarin'e döndü Anne d'Autriche:

"Kardinal" dedi, "bu küstah asilzadeyi Saray'dan çıkmadan tutuklayın!"

"Ben de aynı şeyi düşünüyordum" dedi Başbakan. "Majesteleri'nden isteyeceğim bu yetkiyi kendilerinin bana emirle vermeleri çok mutlu etti beni. Başka bir çağın geleneklerini günümüze getiren sözde uyanıklar çok uğraştırıyorlar bizi. İkisini daha önce tutukladığımıza göre üçüncüsünü de katalım bunların yanına."

Aslında Kont de la Fère Kraliçe'nin oyununa gelmiş değildi pek. Ses tonundan Anne d'Autriche'in bir yandan söz verirken öte yandan da tehdit ettiğini anlamıştı. Ne var ki Athos basit bir şüpheyle kaçacak biri değildi. Üstelik arkadaşlarını göreceği konusunda açık bir söz verilmişti kendisine. Bu nedenle kabul edildiği daireye açılan odalardan birinde ya kendisinin arkadaşlarının yanına ya da arkadaşlarının kendi yanına getirilmesini beklemeye başladı.

Bu bekleme sırasında pencereye yaklaşmış, dalgın bir tavırla avluyu seyrediyordu. Avluda toplantıların kesin yerini saptamak ve Kraliçe'ye saygılarını sunmak üzere toplanan Parisliler'in temsilcilerini gördü. İçlerinde Parlamento üyeleri, başkanlar, avukatlar ve aralarına karışmış eli kılıç tutan birkaç kişi vardı. Parmaklıkların arkasında da kalabalık bir refakatçi birliği bekliyordu onları.

Athos gittikçe yoğunlaşan bir dikkatle süzüyordu aşağıdakileri çünkü kalabalık içinde birini tanır gibi olmuştu. Ve o sırada biri hafifçe dokundu omzuna.

Döndü.

"Ooo, siz misiniz Mösyö Comminges?" dedi.

"Evet, bendeniz sayın Kont. Öyle bir görevim var ki, her şeyden önce beni mazur görmenizi rica edeceğim."

"Nedir bu görev?" diye sordu Kont de la Fère.

"Kılıcınızı bana teslim edin lütfen Kont."

Kont gülümsedi ve pencereyi açıp, "Aramis" diye seslendi.

Bir asilzade dönüp başını çevirdi. Kont'un tanıdığını sandığı asilzadeydi bu. Aramis'ti bu asilzade. Dostça selamladı Kont'u.

"Aramis" dedi Athos, "tutukluyorlar beni."

"İyi" dedi Aramis telaş göstermeden.

"Mösyö" diyerek Comminges'e dönen Kont de la Fère kabzasından tuttuğu kılıcını kibarca uzattı, "hapisten çıkınca lütfen iade etmek üzere özenle muhafaza edin kılıcımı. Ben bu kılıca çok düşkünümdür çünkü Kral I. François tarafından atalarıma hediye edilmiştir bu kılıç. O dönemde asilzadeler silahlandırılırdı. Bugünkü gibi ellerinden silahlarını almazlardı. Nereye götürüyorsunuz beni?"

"Eee... Önce benim odama" dedi Commminges. "Daha sonra Kraliçe bir karar verecek kalacağınız yerle ilgili olarak."

Kont daha fazla tek kelime etmeden Comminges'in ardından yürüdü.

LXXXVI

MAZARIN'İN KRALLIĞI

Tutuklama işlemi sessiz sadasız, hiçbir rezalet çıkmadan yerine getirilmiş, hatta kimse farkına bile varmamıştı işin. Dolayısıyla olayların devamı hiçbir biçimde engellenmedi ve Paris'in gönderdiği temsilcilerin törenle Kraliçe'nin huzuruna alınacağı bildirildi kendilerine.

Anne d'Autriche her zamanki sessiz ve kibirli tavrıyla karşıladı temsilcileri. Heyetin şikâyetlerini ve yalvarmalarını dinledi, ancak anlattıkları bitince kimse Kraliçe'nin anlatılanları dinlemiş olduğundan emin değildi çünkü yüzü son derece ilgisiz kalmıştı.

Buna karşılık toplantıda hazır bulunan Başbakan, temsilcilerin ne istediklerini çok iyi anlamıştı: Delegeler açıkça kendisinin görevden uzaklaştırılmasını istiyorlardı.

Konuşmalar sona erip Anne d'Autriche'in de sesi çıkmaz olunca, "Beyler" dedi Kardinal, "uyruklarının acılarına son vermesi için ben de yalvaracağım Kraliçe'ye. Bu acıları hafifletebilmek için elimden ne geldiyse yaptım. Ancak, siz bütün kötülüklerin sebebi olarak halkın beni gösterdiğini söylüyorsunuz. Yani suç, Fransızlar'a bir türlü kendisini sevdiremeyen bir yabancının! Yazık! Beni asla anlayamadılar. Haklılar da. Çünkü ben Fransa Krallık asasını taşıyanların en üstün olanından sonra geldim. Mösyö Richelieu'nün anılarının altında eziliyorum. İhtiraslı biri olsaydım, bu anılara karşı, boş bir çaba da olsa, mücadele ederdim. Ama ben ihtiraslı biri değilim. Kanıtı da ortada: Yenilgiyi kabul ediyorum. Halkın isteği doğrultusunda hareket edeceğim. Parisliler'in de yanıldıkları bir nokta varsa, zaten yanılmayan var mı ki beyler, Paris cezasını çoktan çekmiştir. Yeteri kadar kan döküldü, sefalet, Kral'dan ve adaletten yoksun kalan kenti yeteri kadar batırdı. Bir kraliçeyi krallığından koparmak, benim gibi sıradan bir insanın üstlenebileceği bir sorumluluk değildir zaten. Siz benim çekilmemi mi istiyorsunuz? Peki, çekileceğim ben de!"

"Öyleyse, barış sağlandı demektir" dedi Aramis yanındakinin kulağına eğilerek. "Toplantılara da gerek kalmadı. Kardinal'i en uzak sınıra kadar koruma altında götürmek ve bu sınırdan ya da başka bir sınırdan tekrar içeri girmesini engellemek yeter!"

"Bir dakika Mösyö, bir dakika!" dedi ansızın Aramis'in hitap ettiği cüppeli adam. "Hayret doğrusu! Ne kadar acelecisiniz. Sizin silahşör olduğunuz belli oluyor. Daha açıklığa kavuşturulması gereken ücretler ve tazminatlar sorunu var."

"Sayın Şansölye" dedi Anne d'Autriche eskiden beri tanıdığımız Mösyö Séguier'ye dönüp, "toplantıları siz açacaksınız. Görüşmeler Rueil'de yapılacak. Sayın Başbakan beni çok duygulandıran şeyler söyledi. Dolayısıyla sizlerle daha uzun konuşmayacağım. Kalmak ya da gitmek meselesine gelince, Sayın Mazarin'e o kadar çok şey borçluyum ki, kendisini her düşünce ve eyleminde özgür bırakmamak düşünülemez bile. Başbakan nasıl istiyorsa öyle yapacaktır."

Kardinal'in zekice görünümünü yansıtan yüzü bir an solar gibi oldu ama çabuk toparladı kendisini. Şüpheyle Anne d'Autriche'i süzdü. Ama Kraliçe'nin yüzü o derece taşlaşmış gibiydi ki, herkes gibi Başbakan da onun içinden neler geçirdiğini anlayamadı.

"Ama" diye ekledi Anne, "sayın Kardinal'in kararını beklerken, rica ediyorum, Kral söz konusu edilmesin."

Temsilciler eğilerek selam verdiler ve çıktılar.

"Nedir durum?" dedi Kraliçe herkes dışarı çıktıktan sonra. "Bu kara cüppelilere, bu avukatlara teslim mi olacaksınız?"

"Majesteleri'nin mutlu olması için Madam, katlanamayacağım fedakârlık yoktur" dedi Kardinal keskin bakışlarını Kraliçe'ye dikerek.

Anne d'Autriche başını öne eğdi ve her zaman yaptığı gibi düşlere daldı. Birden Athos'u düşündü. Asilzadenin yürek-

li tutumu, ciddi ve kesin üslubu, tek kelimeyle hafızasında uyandırdığı hayaletler, bütün bir geçmişi baş döndürücü bir sarhoşlukla gözlerinin önüne seriyordu: Gençlik, güzellik, yirminci baharının aşkları, kendisini destekleyenlerin amansız mücadeleleri, gerçekten sevdiği tek erkek olan Buckingham'ın kanlı akıbeti ve kendisini Richelieu'nün amansız kininden kurtaran isimsiz savunucularının yiğitliği!

Kardinal, Anne'a bakıyor ve kendisini yapayalnız hissettiği, karşısında düşmanlarından başka bir şey göremediği o anda düşüncelerini gökyüzünün saydam bir göl üzerindeki yansıması gibi gösteren yüzünü seyrediyordu.

"Demek fırtınaya boyun eğmek, huzuru satın almak, sabırla ve dindarca bir ciddiyet içinde beklemek gerekiyor!" diye mırıldandı Anne d'Autriche.

Kardinal bu öneri karşısında acı acı gülümsedi. Kraliçe, Mazarin'in önerisini ciddiye almıştı anlaşılan.

Anne, başı önde olduğundan bu gülümsemeyi fark edemedi ama arzusunun yanıtsız kaldığını fark edince kafasını kaldırdı.

"Bana cevap vermiyor musunuz yoksa? Ne düşünüyorsunuz?"

"Madam, Comminges'e tutuklattığınız o küstah asilzadenin, öldürülmesine göz yumduğunuz Buckingham'ı kastettiğini düşünüyorum" dedi. "Sürgüne gönderilmesine hiçbir şey demediğiniz Madam Chevreuse'ü düşünüyorum. Hapse attırdığınız Mösyö Beaufort'u düşünüyorum. Ama konuşmalarıyla beni de kastettiyse, sizin gözünüzde ne anlam taşıdığımı bilmiyor demektir."

Gururuyla oynandığında olduğu gibi tepeden tırnağa kadar ürperdi Anne d'Autriche. Kıpkırmızı kesildi ve karşılık vermemek için tırnaklarını güzel avuçlarına batırdı.

"O, doğru öğütler veren, onurlu, zeki, ayrıca kararların-

da direten bir insandır. Bildiğiniz bir şeyler var, değil mi Madam? Bu yüzden kendisine benimle ilgili olarak hangi noktada yanıldığını anlatacağım. Böylelikle şahsen yardım etmiş olacağım ona. Çünkü aslında feragat etmem isteniyor benim, ancak bir feragat kararı alınırken uzun uzun düşünmek gerekir."

"Feragat, öyle mi?" dedi Kraliçe. "Bildiğim kadarıyla yalnızca krallar feragat ederler Mösyö."

"İyi ya işte" dedi Kardinal, "ben de kral sayılmaz mıyım? Fransa kralı hem de! Başbakanlık cüppem geceleri bir kraliçenin yatağının önüne düştüğünde, bir kral pelerinine benziyor inanın."

Kardinal'in, onu küçük düşürmek için sık sık başvurduğu yollardan biri de buydu ve Anne da hep boyun eğiyordu bunların karşısında. Sevgililerin metresleri olmalarına rağmen kraliçelik gururlarını koruyabilmiş olanlar yalnızca Elizabeth ve II. Katerina'ydı.

Kraliçe dehşet içinde, Mazarin'in tehdit dolu yüzüne baktı. Kardinal'in yüzü böyle durumlarda yücelik denebilecek bir ifade alabiliyordu.

"Mösyö" dedi, "ben temsilcilere, başbakan ne isterse onu yapacaktır demedim mi? Duymadınız mı söylediğimi?"

"O halde" dedi Kardinal, "sanıyorum görevimin başında kalmak hoşuma gidecek. Yalnızca kendi çıkarım için değil, hatta sizin mutluluğunuz için gereklidir bu diyeceğim."

"Kalın o zaman Mösyö, ben de başka bir şey istemiyorum zaten, ancak bana hakaret edilmesine izin vermeyin."

"İsyancıların isteklerinden ve bu isteklerini ifade ediş tarzlarından mı söz etmek istiyorsunuz? Sabırlı olun. Genelde benim kendilerinden daha becerikli olduğum bir yolu seçtiler şimdi. Görüşmeler yolu! Zaman kazanarak biz kârlı çıkacağız bu görüşmelerden. Karınları şimdiden aç. Bir hafta sonra durum daha kötü olacak."

"Aman Allah'ım! Evet Mösyö, bu yolla işlerini bitiririz onların. Ancak söz konusu olan yalnızca onlar değil. Beni rencide eden hakaretler yalnızca isyancılardan gelmiyor."

"Evet, anladım. Şu üç ya da dört asilzadenin ara sıra kurcaladıkları küllenmiş anılardan söz ediyorsunuz galiba. Ama hepsi hapiste zaten onların. Üstelik o kadar çok suçları var ki bunların, istediğimiz kadar hapiste tutabiliriz kendilerini. Yalnızca biri elimizde değil. Bir tek o rahatsız edebilir bizi. Ama bir şey fark etmez. Er geç onu da arkadaşlarının yanına göndeririz. Biz bundan daha zor sorunların üstesinden geldik. İçlerinden en ele avuca sığmaz olan ikisine boyun eğdirdik. Rueil'e hapsettim, yani yanımda, gözlerimin ve elimin altında. Üçüncüsü de bugünden tezi yok onların yanlarında alacak soluğu."

"Mahkûm olarak kaldıkça sorun yok" dedi Kraliçe, "ama günün birinde dışarı çıkacaklardır."

"Majesteleri bırakırlarsa çıkacaklardır ama."

"Ah!" diyerek içini çekti Anne d'Autriche. "İnsan nasıl da arıyor Paris'i."

"Niye?"

"Bastille için Mösyö. Orası öylesine sağlam ve ses geçirmez bir yerdi ki."

"Madam, görüşmelerle huzura kavuşuyoruz, huzur da Paris'i kazandıracak bize. Paris'i ele geçirince, Bastille gene bizim olacak. Bizim dört yiğit özentisi çürür gider orada."

Kraliçe hafifçe kaşlarını çattı. Kardinal de elini öpüp izin istedi çıkmak için.

Mazarin yarı hoş yarı gülünç bu sahneden sonra dışarı çıktı. Anne d'Autriche gözleriyle izledi onu ve o uzaklaştıkça, dudaklarında küçümseyici bir gülümseme fark edildi.

"Asla *'yapacağım'* demeyen ama her zaman *'yaptım'* diyen bir Kardinal'in aşkını önemsemedim. Rueil'den daha gü-

venli, Bastille'den daha karanlık ve daha sessiz yerler biliyormuş bu. Ah! Dünya çığırından çıkıyor!" diye mırıldandı.

LXXXVII

ÖNLEMLER

Kardinal, Kraliçe'nin yanından ayrıldıktan sonra, evinin de bulunduğu Rueil Yolu'nu tuttu. Yanında oldukça büyük bir kalabalıkla yürüyordu Mazarin. Böyle karışık zamanlarda, önceleri de yaptığı gibi sık sık kıyafet değiştirerek dışarı çıkıyordu. Mazarin'in silahşör kıyafetine büründüğünde oldukça yakışıklı olduğunu söylemiştik.

Eski şatonun avlusunda arabaya bindi, Seine Chatou'ya doğru uzandı. Prens refakatçi olarak elli hafif süvari vermişti yanına. Ancak bunların görevi Başbakan'ı korumaktan çok, temsilcilere Kraliçe'nin generallerinin birliklerine nasıl hükmedebildiklerini ve onları nasıl diledikleri gibi kullandıklarını göstermekti.

Comminges'in bakışlarıyla izlediği at üstündeki silahsız Kont de la Fère, tek kelime bile etmeden Mazarin'in peşinden gidiyordu. Efendisinin kapıda bıraktığı Grimaud ise Athos'un tutuklandığını Aramis'e seslendiği sırada işitmişti. Kont'un bir işaretiyle de hiç sesini çıkarmadan, sanki hiçbir şey olmamış gibi Aramis'in yanında durmuştu.

Grimaud efendisine hizmet ettiği yirmi yıl içinde o kadar çok şeyle karşılaşmıştı ki, bu gibi durumlar karşısında hiç endişelenmiyordu artık.

Temsilciler ise toplantıdan sonra hemen Paris yollarına düşmüşlerdi. Mazarin'den aşağı yukarı beş yüz adım öndeydiler. Yani Kont de la Fère ileri doğru baktığında gösterişli hali, ışıltılı pırıl pırıl, altın sırmalı kemeriyle tanıdığı Aramis'in sırtını fark edebiliyordu kalabalık içinde. Ona bağladığı kurtuluş umudu, dostluk duyguları, yakınlık, içtenlik çekiyordu âdeta Aramis'i.

Aramis ise tersine, Kont de la Fère tarafından izlenildiğinin farkında bile değildi sanki. Yalnızca bir kez geri dönüp baktı, o da şatoya vardıkları ana rastlamıştı. Bir an Kardinal'in yeni tutsağını küçük bir şatoya kapatacağını, şatonun hendeği üstündeki köprüyü bekleyen bir nöbetçiyle Kraliçe adına şatoyu yönetecek bir komutana emanet edeceğini sanmıştı. Ama öyle olmadı kesinlikle. Kont de la Fère, Mazarin'in peşinde Chatou'yu da geçti.

Aramis Paris'ten Rueil'e giden yolların ayrıldığı yerde ardına baktı. Tahminlerinde yanılmamıştı bu kez. Kardinal sağa saptı, Aramis arkadaşının ağaçlar arasında kaybolduğunu görebildi. Aynı anda Kont de la Fère de arkasına baktı. İki arkadaş yalnızca kafa sallayarak işaretleştiler ve Aramis selam verecekmiş gibi elini başına götürdü. Kont de la Fère, arkadaşının bu hareketiyle kendisine "bir fikrim var" demek istediğini anlamıştı.

Kardinal on dakika sonra selefinin kendisi için Rueil'e yaptırttığı şatonun avlusuna giriyordu.

Kapının önündeki sekide attan ineceği sırada Comminges yanına yaklaştı.

"Monsenyör" dedi, "Kont'u nereye yerleştirmemi istersiniz acaba?"

"Devriye koğuşunun karşısındaki limonluğa tabii ki. Her ne kadar Kont de la Fère, Kraliçeleri'nin tutsağıysa da, kendisine gereken muamele ne ise onun yapılmasını isterim."

"Monsenyör" dedi Comminges Mazarin'e onu yoklamak amacıyla, "kendileri Mösyö d'Artagan'la görüşmek istediklerini söylediler. Kardinal Hazretleri'nin emretmiş oldukları gibi d'Artagnan da limonluğun karşısındaki av köşkünde kalıyor."

Kardinal bir an düşündü.

Comminges, Mazarin'in kendi kendisine danıştığını anladı.

"Devriye birliği güçlüdür" diye ekledi. "Güvenilir, hepsi denenmiş, kırk yaman silahşör, hemen hepsi Alman'dır. Bu nedenle ayaklanmacılarla birlik olamazlar ve Fronde saflarına katılamazlar."

"*Müsü* Comminges" dedi Kardinal, "bu üç kişiyi bir araya getirirsek devriyeleri de iki katına çıkarmamız gerekir. Doğrusu savunmamızla ilgili olarak bu kadar savurganlık yapacak halimiz de yok."

Comminges gülümsedi. Kardinal bu gülümsemeyi fark etti ve anladı.

"Siz tanımıyorsunuz onları *Müsü* Comminges ama ben kendilerini hem şahsen, hem yaptıklarıyla tanıyorum. Ben kendilerini Kral Charles'ı kurtarmakla görevlendirmiştim. Gerçekten de Kral'ı kurtarmak için olağanüstü çaba harcadılar. Ama kader işin içine girdiği için zavallı Charles şu anda aramızda, emin bir yerde değil."

"İya ama Kardinal Hazretleri'ne hizmet ettilerse, Kardinal Hazretleri onları niye hapse attırıyor?"

"Hapse mi? Rueil ne zamandan beri hapishane oldu?"

"Tutuklular barındırılmaya başlayalı beri" diye karşılık verdi Comminges.

"Bu beyler benim tutsaklarım değil Comminges!" dedi Kardinal kendisine özgü sinsi gülümsemesiyle. "Konuklarım yalnızca, hem de o kadar değerli konuklar ki, benden bıkıp kaçarlar korkusuyla pencerelerine demir parmaklıklar, kapılarına sürgüler koydurdum. Aslında her ne kadar tutuklu gibi görünüyorlarsa da büyük bir saygım vardır kendilerine. Bunun en canlı kanıtı da hemen Kont de la Fère'in yanına gidip, kendisiyle başbaşa görüşme arzusunda olmamdır. Ve bu görüşme sırasında rahatsız edilmemek için de, önceden söylediğim gibi limonluğa götüreceksiniz onu. Bilirsiniz burada dolaşmaya çıkarım ben genellikle, işte gene öyle dolaşırken kendisine bir uğrar ve konu-

şurum. Her ne kadar düşmanım olduğunu söylese de büyük sempatim vardır benim Kont'a karşı. Akıllıysa eğer, belli olmaz, bir şeyler yapabiliriz birlikte belki."

Comminges selam verip ayrıldı ve Kont'un yanına gitti. Kont görünüşte sakindi ama aslında büyük bir endişe içinde bu konferansın sonucunu bekliyordu.

"Ne oldu?" diye sordu muhafızların komutanına.

"Mösyö" diye karşılık verdi Comminges, "anlaşılan olanaksızmış bu."

"Mösyö Comminges" dedi Athos, "ben hayatım boyunca askerdim. Emir-komutanın ne olduğunu çok iyi bilirim. Ama siz bir hizmette bulunabilirsiniz bana gene de. "

"Bütün kalbimle istiyorum bunu Mösyö" diye karşılık verdi Comminges. "Özellikle de kim olduğunuzu ve bir zamanlar Majesteleri'ne nasıl hizmetler verdiğinizi bildikten sonra... Ayrıca ihtiyar Broussel tutuklandığında kahramanca yardımıma koşup hayatımı kurtaran delikanlının sizin için ne kadar önemli olduğunu da bilmiyor değilim. Her an emirlerinize amadeyim ama emirlerin dışına çıkmamak koşuluyla."

"Teşekkürler Mösyö, ben de daha fazlasını istemiyorum sizden. Ve istediğim şey de asla zor durumda bırakmayacaktır sizi."

"Biraz zor durumda bıraksa bile gene de isteyebilirsiniz bunu benden" dedi Comminges gülümseyerek. "Ben de Kardinal'i sizden daha çok seviyor değilim. Kraliçe'ye hizmet ediyorum ben. Ve dolayısıyla da Kardinal'e tabii ki... Ancak birine mutlulukla, ötekine istemeyerek hizmet ediyorum. Bu yüzden konuşun rica ederim. Sizi dinliyorum."

"Madem hiçbir mahzuru yok" dedi Athos, "ben d'Artagnan'ın buruda olduğunu bildiğime göre, herhalde onun da benim burada olduğumu bilmesinin bir sakıncası olmaz, öyle değil mi?"

"Ben zaten bu konuda hiçbir emir almış değilim Mösyö."

"Daha iyi böylesi. O halde kendisine komşu olarak geldiğimi bildirin ve selamlarımı iletin lütfen. Aynı zamanda bana biraz önce bildirdiğiniz şeyi, yani Kardinal Hazretleri'nin beni ziyaret edebilmek için limonluğa yerleştirdiğini ve benim de bu görüşmelerden yararlanarak tutukluluk dönemimizi daha rahat geçirebilmek için Kardinal Hazretleri'nden bir şeyler koparabilmeye çalışacağımı da söyleyin."

"Bu durum pek uzun sürmez" dedi Comminges. "Kardinal Hazretleri bana buranın bir hapishane olmadığını söylüyorlardı."

"Kuyulu zindanlar var" dedi Athos gülümseyerek.

"O başka!" diye karşılık verdi Comminges. "Bu konuda bazı şeyler söylendiğini ben de duydum. Ama Mazarin gibi soyu sopu pek belli olmayan, Fransa'ya yalnızca cebini doldurmaya gelmiş bir İtalyan, bizim gibi insanlara karşı birtakım aşırılıklar yapma cesaretini bulamaz kendinde. Küstahlık olur bu. Tam bir senyör olan öteki Kardinal zamanında ne kadar iyiydi her şey. Ama Mazarin... Bırakın canım... Kuyulu zindanlar krallara göre bir intikam aracı değildir. Sizin tutuklandığınızı biliyorlar. Yakında arkadaşlarınızın durumunu da öğrenirler. Fransa'nın bütün soyluları kayboluşunuzun hesabını sorarlar. İçiniz rahat etsin. Rueil'in kuyulu zindanları on yıldan beri çocukların dilinden düşmüyor. Rahat olun burada. Ben de geldiğinizi haber vereceğim Mösyö d'Artagnan'a. Kim bilir, belki on beş gün sonra da aynı biçimde siz bana bir hizmette bulunursunuz."

"Ben mi Mösyö?"

"Tabii! Ben de Piskopos Yardımcısı'nın tutsağı olamaz mıyım?"

"Mösyö" dedi Kont saygıyla eğilerek, "böyle bir şey olursa size hizmet vermek için elimden gelen her şeyi yapacağım."

"Bana birlikte yemek yeme onurunu verir misiniz sayın Kont?" diye sordu Comminges.

"Teşekkür ederim Mösyö, üzgünüm, gecenizi berbat etmek istemem ama teşekkür ediyorum."

Bunun üzerine Comminges, Athos'u limonluğun devamı olan ve gene onun gibi düzayak bir yere götürdü. Limonluğa askerlerin ve soyluların doldurduğu büyük bir avludan geçilerek ulaşılıyordu. At nalı biçimindeki avlunun merkezinde Kardinal'in oturduğu daireler vardı. Bir kanatta av köşkünde d'Artagnan, öteki kanattaysa limonlukta Kont de la Fère vardı. Ve bu kanatların ardında park uzanıyordu.

Kont, penceresi demir parmaklıklarla örülmüş odasına girdiğinde ilk işi karşı duvarlara ve damlara bakmak oldu.

"Bu bina da ne?" diye sordu.

"Arkadaşlarınızın tutuklu bulundukları av köşkünün arkası" dedi Comminges. "Yazık ki bu tarafa bakan pencereleri öteki Kardinal zamanında örülmüştü çünkü birçok kez hapishane olarak kullanmışlardı binayı. Mazarin de sizleri buraya kapatarak eski haline getirmiş oluyor binayı. Pencereler örülmemiş olsa hiç değilse işaretleşebilirdiniz arkadaşlarınızla."

"Peki Mösyö Comminges, Mazarin'in gerçekten ziyaretime geleceğinden emin misiniz?"

"Öyle dedi, Mösyö."

Kont demir parmaklıklı pencerelere bakarak derin bir iç geçirdi.

"Doğru" dedi Comminges, "hapishaneden farksız burası, hiçbir eksiği yok. Hatta demir parmaklıkları bile var. Peki ama sizin gibi yürekli, seçkin bir soylu nasıl oldu da bu Fronde'a katılmayı düşündü? Size çok açık bir şey söyleyeyim mi Kont, Kraliyet ordusu saflarında bir dostumun bulunmasını isteseydim, siz gelirdiniz aklıma. Siz Kont de la Fère, siz Fronde'a

katılacaktınız ha! Broussel'in, Blancmesnil'in, Viole'ün tarafını tutacaktınız demek! Saygıdeğer anneniz hukuka pek meraklıydı herhalde! Bir türlü aklım almıyor sizin Fronde yandaşı olmanızı! Anlayamıyorum."

"Sevgili dostum" dedi Athos, "ya Fronde yandaşı ya da Mazarin yandaşı olacaktık! Bu iki sözcük kulağımda çınlayıp durdu uzun süre ve sonunda ilk sözcükte karar kıldım. Hiç değilse Fransızca'ydı bu sözcük. Şu da var ki ben Mösyö Broussel, Mösyö Blancmesnil, Mösyö Viole'le değil Mösyö Beaufort, Mösyö Bouillon ve Mösyö d'Elboeuf'le birlikte Fronde saflarındayım. Başkanlarla, danışmanlarla, hukukçularla değil, prenslerle birlikteyim. Ayrıca Kardinal'e hizmet etmenin sonucuna baksanıza bir. Mösyö Comminges şu camsız pencerelere bakın. Mazarin'in minnettarlığı konusunda bunlar bile bir şeyler anlatabilir size."

"Evet" dedi gülümseyerek Comminges. "Bir de Mösyö d'Artagnan'ın bir haftadır kendisine yağdırdığı hakaretleri işitecek olsa."

"Zavallı d'Artagnan!" dedi kendi kişiliğine özgü tatlı bir hüzün içinde Kont. "Onun gibi yürekli, temiz, sevdiklerini sevmeyenlere karşı bu kadar yiğit, bu kadar yaman, bu kadar mütthiş biri olamaz! Mösyö Comminges, gerçekten çok yaman iki tutsağınız var öteki tarafta. Bu baş edilmez iki kişinin sorumluluğunu size verdilerse, acırım halinize."

"Baş edilmez mi dediniz?" diye Comminges gülümsedi bu kez. "Korkutmak istiyorsunuz beni herhalde. Mösyö d'Artagnan, tutuklandığı ilk gün bütün askerleri ve küçük rütbeli askerleri kışkırttı. Amacı bir kılıç bulmaktı herhalde. Ertesi gün de sürdü bu iş, daha sonraki gün de. Ancak bir süre sonra birden sakinleşiverdi. Şimdi de hepimizi çok güldüren Gaskonya şarkıları söylüyor."

"Ya Mösyö Vallon?" diye sordu Kont.

"O başka işte! O korkunç bir asilzade, itiraf edeyim bunu. İlk gün bütün kapıları çökertti bir omuz vuruşuyla. Bir ara tıpkı Samson'un Gazze'den çıkışı gibi onun da Rueil'den rahatça çıkıp gideceğini sandım. Ne var ki o da d'Artagnan gibi davrandı. Şimdi tutsaklığa alışması bir yana, hoşlanıyor bile bundan."

"Çok iyi" dedi Athos. "Çok iyi."

"Başka bir şey mi bekliyordunuz yani?" diyen Comminges böylece Athos'un Mazarin'in tutukluları hakkında düşündüklerine yaklaşıyor ve kaygılanmaya başlıyordu.

Kont de la Fère öte yandan da arkadaşlarının moralinin düzelmesini, Gaskonyalı'nın yeni bir plan tasarlamış olmasına bağlıyordu. Bu nedenle muhafızlarını şüphelendirip uyandırmak ve planlarını aksatmak istemedi.

"Onlar mı?" dedi. "İkisi de çabuk ateş alırlar. Biri Gaskonyalı öbürü Picardie'li, çabuk ateş alır, çabuk sönerler. Kanıtı da meydandadır. Biraz önce anlattıklarınız şimdi söylediklerimi doğruluyor."

Comminges de böyle düşünüyordu, dolayısıyla içi rahatlamış olarak ayrıldı ve Kont de la Fère, Mazarin'in emriyle bir asilzade muamelesi gördü, koca odada tek başına kaldı.

Durumun ne olduğu ve Kardinal'in sözünü ettiği o meşhur ziyaret konusunda kafa patlatmaya başladı.

LXXXVIII

KAFA VE KOL

Avlunun dibinde İyonya üslubu sütunlarla kapanmış, girişten görünen pis ve düzensiz bir yerde, öteki kolun, yani limonluğun üzerine doğru yayılıyormuş gibi uzanan, epey yüksek bir yapı aynı zamanda avluyu saran bir yarım daire oluşturuyordu.

Porthos'la Gaskonyalı bu yapının zemin katına kapatıl-

mışlardı. Karakterleriyle hiç uyuşmayan tutukluluk döneminin bir türlü geçmek bilmeyen uzun saatlerini burada birlikte geçiriyorlardı.

Gaskonyalı kafese kapatılmış bir kaplan gibi dolanıp duruyor, arada bir gözlerini avluya bakan pencerenin parmaklıklarından avluyu doğru dikiyor, boğuk sesler çıkarıyordu.

Porthos ise kaldırmaya geldikleri nefis bir sofranın artıklarını geveliyordu sessizce.

Biri aklını yitirmiş gibiydi ve derin düşünceler içindeydi. Öbürüyse düşünüyor gibiydi ama uyukluyordu aslında. Ama karabasan gibi bir uykuydu bu. Kesik kesik ve düzensiz horlamasından anlaşılıyordu bu.

"İşte" dedi Gaskonyalı, "akşam oluyor. Aşağı yukarı dört gün olması gerekiyor. Bizi hapsetmelerinin üzerinden yüz seksen üç saat geçti."

"Hıı!" dedi Porthos sırf bir karşılık vermiş olmak için.

"İşitiyor musun uykucu?" dedi Gaskonyalı. Kendisi geceleri bile uyumuyordu ve başkasının gündüzleri de uyuklaması sabrını taşırıyordu.

"Neyi?" dedi Porthos.

"Söylediklerimi."

"Ne diyorsunuz?"

"Diyorum ki, buraya kapatılalı beri aşağı yukarı yüz seksen üç saat oldu" diye yineledi Gaskonyalı.

"Sizin kabahatiniz" dedi Porthos.

"Nasıl yani? Nasıl benim kabahatim oluyormuş?"

"Tabii öyle. Ben size gidelim dedim."

"Demir parmaklıklardan birini söküp ya da kapılarından birini kırarak mı?"

"Elbette!"

"Porthos, bizim gibi insanlar öyle selamsız sabahsız çekip gidemez."

"Siz ayıplayabilirsiniz ama ben giderim selamsız sabahsız."

Gaskonyalı omuz silkti.

"Ayrıca bütün mesele buradan çıkmak değil ki!" dedi.

"Sevgili dostum" dedi Porthos, "bakıyorum bugün düne göre çok daha keyiflisiniz. Lütfen söyleyin bana. Bütün mesele buradan çıkmak değil derken neyi kast ediyorsunuz?"

"Demek istiyorum ki, silahımız olmadan ve parolayı bilmeden elli adım sonra bir nöbetçiyle karşı karşıya geliriz ve elli adım atamayız."

"Ne var bunda! Nöbetçinin işini bitirir, silahını alırız."

"Evet ama bir İsviçreli muhafızın işini bitirmek o kadar kolay değildir. Yamandır bu adamlar ve en azından bir ses, bir inilti çıkarabilir nöbetçi ve bu da devriyelerin yetişmesi için yeterlidir. Yakalarlar bizi. Nerede kalır aslanlığımız? Yakalanınca da zindana atarlar, hiç şakası yok. Sonra Rueil'in şu pis gökyüzünü bile ararız. Nerede bizim o güzel Tarbes güneşi? Ay bile güneşe benzer orada! Allah kahretsin! Dışarıda bize şu şatonun maddi ve manevi topografyası hakkında bilgi verebilecek biri olsaydı, Şu Sezar'ın 'yaşam ve yerler' dediği gibi... Benim aklımda öyle kalmış... Düşünsenize bir, yirmi yıl öyle eli kolu bağlı oturdum ve şu Rueil'i araştırmak aklıma gelmedi."

"Ne fark eder?" dedi Porthos. "Gene de gidelim biz."

"Sevgili dostum" dedi Gaskonyalı, "pastacılar niye hiç elleriyle çalışmazlar, bilir misiniz?"

"Yok" dedi Porthos, "ama öğrenirsem sevinirim."

"Çünkü öğrencilerin karşısında turtayı fazla pişirmekten ya da kremayı bozmaktan korkarlar."

"Eee?"

"Alay konusu olurlar sonra, pastacılarla alay edilmemesi gerekir kesinlikle."

"Bizim ne ilgimiz var pastacılarla?"

"Serüven söz konusu olduğundan, biz de asla bize gülünmesine izin vermemeliyiz. Daha geçenlerde İngiltere'de başarısız olduk, yenilgiye uğradık, şöhretimiz lekelenmiş oldu."

"Kime yenildik?" diye sordu Porthos.

"Mordaunt'a."

"Evet ama biz de Mordaunt'u boğarak öldürdük."

"Tabii, bu sayede belki gelecek kuşakların gözünde biraz olsun saygınlığımızı kurtaracağız. Gelecek kuşaklar için bir şey ifade edecek olursak tabii! Dinleyin Porthos: Mordaunt gibi iğrenç biri olmamakla birlikte ben öyle sanıyorum ki, Mazarin ondan daha başka türlü bir güce sahip. Yani öyle kolay kolay hakkından gelemeyiz onun. Dolayısıyla çok dikkatli olmalıyız ve sıkı durmalıyız çünkü" Derin bir nefes aldı bu arada. "İkimiz bir arada sekiz kişiye bedeliz belki ama gene de bildiğiniz, tanıdığınız dört kişiye bedel değiliz."

"Doğru" dedi d'Artagnan gibi derin bir iç çeken Porthos.

"Siz de benim gibi yapın Porthos, bir aşağı bir yukarı dolaşın. Arkadaşlarımızdan haber alıp, aklımıza iyi bir plan gelinceye kadar... Ama sürekli böyle uyuklamayı bırakın. Beyni uyku kadar uyuşturan başka bir şey yoktur. Bizi bekleyen şeye gelince... tahmin ettiğimizden daha hafif bir ceza olabilir bu. Kardinal'in kellelerimizi uçurtacağını sanmıyorum, yargılanmadan kafalarımızı kesemezler. Hakkımızda açılacak bir dava da çok gürültü patırtı koparır. Arkadaşlarımız için uyarıcı olur gürültü patırtı, onlar da Kardinal'in istediklerini gerçekleştirmesini engellerler."

"Ne kadar iyi bir mantık yürütüyorsunuz" dedi Porthos hayran hayran bakarak.

"Fena sayılmaz işte" dedi Gaskonyalı. "Ayrıca bizi yargılamazlarsa ve kafalarımızı kesmezlerse ya burada tutacaklar ya da başka bir yere göndereceklerdir."

"Evet, kesin bu" dedi Porthos.

"Öte yandan usta silahşör ve bilge asilzade Athos'un başımıza gelenlerden haberdar olmamalarına imkân yok. İşte o zaman yolun sonu görünür."

"Evet de burada da hiç fena değil durumumuz aslında. Tek bir şey hariç."

"Nedir o?"

"Dikkatinizi çekti mi d'Artagnan, bize üç gün üst üste koyun kızartması yedirdiler."

"Hayır ama dördüncü gün de aynı şeyi yedirirlerse, şikâyet ederim, kafanızı takmayın siz."

"Bir de, ara sıra evimi özlüyorum. Şatolarımı ziyaret etmeyeli o kadar uzun zaman oldu ki."

"Bırakın canım! Unutun şimdilik onları. Kardinal hepsini birden yıkmazsa, ilerde kavuşursunuz onlara."

"Böyle bir zorbalığa izin verirler mi sizce?" diye kuşkuyla sordu Porthos.

"Hayır, öbür Kardinal'in işiydi bu. Yalnızca o alabilirdi bu tür kararları. Mazarin böyle işlere kalkışamayacak kadar korkaktır."

"Rahatlattınız beni d'Artagnan."

"İyi, o halde siz de benim gibi güleryüzlü olun. Nöbetçilerle askerlerin ilgisini çekmeye çalışalım çünkü baştan çıkaramayız onları. Yanımıza geldiklerinde biraz pohpohlayın onları Porthos. Bugüne kadar yalnızca yumruklarınızı göster-

diniz onlara. Güçlü bir yumruğunuz var Porthos ama hiç de çekici değil. Ah! Şu anda beş yüz altınımız olması için neler vermezdim!"

"Doğrusu ben de çok isterdim bunu" diye atıldı cömertlikte Gaskonyalı'dan aşağı kalmak istemeyen Porthos. "Yüz gümüş verirdim ben."

Comminges arkasında bir çavuş ve yemek tepsileri taşıyan iki adamla içeri girdiğinde iki tutuklu bunları konuşuyorlardı.

LXXXIX

KAFA VE KOL (DEVAM)

"Güzel" dedi Porthos, "gene koyun!"

"Sevgili dostum Mösyö Comminges" dedi Gaskonyalı, "biliyorsunuz Kardinal Hazretleri bizi bu etle beslemeye devam ederse, bilesiniz ki arkadaşım Mösyö Vallon direnişe geçecek."

"Hatta" dedi Porthos, "eti şu anda geri götürmezseniz, hiçbir şey yemeyeceğimi duyuruyorum."

"Koyun kızartmasını götürün" dedi Comminges. "Mösyö Vallon'un bugün keyifli bir yemek yemesini istiyorum çünkü vereceğim haber iştahını açacak sanıyorum."

"Mazarin mi öldü yoksa?" diye sordu Porthos.

"Hayır, hatta üzülerek bildireyim ki son derece sağlıklı durumdalar kendileri."

"Öyle olsun" dedi Porthos.

"Vereceğiniz haber neymiş peki?" diye sordu Gaskonyalı. "Hapishanede o kadar az haber alınır ki, sabırsızlığımı mazur görürsünüz herhalde, değil mi Mösyö Comminges? Ayrıca iyi bir haber vereceğinizi söylediniz."

"Kont de la Fère'in sağlık durumunun çok iyi olduğunu öğrenmek mutlu eder miydi sizi acaba?" dedi Comminges.

Gaskonyalı'nın küçük gözleri fal taşı gibi açıldı.

"Mutlu olmak mı!" diye bağırdı. "Mutlu olmak ne demek! Sevinçten deli olurum!"

"O halde şunu söyleyeyim ki, kendileri size selamlarını iletmek ve sağlığının yerinde olduğunu bildirmekle görevlendirdi beni."

Gaskonyalı sevincinden uçacaktı âdeta. Porthos'a kaçamak bir bakış atarak ne demek istediğini anlattı. Bu bakış, "Athos bizim nerede olduğumuzu biliyorsa ve bize haber gönderdiyse, yakında eyleme geçecek demektir" anlamına geliyordu.

Porthos kolay kolay bakıştan anlayan biri değildi. Ancak bu kez Athos'la ilgili olarak d'Artagnan'la aynı izlenimlere sahip olduğundan, anladı.

"Yani Kont de la Fère'den bana ve Mösyö Vallon'a selam getirdiğinizi mi söylemek istiyorsunuz?" diye sordu d'Artagnan çekinerek.

"Evet Mösyö."

"Demek gördünüz onu."

"Kesinlikle."

"Saygısızlık etmiş olmayayım ama nerede gördünüz?"

"Buraya çok yakın bir yerde" diye karşılık verdi Comminges gülümseyerek.

"Buraya çok yakın bir yerde ha!" diye yineledi Gaskonyalı. Bir şimşek çaktı sanki bakışlarında.

"Hatta o kadar yakın ki, limonluğa bakan pencereler örülmüş olmasa, bulunduğunuz yerden görebilirdiniz onu."

"Şatonun çevresinde dolaşıyor herhalde" diye düşündü

Gaskonyalı. Ve sonra, "Avlanırken koruda mı rastladınız kendisine yoksa?" diye sordu.

"Hayır, daha da yakında. Bakın işte, şu duvarın ardında" diyerek taşlara vurdu Comminges.

"Duvarın ardında mı? Ne var bu duvarın ardında böyle? Beni buraya gece getirdiklerinden nerede olduğumu bile bilmiyorum."

"Peki" dedi Comminges, "farz edin o halde."

"Ne farz edeyim?"

"Sözgelimi şu duvarda bir pencere bulunduğunu farz edin."

"Eee?"

"İşte bu pencereden Kont de la Fère'in penceresini görebilirdiniz."

"Yani Kont şatoda mı kalıyor?"

"Evet."

"Hangi sıfatla?"

"Sizin sıfatınızla."

"Athos tutuklu mu?"

"Siz de çok iyi biliyorsunuz ki" dedi Comminges gülerek, "Rueil'de tutuklu yok çünkü burası hapishane değil."

"Kelime oyunları yapmayalım Mösyö. Tutuklandı mı Kont?"

"Dün Saint-Germain'de, Kraliçe'nin yanından çıkarken."

Gaskonyalı'nın kolları iki yana düştü. Yıldırım çarpmış gibi oldu.

Tunç alnında buluta benzeyen bir beyazlık belirdi ama ânında kayboldu.

"Demek tutuklu!" diye tekrarladı.

"Evet ya, tutuklu!" diye yineledi Porthos da yıkılmış bir halde.

Gaskonyalı birden kafasını kaldırdı ve gözlerinde Porthos'un bile fark ettiği bir şimşek çaktı. Bu bir çırpıda gelip geçen aydınlığı aynı eziklik duygusu izledi.

"Haydi, haydi" dedi Comminges. "Haydi öyle üzgü durmayın, ben size kötü bir haber vermek istemedim." Comminges, Broussel'in tutuklanması sırasında, kendisini Parisliler'in elinden kurtardığı günden beri d'Artagnan'a karşı gerçekten büyük bir sevgi besliyordu. "Bu savaş devam ettikçe, hiçbirimiz sonumuzun ne olacağını bilmiyoruz" diye sürdürdü konuşmasını. "Sizin yerinizde olsam, umutsuzluğa kapılacağıma arkadaşınızı size yaklaştıran olayı mutlulukla karşılardım. "

Ne var ki bu düşünce hiçbir etki yaratmadı Gaskonyalı'nın üzerinde. Surat asmaya devam ediyordu.

"Durumu nasıldı peki?" diye sordu d'Artagnan'ın sustuğunu görerek konuşma fırsatını kaçırmak istemeyen Porthos.

"İyiydi" dedi Comminges. "Sizler gibi o da umutsuz görünüyordu önce ama Kardinal'in hemen bu akşam ziyaretine gideceğini öğrenince..."

"Ya!" dedi Gaskonyalı. "Kardinal Kont'u ziyaret mi edecek?"

"Evet, benim aracılığımla duyurdu bunu kendisine, Kont de la Fère de bu ziyareti öğrenince, size bu görüşmede davanızı savunmaya çalışacağını haber vermekle beni görevlendirdi."

"Ah, sevgili Kont!" dedi d'Artagnan.

"Ne güzel iş be!" diye homurdandı Porthos. "Tanrı'nın takdirine bakın siz! Ailesi Montmorency'lere ve Rohan'lara akraba olan Kont de la Fère ancak Mazarin kadar değerli ha!"

"Önemli değil" dedi d'Artagnan son derece sevimli bir tavırla. "Aziz dostum du Vallon, biraz düşünürseniz, bunun Kont için büyük bir onur, özellikle de büyük bir fırsat olduğunu anlarsınız. Düşünsenize, bir tutukluyu ziyarete gitmek! Hatta bir tutuklu için öylesine büyük bir onurdur ki bu, Mösyö Comminges'in bile yanıldığını sanıyorum ben."

"Nasıl? Ben mi yanılıyorum?"

"Mazarin, Kont'un ayağına gitmeyecek herhalde ama onu ayağına getirtecektir, değil mi?"

"Hayır, hayır!" dedi telaş içinde Comminges her şeyi yerli yerine oturtma çabası içinde. "Kardinal'in bana söylediklerini çok iyi hatırlıyorum. Kont de la Fère'i ziyarete gidecek."

Gaskonyalı, bu ziyaretin önemini anlayıp anlamadığını görmek için kaçamak bir bakışla süzdü Porthos'u ama Porthos oralı bile değildi.

"Limonluğu dolaşmak Kardinal Hazretleri'nin adeti midir acaba?" diye sordu Gaskonyalı.

"Her akşam kapanır buraya" dedi Comminges. "Güya devlet işlerini düşünürmüş."

"Öyleyse Kont de la Fère'in Mazarin'in ziyaretini gerçekten beklemesi gerektiğine inandım" dedi d'Artagnan. "Herhalde askerlerle birlikte gelecektir bu görüşmeye zaten."

"Evet, iki asker olacak yanında."

"İki yabancının önünde mi tartışacaklar meseleleri peki?"

"Muhafızlar küçük kantonlardan gelen İsviçreliler, bildikleri tek dil Almanca'dır. Ayrıca içeri girmeyecekler, kapıda bekleyecekler."

Gaskonyalı yüzünün istemediği bir anlam ifade etmemesi için tırnaklarını bütün gücüyle avuçlarına batırıyordu.

"Kardinal, Kont'un yanına tek başına girecekse, dikkat etsin" dedi, "çünkü Kont herhalde öfkeden kudurmuş haldedir."

Comminges güldü.

"Allah Allah! Yamyam gibisiniz yahu! Kont son derece nazik bir insandır bir kere. Silahsız ayrıca. Üstelik Kardinal Hazretleri'nin bir işaretiyle anında yetişir İsviçreli muhafızlar."

"İki muhafız ha!" dedi bir an eski anılara giden Gaskonyalı. "İki muhafız! Evet, demek akşamları pencerenin altından geçen, kimi zaman da konuşanlar onlarmış!"

"Evet, onlar! Kardinal'i, daha doğrusu Kardinal'in çıkacağını kendilerine haber veren Bernouin'i bekliyorlar."

"Güzel insanlar yahu!" dedi Gaskonyalı.

"Lens'te çarpışan alaydandırlar. Prens onları Kardinal'in emrine onur armağanı olarak verdi."

"Ah Mösyö!" dedi bu uzun konuşmayı özetlemek isteyen Gaskonyalı. "Dilerim Allah'tan, Kardinal Hazretleri yumuşasınlar ve özgürlüğümüzü Kont de la Fère'e bağışlasınlar."

"Ben de bütün kalbimle diliyorum bunu" dedi Comminges.

"Ziyareti unutursa siz hatırlatabilir misiniz kendisine peki? Bir sakıncası var mı bunun?"

"Hayır, hiçbir sakıncası yok."

"Biraz içim rahatladı bu durumda."

Konuşmanın havasını böyle ustalıklı bir biçimde değiştirmek d'Artagnan'ın içini okuyabilenler için olağanüstü bir manevra gibi görülebilirdi.

"Şimdi, sizden son bir iyilik daha rica edeceğim Mösyö Comminges" diye sürdürdü konuşmasını.

"Memnuniyetle Mösyö."

"Kont'u tekrar göreceksiniz sanırım, değil mi?"

"Yarın sabah."

"Kendilerine iyi dileklerimi sunup, elde ettiği lutfu aynen benim için de sağlamasını hatırlatabilir misiniz kendisine?"

"Yani siz Kardinal buraya da mı gelsin istiyorsunuz?"

"Hayır, ben haddimi bilen bir insanım, çok şey isteyen biri de değilim. Sadece Kardinal'in beni dinlemesini istiyorum."

"Aman Allah'ım!" diye mırıldandı Porthos. "Böyle bir şey yapacağı hiç aklıma gelmezdi doğrusu. Çaresizlik ne hale düşürüyor insanı!"

"Olur" dedi Comminges.

"Ayrıca lütfen Kont'a sağlığımın yerinde olduğunu, üzgün ama kadere razı olduğumu de söyler misiniz?"

"Bunları söylemekle memnun ettiniz beni Mösyö."

"Aynı şeyleri Mösyö Vallon için de söyleyebilirsiniz."

"Benim için mi?" diye bağırdı Porthos. Hayır, istemem! Ben kadere razı falan değilim."

"Olacaksınız ama dostum."

"Asla!"

"Olacak, olacak, Mösyö Comminges. Ben arkadaşımı kendisinden dahi iyi tanırım. Bir çok meziyeti vardır ve kendisi bunların farkında değildir. Lütfen susun Mösyö du Vallon, susun ve boyun eğin."

"Allah'a emanet olun baylar" dedi Comminges. "İyi geceler diliyorum sizlere."

"Dileriz iyi bir gece geçiririz."

Comminges onları selamlayıp çıktı. Gaskonyalı, adamı boynu bükük ve kaderine razı bir durumda izledi. Ama kapı muhafız komutanının ardından kapanır kapanmaz Porthos'un boynuna öyle sevinçli bir halde atıldı ki, mutluluğu konusunda kimse aldanamazdı.

"Oh! Oh!" dedi Porthos. "Ne oluyor size böyle? Zavallı dostum, çıldırdınız mı siz?"

"Ne olacak? Artık kurtulduk sayılır."

"Ben kesinlikle aynı fikirde değilim" dedi Porthos. "Tersine, hepimiz kapana kısılmış durumdayız bence. Aramis dışında, içimizden biri daha Kardinal'in tuzağına düştüğüne göre kurtulma şansımız büsbütün azalmıştır."

"Ne ilgisi var! Dostum bu kapanda iki kişi barındırılabilir ancak. Üç kişi barındıramazlar."

"Ben bir şey anlamış değilim" dedi Porthos.

"Boşverin" dedi Gaskonyalı. "Şimdi yemek yiyip biraz güç toplayalım, bu gece ihtiyacımız olacak çünkü."

"Ne yapacağız yani bu gece?" diye sordu Porthos merakla.

"Yola çıkacağız büyük ihtimalle."

"Evet ama..."

"Sofraya oturalım dostum. Yemek yerken kafam daha iyi çalışıyor benim. Yemekten sonra kafamı daha iyi toparlayınca size de aktarırım düşündüklerimi."

Porthos arkadaşının neler düşündüğünü çok merak ediyordu ancak bunları nasıl anlatacağını çok iyi bildiğinden fazla üstüne düşmedi ve sofraya oturup Gaskonyalı'nın hayallerine yaraşır bir iştahla yemeğini yedi.

XC

KOL VE KAFA

Yemek sakin geçti ama hüzünlü geçtiği söylenemezdi çünkü keyifli olduğundan Gaskonyalı'nın yüzünü aydınlatan tatlı gülümsemeleri hiç eksik olmadı dudaklarından. Porthos bu gülümsemelerin bir tekini bile kaçırmadı ve sürekli kahkahalar atarak arkadaşına, hiçbir şey anlamadığı halde, kafasındaki düşüncelerle birlik olduğunu anlatmaya çalıştı.

Sıra tatlıya geldiğinde iskemlesinde yayıldı Gaskonyalı, bacak bacak üstüne atıp kendinden son derece hoşnut bir tavırla sallanmaya başladı.

Porthos çenesini iki eline, dirseklerini de masaya dayadı. Sonra da dev gibi bedenine, hayran olunacak bir iyimserlik görünümü veren güven dolu bakışlarını Gaskonyalı'ya dikti.

"Eee?" dedi Gaskonyalı bir süre sonra.

"Eee?" diye yineledi Porthos.

"Ne diyordunuz aziz dostum?"

"Ben mi? Hiç."

"Haydi canım. Buradan gitmek amacında olduğunuzu söylemiyor muydunuz?"

"Ha, evet. Gerçekten niyetimiz bu."

"Buradan gitmek için de duvar ya da kapı kırmak diye bir şeyin söz konusu olmadığı görüşünü ileri sürmüştünüz."

"Doğru, öyle demiştim, gene de aynı görüşteyim."

"Ben de diyordum ki Porthos, bu yol çıkar yol değildir ve yüz adım bile atmadan yakalanırız, canımıza okurlar. Söylediğim buydu. Tabii bu arada kıyafet değiştirip silah bulamazsak."

"Evet evet, bize başka bir kıyafet ve silah gerekiyor."

"İşte dostum, bunlara sahibiz, hatta daha iyisine sahibiz."

"Yok canım!" dedi Porthos ve çevresine baktı.

"Şimdi boş yere aramayın, zamanında her şey ayağınıza gelecek. Dün gördüğümüz iki İsviçreli muhafız saat kaç sularında dolaşıyorlardı, hatırlıyor musunuz?"

"Galiba birdi, gece iyice bastırdıktan sonra."

"Bugün de dünkü gibi çıkarlarsa eğer, onları görme zevkine ermek için on beş dakikadan fazla beklemeyeceğiz demektir."

"Yani en fazla on beş dakika bekleyeceğiz."

"Porthos bileğiniz gene eskisi gibi güçlü, değil mi?"

Porthos kol düğmesini açtı, kolunu sıvadı, normal bir insan bacağı kadar kalın ve adaleli kolunu zevkle seyretti.

"Gayet tabii, gene formunda!" dedi.

"O halde şu maşayla bir çember, şu kürekle de bir tirbuşon yapabilirsiniz, değil mi?"

"Tabii" dedi Porthos.

"Görelim bakalım" dedi Gaskonyalı.

Dev adam adı geçen iki nesneyi aldı ve kolaylıkla, pek fazla çaba harcamadan arkadaşının istediği biçimlere soktu.

"Tamam" dedi.

"Mükemmel!" dedi Gaskonyalı. "Porthos, gerçekten çok yeteneklisiniz siz."

"Ben" dedi Porthos, "Crotone'li Milon adlı birinden söz edildiğini duymuştum. Olağanüstü şeyler yaparmış bu adam: Alnına doladığı bir ipi şakaklarını gererek koparmak, bir yumrukta canını aldığı bir öküzü omzuna atarak götürmek, atı arka

ayaklarından tutup durdurmak gibi... Ben bunları bizim orada, Pierrefonds'da denedim ve teker teker hepsini de becerdim. Yalnızca şakaklarımı gererek ip kopartamadım."

"Demek sizin gücünüz kafanızda değil Porthos" dedi Gaskonyalı.

"Hayır, benim gücüm kolumda ve omzumda" diye safça bir yanıt verdi Porthos.

"O halde dostum, pencereye yaklaşalım şimdi, gücünüzü kullanıp demir parmaklıklardan birini kopartın. Bir dakika, şu ışığı söndüreyim önce."

XCI

KOL VE KAFA (DEVAM)

Porthos pencereye yaklaştı, demir parmaklıklardan birini tuttu iki eliyle, asıldı, kendine doğru çekti, yay gibi büktü. Öyle ki, sonunda parmaklığın otuz yıldır taş içinde duran uçları yuvalarından çıktı.

"İşte sevgili dostum" dedi Gaskonyalı, "Mazarin, ne kadar büyük bir dehaya sahip olursa olsun, bu işi beceremezdi."

"Öbürlerini de çıkarmamız gerekiyor mu?" diye sordu Porthos.

"Yok, bu yeter, bir kişi geçebilir buradan."

Porthos denedi ve bütün vücudunu çıkarabildi dışarı.

"Evet" dedi.

"Gerçekten de güzel bir delik. Şimdi kolunuzu geçirin."

"Nereden?"

"O delikten."

"Niçin?"

"Birazdan öğrenirsiniz. Siz geçirin."

Porthos bir asker gibi söyleneni yaptı ve kolunu parmaklıkların arasından geçirdi.

"Mükemmel" dedi Gaskonyalı.

"İşler yolunda galiba."

"Çok iyi dostum."

"Pekâlâ. Şimdi ne yapmam gerekiyor?"

"Hiç."

"Bitti mi yani?"

"Daha bitmiş sayılmaz."

"Ben de bilmek istiyorum ne olacağını ama" dedi Porthos.

"Bakın dostum, bir iki kelimeyle öğreneceksiniz her şeyi. Gördüğünüz gibi devriye postasının kapısı açılıyor."

"Görüyorum, evet."

"Kardinal'in limonluğa gitmek üzere geçtiği avluda kendisine eşlik etmeleri için iki muhafız çıkaracaklar."

"Çıktılar bile."

"Yeter ki koğuşun kapısını çeksinler arkalarından. Güzel. Kapıyı da kapattılar."

"Sonra peki?"

"Şşşt! Yavaş olun. Sesimizi duyabilirler."

"Anlayamam ki bu durumda ben."

"Anlarsınız, çünkü söylediklerimi yaptıkça her şeyi göreceksiniz zaten."

"Bence, keşke..."

"Böyle daha iyi, sürpriz olur sizin için."

"Doğru ya!" dedi Porthos.

"Şşşt."

Porthos sesini çıkarmadan ve hiç hareket etmeden bekledi.

Gerçekten iki muhafız ellerini ovuşturarak pencere kenarından yürüyorlardı. Daha önce de söylediğimiz gibi Şubat ayıydı ve havalar çok soğuktu hâlâ.

Bu sırada muhafız koğuşunun kapısı açıldı, bir asker çağırdılar. Asker, arkadaşının yanından ayrılıp muhafızların yanına döndü.

"Hâlâ her şey yolunda mı?" diye sordu Porthos.

"Mükemmel" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Beni iyi dinleyin. Şimdi muhafızı buraya çağırıp dün arkadaşlarından biriyle yaptığım gibi konuşmaya başlayacağım adamla. Hatırladınız mı?"

"Evet ama ben söylediklerinin tek kelimesini bile anlamadım."

"Adamın konuşması biraz kabaydı da ondan. Siz esas benim söyleyeceklerimin tek kelimesini kaçırmayın. Her şey icraata bağlı Porthos."

"Evet, icraat benim işimdir."

"Biliyorum, canım! Onun için de size güveniyorum."

"Söyleyin."

"Muhafızı çağırıp konuşmaya başlayacağım."

"Söylemiştiniz bunu."

"Ben sola döneceğim, yani öyle ki o bankın üstüne çıktığında sizin sağınızda kalmış olacak."

"Ya çıkmazsa bankın üstüne?"

"Siz rahat olun. Çıkacaktır. Tam bankın üstüne çık-

tığında siz o müthiş kolunuzu uzatıp boynundan yakalayacaksınız adamı. Ve sonra sudan balık çıkarır gibi bizim bulunduğumuz yere sokacaksınız onu. Bağırmaması için boynunu yeteri kadar sıkmayı ihmal etmezsiniz herhalde."

"Peki" dedi Porthos, "ama ya boğup öldürürsem?"

"Bir İsviçreli muhafız eksilmiş olur yeryüzünden ama boğmazsınız herhalde. Yavaşça yere bırakırsınız onu, elini kolunu bağlarız. Sonra bir yere oturtur, ağzını tıkarız. Böylelikle de bir üniforma ve bir kılıç elde ederiz."

"Mükemmel!" dedi Porthos ve her zamankinden daha büyük bir hayranlıkla süzdü d'Artagnan'ı.

"İyi mi?" dedi d'Artagnan.

"Ama bize bir üniforma ve bir kılıç yetmez" dedi Porthos.

"Adamın bir de arkadaşı var canım!"

"Doğru ya!" dedi Porthos.

"Şimdi ben öksürünce siz kolunuzu uzatın, vakit gelmiş demektir."

"Peki."

İki arkadaş kararlaştırılan yerlerini aldılar. Porthos pencerenin köşesine sindiğinden hiç görünmüyordu.

"İyi akşamlar arkadaş!" diye bağırdı Gaskonyalı her zamankinden daha sakin ve tatlı sesiyle.

"İyi akşamlar *Musu*" diye karşılık verdi muhafız.

"Doğrusu hiç de dışarıda dolaşılacak bir gece değil" dedi Gaskonyalı.

"Brrrr, donuyorum" dedi muhafız.

"Bir bardak şarap iyi gelir mi? Ne dersiniz?"

"Bır bardak şarap! *Eyü* gelmez olur mu?"

"Balık oltaya geldi! Balık oltaya geldi!" diye fısıldadı Gaskonyalı Porthos'a.

"Anlıyorum" dedi Porthos.

"Bir şişe şarabım var" diye devam etti Gaskonyalı.

"Bır şişe mi?"

"Evet."

"*Tolu* bır şişe mi?"

"Tam dolu bir şişe. Sağlığıma içerseniz eğer hepsini verebilirim size."

"Heh, heh! *Helbat istarım*" dedi muhafız ve pencereye yaklaştı.

"Gelin alın öyleyse dostum" dedi d'Artagnan.

"Memnuniyetle alırım. Bır bank var *galibe surda*, değil mi?"

"Allah Allah! Mahsus koymuşlar buraya bu bankı sanki! Çıkın üstüne bakalım... Tamam, oraya işte, oldu dostum."

D'Artagnan öksürdü.

Tam o anda Porthos'un kolu çöktü üstüne adamın. Bu çelik bilek avını yıldırım hızıyla yakaladı ve muhafızın boynu üzerinde kerpeten gibi kapanıverdi, boğar gibi sıkarak havaya kaldırdı, kafasını gözünü yarma pahasına açtığı gedikten geçirip içeri aldı ve yere bıraktı. Burada Gaskonyalı adamın ancak bir soluklanmasını bekleyip, atkısıyla ağzını tıkadı, savaş alanlarında deneyim sahibi olan bir insanın çevikliğiyle üstündekileri çıkardı ve soydu askeri.

Eli, kolu, ayakları sıkıca bağlanan muhafız doğruca özel olarak söndürülmüş ocağa taşındı.

"Evet, işte bir kılıcımızla bir üniformamız oldu" dedi Porthos.

"Bunlar benim" dedi Gaskonyalı. "Siz de bir kılıç ve bir

üniforma istiyorsanız, aynı oyunu bir kez daha oynamamız gerekiyor. Dikkat! İşte öteki muhafız da arkadaşlarının yanından ayrılıp buraya doğru yürümeye başladı."

"Aynı oyunu yinelemek biraz ihtiyatsızlık olacak galiba" dedi Porthos. "Aynı başarıyı yinelemek zor, beceremezsem her şey berbat olur. Aşağı ineyim, hiç şüphelenmediği anda yakalayayım, sarıp sarmalayayım, getireyim."

"Öylesi daha iyi" diye karşılık verdi d'Artagnan.

"Siz hazır olun" dedi Porthos ve gedikten süzüldü.

Her şey Porthos'un söylediği gibi cereyan etti. Dev adam yola gizlendi ve muhafız önünden geçerken ensesinden yakaladı, ağzını kapattı, pencerenin açılan demirlerinden bir mumya gibi içeri attı ve arkasından da kendisi girdi.

İkinci tutsağı da soydular birincisi gibi. Yatağa yatırdılar, kayışlarla bağlayıp kımıldayamaz hale getirdiler ve döşek masif meşeden, kayışlar da iki kat olduğundan bu da ilk tutsak gibi zararsız hale sokuldu.

"Şimdi her şey mükemmel" dedi Gaskonyalı. "Hele şu koca oğlanın giysilerini bana uydurmaya bakın siz. Porthos bununki size dar gelecek galiba ama boşverin, kılıç kemerinin omuz kayışı uysun yeter. Bir de kırmızı tüylü şapkası tabii."

Tesadüf bu ya, ikinci İsviçreli muhafız da iri yarıydı. Dolayısıyla patlayan birkaç dikiş hariç her şey yolunda gitti.

Bir süre yalnızca kumaş hışırtıları duyuldu. Porthos ve d'Artagnan telaş içinde giyinmeye çalışıyorlardı.

"Oldu" dediler ikisi aynı anda. "Size gelince arkadaşlar" diye askerlere döndüler, "uslu otururşanız başınıza bir şey gelmez ama uslu durmazsanız, işinizi bitiririz."

Askerler hiç seslerini çıkaramadılar. Porthos'un bileğinin gücünden işin ciddi olduğunu ve işin şaka olmadığını anlamışlardı.

"Şimdi" dedi Gaskonyalı, "her şeyi anlamak isterseniz herhalde, değil mi Porthos?"

"Evet, hiç fena olmaz."

"Önce bu kıyafetle avluya ineceğiz."

"Peki."

"Bu iki askerin yerini alacağız."

"İyi."

"Bir aşağı bir yukarı dolaşacağız."

"Hava o kadar sıcak olmadığına göre kimsenin tuhafına gitmez bu."

"Daha sonra oda hizmetçisi dün ve önceki gün olduğu gibi görevlileri çağıracak."

"Cevap verecek miyiz?"

"Hayır, tersine, kesinlikle cevap vermeyeceğiz."

"Peki. Ben heveslisi değilim zaten."

"Demek ki sesimizi çıkarmayacağız, yalnızca şapkalarımızı başımıza çekip Kardinal Hazretleri'ne eşlik edeceğiz."

"Nereye kadar?"

"Nereye gidiyorsa oraya kadar. Athos'a kadar yani. Bizi görünce kızar mı dersiniz?"

"Ooo!" diye bağırdı Porthos. "Ooo! Şimdi anlıyorum."

"Bağırıp çağırmadan önce bekleyin biraz Porthos, çünkü daha her şeyi öğrenmiş değilsiniz" diye homurdandı d'Artagnan ters ters bakarak.

"Ne olacak?" dedi Porthos.

"Gelin peşimden" dedi Gaskonyalı. "Yaşayan görür."

Penceredeki gedikten yavaşça avluya bıraktı kendini. Porthos da biraz zor da olsa peşinden gitti.

Paketledikleri iki muhafız tir tir titriyorlardı korkudan.

D'Artagnan ve Porthos ayaklarını yere henüz basmışlardı ki bir kapı açıldı ve uşak bağırdı.

"Görevliler!"

Aynı anda devriyelerin koğuşunun kapısı açıldı ve bir ses karşılık verdi.

"La Bruyère ve du Bartois. Haydi!"

"Benim adım La Bruyère anlaşılan" dedi Gaskonyalı.

"Benimki de Barthois" dedi Porthos.

"Neredesiniz?" diye sordu gözleri ışıktan kamaşan ve onları ışıkta iyi seçemeyen uşak.

"Buradayız" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

Ve Porthos'a dönüp ekledi.

"Buna ne dersiniz Mösyö du Vallon?"

"İyidir iyi, yeter ki devam etsin."

İki zoraki asker oda hizmetçisinin arkasından yürüdüler. Adam onlara holün kapısını, daha sonra bekleme odası olduğu anlaşılan başka bir yerin kapısını açtı ve iki tabure göstererek şunları söyledi:

"Emir çok basit: İçeri yalnızca bir kişi, duydunuz değil mi, yalnızca bir kişi bırakacaksınız. Başka kimseyi bırakmayacaksınız! Bu kişi ne derse onu yapacaksınız. Dönüşteyse sakın yanlış bir şey yapmayın, ben gelip alacağım nöbetten sizi."

Bernouin'den başkası olmayan oda hizmetçisi d'Artagnan'ı çok iyi tanıyordu. Son altı ya da sekiz aydan beri kendisini Kardinal'in huzuruna o almıştı hep. Bu yüzden ayrıntılı, uzun cevaplar vermek yerine, Gaskonyalı ağzından olabildiğince uzak, olabildiğince Almanca'ya yakın kısa hecelerle söylenenleri anladığını belirtti.

Porthos'a gelince, Gaskonyalı ağzını açıp konuşmayaca-

ğına dair kesin söz almıştı ondan. Sabrı taşarsa yalnızca homurdanmakla yetinecekti.

Bernouin kapıyı çekip gitti.

"Oh, oh!" dedi Porthos anahtarın kilitte döndüğünü işitince. "Burada insanları hapsetmenin yolu bu herhalde. Biz hapishane hücrelerimizi değiştirmekten başka bir şey yapmış değiliz yanılmıyorsam. Eski oda yerine limonluğa hapsettirdik kendimizi. Ne kazandık bundan bilemiyorum."

"Porthos, dostum" dedi Gaskonyalı fısıldar gibi, "Allah'tan umut kesilmez. İzin verin de düşünüp bir yol bulayım ben."

"Düşünün, düşünün" dedi işlerin yolunda gitmediği düşüncesiyle huysuzlanan Porthos.

"Seksen adım yürüdük" diye mırıldandı Gaskonyalı, "altı basamak merdiven çıktık, demek ünlü dostumuz Mösyö du Vallon'un dediği gibi biz, kaldığımız yere paralel olan ve limonluk köşkü denen yerde bulunuyoruz. Kont pek uzakta değildir herhalde, yalnızca kapılar kapalı."

"Bu da engel mi yani?" dedi Porthos. "Bir omuz vuruşuyla..."

"Aman Allah'ım! Porthos, dostum, gücünüzü yerinde kullanmayı bilin, aksi takdirde gücünüzün hak ettiği karşılığı alamazsınız. Buraya birinin geleceğini duymadınız mı siz?"

"Duydum."

"İşte bu biri kapıyı açar bize."

"Ama dostum" dedi Porthos, "bu biri bizi tanırsa, bağırmaya başlarsa mahvoluruz. Bir rahibi bana gırtlaklatmak ya da kafasını patlattırmak niyetinde değilsiniz herhalde. Bu işler ancak Almanlar'a ve İngilizler'e karşı geçerlidir."

"Böyle bir davranıştan Allah, sizi de beni de korusun!" dedi Gaskonyalı. "Böyle bir şey yaparsak genç Kral bize minnet ve şükran duyabilir ama Kraliçe kesinlikle bağışlamaz bizi. Ve

bizim yola getirmemiz gereken kişi de Kraliçe. Hem boş yere kan akıtmak niye? Hayır, kesinlikle! Olamaz böyle bir şey. Bir planım var benim. İşi bana bırakın siz, ne kadar güleceğiz, göreceksiniz."

"Peki" dedi Porthos, "gerçekten gülmeye ihtiyacım var çünkü."

"Şşşt!" dedi Gaskonyalı. "Birinin geldiğini işaret ediyorlar."

Bu sırada yan tarafta yani holde çok hafif ayak sesleri duyuldu. Topuk demirleri gıcırdadı ve şövalye kıyafeti içinde, kahverengi pelerinli, şapkasını gözlerine kadar indirmiş, elinde fener tutan biri girdi içeri.

Porthos duvara doğru gerilemek istedi ama iyice gizlenmemiş olacak ki adam feneri ona doğru uzatıp, "Tavandaki feneri yakın" dedi.

Sonra Gaskonyalı'ya döndü.

"Emri biliyor musunuz?" dedi.

"*Ya!*" diye karşılık verdi d'Artagnan. Alman dilinde bu heceden başka bir örnek sergilememeye iyice kararlıydı.

"*Tedesco*" dedi şövalye, "*va bene*."

Girdiği kapının karşısındaki kapıyı açtı, içeri girip kanadı çekti.

"Biz ne yapacağız şimdi?" diye sordu Porthos.

"Biz şimdi bu kapının açık olup olmadığını omuz vurarak anlayacağız dostum Porthos. Her şeyin bir vakti vardır. Ne demişler: 'Sabırla korık helva, dut yaprağı atlas olur.' Ancak daha önce ilk kapının önünde uygun bir barikat kuralım. Sonra şövalyenin peşinden gideriz."

İki arkadaş hemen işe koyuldular, odada buldukları eşyaları ilk kapının ardına yığdılar. Kapı içeri doğru açıldığından içeri girmeyi iyice olanaksızlaştırıyordu.

"Böylece" dedi Gaskonyalı, "artık arkadan bir baskına uğratılma olasılığı da ortadan kalktı. Haydi ileri şimdi."

XCII

MAZARİN'İN KUYULU ZİNDANLARI

Kardinal'in arkasında kaybolduğu kapının önüne ulaştılar. Kapı kapalıydı. Gaskonyalı boşuna açmaya çalıştı.

"Şimdi o meşhur omuz darbelerinden birini indirmenin zamanı işte" dedi Gaskonyalı. "İtin dostum ama yavaş olun, gürültü etmeden ve çökertmeden, yalnızca kanadı açın."

Porthos o iri omzunu kanatlardan birine dayadı, kanat esnedi, Gaskonyalı da kılıcının ucunu kilit diliyle sürgü ağızlığının arasına soktu. Eğik dil yerinden fırladı ve kapı açıldı.

"Ben de demiştim size Porthos: Bütün kadınları ve kapıları tatlı ve yumuşak davranarak elde etmek, açmak mümkündür."

"Sizin büyük bir ahlakçı olduğunuz kesin" dedi Porthos.

"Haydi girelim" dedi Gaskonyalı.

Girdiler. Bir cam bölmenin arkasında, koridorun ortasında, Mazarin'in yerde duran fenerinin ışığında Rueil Şatosu'nun büyük bir ağaçlı yol ve buna paralel daha küçük iki ağaçlı yol oluşturacak biçimde sıralanmış nar ve portakal ağaçları uzanıyordu."

"Mazarin yok ortalıkta" dedi Gaskonyalı. "Feneri var yalnızca. Hangi cehenneme gitmiş olabilir?"

D'Artagnan küçük ağaçlıklı yollardan birine girerken Porthos'a da öteki yolu araştırmasını işaret etti ve bu sırada sol tarafında sandıklardan birinin çekilmiş olduğunu fark etti. Sandığın yerinde bir deliğin ağzı vardı.

Bu sandığı on adam zor oynatabilirdi yerinden ve bu sandık bulunduğu yerde özel bir mekanizmayla hareket ettirilmişti.

Dediğimiz gibi d'Artagnan burada bir delik gördü ve bu deliğin ağzından aşağı, döne döne bir merdiven iniyordu.

Gaskonyalı bir işaretle Porthos'u yanına çağırıp deliği ve basamakları gösterdi.

Dehşet içinde birbirlerini baktılar.

"Altından başka bir şey aramasaydık" dedi d'Artagnan alçak sesle, "aradığımızı bulmuş ve zengin olmuştuk."

"Nasıl yani? Anlamadım."

"Döne döne inen bu merdivenlerin dibinde büyük bir ihtimalle Mazarin'in dillere destan hazinesinin bulunduğunu anlayamadınız mı Porthos? Yapılacak iş aşağı inmek, sandıklardan birini boşaltmak, Mazarin'i içine tıkıp sandığa çifte kilit vurmak, yanımıza alabildiğimiz kadar altın alabilmek, daha sonra şu portakal ağacını yerine koymak ve çekip gitmektir. Kimse de bize gelip servetimizin kaynağını ya da Mazarin'in akıbetini sormaz. Öyle değil mi?"

"Haydutlar için güzel bir iş ama bizim gibi asilzadelere yakışmaz" dedi Porthos.

"Ben de öyle düşünüyorum" dedi Gaskonyalı. "Zaten onun için 'altından başka bir şey aramasıydık' dedim ya... Biz başka bir şey istiyoruz."

Tam o anda, d'Artagnan mahzeni dinlemek için başını ileri uzattığı sırada, bir kese altın şıkırtısını andıran madeni bir ses duydu, heyecanla ürperdi. Hemen ardından bir kapı kapandı ve basamaklarda titrek bir ışığın yaydığı aydınlık fark edildi.

Kardinal, dolaştığı izlenimi vermek amacıyla fenerini limonlukta bırakmıştı. Ama esrarlı hazinesini yoklamak amacıyla da bir mum almıştı yanına.

"Heyt be!" dedi İtalyanca, merdivenleri çıkarken ve elindeki yuvarlak keselerdeki realleri incelerken. "Heyt be! İşte beş Parlamento üyesini ve iki Parisli generali satın almaya yetecek kadar para. Ben de büyük komutanım aslında ama kendi üslubumda savaşıyorum."

Gaskonyalı ve Porthos yan taraftaki ağaçlıklı yolda birer sandığın arkasına sinmişler, bekliyorlardı.

Kardinal yürüdü, d'Artagnan'ın üç adım kadar ötesinde, duvardaki bir yayı itmek üzere yanaştı. Yaya dokunur dokunmaz kapak yerinden oynadı ve üstündeki portakal ağcıyla birlikte deliğin ağzını kapadı.

Mazarin daha sonra mumu üfleyip söndürdü, cebine koydu, fenerini aldı.

"Şimdi de gidip Kont de la Fère'i görelim" dedi.

"Biz de aynı yoldayız zaten" diye düşündü Gaskonyalı. "Birlikte gideriz."

Üçü birlikte yürümeye başladılar. Kardinal orta yoldan, d'Artagnan ve Porthos ise paralel yan yollardan ilerlediler. Mazarin'in fenerinden sızan ışığın sandıklar arasındaki boşluklardaki uzun yansımalarından dikkatle kaçmaya çalışıyorlardı.

Mazarin izlendiğini fark etmeden ikinci camlı kapıya ulaştı. Peşindekilerin ayaklarının altındaki yumuşak kumlar, ayak seslerinin duyulmasını engelliyordu.

Sonra sola döndü ve d'Artagnan'la Porthos'un o ana kadar dikkat etmedikleri bir koridora saptı. Kapıyı açacağı sırada sanki aklına bir şey geldi ve duraksadı.

"Diavolo!" dedi. "Comminges'in tavsiyesini unutuyordum az daha. Muhafızları şu kapıya dikmem gerekiyor. Neme lazım, karışıklıktan ve düzensizlikten uzak durmalıyım. Haydi."

Sabırsızlık belirtisi bir hareketle geri döndü.

"Zahmet etmeyin Monsenyör" dedi tam bu sırada Gaskonyalı ve bir adım ileri attı. Şapkası elindeydi ve çok nazik bir ifade vardı yüzünde. "Biz sayın Kardinal'i adım adım izledik ve işte karşısındayız."

"Evet, işte karşınızdayız" dedi Porthos.

O da aynı nezaketle selam verdi.

Kardinal dehşetle önce birine sonra ötekine baktı. Korku içinde bağırarak elindeki feneri düşürdü.

Gaskonyalı eğilip feneri aldı, bereket versin kırılmamıştı fener.

"Aman Monsenyör, ne yapıyorsunuz, ne büyük bir ihtiyatsızlık bu!" dedi Gaskonyalı. "Burada karanlıkta yürümek kolay olmaz herhalde. Kardinal Hazretleri sandıklardan birine çarpabilir ya da bir deliğe düşebilir."

"Mösyö d'Artagnan!" diye mırıldandı Kardinal. Şaşkınlığını üzerinden atıp kendini toparlayamıyordu bir türlü.

"Evet Monsenyör, bendeniz ve de size Mösyö du Vallon'u takdim etmekten onur duyuyorum. Kardinal Hazretleri'nin bir zamanlar kendisiyle yakından ilgilendikleri sadık dostum yani."

Gaskonyalı feneri Porthos'un neşeli yüzüne doğru yaklaştırdı. Çünkü o da durumu kavramaya başlamış ve pek gururlanmıştı.

"Siz Kont de la Fère'in yanına gidiyordunuz" diye sürdürdü konuşmasını Gaskonyalı. "Biz engel olmayalım size Kardinal Hazretleri. Siz yolu gösterin, peşinizden geliriz biz."

Kardinal yavaş yavaş kendini toplamaya başlamıştı.

"Siz limonluğa gireli epey oldu mu beyler?" diye sordu Mazarin çünkü hazinelerini ziyaret ederken görülmüş olma olasılığıyla küt küt atıyordu yüreği.

Porthos cevap vermek üzere ağzını açtı ama Gaskonyalı bir el işaretiyle susturdu onu. Ağzı bir karış açık kaldı Porthos'un, sonra yavaş yavaş kapandı.

"Şimdi girdik içeri Monsenyör" dedi Gaskonyalı.

Mazarin derin bir nefes aldı. Artık hazinesinin değil canının derdine düşmüştü. Dudaklarında bir gülümseme belirdi.

"Haydi, beni tuzağa düşürdünüz beyler. Yenilgiyi kabul

ediyorum. Sizi serbest bırakmamı isteyeceksiniz, değil mi? Kabul, serbest bırakıyorum sizi."

"Monsenyör" dedi d'Artagnan, "ne kadar iyi kalpli bir insansınız! Ancak biz zaten kavuştuk özgürlüğümüze. Bu nedenle başka bir şey isteyeceğiz sizden."

"Özgürlüğünüze kavuştunuz mu?" diye sordu Kardinal dehşet içinde.

"Kesinlikle! Üstelik bu arada siz yitirdiniz özgürlüğünüzü. Elden bir şey gelmez. Durum bu. Savaş kurallarına göre tutsaklar özgürlüklerini satın almalıdırlar."

Kardinal çok derin bir ürperti geçirdi. Delici bakışlarını boş yere d'Artagnan'ın ve Porthos'un alaycı yüzlerine dikmeye çalıştı. Ancak her iki yüz de gölgeliklerin içine gizlenmişti ve hiçbir şey görmek mümkün değildi.

"Özgürlüğümü satın almak ha!" diye yineledi Kardinal.

"Öyle Monsenyör."

"Ne kadara mal olur bu bana peki?"

"Doğrusunu söylemek gerekirse ben de bilmiyorum Kardinal Hazretleri. İzin verirseniz Kont de la Fère'e sormak istiyoruz bunu. Monsenyör Kont'un odasına giden kapıyı açma lutfunda bulunurlarsa on dakika içinde belli olur fidyeniz."

Kardinal gene bir ürperti geçirdi.

"Monsenyör" dedi d'Artagnan, "Kardinal Hazretleri kurallara nasıl uyduğumuzu fark etmişlerdir herhalde, ancak şunu da söyleyeyim ki, pek fazla zamanımız yok. Rica ediyorum Monsenyör, kapıyı açın, ayrıca şunu da bilin ki, kaçmak amacıyla yapacağınız en küçük bir harekette ya da bağırma ya da imdat isteme durumunda, olağanüstü koşulları göz önünde bulundurarak aşırılığa kaçabiliriz. Bu nedenle şimdiden mazur görün bizi."

"İçiniz rahat etsin beyler" dedi Kardinal, "hiçbir biçimde kaçma girişiminde bulanmayacağım. Şerefimle temin ederim sizi."

Gaskonyalı bir işaretle Porthos'a dikkatli olmasını anlatmaya çalıştı. Sonra Kardinal'e döndü.

"Şimdi Monsenyör, lütfen içeri girelim" dedi.

XCIII

TOPLANTI

Kardinal çift kanatlı bir kapının kilidini açtı. Kapının önünde Kont de la Fère, Comminges'in uyarısıyla ünlü konuğunu karşılamak üzere bekliyordu.

Kardinal'i görünce saygıyla eğildi.

"Kardinal Hazretleri ziyaretleriyle bana o kadar büyük ve unutulmaz bir onur bahşediyorlar ki... Ancak refakatsiz de gelebilirlerdi."

"Aslında" diye araya girdi Gaskonyalı, "Monsenyör bizi istemiyordu yanında ama biz sizi görmeyi o kadar arzuluyorduk ki Mösyö du Vallon ve ben, belki de uygunsuz biçimde, kendilerine eşlik etmek için ısrar ettik."

Bu sesi, bu alaycı üslubu ve sözlere eşlik eden hareketleri görünce Kont yerinden sıçradı.

"D'Artagnan! Porthos!" diye bağırdı.

"Ta kendileri, sevgili dostum."

"Ta kendileri!" diye yineledi Porthos.

"Ne demek oluyor bu?" diye sordu Athos.

"Şu demek oluyor" diye karşılık verdi Kardinal gülümsemeye ve gülümserken de dudaklarını ısırmaya çalışarak. "Şu demek oluyor ki, roller değişti ve bu beyler benim tutsaklarım olacakları yerde ben şimdi bu beylerin tutsağı durumundayım. Burada ben emir vereceğime, sizin vereceğiniz emre boyun eğeceğim. Ama beyler size şu kadarını söyleyeyim ki, beni boğazlamadıkça bu zaferiniz kısa süreli olacaktır. Sıra bana da gelecek, ben de..."

"Yoo Monsenyör, tehdide başlamayın rica ederim" dedi Gaskonyalı. "Kötü örnek oluyorsunuz. Oysa biz ne kadar yumuşak ve içten davranıyoruz Kardinal Hazretleri'ne. Bakın, huysuzlukları bir yana bırakalım, kin ve nefretten kurtaralım kendimizi ve birbirimize saygılı olalım konuşurken."

"Benim istediğim de bu zaten beyler" dedi Kardinal. "Fidyemi belirlemek için tartışmaya başlayacağımız şu anda durumunuzu olduğundan parlak görmemenizi tavsiye ediyorum size. Beni tuzağa düşürürken kendiniz de aynı tuzağa düşmüş oldunuz aslında. Nasıl çıkacaksınız buradan? Şu demir parmaklıklara, şu kapılara bakın, demir parmaklıkların ve kapıların arkasındaki nöbetçilere bakın bir, daha doğrusu düşünün. Avlulardaki askerleri gözünüzün önüne getirin, ondan sonra hesaplaşalım! Görün bakın, size ne kadar dürüst olduğumu kanıtlayacağım şimdi."

"İyi, sıkı duralım, oyun oynamaya hazırlanıyor bize" diye düşündü Gaskonyalı.

"Size özgürlüğünüzü bağışlıyordum" diye devam etti Mazarin, "gene de bağışlıyorum. İstiyor musunuz? Bir saat geçmeden gizlendiğiniz yerde bulunacak ve tutuklanacaksınız. Beni öldürmek zorunda kalacaksınız ve bu da sizin gibi asilzadelere yakışmayan adi bir suç olacak."

"Adam haklı" dedi içinden Kont.

Ve ruhunda yalnızca soylu duygular olan Athos'un bu düşünceleri bakışlarından okundu.

"İşte bu yüzden de bu çareye en son başvuracağız" diye araya girdi d'Artagnan. Kont'un ister istemez Mazarin'in düşüncesine katıldığını belli edişinin kendisini umutlandırmamasını istiyordu.

"Buna karşılık" diye sürdürdü konuşmasını Kardinal, "size özgürlüğünüzü bağışlamamı kabul ederek beni bırakırsanız..."

"Nasıl yani?" diye Mazarin'in sözünü kesti Gaskonyalı. "Biraz önce siz kendiniz bize özgürlüğümüzü bağışladıktan beş

dakika sonra bizleri tekrar tutuklatacağınızı söylemenize rağmen bahşettiğiniz bu özgürlüğü kabul etmemizi mi istiyorsunuz?"

"Hayır... Kardinal sözü bu... İnanmıyor musunuz bana yoksa?"

"Monsenyör, ben papaz olmayan kardinallere inanmam."

"Başbakan sözü o halde."

"Artık başbakan falan değilsiniz Monsenyör, bizim tutsağımızsınız."

"O zaman Mazarin sözü! Ben gene Mazarin'im ve Mazarin olarak kalacağım."

"Hıı" dedi Gaskonyalı. "Ben verdiği sözleri tutmakla ünlenmiş bir Mazarin tanırım. Korkarım o da Kardinal Hazretleri'nin atalarından biriydi."

"Mösyö d'Artagnan" dedi Mazarin, "çok şakacısınız. Sizinle tartıştığım için gerçekten kızıyorum kendi kendime."

"Barışalım o halde Mösyö, ben daha fazlasını istemiyorum ki sizden."

"Peki o halde" dedi Mazarin, "sizi açık seçik, somut bir biçimde güvenliğinize kavuştursam ne dersiniz?"

"O başka işte!" dedi Porthos.

"Görelim bakalım" dedi Athos.

"Öyle ya, görelim" dedi d'Artagnan.

"Önce kabul edip etmediğinizi söyleyin" dedi Mazarin.

"Bize planınızı anlatın, biz gereğinizi yaparız Monsenyör."

"Ama dikkatli olun, burada kıstırılmış ve sıkışmış durumdasınız."

"Bilmeniz gerekir mi Monsenyör, her zaman başvurabileceğimiz son bir çare vardır" dedi Gaskonyalı.

"Nedir o?"

"Hep birlikte ölmek!"

Mazarin ürperti geçirdi.

"Bakın" dedi, "koridorun sonunda bir kapı var, anahtarı bendedir bu kapının. Çevik, güçlü ve silahlısınız. Sola sapınca yüz adım parkın duvarı çıkacak karşınıza. Duvarı aşacaksınız ve üç hamlede özgürlüğünüze kavuşacaksınız. Şimdi sizi daha iyi tanıdığım için söylüyorum, peşinize düşerlerse, bu sizin kaçışınıza engel olmayacaktır, beyan ediyorum ben bunu."

"Vay! İşte bu kadar Monsenyör" dedi Gaskonyalı. "Konuşma diye buna derim ben. Nerede bize vereceğiniz anahtar?"

"İşte."

"Monsenyör" dedi Gaskonyalı, "bizi bu kapıya kadar siz götüreceksiniz."

"Memnuniyetle" dedi Mazarin. "Rahat etmeniz için gerekliyse, onu da yaparız."

Bu işten bu kadar kolay kurtulacağını hiç ummayan Mazarin keyifle koridora kadar gitti ve kapıyı açtı.

Kapı parka açılıyordu. Üç kaçak koridora dolan soğuk gece rüzgârıyla birlikte yüzlerine çarpan kar tanelerinden anladılar bunu.

"Aman, aman!" dedi Gaskonyalı. "Korkunç bir ayaz var dışarıda Monsenyör. Buraları da iyi bilmiyoruz, asla yolumuzu bulamayız. Monsenyör buralara kadar geldiklerine göre, biraz daha zahmet edip duvara kadar götürme zahmetine katlanırlar."

"Pekâlâ, öyle olsun" dedi Mazarin.

Ve çabuk adımlarla duvara doğru ilerledi. Bir dakika geçmeden dördü de duvarın dibindeydiler.

"Memnun musunuz şimdi peki beyler?" diye sordu Mazarin.

"Sanırım. Amma da sorunlu insanlar olduk. Pes doğ-

rusu! Şu işe bakın! Bir kilise prensi üç zavallı asilzadeye yol gösteriyor! Monsenyör, laf aramızda siz demin bizim çevik, güçlü ve silahlı olduğumuzu söylüyordunuz, değil mi?"

"Öyle."

"Yanılıyorsunuz, yalnızca ben ve Mösyö du Vallon silahlı. Athos silahsız. Ve karşımıza bir devriye çıksa, kendimizi savunmamız gerekecek."

"Doğru."

"Nereden bir kılıç bulabiliriz?" diye sordu Porthos.

"Monsenyör kılıcını Kont'a armağan edecek" dedi Gaskonyalı, "nasıl olsa işine yaramıyor."

"Memnuniyetle" dedi Mazarin. "Hatta rica edeceğim Kont'tan, kılıcımı hatıra olarak saklasın."

"Ne kadar nazik bir davranış, değil mi Kont?" dedi Gaskonyalı.

"Peki, kılıcını asla yanımdan ayırmayacağına dair söz veriyorum Monsenyör'e."

"Güzel" dedi d'Artagnan, "karşılıklı nazik sözler ne kadar dokunaklı. Gözleriniz yaşarmadı mı Porthos?"

"Yaşardı" diye karşılık verdi Porthos, "ancak rüzgârdan mı bu, sözlerden mi orasını bilemiyorum. Bana kalırsa rüzgârdan."

"Haydi çıkın artık Athos" dedi Gaskonyalı. "Çabuk olun."

Athos, kendisini tüy gibi kaldıran Porthos'un da yardımıyla yukarıya ulaştı bir çırpıda.

"Şimdi atlayın Athos."

Athos atladı ve duvarın öbür tarafında gözden kayboldu.

"Yere indiniz mi?" diye sordu Gaskonyalı.

"Evet."

"Kazasız belasız?"

"Sağ salim."

"Porthos, ben tırmanırken siz de Monsenyör'e göz kulak olun. Yok, size ihtiyacım yok, kendim tırmanırım ben. Siz yalnızca Kardinal Hazretleri'ne dikkat edin, yeter."

"Dikkat ediyorum" dedi Porthos. "Ne oldu?"

"Haklısınız, sandığımdan da zormuş. Omuz verin bana ve Kardinal'i de gözden kaçırmayın bu arada."

"Kaçırmıyorum."

Porthos, Gaskonyalı'ya omuz verdi ve Gaskonyalı bir çırpıda duvara çıkıp, ata biner gibi oturdu.

Bu arada Mazarin gülüyor gibiydi.

"Çıktınız mı?" diye sordu Porthos.

"Evet dostum ve şimdi..."

"Şimdi ne var?"

"Şimdi de Kardinal'i uzatın ve çıt çıkaracak olursa gırtlağına basın."

Mazarin bağırmak istedi ama Porthos iki eliyle tıkadı ağzını sonra da kaldırıp d'Artagnan'a uzattı. O da adamı yakasından tutup duvarın üstünde yanına oturttu. Sonra tehditkâr bir sesle şöyle dedi:

"Şimdi hemen aşağıya, Athos'un yanına atlayın, yoksa açık söylüyorum, işinizi bitiriveririm şurada."

"*Müsü, Müsü!*" diye bağırdı Mazarin. "Verdiğiniz sözü yerine getirmiyorsunuz siz ama."

"Kim, ben mi? Ben size nerede, ne sözü verdim acaba Monsenyör?"

Mazarin bir inilti çıkardı.

"Sizi ben özgürlüğünüze kavuşturdum Mösyö" dedi, "özgürlüğünüz de benim fidyemdi herhalde."

"Tamam, doğru. Peki ama ya koridora gömülen, duvardaki gizli bir yayla hareket eden kapağın açılmasından sonra gizli bir döner merdivenle inilen o muazzam hazinenin fidyesi ne olacak? Biraz da bu hazineden söz etsek nasıl olur acaba Monsenyör?"

"Aziz İsa!" diye bağırdı Mazarin boğulacakmış gibi ve ellerini kavuşturdu. "Mahvoldum, bittim ben artık."

Ama şikâyetlerinin arkası gelmeyince Gaskonyalı koltuk altlarından tuttu onu ve yavaşça aşağıya, Athos'un kucağına bıraktı. Kont kıpırdamadan, hareketiz bekliyordu aşağıda.

Sonra Porthos'a döndü.

"Tutun elimi, ben duvara asıldım" dedi.

Porthos duvarı bile titreten bir gayretle yukarı tırmandı.

"Önce pek anlayamamıştım ama şimdi anladım" dedi. "Doğrusu çok tuhaf."

"Tuhaf mı geliyor size?" dedi d'Artagnan. "İyi! Ama sonuna kadar böyle gitmesi için elimizi çabuk tutmalıyız."

Daha sonra hemen aşağı atladı.

Arkasından da Porthos atladı.

"Beyler, siz Kardinal'e göz kulak olun" dedi Gaskonyalı, "ben yolu bulacağım."

Ve kılıcını çekerek önden yürüdü.

"Monsenyör anayola girmek için nereden sapmak gerekiyor?" diye sordu. "Ancak cevap vermeden önce iyi düşünün çünkü Monsenyör yanılacak olurlarsa sonuçları yalnızca bizim için değil, kendileri için de pek hayırlı olmaz."

"Duvarı izleyin" dedi Mazarin, "yolu kaybetmezsiniz böylece."

Üç arkadaş adımlarını çabuklaştırdılar ama bir süre daha yavaş ilerlemek zorunda kaldılar çünkü Mazarin bütün iyi niyetine rağmen onları izlemekte güçlük çekiyordu.

Bu arada ılık ve hareketli bir şeye dokundu Gaskonyalı.

"Allah Allah!" dedi. "Bir at! Beyler, bir at buldum ben."

"Ben de" dedi Kont.

"Ben de" dedi verilen emirlere bağlı olduğundan hâlâ Kardinal'i kolundan tutmaya devam eden Porthos.

"İşte şans diye buna derler beyler" dedi Gaskonyalı. "Tam Kardinal Hazretleri yaya yürümekten şikâyet edeceği sırada."

Ancak bu sözler ağzından yeni çıkmıştı ki, bir tabanca namlusu dayandı göğsüne. Çok ciddi bir tavırla söylenen şu sözleri duydu:

"Sallanmayın."

"Grimaud!" diye bağırdı Gaskonyalı. "Grimaud, ne işin var orada? Allah mı gönderdi sizi bize?"

"Hayır Mösyö" dedi emektar uşak. "Mösyö Aramis atların başında durmamı söylemişti."

"Aramis burada yani, öyle mi?"

"Evet Mösyö, dünden beri."

"Ne yapıyorsunuz burada peki?"

"Bekliyoruz."

"Ne? Aramis burada mı?" diye yineledi Kont.

"Şatonun küçük kapısında. O da orada gözcülük ediyordu."

"Kalabalıksınız yani!"

"Altmış kişi."

"Hemen haber ver kendisine."

"Derhal Mösyö."

Grimaud bu işi kendisinden başka yapacak kimse olma-

dığını bildiğinden hemen atıldı. Sonunda bir araya gelebilen üç arkadaş da beklemeye başladılar.

İçlerinde surat asan tek kişi Mazarin'di.

XCIV

NİHAYET PORTHOS'UN BARON, D'ARTAGNAN'IN DA YÜZBAŞI OLMA OLASILIĞI GÜÇLENİYOR

On dakika sonra Aramis arkasında Grimaud ve sekiz on kadar asilzadeyle birlikte geldi. Çok neşeliydi ve ilk işi arkadaşlarına sarılmak oldu.

"Demek artık özgürsünüz kardeşlerim" dedi. "Hem de benim yardımım olmadan kavuştunuz özgürlüğünüze! Demek bütün gayretime rağmen size bir yararım dokunmayacak, öyle mi?"

"Üzülmeyin sevgili dostum. Her şey bitmiş sayılmaz henüz. Daha önce yapamadığınızı şimdi yapabilirsiniz."

"Bütün önlemleri de almıştım oysa" dedi Aramis. "Piskopos Yardımcısı'ndan altmış adam buldum. Yirmisi parkın duvarlarını, yirmisi Rueil-Saint-Germain Yolu'nu gözlüyor, yirmi adam da ormana dağılmış durumda. Bu stratejik önlemler sayesinde Kardinal'in Kraliçe'ye gönderdiği iki haberciyi de ele geçirdim."

Kardinal kulak kabarttı.

"Ama" dedi Gaskonyalı, "herhalde dürüst bir davranışla Kardinal'e geri gönderdiniz habercileri, değil mi?"

"Evet öyle!" dedi Aramis. "Böyle incelikler yapmam gerekirdi ona zaten! Kardinal bir mesajında Kraliçe'ye kasaların boşaldığını, Majesteleri'nin parasız kaldığını bildiriyordu. Bir diğerinde de tutukluların Melun'e nakledileceğini, Rueil'in pek güvenli olmadığını söylüyordu. Biliyor musunuz dostlar, çok umutlandırmıştı bu mektup beni. Altmış adamımla birlikte pusuya yattım, şatoyu kuşattım. Dayanıklı atlar hazırlayıp bun-

ları uyanık Grimaud'ya emanet ettim, daha sonra çıkışınızı beklemeye başladım. Ancak yarın sabahtan önce herhangi bir hareket beklemiyor, hele hele bu işin çatışmasız çözümlenebileceğini hiç ummuyordum. Oysa siz daha bu akşamdan özgürlüğünüze kavuşmuş durumdasınız, hem de kazasız belasız. Böylesi çok daha iyi tabii ki. Nasıl kurtarabildiniz kendinizi o aşağılık Kardinal'den? Epey canınızı sıkmıştır herhalde."

"O kadar da değil" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

"Gerçekten mi?"

"Hatta kendisine minnet ve şükran borçlu olduğumuzu bile söyleyebilirim" diye devam etti Gaskonyalı.

"Yok canım."

"Ciddi söylüyorum, onun sayesinde kavuştuk özgürlüğümüze."

"Onun sayesinde mi?"

"Evet, uşağı Bernouin aracılığıyla limonluğa götürdü bizi. Sonra hep birlikte Kont de la Fère'in yanına gittik. Laf arasında bize özgürlüğümüzü bağışlamayı teklif etti. Hatta iyilikseverliğini o kadar ileri götürdü ki, yol gösterdi bize. Parkın duvarına kadar getirdi. Büyük bir sevinçle duvarı aştığımız sırada Grimaud'ya rastladık."

"İşte şimdi Kardinal'e kin tutmaktan vazgeçtim" dedi Aramis. "Burada olsaydı şimdi de, ondan kesinlikle böyle bir davranış beklemeyeceğimi yüzüne karşı söyleseydim."

"Monsenyör" dedi kendisini daha fazla tutamayan Gaskonyalı, "Şövalye d'Herblay'i tanıtayım size izin verirseniz. Duyduğunuz gibi saygılarını ve teşekkürlerini sunmak istiyor size."

Ve kenara çekilip Aramis'in dehşetli bakışları karşısında şaşkın kalan Kardinal'i ortaya çıkardı.

"Oh, oh! Kardinal ha?" dedi Aramis. "Ne güzel av bu böyle! Hey! Arkadaşlar! Çabuk atları getirin! Atları!"

Birkaç atlı hızla yetiştiler.

"Şükür!" dedi Aramis. "Ben de bir işe yarayabileceğim. Kardinal Hazretleri lütfen saygılarımı kabul etsinler. İddiaya girerim ki Aziz Porthos indirmiştir bu darbeyi, değil mi? Ha, bu arada, az daha unutuyordum..."

Daha sonra atlılardan birine alçak sesle bir emir verdi.

"Bana sorarsanız bir an önce yola çıkmakla doğru hareket etmiş oluruz" dedi Gaskonyalı.

"Evet ama ben birini bekliyorum... Athos'un bir arkadaşı."

"Arkadaşımı mı?" diye sordu Athos.

"İşte fundalıkların arasından dört nala geliyor."

"Kont Hazretleri! Kont Hazretleri!" diye bağırdı genç bir adam sesi karşıdan.

"Raoul! Raoul!" diye seslendi Athos.

Delikanlı bir an her zamanki gibi saygılı davranmayı unuttu ve babasının boynuna atıldı.

"Görüyorsunuz ya Monsenyör, bizim gibi birbirlerini bu kadar seven insanları ayırmaya gönlünüz razı olur muydu? Beyler" diye sürdürdü konuşmasını Aramis çevresinde sayıları gitgide artan atlılara hitap ederek. "Beyler, Kardinal Hazretleri'ne onur vermek için çevresini kuşatın. Bize eşlik ederek hepimizi onurlandırmak istiyor, kendisine minnettar kalacağınızı sanıyorum. Porthos, Kardinal Hazretleri'ni gözden kaçırmayın sakın."

Aramis bu konuşmayı yaptıktan sonra, kendi aralarında sohbet eden Athos'la d'Artagnan'a katıldı.

"Haydi yola!" dedi Gaskonyalı bu sohbetten beş dakika sonra.

"Nereye gidiyoruz?" diye sordu Porthos.

"Sizin o taraflara dostum, Pierrefonds'a. Sizin şatonu-

zun, değerli konuğumuz Kardinal'i ağırlamak için en uygun konut olduğunu düşündük. Yeri de çok iyi ayrıca: Ne çok uzak ne de çok yakın Paris'e. Başkentle kolayca bağlantı kurulabilir oradan. Gelin bakalım Kardinal Hazretleri, orada layık olduğunuz hayatı yaşarsınız, prensler gibi yaşarsınız."

"Ama talihsiz bir prens gibi" dedi ağlamaklı bir sesle Kardinal.

"Savaşın neler göstereceği belli olmaz Kardinal Hazretleri" diye karşılık verdi Kont, "ama inanın, istismar edecek değiliz sizi."

"Hayır ama yararlanacağız tabii ki" dedi Gaskonyalı.

Mazarin'i kaçıranlar gece boyunca tıpkı eski günlerdeki gibi yorgunluk nedir bilmeden yol aldılar. Kardinal da suratı bir karış, kendi düşüncelerine dalmış, hayaletler yarışını andıran bu yolculuğa iyice bırakmıştı kendisini.

Şafak söktüğünde, on iki fersah yol almışlardı. Onlara refakat eden atlıların yarısı perişan durumdaydı. Birkaç at çatlayarak ölmüştü.

"Ah!" dedi Porthos. "Nerede eski atlar! Zaman geçtikçe her şey bozuluyor."

"Grimaud'yu Dammartin'e gönderdim" dedi Aramis, "beş tane dinlenmiş at getirecek bize oradan: Biri Monsenyör, dördü de bizim için. Önemli olan bizim Kardinal Hazretleri'nden ayrılmamamız. Öbürleri nasıl olsa arkadan yetişebilirler. Kaldı ki Saint-Denis'yi geçince korkacak hiçbir şeyimiz kalmayacak."

Gerçekten Grimaud beş atla çıkageldi. Porthos'un dostu olan senyör atları satmak istememiş, hediye etmişti. On dakika sonra kendilerine eşlik eden atlılar Ermenonville'de mola veriyorlardı ama dört arkadaş, aralarında da Kardinal, hızlarını gittikçe artırarak yollarına devam ettiler.

Öğlende Porthos'un şatosunun avlusuna girdiler.

"Ah!" dedi Gaskonyalı'nın yanında duran ve yol boyunca hiç konuşmayan Mousqueton. "Ah! İster inanın ister inanmayın, ama şu bir gerçek ki Mösyö, Pierrefonds'dan ayrılalı beri ilk kez rahat bir nefes alıyorum."

Daha sonra atını dört nala kaldırıp, öteki hizmetkârlara Mösyö du Vallon ve arkadaşlarının geldiklerini haber vermek üzere ileri atıldı.

"Dört kişiyiz" dedi Gaskonyalı arkadaşlarına, "Kardinal Hazretleri'ne göz kulak olmak için birbirimize yardımcı olacak ve üçer saat nöbet tutacağız. Athos şatoyu dolaşacak ve kuşatma olasılığı karşısında bir savunma hazırlayacak. Porthos erzak işiyle, Aramis de garnizonla ilgilenecek. Yani Athos baş mühendis, Porthos genel levazımcı, Aramis de cephe komutanı olacak."

Ve Kardinal'i şatonun en iyi dairesine yerleştirdiler.

"Beyler" dedi yerleştirme işi bitince Mazarin, "kimliğimi açıklamadan beni uzun süre burada tutmayı düşünmüyorsunuz herhalde, değil mi?"

"Hayır Kardinal Hazretleri" diye karşılık verdi Gaskonyalı, "tam tersine, burada olduğunuzu kamuoyuna bir an önce duyurma niyetindeyiz."

"O zaman şatoyu kuşatacaklardır."

"Bunu da hesap ediyoruz."

"Ne yapacaksınız bu durumda?"

"Savunacağız kendimizi. Kardinal Richelieu sağ olsaydı Saint-Gervais adlı bir burcun nasıl savunulduğunu anlatırdı size. Biz bu burçta dört uşağımız ve bir düzine cesetle koca bir orduya karşı savunmuştuk kendimizi."

"Böyle çılgınlıklar ancak bir kez yapılabilir Mösyö, tekrar edilemez."

"İşte bu nedenle bugün böyle kahramanlıklar göstermeye ihtiyacımız yok bizim. Yarın Parisliler ordusuna haber

salınacak, öbür gün de birlikler buradadır. Böylece savaş Saint-Denis ya da Charenton yerine Compiègne ya da Villers-Cotterêts'de olacak."

"Prens herkesi yendiği gibi sizi de yenecektir."

"Olabilir Kardinal Hazretleri ama savaş bitmeden biz Monsenyör'ü çoktan Mösyö du Vallon'un bir başka şatosuna uçurmuş olacağız. Haberiniz olsun, tam üç şatosu var böyle Mösyö du Vallon'un. Tabii ki Monsenyör'ün savaşın kötü rastlantılarıyla karşı karşıya gelmesini istemeyiz biz."

"Anlaşıldı" dedi Kardinal. "Teslim olmak gerektiği anlaşılıyor."

"Kuşatmadan önce mi?"

"Evet, o zaman belki ileri sürülecek koşullar daha uygun olur."

"Bakın şimdi Kardinal Hazretleri, şartlara gelince, öğrenince bizlerin ne kadar aklı selim sahibi insanlar olduğumuzu anlayacaksınız."

"Neymiş şartlarınız?"

"Siz önce biraz dinlenin Kardinal Hazretleri, biz de biraz düşünelim."

"Dinlenmeye ihtiyacım yok benim beyler. Ben yalnızca dost ellerde miyim yoksa düşman ellerde mi, bunu bilmek istiyorum."

"Dost ellerdesiniz Kardinal Hazretleri."

"O halde benden ne istiyorsanız hemen söyleyin de aramızda bir anlaşma imkânı olup olmadığına bakalım bir. Konuşun Kont de la Fère."

"Kardinal Hazretleri" dedi Athos, "ben kendim için bir şey istiyor olamam. Fransa için bir şey istemek de bana düşmez. Bu nedenle ben aradan çekiliyorum ve sözü Şövalye d'Herblay'e bırakıyorum."

Kont eğilirken bir adım da geriledi, şömineye yaslandı ve görüşmenin seyircisi durumunda kaldı.

"O halde siz konuşun Şövalye d'Herblay" dedi Mazarin. "Ne istiyorsunuz? Kaçamak, üstü kapalı laflara gerek yok, açık, kısa ve kesin konuşun."

"Ben kozlarımı açık oynayacağım Monsenyör."

"Açın o zaman peki."

"Cebimde" dedi Aramis. "Geçen gün sizi Saint-Germain'de ziyarete gelen ve benim de içlerinde bulunduğum heyetin size kabul ettirmek istediği program cebimde. Önce eski haklara saygılı olacağız, programla ilgili istekler yerine getirilecektir."

"Bu konuda zaten aşağı yukarı anlaşma sağlamıştık" dedi Kardinal. "Özel koşullara geçelim."

"Özel koşullar bulunacağına inanıyorsunuz yani!" dedi Aramis gülümseyerek.

"Sizin Kont de la Fère gibi şahsi çıkarlarınızdan vazgeçeceğinizi sanmıyorum ben" dedi Kardinal ve Athos'u selamladı.

"Bakın Kardinal Hazretleri, bu açıdan haklısınız" dedi Aramis. "Ayrıca Kont'a hakkını teslim ettiğiniz için de çok mutluyum. Kont, sıradan arzuların ve tutkuların üstünde üstün bir zekâdır. Yani antik çağdan kalma gururlu bir yaratık. Kont bizlerden farklı biri. Haklısınız siz Kardinal Hazretleri, biz o değerde insanlar değiliz. Sizinle birlikte bu gerçeği kabul edenlerin başında geliyoruz."

"Aramis, alay mı ediyorsunuz?" dedi Athos.

"Hayır sevgili dostum, hayır, yalnızca düşündüklerimizi ve sizi tanıyanların düşündüklerini söylüyorum. Aslında haklısınız ama söz konusu olan siz değilsiniz, Kardinal Hazretleri ve onun o münasebetsiz hizmetkârı Şövalye d'Herblay!"

"Ne istiyorsunuz siz peki? Yani birazdan üzerinde tartışacağımız genel konular dışında..."

"Kardinal Hazretleri, ben Normandiya'nın tam yetkiyle ve beş yüz bin lirayla Madam de Longueville'e verilmesini istiyorum. Kral'ın, Madam'ın doğurduğu çocuğun vaftiz babası olmasını arzuluyorum. Ayrıca Kardinal Hazretleri'nin, vaftiz töreninden sonra Papa'yı ziyarete gitmelerini arzu ediyorum."

"Yani benim Başbakanlık görevinden istifa etmemi, Fransa'dan ayrılmamı ve sürgüne gitmemi istiyorsunuz, öyle mi?"

"Ben Kardinal Hazretleri'nin, o makam boşalır boşalmaz papa olmalarını arzuluyorum, ki ileride ben ve arkadaşlarım için yeni bağış ve lütuflarda bulunabilsin."

Kardinal çok fena surat astı.

"Ya siz Mösyö?" diye sordu Gaskonyalı'ya.

"Kardinal Hazretleri ben" dedi d'Artagnan, "her konuda fikir birliği içindeyim Şövalye d'Herblay ile. Yalnızca o son nokta konusunda ayrı düşünüyorum. Kardinal Hazretleri'nin Fransa'yı terk edip gitmesi şöyle dursun, ben kendilerinin Paris'e yerleşmelerini arzuluyorum ve papa olmasını değil, başbakan olarak kalmasını arzu ediyorum. Çünkü efendimiz çok önemli ve usta bir siyaset adamıdır. Hatta bütün Fronde isyancılarına hâkim olabilmesi için elimden geldiğince yardımcı olacağım kendisine. Yalnızca tek bir koşulum var: Kral'ın sadık hizmetkârlarını biraz olsun hatırlaması ve silahşörlerin komutanlığını benim istediğim birine vermesi. Ya siz du Vallon? Sizin isteğiniz ne?"

"Evet, sıra sizde" dedi Kardinal. "Siz konuşun şimdi."

"Ben" dedi Porthos, "Monsenyör'ün şatomda kalarak bana bahşettikleri onurun anısını her zaman saklayabilmek amacıyla arazime Baronluk unvanı verilmesini istiyorum. Bir de bir arkadaşım için terfi hakkı tanımasını istiyorum kendilerinin."

"Yalnız Mösyö, biliyorsunuz ki nişan ve terfi almak için hak kazanmak gerekir buna."

"Bu arkadaş hak kazanmıştır. Zaten çok gerekli olursa Monsenyör, Majesteleri'ne bu formalitenin nasıl çözümlenebileceği anlatabilir."

Kardinal dudaklarını ısırdı. Doğrudan doğruya indirilen bu darbe karşısında şu yanıtı verdi sertçe:

"Bu isteklerin hepsini bağdaştırabilmek zor olacak galiba beyler. Çünkü birinizi tatmin etsem, ötekiler memnun kalmayacak. Paris'te kalsam Roma'ya gidemeyeceğim. Papa olsam başbakan olarak kalamayacağım. Başbakan olarak kalamayınca da ne d'Artagnan'ı komutanlığa getirebilirim ne de Mösyö du Vallon'u baronluğa yükseltebilirim."

"Doğru" dedi Aramis. "Ben azınlıkta kaldığıma göre Roma seyahati ve Monsenyör'ün istifasıyla ilgili isteklerimi geri alıyorum."

"Yani başbakan olarak kalıyor muyum?" diye sordu Mazarin.

"Başbakan olarak kalıyorsunuz, anlaştık Monsenyör" dedi Gaskonyalı. "Fransa'nın size ihtiyacı var."

"Ben de şartlar ileri sürdüğüm için kendime kızıyorum şimdi. Monsenyör bana ve arkadaşlarıma Fransa ve kendimiz için istediklerimizi verirlerse, başbakan olarak kalacaklardır."

"Siz başınızın çaresine bakın beyler. Bırakın da ben dilediğim gibi anlaşayım Fransa'yla."

"Hayır olmaz, öyle şey olmaz!" diye araya girdi Aramis. "Fronde yanlılarıyla bir anlaşma yapılması şarttır, Monsenyör'ün bunu önümüzde hazırlayıp hazırlamaları gerekiyor. Aynı anlaşmayla bu şartları Kraliçe'nin onaylayacağını da garanti edeceklerdir."

"Ben yalnızca kendimden sorumluyum" diye karşılık verdi Kardinal. "Kraliçe'yle ilgili taahhütlerde bulunamam. Ya reddederlerse Majesteleri!"

"Olmaz böyle bir şey" dedi Gaskonyalı. "Monsenyör,

Kraliçe'nin kendisine hiçbir şey için hayır demeyeceğini çok iyi bilirler."

"Kardinal Hazretleri" dedi Aramis, "işte Fronde'un ileri sürdüğü anlaşma metni. Monsenyör lütfen bunu okuyup incelesinler."

"Bunu biliyorum" dedi Mazarin.

"İmzalayın o zaman."

"Düşünsenize bir beyler, bu koşullar altında alınacak imza, zorla alınmış olmaz mı?"

"Kardinal Hazretleri bu imzanın zorla alınmış olmadığını söylerler herhalde."

"Ya kabul etmezsem?"

"O zaman Kardinal Hazretleri" dedi Gaskonyalı, "reddetmelerinin doğuracağı sonuçlara kızmazlar herhalde."

"Siz bir Kardinal'e el kaldırmaya cüret edeceksiniz yani?"

"Kardinal Hazretleri de Kral'ın silahşörlerine el kaldırmaya cüret ettiler!"

"Kraliçe öcümü alacaktır beyler."

"Sanmam, istese bile yapamaz bunu bence. Biz Kardinal Hazretleri'yle birlikte Paris'e gideriz, Parisliler de savunurlar bizi..."

"Şu anda insanlar Rueil'de ve Paris'te nasıl merak içindedirler kim bilir. Herkes birbirine 'Kardinal nerede? Başbakan'a ne oldu acaba? Majesteleri'nin gözdesi nereye kayboldu?' diye soruyordur. Kesinlikle her yerde Kardinal Hazretleri'ni arıyorlardır. Kim bilir ne yorumlar yapılıyordur! İsyancıların Kardinal Hazretleri'nin kaybolup kaybolmadığını bilip bilmedikleri ve de zaferi nasıl kazanacakları dolaşıyordur ağızdan ağıza."

"Çok çirkin bu" dedi Kardinal Hazretleri.

"İmzalayın anlaşmayı o halde Monsenyör" dedi Aramis.

"Peki farz edin ben imzaladım ve Kraliçe reddetti, o zaman ne olacak?"

"Ben gidip Kraliçe'yi görmek ve kendisinden imza almak görevini üstleniyorum" dedi Gaskonyalı.

"Dikkat edin" dedi Kardinal, "Saint-Germain'de ummadığınız bir durumla da karşılaşabilirsiniz."

"Boşverin onu siz!" dedi Gaskonyalı. "Ben çok iyi kabul görmenin yolunu bilirim. Bir yol vardır pekâlâ."

"Nedir?"

"Majesteleri'ne, Kardinal Hazretleri'nin, maliyenin iflas ettiğini bildiren mektuplarını götürürüm."

"Sonra?" diye sordu benzi solan Kardinal.

"Sonra, Majesteleri'nin sıkıntılı durumunu görünce, onu alır Rueil'e götürür, limonluğa sokar, sandıklardan birinin yerini oynatan yayı gösterirm."

"Yeter Mösyö!" diye bağırdı Mazarin. "Yeter! Nerede anlaşma?"

"İşte" dedi Aramis.

"Gördüğünüz gibi çok cömertiz" dedi Gaskonyalı, "çünkü böyle bir sırra vâkıf olduktan sonra daha çok şey isteyebilirdik."

"İmzalayın o zaman bakalım" dedi Mazarin'e bir kalem uzatan Aramis.

Mazarin kalktı, biraz dolaştı. Yenik düşmüş birinden çok, dalgın birine benziyordu. Sonra birden durdu.

"Peki beyler" dedi, "imzaladıktan sonra nasıl güvence vereceksiniz bana?"

"Şeref sözü veriyorum Monsenyör" dedi Athos.

Kardinal ürperdi. Athos'a döndü ve bir an bu asil ve dürüst yüze baktı, sonra kalemi eline alarak, "Bu söz yeterli benim için Kont" dedi.

Belgeyi imzaladı.

"Şimdi Mösyö d'Artagnan" diye ekledi, "Saint-Germain'e gitmek ve kendisine mektubumu vermek üzere yol hazırlığına başlayın."

XCV

KALEM VE TEHDİT, KILIÇ VE SADAKATTEN DAHA ÇABUK VE DAHA ETKİLİ İŞ GÖRÜYOR

D'Artagnan mitoloji konusunda bilgiliydi. Fırsat ele geçtiğinde yakalayıp bırakmamak gerektiğinin farkındaydı ve fırsatı kaçıracak gibi de görünmüyordu. Chantilly'ye yedek atlar göndererek hızlı ve güvenli bir yolculuk düzeni hazırladı. Böylece saat beş ile altı arasında Paris'te olabilecekti. Ne var ki yola çıkmadan önce gene de kendisi gibi akıllı ve deneyimli birinin, belli olan bir şeyi arkasında bırakıp belirsizliğe doğru gitmesinin tuhaf bir durum olduğunu düşündü.

Tehlikeli görevine başlamak üzere atına binerken şöyle düşündü kendi kendine:

"Aslında Athos fedakârlık duygularıyla roman kahramanı gibi bir insan. Porthos çok iyi bir insan ama çok kolay etkileniyor. Aramis'in yüzüyse hiyeroglif yazısı gibi, okumak imkânsız. Ben bunların aralarındaki ilişkileri düzenlemek üzere aralarında olmayınca ne yaparlar acaba? Mazarin bile kaçabilir ellerinden... Ve Mazarin'in kaçması bütün umutlarımızın yıkılması demektir. Umutlarımız da bugüne kadar harcadığımız yirmi yıllık çabanın biricik karşılığı. Ve öyle bir çaba ki, Herkül'ün çabası solda sıfır kalır yanında."

Aramis'in yanına gitti.

"Aziz dostum Şövalye d'Herblay" dedi, "siz isyancıların canlı bir örneğisiniz. Bu bakımdan kimseye, hatta kendisine bile alet olmak istemeyen Athos'tan çekinin. Özellikle de Kont'u bir tanrı gibi gören Porthos'tan çekinin çünkü Porthos sırf Kont'a yaranmak için Kardinal'i kaçırmasına yardım

edebilir. Tabii Kardinal yalvarıp yakarmayı ve ata binmeyi akıl edebilirse..."

Aramis nazik, nazik olduğu kadar kararlılık ifadesi bir gülümseme gösterdi.

"Siz merak etmeyin" dedi. "Ben de koşullar ileri süreceğim. Ben kendim için değil başkaları için çalışıyorum. Benim önemsiz tutkularımın haklı insanların çıkarlarına hizmet etmesi şarttır."

"Güzel" dedi Gaskonyalı içinden, "hiç değilse bu yönden rahat olabiliriz."

Aramis'in elini sıkıp Porthos'un yanına gitti.

"Dostum" dedi, "hayatımızın fırsatını ele geçirebilmek için benimle birlikte o kadar çabaladınız ki, bu çabalarınızın meyvesini toplayacağınız sırada Aramis'in etkisinde kalırsanız yazık olur. Aramis keskin bir zekâya sahiptir, unutmayın ve bu zekânın bencillikten tamamen arınmış olduğunu söylemek de pek mümkün değildir. Soylu ve dünyaya metelik vermeyen bir insan olan ama aynı zamanda da bıkkın biri olan Athos'a da kapılmayın. O kendisi için bir şey istemez ama başkalarının bazı şeyler isteyebileceğini de hiç aklına getirmez. İkisinden biri Kardinal'i serbest bırakmayı teklif edecek olursa ne dersiniz acaba?"

"Onu yakalamak için çok zahmet çektiğimizi, dolayısıyla böyle elini kolunu sallaya sallaya göndermemizin mümkün olamayacağını söylerim tabii ki."

"Bravo! Porthos, son derece haklısınız dostum çünkü Kardinal'i serbest bırakmak, ayağınıza kadar gelmiş baronluk kısmetini kaçırmak demek olur. Üstelik Kardinal buradan kurtulursa kesinlikle idam ettirir bizi, sakın unutmayın bunu."

"Sahi mi? Yapar mı bunu?"

"Kesinlikle yapar."

"O zaman onu öldürürüm de sağ çıkarmam buradan."

"Doğru söylüyorsunuz. Kendi sorunlarımızı çözümleyeceğimiz sırada isyancıların sorunlarını çözecek değiliz herhalde, anlıyorsunuz durumu değil mi? Kaldı ki onların siyaset anlayışı da biz eski askerlerin siyaset anlayışına uymuyor."

"Siz korkmayın dostum" dedi Porthos, "hiç endişe etmeyin. Siz ata binerken pencereden bakacağım ve gözden kaybolduncaya kadar izleyeceğim sizi, sonra da Mazarin'in odasının kapısına dikileceğim. Odaya bakan camlı kapının karşısına. Buradan her şeyi görebileceğim ve en küçük şüpheli bir durumda işini bitireceğim."

"Bravo! Mazarin'in bu açıdan iyi korunacağından eminim!" diye düşündü Gaskonyalı.

Pierrefonds Senyörü'nün elini sıktı ve Athos'un yanına gitti.

"Aziz dostum Athos" dedi, "ben gidiyorum. Size söyleyebileceğim bir tek şey var: Anne d'Autriche'i tanıyorsunuz. Hayatımı güvence altına alabilecek tek şey var: Kardinal'in elimizde oluşu. Mazarin elimizden kaçarsa, öldüm demektir ben."

"Aziz dostum" dedi Athos, "beni zindancıbaşılığa razı etmeniz için başka bir sebep göstermenize gerek yok. Size söz veriyorum. Bıraktığınız yerde bulacaksınız Mazarin'i."

"İşte bütün kralların imzalarından daha garantili bir söz" diye düşündü Gaskonyalı. "Athos'tan bu sözü aldıktan sonra, gönül rahatlığı içinde gidebilirim artık."

Gerçekten d'Artagnan tek başına, yalnızca kılıcıyla ve bir de Kardinal'in, Kraliçe'nin yanına girebilmesi amacıyla kendisine verdiği belgeyle yola çıktı.

Pierrefonds'dan çıktıktan altı saat sonra Saint-Germain'e vardı.

Kardinal'in ortadan kaybolduğunu kimse bilmiyordu burada. Gerçeği yalnızca Anne d'Autriche biliyordu ve endişesini en yakınlarından bile gizliyordu. D'Artagnan'la Port-

hos'un odasında elleri ayakları bağlanmış, ağızlarına tıkaç sokulmuş iki muhafız bulunmuştu. Muhafızları hemen çözmüşler, ağızlarındaki tıkaçları da çıkarmışlardı. Ama bu zavallıların nasıl kandırıldıklarını anlatmaktan başka bildikleri bir şey yoktu. D'Artagnan'la Porthos'un muhafızların kıyafetleriyle dışarı çıktıktan sonra ne işler becerdiklerini kimse bilmiyordu şatoda.

Yalnızca belki Bernouin ötekilere göre biraz daha fazla şey biliyordu. Bernouin vakit geceyarısı olduğu halde efendisinin dönmediğini görünce, limonluğa gitmeye karar vermişti. İlk kapının ardına eşyalarla barikat kurulmuş olması kuşkulanması için yeterli gelmişti. Ancak bu kuşkularını kimseye açmamış, büyük çabalarla barikatı aşmayı becermişti. Oradan koridora ulaşmış ve bütün kapıların ardına kadar açık olduğunu görmüştü. Bu arada Athos'un odasının ve parkın kapılarının da açık olduğunu fark etmişti. Bundan sonra kardaki ayak izlerini izlemek kolay olmuştu onun için. Ve izlerin duvarda son bulduğunu da görmüştü. Ayak izlerini duvarın öteki tarafında tekrar görmüş, bunların daha sonra nal izleriyle karıştığını anlamıştı. Bütün bunlardan da kalabalık bir atlı gurubunun Enghien'e doğru uzaklaştıkları sonucunu çıkarmıştı. Dolayısıyla da Mazarin'in üç tutuklu tarafından kaçırıldığından hiç kuşkusu kalmamıştı. Tutuklular da yoktu çünkü ortalıkta. Ve durumu haber vermek üzere Saint-Germain'de almıştı soluğu.

Anne d'Autriche, Bernouin'e dilini tutmasını sıkı sıkı tembihlemiş, o da yerine getirmişti isteneni. Yalnızca olayı bütün ayrıntılarıyla Prens'e anlatmış, o da anında beş altı yüz kişilik bir süvari birliği çıkararak çevreyi araştırmalarını, Rueil'den uzaklaştığını gördükleri şüpheli her topluluğu, hangi yönde ilerlerse ilerlesinler, yakalayıp Saint-Germain'e getirmelerini emretmişti.

D'Artagnan bir toplulukla birlikte yolculuk yapmıyordu, tek başınaydı. Rueil'den uzaklaşmıyordu, Saint-Germain'e doğru gidiyordu. Bu nedenle yolculuğunda hiçbir aksaklık çıkmamış, kimsenin dikkatini çekmemişti.

Eski şatonun avlusuna girer girmez, bizim elçinin ilk

gördüğü kişi Bernouin oldu. Bernouin düş gördüğünü sanarak gözlerini ovuşturdu. D'Artagnan'sa başıyla dostça bir selam verdi ona, atından indi, dizginleri yanından geçen bir uşağa uzattıktan sonra, dudaklarından hiç eksiltmediği gülümsemesiyle Bernouin'e doğru yaklaştı.

"Mösyö d'Artagnan!" diye bağırdı Bernouin kâbustan uyanan biri gibi. "Mösyö d'Artagnan!"

"Ta kendisi Mösyö Bernouin."

"Niçin geldiniz?"

"Mösyö Mazarin'den haber getirdim. Hem de çok taze haberler."

"Ne oldu? Başına bir şey mi geldi yoksa?"

"Hayır sizin gibi, benim gibi. Onun da sağlığı yerinde."

"Kötü bir şey olmadı ya!"

"Asla böyle bir şey yok!"

"Yalnızca Kardinal Hazretleri Ile-de-France'a bir gezi yapma gereksinimi duydu ve bizim yani ben ve Athos'un kendilerine refakat etmemizi istedi. Tabii biz de bunu reddedemeyecek kadar sadık hizmetkârlarıyız Kardinal Hazretleri'nin. Dün akşam yola çıktık ve döndük."

"Döndünüz mü?"

"Kardinal Hazretleri'nin Kraliçe'ye gizli bir şey söylemesi gerekiyordu, ikisi arasında olan bir şey. Bunu da ancak güvendiği birine açabilirdi. Bu nedenle beni gönderdi Saint-Germain'e. Majesteleri'ne bir hizmette bulunmak istiyorsanız eğer, lütfen geldiğimi ve geliş amacımı bildirin."

Bernouin, ister ciddi konuşmuş olsun, ister şaka yapsın, şu anda Kraliçe'nin kuşkularını aydınlatacak tek kişinin Gaskonyalı olduğunu anlamıştı. Dolayısıyla bu tuhaf elçinin gelişini Kraliçe'ye haber vermekte hiç duraksamadı. Kraliçe de d'Artagnan'ın hemen içeri alınmasını emretti.

Gaskonyalı derin bir saygı gösterisiyle vardı Kraliçe'nin huzuruna.

Ona üç adım kadar yaklaştıktan sonra durdu, diz çöküp mektubu uzattı.

Daha önce de söylediğimiz gibi bu mektup yarı takdim, yarı güven mektubu üslubundaydı. Kraliçe okudu mektubu ve Mazarin'in yazısını hemen tanıdı ama çok heyecanlanmıştı. Mektupta olup bitenlerle ilgili fazla bir şey yoktu, bu nedenle ayrıntılı bilgi istedi.

Gaskonyalı da bazı durumlarda takınmayı çok iyi bildiği o saflık ve sadeliği içinde her şeyi anlattı baştan sona.

D'Artagnan konuşuyor, Kraliçe de giderek artan bir hayretle kendisini süzüyordu. Bir adamın böyle bir şeye cüret edebileceğini bir türlü anlayamıyor, özellikle de bunları çıkarı, hatta görevi kendisini cezalandırmak olan birine çekinmeden anlatmasını aklı bir türlü almıyordu.

"Ne demek oluyor bütün bunlar Mösyö?" diye bağırdı Gaskonyalı'nın anlattıkları sona erince öfkeden kıpkırmızı kesilen Kraliçe. "Suçunuzu bana itiraf etmekten çekinmiyorsunuz, öyle mi? İhanetlerinizi tek tek anlatabiliyorsunuz ha!"

"Affedersiniz Madam ama derdimi iyi anlatamadım galiba. Bu işte suç ya da ihanet falan yok. Kardinal Hazretleri beni ve Mösyö du Vallon'u tutuklatmıştı çünkü bizi İngiltere'ye, müteveffa eşinizin kayınbiraderi, Madam Henriette'in kocası I. Charles'ın kellesini koparmalarını elimiz kolumuz bağlı seyredelim diye gönderdiğini akıl edememiştik. Ancak biz kardeşiniz ve konuğunuz Madam Henriette'in eşini kurtarabilmek için elimizden gelen her şeyi yaptık. Dolayısıyla da ben ve arkadaşım, ortada bir anlaşmazlık olduğu, Kardinal Hazretleri'yle görüşüp bu anlaşmazlığın ortadan kaldırılması gerektiği düşüncesindeydik. Ne var ki bir açıklama yapmak ve bu açıklamanın yararını görmek için her şeyin sessiz sakin ve hiç rahatsız edilmeden yapılması gerekir. Bu yüzden Mösyö Mazarin'i arkadaşımın şatosuna götürdük ve kendisiyle bir görüşme yaptık burada. İşte

Madam bu görüşmede her şey tahmin ettiğimiz biçimde geçti. Gerçekten bir anlaşmazlık vardı arada. Kardinal Hazretleri bizim I. Charles yerine Cromwell'e hizmet verdiğimizi sanmış. Böyle bir tavır son derece utanç verici olurdu bizim için. Dahası bu utanç bizden Mösyö Mazarin'e, Mösyö Mazarin'den size, sizden de oğlunuza kadar sıçrayabilirdi. Mösyö Mazarin'e olayların tam aksi yönde geliştiğine dair gerekli kanıtları gösterdik ve aynı kanıtları Majesteleri'ne de göstermeye hazırız. Bunun için Majesteleri'nin Louvre'da başına gelen felakete ağlayan dul Kraliçe'yi çağırtmaları yeterlidir. Madam Henriette ve Mösyö Mazarin'e gösterdiğimiz kanıtlar kendileri için öylesine doyurucu olmuştur ki, bizzat Mösyö Mazarin gönderdi beni size. Majesteleri'nin pek güzel anlayabilecekleri gibi doğru değerlendirilemeyen ve haksızlığa uğrayan asilzadelere doğal olarak haklarının geri verilmesi için sizinle konuşmaya gönderdi beni."

"Sizi dinliyorum ve gerçekten takdir ediyorum Mösyö" dedi Anne d'Autriche. "Şimdiye kadar böylesi bir küstahlığı çok ender görmüşümdür doğrusu. "

"Gördünüz mü" dedi Gaskonyalı, "tıpkı Kardinal Hazretleri gibi şimdi de Majesteleri yanılıyorlar iyi niyetlerimizle ilgili olarak."

"Yanılıyorsunuz Mösyö" dedi Kraliçe, "on dakikaya kadar tutuklanacağınızdan, bir saate kalmadan da ordumun başında Başbakan'ımı kurtarmak üzere yola çıkacağımdan son derece eminim."

"Ben de Majesteleri'nin böyle bir çılgınlık yapmayacağından eminim" dedi Gaskonyalı, "çünkü her şeyden önce bu gereksiz bir şey ve hiçbir yararı yok. Üstelik de sonuçları son derece ciddi olacaktır. Siz böyle bir harekete daha kalkışmadan Mösyö Mazarin ölmüş olacaktır. Hatta Monsenyör bu söylediklerimin gerçek olduğundan o kadar emindir ki, Majesteleri'ni, bu gibi şeyler düşünecek olurlarsa caydırmam için elimden geleni yapmam konusunda ricada bile bulundu benden."

"O halde ben de sizi tutuklatmakla yetinirim."

"Bunun da bir yararı olmaz size Madam çünkü Mösyö Mazarin'in serbest bırakılması gibi benim tutuklanmam da hesap edilmiştir önceden. Yarın belli bir saate kadar dönmezsem Monsenyör Paris'e götürülecek."

"Öyle anlaşılıyor ki Mösyö, içinde bulunduğunuz şartlar gereği olaylardan ve insanlardan uzak yaşıyorsunuz. Yoksa Mazarin'in beş altı kez Paris'e gittiğini, hem de biz oradan ayrıldıktan sonra gittiğini, orada Mösyö Beaufort, Piskopos Yardımcısı, Mösyö d'Elbeuf'le görüştüğünü ve hiçbirinin de kendisini tutuklamayı düşünmediğini bilirdiniz."

"Pardon Madam, bütün bunları biliyorum. Bu nedenle de arkadaşlarım Monsenyör'ü ne Mösyö Beaufort'a, ne Piskopos Yardımcısı'na, ne de Mösyö d'Elbeuf'e teslim edeceklerdir çünkü bu beyler kendi çıkarları için mücadele ediyorlar. Mösyö Mazarin bu beylerin istediklerini yerine getirmekle paçasını çok ucuza kurtarabilir ama arkadaşlarım Kardinal Hazretleri'ni Parlamento'ya teslim edeceklerdir. Aslında Parlamento da satın alınabilir ama Kardinal Hazretleri kitleleri satın alabilecek kadar zengin değildir."

"Sanıyorum siz Kral'ınızın annesini tehdit ediyorsunuz" dedi Anne d'Autriche bir kadın için küçümseyici ama bir kraliçe için korkunç bakışlarını dikerek.

"Madam, mecbur bırakıldığım için tehdit ediyorum" dedi Gaskonyalı. "Yüceliyorum çünkü olayların ve kişilerin boyutlarına erişmem gerekiyor. Yalnızca bir şeye inanın Madam, nasıl ki göğsümde bir yürek sizin için atıyorsa, inanınız ki siz yaşamımızın değişmeyen tek idolü oldunuz. Çok iyi bilmeniz gerekir ki sizin için en az yirmi kez hayatımızı tehlikeye attık. Rica ediyorum Madam, Majesteleri yirmi yıldır gölgede yaşamayı yeğleyen sadık hizmetkârlarına hiç mi merhamet göstermeyecek? Sizinle birlikte paylaşma onuruna eriştikleri yüce ve kutsal sırları bir kere bile başkalarına açmadıklarını unutacak mısınız yoksa? Bana bakınız Majesteleri, size hitap eden şu silahşöre ba-

kınız, sesini yükselterek tehdit savurmakla suçladığınız şu adama bakınız. Kimim ben? Serveti olmayan, koruyucusu olmayan, geleceği bile olamayan yoksul bir subay. Tabii ki Kraliçe'miz bir an gözlerini çevirip bakma lutfunda bulunurlarsa görürler bunu. Kont de la Fère'e bakın bir: Asaletin, şövalyeliğin en seçkin örneği bir varlık. O da Kraliçesi'ne karşı olanlara katıldı. Yok, hayır, yanlış söyledim, daha ziyade Başbakan'a karşı olanlara katıldı. Üstüne üstlük bir şey istediği de yok Kont'un. Bir de Mösyö du Vallon'u düşünün: O sadık yüreği, o çelik bileği! Yirmi yıldır aslında duyguları ve değerleriyle çoktan hak etmiş olduğu unvanı bağışlamanız için ağzınızdan çıkacak bir tek sözcüğü bekliyor. Bir de halkınızı getirin gözlerinizin önüne. Bir kraliçe için az şey değildir bu herhalde. O halk ki sizi sevmesine rağmen büyük acılar içindedir. Siz de seviyorsunuz halkı ama aç halk! Onlar sizi minnet ve şükran duygularıyla anmak istiyorlar ama siz... Hayır sanmıyorum, halkınız asla lanetlemeyecektir sizi Madam. Lütfen bir tek sözcük çıksın dudaklarınızdan ve göreceksiniz ki her şey bitecek. Savaşın yerine barış gelecek, gözyaşlarının yerini neşe, lanetlerin yerini mutluluk alacak!"

Anne d'Autriche Gaskonyalı'nın yüzünü hayretle seyretti bir süre. Öylesine sevecenlik doluydu ki bu yüz.

"Niçin eyleme geçmeden önce söylemediniz bunları?" dedi.

"Çünkü Madam, Majesteleri'ne şüphe ettiği bir şeyi izah etmek gerekiyordu yanılmıyorsam: Gene de değerli insanlar olduğumuzu ve bizden de yararlanabileceklerini!"

"Ve anladığım kadarıyla sizin bu değeriniz hiçbir şey karşısında gerilemeyecek, değil mi?" dedi Anne.

"Geçmişte hiçbir şeyin karşısında gerilememişti, gelecekte niçin gerilesin?" dedi Gaskonyalı.

"Peki aynı değer, tekliflerinizi reddedersem, savaşmak gerekirse, beni de Saray'ımdan kaçırıp, Başbakan'ım için düşündüğünüz gibi beni de isyancılara teslim etmeye kadar gidecek mi?"

"Asla böyle bir şey düşünmedik" dedi d'Artagnan, Gaskonyalılar'a özgü ama kendisinde saflık özelliği almış o farfaracı tavrıyla. "Ancak dördümüz aramızda böyle bir karar almış olsaydık, onu da yapardık."

"Anlamam gerekirdi bunu" diye mırıldandı Anne d'Autriche. "Çok güçlü insanlar bunlar."

"Yazık ki Madam" dedi Gaskonyalı, "bu sözünüz bile Majesteleri'nin ancak bugün hakkımızda doğru bir düşünceye sahip olabildiklerini kanıtlıyor."

"Peki" dedi Anne, "ama madem ki böyle bir düşünceye sahibim artık..."

"Majesteleri bize hak vereceklerdir. Bize hak verirlerken de sıradan insanlar gibi muamele etmeyeceklerdir. Benim kişiliğimde yüksek çıkarları sizinle tartışmak için görevlendirilmesinin hakkını veren bir elçi bulacaklardır."

"Nerede anlaşmayla ilgili yazı?"

"İşte."

XCVI

KALEM VE TEHDİT, KILIÇ VE SADAKATTAN DAHA ÇABUK VE DAHA ETKİLİ İŞ GÖRÜYOR (DEVAM)

Anne d'Autriche, Gaskonyalı'nın uzattığı anlaşmaya bir göz attı.

"Ben burada genel koşullardan başka bir şey göremiyorum" dedi." Mösyö de Conti'nin, Mösyö de Beaufort'un, Mösyö de Bouillon'un, Mösyö d'Elbeuf'ün ve Piskopos Yardımcısı'nın çıkarları çok güzel belirtilmiş. Peki ya sizin çıkarlarınız?"

"Biz haddimizi bilerek davranmayı tercih ettik Majesteleri. Adlarımızın bu ünlü kişilerin adlarının yanında görünmesinin doğru olmadığını düşündük."

"Ancak bu, isteklerinizi yüzüme karşı, hem de yüksek sesle dile getirmenize engel olmadı, değil mi?"

"Ben sizin yüce ve güçlü bir kraliçe olduğunuza inanıyorum Madam. Mösyö Mazarin'i Saint-Germain'e geri getirecek elleri, yüceliğinize ve gücünüze yaraşacak biçimde ödüllendireceğinizden kuşkum yok."

"Benim de niyetim bu" dedi Kraliçe. "Konuşun bakalım."

"Mösyö Mazarin'in serbest bırakılması pazarlığını -kendimden başladığım için özür dilerim ama ben kendime yakıştırmıyorum bunu, başkaları yakıştırıyor- yürüten kişi bence Majesteleri'ne layık bir biçimde ödüllendirilmelidir. Bence onu silahşörlerin komutanlığına getirerek ödüllendirebilir ve sevindirebilirsiniz."

"Mösyö de Tréville'in makamını istiyorsunuz siz benden."

"Bu yer boş ama Madam. Mösyö de Tréville görevden ayrılalı neredeyse bir yıl oldu ve yerine kimse getirilmedi."

"Ama sizin talip olduğunuz makam Saray'ın en önemli askeri makamlarından biri."

"Madam, başlangıçta Mösyö de Tréville de benim gibi Gaskonyalı basit bir acemiydi ve tam yirmi yıl yürüttü bu görevi."

"Her şeye bir yanıt buluyorsunuz" dedi Anne d'Autriche.

Daha sonra masadaki beratlardan birini aldı, doldurdu ve imzaladı.

"İşte bu kadar Madam" dedi beratı alan Gaskonyalı ve saygıyla eğildi. "İşte Madam, gerçekten soylu ve çok güzel bir ödül bu. Ancak dünya nimetleri hiç de güvenilecek şeyler değildir ve yarın Majesteleri'nin gözünden düşersem, bu görevi kaybedebilirim."

"Daha ne istiyorsunuz peki?" diye sordu Anne d'Autriche en az kendi zekâsı kadar kıvrak bu zekâ karşısında iyice sıkıştığını hissederek.

"Majesteleri'nin, şu yoksul silahşör komutanının hiz-

metlerinden artık memnun kalmadığı gün ödenmek üzere yüz bin lira."

Kraliçe duraksadı.

"Unutmayın" diye devam etti Gaskonyalı, "daha geçenlerde Parlamento bir ferman yayınlayarak Kardinal'i ölü ya da diri getirene altı yüz bin lira vadediyordu. Diri getirirlerse asacaklar, ölü getirirlerse çöplüklerde sürükleyeceklerdi cesedini."

"Tamam" dedi Anne d'Autriche, "bu da mantıklı bir istek sayılır çünkü siz Kraliçe'den, Parlamento'nun teklif ettiğinin altıda birini istiyorsunuz."

Ve ardından yüz bin liralık bir taahhütname imzaladı.

"Sonra?" diye sordu bu iş de bitince.

"Madam, arkadaşım Mösyö du Vallon zengindir. Hiçbir para talebi yok sizden, yalnızca yanılmıyorsam Kardinal Hazretleri'yle arasında arazisine Baronluk unvanı verilmesi söz konusu olmuştu. Hatırladığım kadarıyla Mösyö Mazarin söz de vermişti bu konuda."

"O önemsiz adama ha! Herkes güler buna" dedi Kraliçe.

"Olabilir" dedi Gaskonyalı. "Yalnız benim kesinlikle emin olduğum bir şey var: Mösyö du Vallon'un karşısında gülme cesaretini gösterecek olanlar muhtemelen bir ikinci kez gülemezler."

"Baronluk talebi de yerine geldi" diyen Anne d'Autriche gene bastı imzayı.

"Şimdi geriye Şövalye ya da Rahip d'Herblay kaldı. Majesteleri nasıl arzu ederlerse öyle desinler."

"Piskopos mu olmak istiyor o da?"

"Hayır Madam. Çok daha basit bir şey onun istediği."

"Nedir?"

"Kral'ın, Madam de Longueville'in oğlunun vaftiz babası olmayı kabul etmelerini rica ediyor."

Kraliçe gülümsedi.

"Mösyö Longueville Kral soyundandır Madam" dedi Gaskonyalı.

"Doğru" dedi Anne d'Autriche, "ama ya oğlu?"

"Oğlu da Madam... Annesinin kocası Kral soyundan olduğuna göre onun da öyle sayılması gerekir."

"Peki, arkadaşınızın Madam Longueville için istediği başka bir şey yok mu?"

"Hayır Madam. Çünkü Majeste Kral'ın, oğlunun vaftiz babası olmayı kabul etmesiyle anneye beş yüz bin lira değerinden aşağı olmayan bir armağan vereceğini biliyor. Ayrıca babası da Normandiya valiliği görevine devam edecek tabii."

"Normandiya valiliği konusunu garanti edebilirim" dedi Anne d'Autriche, "ancak beş yüz bin liraya gelince... Mazarin bana devletin kasasının bomboş olduğundan başka bir şey demiyor ki!"

"Birlikte ararız Madam, Majesteleri izin verirlerse ve buluruz."

"Sonra?"

"Sonra ne Madam?"

"Sonra."

"Bu kadar."

"Bir dördüncü arkadaşınız daha yok mu sizin?"

"Evet Madam. Kont de la Fère."

"O ne istiyor?"

"Hiç."

"Hiçbir şey istemiyor mu?"

"İstemiyor."

"Bir şey istemek imkânı varken hiçbir şey istemeyen insan var mı dünyada?"

"Kont de la Fère var Madam, Kont de la Fère de insan değil."

"Ne peki?"

"Kont de la Fère yarı ilahtır."

"Onun bir oğlu yok mu peki? Bıyıkları yeni terlemiş bir delikanlı... Yeğeni mi, akrabası mı ne? Comminges bahsediyordu geçenlerde, Mösyö de Châtillon'la birlikte Lens'ta ön saflarda çarpışan yiğit genç."

"Majesteleri'nin buyurdukları gibi Bragelonne Vikontu diye anılan koruması altında bir delikanlı var."

"Peki bu delikanlıya bir alay versek koruyucusu ne der?"

"Kabul eder belki."

"Belki mi dediniz?"

"Evet, eğer bizzat Majesteleri kabul etmesi için ricada bulunursa."

"Doğru söylüyorsunuz Mösyö, gerçekten tuhaf bir insan bu Kont. Neyse bunu da ileride düşünür ve belki rica ederiz kendisine. Memnun oldunuz mu şimdi?"

"Evet Madam. Yalnız imzalamadığınız bir şey var."

"Nedir o?"

"Hem de çok önemli bir şey."

"Anlaşmanın onayı mı?"

"Evet."

"Ne yararı var? Yarın imzalayacağım anlaşmayı nasılsa."

"Majesteleri'ne bir tek şey söyleyeceğim" dedi Gaskonyalı. "Majesteleri bu onayı bugün imzalamazlarsa daha sonra imzalama fırsatı bulamayacaklardır. Bu nedenle rica ediyorum

sizden, bütünüyle Kardinal Hazretleri'nin elinden çıkmış bu programın altına şu sözleri yazma lutfunda bulunun:

Parisliler'in teklif ettikleri anlaşmayı onaylamaya rıza gösteriyorum."

Anne d'Autriche köşeye sıkışmıştı, geri adım atması imkânsızdı. Bu nedenle de imzayı attı. Ancak imzasını atar atmaz da bastırdığı gururu fırtına gibi patlayıverdi bir anda, hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Gaskonyalı bu gözyaşlarını görünce ürperti geçirdi. O devirde, kraliçeler sıradan kadınlar gibi ağlarlardı.

D'Artagnan başını salladı. Akan bu gözyaşları yüreğini dağlıyordu sanki.

"Majesteleri" dedi diz çöküp, "ayaklarınızın dibindeki şu zavallıya bir kere bakın lütfen. Majesteleri'nin bir işaretiyle her şey yapabilir sizin için. Bu asilzadenin kendisine de, arkadaşlarına da güveni tamdır, ancak Kraliçesi'ne karşı da güveninin tam olmasını ister. İşte kanıtı Madam: Bakın hiçbir şeyden çekinmiyor, bir konuyu sömürmek istemiyor ve Kardinal Hazretleri'ni Majesteleri'ne kayıtsız şartsız getirme sözü veriyor! Buyurun Madam, işte Majesteleri'nin kutsal imzaları, bunları bana vermeyi uygun görüyorsanız verirsiniz. Ancak şu andan itibaren bunların hiçbiri sizi bir yükümlülük altına sokmuyor efendim."

Gaskonyalı bunları söyledikten sonra Anne d'Autriche'ten birer birer aldığı ve hepsi için ayrı ayrı ter döktüğü beratları tomar halinde, ayağa kalkmadan, gözlerinden gurur kıvılcımları saça saça geri uzattı.

Bu dünyada her şey ne çok kötü, ne çok iyidir. Öyle zamanlar olur ki, en katı ve soğuk yüreklerde bile aşırı duyguların heyecanıyla dökülen gözyaşları fedakâr duyguların tohumlarını sular. Bu tohumları, doğarlarken başka bir duygu ele geçirmezse hesap ve kibir daha başlangıçta öldürürdü zaten. İşte Anne d'Autriche bu anlardan birini yaşıyordu. D'Artagnan kendi heyecanı karşısında boyun eğerek kendisini Kraliçe'yle aynı heye-

can uyumuna kaptırmış ve usta bir diplomasinin becerebileceği bir şeyin üstesinden gelmişti. Çıkar hesaplarından uzak duruşunun ya da ustalığının karşılığını hemen aldı. Çünkü zekâsını ya da zekâsını etkileyen yüreğini onurlandırmak istemişlerdi.

"Haklısınız Mösyö" dedi Anne d'Autriche, "ben sizi iyi tanıyamamışım. İşte özgürce sunuyorum size imzalı beratları. Siz de bana Mazarin'i getirin bir an önce."

"Madam" dedi Gaskonyalı, "belleğim çok güçlüdür, tam yirmi yıl önce Belediye Sarayı'ndaki örtülerden birinin altında bu güzel ellerden birini öpme onuruna erişmiştim."

"İşte öbürü" dedi Kraliçe. "Sol elimin de sağ elim kadar serbest kalabilmesi için" diye devam etti ve neredeyse ilki kadar büyük olan elmas taşlı yüzüğü çıkardı parmağından, "alın bu yüzüğü ve benden bir hatıra olarak saklayın."

"Madam, diyerek ayağa kalktı Gaskonyalı, "sizden tek bir şey istiyorum artık, bundan sonra benden isteyeceğiniz ilk şey canım olsun."

Ve d'Artagnan o kendine özgü yürüyüşüyle dışarı çıktı.

"Ben bu insanları yanlış anlamışım" dedi içinden Anne d'Autriche, d'Artagnan'a arkasından bakarken. "Şimdi de onları kullanmak için çok geç artık. Bir yıl sonra Kral rüştünü ispatlamış olacak."

On beş saat sonra Gaskonyalı ve Porthos, Kardinal'i Kraliçe'ye teslim ediyor ve biri silahşörlerin komutanlığı, öbürü de Baronluk unvanı aldıklarına dair beratlarını alıyorlardı.

"Nasıl, memnun musunuz şimdi?" diye sordu Anne d'Autriche.

D'Artagnan saygıyla eğildi. Porthos ise elindeki beratı evirip çevirdi. Bir yandan da Kardinal'e bakıyordu.

"Ne oldu, ne var?" diye sordu Mazarin.

"Şey efendim, hani bana birinci dereceden şövalye nişanı verilmesinden söz edilmişti de..."

"Ama" dedi Kardinal, "siz de bilirsiniz ki Baron, yiğitliğinizi kanıtlamadan şövalye nişanı alamazsınız."

"Oh!" dedi Porthos. "Ben mavi kordonlu nişanı kendim için istemiyorum ki Kardinal Hazretleri."

"Kimin için istiyorsunuz peki?" diye sordu Kardinal.

"Dostum Kont de la Fère için."

"Ha, o mu? O yiğitlik denemesinden geçti, sınavını verdi" dedi Anne d'Autriche.

"Nişan alacak mı?"

"Aldı bile."

Aynı gün Paris anlaşması imzalanmıştı ve her yerde Mazarin'in bu anlaşmayı dikkatle hazırlayabilmek amacıyla üç gün kapanarak çalıştığı söyleniyordu.

Bu anlaşma gereğince kazanç tablosu şöyleydi:

Mösyö Conti'ye Damvilliers veriliyordu. Ayrıca general olarak yeteneklerini kanıtladığından Kardinal değil, asker olarak kalması kararlaştırılıyordu. Mazarin'in yeğenlerinden biriyle evleneceği söylentileri dolaşıyordu. Prens bu söylentileri içtenlikle karşılamıştı. Çünkü kendisi için önemli olan kiminle evleneceği değil, yalnızca evlenmesiydi.

Dük de Beaufort da kendisine karşı yapılan haksızlıkların onarılmasına yönelik ve mevkisinin gerektirdiği şerefe layık bir karşılamayla Saray'a dönüyordu. Ayrıca kaçmasına yardımcı olanların hepsi, bütün hakları iade edilerek bağışlanıyor, babası Vendôme Dükü'nden kalan amirallik görevini alıyor, Bretagne Parlamentosu'nca yıktırılan evlerinin ve şatolarının zarar ziyanının ödenmesi kabul ediliyordu.

Dük de Bouillon'a, Sedan'daki arazisine eşdeğer arazi veriliyor, sekiz yıl süreyle arazisinden yararlanamamasına karşılık tazminat ödeniyor, kendisinin ve aile bireylerinin prens unvanı tanınıyordu.

Dük de Longueville ise Pont-de-l'Arche valiliğinin başına geçiyor, karısı hesabına beş yüz bin lira alıyor, genç Kral ve karısı Kraliçe Henriette d'Angleterre'in vaftiz ettikleri oğlunu görme onuruna kavuşuyordu.

Aramis bu törende ayini Bazin'in yönetmesi, şekerleri de Planchet'nin dağıtması için özel bir şart koştu.

Dük d'Elbeuf karısının alacaklarının bir bölümünün ödenmesi, büyük oğluna yüz bin lira bağışlanması, öteki üçünün her birine de yirmi beşer bin lira verilmesi hakkını aldı.

Piskopos Yardımcısı'na gelince, o hiçbir şey elde edemedi. Kardinallik şapkası konusunda Papa'yla görüşüleceğine ilişkin bir söz aldı. Ama Piskopos Yardımcısı, Kraliçe ve Kardinal'in böyle sözlerini çok iyi bilirdi. Mösyö Conti ise, tersine, Kardinal olamayınca asker olmaya karar vermişti.

Ve Paris ertesi gün Kral'ın dönüşünü neşe içinde karşılamaya hazırlanırken yalnızca Gondy memnun değildi. Öyle ki, böyle sıkıntılı durumlarında çağırtmayı alışkanlık haline getirdiği iki kişiye haber gönderip hemen gelmelerini bildirdi.

Bu iki kişiden biri Kont de Rochefort, öbürü de Saint-Eustache dilencisiydi.

Her zamanki dakiklikleriyle geldiler ve Piskopos Yardımcısı gecenin bir bölümünü onlarla birlikte geçirdi.

XCVII

KRALLARIN ÜLKELERİNİN BAŞKENTİNE GİRMELERİNİN, BAZEN ÇIKMAKTAN DAHA ZOR OLDUĞUNUN KANITIDIR

D'Artagnan ve Porthos, Mazarin'i Saint-Germain'e götürürlerken Saint-Denis'den ayrılan Athos ve Aramis te Paris'e dönmüşlerdi.

Her ikisinin de bazı ziyaretlerde bulunmaları gerekiyordu.

Aramis çizmelerini çıkarır çıkarmaz, doğru Madam Longueville'in kaldığı Belediye Sarayı'na koşmuştu. Düşes ilk barış haberlerini duyar duymaz feryat etti. Savaş Kraliçe yapmıştı onu, barış ise Kraliçelik'ten feragat etmesi anlamına geliyordu. Bu nedenle kesinlikle bir anlaşma imzalamayacağını, ebedi bir savaş arzuladığını duyurdu.

Ancak Aramis kendisine barışı gerçek yüzüyle anlatınca, yani sağlayacağı bütün yararları gözler önüne serince Paris'teki geçici ve eğreti kraliçeliği yerine Pont-de-l'Arche'ta yani bütün Normandiya'daki güçlü ve sağlam kral naipliği konusunda açıklamalarda bulununca, Kardinal'in vaadettiği beş yüz bin lirayı hatırlatınca, vaftiz töreninde Kral'ın, oğlunu kollarına alarak büyük onur vereceğini söyleyince Madam Longueville ancak güzel kadınlarda rastlanan bir davranışla yalnızca nazlanmak için karşı çıktı ve yalnızca teslim olmak için direndi.

Aramis de Düşes'in muhalefet etmesinin gerçek olduğuna inanmış gibi gözüktü, genç kadının söylediklerine de kanmış olduğu izlenimine bozmayarak onu bu zevkten mahrum etmedi.

"Madam" dedi, "kardeşiniz Prens Hazretleri'ni, yani çağın en büyük komutanını bir kez olsun yenilgiye uğratmak istediniz. Dahi kadınlar kafalarına koyduklarını başarırlar, elde etmek istedikleri şeyi elde ederler. Siz de başardınız, Prens yenildi çünkü savaşamayacak artık. Şimdi bizim tarafımıza gelmesini sağlayın onun. Aslında hiç sevmediği Kraliçe'den ve nefret ettiği Kardinal'den uzaklaştırın. Fronde ayaklanması henüz birinci perdesi oynanan bir komedidir. Biz Kardinal Hazretleri'ni son bölümde bekleyelim asıl, yani Prens sayesinde Saray'a sırtını döndüğü gün görelim."

Madam Longueville bu sözlere aldanmıştı. Fronde yanlısı Düşes güzel gözlerinin etkisine o kadar güveniyordu ki, bu güzel gözlerle Condé'yi bile ayartacağından emindi.

Athos, Kraliyet Meydanı'ndan ayrıldıktan sonra Madam Chevreuse'ün yanına gitmişti. O da ikna edilmesi gereken

isyancılardandı ama onu razı etmek genç rakibesini razı etmekten çok daha zordu çünkü anlaşmada Madam Chevreuse lehinde hiçbir madde öngörülmemişti. Mösyö Chevreuse hiçbir bölgenin valiliğine getirilmemişti. Kraliçe vaftiz anası olmayı kabul etse bile, ancak torunları için kabul edecekti bunu.

Bu yüzden Madam Chevreuse barış sözcüğünü duyar duymaz, Athos'un, mantıklı bir tavırla, uzun bir savaşa direnmelerinin olanaksız olduğunu söylemesine rağmen savaşın sürmesi lehinde ısrarcı oldu.

"Benim güzel dostum" dedi Athos, "izin verirseniz, herkesin savaştan bıkmış olduğunu hatırlatayım size. Siz ve belki de Piskopos Yardımcısı'ndan başka herkes barış istiyor. XIII. Louis döneminde olduğu gibi sizi gene sürgüne gönderecekler. İnanın ki artık entrikalarla başarıya ulaşma zamanı geçmiştir. Güzel gözlerinizi asla Paris'e özlem gözyaşları dökerek kapanmak gibi bir kader beklememeli. Siz Paris'te oldukça Paris her zaman iki kraliçeli olacaktır."

"Ooo!" dedi Düşes. "Yalnız başıma mücadele edemem elbette ama nankör Kraliçe'den ve tutkularının tutsağı gözdesinden öcümü alabilirim ve... Düşes sözü veriyorum: Öcümü alacağım!"

"Madam" dedi Athos, "yalvarıyorum, Vikont Bragelonne için kötü bir gelecek hazırlamayın. Delikanlı iyi başladı işe, Prens iyiliğini istiyor onun. Üstelik daha çok genç Vikont. Bırakalım da kendisini kabul ettirsin genç Kral'a. Yazık! Zayıflığımı bağışlayın Madam. İnsan sonunda öyle bir döneme giriyor ki, çocuklarında gençleşip yeniden yaşamaya başlıyor."

Düşes yarı sevecen yarı alaycı bir tavırla gülümsedi.

"Kont" dedi, "korkarım siz de Saray yanlısı oldunuz artık. Cebinizde sakın bir mavi kordon olmasın?"

"Evet Madam" diye karşılık verdi Kont de la Fère, "Kral I. Charles'ın, ölümünden birkaç gün önce verdiği dizbağı nişanı var."

Doğru söylüyordu Athos çünkü Porthos'un talebinden haberi yoktu ve başka bir nişanı olabileceğini düşünemiyordu.

"Demek" dedi Düşes dalgın dalgın, "demek artık yaşlı bir kadın haline gelmek gerekiyor."

Kont de la Fère, Düşes'in elini avuçlarının arasına alarak öptü. Düşes de derin bir iç çekerek yüzüne baktı.

"Kont, Bragelonne gerçekten güzel bir yer olmalı. Siz zevkli bir insansınız. Mutlaka pınarlarınız, ormanlarınız, çiçekleriniz de vardır."

Gene iç çekti ve sevimli başını cilveli bir tavırla büktüğü ve hâlâ bembeyaz ve güzel olan eline dayadı.

"Madam" diye karşılık verdi Kont, "biraz önce ne diyordunuz? Ben sizin şimdiye kadar bu kadar genç ve güzel bir halinizi görmemiştim."

Düşes başını salladı.

"Mösyö Bragelonne Paris'te mi?" diye sordu.

"Ne düşündünüz?" diye sordu Kont.

"Onu bana bırakın."

"Hayır Madam. Oidipus hikâyesini siz belki unutmuş olabilirsiniz ama ben unutmadım."

"Aslında çok hoş bir insansınız siz Kont. Sizinle Bragelonne'da bir ay geçirmek isterdim."

"Beni birçok insanın kıskanacağından korkmaz mısınız?" diye sordu kibarca Kont de la Fère.

"Hayır, kimliğimi gizler öyle giderim. Marie Michon kimliğiyle giderim."

"Tapılacak bir kadınsınız siz."

"Ama Raoul'ü yanınızda tutmayın."

"Niye?"

"Delikanlı âşık çünkü."

"Daha çocuk o canım!"

"O da bir çocuğa âşık."

Kont dalıp gitti.

"Haklısınız, yedi yaşında bir çocuğa duyduğu sevgi günün birinde çok mutsuz edebilir onu. Yakında Flandre'da savaş var. Raoul de gidecek oraya."

"Döndüğünde bana yollayın onu, aşka karşı zırhlandırırım onu ben."

"Ne yazık ki Madam" dedi Kont, "zamanımızda aşk da savaşa benzedi artık. Zırhın da bir yararı yok. "

Bu sırada Raoul girdi içeri. Athos ve Düşes'e, arkadaşı Kont de Guiche'in, Kral, Kraliçe ve Başbakan'ın öbür gün büyük bir törenle Paris'e gireceklerini söylediğini haber vermeye gelmişti."

Gerçekten ertesi gün Saray mensupları, şafakla birlikte Saint-Germain'i terk etmek üzere bütün hazırlıklarını tamamlamışlardı.

Akşama doğru Kraliçe d'Artagnan'ı yanına çağırttı.

"Mösyö" dedi, "Paris'in pek sakin olmadığı söylendi bana. Kral için endişeleniyorum. Siz lütfen sağdaki kapıda durun."

"Majesteleri rahat olsunlar" dedi Gaskonyalı. "Kral'dan ben sorumluyum."

Kraliçe'yi selamladı ve çıktı.

D'Artagnan Kraliçe'nin yanından henüz ayrılmıştı ki, Bernouin yanına yanaşıp Kardinal'in bazı önemli meseleleri görüşmek üzere kendisini beklediğini haber verdi.

Gaskonyalı doğru Mazarin'in yanına gitti.

"Mösyö" dedi Başbakan, "Paris'te bazı karışıklıklardan söz ediliyor. Ben Kral'ın sol tarafında yer alacağım. Tehlikeyle doğrudan karşı karşıya kalacak kişi ben olacağımdan siz de sol taraftaki kapıda bulunun."

"Monsenyör rahat olsunlar" dedi Gaskonyalı. "Saçının bir teline bile dokunamayacaktır kimse."

"Vay anasını!" dedi bekleme odasına girince. "Nasıl üstesinden geleceğiz bu işin? Aynı anda hem sağ hem sol taraftaki kapıda olamam ki ben! Neyse, ben Kral'ı korurum, Porthos da Mazarin'i."

Bu düzenleme ender rastlanan bir biçimde herkese uygun gelmişti. Kraliçe Gaskonyalı'nın o çok iyi bildiği cesaretine, Kardinal de Porthos'un çok yakından tanıdığı gücüne güveniyordu.

Kafile önceden planlandığı gibi Paris'e doğru yola çıktı. Muhafızların başındaki Guitaut ve Comminges önde gidiyorlardı. Onların arkasında Kraliyet arabası vardı ve arabanın kapılarından birini d'Artagnan öbürünüyse Porthos koruyordu. Arabanın ardından da yirmi yıldır teğmenleri, dünden itibaren de komutanları olan d'Artagnan'ın yirmi iki yıllık dostları silahşörler geliyordu.

Araba girişteki barikatın önüne varınca "Yaşasın Kral!", "Yaşasın Kraliçe!" sesleriyle selamlandı. Buna tek tük "Yaşasın Mazarin!" sesleri de karıştı ama fazla yankı bulmadı.

Doğrudan doğruya *Te Deum* okunacak olan Notre-Dame'a gidiyorlardı.

Bütün Paris halkı sokaktaydı. İsviçreli muhafızlar yol boyunca dizilmişlerdi. Ancak yol uzun olduğundan iki muhafız arasında en az altı ya da sekiz adımlık bir mesafe vardı. Kalabalığı tutabilecek yeterli güvenlik önlemi yoktu. Bu nedenle halk sık sık dışarı taşıyor ve bin bir zorlukla yeniden hizaya sokuluyordu.

Halkın güvenlik kordonunu yarıp her dışarı taşmasında Anne d'Autriche endişe ve kaygıyla Gaskonyalı'ya bakıyor, o da gülümseyerek kendisine korkacak bir şey olmadığını anlatmak istiyordu. Aslında halk bir yıldan beri ayrı kaldığı Kral ve Kraliçesi'ni görebilmek amacıyla, iyi niyetle böyle hareket ediyordu.

Halkı "Yaşasın Mazarin!" diye bağırtmak için bin Louis altını harcayan ve duyduğu çığlıkların metelik bile etmeyeceğini kabul eden Kardinal ise vesvese içinde Porthos'a bakıyordu ama o dev yapılı muhafız bu bakışlara o kadar güçlü, bas bir sesle "Rahat olun Monsenyör!" diye karşılık veriyordu ki Kardinal iyice rahatlamıştı.

Kraliyet Meydanı'na ulaştıklarında çok daha yoğun bir kalabalıkla karşılaştılar. Meydana açılan bütün yollardan hücum eden kalabalık gürüldeye gürüldeye akan bir ırmağı andırıyor ve arabaya doğru yönelen halk uğultulu sesler çıkararak Saint-Honoré Sokağı'na doğru ilerliyordu.

Meydana vardıklarında "Yaşasın Majesteleri!" sesleri çınladı. Kardinal kapıya doğru eğildi. Görünmesiyle birlikte tek tük "Yaşasın Mazarin!" sesleri de duyuldu. Ama hemen arkasından acımasız ıslıklar ve yuh sesleri doldurdu meydanı. Sapsarı kesilen Kardinal, dehşet içinde geriye attı kendini.

"Pislikler!" diye mırıldandı Porthos.

Gaskonyalı hiç ses çıkarmadı ama bıyıklarını kendine özgü bir el hareketiyle burmasından Gaskonyalı damarının kabarmaya başladığı anlaşılıyordu.

Anne d'Autriche küçük Kral'ın kulağına doğru eğilerek alçak sesle fısıldadı:

"Bir jest yapın ve Mösyö d'Artagnan'a bir iki laf edin oğlum."

Küçük Kral kapıya doğru eğildi:

"Size daha iyi günler dileyemedim Mösyö d'Artagnan" dedi, "ama tanıdım sizi. Parisliler'in beni yatağımda uyurken görmek istedikleri gece perdenin arkasındaki kişi sizdiniz."

"Kral Hazretleri izin verirlerse" dedi Gaskonyalı da, "bundan böyle karşılaşacakları her tehlikeli durumda beni yanlarında görebilirler."

"Mösyö" dedi Kardinal, Porthos'a, "bütün bu kalabalık üstümüze yürürse ne yaparsınız?"

"Öldürebildiğim kadarını öldürürüm Monsenyör" dedi Porthos.

"Hıı" dedi Kardinal, "ama ne kadar cesur ve güçlü olursanız olun gene de hepsiyle başa çıkamazsınız."

"Doğru" dedi kalabalığın ne kadar büyük olduğunu görebilmek için üzengilerin üstünde dikilen Porthos. "Doğru, haklısınız. Muazzam bir kalabalık."

"Keşke başka bir yol seçseydik" dedi Kardinal.

Ve sonra arabanın dip tarafına iyice büzüldü.

Kraliçe ve Başbakanı, özellikle de Başbakan bazı endişeler duymakta haklıydılar. Halk, Kral ve naibeye karşı görünüşte saygılı olmakla birlikte, gürültülü bir biçimde kaynaşmaya başlamıştı. Denizde duyulduğunda yaklaşan bir fırtınayı, kalabalıklar arasında duyulduğunda da ayaklanma ve kargaşayı haber veren sesler yükseliyordu her taraftan.

Gaskonyalı silahşörlere döndü ve o seçme askerlere halkın fark edemediği ama onların çok iyi kavradığı bir göz işareti çaktı.

Atlılar saflarını biraz daha sıklaştırdılar ve insanlar ellerinde olmadan ürperdiler.

Kafile çavuşların barikatında durmak zorunda kaldı. Comminges kafileden ayrılıp Kraliçe'nin arabasının yanına yaklaştı. Kraliçe, Gaskonyalı'yı şöyle bir süzdü, Gaskonyalı da onu süzdü aynı biçimde.

"Devam edelim" dedi Kraliçe.

Comminges eski yerine döndü. Büyük bir çaba harcadılar ve canlı barikat zorla yarıldı.

Kalabalığın içinden birtakım mırıltılar yükseldi. Şimdi hem Kardinal'e hem Kral'a küfür ediyorlardı.

"İleri!" diye bağırdı bütün gücüyle Gaskonyalı.

"İleri!" diye yineledi Porthos.

Ama kalabalık patlamak için bu gösteriyi bekliyormuş gibi içindeki bütün düşmanlık duygularını döküverdi bir anda. Dört bir yandan "Kahrolsun Mazarin!", "Kardinal'e ölüm!" sesleri yükseldi.

Aynı anda Grenelle, Saint-Honoré ve Coq sokaklarından patlayan iki yeni dalga, bir sel gibi gelerek İsviçreli muhafızların oluşturduğu kordonu yardı, sarsıntısını d'Artagnan ve Porthos'un atlarının ayaklarının dibine kadar hissettirdi.

Bu yeni müdahale ötekilerden daha tehlikeliydi çünkü bu sefer gelenler silahlıydılar. Üstelik bu gibi durumlarda silahlanan halktan çok daha iyi silahlanmışlardı. Ayrıca bu son eylemin, bazı hoşnutsuzları bir yerde toplayan bir rastlantı değil, açık bir saldırı düzenlemiş olan düşmanca bir zihniyetin sonucu olduğu da anlaşılıyordu.

Her iki topluluğun başında birer yönlendirici vardı ve bunlar halktan kişiler değillerdi. Biri pek ünlü dilenciler örgütünün başı, öbürü de halktan biri gibi görünme gayretlerine rağmen bir asilzadeydi.

Doğal olarak her ikisi de aynı itkiyle harekete geçmişlerdi.

Etkisi Kraliyet arabasında da hissedilen korkunç bir sarsıntı oldu. Arkadan müthiş bir gökgürültüsünü andıran binlerce feryat arasından bir iki el silah sesi duyuldu.

"Silahşörler beni izleyin!" diye haykırdı Gaskonyalı.

Refakat birliği iki kola ayrıldı. Bir kol arabanın sağına, diğeri soluna geçti. Biri d'Artagnan'ın, öbürü Porthos'un yardımına koştu.

Ve işte o zaman göğüs göğüse amansız bir mücadele başladı. Üstelik kimse ne için ve kimin için dövüştüğünü bilmediğinden iyice acımasız, anlamsız ve uğursuz bir dalaş başladı.

XCVIII

KRALLARININ ÜLKELERİNİN BAŞKENTİNE GİRMELERİNİN, BAZEN ÇIKMAKTAN DAHA ZOR OLDUĞUNUN KANITIDIR (DEVAM)

Her büyük kitle hareketi gibi bu kalabalığın da karşısındaki insan duvarına çarpışı müthiş oldu. Sayıları fazla olmayan silahşörler çok da iyi konumlanmadıklarından, kalabalık arasında atlarına manevra yaptıramadıklarından dağıldılar.

Gaskonyalı arabanın körüklerini indirmek istemiş ama Kral kolunu uzatıp bağırmıştı.

"Hayır Mösyö d'Artagnan! Ben de görmek istiyorum."

"Görmek istiyorlarsa görsünler bakalım Majesteleri!"

Gaskonyalı, kendisini korkunç ve karşı konulmaz bir savaşçıya benzeten öfkesiyle birden, saldırganların elebaşısına saldırdı. Adam bir elinde tabanca, öteki elinde enli kılıcı, iki silahşörle mücadele ederek arabanın kapısına doğru yol açmaya çalışıyordu kendisine.

"Açılın Allahın belaları!" diye bağırdı ve bir nara attı d'Artagnan. "Açılın ben geliyorum."

Bu narayı duyan tabancalı ve kılıçlı adam kafasını kaldırdı ancak geç kalmıştı. Gaskonyalı kılıcıyla yıldırım hızıyla hedefine ulaştı. Kılıç adamın göğsünü delip geçmişti.

"Allah kahretsin!" diye bağırdı darbeyi engellemekte çok geç kalan d'Artagnan. "Ne işiniz var sizin burada Kont?"

"Kaderimin peşindeyim" diyen Rochefort bir dizinin üstüne düştü. "Bugüne kadar tam üç kez kurtulmuştum darbelerinizden ama bu kez ayağa kalkamayacağım herhalde."

"Kont" dedi Gaskonyalı engel olamadığı bir heyecanla, "siz olduğunuzu bilmeden vurdum. Eğer ölürseniz, özellikle de bana karşı kin duyarak ölürseniz gerçekten çok üzüleceğim!"

Rochefort, Gaskonyalı'ya uzattı elini. Gaskonyalı uza-

nan bu eli tuttu. Kont konuşmak istedi ama ağzından boşalan kan konuşmasını engelledi. Son bir kez daha titredi, kaskatı kesildi ve son nefesini verdi.

"Geri çekilin köpekler!" diye bağırdı Gaskonyalı. "Öndeniz öldü! Yapılacak bir işiniz yok burada artık."

Gerçekten Kral'ın arabasına doğru bu taraftan yapılan saldırının ruhu sanki Rochefort'muş gibi, kendisini izleyen ve kendisine itaat eden kalabalık Kont'un düştüğünü görünce dağılıverdi. Gaskonyalı peşindeki yirmi kadar silahşörle birlikte Coq Sokağı'na kadar kovaladı kaçanları. Kargaşayı çıkartanlar Saint-Germain-l'Auxerrois alanında bir duman gibi dağılıp kayboldular ve rıhtımlara doğru kaçıştılar.

Gaskonyalı bu kez belki ihtiyacı vardır diye Porthos'a yardım etmek amacıyla geri döndü. Ama o da arkadaşı gibi görevinin bilincinde, işini bitirmişti. Arabanın sol tarafı da en az sağ tarafı kadar kalabalıktan arınmıştı. Kral kadar savaşçı bir ruha sahip olmadığından körüğü indirten Kardinal şimdi tekrar kaldırtıyordu körüğü.

Porthos ise üzgün görünüyordu.

"Porthos? Nedir bu halin?" diye sordu Gaskonyalı. "Zafer kazanmış bir silahşöre yakışıyor mu bu halin?"

"Ama siz de çok heyecanlı görünüyorsunuz" dedi Porthos.

"Benim heyecanlı olmamın sebebi var. Eski bir dostu öldürdüm ben."

"Gerçekten mi? Kimi?"

"Zavallı Rochefort'u."

"Benim gibi! Ben de yüzü bana hiç yabancı gelmeyen birini öldürdüm. Ne yazık ki kafasına vurdum. Yüzü gözü kan içinde kaldı birden."

"Düşerken bir şey söylemedi mi?"

"Dedi... 'Ah!' dedi."

"Anlıyorum" diye karşılık verdi Gaskonyalı elinde olmadan gülerek. "Ancak başka bir şey söylemediyse, kişiliğini pek açıklamamıştır size bu kadarı!"

"Neler oluyor beyler?" diye sordu Kraliçe.

"Madam" dedi Gaskonyalı, "yol tamamen açık, Majesteleri devam edebilirler."

Gerçekten de kafile başka bir olayla karşılaşmadan Notre-Dame'a ulaştı. Bütün rahipler, başlarında Piskopos Yardımcısı, Kral'ı, Kraliçe'yi, Başbakan'ı mutlu dönüşleri için bekliyorlardı kapıda. *Te Deum* okunacaktı bu dönüş için.

Ayin sırasında ve duanın sonuna doğru bir çocuk girdi kiliseye. Ayin eşyasının konduğu yere gitti, korocu kıyafetini sırtına geçirdi alelacele ve bu kıyafet sayesinde kilisedeki kalabalığı kolayca yararak, mavi cüppeli, gümüş asalı ve koroculaın giriş yerinde duran İsviçreli muhafızın karşısındaki Bazin'in yanına ulaştı.

Bazin kolundan çekildiğini hissetti. Dindarca yukarı kaldırmış olduğu bakışlarını aşağı indirdi ve Friquet'yi tanıdı.

"Ne istiyorsun be adam? Görevdeyken niçin rahatsız ediyorsun beni?" dedi.

"Mösyö Bazin" dedi Friquet, "Mösyö Maillard vardı ya hani, Saint-Eustache'ta kutsal su dağıtan adam..."

"Eee, ne olmuş?"

"İşte o karışıklık sırasında bir kılıç darbesi aldı kafasına. Karşıdaki süslü püslü iri yarı adam var ya, o indirdi kılıç darbesini işte."

"Gerçekten mi? Adamın işi bitmiştir o halde" dedi Bazin.

"Nem de nasıl, son nefesini vermek üzere adam. Bu nedenle de Piskopos Yardımcısı'na günah çıkartmak istiyor. Güya en büyük günahları bile bağışlattırırmış o."

"Piskopos Yardımcısı'nın kendisi için rahatsız olacağını mı sanıyor yoksa?"

"Tabii. Söz vermiş kendisine Piskopos Yardımcısı."

"Kim söyledi bunu?"

"Bizzat Mösyö Maillard."

"Gördün mü sen onu?"

"Tabii. Düşerken yanındaydım."

"Senin ne işin vardı orada?"

"Ne işim olacak! 'Kahrolsun Mazarin!', 'Kardinal'e ölüm!', 'İtalyan idam sehpasına!' diye bağırıyordum tabii ki. Siz bana böyle bağırmamı tembihlememiş miydiniz?"

"Kes sesini be adam! Sus!" dedi Bazin endişe ve kaygı içinde çevresini süzerek.

"Sözün kısası, zavallı Mösyö Maillard bana 'Haydi Friquet, git bana Piskopos Yardımcısı'nı çağır, bunu başarırsan mirasımı sana bırakırım' dedi. Düşünün bir peder Bazin, Saint-Eustache'lı kutsal su dağıtıcısının mirası bana kalacak. Ayaklarımı uzatıp yatmaktan başka yapacak bir işim olamaz artık. Mecburen yapacağım bu iyiliği, siz ne diyorsunuz?"

"Ben Piskopos Yardımcısı'na haber veririm" dedi Bazin.

Gerçekten de saygıyla ve usulca rahibin yanına sokuldu, eğilip bir şeyler fısıldadı kulağına. Adam başını sallayarak karşılık verdi. Bazin gene geldiği gibi sessizce geri döndü.

"Git adama söyle, sabırlı olsun biraz, sıksın dişini. Monsenyör bir saat içinde yanında olacak."

"Güzel" dedi Friquet. "Artık zengin oldum demektir."

"Peki nerede bu adam?" diye sordu Bazin.

"Saint-Jacques-la-Boucherie Kulesi'nde."

Friquet, elçilik görevini başarıyla yerine getirmenin mutluluğu içinde, kendisine daha kolay yol açmaya yarayan ko-

rocu kıyafetini çıkartmadan Saint-Jacques-la-Boucherie Kulesi'ne doğru yola koyuldu.

Te Deum biter bitmez, Piskopos Yardımcısı, gerçekten de vaadettiği gibi, tören kıyafeti içinde, çok iyi bildiği kuleye doğru gitti.

Ve de tam zamanında yetişti. Yaralı arada bir kendinden geçiyordu ama henüz son nefesini vermemişti.

Dilencinin yavaş yavaş can vermekte olduğu odanın kapısını açtılar.

Az sonra Friquet, elinde büyük bir deri keseyle dışarı çıktı. Odanın kapısını arkasından çeker çekmez keseyi açtı ve hayretten fal taşı gibi açılan kesenin çil çil altınlarla dolu olduğunu gördü.

Dilenci sözünü tutmuş ve mirasını ona bırakmıştı.

"Ah Nanette Ana!" diye bağırdı Friquet heyecandan boğuluyormuş gibi bir sesle. "Ah Nanette Ana!"

Başka bir şey söyleyemedi. Ama konuşacak gücü olmamasına rağmen ayaklarına bambaşka bir güç geldi. Kanatlanmışçasına umutsuzca koşmaya başladı. Yunanlı Maraton'un Atina'da meydana varıp, elinde zafer tacıyla yıkılması gibi Friquet de Danışman Broussel'in kapısına kadar ulaşabildi, kesesinden saçılan altınları seyrederek düştü, kaldı.

Nanette Ana önce altınları topladı sonra Friquet'yi kaldırdı.

Bu sırada kafile Saray'a giriyordu.

"Bu Mösyö d'Artagnan gerçekten yaman adam" diyordu küçük Kral annesine.

"Evet oğlum, babanıza da büyük hizmetleri dokunmuştu. İleride siz de kollayın onu."

"Sayın komutan" diye seslendi arabadan inen genç Kral d'Artagnan'a, "Kraliçe, sizi ve arkadaşınız Baron du Vallon'u bu akşam yemeğe davet etme görevini verdiler bana."

D'Artagnan ve Porthos için büyük bir onurdu bu. Bu nedenle Porthos mutluluktan kendinden geçti sanki. Ne var ki, yiğit asilzade pek düşünceli göründü yemek sırasında.

"Neyiniz var sizin Baron?" diye sordu Gaskonyalı Saray'ın merdivenlerinden inerlerken. "Yemekte pek sıkıntılı görünüyordunuz."

"Öldürmüş olmam gereken o dilencinin kim olduğunu hatırlamaya çalışıyordum" dedi Porthos.

"Hatırlayamadınız mı?"

"Yok."

"Olsun dostum, araştırın, kafa yorun biraz. Hatırladığınız zaman söylersiniz bana, değil mi?"

"Tabii!" dedi Porthos.

SONUÇ

İki arkadaş hana döndüklerinde Kont de la Fère'in ertesi sabah için Grand-Charlemagne Hanı'nda randevu veren mektubunu buldular.

Erkenden yattılar her ikisi de. Ama gözlerine uyku girmedi. İnsan bütün isteklerinin gerçekleştiğini görüp de, hiç değilse ilk gece mutlaka uykusunun kaçtığını da görür.

Ertesi gün kararlaştırılan saatte Athos'un yanına gittiler. Athos ve Aramis yolculuğa çıkmak üzere giyinmişlerdi.

"Birlikte mi gidiyoruz yoksa?" diye sordu Porthos. "Ben de hazırlıklarımı tamamladım bu sabah çünkü."

"Gayet tabii" dedi Aramis. "Fronde hareketi ortadan kalktıktan sonra Paris'te yapılacak bir iş kalmadı. Madam Longueville beni Normandiya'ya davet etti birkaç günlüğüne. Ayrıca oğlu vaftiz olurken bana da Rouen'daki dairesini hazırlama görevini verdi. Bu görevi yerine getireceğim ve başka bir şey çıkmazsa, Noisy-le-Sec'teki manastırıma kapanacağım."

"Ben de Bragelonne'a döneceğim" dedi Kont. "Siz de bilirsiniz ki sevgili dostum d'Artagnan, ben artık kendi halinde bir köylüden başka bir şey değilim. Raoul'ün benim servetim dışında bir serveti yok. Zavallı delikanlı! Bu nedenle bu servete gözkulak olmam gerekir çünkü ben yalnızca bir ad veriyorum ona."

"Ne yapıyorsunuz Raoul'ü peki?"

"Size emanet ediyorum onu dostum. Flandre'da savaş olacakmış. Siz götürürsünüz artık. Blois'da kalırsa, bu genç yaşında tehlikeli olabilir orası onun için diyorum. Alın götürün ve kendisine sizin gibi yiğit ve dürüst bir savaşçı olmasını öğretin."

"Ben sizden yoksun kalacağım demek Athos" dedi Gaskonyalı. "Hiç değilse bu sevgili sarışın delikanlıyla avunacağım. O her ne kadar çocuk sayılsa da, sizin ruhunuz aynen onda yaşadığından, sizin her zaman yanımda olduğunuzu hayal edeceğim. Sizden her zaman destek gördüğümü ve bana eşlik ettiğinizi unutmayacağım kesinlikle."

Dört arkadaş birbirlerini kucaklarlarken gözleri yaşardı.

Sonra birbirlerini bir daha görüp göremeyeceklerini bile bilemeden ayrıldılar.

D'Artagnan Porthos'la birlikte Tiquetonne Sokağı'na döndü. Arkadaşı hâlâ öldürdüğü adamın kim olduğunu çıkarmaya çalışıyordu. Chevrette Hanı'nın önüne vardıklarında Baron'un atlarının hazır olduğunu, Mousqueton'un da ata bindiğini gördüler.

"Bakın d'Artagnan" dedi Porthos, "siz de silahlara elveda deyip benimle birlikte Pierrefonds'a, Bracieux'ye ya da Vallon'a gelsenize... Arkadaşlarımızdan söz ederek burada birlikte yaşlanır, günlerimizi geçirip gideriz."

"Hayır" dedi Gaskonyalı. "Allah belasını versin, ordu sefere çıkıyor ve ben de katılmak istiyorum bu sefere. Bir şeyler kazanabileceğimi umuyorum bu savaştan."

"Ne olmak istiyorsunuz siz?"

"Fransa mareşali tabii ki."

"Ciddi mi?" diye sordu Gaskonyalı arkadaşının şakalarını bir türlü anlayamayan Porthos hayretle.

"Asıl siz benimle gelin Porthos" dedi Gaskonyalı. "Dük yaparım sizi."

"Olmaz" diye karşılık verdi Porthos. "Mouston dövüşmek istemiyor artık. Ayrıca bizim orada benim için büyük bir karşılama töreni düzenlendi. Bütün komşular kıskançlıklarından ölecekler."

"Bakın, buna diyecek bir şeyim yok!" dedi yeni Baron'un kibirini çok iyi bilen Gaskonyalı.

"Görüşmek üzere sevgili komutan" dedi Porthos. "Beni ne zaman görmek isterseniz, Baronluğumun kapıları açıktır size, biliyorsunuz."

"Evet" dedi Gaskonyalı. "Seferden sonra ziyarete geleceğim sizi."

"Baron Hazretleri'nin atları hazır" dedi Mousqueton.

İki arkadaş el sıkıştıktan sonra ayrıldılar. Gaskonyalı eşikte durup Porthos'un gidişini izledi hüzünlü bakışlarla.

Ancak Porthos yirmi adım kadar ya gitmiş ya gitmemişti ki birden alnına vurdu eliyle ve geri döndü.

"Hatırladım" dedi.

"Neyi hatırladınız?" diye sordu Gaskonyalı.

"Öldürdüğüm dilencinin kim olduğunu."

"Öyle mi? Kim?"

"Bonacieux denen alçak."

Kafasına takılan sorunu çözdüğünden rahatlayan Porthos, dönüp halinden memnun bir halde Mousqueton'a yetişti. İkisi birlikte sokağın köşesinde gözden kayboldular.

Gaskonyalı bir süre hareketsiz ve düşünceler içinde kalakaldı öyle. Sonra arkasını dönünce, kendisinin kazandığı büyük onurlar karşısında biraz endişe duyan güzel Madeleine'i eşikte, ayakta beklerken gördü.

"Madeleine" dedi d'Artagnan, "bana birinci kattaki daireyi verin. Artık silahşörlerin komutanı olduğum için iyi bir görüntü vermem gerekiyor. Ama beşinci kattaki odam da kalsın: Ne olacağı bilinmez."

Fransa zayıflamış, Kral'ın otoritesi sarsılmaya yüz tutmuş, gitgide güçlenmekte olan senyörler ortalığı karıştırmaya başlamış, düşmanlar sınıra dayanmıştı. Gerçekten zordu durum. Richelieu'dan sonra Kardinal olan Mazarin, halkı ağır vergilerle eziyor, elinde ruhundan başka bir şey kalmayan, ruhunu haraç-mezat satamayacağı için zafer öyküleriyle uyutulup, sabırlı olmaya davet edilen, zafer taçlarının karın doyuracak et ve ekmek olmadığını bilen halk da uzun süredir homurdanıyordu.

Bütün zamanların en becerikli silahşörleri Athos, Porthos, Aramis ve d'Artgnan yirmi yıl sonra tekrar bir araya geldiklerinde Fransa'nın durumu böyleydi. Artık o kadar genç değildiler ama şövalyeliğin bütün üstün özelliklerine ve tabii romantizmin maharetlerine hâlâ sahiptiler. Zaman her birini bambaşka yerlere ve yaşam tarzına savurmuştu ama hiçbir zaman yokedilemeyen "silahşörlük ruhu" yollarını yine kesiştirmişti. Düşmanlarının onları alt edebilmesi için yine imkânsızın sınırlarını zorlamaları gerekiyordu.

Oğlak Yayınları Alexandre Dumas'nın (1802-1870) en sevilen ve bütün dünyada en çok okunan başyapıtı *Üç Silahşörler*'in ikinci cildini yayımlayarak, "efsanenin bitmediğini" Türk okuruna kanıtlıyor.